ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗ੧ਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ।

ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਪਾਲ਼ਿ

੧. ਸਵ੍ਵਾਦਿਕਣ੍ਡ

ਸਿਦ੍ਧ-ਮ੍ਬਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮਾ ੧ਨ੍ਦੇ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਸਿਦ੍ਧ+ਮਿਟ੍ਠਦਦੰ ਬੁਦ੍ਧੰ, ਧਮ੍ਮੰ ਮਣਿੰ੧ ਸ੍੧ਤ੍ਥਦੰ।
ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਸਾਦਰੰ ਨਤ੍੧ਾ, ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿ ੧ੁਚ੍ਚਤੇ॥

ਪਭਾ੧ੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ, ਬ੍ਯਾਕਰਣੇ ਚ ਪੇਟਕੇ।
ਨਿਸ੍ਸੇਸੇ੧ ਕਬ੍ਬਾਤਿਤ੍ਤੋ, ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ੧ਤ॥

੧ੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸੀਹਲ਼ਾਚਰਿਯ+ਪਾਚਰਿਯੇਹਿ –

ਯਾ ਸਤ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨੇ ਯਾ ਚ, ਚਨ੍ਦ+ਕਾਤਜਾਯਨਾਦਿਸੁ।
ਸਾ+ਯੰ ਮੁਤ੍ਤਿਮਤੀ ਮਞ੍ਞੇ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਯਨਰੂਪਿਨੀ-ਤਿ॥

ਸੁਤ੍ਤੰ ੧ੁਤ੍ਤਿ ਚ ਤੇਨੇ੧, ਕਤਾ ਏਕੇਨ ਪਞ੍ਚਿਕਾ।
ਤਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥ+ਮਞ੍ਞੇਹਿ, ਸੁਪਸਟ੍ਠੰ+ਤਿਸੁਨ੍ਦਰੰ॥

ਤਮ੍ਹਿ ਚ ਦੁਬ੍ਬਿਧੰ ਞੇਯ੍ਯੰ, ਸੁਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਭੇਦਤੋ।
ਤੇਸ੍੧ਾ+ਦਿ ਮੀਤਿਸਦ੍ਦੇਨ, ਦੁਤਿਯੰ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰਤੋ॥

ਸੁ੧ਿਸਦੰ ਪਕਾਸੇਤ੍੧ਾ, ਸੁਬੋਧ+ਮਾਕੁਮਾਰਕੰ।
ਬ੍ਯਾਪਿਕਾ੧ਲ਼ਿਯਾ ਕਸ੍ਸੰ, ਤੰ ਸੁਣਾਥ ਸਮਾਹਿਤਾਤਿ॥

੧. ਅਆਦਯੋ ਤਿਤਾਲੀਸ ੧ਣ੍ਣਾ

ਅਕਾਰਾਦਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਾ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕ੍ਖਰਾ ੧ਣ੍ਣਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਯਥਾ ਅ, ਆ, ਇ, ਈ, ਉ, ਊ, ਏ, ਐ, ਓ, ਔ, ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ, ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ, ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ, ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ, ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ, ਯ ਰ ਲ੧ ਸ ਹ ਲ਼ ਅਂ। ਤੇਨ ਕ੍੧ਤ੍ਥੋ ‘‘ਏ ਓਨ+ਮ ੧ਣ੍ਣੇ’’ਤਿ। ਤਿਤਾਲੀਸਾਤਿ ੧ਚਨੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ੧ਣ੍ਣਲੋਪੰ ਞਾਪੇਤਿ, ਤੇਨ ‘‘ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ’’ਤਿਆਦਿ ਸਿਦ੍ਧੰ।

ਅਕਾਰੋ ਆਦਿ ਮਰਿਯਾਦਭੂਤੋ ਯੇਸੰ ਤੇ ਅਆਦਯੋ। ਤਯੋ ਚ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਚੇਤਿ ਤਿਤਾਲੀਸ, ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨੇਨ ੧ਾ ਚਤਭਾਗਲੋਪੋ। ੧ਣ੍ਣੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਹੀਤਿ ੧ਣ੍ਣਾ।

ਏਤ੍ਥ+ਹ – ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਆਚਰਿਯਕਚ੍ਚਾਯਨਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕ੍ਖਰਾਨ+ਮਕ੍ਖਰਸਞ੍ਞ+ਮਕਤ੍ਵਾ ਤਿਤਾਲੀਸਕ੍ਖਰਾਨਂ ਵਣ੍ਣਸਞ੍ਞਾ ਕਤਾ’’ਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

ਸਾ ਮਾਗਧੀ ਮੂਲਭਾਸਾ, ਨਰਾ ਯਾਯਾ+ਦਿਕਪ੍ਪਿਕਾ।
ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚਾ-ਸੁਤਾਲਾਪਾ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਚਾਪਿ ਭਾਸਰੇਤਿ –

ਵਚਨਤੋ ਮਾਗਧਿਕਾਨਂ ਏਤ੍ਥ, ਸੇਯ੍ਯੋ, ਓਟ੍ਠੋ, ਸੋਤ੍ਥਿ-ਤ੍ਯਾਦੀਸੁਪਿ ਅਸੇਸਬ੍ਯਾਪਿਕਾਨਂ ਤਿਤਾਲੀਸਕ੍ਖਰਾਨਂਵ ਉਜੁਕਾਨੁਵਤ੍ਤਪ੍ਪਕ੍ਖਰਗੁਣਿਕਾ, ਨੇਵ ਪਨ ‘ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਨਂ’ਤ੍ਯਾਦੋ ਵਿਯ ਅਵਯਵੇ ਸਮੁਦਾਯਵੋਹਾਰੋ, ‘ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠੋ’ਤ੍ਯਾਦੋ ਵਿਯ ਚ ਸਮੁਦਾਯੇ ਅਵਯਵਵੋਹਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵਣ੍ਣਸਞ੍ਞਾ ਕਤਾਤਿ।

‘‘ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਵਨਂ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ‘‘ਸਿਥਿਲਧਨਿਤਾਦਿ ਅਕ੍ਖਰਵਿਪਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੁਨ੍ਨਯਤਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਸ੍ਮਾ ਅਕ੍ਖਰਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਸਮ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਉਪਟ੍ਠਹਂ ਗਰੁਂ ਸਮ੍ਮਾ, ਉਟ੍ਠਾਨਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਅਕਾਰਾਦੀਨ+ਮਨੁਕ੍ਕਮੋ ਪਨੇ+ਸ ਠਾਨਾਦਿਕ੍ਕਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਠਾਨ+ਕਰਣ+ਪਯਤਨੇਹਿ ਵਣ੍ਣਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਛ ਠਾਨਾਨਿ ਕਣ੍ਠ+ਤਾਲੁ+ਮੁਦ੍ਧ+ਦਨ੍ਤ+ਓਟ੍ਠ+ਨਾਸਿਕਾਵਸੇਨ।

ਤਤ੍ਥ ਅਵਣ੍ਣ+ਕਵਗ੍ਗ+ਹਾਨਂ ਕਣ੍ਠੋ ਠਾਨਂ, ਇਵਣ੍ਣ+ਚਵਗ੍ਗ+ਯਾਨਂ ਤਾਲੁ, ਟਵਗ੍ਗ+ਰ+ਲ਼ਾਨਂ ਮੁਦ੍ਧਾ, ਤਵਗ੍ਗ+ਲ+ਸਾਨਂ ਦਨ੍ਤਾ, ਉਵਣ੍ਣ+ਪਵਗ੍ਗਾਨਂ ਓਟ੍ਠੋ, ਏ ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਕਣ੍ਠਤਾਲੂ, ਓ ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਕਣ੍ਠੋ+ਟ੍ਠਾ, ਵਕਾਰਸ੍ਸ ਦਨ੍ਤੋ+ਟ੍ਠਾ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਨਾਸਿਕਾ, ਙ, ਞ, ਣ, ਨ, ਮਾਨਂ ਸਕਠਾਨਂ ਨਾਸਿਕਾ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਹਕਾਰੋ ਪਞ੍ਚਮੇਹੇਵ, ਅਨ੍ਤਟ੍ਠਾਹਿ ਚ ਸਂਯੁਤੋ।
ਓਰਸੋ ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਕਣ੍ਠਜੋ ਤਦਸਂਯੁਤੋ॥

ਯਥਾ ਅਵਙ੍ਹੋਤਿ (ਅਵਙ ਹੋਤਿ., ਤਞ੍ਹਿ, ਤਣ੍ਹਾ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਹੋ, ਅਮ੍ਹੇ, ਗੁਯ੍ਹਂ, ਗਾਰਯ੍ਹਾ, ਆਰੁਲ਼੍ਹੋ, ਬਹ੍ਵਕ੍ਖਰਨ੍ਤਿ।

ਕਰਣਂ –

ਜਿਵ੍ਹਾਮਜ੍ਝਂ ਤਾਲੁਜਾਨਂ,
ਜਿਵ੍ਹੋਪਗ੍ਗਂ ਮੁਦ੍ਧਜਾਨਂ,
ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗਂ ਦਨ੍ਤਜਾਨਂ ਸੇ-
ਸਾ ਸਕਠਾਨਕਰਣਾ॥

ਵਣ੍ਣਾਨਂ ਉਚ੍ਚਾਰਣੁਸ੍ਸਾਹੋ ਪਯਤਨਂ, ਤਂ ਕਿਂ – ਸਂਵੁਤਾਦਿਕਰਣਵਿਸੇਸੋ, ਸਂਵੁਤਤ੍ਤ+ਮਕਾਰਸ੍ਸ, ਵਿਵਟਤ੍ਤਂ ਸੇਸਸਰਾਨਂ ਸਕਾਰ+ਹਕਾਰਾਨਞ੍ਚ, ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਂ ਵਗ੍ਗਾਨਂ, ਈਸਂਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਂ ਯ+ਰ+ਲ+ਵਾਨਂ।

ਏਵਂ ਠਾਨ+ਕਰਣ+ਪਯਤਨ+ਸੁਤਿ ਕਾਲਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਅਕ੍ਖਰੇਸੁ ਸਰਾ ਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਇਤਰੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ –

ਨਿਸ੍ਸਯਾ+ਦੋ ਸਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਬਜਞ੍ਜਨਾ ਤਤੋ।
ਵਗ੍ਗੋ+ਕਜਾ ਬਹੁਤ੍ਤਾ+ਦੋ, ਤਤੋ ਠਾਨ+ਲਹੁਕ੍ਕਮਾ॥

‘‘ਅਆਦਯੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ ਯਾਵ ‘‘ਬਿਨ੍ਦੂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ‘‘ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ’’ਤਿ ਸਤ੍ਤਮਜਨ੍ਤ+ਮਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਤੇ, ‘‘ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ –

੨. ਦਸਾ+ਦੋ ਸਰਾ

ਅਆਦੀਸ੍ਵਾ+ਦਿਮ੍ਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਓਦਨ੍ਤਾ ਦਸ ਵਣ੍ਣਾ ਸਰਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਅ ਆ, ਇ ਈ, ਉ ਊ, ਏ ਐ, ਓ ਔ। ਸਰਨ੍ਤਿ=ਸਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਵਾ ਸਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਸਰਾ।

‘‘ਦਸਾ+ਦੋ ਸਰਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩. ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਸਵਣ੍ਣਾ

ਅਆਦੀਸ੍ਵਾ+ਦਿਮੇਸੁ ਦਸਸੁ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਸਵਣ੍ਣਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਯਥਾ ਅ ਆਇਤਿ, ਇ ਈਇਤਿ, ਉ ਊ ਇਤਿ, ਏ ਏਇਤਿ, ਓ, ਓਇਤਿ। ਸਮਾਨਾ ਸਦਿਸਾ ਵਣ੍ਣਾ ਸਵਣ੍ਣਾ, ਸਮਾਨਤ੍ਥੁ ਠਾਨਤੋ। ‘‘ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ।

੪. ਪੁਬ੍ਬੋ ਰਸ੍ਸੋ

ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਦਸਸੁ ਯੇ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਸਵਣ੍ਣਾ, ਤੇਸੁ ਯੋ ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਸੋ ਰਸ੍ਸਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਅ ਇ ਉ ਏ ਓ। ਤੇਸੁ ‘ਸਂਯੋਗਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਵ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਨਨ੍ਤਿਮਾ’ਤ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਤ੍ਥ ਸਾਧੁਤ੍ਤਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਯਥਾ ਏਤ੍ਥ ਸੇਯ੍ਯੋ ਓਟ੍ਠੋ ਸੋਤ੍ਥਿ। ਰਸ੍ਸਕਾਲਯੋਗਾ ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਰਸ੍ਸਾ। ਰਸ੍ਸਕਾਲੋ ਨਾਮ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤੋ ਅਕ੍ਖਿਨਿਮ੍ਮਿਲਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਾ ਕਾਲੋ, ਤੇਨ ਏਕਮਤ੍ਤੋ ਰਸ੍ਸੋ, ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤੋ ਦੀਘੋ, ਅਡ੍ਢਮਤ੍ਤੋ ਬਜਞ੍ਜਨੋ। ਛਨ੍ਦਸਿ ਦਿਯਡ੍ਢਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਰਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ।

੫. ਪਰੋ ਦੀਘੋ

ਅਆਦੀਸ੍ਵਾ+ਦਿਭੂਤੇਸੁ ਦਸਸੁ ਯੇ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਸਵਣ੍ਣਾ, ਤੇਸੁ ਯੋ ਯੋ ਪਰੋ, ਸੋ ਸੋ ਦੀਘਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਯਥਾ ਆ ਈ ਊ ਏ ਓ। ਦੀਘਕਾਲਯੋਗਾ ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਦੀਘਾ।

੬. ਕਾਦਯੋ ਬਜਞ੍ਜਨਾ

ਅਆਦੀਸੁ ਕਾਦਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਪਰਿਯਨ੍ਤਾ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਬਜਞ੍ਜਨਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ, ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ, ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ, ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ, ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ, ਯ ਰ ਲਵ ਸ ਹ ਲ਼ ਅਂ ਇਤਿ। ਬਜਞ੍ਜੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਹੀਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਾ। ਕਕਾਰਾਦੀਸ੍ਵ+ਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ।

‘‘ਕਾਦਯੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੭. ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਕਾ ਵਗ੍ਗਾ

ਅਆਦੀਸੁ ਕਕਾਰਾਦਯੋ ਮਕਾਰਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਕਾ ਵਗ੍ਗਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਕ ਖ ਗ ਘ ਙ, ਚ ਛ ਜ ਝ ਞ, ਟ ਠ ਡ ਢ ਣ, ਤ ਥ ਦ ਧ ਨ, ਪ ਫ ਬ ਭ ਮ ਇਤਿ। ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਪਰਿਮਾਣ+ਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚਕਾ। ਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ ਯਕਾਰਾਦਯੋਤਿ ਵਗ੍ਗਾ। ਤੇ ਪਨ ਪਠਮਕ੍ਖਰਵਸੇਨ ਕਵਗ੍ਗ+ਚਵਗ੍ਗਾਦਿਵੋਹਾਰਂ ਗਤਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਵਿਯ।

੮. ਬਿਨ੍ਦੁ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ

ਅਕਾਰਾਦੀਸ੍ਵ+ਯਂ ਵਣ੍ਣੋ ਬਿਨ੍ਦੁਮਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਰਸ੍ਸਸਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗਹਿਤ+ਮੁਚ੍ਚਾਰਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ, ਕਰਣਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ।

ਕਰਣਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਮੁਖੇਨਾ+ਵਿਵਟੇਨ ਯਂ।
ਵੁਚ੍ਚਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਂ ਬਿਨ੍ਦੁ ਸਰਾਨੁਗਂ॥

ਬਹ੍ਵਕ੍ਖਰਸਞ੍ਞਾਕਰਣਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਤ੍ਥਂ, ਙ+ਲਾਦਯੋ ਤੁ ਰੁਲ਼੍ਹੀਸਞ੍ਞਾ।

ਵਣ੍ਣਾ ਸਰਾ ਸਵਣ੍ਣਾ ਚ, ਰਸ੍ਸਾ ਦੀਘਾ ਚ ਬਜਞ੍ਜਨਾ।
ਵਗ੍ਗਾ ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ, ਹੋਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਧਿਕ੍ਕਮੋ॥

(ਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਨਂ।)

ਸਨ੍ਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

ਲੋਕ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਤੀਣਿ ਇਮਾਨਿ, ਨੋ ਹਿ ਏਤਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਓਵਾਦੋ, ਮਾਤੁ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਮੇਤੁ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਅਭਿਭੂ ਆਯਤਨਂ, ਧਨਂ ਮੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਏਵ, ਤਯੋ ਅਸ੍ਸੁ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਨ੍ਤੋ ਏਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਤੀ+ਧ ਸਰਸਞ੍ਞਾਯਂ –

੨੬. ਸਰੋ ਲੋਪੋ ਸਰੇ

ਸਰੇ ਸਰੋ ਲੋਪਨੀਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਰੋਤਿ ਕਾਰਿਯੀਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਲੋਪੋਤਿ ਕਾਰਿਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਲੋਪੋ= ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਚ੍ਚਾਰਣਂ , ਸਰੋਤਿ ਜਾਤਜੇਕਵਚਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਰੇਤਿ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰਸਤ੍ਤਮੀ, ਤਤੋ ਵਣ੍ਣ ਕਾਲ ਬਜਵਧਾਨੇ ਕਾਰਿਯਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤ੍ਵ+ਮਸਿ, ਕਤਮਾ ਚਾਨਨ੍ਦ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਧੀਸੁ।

ਵਿਧੀਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੪. ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ

ਥੇਰਯਟ੍ਠਿਨਜਾਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੇ ਪਰਿਭਾਸਾ ਦੁਬ੍ਬਲਵਿਧਿਨੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵਤੋ। ਸਤ੍ਤਮੀਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਵਿਧੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੋ। ਲੋਕਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦੋ, ਮਾਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਮੇਤਾਯਸ੍ਮਾ, ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ, ਧਨਂਮਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ, ਤਯਸ੍ਸੁ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਨ੍ਤੇ+ਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਵਿਧਾਨਾ ਸਤ੍ਤਮੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਰਤਾ+ਵ ਗਮਜਤੇਤਿ ਪਰੇਤਿ ਪਰਵਚਨਮ੍ਪਿ ਘਟਤੇ।

ਯਸ੍ਸ ਇਦਾਨਿ, ਸਵ੍ਵਾ ਇਤਿ, ਛਾਯਾ ਇਵ, ਇਤਿ ਅਪਿ, ਅਸ੍ਸਮਣੀ ਅਸਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਅਕਤਞ੍ਞੂ ਅਸਿ, ਆਕਾਸੇ ਇਵ, ਤੇ ਅਪਿ, ਵਨ੍ਦੇ ਅਹੰ, ਸੋ ਅਹੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਮੇ, ਵਸਲੋ ਇਤਿ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਅਸਿ ਬੀਜਕੋ, ਕਥਾ ਏਵ ਕਾ, ਪਾਤੋ ਏਵਾਤੀ+ਧ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ''ਸਰੋ ਲੋਪੋ ਸਰੇ'' ਤ੍ਵੇਵ।

੨੭. ਪਰੋ ਕ੍ਵਚਿ

ਸਰਮ੍ਹਾ ਪਰੋ ਸਰੋ ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪਨੀਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਦਾਨਿ, ਸਵ੍ਵਾਤਿ, ਛਾਯਾਵ, ਇਤਿਪਿ, ਅਸ੍ਸਮਣੀਸਿ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਅਕਤਞ੍ਞੂਸਿ, ਆਕਾਸੇਵ, ਤੇਪਿ, ਵਨ੍ਦੇਹੰ, ਸੋਹੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਵਸ- ਲੋਤਿ , ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋਸਿ ਬੀਜਕੋ, ਕਥਾਵ ਕਾ, ਪਾਤੋਵ। ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮੋ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ, ਯਸ੍ਸੇਤੇ, ਸੁਗਤੋਵਾਦੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠੋਘੋ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ, ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ। ''ਵਿਵਕ੍ਖਾਤੋ ਸਨ੍ਧਯੋ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਪਿ ਇਧ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਕ੍ਵਚੀਤਜ+ਧਿਕਾਰੋ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਧੀਸੁ, ਤੇਨ ਨਾਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ। (ਲੋਪਸਨ੍ਧਿ)।

ਸਰੋ ਪਰੋ ਵੇਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

ਤਸ੍ਸ ਇਦਂ, ਵਾਤ ਈਰਿਤਂ, ਨ ਉਪੇਤਿ, ਵਾਮ ਊਰੁ, ਅਤਿ ਇਵ ਅਞ੍ਞੇਹਿ, ਵਿ ਉਦਕਂ ਇਤੀਧ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੇ –

੨੮. ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇਓ ਲੁਤ੍ਤਾ

ਲੁਤ੍ਤਾ ਸਰਾ ਪਰੇਸਂ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾਨਂ ਏ+ਓ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਯਥਾਸਂਖਜਾਨੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸਮਾਨਾਨਂ।

੨੪. ਵਣ੍ਣਪਰੇਨ ਸਵਣ੍ਣੋਪਿ

ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਪਰੋ ਯਸ੍ਮਾ, ਤੇਨ ਸਵਣ੍ਣੋਪਿ ਗਯ੍ਹਤਿ ਸਯਞ੍ਚ ਰੂਪਂਤਿ ਈਊਨਮ੍ਪਿ ਏ+ਓ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਰਸ੍ਸਸ੍ਸ ਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਦੀਘਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਇਦ+ਮਾਰਦ੍ਧਂ। ਤਸ੍ਸੇਦਂ, ਵਾਤੇਰਿਤਂ, ਨੋਪੇਤਿ, ਵਾਮੋਰੁ, ਅਤੇਵਞ੍ਞੇਹਿ, ਵੋਦਕਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਚ੍ਛਿਮੋਦਾਹਰਣਦ੍ਵਯਂ ''ਅਵਣ੍ਣੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ਏਵ ਏ+ਓ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥਂ। ਵਾਤ੍ਵੇਵ, ਤਸ੍ਸਿਦਂ। ਕਥਂ ''ਪਚ੍ਚੋਰਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ, ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ। ਪਤਿ ਉਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜ ''ਯਵਾ ਸਰੇ''ਤਿ ਯਕਾਰੇ ''ਤਵਗ੍ਗਵਰਣਾ''ਦਿਨਾ ਚੋ, ''ਵਗ੍ਗਲਸੇਹਿ ਤੇ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਞ੍ਚ, ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇਓ''ਤਿ (ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ) ਉਸ੍ਸ ਓ ਚ। ਲੁਤ੍ਤਾਤਿ ਕਿਂ, ਦਸ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਯਥਾ ਇਦਂ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। ਅਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਬਾਧਕਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨ ਵਿਕਪ੍ਪਵਿਧਿ ਨਿਯਤਾ, ਤੇਨ ਉਪੇਤੋ, ਅਵੇਚ੍ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੋ। ਤਾਰਕਿਤਾ, ਯਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ, ਸਬ੍ਬੀਤਿਯੋ, ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਧਿ ਚ ਨ ਹੋਤਿ।

ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵੁਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਵਿਤ੍ਤਿ ਅਨੁਭੂਯਤੇ, ਵਿ ਅਞ੍ਜਨਂ, ਵਿ ਆਕਤੋ, ਦਾਸੀ ਅਹਂ, ਅਹੁਵਾ ਪੁਰੇ, ਅਨੁ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਨੁ ਏਤਿ, ਸੁ ਆਗਤਂ, ਸੁ ਆਕਾਰੋ, ਦੁ ਆਕਾਰੋ, ਚਕ੍ਖੁ ਆਪਾਥਂ, ਬਹੁ ਆਬਾਧੋ, ਪਾਤੁ ਅਕਾਸਿ, ਨ ਤੁ ਏਵ, ਭੂ ਆਪਨਲਾਨਿਲਂ ਇਤੀ+ਧ ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨਂ'' ''ਵੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ,

੩੦. ਯਵਾ ਸਰੇ

ਸਰੇ ਪਰੇ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾਨਂ ਯਕਾਰ+ਵਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਵੁਤਜਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਵਿਤਜਨੁਭੂਯਤੇ, ਬਜਞ੍ਜਨਂ, ਬਜਾਕਤੋ ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਦਾਸਜਾਹਂ, ਅਹਾਪੁਰੇ, ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਨ੍ਵੇਤਿ, ਸ੍ਵਾਗਤਂ, ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਚਕ੍ਖ੍ਵਾਪਾਥਂ, ਬਹ੍ਵਾਬਾਧੋ, ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ, ਭ੍ਵਾਪਨਲਾਨਿਲਂ। ਵਾਤ੍ਵੇਵ, ਵਿਆਕਤੋ, ਸਾਗਤਂ।

ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇ ਅਹਂ, ਤੇ ਅਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਪਞ੍ਞ, ਤੇ ਅਹਂ, ਯੇ ਅਸ੍ਸ, ਤੇ ਅਜ੍ਜ, ਯਾਵਤਕੋ ਅਸ੍ਸ ਕਾਯੋ, ਤਾਵਤਕੋ ਅਸ੍ਸ ਬਜਾਮੋ, ਕੋ ਅਟ੍ਠੋ, ਅਥ ਖੋ ਅਸ੍ਸ, ਅਹਂ ਖੋ ਅਜ੍ਜ, ਸੋ ਅਹਂ, ਸੋ ਅਜ੍ਜ, ਸੋ ਏਵ, ਯਤੋ ਅਧਿਕਰਣਂ, ਸੋ ਅਹਂ ਇਤੀ+ਧ ''ਯਵਾ ਸਰੇ'' ''ਵੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ,

੩੦. ਏਓਨਂ

ਏਓਨਂ ਯਕਾਰ+ਵਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਰੇ ਪਰੇ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮਜਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਤਜਾਹਂ, ਤਜਾਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਪਞ੍ਞ, ਤਜਾਹਂ, ਯਜਸ੍ਸ, ਤਜਜ੍ਜ, ਯਾਵਤਕ੍ਵਸ੍ਸ ਕਾਯੋ, ਤਾਵਤਕ੍ਵਸ੍ਸ ਬਜਾਮੋ, ਕ੍ਵਟ੍ਠੋ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ, ਅਹਂ ਖ੍ਵਜ੍ਜ, ਸ੍ਵਾਹਂ, ਸ੍ਵਜ੍ਜ, ਸ੍ਵੇਵ, ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਂ, ਸ੍ਵਾਹਂ। ਵਾਤ੍ਵੇਵ, ਤੇਜ੍ਜ, ਸੋਹਂ। ਕ੍ਵਚਿ ਤ੍ਵੇਵ, ਧਨਮਤ੍ਥਿ, ਪੁਤ੍ਤਾਮਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਨਾਗਤਾ, ਅਸਨ੍ਤੇਤ੍ਥ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਮੇ।

ਗੋ ਏਲ਼ਕਂ, ਗੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਗੋ ਅਜਿਨਂ ਇਤੀ+ਧ ''ਸਰੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੨. ਗੋਸ੍ਸਾ+ਵਙ

ਸਰੇ ਪਰੇ ਗੋਸ੍ਸ ਅਵਙਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਸ ਚ ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਸਙ੍ਗੇ 'ਅਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੮. ਙ+ਨੁਬਨ੍ਧੋ

ਙ-ਕਾਰੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਯਸ੍ਸ, ਸੋ ਅਨੇਕਵਣ੍ਣੋਪਿ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਓਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ। ''ਸਂਕੇਤੋ+ਨਵਯਵੋ+ਨੁਬਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਚਨਾ ਙ-ਕਾਰਸ੍ਸਾ+ਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਉਚ੍ਚਾਰਿਤਾਨਨ੍ਤਰਪ੍ਪਧਂਸਿਨੋ ਹਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਾ, ਪਯੋਜਨਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋਤਿ ਸਂਕੇਤੋ। ਗਵੇਲ਼ਕਂ, ਗਵਾਸ੍ਸਂ, ਗਵਾਜਿਨਂ।

ਇਤਿ ਏਵਾ+ਤੀ+ਧ –

੩੬. ਵੀ+ਤਿਸ੍ਸੇ+ਵੋ ਵਾ

ਏਵਸਦ੍ਦੇ ਪਰੇ ਇਤਿਸ੍ਸ ਵੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਸ ਚ –

੧੭. ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ

ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਯਂ ਕਾਰਿਯਂ, ਤ+ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਨ੍ਤਿ ਇਕਾਰਸ੍ਸਾ+ਦੇਸੋ। ਆਦੇਸਿਟ੍ਠਾਨੇ ਆਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਦੇਸੋ। ਇਤ੍ਵੇਵ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਯਾਦੇਸੋ, ''ਤਵਗ੍ਗਵਰਣਾਨਂ ਯੇ ਚਵਗ੍ਗਬਯਞਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚੋ, ''ਵਗ੍ਗਲਸੇਹਿ ਤੇ''ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚਕਾਰੋ, ਇਚ੍ਚੇਵ। ਏਵੇਤਿ ਕਿਂ, ਇਚ੍ਚਾਹ। (ਆਦੇਸਸਨ੍ਧਿ)।

ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਂ,ਤਿ ਅਙ੍ਗਿਕਂ, ਭੂ ਆਦਯੋ, ਮਿਗੀ ਭਨ੍ਤਾ ਉਦਿਕ੍ਖਤਿਤਜਾਦਿਸਨ੍ਧਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ''ਮਯਦਾ ਸਰੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੫. ਵਨਤਰਗਾ ਚਾ+ਗਮਾ

ਏਤੇ ਮਯਦਾ ਚ ਆਗਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਰੇ ਕ੍ਵਚਿ। ਆਗਮਿਨੋ ਅਨਿਯਮੇਪਿ –

ਸਰੋਯੇਵਾ+ਗਮਿ ਹੋਤਿ, ਵਨਾਦਿਨਨ੍ਤੁ ਞਾਪਕਾ।
ਅਵ੍ਵਥਾ ਹਿ ਪਦਾਦੀਨੰ, ਯੁਕਵਿਧਾਨ+ਮਨਤ੍ਥਕੰ॥

ਏਤ੍ਥਾ+ਗਮਾ ਅਨਿਯਤਾਗਮੀਨਮੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ ਚੇ, ਯਕਾਰਾਗਮੇਨੇਵ ''ਨਿਪਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇ ''ਪਦਾਦੀਨੰ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਯੁਕਾ+ਗਮੋ ਨਿਰਤ੍ਥਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਿਵਙ੍ਗੁਲੰ, ਤਿਵਙ੍ਗਿਕੰ, ਭੂਵਾਦਯੋ, ਮਿਗੀ ਭਨ੍ਤਾ ਵੁਦਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਾਗੁਞ੍ਞਵੁਜੁਤਾ। ਇਤੋ ਨਾਯਤਿ, ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ। ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ, ਨਿਰਾਲਯੋ, ਨਿਰਿਨ੍ਧਨੋ, ਨਿਰੀਹਕੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਰੋ, ਨਿਰੋਜੰ, ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਦੁਰਾਗਤੰ, ਦੁਰੁਤ੍ਤਰੰ, ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਪੁਨਰਾਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਪੁਨਰੁਤ੍ਤੰ, ਪੁਨਰੇਵ, ਪੁਨਰੇਤਿ, ਧੀਰਤ੍ਥੁ, ਪਾਤਰਾਸੋ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕੰ, ਚਤੁਰਾਰਕ੍ਖੰ, ਚਤੁਰਿਦ੍ਧਿਪਾਦਪਟਿਲਾਭੋ, ਚਤੁਰੋਘਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥੰ, ਭਤ੍ਤੁਰਤ੍ਥੇ, ਵੁਤ੍ਤਿਰੇਸਾ, ਪਥਵੀਧਾਤੁਰੇਵੇਸਾ , ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁਰਾਜਾਰਿਵ ਤਾਰਕਾਨੰ, ਵਿਜ੍ਜੁਰਿਵਬ੍ਭਕੂਟੇ, ਆਰਗ੍ਗੇਰਿਵ ਸਾਸਪੋ, ਉਸਭੋਰਿਵ, ਸਬ੍ਭਿਰੇਵ ਸਮਾਸੇਥ। ਪੁਥਗੇਵ, ਰਸ੍ਸੇ ਪਗੇਵ। ਲਹੁਮੇਸ੍ਸਤਿ, ਗੁਰੁਮੇਸ੍ਸਤਿ, ਇਧਮਾਹੁ, ਕੇਨ ਤੇ ਇਧ ਮਿਜ੍ਝਤਿ, ਭਦ੍ਰੋ ਕਸਾਮਿਵ, ਆਕਾਸੇ ਮਭਿਪੂਜਯੇ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ, ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ। ਭਾਤਿਯੇਵ, ਹੋਤਿਯੇਵ, ਯਥਾਯਿਦੰ, ਯਥਾਯੇਵ, ਮਾਯਿਦੰ, ਨਯਿਦੰ, ਨਯਿਧ, ਛਯਿਮਾਨਿ, ਨਵਯਿਮੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਬੋਧਿਯਾਯੇਵ, ਪਥਵੀਯੇਵ ਧਾਤੁ, ਤੇਸੁਯੇਵ, ਤੇਯੇਵ, ਸੋਯੇਵ, ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੰ, ਵਿਯਞ੍ਜਨੰ, ਵਿਯਾਕਾਸਿ, ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ, ਪਰਿਯਾਦਾਨੰ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ, ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ, ਨਿਯਾਯੋਗੋ। ਉਦਗ੍ਗੋ, ਉਦਯੋ, ਉਦਾਹਟੰ, ਉਦਿਤੋ, ਉਦੀਰਿਤੰ, ਉਦੇਤਿ, ਸਕਿਦੇਵ, ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ, ਕੇਨਚਿਦੇਵ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ, ਕੋਚਿਦੇਵ, ਸਮ੍ਮਦਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ, ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ, ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕੰ, ਯਾਵਦੇਵ, ਤਾਵਦੇਵ, ਪੁਨਦੇਵ, ਯਦਤ੍ਥੰ, ਯਦਨ੍ਤਰੰ, ਤਦਨ੍ਤਰੰ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਏਤਦਤ੍ਥੰ, ਅਤ੍ਤਦਤ੍ਥੰ, ਤਦਤ੍ਥੰ, ਸਦਤ੍ਥਪਸੁਤੋ ਸਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ, ਮਨਸਾਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਬਹੁਦੇਵ ਰਤ੍ਤਿ। ਵਾਤ੍ਵੇਵ, ਅਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੰ, ਦ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤੰ, ਪਾਤੁਅਹੋਸਿ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਵਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਬਜਞ੍ਜਨਤੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਯਜ, ਚਿਰੰ ਨਾਯਤਿ, ਤੰਯੇਵ।

ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਙ੍ਗੰ, ਛ ਅਸੀਤਿ, ਛ ਅੰਸਾ, ਛ ਆਯਤਨੰ ਇਤੀ+ਧ ''ਵਾ ਸਰੇ'' ''ਆਗਮੋ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੪੯. ਛਾ ਲ਼ੋ

ਛਸਦ੍ਦਾ ਪਰਸ੍ਸ ਸਰਸ੍ਸ ਲ਼ਕਾਰੋ ਆਗਮੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਛਾਤਿ ਅਨੁਕਰਣਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨੰ। ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ, ਛਲ਼ਙ੍ਗੰ, ਛਲ਼ਸੀਤਿ, ਛਲ਼ੰਸਾ, ਛਲ਼ਾਯਤਨੰ। ਵਾਤ੍ਵੇਵ, ਛਅਭਿਞ੍ਞਾ। (ਆਗਮਸਨ੍ਧਿ)।

ਲ਼ੋਪੋ ਅਦਸ੍ਸਨੰ, ਠਾਨਿੰ, ਯ+ਮਾਮਦ੍ਦਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਆਦੇਸੋ ਨਾਮ ਸੋ ਯਾ ਤੁ, ਅਸਨ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਆਗਮੋ॥

ਸਰਸਨ੍ਧਿ।

ਕਞ੍ਞਾ ਇਵ, ਕਞ੍ਞਾਵ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਰਸਨ੍ਧਿਨਿਸੇਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਸਙ੍ਗਪੁਬ੍ਬਕੋ ਹਿ ਪਟਿਸੇਧੋ। ਪੁਬ੍ਬਸਰਾਨੰ ਲ਼ੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ''ਸਰੋ'' ''ਵੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੨੮. ਨ ਦ੍ਵੇ ਵਾ

ਪੁਬ੍ਬਪਰਸ੍ਸਰਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿ ਨ ਲੁਪਜਨ੍ਤੇ। ਕਞ੍ਞਾ ਇਵ, ਕਞ੍ਞੇਵ, ਕਞ੍ਞਾਵ।

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ, ਏਹਿ ਸਿਵਕ ਉਟ੍ਠੇਹਿ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਗਾਥਾ ਅਭਾਸਿ, ਦੇਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ ਯਥਾ, ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਇਦ੍ਧਿਪਤ੍ਤਾ ਚ, ਭਗਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ, ਭਗਵਾ ਏਤ+ਦਵੋਚ, ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਭੂਤਵਾਦੀ

ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ, ਯੰ ਇਤ੍ਥੀ ਅਰਹੰ ਅਸ੍ਸ, ਸਾਮਾਵਤੀ ਆਹ, ਪਾਪਕਾਰੀ ਉਭਯਤ੍ਥ ਤਪ੍ਪਤਿ, ਨਦੀ ਓਤ੍ਥਰਤਿ, ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਜ੍ਝਾਯਿੰਸੁ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵ+ਮਾਹੰਸੁ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਗਾਮੇ ਆਰਕ੍ਖਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਇਮੇ, ਕਤਮੇ ਏਕਾਦਸ, ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੇ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਅਮਤੰ ਪਦੰ, ਸਙ੍ਘੋ ਆਗਚ੍ਛਤੁ, ਕੋ ਇਮੰ ਪਥਵਿੰ ਵਿਚੇਸ੍ਸਤਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਏਕੋ ਏਕਾਯ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਓਘਾ, ਅਰੇ ਅਹਮ੍ਪਿ, ਸਚੇ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਨੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ, ਅਥੋ ਅਨ੍ਤੋ ਚ, ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਅਥੋ ਓਟ੍ਠਵ+ਚਿਤ੍ਤਕਾ, ਤਤੋ ਆ- ਮਨੁਯਿ ਸਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਇਧ ਕਾਲਬਜਵਧਾਨੇਨੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿੰ, ਆਗਤਾ+ਤ੍ਥ, ਆਗਤਾ+ਮ੍ਹਾ, ਕਤਮ+ਸ੍ਸ ਵਾਰੋ, ਅਪ੍ਪਸਸੁਤਾ+ਯੰ ਪੁਰਿਸੋ, ਚਮਰੀ+ਵ, ਸਬ੍ਬੇ+ਵ, ਸ੍ਵੇ+ਵ, ਏਸੇ+ਵ ਨਯੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ+ਤ੍ਥਾ+ਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਨੇ+ਤ੍ਥ, ਕੁਤੇ+ਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ, ਸਚੇ+ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥੂ+ਪਮੰ, ਯਥਾ+ਹ, ਜੀਵਾ+ਯਤਨੰ, ਅਵਿਜ੍ਜੋ+ਘੋ, ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਅਭਿਭਾ+ਯਤਨੰ, ਭਯਤੂ+ਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਦ੍ਧੀ+ਧ ਵਿਤ੍ਤੰ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠੰ। (ਸਰਸਨ੍ਧਿਨਿਸੇਧੋ)

ਤਤ੍ਰ ਅਭਿਰਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਅਯੰ, ਬੁਦ੍ਧ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸ ਅਤ੍ਥਿਕਾ, ਸਵ੍ਵਾਵਾ ਅਸ੍ਸ, ਤਦਾ ਅਹੰ, ਯਾਨਿ ਇਧ ਭੂਤਾਨਿ, ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਇਤਿ, ਅਤਿ ਇਤੋ, ਕਿਕੀ ਇਵ, ਬਹੁ ਉਪਕਾਰੰ, ਮਧੁ ਉਦਕੰ, ਸੁ ਉਪਧਾਰਿਤੰ, ਸੋਪਿ ਅਯੰ, ਇਦਾਨਿ ਅਹੰ, ਸਚੇ ਅਯੰ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਅਯੰ, ਇਤਰ ਇਤਰੇਨ, ਸਦ੍ਧਾ ਇਧ ਵਿਤ੍ਤੰ, ਕਮ੍ਮ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਤਥਾ ਉਪਮੰ, ਰਤ੍ਤਿ ਉਪਰਤੋ, ਵਿ ਉਪਸਮੋ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਇਤਿ, ਦੇਵ ਇਤਿ, ਵਿ ਅਤਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਵਿ ਅਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟਿ ਅਪਿ, ਜੀਵਿਤਹੇਤੁ ਅਪਿ, ਵਿਜ੍ਜੁ ਇਵ, ਕਿੰਸੁ ਇਧ ਵਿਤ੍ਤੰ, ਸਾਧੁ ਇਤਿ, ਤੇ ਅਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ, ਮਧੁਵਾ ਮਵ੍ਵਤਿ ਬਾਲੋ, ਏਵੰ ਗਾਮੇ ਮੁਨਿ ਚਰੇ, ਖਨ੍ਤਿ ਪਰਮੰ ਤਪੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ, ਨ ਮੰਕੁ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੁ ਅਕ੍ਖਾਤੋ, ਯੋ ਅਹੰ, ਸੋ ਅਹੰ, ਕਾਮਤੋ ਜਾਯਤਿ ਸੋਕੋ, ਕਾਮਤੋ ਜਾਯਤਿ ਭਯੰ, ਸਕ੍ਕੋ ਉਜੁ ਚ ਸੁਹੁਜੁਚ, ਅਨੁਪਘਾਤੋ, ਦੁਰਕ੍ਖੰ, ਦੁਰਮੰ, ਦੁਭਰਤਾ। ਯਿਟ੍ਠੰ ਵਾ ਹੁਤੰ ਵਾ ਲੋਕੇ, ਯਦਿ ਵਾ ਸਾਵਕੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ, ਭੋਵਾਦੀ ਨਾਮ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਯਥਾਭਾਵੀ ਗੁਣੇਨ ਸੋ, ਯਥਾ ਇਦੰ, ਸਮ੍ਮਾ ਦਕ੍ਖਾਤੋ, ਪਰਾ ਕਮੋ, ਤਣ੍ਹਾ ਕ੍ਖਯੋ, ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਅਮ੍ਹਿ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚੂਯੋ ਇਤੀ+ਧ –

੩੩. ਬਜਵ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ

ਰਸ੍ਸ+ਦੀਘਾਨੰ ਕ੍ਵਚਿ ਦੀਘ+ਰਸ੍ਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਜਵ੍ਜਨੇ। ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਯੰ, ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿ, ਸਾਤ੍ਥਿਕਾ, ਸਵ੍ਵਾਵਾ+ਸ੍ਸ, ਤਦਾਹੰ, ਯਾਨੀ+ਧ ਭੂਤਾਨਿ, ਗਚ੍ਛਾਮੀਤਿ, ਅਤੀਤੋ, ਕਿਕੀਵ, ਬਹੂਪਕਾਰੰ, ਮਧੂਦਕੰ, ਸੂਪਧਾਰਿਤੰ, ਸੋਪਾਯੰ, ਇਦਾਨਾਹੰ, ਸਚਾਯੰ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾਯੰ, ਇਤਰੀਤਰੇਨ, ਸਦ੍ਧੀਧ ਵਿਤ੍ਤੰ, ਕਮ੍ਮੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਤਥੂਪਮੰ, ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ, ਵੂਪਸਮੋ, ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ, ਦੇਵਾਤਿ, ਵੀਤਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟੀਪਿ, ਜੀਵਿਤਹੇਤੂਪਿ, ਵਿਜ੍ਜੂਵ, ਕਿੰਸੂਧ ਵਿਤ੍ਤੰ, ਸਾਧੂਤਿ, ਤਜਾਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ, ਸ੍ਵਾਸ੍ਸ, ਮਧੁਵਾ ਮਵ੍ਵਤੀ ਬਾਲੋ, ਏਵੰ ਗਾਮੇ ਮੁਨੀ ਚਰੇ, ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮੰ ਤਪੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ, ਨ ਮੰਕੂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਯ੍ਵਾਹੰ, ਸ੍ਵਾਹੰ, ਕਾਮਤੋ ਜਾਯਤੀ ਸੋਕੋ, ਕਾਮਤੋ ਜਾਯਤੀ ਭਯੰ, ਸਕ੍ਕੋ ਉਜੂ ਚ ਸੁਹੁਜੂ ਚ, ਅਨੂਪਘਾਤੋ, ਦੂਰਕ੍ਖੰ, ਦੂਰਮੰ, ਦੂਭਰਤਾ। ਯਿਟ੍ਠੰਵ ਹੁਤੰਵ ਲੋਕੇ, ਯਦਿਵ ਸਾਵਕੇ, ਪੁਗ੍ਗਲ ਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ, ਭੋਵਾਦਿ ਨਾਮ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਯਥਾਭਾਵਿ ਗੁਣੇਨ ਸੋ, ਯਥਯਿਦੰ, ਸਮ੍ਮਦਕ੍ਖਾਤੋ, ਪਰਕ੍ਕਮੋ, ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ, ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ, ਵਸਿਮ੍ਹਿ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚੂਯੋ। ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿੰ, ਤਜਜ੍ਜ, ਸ੍ਵਸ੍ਸ, ਪਤਿਲਿਯਤੀਤਿ ਦੀਘਨਿਸੇਧੋ, ਮਾਯਿਦੰ, ਮਨਸਾਦਵ੍ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ, ਆਰਕ੍ਖਾਤੀਤੰ, ਦੀਯਤਿ, ਸੂਯਤੀਤਿ ਰਸ੍ਸਕਾਰਿਯਨਿਸੇਧੋ। ਕਥੰ ਯਾਨਿਵ ਅਨੁਲਿਕ੍ਖੇਤਿ, ‘‘ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ। (ਦੀਘ+ਰਸ੍ਸਸਨ੍ਧਿ)।

ਬਜਵ੍ਜਨੇਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੪. ਸਰਮ੍ਹਾ ਦ੍ਵੇ

ਸਰਮ੍ਹਾ ਪਰਸ੍ਸ ਬਜਵ੍ਜਨਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਵੁਤ੍ਤਿਦ੍ਵਿਵਚਨੰ ਠਾਨੇਦ੍ਵਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਦ੍ਵਿਵਚਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਾਨਿ ਚ ਪ+ਪਤਿ+ਪਟਿ+ਕਮ+ਕੁਸ+ਕੁਧ+ਕੀ+ਗਹ+ਜੁਤ+ਞਾ+ਸਿ+ ਸੁ+ਸੂ+ਸਮ੍ਭੁ+ਸਰ+ਸਸਾਦੀਨਮਾਦਿਬਜਞ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਪਮਾਦੋ=ਇਧਪ੍ਪਮਾਦੋ, ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਧਾਨਂ=ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਅਪ੍ਪਤਿਵਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ,। ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਪਕ੍ਕਮੋ, ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ, ਹੇਤੁਕ੍ਕਮੋ, ਆਕਮਤਿ=ਅਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਵਂ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਅਨੁਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਆਕੋਸਤਿ=ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ। ਅਕ੍ਕੁਦ੍ਧੋ, ਅਭਿਕ੍ਕੁਦ੍ਧੋ। ਧਨਕ੍ਕੀਤੋ, ਵਿਕ੍ਕਯੋ, ਅਨੁਕ੍ਕਯੋ। ਪਗ੍ਗਹੋ, ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ, ਚਨ੍ਦੁਗ੍ਗਾਹੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋ। ਪਜ੍ਜੋਤੋ, ਵਿਜ੍ਜੋਤੋ, ਉਜ੍ਜੋਤੋ। ਕਤਞ੍ਞੂ, ਵਿਞ੍ਞੂ, ਪਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਨਞ੍ਞਾਣਂ। ਅਵਸ੍ਸਯੋ, ਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ। ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ, ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ। ਆਸਵਾ=ਅਸ੍ਸਵਾ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ, ਵਿਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ। ਅਟ੍ਠਸ੍ਸਰੋ, ਵਿਸ੍ਸਰਤਿ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ। ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ, ਵਿਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ, ਮੁਹੁਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ, ਆਸਾਸੋ=ਅਸ੍ਸਾਸੋ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵਿਸ੍ਸਜੇਨ੍ਤੋ, ਵਿਸ੍ਸਜੇਨ੍ਤੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ, ਪਰਿਚ੍ਚਜੇਨ੍ਤੋ, ਉਪਦ੍ਦਵੋ, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮਿਤ੍ਤਦ੍ਦੁਨੋ, ਆਯਬ੍ਬਯੋ, ਅਬ੍ਬਹਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਿਕ+ਤਯ+ਤਿਂਸ+ਵਤਾਦੀਨ+ਮਾਦਿਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ। ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਂ, ਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕਂ, ਹੇਤੁਤ੍ਤਿਕਂ। ਲੋਕਤ੍ਤਯਂ, ਬੋਧਿਤ੍ਤਯਂ, ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਂ। ਏਕਤ੍ਤਿਂਸ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ, ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ, ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ। ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ, ਸੁਬ੍ਬਤੋ। ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੋ, ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਤੁ+ਵਟ+ਦਿਸਾਨ+ਮਨ੍ਤੇ, ਯਥਾ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਂ, ਫਸ੍ਸੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਉ+ਦੁ+ਨਿਉਪਸਗ੍ਗ+ਤ+ਚਤੁ+ਛ+ਸਨ੍ਤਸਦ੍ਦਾਦੇਸਾਦੀਹਿ ਪਰੇਸਞ੍ਚ। ਉਕਂਸੋ=ਉਕ੍ਕਂਸੋ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ, ਉਗ੍ਗਤਂ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਨਿਜ੍ਜਟਂ, ਉਜ੍ਜਹਂ, ਉਚ੍ਚਙ੍ਗਂ, ਉਨ੍ਨਮਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਰੋ, ਨਿਦ੍ਦਰੋ, ਉਨ੍ਨਤੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ, ਨਿਮ੍ਮਲੋ, ਉਯ੍ਯੁਤ੍ਤੋ, ਦੁਲ੍ਲਭੋ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਉਸ੍ਸਾਹੋ, ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ। ਤਕ੍ਕਰੋ, ਤਜ੍ਜੋ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ, ਤਪ੍ਪਭਵੋ, ਤਮ੍ਮਯੋ, ਚਤੁਕ੍ਕਂ, ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਂ, ਚਤੁਪ੍ਪਦੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ, ਚਤੁਸ੍ਸਾਲਂ, ਛਕ੍ਕਂ, ਛਨ੍ਨਵੁਤਿ, ਛਪ੍ਪਦਿਕੋ, ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ। ਸਕ੍ਕਾਰੋ, ਸਗ੍ਗੁਣੋ, ਸਦ੍ਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ, ਮਹਬ੍ਬਲੋ।

ਅਪਦਨ੍ਤਆਕਾਰਵਜ੍ਜਿਤਦੀਘਤੋ ਯਕਾਰਸ੍ਸ ਚ, ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ, ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ, ਵਿਚੇਯ੍ਯ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ, ਧੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਂ, ਸੇਯ੍ਯੋ, ਜੇਯ੍ਯੋ, ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ। ਆਕਾਰਵਜ੍ਜਿਤਨ੍ਤਿ ਕਿਂ, ਮਾਲਾਯ, ਦੋਲਾਯ, ਸਮਾਦਾਯ।

ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣੇ-ਨਪ੍ਪਜਹੇ ਵਣ੍ਣਬਲਂ ਪੁਰਾਣਂ, ਉਜ੍ਜੁਗਤੇਸੁ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੁਗ੍ਗਤਿਂ। ਸਰਮ੍ਹਾਤਿ ਕਿਂ, ਞਾਯੋ, ਤਂਖਣਂ। ਕ੍ਵਚਿਤ੍ਵੇਵ, ਨਿਕਾਯੋ, ਨਿਦਾਨਂ, ਨਿਵਾਸੋ, ਤਤੋ, ਛਸਟ੍ਠਿ, ਉਪਨੀਯਤਿ, ਸੁਯਤਿ।

੩੫. ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯੇਸ੍ਵੇਸਂ ਤਤਿਯਪਠਮਾ

ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯੇਸੁ ਪਰੇਸ੍ਵੇਸਂ ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾਨਂ ਤਬ੍ਬਗ੍ਗੇ ਤਤਿਯਪਠਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਾ। ਵਗ੍ਗੇ ਘ+ਝ+ਢ+ਧ+ਭਾ ਚਤੁਤ੍ਥਾ, ਖ+ਛ+ਠ+ਥ+ਫਾ ਦੁਤਿਯਾ, ਗ+ਜ+ਡ+ਦ+ਬਾ ਤਤਿਯਾ, ਕ+ਚ+ਟ+ਤ+ਪਾ ਪਠਮਾ। ਪ+ਉ+ਦੁ-ਨਿਆਦੀਹਿ ਪਰੇਸਂ ਘਾਦੀਨਂ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇ ਤਤਿਯਪਠਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਗਰਤਿ=ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਏਵਂ ਉਗ੍ਘਰਤਿ, ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ, ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ। ਏਸੋਵ ਤਜ੍ਝਾਨਫਲੋ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਅਭਿਜ੍ਝਾ-ਯਤਿ , ਉਜ੍ਝਾਯਤਿ। ਦਡ੍ਢੋ, ਬੁਡ੍ਢੋ। ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ, ਉਦ੍ਧਂਸਿਤੋ, ਉਦ੍ਧਾਰੋ, ਨਿਦ੍ਧਨੋ, ਨਿਦ੍ਧੁਤੋ। ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਉਬ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਸਮੁਬ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ, ਨਿਬ੍ਭਯਂ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ, ਚਤੁਬ੍ਭਿ। ਸਦ੍ਧਾ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ। ਮਹਬ੍ਭਯਂ।

ਰਸ੍ਸਸਰੇਹਿ ਪਰੇਸਂ ਵਗ੍ਗਦੁਤਿਯਾਨਂ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇ ਚੇ, ਪਠਮਾ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਏਵਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਅਕ੍ਖਮੋ, ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ, ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭੋ, ਆਯੁਕ੍ਖਯੋ। ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਵਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਬੋਧਿਚ੍ਛਾਯਾ, ਜਮ੍ਬੁਚ੍ਛਾਯਾ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋ। ਤਤ੍ਰ ਠਿਤੋ=ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਿਤੋ, ਏਵਂ ਥਲਟ੍ਠਂ, ਜਲਟ੍ਠਂ, ਅਟ੍ਠਿਤਂ, ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਚਤ੍ਤਾਰਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ, ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਮੇਨ, ਯਸਤ੍ਥੇਰੋ, ਪਤ੍ਥਰਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ, ਅਭਿਤ੍ਥੁਤੋ, ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੋ, ਅਨੁਤ੍ਥਨਂ। ਪਪ੍ਫੋਟੇਤਿ, ਮਹਪ੍ਫਲਂ, ਅਨਿਪ੍ਫਲਂ, ਵਿਪ੍ਫਾਰੋ, ਪਰਿਪ੍ਫੁਟੇਯ੍ਯ,

ਮਧੁਪ੍ਫਾਣਿਤੰ। ਆਕਾਰਤੋ, ਆਖਾਤੋ=ਅਕ੍ਖਾਤੋ, ਏਵ◌ਂ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ, ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤੁੰ, ਸਵ੍ਵਾਕ੍ਖਨ੍ਯੋ। ਆਛਾਦਯਿ=ਅਚ੍ਛਾਦਯਿ, ਏਵ◌ਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁਤਿ, ਨਾਵਟ੍ਟੰ, ਅਤ੍ਥਰਤਿ, ਅਪ੍ਫੋਟੇਤਿ। ਕ੍ਵਚਿ ਤ੍ਵ◌ੇਵ, ਪੁਵਖਜਜਕੰ, ਤਸ੍ਸ ਛਵ◌ਿਆਦੀਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ, ਯਥਾਠਿਤੰ, ਕਮ੍ਮਫਲੰ, ਸੀਲੰ ਤਸ੍ਸ ਞਾਯਿਨੋ, ਯੇ ਞਾਨਪ੍ਪਸੁਤਾ ਧੀਰਾ, ਨਿਧਨੰ, ਮਹਾਧਨੰ। (ਦ੍ਵ◌ਿਭਾਵਸਨ੍ਧਿ)।

ਅਕਰਮ੍ਹ ਸੇ ਤੇ, ਸੋ ਖੋ ਬਜਨ੍ਤਿ ਕਾਹਿਤਿ, ਸੋ ਗਚ੍ਛੰ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਸੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਸੋ ਆਭੋਗੋ, ਏਸੋ ਇਦਾਨਿ ਇਤੀ+ਧ ''ਵ◌ੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੭. ਏਓਨ+ਮ ਵਣ੍ਣੇ

ਏਓਨੰ ਵਣ੍ਣੇ ਕ੍ਵਚਿ ਅ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ। ਅਕਰਮ੍ਹ ਸ ਤੇ, ਅਕਰਮ੍ਹ ਸੇ ਤੇ, ਏਵ◌ਂ ਸ ਖੋ ਬਜਨ੍ਤਿ ਕਾਹਿਤਿ, ਸ ਗਚ੍ਛੰ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਸ ਅਤ੍ਥੋ , ਏਸ ਆਭੋਗੋ, ਏਸ ਇਦਾਨਿ। ਵਣ੍ਣੇਤਿ ਕਿੰ, ਅਮੋਘਵਚਨੋ ਚ ਸੋ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸਸ੍ਸਿ ਸੋਤਿ। ''ਨ ਸਨ੍ਧਿਸਮਾਸਾ ਵਦ੍ਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਗਾਥਾਮਜ੍ਝੇ ਸਨ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ''ਤਿਵ◌ਿਧਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤਿਮ੍ਹਿ ਪਰੇਪਿ ਵਣ੍ਣੇ ਪਰੋ ਨਾਮ ਨ ਇਤਿ। (ਸਰਬਜਵ੍ਜਨਸਨ੍ਧਿ)।

ਅਤ ਯਨ੍ਤੁੰ, ਤਥ ਯੰ, ਮਦ ਯੰ, ਬੁਧ ਯਤਿ, ਧਨ ਯੰ, ਸੇਵ ਯੋ, ਪਰ ਯੇਸਨਾ, ਪੋਕ੍ਖਰਣ ਯੋ ਇਤੀ+ਧ –

੪੮. ਤਵਗ੍ਗਵਰਣਾਨੰ ਯੇ ਚਵਗ੍ਗ ਬਯਵਾ

ਤਵਗ੍ਗਵਰਣਾਨੰ ਚਵਗ੍ਗਬਯਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਯਕਾਰੇ। ''ਵਗ੍ਗਲਸੇਹਿ ਤੇ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੰ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁੰ, ਤਚ੍ਛੰ, ਮਜ੍ਜੰ, ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਧਵ੍ਵੰ, ਸੇਬ੍ਬੋ, ਪਯਜੇਸਨਾ, ਪੋਕ੍ਖਰਵ੍ਵੋ। ਅਪੁਚ੍ਚਣ੍ਡਕਾਯੰ, ਜਚ੍ਚਨ੍ਧੋ, ਯਜ੍ਜੇਵ◌ਂ, ਅਜ੍ਝਗਮਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁੰ, ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋ, ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਦਿਬ੍ਬੰ। ਕ੍ਵਚਿਤ੍ਵ◌ੇਵ, ਰਤਜਾ।

ਸਕ ਯਤੇ, ਰੁਚ ਯਤੇ, ਪਚ ਯਤੇ, ਅਟ ਯਤੇ, ਲੁਪ ਯਤੇ, ਕੁਪ ਯਤੇ, ਸਲ ਯਤੇ, ਫਲ ਯਤੇ, ਦਿਸ ਯਤੇ, ਅਸ ਯਤੇ ਇਤੀ+ਧ ''ਯੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਸੁ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ।

੪੯. ਵਗ੍ਗਲਸੇਹਿਤੇ

ਵਗ੍ਗਲਸੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਯਕਾਰਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ ਤੇ ਵਗ੍ਗਲਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕਤੇ, ਰੁਚ੍ਚਤੇ, ਪਚ੍ਚਤੇ, ਅਟ੍ਟਤੇ, ਲੁਪ੍ਪਤੇ, ਕੁਪ੍ਪਤੇ, ਸਲ੍ਲਤੇ, ਫਲ੍ਲਤੇ, ਦਿਸ੍ਸਤੇ, ਅਸ੍ਸਤੇ। ਕ੍ਵਚਿਤ੍ਵ◌ੇਵ, ਕਜਾਹੰ।

ਮੁਹ ਯਤਿ, ਗੁਹ ਯਤਿ ਇਤੀ+ਧ –

੫੦. ਹਸ੍ਸ ਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੋ

ਹਸ੍ਸ ਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਹੋਤਿ ਯਕਾਰੇ। ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਗੁਯ੍ਹਤਿ।

ਬਹੁ ਆਬਾਧੋ ਇਤੀ+ਧ ਉਸ੍ਸਵਕਾਰੇ ''ਹਸ੍ਸ ਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੧. ਵ◌ੇ ਵ◌ਾ

ਹਸ੍ਸ ਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ ਵਕਾਰੇ। ਬਵ◌੍ਹਾਬਾਧੋ। ਵ◌ਾਤ੍ਵ◌ੇਵ, ਬਹ੍ਵ◌ਾਬਾਧੋ।

੫੨. ਤਥਨਰਾਨੰ ਟਠਣਲਾ

ਤਥਨਰਾਨੰ ਟਠਣਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਦੁਕ੍ਕਤੰ=ਦੁਕ੍ਕਟੰ, ਏਵੰ ਸੁਕਟੰ, ਪਠ੍ਟੋ, ਪਤਟੋ, ਉਦ੍ਧਟੋ, ਵਿਸਟੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾ। ਪਣਿਧਾਨੰ, ਪਣਿਪਾਤੋ, ਪਣਾਮੋ, ਪਣੀਤੰ, ਪਰਿਣਤੋ, ਪਰਿਣਾਮੋ, ਦੁਣ੍ਣਯੋ, ਨਿਣ੍ਣਯੋ, ਓਣਤੋ। ਪਰਿਪਨ੍ਨੋ=ਪਲਿਪਨ੍ਨੋ, ਏਵੰ ਪਲਿਬੋਧੋ, ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ, ਤਲੁਨੋ, ਮਹਾਸਾਲੋ, ਮਾਲੁਤੋ, ਸੁਖੁਮਾਲੋ। (ਬਜਞ੍ਜਨਸਨ੍ਧਿ)।

ਚਕ੍ਖੁ ਉਦਪਾਦਿ, ਅਕ੍ਖਿ ਰੁਜਤਿ, ਪੁਰਿਮ ਜਾਤਿ, ਅਣੁ ਥੂਲਾਨਿ, ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬ ਕੁਸਲੰ ਬਹੁੰ, ਤ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਤ ਸਭਾਵਤੋ ਇਤੀ+ਧ ''ਵੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ ਯਾਵ ''ਮਯਦਾ ਸਰੇ''ਤਿ।

੩੮. ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿ। ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨਾ+ਗਮੋਵ, ਸ ਚ ਰਸ੍ਸਸਰਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ... ਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਸਰਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ। ਠਾਨੀਨ+ਮਾਲਿਙ੍ਘਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਗਮੋ। ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਅਕ੍ਖਿੰ ਰੁਜਤਿ, ਪੁਰਿਮੰ ਜਾਤਿ, ਅਣੁੰ ਥੂਲਾਨਿ, ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੰ ਬਹੁੰ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੰਤੰਸਭਾਵਤੋ। ਵਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਕ੍ਖੁ ਉਦਪਾਦਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਵਸਿਰੋ, ਯਾਵਞ੍ਚਿਦੰਤਿਆਦਿ ਨਿਚ੍ਚੰ... ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਵਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸਾ+ਨੁਰੋਧੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਵਿਭਾਸਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਾ। ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੇ ਵਤ੍ਤਤੇ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਯਥਾਵਵਤ੍ਥਿਤਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਿ। ਯਦਾ ਪਚ੍ਛਿਮੇ, ਤਦਾ ਨਿਚ੍ਚ+ਮਨਿਚ੍ਚ+ਮਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਧਿੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕ੍ਵਚਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾ+ਨੁਵਤ੍ਤਨਾ ਤੇਨੇਵਾ+ਸਨ੍ਤਵਿਧਿ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾਸਦ੍ਦੇਨਿ+ਤਰਦ੍ਵਯਂ। ਕ੍ਵਚਿ ਤ੍ਵੇਵ, ਨ ਹਿ ਏਤੇਹਿ, ਇਧ ਚੇਵ।

ਸੰ ਰਮ੍ਭੋ, ਸੰ ਰਤ੍ਤੋ, ਸੰ ਰਾਗੋ, ਤਾਸੰ ਅਹੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ, ਏਵੰ ਅਯੰ, ਪੁੰ ਲਿਙ੍ਗੰ, ਕਿੰ ਅਹੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਦਾਸਿੰ ਅਹੰ ਇਤੀ+ਧ ''ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾ''ਧਿਕਾਰੋ ਆ ''ਮਯਦਾ ਸਰੇ''ਤਿ।

੩੯. ਲੋਪੋ

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿ। ਦੀਘੇ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਸੰਰਮ੍ਭੋ, ਸਾਰਤ੍ਤੋ ਸੰਰਤ੍ਤੋ, ਸਾਰਾਗੋ ਸੰਰਾਗੋ, ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੇ ਤਾਸਾਹੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ, ਏਵਾਯੰ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੰ ਪੁੰਲਿਙ੍ਗੰ, ਕਜਾਹੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਦਾਸਹੰ। ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੋ, ਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਪਾਤੁਕਾਮੋ, ਗਨ੍ਤੁਮਨੋ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨ ਦਸ੍ਸਨੰ, ਏਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨੰ, ਅਵਿਸਾਹਾਰੋ, ਚਿਰਪ੍ਪਵਾਸਿਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚੰ। ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿੰ, ਏਵ+ਮਯੰ, ਕਿ+ਮਹੰ, ਏਤੰ ਮਙ੍ਗਲ+ਮੁਤ੍ਤਮਂ।

ਕਤੰ ਇਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦੁੰ ਇਤਿ, ਉਤ੍ਤੁਤ੍ਤੁੰ ਇਵ, ਚਕ੍ਕੰ ਇਵ, ਕਲਿੰਇਵ, ਹਲੰ ਇਦਾਨਿ, ਕਿੰ ਇਦਾਨਿ, ਤ੍ਵੰ ਅਸਿ, ਇਦੰ ਅਪਿ, ਉਤ੍ਤੁਰਿੰ ਅਪਿ, ਦਾਤੁੰ ਅਪਿ, ਸਦਿਸੰ ਏਵ ਇਤੀ+ਧ –

੪੦. ਪਰਸਰਸ੍ਸ

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਮ੍ਹਾ ਪਰਸਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿ। ਕਤਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ, ਉਤ੍ਤੁਤ੍ਤੁੰਵ, ਚਕ੍ਕੰਵ, ਕਲਿੰਵ, ਹਲੰਦਾਨਿ, ਕਿੰਦਾਨਿ, ਤ੍ਵਸਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਉਤ੍ਤੁਰਿਮ੍ਪਿ, ਦਾਤੁਮ੍ਪਿ, ਸਦਿਸੰਵ। ਵਾਤਿ ਕਿੰ, ਕਤੰਇਤਿ, ਕਿਮਿਤਿ, ਦਾਤੁਮਪਿ, ਸਦਿਸੰ ਏਵ।

ਪੁਪ੍ਫੰ ਅਸ੍ਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਅਸ੍ਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਇਤੀ+ਧ ਪਰਸ੍ਸਰਲੋਪੇ –

੫੩. ਸੰਯੋਗਾਦਿਲੋਪੋ

ਅਬਜਵਹਿਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਬਜਞ੍ਜਨਾਨਂ ਏਕਤ੍ਰ ਠਿਤਿ ਸਂਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਂਯੋਗੇ ਯੋ ਆਦਿਭੂਤਾਵਯਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪੋ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਪੁਪ੍ਫਂਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਗਾਨਂ ਵਿਸਯੇ ਅਗਜਾਗਾਰਂ, ਵੁਤਜਸ੍ਸ ਇਤਿ ਹੋਤਿ।

ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਖਣਂ, ਸਂ ਗਤੋ, ਤਂ ਘਤਂ, ਧਮ੍ਮਂ ਚਰੇ, ਤਂ ਛਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਜਾਤਂ, ਤਂ ਝਾਨਂ, ਤਂ ਞਾਣਂ, ਤਂ ਠਾਨਂ, ਤਂ ਡਹਤਿ, ਤਂ ਤਨੋਤਿ, ਤਂ ਥਿਰਂ, ਤਂ ਦਾਨਂ, ਤਂ ਧਨਂ, ਤਂ ਨਿਚ੍ਚੁਤਂ, ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਫਲਂ, ਤੇਸਂ ਬੋਧੋ, ਸਂ ਭੂਤੋ, ਤਂ ਮਿਤ੍ਤਂ, ਕਿਂ ਕਤੋ, ਦਾਤ੍ਤਂ ਗਤੋ ਇਤੀ+ਧ –

੪੧. ਵਗ੍ਗੇ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੋ

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਖੋ ਵਗ੍ਗੇ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੋ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸ੍ਸਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਾਸਤਜਾ ਤਬ੍ਬਗ੍ਗਪਞ੍ਚਮੋ ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਠਾਨਤੋ ਆਸਨ੍ਨਤਾ ਗੁਣਤੋ ਵਾ, ਗੁਣਤੋਤਿ ਵਣ੍ਣਸਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਤੋ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਰੀਯਤੀਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਕਤ੍ਵਾ ਸਰੀਯਤੀਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਙ੍ਕਰੋਤਿ=ਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਂ ਤਙ੍ਖਣਂ, ਸਙ੍ਗਤੋ, ਤਙ੍ਘਤਂ। ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਰੇ, ਤਞ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਤਞ੍ਜਾਤਂ, ਤਞ੍ਝਾਨਂ, ਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਣ੍ਠਾਨਂ, ਤਣ੍ਡਹਤਿ। ਤਨ੍ਤਨੋਤਿ, ਤਨ੍ਥਿਰਂ, ਤਨ੍ਦਾਨਂ, ਤਨ੍ਧਨਂ, ਤਨ੍ਨਿਚ੍ਚੁਤਂ, ਤਮ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਮ੍ਫਲਂ, ਤੇਸਮ੍ਬੋਧੋ, ਸਮ੍ਭੂਤੋ, ਤਮ੍ਮਿਤ੍ਤਂ। ਕਿਙ੍ਕਤੋ, ਦਾਤ੍ਤਙ੍ਗਤੋ, ਤਣ੍ਹਙ੍ਕਰੋ, ਰਣਞ੍ਜਹੋ, ਸਣ੍ਠਿਤੋ, ਜੁਤਿਨ੍ਧਰੋ, ਸਮ੍ਮਤੋਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ।

ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਂ ਯ+ਮਾਹੁ, ਯਂ ਯਦੇਵ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਏਵ, ਤਂ ਹਿਇਤੀ+ਧ –

੪੨. ਯੇਵਹਿਸੁ ਞੋ

ਯ+ਏਵ+ਹਿਸਦ੍ਦੇਸੁ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਾ ਞੋ ਹੋਤਿ। ''ਵਗ੍ਗਲਸੇਹਿ ਤੇ''ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਞਕਾਰੋ। ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਞ੍ਞ+ਮਾਹੁ=ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਂ ਯ+ਮਾਹੁ, ਯਞ੍ਞਦੇਵ=ਯਂਯਦੇਵ, ਞਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਏਵ, ਤਞ੍ਹਿ, ਤਞ੍ਹਿ। ''ਅਬਜਭਿਚਾਰਿਨਾ ਬਜਭਿਚਾਰੀ ਨਿਯਮਜਤੇ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਏਵਸਦ੍ਦਸਹਚਰਿਯਾ ''ਯ'' ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਾਦਿਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ।

ਸਂਯੋਗੋ, ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਂਯਤੋ, ਸਂਯਾਚਿਕਾਯ ਇਤੀ+ਧ –

੪੩. ਯੇ ਸਂਸ੍ਸ

ਸਂਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਯਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਞੋ ਹੋਤਿ ਯਕਾਰੇ। ਸਞ੍ਞੋਗੋ=ਸਂਯੋਗੋ, ਏਵਂ ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਞ੍ਞਤੋ, ਸਞ੍ਞਾਚਿਕਾਯ। ਇਧ ਯਕਾਰਮਤ੍ਤੋਵ ਗਯ੍ਹਤੇ। ਸਂਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਂ, ਏਤਂ ਯੋਜਨਂ, ਤਂ ਯਾਨਂ, ਤਂ ਸਰਣਂ ਯਨ੍ਤਿ।

ਤਂ ਏਵ, ਤਂ ਅਹਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਯਂ ਆਹੁ, ਧਨਂ ਏਵ, ਕਿਂ ਏਤਂ, ਨਿਨ੍ਹਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤਿ, ਤਂ ਇਦਂ, ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਏਤਂ ਅਵੋਚ, ਏਤਂ ਏਵ ਇਤੀ+ਧ –

੪੪. ਮਯਦਾ ਸਰੇ

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਮ ਯ ਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਰੇ ਕ੍ਵਚਿ। ਤਮੇਵ ਤਂ ਏਵ, ਤਮਹਂ ਬ੍ਰੂਮਿ=ਤਂ ਅਹਂ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਯਮਾਹੁ, ਧਨਮੇਵ, ਕਿਮੇਤਂ, ਨਿਨ੍ਹਤ੍ਤਮਰਹਤਿ। ਤਯਿਦਂ। ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਦਨਤ੍ਤਾ, ਏਤਦਵੋਚ, ਏਤਦੇਵ। ''ਮਯਦਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਬੁਦ੍ਧਮ ਸਰਣਮ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਭਵਤਿ।

੪੫. ਤਦਮਿਨਾਦੀਨਿ

ਤਦਮਿਨਾਦੀਨਿ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯ+ਦਲਕ੍ਖਣਿਕਂ, ਤਂ ਨਿਪਾਤਨਾ’’ਤਿ ਵਾਯਾ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਰੇਨ ਅਵਿਹਿਤਾ ਦੇਸ+ਲੋਪਾ+ਗਮ+ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਮਿਨਾਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਮਿਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਫੁਸਿਤਂ=ਜਲਬਿਨ੍ਦੁ, ਫੁਸਿਤ+ਮੁਦਰ+ਮਸ੍ਸ ਪਿਸੋਦਰਂ। ਇਸ੍ਸ ਅਕਾਰੇ ਤਂ ਇਮਿਨਾ=ਤਦਮਿਨਾ, ਸਕਿਂ ਆਗਾਮੀ=ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਧਸ੍ਸ ਦਕਾਰੇ ਏਕਂ ਇਧ ਅਹਂ=ਏਕ+ਮਿਦਾ+ਹਂ, ਵਿਧਸ੍ਸ ਵਿਦਾਦੇਸੋ ਸਂਵਿਧਾਯ ਅਵਹਾਰੋ=ਸਂਵਿਦਾਵਹਾਰੋ, ਵਾਰਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਕਾਰੇ, ਹਸ੍ਸ ਲਕਾਰੇ ਚ ਕਤੇ ਵਾਰਿਵਾਹਕੋ=ਵਲਾਹਕੋ, ਜੀਵਨਸ੍ਸ ਜੀਆਦੇਸੋ, ਜੀਵਨਸ੍ਸ ਮੁਤੋ=ਜੀਮੂਤੋ। ਛਵਸ੍ਸ ਸੁਆਦੇਸੇ, ਸਯਨਸ੍ਸ ਸਾਨਾਦੇਸੇ ਚ ਕਤੇ ਛਵਸ੍ਸ ਸਯਨਂ=ਸੁਸਾਨਂ। ਉਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦੁਆਦੇਸੇ, ਖਸ੍ਸ ਖਲਆਦੇਸੇ ਚ ‘‘ਸਰਮ੍ਹਾ ਦ੍ਵੇ’’ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ਕਤੇ ਉਦ੍ਧਂ ਖਂ ਅਸ੍ਸ ਉਦੁਕ੍ਖਲਂ। ਪਿਸਿਤਸ੍ਸ ਪਿਆਦੇਸੇ, ਅਸਸ੍ਸ ਸਾਚਾਦੇਸੇ ਚ ਕਤੇ ਪਿਸਿਤਾਸੋ=ਪਿਸਾਚੋ।

ਮਹੀਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮਯੂਆਦੇਸੇ, ਰਵਤਿਸ੍ਸ ਰਾਦੇਸੇ ਚ ਕਤੇ ਮਹਿਯਂ ਰਵਤੀਤਿ ਮਯੂਰੋ। ਏਵ+ਮਞ੍ਞੇਪਿ ਪਯੋਗਤੋ+ਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਵਣ੍ਣਾਗਮੋ ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋ,
ਦ੍ਵੇ ਚਾ+ਪਰੇ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰ+ਨਾਸਾ।
ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯੇਨ ਯੋਗੋ,
ਤ+ਦੁਚ੍ਚਤੇ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਂਤਿ॥

ਯਥਾ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ=ਦੋਵਾਰਿਕੋਤਿ ਓਕਆਗਮੋ। ਹਿਂਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੀਹੋਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਨਿਜਕੋ=ਨਿਯਕੋਤਿ ਵਿਕਾਰੋ। ਮੇਹਨਸ੍ਸ ਖਸ੍ਸ ਮਾਲਾ ਮੇਖਲਾਤਿ ਵਣ੍ਣਲੋਪੋ, ਹ+ਨ+ਮਕਾਰਾਨਂ ਲੋਪੋ। ਮਯੂਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਰਵਤਿਸ੍ਸ ਅਤਿਸ੍ਸਯਯੋਗੋਤਿ।

ਯਥਰਿਵ ਤਥਰਿਵੇਤਿ ਨਿਪਾਤਾਵ। ‘‘ਜਰਗ੍ਗਵਾ ਵਿਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ, ਵਰ+ਮ੍ਹਾਕਂ ਭੁਸਾਮਿਵੇ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਵਸਦ੍ਦੋ ਏਵਕਾਰਤ੍ਥੋ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸਨ੍ਧਿ।

ਸਨ੍ਧਿਸ੍ਸਰਾਨਂ ਪਟਿਸੇਧਸਨ੍ਧਿ,
ਅਥੋ ਬਜਞ੍ਜਨ+ਸਰਬਜਞ੍ਜਨਾਨਂ।
ਸਨ੍ਧਿ ਚ+ਥੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਧਿ,
ਭਵਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਵੇ॥

ਇਤਿ ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਸਨ੍ਧਿਕਣ੍ਡੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਨਾਮਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਨਾਮਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਤਂ ਅਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖਂ ਨਮਨਤੋ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ+ਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਾਮਨਤੋ ਨਾਮਂ, ਦਬ੍ਬਾਭਿਧਾਨਂ। ਤਂ ਦੁਵਿਧਂ ਸਲਿਙ੍ਗਾ+ਲਿਙ੍ਗਤੋ, ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਰੁਲ੍ਹਿਤੋ ਚ, ਤਿਵਿਧਂ ਪੁਮਿ+ਤ੍ਥਿ+ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਤੋ, ਰੁਕ੍ਖੋ, ਲਤਾ, ਵਨਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਾਮਞ੍ਞ+ਗੁਣ+ਕ੍ਰਿਯਾ+ਯਦਿਚ੍ਛਾਨਾਮਤੋ, ਰੁਕ੍ਖੋ, ਨੀਲੋ, ਪਾਚਕੋ, ਸਿਰਿਵਡ੍ਢੋਤਿ। ਅਟ੍ਠਵਿਧਂ ਅਵਣ੍ਣਿ+ਵਣ੍ਣੁ+ਵਣ੍ਣੋ+ਕਾਰ+ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤੁਪਕਤਿਭੇਦਤੋ, ਏਤ੍ਥ ਕਿਂਸਦ੍ਦੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤੋ। ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਠਮਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਪਕਤਿ, ਸਦ੍ਦੋ, ਧਾਤੁ ਚ।

ਤਤ੍ਥ ਸਲਿਙ੍ਗੇਸੁ ਤਾਵ ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਾ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦਾ ਸਤ੍ਤ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਾ ਯੋਜੀਯਨ੍ਤੇ। ਸੁਗਤਇਤਿ ਠਿਤੇ –

੧. ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ+ਕਾਨੇਕੇਸੁ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਸਿਯੋ ਅਂਯੋ ਨਾ ਹਿ ਸ ਨਂ ਸ੍ਮਾ ਹਿ ਸ ਨਂ ਸ੍ਮਿਂ ਸੁ

ਏਤੇਸਂ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਕਾਨੇਕਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਯਤੋ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਦੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਵਨ੍ਤ+ਮਧਾਤੁਕ+ਮਪਚ੍ਚਯਂ ਪਾਟਿਪਦਿਕਂ ਕਿਤਕ+ਤਦ੍ਧਿਤ+ਸਮਾਸਾ ਚੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਨਾਮਂ ਪਾਟਿਪਦਿਕਂ ਨਾਮ। ਕੇਚਿ ਸਕਤ੍ਥ+ਦਬ੍ਬ+ਲਿਙ੍ਗ+ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ+ਕਮ੍ਮਾਦਿਪਞ੍ਚਕਂ ਪਾਟਿਪਦਿਕਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇ+ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ਸਕਤ੍ਥ+ਦਬ੍ਬ+ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥ+ਮਬ੍ਰਵੁਂ ਪਰੇ।
> ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ+ਕਮ੍ਮਾਦਿਕਾਨਨ੍ਤੁ, ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਵਾਚਕਾ ਮਤਾ॥
>
> ਸਕਤ੍ਥ+ਦਬ੍ਬ+ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ, ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ+ਕਮ੍ਮਾਦਿਪਞ੍ਚਕਂ।
> ਸਦ੍ਦਤ੍ਥ+ਮਬ੍ਰਵੁਂ ਕੇਚਿ, ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਪਨ ਜੋਤਕਾਤਿ ਚ॥

ਤਤੋ ਏਕਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਵਚਨਂ ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨਞ੍ਚਾਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ਪਸਙ੍ਗੇ ''ਨਾਮਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੩੭. ਪਠਮਾ+ਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ

ਨਾਮਸ੍ਸਾ+ਭਿਧੇਯਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਵਸਾ ਪਠਮਾਯੇ+ਕਵਚਨਬਹੁਵਚਨਾਨਿ। ਸਿ ਯੋਇਤਿ ਪਠਮਾ। ਸਿਸ੍ਸਿ+ਕਾਰਸ੍ਸਾ+ਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਪਯੋਜਨਂ ''ਕਿ+ਮਂਸਿਸੁ''ਤਿ ਸਂਕੇਤੋ, ਤਥਾ ਅਂਵਚਨਸ੍ਸਾ+ਕਾਰਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਤਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿਦੇਸੋ ਅਞ੍ਞਦੀਯਧਮ੍ਮਾਨ+ਮਞ੍ਞਤ੍ਥਪਾਪਨ+ਮਤਿਦੇਸੋ। ਏਕਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਪਠਮੇਕਵਚਨਂ ਸਿ।

ਅਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਅਤੋਤਿ ਨਾਮਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ ''ਵਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਵਿਧਿ।

੧੦੯. ਸਿਸ੍ਸੋ

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਸਿਸ੍ਸ ਓ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੇ ਸੁਗਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨਂ ਯੋ। ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

੪੧. ਅਤੋ ਯੋਨਂ ਟਾਟੇ

ਅਕਾਰਨ੍ਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਪਠਮਾਦੁਤਿਯਾਯੋਨਂ ਟਾਟੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਟਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾ+ਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸੋ। ਸੁਗਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

''ਪਠਮਾ+ਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੩੮. ਆਮਨ੍ਤਣੇ

ਆਮਨ੍ਤਣਾਧਿਕੇ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕਵਚਨਂ ਸਿ।

੧੧੨. ਗੋ ਸਜਾ+ਲਪਨੇ

ਆਲਪਨੇ ਸਿ ਗਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ।

''ਲੋਪੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੧੭. ਗਸੀਨਂ

ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਗ+ਸੀਨਂ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਭੋ ਸੁਗਤ ਚਿਰਂ ਤਿਟ੍ਠ।

''ਗੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੫੯. ਅਯੁਨਂ ਵਾ ਦੀਘੋ

ਅਇਉਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਵਾ ਦੀਘੋ ਹੋਤਿ ਗੇ ਪਰੇ ਤਿਲਿਙ੍ਗੇ+ਤਿ ਦੀਘੇ ਭੋ ਸੁਗਤ ਸੁਗਤਾ ਚਿਰਂ ਤਿਟ੍ਠ। ਸਕ੍ਕਤੇ ਸੁਗਤਾਤਿ ਦੀਘਂ ਦੂਰਾਲਪਨੇਯੇਵਿ+ਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸਮੀਪਾਲਪਨੇਪਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਤਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਬਹੁਵਚਨੇ ਯੋਸ੍ਸ ਟਾ, ਸੁਗਤਾ ਚਿਰਂ ਤਿਟ੍ਠਥ।

੨. ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ

ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕੇ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਅਂਯੋਇਤਿ ਦੁਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਾਤਤਿਯਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੇ ਸਿਯੋ ਇਤਿ ਪਠਮਾਵਿਭਤਜਾਦੀਨਿ+ਮੁਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯੇਕਵਚਨਂ ਅਂ, ਅਕਾਰਸ੍ਸਾ+ਪਯੋਗੋ। ਸੁਗਤਂ ਪਸ੍ਸ। ਦੁਤਿਯਾਬਹੁਵਚਨਂ ਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਟੇ, ਸੁਗਤੇ ਪਸ੍ਸ।

੧੯. ਕਤ੍ਤੁਕਰਣੇਸੁ ਤਤਿਯਾ

ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਰਣੇ ਚ ਕਾਰਕੇ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਨਾ+ਹਿਇਤਿ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਾਏਕਵਚਨਂ ਨਾ।

''ਨਾਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦੮. ਅਤੇ+ਨ

ਅਕਾਰਨ੍ਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਪਰਸ੍ਸ ਨਾਵਚਨਸ੍ਸ ਏਨਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਸੁਗਤੇਨ ਕਤਂ।

੯੮. ਸੁਹਿਸ੍ਵ+ਸ੍ਸੇ

ਅਕਾਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਹਿਸ੍ਵੇ+ਹੋਤਿ। ਸੁਗਤੇਹਿ।

''ਵੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੯੫. ਸ੍ਮਾਹਿਸ੍ਮਿੰਨਂ ਮ੍ਹਾਭਿਮ੍ਹਿ

ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ ਸ੍ਮਾਹਿਸ੍ਮਿੰਨਂ ਮ੍ਹਾਭਿਮ੍ਹਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂਤਿ ਹਿਸ੍ਸ ਭਿਆਦੇਸੇ ਸੁਗਤੇਭਿ। ਕਰਣੇ ਸੁਗਤੇਨ ਲੋਕੋ ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੁਗਤੇਹਿ ਸੁਗਤੇਹਿ ਵਾ।

੨੪. ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਸਮ੍ਪਦਾਨੇ

ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਕਾਰਕੇ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਸਿਯਾ। ਸ+ਨਂਇਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ+ਕਵਚਨਂ ਸ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੇ ਸ੍ਸ+ਨਂਤਿ ਦੀਘਪਾਠੇਨ ਸੁਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ''ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ'' ਤਜਾਦਿਕਾਰਿਯਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸ੍ਸਸ੍ਸਾਤਿ ਅਕ੍ਖਰਗਾਰਵਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਲਾਘਵਤ੍ਥ+ਮਿਦ+ਮਾਰਦ੍ਧਂ –

੫੧. ਸੁਞ ਸਸ੍ਸ

ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਪਰਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸ ਸੁਞਾਗਮੋ ਹੋਤਿ। ਸ ਚ ''ਛਟ੍ਠਿਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ –

੧,੨੦. ਞਾਕਾਨੁ ਬਨ੍ਧਾ+ਦਜਨ੍ਤਾ

ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਞਾਨੁਬਨ੍ਧ+ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਾ ਆਦਜਨ੍ਤਾਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਦਜਵਯਵੇ। ਉਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ, ਞ੍ਞਕਾਰੋ ਅਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਂਕੇਤਤ੍ਥੋ। ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ।

੧,੫੮. "ਬਹੁਲਂ"ਤਜ+ਧਿਕਾਰੋ

ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਂ ਕਪ੍ਪਦੁਮਮਿਵ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਿਕਾ। ਤਥ੍ਹ –

> ਕ੍ਵਚਿ ਪਵਤ੍ਤੁਜ+ਪਵਤ੍ਤਿ, ਕ੍ਵਚ+ਞ੍ਞਂ ਕ੍ਵਚਿ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿ।
> ਸਿਯਾ ਬਹੁਲਸਦ੍ਦੇਨ, ਵਿਧਿ ਸਬ੍ਬੋ ਯਥਾਗਮਂਤਿ –

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਬਹੁਲਂ ਸਮਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

''ਅਤੋ ਵਾ''ਤ੍ਵੇਵ,

੪੪. ਸਸ੍ਸਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਾ

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਾ ਸਸ੍ਸ ਆਯੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਬਹੁਲਂ। ਸੁਗਤਾਯ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਾਦਤ੍ਥੇਯੇਵਾ+ਯ+ਮਾਯੋ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਤੋ ਪਰਂ ਨੋ+ਦਾਹਰੀਯਤੇ। ਚਤੁਤ੍ਥੀਬਹੁਵਚਨਂ ਨਂ,

‘‘ਈਘੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਤੇ।

੮੯. ਸੁਨਂਹਿਸੁ

ਨਾਮਸ੍ਸ ਈਘੋ ਹੋਤਿ ਸੁਨਂਹਿਸੁ। ਸੁਗਤਾਨਂ।

੨੯. ਪਞ੍ਚਮੀ+ਵਧਿਸ੍ਮਾ

ਏਤਸ੍ਮਾ ਅਵਧਿਕਾਰਕਾ ਪਞ੍ਚਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਸ੍ਮਾ+ਹਿਇਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀ। ਪਞ੍ਚਮੀਕਵਚਨਂ ਸ੍ਮਾ,

‘‘ਅਤੋ’’ ‘‘ਟਾਟੇ’’ ‘‘ਵੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤੁਤੇ।

੪੩. ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿਂਨਂ

ਅਕਾਰਨ੍ਤੁਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿਂਨਂ ਟਾ+ਟੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਸੁਗਤਾ ਅਪੇਹਿ ਸੁਗਤਮ੍ਹਾ ਸੁਗਤਸ੍ਮਾ ਵਾ। ਪਞ੍ਚਮੀਬਹੁਵਚਨਞ੍ਹਿ, ਸੁਗਤੇਭਿ ਸੁਗਤੇਹਿ।

੩੯. ਛਟ੍ਠੀ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ

ਕਾਰਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਤ੍ਰ ਛਟ੍ਠੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਸ+ਨਂਇਤਿ ਛਟ੍ਠੀ, ਛਟ੍ਠੇਕਵਚਨਂ ਸ, ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰੋ, ਛਟ੍ਠੀਬਹੁਵਚਨਂ ਨਂ, ਸੁਗਤਾਨਂ।

੧੪. ਸਤ੍ਤੁਮਜਾ+ਧਾਰੇ

ਆਧਾਰਕਾਰਕੇ ਸਤ੍ਤੁਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਸ੍ਮਿਂ+ਸੁਇਤਿ ਸਤ੍ਤੁਮੀ। ਸਤ੍ਤੁਮਜੇਕਵਚਨਂ ਸ੍ਮਿਂ, ਸੁਗਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਸੁਗਤਮ੍ਹਿ ਸੁਗਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ। ਸਤ੍ਤੁਮੀਬਹੁਵਚਨਂ ਸੁ, ‘‘ਸੁ+ਹਿਸ੍ਵ+ਸ੍ਸੇ’’ਤਿ ਏ, ਸੁਗਤੇਸੁ।

ਸੁਗਤੋ, ਸੁਗਤਾ। ਭੋ ਸੁਗਤ, ਭੋ ਸੁਗਤਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਸੁਗਤਾ। ਸੁਗਤਂ, ਸੁਗਤੇ। ਸੁਗਤੇਨ, ਸੁਗਤੇਭਿ , ਸੁਗਤੇਹਿ। ਕਰਣੇ ਸੁਗਤੇਨ, ਸੁਗਤੇਭਿ, ਸੁਗਤੇਹਿ। ਸੁਗਤਸ੍ਸ, ਸੁਗਤਾਯ, ਸੁਗਤਾਨਂ। ਸੁਗਤਾ, ਸੁਗਤਮ੍ਹਾ, ਸੁਗਤਸ੍ਮਾ, ਸੁਗਤੇਭਿ, ਸੁਗਤੇਹਿ। ਸੁਗਤਸ੍ਸ, ਸੁਗਤਾਨਂ। ਸੁਗਤੇ, ਸੁਗਤਮ੍ਹਿ, ਸੁਗਤਸ੍ਮਿਂ, ਸੁਗਤੇਸੁ।

ਸੁਗਤੋ ਸੁਗਤੋ। ਸੁਗਤਂ ਨਮਤਿ। ਸੁਗਤੇਨ ਕਤੋ। ਸੁਗਤੇਨ ਜਿਤੋ। ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਦਦੇ। ਸੁਗਤਾ ਵਿਗਤੋ। ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਸੁਤੋ। ਸੁਗਤੇ ਰਮਤੇ। ਏਵਂ –

ਸੂਰਾ+ਸੁਰ+ਨਰੋ+ਰਗ+ਨਾਗ+ਯਕ੍ਖਾ,
ਗਨ੍ਧਬ੍ਬ+ਕਿਨ੍ਨਰ+ਮਨੁਸ੍ਸ+ਪਿਸਾਚ+ਪੇਤਾ।
ਮਾਤਙ੍ਗ+ਜਙ੍ਗਮ+ਤੁਰਙ੍ਗ+ਵਰਾਹ+ਸੀਹਾ,
ਬਜਗ੍ਘ+ਚ੍ਛ+ਕਚ੍ਛਪ+ਤਰਚ੍ਛ+ਮਿਗ+ਸ੍ਸ+ਸੋਣਾ॥

ਆਲੋਕ+ਲੋਕ+ਨਿਲਯਾ+ਨਿਲ+ਚਾਗ+ਯੋਗਾ,
ਵਾਯਾਮ+ਗਾਮ+ਨਿਗਮਾ+ਗਮ+ਧਮ੍ਮ+ਕਾਮਾ।

ਸਙ੍ਘੋ+ਘ+ਘੋਸ+ਪਟਿਘਾ+ਸਵ+ਕੋਧ+ਲੋਭਾ,
ਸਾਰਮ੍ਭ+ਥਮ੍ਭ+ਮਦ+ਮਾਨ+ਪਮਾਦ+ਮਕ੍ਖਾ॥

ਪੁਨ੍ਨਾਗ+ਪੂਗ+ਪਨਸਾ+ਸਨ+ਚਮ੍ਪਕ+ਮ੍ਬ-
ਹਿਨ੍ਤਾਲ+ਤਾਲ+ਵਕੁਲ+ਜ੍ਜੁਨ+ਕਿੰਸੁਕਾ ਚ।
ਮਨ੍ਦਾਰ+ਕੁਨ੍ਦ+ਪੁਚਿਮਨ੍ਦ+ਕਰਞ੍ਜ+ਰੁਕ੍ਖਾ,
ਞੇਯਜਾ ਮਯੂਰ+ਸਕੁਣ+ਣ੍ਡਜ+ਕੋਞ੍ਚ+ਹੰਸਾ॥

ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੋਵ, ਯਤੋ ਸਬ੍ਬੋ ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਸਦ੍ਦਤਾਲਿਤਤ੍ਥੋਵ, ਅਥ ਖੋ ਸੰਯੋਗਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇ+ਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਸੰਯੋਗਾ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਾ ਚ, ਸਾਹਚਰਿਯਾ+ਵਿਰੋਧਤੋ।
ਅਤ੍ਥਾ ਪਕਰਣਾ ਲਿਙ੍ਗਾ, ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਮੀਪਤੋ॥

ਸਾਮਤ੍ਥਜੋ+ਚਿਤ੍ਰ+ਦੇਸੇਹਿ , ਕਾਲ+ਬਜਤ੍ਤਾ+ਨੁਰੂਪਤੋ।
ਉਪਚਾਰ+ਕਾਕੁਭੇਦ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਹੁ+ਪਲਕ੍ਖਣਾ॥

ਵਚਨਾ ਚ ਤਦਙ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਪਧਾਨਤ੍ਤਾਤਿਆਦਿਹਿ।
ਸਦ੍ਦ+ਤ੍ਥਾ ਪਵਿਭਜ੍ਜਨ੍ਤੇ, ਨ ਸਦ੍ਦਾਦੇਵ ਕੇਵਲਾਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਸੰਯੋਗਤੋ ਤਾਵ, ''ਸਕਿਸੋਰਾ ਧੇਨੁ ਦੀਯਤੂ''ਤਿ, ਕਿਸੋਰੋ ਅਸ੍ਸਪੋਤਕੋ, ਤੰਸੰਯੋਗਤੋ ਵਲ਼ਵਾ ਏਵ ਪਤੀਯਤੇ।

ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਤੋ – ''ਅਕਿਸੋਰਾ ਆਨੀਯਤੂ''ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਸੇਧਾ ਵਲ਼ਵਾ ਏਵ ਪਤੀਯਤੇ।

ਸਹਚਰਣਤੋ – ''ਰਾਮ+ਲਕ੍ਖਣ''ਇਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਸਹਚਰਣੇਨ ਰਾਮੋਤਿ ਦਾਸਰਥਿ ਏਵ ਰਾਮੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਭਿਧਾਨੋ ਜਾਮਦਗਨਜਾਦਿ। ਲਕ੍ਖਣੋਪਿ ਸੋਮਿਤ੍ਤਿ ਏਵ, ਨ ਤੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਲਕ੍ਖਣੋ।

ਵਿਰੋਧਤੋ – ''ਰਾਮ+ਜ੍ਜੁਨਾ'' ਇਤਿ ਭਗ੍ਗਵੋ ਸਹਸ੍ਸਬਾਹੁ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਤੇ ਏਵ ਪਤੀਯਨ੍ਤੇ, ਨ ਦਾਸਰਥਿ ਸਬਜਸਾਚਿ ਚ।

ਅਤ੍ਥਤੋ – ''ਸਿਨ੍ਧਵ+ਮਾਨਯ, ਪਵਿਸਾਮਿ ਰਣਙ੍ਗਣ''ਮਿਤਿ ਰਣਙ੍ਗਣਪਵੇਸੋ ਵਾਹਨਵਿਸੇਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤੁਰਙ੍ਗਪਤੀਤਿ, ਨ ਤੁ ਲਵਣਵਿਸੇਸੰ।

ਪਕਰਣਤੋ-ਭੋਜਨਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਉਪਸਙ੍ਖਰਿਯਮਾਨੇ ''ਸਿਨ੍ਧਵ+ਮਾਨਯੇ''ਤਿ, ਅਤ੍ਰ ਹਿ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾ+ਭਾਵੇਪਿ ਭੋਜਨੋਪਕਰਣਸਮਵਾਯ+ਮਾਲੋਕਿਤਭਾਵਤੋ ਲਵਣੇ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸੋ ਹਿ ਪਤ੍ਥਾਵੋਤਿ।

ਲਿਙ੍ਗਤੋ – ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ ਪਠਮ+ਮੁਪਵੇਸਯ ਸਮਾਰਾਧਿਤਗੁਰੁੰ''ਤਿ, ਅਤ੍ਰ ਸਮਾਰਾਧਿਤਗੁਰੁਤ੍ਤੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸ ਬਾਹੁਸ੍ਸਚ੍ਚ+ਮਵਗਮਜਤੇ, ਨ ਤੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਦੇਵਗੁਣੋ।

ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ – ''ਅਜ੍ਜੁਨੋ ਕਤਵੀਰਿਯੋਤਿ'' ਪਤੀਯਤੇ, ਨੋ ਅਕਤਵੀਰਿਯੋ ਅਜ੍ਜੁਨੋਤਿ।

ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ – ‘‘ਅਨੁਦਰਾ ਕਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਉਦਰੇ ਅਸਤਿ ਕਞ੍ਞਾ ਏ੧ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਸਙ੍ਗਿਯਾ ਮਜ੍ਝਪਦੇਸੋਤਿ ਪਤੀਯਤੇ।

ਓਚਿਤ੍ਯਤੋ – ‘‘ਰਾਮਸਦਿਸੋ+ਯਂ’’ ਇਤਿ, ਅਤ੍ਰ ਹਿ ਰਾਮੋ ਪਯੁਤ੍ਤੁਦਾਸਰਥਿਸ੍ਮਿਂ ਭਿਯਜੋ ਸਾਧਾਰਣੋ ਪਰਿਚਯੋਤਿ ਦਾਸਰਥਿ ਏ੧ ਪਤੀਯਤੇ, ਨ ਭਗ੍ਗ੧ਰਾਮੋ।

ਦੇਸਤੋ – ‘‘ਪੋਟ੍ਠਪਾ’’ ਇਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਦੇਸੇ ਪਸਂਸਾ੧ਚਨਂ। ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਅਕ੍ਕੋਸ੧ਚਨਂ।

ਕਾਲਤੋ – ‘‘ਪਚੇ’’ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੇ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਯਾਗੁਪਾਕੇ, ਸਾਯਣ੍ਹੇ ਤੁ ਓਦਨਪਾਕੇ।

ਬਜਤ੍ਤਿਤੋ – ‘‘ਗਾਮਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧ’’ ਮਿਤਿ ਸਮਭਾਗੇ, ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਾ। ‘‘ਗਾਮਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਪੁਮਤ੍ਤੇਨ ਤੁ ਅਸਮਭਾਗੇ।

ਅਨੁਰੂਪਤੋ – ‘‘ਨਰਪਤਿ ਸਾਧੁ ਰਕ੍ਖਤਿ ਗੋਮਣ੍ਡਲ’’ਮਿਤਿ ਮਹੀਮਣ੍ਡਲਪਾਲਨਂ ਰਾਜਿਨੋ+ਨੁਰੂਪ+ਮਿਤਿ ਮਹੀਮਣ੍ਡਲਪਾਲਨੇ੧ ਪਤੀਤਿ, ਨ ਤੁ ਗੋਯੂਥਰਕ੍ਖਨੇ।

ਉਪਚਾਰਤੋ – ਅਤਂਸਭਾ੧ੇ ਤਂਸਭਾ੧ਾਰੋਪਨ+ਮੁਪਚਾਰੋ, ਸ ਚ ਤਦਟ੍ਠੋ, ਤਦ੍ਧਮ੍ਮੋ, ਤਂਸਹਚਰਿਯੋ, ਤਂਸਮੀਪੋਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ , ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਿ ਮਾਣ੧ੋ, ਯਟ੍ਠਿਂ ਪ੧ੇਸਯ, ਗਙ੍ਗਾਯਂ ੧ਜੋਤਿ।

ਕਾਕੁਤੋ-ਕਾਕੁਸਦ੍ਦੋ ਇਤ੍ਥਿਯਂ, ਸ ਚ ੧ਿਕਾਰ+ਸੋਕ+ਭੀਤਿ+ਧਨਿਰੂਪੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ੧ਤ੍ਤੁ ਕਾਯ੧ਿਕਾਰਾ ਕਥਞ੍ਚਿ ਤਂ ਅਕਤ੧ਾਅਪਿ ਕੇਨਚਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ‘‘ਕਿਂ ਤ੍੧ਂ ਤਂ ਅਕਾਸਿ ‘‘ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਕੋਪੇਨ ਭਮੁਭੇਦਾ ‘‘ਅਹਂ ਕਤ੧ਾ ਅਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਕਥੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਮੁਭੇਦਕ੍ਰਿਯਾ ਅਕ੍ਰਿਯਾਪਟਿਞ੍ਞਂ ਸੂਚਯਤਿ।

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧ ਤੋ – ‘‘ਮਾਤਰਿ ਸਮ੍ਮਾ ੧ਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਿਤਰਿ ਸੁਸ੍ਸੂਯਿਤਬ੍ਬਂ’’ ਇਤਿ, ਅਤ੍ਰ ਹਿ ਸਮਾਤਰਿ ਸਪਿਤਰੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਾਭਾ੧ੇਪਿ ਸਾ ਮਾਤਾ ਸੋ ਪਿਤਾ ਚ ਅਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਤੀਯਤੇ।

ਉਪਲਕ੍ਖਣਤੋ – ‘‘ਕਾਕੇਹਿ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਦਧੀ’’ਤਿ ਕਾਕਸਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬੇਸ+ਮੁਪਘਾਤਕਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ਸੁਨਖਾਦਿਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਨਿ੧ਾਰੀਯਤੇ।

੧ਚਨਤੋ – ‘‘ਦਾਰਾ’’ਇਤਿ ਦਾਰਸਦ੍ਦੋ ਕਲਤ੍ਤੇ ਬਹੁ੧ਚਨਨ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨਿਯਤ੧ਚਨੋ।

ਤਦਙ੍ਗਤ੍ਤਾ – ‘‘ਸਜ੍ਜਿਤਂ ਭੋਜਨ’’ਮਿਤਿ ੧ੁਤ੍ਤੇ ਤਪ੍ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਤ੍ਤਾ ਤਦੁਪਕਰਣ ਆਸਨ, ਪਾਤਿ, ਬਜਞ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨਮ੍ਪਿ ਪਤੀਯਤੇ।

ਪਧਾਨਭਾ੧ਤੋ – ‘‘ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ ਅ੧ਨਿਨਾਥੋ’’ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨੇਨ ਤਦੁਪਜੀ੧ੀਨਮ੍ਪਿ ਨਿਗ੍ਗਮਨਂ ੧ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

੧ੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

ਨੇਯਜਨੀਤਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇਸੁ , ਞੇਯਜਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਤ੍ਤਕਂ।
ਨੇ+ਤ੍ਥ ੧ਤ੍ਤੁਬ੍ਬਅਤ੍ਥੇਨ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਨੀਤਤ੍ਥਕਂ ਭ੧ੇਤਿ॥

ਏ੧+ਮਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਅਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਰੂਪਨਯੋ ਕ੍ਰਿਯਾ+ਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਚ। ਸੁਗਤਸਦ੍ਦਤੋ ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ੧ਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ੧ਕ੍ਖਾਮ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥੀਸਮਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਮੀਬਹੁ੧ਚਨਸ੍ਸ ਚ ਤਤਿਯਾਬਹੁ੧ਚਨੇਨ ਸਮਤ੍ਤਾ ਨ ਤਾ ਦਸ੍ਸਿਯਨ੍ਤੇ।

ਗੁਮ੍ਬ ਸਿ, ‘‘ਅਤੋ’’ ‘‘ਸਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੧੦. ਕ੍ਵਚੇ+ਵਾ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਪਰਸ੍ਸ ਸਿਸ੍ਸ ਏ ਹੋਤਿ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿ। ਗੁਮ੍ਬੇ ਗੁਮ੍ਬੋ, ਗੁਮ੍ਬਾ। ਭੋ ਗੁਮ੍ਬ ਗੁਮ੍ਬਾ, ਭਵਨ੍ਤੋ ਗੁਮ੍ਬਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸੁਗਤਸਮਂ। ਏਵਂ ਫੁਸ੍ਸਿਤਗ੍ਗੇ ਫੁਸ੍ਸਿਤਗ੍ਗੋ, ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਿਸ੍ਸੋ+ਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਕ੍ਖੇ ਏਕਾਰਤ੍ਤ+ਮਿਦ+ਮਾਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਿਸ੍ਸੋ+ਕਾਰਪਕ੍ਖੇ ਏਵ ਭਵਤੀਤਿ ‘‘ਅਂ ਨਪੁਂਸਕੇ’’ਤਿ ਅ+ਮਾਦੇਸੇਨ ਏਕਾਰਸ੍ਸ ਨਪੁਂਸਕਵਿਸਯੇ ਬਾਧਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਬਹੁਲਂ’’ ਵਿਧਾਨਾ ਨਪੁਂਸਕੇਪਿ ਸੁਖੇ ਦੁਕ੍ਖੇਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਹੋਤੇਵ।

‘‘ਯੋਸ੍ਸ’’ ‘‘ਟੇ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੩੫. ਏਕਚ੍ਚਾਦੀਹ+ਤੋ

ਅਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਏਕਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਯੋਨਂ ਟੇ ਹੋਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੋ, ਏਕਚ੍ਚੇ। ਭੋ ਏਕਚ੍ਚ ਏਕਚ੍ਚਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ। ਏਕਚ੍ਚਂ, ਏਕਚ੍ਚੇ। ਏਵਂ ਏਸ+ਸ+ਪਠਮਸਦ੍ਦਾਨਂ।

ਕੋਧੋ , ਕੋਧਾ। ਭੋ ਕੋਧ ਕੋਧਾ, ਕੋਧਾ। ਕੋਧਂ, ਕੋਧੇ।

‘‘ਨਾਸ੍ਸ’’ ‘‘ਸਾ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੦੭. ਕੋਧਾਦੀਹਿ

ਕੋਧਾਦੀਹਿ ਨਾਸ੍ਸ ਸਾ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਕੋਧਸਾ ਕੋਧੇਨ। ਅਤ੍ਥਸਾ ਅਤ੍ਥੇਨ। ‘‘ਯੇ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਾਨਿ ਤਯਿ ਲਭਿਮ੍ਹਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੋ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੋਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਸ੍ਮਿਨੋ ਟੀ’’ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੭੫. ਦਿਵਾਦਿਤੋ

ਦਿਵਾਦੀਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ਟਿ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਦਿਵਿ, ਏਵਂ ਭੁਵਿ। ਏਤ੍ਥਟਿਮ੍ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਕਾਰਾਗਮੋ ਰਸ੍ਸੋ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਭੂਸਦ੍ਦੋ ਵਧੂਸਦ੍ਦਸਮਂ।

‘‘ਵੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੧੪੪. ਮਨਾਦੀਹਿ ਸ੍ਮਿਂ+ਸਂ+ਨਾ+ਸ੍ਮਾਨਂ ਸਿ+ਸੋ+ਓ+ਸਾ+ਸਾ

ਮਨਾਦੀਹਿ ਸ੍ਮਿ+ਮਾਦੀਨਂ ਸਿ+ਸੋ+ਓ+ਸਾ+ਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਮਨੋ, ਮਨਾ। ਭੋ ਮਨ ਮਨਾ, ਮਨਾ। ਮਨੋ, ਮਨਂ, ਮਨੇ। ਮਨਸਾ ਮਨੇਨ, ਮਨੇਹਿ ਮਨੇਭਿ। ਮਨਸੋ ਮਨਸ੍ਸ, ਮਨਾਨਂ। ਮਨਸਾ ਮਨਾ ਮਨਮ੍ਹਾ ਮਨਸ੍ਮਾ, ਮਨੇਹਿ ਮਨੇਭਿ। ਮਨਸਿ ਮਨਮ੍ਹਿ ਮਨਸ੍ਮਿਂ, ਮਨੇਸੁ।

ਏਵਂ ਵਚੋ ਪਯੋ ਤੇਜੋ,
ਤਪੋ ਚੇਤੋ ਤਮੋ ਯਸੋ॥

> ਅਯੋ ਵਯੋ ਸਿਰੋ ਸਰੋ,
> ਉਰੋ+ਤਜੇ+ਤੇ ਮਨਾਦਯੋ॥

ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਅਹ+ਰਹਸਦ੍ਦਾ ਮਨਾਦੀਸੁ ਪਠਿਤਾ। ਅਹਸ੍ਸ ਆਪਾਦਿਤ੍ਤਾ ਰਹੋਤਿ ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ਰਹਸੀਤਿ ਵਿਭਤਜਨੁਪਟਿਰੂਪਕਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ ਸਿ, ''ਸਿਸ੍ਸ'' ''ਵੇ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤੁਤੇ। ਪਰਤੋ ਭਿਯਜੋ ਨਾਨੁਵਤ੍ਤੁਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਅਨੁਵਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਗਮਜਮਾਨਤ੍ਤਾ।

੧੪੮. ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਂ

ਸਿਮ੍ਹਿ ਨ੍ਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਂ ਹੋਤਿ ਵਾ। ''ਸੁਤਾਨੁਮਿਤੇਸੁ ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਵ ਬਲਵਾ''ਤਿ ਞਾਯਾ ''ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇਵ ਅਂ, ਨ ਤਦਨੁਸ੍ਸ ਅਨੁਮਿਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ ਨ੍ਤੁ+ਨ੍ਤੂਨਂ ਆਦੇਸਵਿਧਾਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। ''ਗਸਿਨਂ''ਤਿ ਸਿਲੋਪੋ। ਗਚ੍ਛਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ।

੨੧੫. ਨ੍ਤੁ+ਨ੍ਤੂਨਂ ਨ੍ਤੋ ਯੋਮ੍ਹਿ ਪਠਮੇ

ਪਠਮੇ ਯੋਮ੍ਹਿ ਨ੍ਤੁ+ਨ੍ਤੂਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਨ੍ਤੋਇਚ੍ਚਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਸ ਚ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਪੁਮੇਵ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ।

੨੧੮. ਟ+ਟਾ+ਅਂ ਗੇ

ਗੇ ਪਰੇ ਨ੍ਤੁ+ਨ੍ਤੂਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਟ+ਟਾ+ਅਂਇਚ੍ਚਾਦੇਸਾ ਨਿਚ੍ਚਂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਂ। ਭੋ ਗਚ੍ਛ ਗਚ੍ਛਾ ਗਚ੍ਛਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ।

੯੨. ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚ ਟ ਵਂ+ਸੇ

ਅਂਸੇਸੁ ਨ੍ਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਟ ਹੋਤਿ ਵਾ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਾ+ਯਂ। ਗਚ੍ਛਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ।

੨੧੭. ਤੋ+ਤਾ+ਤਿ+ਤਾ ਸ+ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿਂ ਨਾਸੁ

ਸ+ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿਂ+ਨਾਸੁ ਨ੍ਤੁ+ਨ੍ਤੂਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਤੋ+ਤਾ+ਤਿ+ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਗਚ੍ਛਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਭਿ। ਗਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਸ੍ਸ।

੨੧੬. ਤਂ ਨਂਮ੍ਹਿ

ਨਂਮ੍ਹਿ ਨ੍ਤੁ+ਨ੍ਤੂਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਤਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਗਚ੍ਛਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ। ਗਚ੍ਛਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਹਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਮਾ। ਗਚ੍ਛਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਹਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਮਿਂ, ਚ੍ਛੇਨ੍ਤੇਸੁ।

> ਏਵਂ ਮਹਂ ਚਰਂ ਤਿਟ੍ਠਂ, ਦਦਂ ਭੁਞ੍ਜਂ ਸੁਣਂ ਪਚਂ।
> ਜਯਂ ਜੀਰਂ ਵਚਂ ਪੀਯਂ, ਸਰਂ ਕੁਬ੍ਬਂ ਜਪਂ ਵਜਂ॥

ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਭਵਨ੍ਤੁ ਸਿ,

੧੪੯. ਭੂਤੋ

ਨਿਯਮਸੁਤ੍ਤ+ਮਿਦਂ। ਭੂਧਾਤੁਤੋ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਅਂ ਹੋਤਿ ਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪੁਨਬ੍ਬਿਧਾਨਾ। ਭਵਂ।

੧੪੬. ਭਵਤੋ ਵਾ ਭੋਨ੍ਤੋਗ+ਯੋ+ਨਾ+ਸੇ

ਭਵਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸ ਭੋਨ੍ਤਾਦੇਸੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਗ+ਯੋ+ਨਾ+ਸੇ। ਨ੍ਤੋਆਦੇਸੋ, ਭੋਨ੍ਤੋ ਭੋਨ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤਾ। ਗੇ ਪਨ ਭੋ ਭੋਨ੍ਤ ਭੋਨ੍ਤਾ ਭਵ ਭਵਾ ਭਵਂ, ਭੋਨ੍ਤੋ ਭੋਨ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤਾ। ਭੋਨ੍ਤਾਦੇਸਪਕ੍ਖੇ ਟ+ਟਾ+ਅਂਆਦੇਸਾ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭਵਂ ਭਵਨ੍ਤਂ, ਭੋਨ੍ਤੇ ਭਵਨ੍ਤੇ। ਭੋਤਾ ਭੋਨ੍ਤੇਨ ਭਵਤਾ ਭਵਨ੍ਤੇਨ, ਭਵਨ੍ਤੇਹਿ ਭਵਨ੍ਤੇਭਿ। ਭੋਤੋ ਭੋਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਭਵਤੋ ਭਵਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਭਵਤਂ ਭਵਨ੍ਤਾਨਂ। ਭਵਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਸਮਂ।

ਭੋਇਤਿ ਆਮਨ੍ਤਣੇ ਨਿਪਾਤੋ, ''ਕੁਤੋ ਨੁ ਆਗਚ੍ਛਥ ਭੋ ਤਯੋ ਜਨਾ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨੇਪਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਏਵਂ ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਭਦ੍ਦੇਤਿ ਭਦ੍ਦਸਦ੍ਦਨ੍ਤੁਰੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੁਇਤਿ ਦਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇਨ।

ਸਂ ਸਨ੍ਤੋ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਨ੍ਤਾ। ਭੋ ਸ ਸਾ ਸਂ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਨ੍ਤਾ। ਸਂ ਸਨ੍ਤਂ ''ਸਂਯੋਗਾਦਿਲੋਪੋਤਿ ਨਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ''ਯਂ ਯਞ੍ਹਿ ਰਾਜ ਭਜਤਿ, ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਅਸਂ'', ਸਨ੍ਤੇ। ਸਤਾ ਸਨ੍ਤੇਨ।

੧੪੫. ਸਤੋ ਸਬ ਭੇ

ਸਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸ ਸਬ ਭਵਤਿ ਭਕਾਰੇ। ਸਬ੍ਭਿ ਸਨ੍ਤੇਹਿ। ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੇਭੀਤਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਤੋ ਸਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਸਮਂ।

੧੫੦. ਮਹਨ੍ਤਾ+ਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਟਾ ਵਾ

ਸਿਮ੍ਹਿ ਮਹਨ੍ਤਾ+ਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਟਾ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਮਹਾ ਮਹਂ ਮਹਨ੍ਤੋ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਮਹਨ੍ਤਾ। ਅਰਹਾ ਅਰਹਂ, ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਨ੍ਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਸਮਂ।

ਅਸ੍ਮ ਸਿ,

੧੫੪. ਰਾਜਾਦੀਯੁਵਾਦਿਤ੍ਵਾ

ਰਾਜਾਦੀਹਿ ਯੁਵਾਦੀਹਿ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਸਿਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ। ਅਸ੍ਮਾ,

੧੫੬. ਯੋਨ+ਮਾਨੇ

ਰਾਜਾਦੀਹਿ ਯੁਵਾਦੀਹਿ ਚ ਯੋਨ+ਮਾਨੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਅਸ੍ਮਾਨੋ ਅਸ੍ਮਾ। ਭੋ ਅਸ੍ਮ ਅਸ੍ਮਾ, ਅਸ੍ਮਾਨੋ ਅਸ੍ਮਾ।

੧੫੫. ਵਾ+ਮ੍ਹਾ+ਨਙ

ਰਾਜਾਦੀਨਂ ਯੁਵਾਦੀਨਞ੍ਚ ਆਨਙ ਹੋਤਿ ਵਾ ਅਂਮ੍ਹਿ। ਅਸ੍ਮਾਨਂ ਅਸ੍ਮਂ, ਅਸ੍ਮਾਨੋ ਅਸ੍ਮੇ।

੮੦. ਨਾਸ੍ਸੇ+ਨੋ

ਕਮ੍ਮਾਦਿਤੋ ਨਾ੧ਚਨਸ੍ਸ ਏਨੋ ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਅਸ੍ਮੇਨ ਅਸ੍ਮਨਾ, ਅਸ੍ਮੇਹਿ ਅਸ੍ਮੇਭਿ। ਅਸ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਾਨਂ। ਅਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਮਮ੍ਹਾ ਅਸ੍ਮਸ੍ਮਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੯. ਕਮ੍ਮਾਦਿਤੋ

ਕਮ੍ਮਾਦਿਤੋ ਸ੍ਮਿਨੋ ਨਿ ਹੋਤਿ ੧ਾ। ਅਸ੍ਮਨਿ ਅਸ੍ਮੇ ਅਸ੍ਮਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਮਸ੍ਮਿਂ, ਅਸ੍ਮੇਸੁ। ਕਮ੍ਮ ਚਮ੍ਮ ੧ੇਸ੍ਮ ਭਸ੍ਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮ ਅਤ੍ਤ ਆਤੁਮ ਘਮ੍ਮ ਮੁਦ੍ਧਇਤਿ ਕਮ੍ਮਾਦਯੋ। ਮੁਦ੍ਧ ਗਣ੍ਡਿ੧ਧਨ੍੧ ਅਣਿਮ ਲਘਿਮਾਦਯੋ ਅਸ੍ਮਸਮਾ। ਰਾਜ ਬ੍ਰਹ੍ਮ ਸਖ ਅਤ੍ਤ ਆਤੁਮ ਗਣ੍ਡਿ੧ਧਨ੍੧ ਅਸ੍ਮ ਅਣਿਮ ਲਘਿਮਾਦਯੋ ਰਾਜਾਦਯੋ।

''ਧਮ੍ਮੋ ੧ਾ+ਵ੍ਵਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤੇਨ ਰਾਜਾਦੀਸੁ ਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਦਲ਼ਧਮ੍ਮੋ ਦਲ਼ਧਮ੍ਮਾਤਿ ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਯੁ੧ ਸਾ ਸੁ੧ਾ ਮਘ੧ ਪੁਮ ੧ਤ੍ਤੁਹਾਤਿ ਯੁ੧ਾਦਯੋ। ਰਾਜਾ, ਰਾਜਾਨੋ ਰਾਜਾ। ਭੋਰਾਜ ਰਾਜਾ, ਰਾਜਾਨੋ ਰਾਜਾ। ਰਾਜਾਨਂ ਰਾਜਂ, ਰਾਜਾਨੋ ਰਾਜੇ।

੧੨੩. ਰਾਜਸ੍ਸਿ ਨਾਮ੍ਹਿ

''ਸਬ੍ਬਦਤ੍ਤੇਨ ਰਾਜਿਨਾ''ਤਿ ਪਾਠਮ੍ਪਤਿ ਇਦ+ਮਾਰਦ੍ਧਂ। ਰਾਜਸ੍ਸਿ ੧ਾ ਹੋਤਿ ਨਾਮ੍ਹਿ। ਰਾਜਿਨਾ।

੨੨੨. ਨਾ+ਸ੍ਮਾਸੁ ਰਞ੍ਞਾ

ਨਾ+ਸ੍ਮਾਸੁ ਰਾਜਸ੍ਸ ਸ੧ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਅਨੇਕ੧ਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ। ਰਞ੍ਞਾ।

੧੨੪. ਸੁ+ਨਂ+ਹਿਸੂ

ਰਾਜਸ੍ਸ ਊ ਹੋਤਿ ੧ਾ ਸੁ+ਨਂ+ਹਿਸੁ। ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜੇਹਿ ਰਾਜੂਭਿ ਰਾਜੇਭਿ।

੨੨੩. ਰਞ੍ਞੋ+ਰਞ੍ਞਸ੍ਸ+ਰਾਜਿਨੋ ਸੇ

ਸੇ ਰਾਜਸ੍ਸ ਸ੧ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਏਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਰਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰਾਜਿਨੋ, ਰਾਜੂਨਂ।

੨੨੧. ਰਾਜਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞਂ

ਨਂਮ੍ਹਿ ਰਾਜਸ੍ਸ ਸ੧ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞਂ ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਰਞ੍ਞਂ। ਰਞ੍ਞਾ, ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜੇਹਿ ਰਾਜੂਭਿ ਰਾਜੇਭਿ।

੨੨੪. ਸ੍ਮਿਮ੍ਹਿ ਰਞ੍ਞੇ+ਰਾਜਿਨਿ

ਸ੍ਮਿਮ੍ਹਿ ਰਾਜਸ੍ਸ ਸ੧ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੇ+ਰਾਜਿਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਰਞ੍ਞੇ ਰਾਜਿਨਿ, ਰਾਜੂਸੁ ਰਾਜੇਸੁ।

੨੨੫. ਸਮਾਸੇ ੧ਾ

ਇਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤੇਨ ਰਾਜਸ੍ਸ ਨਾ+ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿਂਸੁ ਯਂ ੧ੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਕਾਸਿਰਞ੍ਞਾ ਕਾਸਿਰਾਜਿਨਾ ਕਾਸਿਰਾਜੇਨ, ਕਾਸਿਰਾਜੂਭਿ ਕਾਸਿਰਾਜੇਭਿ ਕਾਸਿਰਾਜੂਹਿ ਕਾਸਿਰਾਜੇਹਿ। ਕਾਸਿਰਞ੍ਞੋ ਕਾਸਿਰਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਸਿਰਾਜਿਨੋ ਕਾਸਿਰਾਜਸ੍ਸ। ਕਾਸਿਰਞ੍ਞਾ ਕਾਸਿਰਾਜਸ੍ਮਾ। ਕਾਸਿਰਾਜੂਨਂ ਕਾਸਿਰਾਜਾਨਂ। ਕਾਸਿਰਞ੍ਞੇ ਕਾਸਿਰਾਜਿਨਿ ਕਾਸਿਰਾਜੇ ਕਾਸਿਰਾਜਮ੍ਹਿ ਕਾਸਿਰਾਜਸ੍ਮਿਂ, ਕਾਸਿਰਾਜੂਸੁ ਕਾਸਿਰਾਜੇਸੁ।

ਅਦ੍ਧਾ, ਅਦ੍ਧਾਨੋ ਅਦ੍ਧਾ। ਭੋ ਅਦ੍ਧ ਅਦ੍ਧਾ, ਅਦ੍ਧਾਨੋ ਅਦ੍ਧਾ। ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਦ੍ਧਂ, ਅਦ੍ਧਾਨੋ ਅਦ੍ਧੇ।

੧੯੨. ਪੁਮ+ਕਮ੍ਮ+ਥਾਮ+ਦ੍ਧਾਨਂ ਸ+ਸ੍ਮਾਸੁ ਚ

ਪੁਮਾਦੀਨ+ਮੁ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸ+ਸ੍ਮਾਸੁ ਨਾਮ੍ਹਿ ਚੇ+ਤਿ ਉਤ੍ਤੇ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਕਮ੍ਮਾਦਿਤ੍ਤਾ ‘‘ਨਾਸ੍ਸੇ+ਨੋ’’ਤਿ ਵਾ ਏਨੋ, ਅਦ੍ਧੇਨ ਅਦ੍ਧਨਾ, ਅਦ੍ਧੇਹਿ ਅਦ੍ਧੇਭਿ। ਸੇ ਉਕਾਰੇ ਚ –

੧,੯. ਇਯੁਵਣ੍ਣਾ ਝਲਾ ਨਾਮਸ੍ਸ+ਨ੍ਤੇ

ਨਾਮਂ ਪਾਟਿਪਦਿਕਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾ ਝਲਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਇ ਚ ਉ ਚ ਇਯੁ, ਇਯੁ ਚ ਤੇ ਵਣ੍ਣਾ ਚੇਤਿ ਇਯੁਵਣ੍ਣਾ, ‘‘ਦ੍ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੇ ਸੂਯਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕ+ਮਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਯ ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕ+ਮਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਯ ‘‘ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੮੧. ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ

ਝਲਤੋ ਸਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਦ੍ਧੁਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਅਦ੍ਧਾਨਂ।

੮੨. ਨਾ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ

ਝਲਤੋ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾ ਹੋਤਿ ਵਾ, ਅਦ੍ਧੁਨਾ ਅਦ੍ਧੁਮ੍ਹਾ ਅਦ੍ਧੁਸ੍ਮਾ ਅਦ੍ਧਾ ਅਦ੍ਧਮ੍ਹਾ ਅਦ੍ਧਸ੍ਮਾ। ‘‘ਕਮ੍ਮਾਦਿਤੋ’’ਤਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ਨਿ, ਅਦ੍ਧਨਿ ਅਦ੍ਧੇ ਅਦ੍ਧਮ੍ਹਿ ਅਦ੍ਧਸ੍ਮਿਂ, ਅਦ੍ਧੇਸੁ। ਅਦ੍ਧਸਦ੍ਦੋ ਚੇ+ਤ੍ਥਕਾਲ+ਦ੍ਧਾਨਵਾਚਿ, ਨ ਭਾਗਵਾਚੀ।

ਅਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਾਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਾਵ ਦੁਤਿਯਾ ਰਾਜਾਵ, ਕਮ੍ਮਾਦਿਤ੍ਤਾ ਏਨੇ ਅਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ।

੧੯੫. ਸੁ+ਹਿਸੁ ਨਕ

ਅਤ੍ਤ+ਆਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸੁ+ਹਿਸੁ ਨਕਾਗਮੋ ਹੋਤਿ। ‘‘ਞ੍ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਾ+ਦ੍ਯਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਕਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾਵਯਵਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਤਨੇਹਿ ਅਤ੍ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੇਭਿ ਅਤ੍ਤੇਭਿ।

੧੯੪. ਨੋ+ਤ੍ਤਾਤ੍ਤਮਾ

ਅਤ੍ਤ+ਆਤ੍ਤਮੇਹਿ ਸਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ।

੧੯੬. ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤ+ਆਤ੍ਤਮੇਹਿ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਅਤ੍ਤਨਾ। ਸ੍ਮਿਮ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਾਦਿਤ੍ਤਾ ਨਿ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ, ਅਤ੍ਤਨੇਸੁ ਅਤ੍ਤੇਸੁ। ਆਤ੍ਤਮਾ ਅਤ੍ਤਾਵ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸੁ ਵਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸੂ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਆਨੋਮ੍ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸ ਉ, ਪਰਸ੍ਸਰਲੋਪੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋਤਿਪਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਗੇ-

੬੦. ਘ+ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਤੇ

ਆਕਤਿਗਣੋ+ਯਂ , ਆਕਤੀਤਿ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਧਾਨਗਣੋਤਜ+ਤ੍ਥੋ। ਘਸਵ੍ਵਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮ+ਕਤ੍ਤੁ+ਇਸਿ+ਸਖਾਦੀਹਿ ਚ ਗਸ੍ਸੇ+੧ਾ ਹੋਤਿ। ਭੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ।

੧੯੧. ਨਾਮ੍ਹਿ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸੁ ਹੋਤਿ ਨਾਮ੍ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਭਿ।

੧੯੦. ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸੁ ੧ਾ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸੁ ੧ਾ ਹੋਤਿ ਸ+ਨਂਸੁ। ‘‘ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ’’ਤਿ ਨੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੂਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ। ‘‘ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚੇ’’ਤਿ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾ, ਉਕਾਰੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ। ‘‘ਅਮ੍ਬ੍੧ਾਦੀਹਿ’’ਤਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ਨਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਆਕਤਿਗਣਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਦਿਤ੍ਤੇਪਿ ਏਤ੍ਥ ੧ੁਤ੍ਤਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਮ੍ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਮਿਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਸੁ।

ਸਖਾ, ਰਾਜਾਦਿਤ੍ਤਾ ਆ।

੨,੧੫੭. ਆਯੋ ਨੋ ਚ ਸਖਾ

ਸਖਤੋ ਯੋਨ+ਮਾਯੋ ਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ੧ਾ ਆਨੋ ਚ। ਸਖਾਯੋ ਸਖਾਨੋ।

੧੫੯. ਨੋ+ਨਾ+ਸੇਸ੍੧ਿ

ਸਖਸ੍ਸ ਇ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨੋ+ਨਾ+ਸੇਸੁ। ਸਖਿਨੋ।

੧੬੧. ਯੋ+ਸ੍੧ਂ+ਹਿਸੁ ਚਾ+ਰਙ

ਸਖਸ੍ਸ ੧ਾ ਆਰਙ ਹੋਤਿ ਯੋ+ਸ੍੧ਂ+ਹਿਸੁ ਸ੍ਮਾ+ਨਂਸੁਚ।

੧੭੧. ਆਰਙਸ੍ਮਾ

ਆਰ੧ਾਦੇਸਤੋ ਪਰੇਸਂ ਯੋਨਂ ਟੋ ਹੋਤਿ। ਸਖਾਰੋ ਸਖਾ। ਗੇ ਤੁ ‘‘ਘ+ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਤੇ’’ਤਿ ਏ, ਸਖੇ ਸਖ ਸਖਾ। ਬਹੁ੧ਚਨਂ ਪਠਮਾ ੧ਿਯ। ਅਂਮ੍ਹਿ ‘‘੧ਾ+ਮ੍ਹਾ+ਨਙ’’ਤਿ ਆਨਙ, ਸਖਾਨਂ ਸਖਾਰਂ ਸਖਂ, ਸਖਾਯੋ ਸਖਾਨੋ ਸਖਿਨੋ।

੧੭੨. ਟੋ ਟੇ ੧ਾ

ਆਰ੧ਾਦੇਸਮ੍ਹਾ ਯੋਨਂ ਟੋ ਟੇ ੧ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂਤਿ ਟੇ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ‘‘ਆਰਙਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਟੋ। ਸਖਾਰੇ ਸਖਾਰੋ ਸਖੇ। ਟੋਗ੍ਗਹਣਂ ਲਾਘ੧ਤ੍ਥਂ। ਸਖਿਨਾ, ਸਖਾਰੇਹਿ ਸਖੇਹਿ। ‘‘ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ’’ਤਿ ਝਤੋ ਸਸ੍ਸ ਨੋ, ਸਖਿਨੋ ਸਖਿਸ੍ਸ, ਸਖਾਰਾਨਂ।

੧੬੦. ਸ੍ਮਾ+ਨਂਸੁ ੧ਾ

ਸਖਸ੍ਸ ੧ਾ ਇ ਹੋਤਿ ਸ੍ਮਾ+ਨਂਸੁ। ਸਖੀਨਂ ਸਖਾਨਂ।

੧੭੧. ਟਾ ਨਾ+ਸ੍ਮਾਨਂ

ਆਰਵਾਦੇਸਮ੍ਹਾ ਨਾ+ਸ੍ਮਾਨਂ ਟਾ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਸਖਾਰਾ, ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਸਖਾਰਸ੍ਮਾ। ''ਨਾ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਾ, ਸਖਿਨਾ ਸਖਿਸ੍ਮਾ ਸਖਾ ਸਖਮ੍ਹਾ ਸਖਸ੍ਮਾ।

੧੫੮. ਟੇ ਸ੍ਮਿਨੋ

ਸਖਤੋ ਸ੍ਮਿਨੋ ਟੇ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਸਖੇ, ਸਖਾਰੇਸੁ ਸਖੇਸੁ। ਸਖਿ ਸਖੀਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਂਯੇਵ ਪਯੋਗੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਦਾਦਿਤੋ ਙੀ''ਤਿ ਵੀਮ੍ਹਿ ਆਲਪਨਤ੍ਤਾ ਵਾ ਰਸ੍ਸੋ।

ਯੁਵਾਦਿਤ੍ਤਾ ਆ, ਯੁਵਾ।

੧੮੧. ਯੋਨਂ ਨੋ+ਨੇ ਵਾ

ਯੁਵਾਦੀਹਿ ਯੋਨਂ ਨੋ+ਨੇ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ''ਯੋਨ+ਮਾਨੋ''ਤਿ ਆਨੋਮ੍ਹਿ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ''ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਨੇ''ਤਿ ਗਨ੍ਥਗਾਰਵੋ ਹੋਤੀਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂਪਤਿ ਲਾਘਵਤ੍ਥਂ ਨੋਗ੍ਗਹਣਂ।

੧੭੯. ਨੋ+ਨਾ+ਨੇਸ੍ਵਾ

ਨੋ+ਨਾ+ਨੇਸੁ ਯੁਵਾਦੀਨ+ਮਾ ਹੋਤਿ। ਯੁਵਾਨੋ ਯੁਵਾ। ਭੋ ਯੁਵ ਯੁਵਾ, ਯੁਵਾਨੋ ਯੁਵਾ। ਯੁਵਾਨਂ ਯੁਵਂ, ਯੁਵਾਨੋ ਯੁਵਾਨੇ ਯੁਵੇ। ਯੁਵਾਨਾ।

੧੭੮. ਯੁਵਾਦੀਨਂ ਸੁ+ਹਿਸ੍ਵਾ+ਨਞ

ਸੁ+ਹਿਸੁ ਯੁਵਾਦੀਨ+ਮਾਨਞ ਹੋਤਿ। ਯੁਵਾਨੇਹਿ ਯੁਵਾਨੇਭਿ।

੧੯੩. ਯੁਵਾ ਸਸ੍ਸਿ+ਨੋ

ਯੁਵਾ ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਇਨੋ ਹੋਤਿ। ਯੁਵਿਨੋ ਯੁਵਸ੍ਸ, ਯੁਵਾਨਂ।

੧੮੦. ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿਨਂ ਨਾ+ਨੇ

ਯੁਵਾਦਹਿ ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿਨਂ ਨਾ+ਨੇ ਨਿਚ੍ਚਂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਯੁਵਾਨਾ, ਯੁਵਾਨੇਹਿ ਯੁਵਾਨੇਭਿ। ਯੁਵਾਨੇ, ਯੁਵਾਨੇਸੁ। ਮਘਵ+ਪੁਮ+ਵਤ੍ਤੁਹਸਦ੍ਦਾ ਯੁਵਸਦ੍ਦਸਮਾ। ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ –

੧੮੭. ਗਸ੍ਸਂ

ਪੁਮਸਦ੍ਦਤੋ ਗਸ੍ਸ ਅਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਪੁਮਂ ਪੁਮ ਪੁਮਾ, ਪੁਮਾਨੋ ਪੁਮਾ। ਪੁਮਾਨਂ ਪੁਮਂ, ਪੁਮਾਨੋ ਪੁਮਾਨੇ ਪੁਮੇ।

੧੮੫. ਨਾਮ੍ਹਿ

ਪੁਮਸ੍ਸਾ ਹੋਤਿ ਨਾਮ੍ਹਿ। ਪੁਮਾਨਾ। ''ਲਕ੍ਖਣਿਕਪਟਿਪਦੋਤ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਪਦੋਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੰ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਪਟਿਪਦੋਤ੍ਤਨਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਏਵ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਨ ਨਾਸ੍ਮਾਸ੍ਸ, ਕਤਲਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ। ਪਟਿਪਦਨ੍ਤਿ ਚ ''ਨਾਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਨਾਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਦਭੂਤੋ ਅਨੁਕਰਣਸਦ੍ਦੋ। ਨ ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ ਨਾ। ''ਪੁਮ+ਕਮ੍ਮ+ਥਾਮ+ਦ੍ਧਾਨਂ ਵਾ ਸ+ਸ੍ਮਾਸੁ ਚੇ''ਤਿ ਵਾ ਉਤ੍ਤੇ ਪੁਮੁਨਾ ਪੁਮੇਨ। ਪੁਮੁਨੋ ਪੁਮੁਸ੍ਸ ਪੁਮਸ੍ਸ। ਪੁਮੁਨਾ ਪੁਮਾ।

੧੮੪. ਪੁਮਾਤਿ

ਸ੍ਮਿਨੋ ਨੇ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਪੁਮਾਨੇ ਪੁਮੇ ਪੁਮਮ੍ਹਿ ਪੁਮਸ੍ਮਿਂ।

੧੮੬. ਸੁਮ੍ਹਾ ਚ

ਪੁਮਸ੍ਸ ਸੁਮ੍ਹਿ ਪੁਮਾਦੀਨਂ ਯਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਨਞ ਵਾ ਹੋਤਿ ਆ ਚ। ਪੁਮਾਨੇਸੁ ਪੁਮਾਸੁ ਪੁਮੇਸੁ। ਵਤ੍ਤੁਹਾ, ਵਤ੍ਤੁਹਾਨੋ ਵਤ੍ਤੁਹਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯੁਵਸਦ੍ਦਸਮਂ।

੧੮੯. ਵਤ੍ਤੁਹਾ ਸ+ਨਂਨਂ ਨੋ+ਨਾਨਂ

ਵਤ੍ਤੁਹਾ ਸਨਂਨਂ ਨੋਨਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਵਤ੍ਤੁਹਾਨੋ ਵਤ੍ਤੁਹਾਨਾਨਂ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਸਾ ਸਿ,

੬੪. ਏਕਵਚਨ+ਯੋਸ੍ਵ+ਘੋਨਂ

ਘੋ ਚ ਓ ਚ ਘੋ, ਨ ਘੋ ਅਘੋ। ''ਅਘੋਨਂ''ਤਿ ਘਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ ਅਕਤੇ ਸ੍ਸ+ਮਾਦੀਸੁ ਪਰੇਸੁ ਘਸ੍ਸ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਰਸ੍ਸੋ, ਏਕਵਚਨਾਦੀਸੁ ਯੋਸੁ ਚ ਪਰੇਸੁ ਘਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਰਸ੍ਸੋਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਗਹਣਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੋ ਘਪਟਿਸੇਧੋ। ਓਗ੍ਗਹਣ+ਮੁਤ੍ਤਰਤ੍ਥਂ। ਏਕਵਚਨੇ ਯੋਸੁ ਚ ਘ+ਓਕਾਰਨ੍ਤਵਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਨਾਮਾਨਂ ਰਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ ਤਿਲਿਙ੍ਗੇਤਿ ਰਸ੍ਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ –

੬੬. ਸਿਸ੍ਮਿਂ ਨਾ+ਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਤਿ

ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਿਮ੍ਹਿ ਤੁ ਨ ਰਸ੍ਸੋ। ਸਾ। ''ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨੋਵ ਲਕ੍ਖਣਪਵੁਤ੍ਤਿ ਜਲੇਪਿ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਥਲੇਪਿ ਵਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਯੁਵਾਦਿਤ੍ਤਾ ਸਿਸ੍ਸ ਆ। ਯੋਸੁ ਰਸ੍ਸੇ ''ਯੋਨਂ ਨੋ+ਨੇ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਸ੍ਸ ਨੋ। ''ਨੋ ਨਾਨੇਸ੍ਵਾ''ਤਿ ਆ, ਸਾਨੋ। ਨੋਤ੍ਤਾਭਾਵਪਕ੍ਖੇ ''ਯੋਨ+ਮਾਨੇ''ਤਿ ਵਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚ+ਮਾਨੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇ+ਨੇਅਭਾਵਪਕ੍ਖੇ ਸਾ, ਸੇਤਿ ਰੂਪਪਸਙ੍ਗੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਾਨੇ। ਤਥਾ ਨੇਤ੍ਤਾਭਾਵਪਕ੍ਖੇ।

੧੮੮. ਸਾਸ੍ਸਂ+ਸੇ ਚਾ+ਨਞ

ਸਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਆਨਞ ਹੋਤਿ ਅਂ+ਸੇ ਗੇ ਚ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਭੋ ਸਾਨ ਸਾਨਾ, ਸਾਨੋ। ਸਾਨਂ, ਸਾਨੇ ਸਾਨੋ। ਸਾਨਾ, ਸਾਨੇਹਿ ਸਾਨੇਭਿ। ਸਾਨਸ੍ਸ, ਸਾਨਂ। ਸਾਨਾ, ਸਾਨੇਹਿ ਸਾਨੇਭਿ। ਸਾਨੇ, ਸਾਨੇਸੁ।

ਸੁਵਾ ਯੁਵਾਵ। ''ਏਕਵਚਨਯੋਸ੍ਵ+ਘੋਨਂ''ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਗੇ ਤੁ –

੧੩੦. ਗੇ ਵਾ

ਅਘੋਨਂ ਗੇ ਵਾ ਰਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ ਤਿਲਿਙ੍ਗੇ। ਭੋ ਸੁਵ ਸੁਵਾ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਮੁਨਿ ਸਿਲੋਪੋ। ਝੇ ਕਤੇ –

੯੩. ਯੋਸੁ ਝਿਸ੍ਸ ਪੁਮੇ

ਝਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸ ਯੋਸੁ ਵਾ ਟ ਹੋਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਮੁਨਯੋ, ਝਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਂ, ਇਕਾਰਨ੍ਤਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਮਾ ਸਿਯਾ। ਇਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਂ, ਈਕਾਰਸ੍ਸ ਵਾਤਿ। ਅਤੋਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਲਕ੍ਖਣਿਕਅਕਾਰਤੋ ਯੋਨਂ ਟਾਟੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਪਿ ਅਵਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ।

੧੧੪. ਲੋਪੋ

ਝਲਤੋ ਯੋਨਂ ਲੋਪੋ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਲੋਪੇ –

੮੮. ਯੋਲੋਪ+ਨਿਸੁ ਦੀਘੋ

ਯੋਨਂ ਲੋਪੇਨਿਸੁ ਚ ਦੀਘੋ ਹੋਤਿ। ਮੁਨਿ। ਮੁਨਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋਲੋਪੋ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਕ੍ਕੇਨ ਝਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਝਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਭੋ ਮੁਨਿ ਮੁਨੀ, ਮੁਨਯੋ ਮੁਨੀ। ਮੁਨਿਂ, ਮੁਨਯੋ ਮੁਨੀ। ਮੁਨਿਨਾ, ਮੁਨੀਹਿ ਮੁਨੀਭਿ। ''ਯੋਲੋਪਨਿਸੁ'' ''ਵੀਮਨ੍ਤੁਵਨ੍ਤੂਨ'' ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਵ੍ਯਾਪਕਾ ਇਕਾਰੁਕਾਰਾਨਂ ਸੁਨਂਹਿਸੁ ਦੀਘਸ੍ਸਾ+ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਮੁਨਿਹਿ ਮੁਨਿਨਂ ਮੁਨਿਸੁ ਇਤਿਪਿ ਹੋਤਿ। ''ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ''ਤਿ ਨੋ, ਮੁਨਿਨੋ ਮੁਨਿਸ੍ਸ, ਮੁਨੀਨਂ। ''ਨਾਸ੍ਮਾਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਾ, ਮੁਨਿਨਾ ਮੁਨਿਮ੍ਹਾ ਮੁਨਿਸ੍ਮਾ। ਮੁਨਿਮ੍ਹਿ ਮੁਨਿਸ੍ਮਿਂ, ਮੁਨੀਸੁ। ''ਇਤੋ ਕ੍ਵਚਿ ਸਸ੍ਸ ਟਾਨੁਬਨ੍ਧੋ'' (ਗਣਸੁਤ੍ਤ)ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਸੁ ਪਾਠਾ ''ਯੋ ਚ ਸਿਸ੍ਸੋ ਮਹਾਮੁਨੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਘ+ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਤੇ''ਤਿ ਸਸ੍ਸ ਏਟ।

ਏਵਂ –

ਜੋਤਿ ਪਾਣਿ ਗਣ੍ਠਿ ਮੁਟ੍ਠਿ, ਕੁਚ੍ਛਿ ਵਤ੍ਥਿ ਸਾਲਿ ਵੀਹਿ।
ਬਜਾਧਿ ਓਧਿ ਬੋਧਿ ਸਨ੍ਧਿ, ਰਾਸਿ ਕੇਸਿ ਸਾਤਿ ਦੀਪਿ॥

ਇਸਿ ਗਿਨਿ ਮਣਿ ਧਨਿ, ਗਿਰਿ ਰਵਿ ਕਵਿ ਕਪਿ।
ਅਸਿ ਮਸਿ ਨਿਧਿ ਵਿਧਿ, ਅਹਿ ਕਿਮਿ ਪਤਿ ਹਰਿ॥

ਅਰਿ ਤਿਮਿ ਕਲਿ ਬਲਿ, ਜਲਧਿ ਚ ਗਹਪਤਿ।
ਉਰਮਿਤਿ ਵਰਮਤਿ, ਨਿਰੁਪਧਿ ਅਧਿਪਤਿ।
ਅਞ੍ਜਲਿ ਸਾਰਥਿ ਅਤਿਥਿ, ਸਮਾਧਿ ਉਦਧਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋ॥

ਅਗ੍ਗਿ+ਇਸੀਨਂ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ –

੧੪੭. ਸਿਸ੍ਸਾ+ਗ੍ਗਿਤੋ ਨਿ

ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਮਾ ਸਿਸ੍ਸ ਨਿ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਅਗ੍ਗਿਨਿ ਅਗ੍ਗਿ, ਅਗ੍ਗਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਮੁਨਿਸਦ੍ਦਿਸਮਂ।

੧੩੩. ਟੇ ਸਿਸ੍ਸਿ+ਸਿਸ੍ਮਾ

ਇਸਿਸ੍ਮਾ ਸਿਸ੍ਸ ਟੇ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਇਸੇ ਇਸਿ। ''ਘ+ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਤੇ''ਤਿ ਗਸ੍ਸ ਏ ਵਾ, ਭੋ ਇਸੇ ਇਸਿ, ਇਸਯੋ ਇਸੀ। ਇਸਿਂ।

੧੩੪. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਯੋਸ੍ਸ

''ਦੁਤਿਯਾ ਯੋਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਯੋਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਕਰਣਂ ''ਏਕਯੋਗਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨ+ਮਪ੍ਯੇਕਦੇਸੋ+ਨੁਵਤ੍ਤਤੇ, ਨ ਤ੍ਵੇ+ਕਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਨਂ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਦੁਤਿਯਾਯੋਸ੍ਸਾਤਿ ਨਾਨੁਵਤ੍ਤਿਯ ਯੋਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਯ ਏਕਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਪਠਮਾ ਯੋਸ੍ਸਾਪਿ ਟੇਵਿਧਾਨਤ੍ਥਂ। ਇਸਿਸ੍ਮਾ ਪਰਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਾ ਯੋਸ੍ਸ ਟੇ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਇਸੇ ਇਸਯੋ ਇਸੀ, ਸੇਸਂ ਮੁਨਿਸਮਂ।

ਆਦਿ, ਆਦਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਸ੍ਮਿਮ੍ਹਿ –

੫੫. ਰਤ੍ਯਾਦੀਹਿ ਟੋ ਸ੍ਮਿਨੋ

ਰਤ੍ਯਾਦੀਹਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ਟੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਆਦੋ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਆਦਿਸ੍ਮਿਂ, ਆਦੀਸੁ।

ਸਮਾਸੇ ਇਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਯੋ+ਸ੍ਮਿਂਸੁ ਵਿਸੇਸੋ।

੧੮੨. ਇਤੋ+ਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਪੁਮੇ

ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਇਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਯੋਨਂ ਨੋ+ਨੇ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਯੋ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤੀ। ਭੋ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤੀ, ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਯੋ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤੀ। ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਂ, ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਨੇ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਯੋ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤੀ। ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਤੁ ਮੁਨਿਸਦ੍ਦਿਸਮਂ।

੧੮੩. ਨੇ ਸ੍ਮਿਨੋ ਕ੍ਵਚਿ

ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਇਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਸ੍ਮਿਨੋ ਨੇ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕ੍ਵਚਿ। ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਨੇ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਸ੍ਮਿਂ, ਅਰਿਯਵੁਤ੍ਤੀਸੁ। ਏਵਂ ਤੋਮਰਙ੍ਕੁਸਪਾਣਿਨੋ ਸਾਰਮਤਿਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣਾ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨੇਆਦੇਸੋ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਦਣ੍ਡੀ , ਸਿਲੋਪੋ। ''ਏਕਵਚਨੇ'' ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਅਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਾ ''ਸਿਸ੍ਮਿਂਨਾ+ਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਿਸੇਧੋ। ਯੋਮ੍ਹਿ ਏਕਵਚਨੇ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਰਸ੍ਸੋ।

੭੫. ਯੋਨਂ ਨੋ+ਨੇ ਪੁਮੇ

ਝਸਞ੍ਞਿਤੋ ਯੋਨਂ ਨੋ+ਨੇ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਦਣ੍ਡਿਨੋ।

੧੧੫. ਜਨ੍ਤੁਹੇਤ੍ਵੀਘਪੇਹਿ ਵਾ

ਜਨ੍ਤੁ+ਹੇਤੂਹਿ ਈਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਘ+ਪਸਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਪਰੇਸਂ ਯੋਨਂ ਵਾ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ''ਯੋਲੋਪਨਿਸੁ ਦੀਘੋ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਦਣ੍ਡੀ ਦਣ੍ਡਿਯੋ। ਗੇ ਤੁ ''ਗੇ ਵਾ''ਤਿ ਵਾ ਰਸ੍ਸੋ। ਭੋ ਦਣ੍ਡਿ ਦਣ੍ਡੀ, ਦਣ੍ਡਿਨੋ ਦਣ੍ਡੀ ਦਣ੍ਡਿਯੋ।

੧੪. ਨਂ ਝੀਤੋ

ਝਸਞ੍ਞੀਤੋ ਅਂਵਚਨਸ੍ਸ ਨਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਦਣ੍ਡਿਨਂ ਦਣ੍ਡਿਂ, ਦਣ੍ਡਿਨੇ।

੧੬. ਨੋ

ਝੀਤੋ ਯੋਨਂ ਨੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਦਣ੍ਡਿਨੋ ਦਣ੍ਡੀ ਦਣ੍ਡਿਯੋ। ਦਣ੍ਡਿਨਾ, ਦਣ੍ਡੀਹਿ ਦਣ੍ਡੀਭਿ। ''ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ''ਤਿ ਨੋਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਦਣ੍ਡਿਨੋ ਦਣ੍ਡਿਸ੍ਸ, ਦਣ੍ਡੀਨਂ। ''ਨਾ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾ, ਦਣ੍ਡਿਨਾ ਦਣ੍ਡਿਮ੍ਹਾ ਦਣ੍ਡਿਸ੍ਮਾ।

੧੭. ਸ੍ਮਿਨੋ ਨਿ

ਝੀਤੋ ਸ੍ਮਿਂਵਚਨਸ੍ਸ ਨਿ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਦਣ੍ਡਿਨਿ ਦਣ੍ਡਿਸ੍ਮਿਂ, ਦਣ੍ਡੀਸੁ, ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਸ੍ਮਿਮ੍ਹਿ ਗਾਮਣੀ+ਸੇਨਾਨੀ+ਸੁਧੀਪਭੁਤੀਨਂ ਨਿਆਦੇਸਾਭਾਵੋ ਚ ਵਿਸੇਸੋ। ਏਵਂ –

ਧਮ੍ਮੀ ਸਙ੍ਘੀ ਞਾਣੀ ਹਤ੍ਥੀ, ਚਕ੍ਕੀ ਪਕ੍ਖੀ ਦਾਠੀ ਰਟ੍ਠੀ।
ਛਤ੍ਤੀ ਮਾਲੀ ਚਮ੍ਮੀ ਯੋਗੀ, ਭਾਗੀ ਭੋਗੀ ਕਾਮੀ ਸਾਮੀ॥

ਧਜੀ ਗਣੀ ਸਸੀ ਕੁਟ੍ਠੀ, ਜਟੀ ਯਾਨੀ ਸੁਖੀ ਸਿਖੀ।
ਦਨ੍ਤੀ ਮਨ੍ਤੀ ਕਰੀ ਚਾਗੀ, ਕੁਸਲੀ ਮੁਸਲੀ ਬਲੀ। (ਵਾਚੀ, ਰੂ)

ਪਾਪਕਾਰੀ ਸਤ੍ਤੁਘਾਤੀ, ਮਾਲਜਕਾਰੀ ਦੀਘਜੀਵੀ।
ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਸੀਹਨਾਦੀ, ਭੂਮਿਸਾਯੀ ਸੀਘਯਾਯੀ॥

ਈਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਿਲੋਪੋ। ਲਸਞ੍ਞਾਯਂ –

੮੩. ਲਾ ਯੋਨਂ ਵੋ ਪੁਮੇ

ਲਤੋ ਯੋਨਂ ਵੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ।

੯੪. ਵੇ+ਵੋਸੁ ਲੁਸ੍ਸ

ਲਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸ ਵੇ+ਵੋਸੁ ਟ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਪੁਮਾਲਪਨੇ ਵੇਵੋ'' ਤਜ+ਤ੍ਰ ਵੋਸ੍ਸ ਸਹਚਰਿਤਞ੍ਞਾਯਾ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ''ਲਾ ਯੋਨਂ'' ਤਜਾਦੋ ਵੋ ਚ ਗਯ੍ਹਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਵੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ''ਲੋਪੋ''ਤਿ ਯੋਲੋਪੋ। ''ਯੋਲੋਪਨਿਸੁ ਦੀਘੋ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਭੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂ।

੯੬. ਪੁਮਾ+ਲਪਨੇ ਵੇਵੋ

ਲਸਵ੍ਵਤੋ ਉਤੋ ਯੋਸ੍ਸਾ+ਲਪਨੇ ਵੇ+ਵੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਭਿਕ੍ਖੁੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ , ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਭਿ। ''ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ''ਤਿ ਲਤੋ ਸਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ। ''ਨਾ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਲਤੋ ਵਾ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਮਾ। ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿੰ। ਏਵੰ –

ਸੇਤੁ ਕੇਤੁ ਰਾਹੁ ਭਾਣੁ, ਸੰਕੁ ਉਚ੍ਛੁ ਵੇਲੁ ਮਚ੍ਚੁ। (ਪਙ੍ਗੁ, ਰੂ) ਸਿਨ੍ਧੁ ਬਨ੍ਧੁ ਨੇਰੁ ਮੇਰੁ, ਸਤ੍ਤੁ ਕਾਰੁ ਹੇਤੁ ਜਨ੍ਤੁ। ਰੁਰੁ ਪਟੁ – ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਜਨ੍ਤੁ+ਹੇਤੂਨੰ ਯੋਸ੍ਵ+ਯੰ ਭੇਦੋ। ''ਜਨ੍ਤੁ+ਹੇਤ੍ਵੀ+ਘ+ਪੇਹਿ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਲੋਪੇ –

੮੪. ਜਨ੍ਤ੍ਵਾਦਿਤੋ ਨੋ ਚ

ਜਨ੍ਤ੍ਵਾਦਿਤੋ ਯੋਨੰ ਨੋ ਹੋਤਿ ਵੋ ਚ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਜਨ੍ਤੁਨੋ ਜਨ੍ਤੁਵੋ ਜਨ੍ਤੁਯੋ। ਭੋ ਜਨ੍ਤੁ ਜਨ੍ਤੂ, ਜਨ੍ਤੁਨੋ, ''ਪੁਮਾਲਪਨੇ ਵੇਵੋ''ਤਿ ਵੇ+ਵੋ, ਜਨ੍ਤੁਵੇ ਜਨ੍ਤੁਵੋ ਜਨ੍ਤੁਯੋ। ਜਨ੍ਤੁੰ, ਜਨ੍ਤੂ ਜਨ੍ਤੁਨੋ ਜਨ੍ਤੁਵੋ ਜਨ੍ਤੁਯੋ। ਸੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੰ।

ਹੇਤੁ, ਹੇਤੂ ਹੇਤਵੋ। ''ਯੋਮ੍ਹਿ ਵਾ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਲਸਵ੍ਵਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸ ਵਾ ਟਾਦੇਸੋ, ਹੇਤਯੋ। ਯੋਮ੍ਹਿ ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਪਠਮੰ ਟਾਦੇਸੇ ਕਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਯੋਲੋਪਾਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਹਿ ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗ+ਬਾਹਿਰਙ੍ਗਵਿਧਾਨੇਸ੍ਵ+ਨ੍ਤਰਙ੍ਗਵਿਧਿਯੇਵ ਬਲਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਕਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤ+ਮਨ੍ਤਰਙ੍ਗੰ, ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਬਾਹਿਰਙ੍ਗੰ। ਹੇਤੁਯੋ। ਭੋ ਹੇਤੁ, ਹੇਤੂ ਹੇਤਵੇ ਹੇਤਵੋ ਹੇਤਯੋ ਹੇਤੁਯੋ। ਸੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬਸਮੰ।

ਬਹੁਤੋ ਨੰਮ੍ਹਿ –

੪੮. ਬਹੁਕਤਿਨ੍ਨੰ

ਨੰਮ੍ਹਿ ਬਹੁਨੋ ਕਤਿਸ੍ਸ ਚ ਨੁਕ ਹੋਤਿ ਤਿਲਿਙ੍ਗੇ। ਬਹੁਨ੍ਨੰ। ਸੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੰ।

ਵਤ੍ਤੁ ਸਿ,

੫੭. ਲ੍ਤੁ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਾ ਸਿਮ੍ਹਿ

ਲ੍ਤੁਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਨੰ ਪਿਤੁ+ਮਾਤੁ+ਭਾਤੁ+ਧੀਤੁ+ਦੁਹਿਤੁ+ਜਾਮਾਤੁ+ਨਤ੍ਤੁ+ਹੋਤੁ+ਪੋਤ੍ਤੂਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਸਿਮ੍ਹਿ। ਵਤ੍ਤਾ। ''ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲ੍ਤੁ+ਣਕਾ''ਤਿ ਵਿਹਿਤਲ੍ਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਗਹਣਾ ਯਤੋ ਧਾਤੁਤੋ ਹਿ ਸੋ ਵਿਹਿਤੋ, ''ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਹਿਤੋ, ਤਦਾਦਿਨੋ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਤਦਨ੍ਤਧਾਤੁਨੋਪਿ ਗਹਣੰਤਿ ਲ੍ਤੁਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਨੰਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੧੬੨. ਲ੍ਤੁ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮ ਸੇ

ਲ੍ਤੁਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਨੰ ਪਿਤਾਦੀਨਞ੍ਚਾ+ਰਙ ਹੋਤਿ ਸਤੋ+ਞ੍ਞਤ੍ਰ। ''ਆਰਙਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਟੋ, ਵਤ੍ਤਾਰੋ।

੫੮. ਗੇ ਅ ਚ

ਗੇਲ੍ਤੁ+ਪਿਤਾਦੀਨੰ ਅ ਹੋਤਿ ਆ ਚ। ਭੋ ਵਤ੍ਤੁ ਵਤ੍ਤਾ, ਵਤ੍ਤਾਰੋ। ਵਤ੍ਤਾਰੰ, ਵਤ੍ਤਾਰੇ ਵਤ੍ਤਾਰੋ। ਨਾਵਚਨਸ੍ਸ ''ਟਾ ਨਾਸ੍ਮਾਨੰ''ਤਿ ਟਾ, ਵਤ੍ਤਾਰਾ।

੧੬੬. ਸੁ+ਹਿਸ੍ਵਾ+ਰਙ

ਸੁ+ਹਿਸੁ ਲ੍ਹ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਾਰਙ ਵ਼ਾ ਹੋਤਿ। ਵ਼ਤ੍ਤਾਰੇਹਿ ਵ਼ਤ੍ਤਾਰੇਭਿ ਵ਼ਤ੍ਤੂਹਿ ਵ਼ਤ੍ਤੂਭਿ।

੧੬੫. ਸਲੋਪੋ

ਲ੍ਹ+ਪਿਤਾਦੀਹਿ ਸਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਵ਼ਾ ਹੋਤਿ। ਵ਼ਤ੍ਤੁ ਵ਼ਤ੍ਤੁਨੋ ਵ਼ਤ੍ਤੁਸ੍ਸ।

੧੬੩. ਨਂਮ੍ਹਿ ਵ਼ਾ

ਨਂਮ੍ਹਿ ਲ੍ਹ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਾਰਙ ਵ਼ਾ ਹੋਤਿ। ਵ਼ਤ੍ਤਾਰਾਨਂ।

੧੬੪. ਆ

ਨਂਮ੍ਹਿ ਲ੍ਹ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਾ ਵ਼ਾ ਹੋਤਿ। ਵ਼ਤ੍ਤਾਨਂ ਵ਼ਤ੍ਤੂਨਂ। ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਟਾ, ਵ਼ਤ੍ਤਾਰਾ।

੧੭੪. ਟਿ ਸ੍ਮਿਨੇ

ਆਰਵ਼ਾ+ਦੇਸਮ੍ਹਾ ਸ੍ਮਿਨੋ ਟਿ ਹੋਤਿ।

੧੭੬. ਰਸ੍ਸਾ+ਰਙ

ਸ੍ਮਿਮ੍ਹਿ ਆਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ। ਵ਼ਤ੍ਤੁਰਿ, ਵ਼ਤ੍ਤਾਰੇਸੁ ਵ਼ਤ੍ਤੂਸੁ ਵ਼ਤ੍ਤੂਸੁ। ਏਵ਼ਂ –

ਏਵ਼ਂ ਭਤ੍ਤੁ ਕਤ੍ਤੁ ਨੇਤੁ, ਸੋਤੁ ਞਾਤੁ ਜੇਤੁ ਛੇਤ੍ਤੁ।
ਭੇਤ੍ਤੁ ਦਾਤੁ ਧਾਤੁ ਬੋਦ੍ਧੁ, ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਪੇਤਾਦਯੋਪਿ ਚ॥

ਸਤ੍ਥੁਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸ ਪਨ ਨਾਮ੍ਹਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ''ਲ੍ਹ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਸੇ''ਤਿ ਵ਼ਾ ਆਰਵ਼ਾਦੇਸੇ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਸਤ੍ਥੁਨਾ। ਸੇਸਂ ਵ਼ਤ੍ਤੁਸਮਂ।

ਸਿਮ੍ਹਿ ਆ, ਪਿਤਾ। ''ਲ੍ਹ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਸੇ''ਤਿ ਆਰਵ਼ਾਦੇਸੇ –

੧੭੭. ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਨਤ੍ਵ਼ਾਦੀਨਂ

ਨਤ੍ਵ਼ਾਦਿਵ਼ਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਾਰੋ ਰਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤੀਸੁ। ''ਲ੍ਹ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਸੇ'' ''ਸੁ+ਹਿਸ੍ਵ਼ਾ+ਰਙ'' ''ਨਂਮ੍ਹਿ ਵ਼ਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ਼ੁਤ੍ਤਵ਼ਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਪਰੇਸੁ ਆਰਙ ਹੋਤੀਤਿ ਤਾ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਬ੍ਬਾਸੂਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ। ਪਿਤਰੋ। ਭੋ ਪਿਤ ਪਿਤਾ, ਪਿਤਰੋ। ਪਿਤਰਂ, ਪਿਤਰੇ ਪਿਤਰੋ। ਪਿਤਰਾ, ਪਿਤਰੇਹਿ ਪਿਤਰੇਭਿ ਪਿਤੂਹਿ ਪਿਤੂਭਿ। ਪਿਤੁ ਪਿਤੁਨੋ ਪਿਤੁਸ੍ਸ, ਪਿਤਰਾਨਂ ਪਿਤੂਨਂ। ''ਪਿਤੁਨ੍ਨ''ਤਿ ਨਂਮ੍ਹਿ ਦੀਘੇ ਰਸ੍ਸ+ਦ੍ਵ਼ਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ। ''ਸਾਨੁਵ਼ੁਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ''ਤਿ ਞਾਯਾ ''ਬਹੁਕਤਿਨ੍ਨ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨੁਕ-ਇਤਿ ਯੋਗਵ਼ਿਭਾਗੇਨਪਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਵ਼ਤ੍ਤਿਤਨਂਮ੍ਹਿ। ਪਞ੍ਚਮੀਛਟ੍ਠੀ ਤਤਿਯਾਚਤੁਤ੍ਥੀਸਮਂ। ਪਿਤਰਿ, ਪਿਤਰੇਸੁ ਪੀਤੂਸੁ, ਰਸ੍ਸਾਭਾਵ਼ੇ। ਨਤ੍ਤਾ, ਨਤ੍ਤਾਰੋ। ਭੋ ਨਤ੍ਤੁ ਨਤ੍ਤਾ, ਨਤ੍ਤਾਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਵ਼ਤ੍ਤੁਸਮਂ।

ਗੁਣਵ਼ਨ੍ਤੁ ਸਿ,

੧੫੧. ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ

ਸਿਮ੍ਹਿ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਟਾ ਹੋਤਿ। ਗੁਣਵਾ। ਯੋਮ੍ਹਿ ''ਨ੍ਤੁਨ੍ਤੁਨਂ ਨ੍ਤੋ ਯੋਮ੍ਹਿ ਪਠਮੇ''ਤਿ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਨ੍ਤੁ ਵਨ੍ਤੁ+ਮਨ੍ਤਾ+ਵਨ੍ਤੁ+ਤਵਨ੍ਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਨ੍ਤੁ ਚ ਵਨ੍ਤ੍ਵਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯੇਵ ਗਯ੍ਹਤੇ, ਨ ਜਨ੍ਤੁ ਤਨ੍ਤਾਦੀਨਂ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ –

੯੧. ਯ੍ਵਾਦੋ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ

ਯੋਆਦੀਸੁ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਅ ਹੋਤਿ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਇਤਿ ਅਕਾਰਨ੍ਤਾ ਟਾ+ਟੋਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗੁਣਵਨ੍ਤਾ। ''ਟਟਾਅਂ ਗੇ''ਤਿ ਟਾਦਯੋ , ਭੋ ਗੁਣਵ ਗੁਣਵਾ ਗੁਣਵਂ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾ। ''ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚ ਟ ਵਂ+ਸੇ''ਤਿ ਅਂਸੇਸੁ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਟੋ ਵਾ, ਗੁਣਵਂ ਗੁਣਵਨ੍ਤਂ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੇ। ''ਤੋ+ਤਾ+ਤਿ+ਤਾ ਸ+ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿਂ+ਨਾਸ੍ਵੁ''ਤਿ ਤਾਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗੁਣਵਤਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਨ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਹਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਭਿ। ''ਲਕ੍ਖਣਿਕਪਟਿਪਦੋਤ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਪਦੋਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਞਾਯਾ ''ਨ ਲਕ੍ਖਣਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਯਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖ+ਮਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ''ਅਤੋ''ਤਿ ਰਸ੍ਸਾਕਾਰਜਾਤਿਯਾ ਪੇਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ''ਅਤੇਨਾ'' ਤਯ+ਨੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਜਾਤਿ=ਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਬ੍ਯਤ੍ਤਿ=ਵਿਸੇਸੋ। ਗੁਣਵਤੋ ਗੁਣਵਸ੍ਸ ਗੁਣਵਨ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਤਂ ਨਂਮ੍ਹਿ''ਤਿ ਨਂਮ੍ਹੀ ਤਂ ਵਾ, ਗੁਣਵਤਂ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾਨਂ। ਗੁਣਵਤਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤਮ੍ਹਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤਸ੍ਮਾ। ਗੁਣਵਤਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇ ਗੁਣਵਨ੍ਤਮ੍ਹਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤਸ੍ਮਿਂ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਸੁ। ''ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚ ਟ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਯੋਸੁ ਚ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਾ ਟਾਦੇਸੇ ਕਤੇ ਯੋਸ੍ਸ ਟਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਅਨ੍ਧਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ'', ''ਵਗ੍ਗੁਮੁਦਾਤੀਰਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਣ੍ਣਵਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦੀ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਗਣਵਾ ਕੁਲਵਾ ਫਲਵਾ ਯਸਵਾ ਧਨਵਾ ਸੁਤਵਾ ਭਗਵਾ ਹਿਮਵਾ ਬਲਵਾ ਸੀਲਵਾ ਪਞ੍ਞਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦੀ।

੧੫੩. ਹਿਮਵਤੋ ਵਾ ਓ

ਹਿਮਵਤੋ ਸਿਮ੍ਹਿ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਓ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਹਿਮਵਨ੍ਤੋ ਹਿਮਵਾ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਮਂ।

ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੁਸਦ੍ਦੋ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਕ੍ਵਚਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਦ੍ਵਿਵਚਨੇਨ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਚਨੇਨ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਏਵਂ ਸਤਿਮਾ ਧਿਤਿਮਾ ਗਤਿਮਾ ਮੁਤਿਮਾ ਮਤਿਮਾ ਜੁਤਿਮਾ ਸਿਰਿਮਾ ਹਿਰਿਮਾ ਥੁਤਿਮਾ ਰਤਿਮਾ ਯਤਿਮਾ ਸੁਚਿਮਾ ਕਲਿਮਾ ਬਲਿਮਾ ਕਸਿਮਾ ਰੁਚਿਮਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਬਨ੍ਧੁਮਾ ਹੇਤੁਮਾ ਸੇਤੁਮਾ ਕੇਤੁਮਾ ਰਾਹੁਮਾ ਭਾਣੁਮਾ ਖਾਣੁਮਾ ਵਿਜ੍ਜੁਮਾ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਵੇਸ੍ਸਭੂ ਸਿਲੋਪੋ। ਤੇ ਚ ਰਸ੍ਸਾਭਾਵੋਵ ਵਿਸੇਸੋ। ''ਏਕਵਚਨਯੋਸ੍ਵ+ਘੋਨਂ''ਤਿ ਰਸ੍ਸੇ ''ਲਾ ਯੋਨਂ ਵੋ ਪੁਮੇ''ਤਿ ਵੋ, ਵੇਸ੍ਸਭੁਵੋ, ''ਵੇਵੋਸੁ ਲੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਟਾਦੇਸੋ, ''ਲੋਪੋਤਿ ਯੋਲੋਪੇ ਵੇਸ੍ਸਭੂ। ''ਗੇ ਵਾ''ਤਿ ਵਾ ਰਸ੍ਸੇ ਭੋ ਵੇਸ੍ਸਭ ਵੇਸ੍ਸਭੂ, ਵੇਸ੍ਸਭੁਵੋ ਵੇਸ੍ਸਭੂ। ਵੇਸ੍ਸਭੁਂ, ਵੇਸ੍ਸਭੁਵੋ ਵੇਸ੍ਸਭੂ। ਵੇਸ੍ਸਭੁਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮਂ। ਏਵਂ ਸਯਮ੍ਭੂ ਪਰਾਭਿਭੂ ਅਭਿਭੂਆਦਯੋ। ਗੋਤ੍ਰਭੂ+ਸਹਭੂਸਦ੍ਦੇਹਿ ਪਨ ਯੋਨਂ ''ਜਨ੍ਤ੍ਵਾਦਿਤੋ ਨੋ ਵਾ''ਤਿ ਨੋ, ਵੋ ਵਾ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ ਗੋਤ੍ਰਭੁਵੋ ਗੋਤ੍ਰਭੂ। ਸਹਭੁਨੋ ਸਹਭੁਵੋ ਸਹਭੂ, ਸੇਸਂ ਵੇਸ੍ਸਭੂਸਮਂ।

੮੫. ਕੂਤੋ

ਕੂਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਤੋ ਯੋਨਂ ਨੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ''ਲਾ ਯੋਨਂ ਵੋ ਪੁਮੇ''ਤਿ ਨ ਵੋ, ''ਕੂਤੋ''ਤਿ ਜਨ੍ਤ੍ਵਾਦੀਹਿ ਪੁਥਕ੍ਕਰਣਾ। ਯੋਲੋਪੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ। ਭੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਕਤਞ੍ਞੂ ਕਥਞ੍ਞੂ ਵਿਞ੍ਞੂ ਵਿਦੂ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ। ਏਤ੍ਥ ''ਵਿਦਾ ਕੂ'' ''ਵਿਤੋ ਞਾਤੋ'' ''ਕਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਤੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਕੂਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਦਗੂਆਦਯੋ ਰੂਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਨ ਗਹਿਤਾ।

ਊਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਗੋ, ਸਿ, ਸਿਲੋਪੋ। ਗੋ।

੬੭. ਗੋਸ੍ਸਾ+ਗ+ਸਿ+ਹਿ+ਨਂਸੁ ਗਾਵ+ਗਵਾ

ਗ+ਸਿ+ਹਿ+ਨਂਵਜ੍ਜਿਤਾਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਗੋਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਾਵ+ਗਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ।

੧੭੦. ਉਭ+ਗੋਹਿ ਟੋ

ਉਭ+ਗੋਹਿ ਯੋਨਂ ਟੋ ਹੋਤਿ। ਗਾਵੋ ਗਵੋ। ਭੋ ਗੋ, ਗਾਵੋ ਗਵੋ।

੭੨. ਗਾਵੁ+ਮ੍ਹਿ

ਅਂਵਚਨੇ ਗੋਸ੍ਸ ਗਾਵੁ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਗਾਵੁਂ ਗਾਵਂ ਗਵਂ, ਗਾਵੋ ਗਵੋ।

੭੧. ਨਾਸ੍ਸਾ

ਗੋਤੋ ਨਾਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਏਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਨ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸੋ। ''ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਪਰਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤੇ ''ਆਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਾਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ, ਪਰਲੋਪੋ, ਗਾਵਾ ਗਾਵੇਨ ਗਵਾ ਗਵੇਨ, ਗੋਹਿ ਗੋਭਿ।

੬੯. ਗਵਂ ਸੇਨ

ਗੋਸ੍ਸ ਸੇ ਵਾ ਗਵਂ ਹੋਤਿ ਸਹ ਸੇਨ। ਗਵਂ ਗਾਵਸ੍ਸ ਗਵਸ੍ਸ। ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ''ਗਵਂ ਚੇ ਤਰਮਾਨਾਨਂ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਂਮ੍ਹਿ ਬਹੁਵਚਨਮੇਵ ਸਾਧਿਤਂ, ਇਧ ''ਗਵਂਵ ਸਿਙ੍ਗਿਨੋ ਸਙ੍ਗ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਏਕਵਚਨਞ੍ਚ।

੭੦. ਗੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਨਂਨਾ

ਨਂਵਚਨੇਨ ਸਹ ਗੋਸ੍ਸ ਗੁਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਗਵਞ੍ਚ ਵਾ। ਗੁਨ੍ਨਂ ਗਵਂ ਗੋਨਂ। ਗਾਵਾ ਗਾਵਮ੍ਹਾ ਗਾਵਸ੍ਮਾ ਗਵਾ ਗਵਮ੍ਹਾ ਗਵਸ੍ਮਾ। ਗਾਵੇ ਗਾਵਮ੍ਹਿ ਗਾਵਸ੍ਮਿਂ ਗਵੇ ਗਵਮ੍ਹਿ ਗਵਸ੍ਮਿਂ।

੬੮. ਸੁਮ੍ਹਿ ਵਾ

ਸੁਮ੍ਹਿ ਗੋਸ੍ਸ ਗਾਵ+ਗਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਗਾਵੇਸੁ ਗਵੇਸੁ ਗੋਸੁ। ਗੋਸ੍ਸ ਗੋਣਾਦੇਸੋ ਨ ਕਤੋ, ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ। ਗੋਣਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

> ਉਸੁ+ਭੂਮਿ+ਪਸੁ+ਰਂਸਿ-ਦਿਸਾ+ਵਾਚਾ+ਮ੍ਬੁ+ਚਕ੍ਖੁਸੁ।
> ਦਸਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਲਗ੍ਗੇ ਚ ਵਜਿਰੇ ਇਤਿ॥

ਓਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਇਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਂ।

ਕਵ੍ਵਾ, ਸਿਲੋਪੋ।

੧,੧੧. ਘਾ

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਸ੍ਸ ਨਾਮਸ੍ਸ+ਨ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨੇ ਆਕਾਰੋ ਘਸਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ''ਜਨ੍ਤੁ+ਹੇਤ੍ਵੀ+ਘ+ਪੇਹਿ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਲੋਪੋ ਵਾ। ਕਵ੍ਵਾ ਕਵ੍ਵਾਯੋ। ''ਘ+ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਤੇ''ਤਿ ਗਸ੍ਸ ਏ ਵਾ, ਕਵ੍ਵੇ ਕਵ੍ਵਾ, ਯੋਮ੍ਹਿ ਕਵ੍ਵਾ ਕਵ੍ਵਾਯੋ। ''ਘੋ ਸ੍ਸਂ+ਸ੍ਸਾ ਯਂ+ਤਿਂਸੂ''ਤਿ ਅਂਮ੍ਹਿ ਰਸ੍ਸੋ। ਕਵ੍ਵਂ, ਕਵ੍ਵਾ ਕਵ੍ਵਾਯੋ।

੪੫. ਘ+ਪਤੇ+ਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਦੀਨਂ ਯ+ਯਾ

ਘਪਤੋ ਸ੍ਮਿਂਵਿਭਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਂ ਏਕਤ੍ਤੇ ਨਾਦੀਨਂ ਯ+ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਕਵ੍ਵਾਯ, ਕਵ੍ਵਾਭਿ ਕਵ੍ਵਾਹਿ। ਕਵ੍ਵਾਯ, ਕਵ੍ਵਾਨਂ।

੧੦੩. ਯਂ

ਘਪਤੋ ਸ੍ਮਿਨੋ ਯਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਕਵ੍ਵਾਯਂ ਕਵ੍ਵਾਯ। ''ਘ+ ਪਤੇ+ਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਦੀਨਂ ਯ+ਯਾ'' ''ਯਂ''ਤਿ ਚ ਇਮੇਸਂ ਅਪਵਾਦਾਦੀਨਂ ਵਿਸਯੇ ਮ੍ਹਿਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ''ਸ੍ਮਾ+ਹਿ+ਸ੍ਮਿਨ੍ਨਂ'' ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਮ੍ਹਿਕਤੇ ''ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਹਿ ਧਾਤੁਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਕਵ੍ਵਾਸੁ। ਏਵਂ –

ਸਦ੍ਧਾ ਮੇਧਾ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਚਿਨ੍ਤਾ ਮਨ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਵੀਣਾ।
ਇਚ੍ਛਾ ਮੁਚ੍ਛਾ ਏਜਾ ਮਾਯਾ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਮਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾ ਭਿਕ੍ਖਾ॥

ਜਙ੍ਘਾ ਗੀਵਾ ਜੀਵ੍ਹਾ ਵਾਚਾ, ਛਾਯਾ ਆਸਾ ਗਙ੍ਗਾ ਨਾਵਾ।
ਗਾਥਾ ਸੇਨਾ ਲੇਖਾ ਸਾਲਾ, ਮਾਲਾ ਵੇਲਾ ਪੂਜਾ ਖਿਡ੍ਡਾ॥

ਪਿਪਾਸਾ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਚੇਤਨਾ ਤਸਿਨਾ ਪਜਾ।
ਦੇਵਤਾ ਵਟ੍ਟਕਾ ਗੋਧਾ, ਬਲਾਕਾ ਪਰਿਸਾ ਸਭਾ॥

ਊਕਾ ਸੇਫਾਲਿਕਾ ਲਙ੍ਕਾ, ਸਲਾਕਾ ਵਾਲੁਕਾ ਸਿਖਾ।
ਵਿਸਾਖਾ ਵਿਸਿਖਾ ਸਾਖਾ, ਵਾਚਾ ਵਞ੍ਝਾ ਜਟਾ ਘਟਾ॥

ਜੇਟ੍ਠਾ ਸੋਣ੍ਡਾ ਵਿਤਣ੍ਡਾ ਚ, ਕਰੁਣਾ ਵਨਿਤਾ ਲਤਾ।
ਕਥਾ ਨਿਦ੍ਦਾ ਸੁਧਾ ਰਾਧਾ, ਵਾਸਨਾ ਸਿਂਸਪਾ ਪਪਾ॥

ਪਭਾ ਸੀਮਾ ਖਮਾ ਛਾਯਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕ੍ਖਰਾ ਸੁਰਾ।
ਦੋਲਾ ਤੁਲਾ ਸਿਲਾ ਲਿਲਾ, ਲਾਲੇ+ਲਾ ਮੇਖਲਾ ਕਲਾ॥

ਵਲ਼ਵਾ+ਲਮ੍ਬੁਸਾ ਮੂਸਾ, ਮਞ੍ਜੁਸਾ ਸੁਲਸਾ ਦਿਸਾ।
ਨਾਸਾ ਜੁਣ੍ਹਾ ਗੁਹਾ ਈਹਾ, ਲਸਿਕਾ ਵਸੁਧਾਦਯੋ॥

``ਨ+ਮ੍ਮਾਦੀਹੀ''ਤਿ ਅਮ੍ਮਾ+ਅਨ੍ਨਾ+ਅਮ੍ਬਾਹਿ ਗਸ੍ਸ ਏਕਾਰਾ+ਭਾਵੋ –

੬੨. ਰਸ੍ਸੋ ਵਾ

ਅਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਗੇ ਰਸ੍ਸੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਅਮ੍ਮ ਅਮ੍ਮਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੇਸਂ ਕਞ੍ਞਾਵ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਨਾ ਅਮ੍ਬਾ। ਸਭਾਪਰਿਸਾਹਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ``ਤਿਂ ਸਭਾਪਰਿਸਾਯਾ''ਤਿ ਤਿਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ``ਘੋਸ੍ਸ'' ਮਾਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸੇ ਸਭਤਿਂ ਸਭਾਯਂ ਸਭਾਯ। ਪਰਿਸਤਿਂ ਪਰਿਸਾਯਂ ਪਰਿਸਾਯ।

ਆਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਮਤਿ, ਯੋਮ੍ਹਿ –

੧,੧੦. ਪਿ+ਤ੍ਥਿਯਂ

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਨਾਮਸ੍ਸ+ਨ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਇਵਣ੍ਣੁ+ਵਣ੍ਣਾ ਪਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੧੧੬. ਯੇ ਪਸ੍ਸਿ+ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ

ਪਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਇਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਯਕਾਰੇ। ``ਪਰੋ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣਾ ਯੇ ਪਰੇ ਚ-ਕਾਰ+ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾ-ਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਤ੍ਯੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ``ਜਨ੍ਤ੍ਵਾ''ਦਿਨਾ ਯੋਲੋਪੋ, ਦੀਘੋ, ਮਤੀ ਮਤਿਯੋ। ਭੋ ਮਤਿ ਮਤੀ, ਮਤ੍ਯੋ ਮਤੀ ਮਤਿਯੋ। ਮਤਿਂ, ਮਤ੍ਯੋ ਮਤੀ ਮਤਿਯੋ। ਮਤਿਯਾ, ਮਤੀਹਿ ਮਤੀਭਿ। ਮਤ੍ਯਾ ਮਤਿਯਾ, ਮਤੀਨਂ। ਸ੍ਮਿਨੋ ਯਂ, ਮਤ੍ਯਂ ਮਤਿਯਂ ਮਤ੍ਯਾ ਮਤਿਯਾ, ਮਤੀਸੁ। ਏਵਂ –

ਪਤ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿ, ਮੁਤ੍ਤਿ ਤਿਤ੍ਤਿ ਖਨ੍ਤਿ ਕਨ੍ਤਿ।
ਸਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਿ ਸੁਦ੍ਧਿ, ਇਦ੍ਧਿ ਵੁਦ੍ਧਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਬੋਧਿ॥

ਭੂਮਿ ਜਾਤਿ ਪੀਤਿ ਸੁਤਿ, ਨਨ੍ਦਿ ਸਨ੍ਧਿ ਸੋਣਿ ਕੋਟਿ।
ਦਿਟ੍ਠਿ ਵੁਟ੍ਠਿ ਤੁਟ੍ਠਿ ਯਟ੍ਠਿ, ਪਾਲ਼ਿ ਆਲ਼ਿ ਨਾਲ਼ਿ ਕੇਲ਼ਿ॥

ਸਤਿ ਮੁਤਿ ਗਤਿ ਚੁਤਿ, ਧਿਤਿ ਯੁਵਤਿ ਵਿਕਤਿ।
ਰਤਿ ਰੁਚਿ ਰਸ੍ਮਿ ਅਸਨਿ, ਵਸਨਿ ਓਸਧਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿ।
ਧੂਲਿ ਦੁਨ੍ਦੁਭਿ ਦੋਣਿ, ਅਟਵਿ ਛਵਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ॥

੫੫. ਰਤ੍ਯਾਦੀਹਿ ਟੋ ਸ੍ਮਿਨੋ

ਰਤ੍ਯਾਦੀਹਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ਟੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਰਤ੍ਤੋ ਰਤ੍ਯਂ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਰਤ੍ਯਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ, ਰਤ੍ਤੀਸੁ। ਸੇਸਂ ਮਤਿਸਮਂ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਦਾਸੀ, ਸਿਲੋਪੋ। ``ਏਕਵਚਨੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸੋ। ``ਯੇ ਪਸ੍ਸਿ+ਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਈਲੋਪੋ, ਦਾਸ੍ਯੋ। ``ਜਨ੍ਤ੍ਵਾ'' ਦਿਨਾ ਯੋਲੋਪੋ। ਦਾਸੀ ਦਾਸਿਯੋ। ``ਗੇ ਵਾ''ਤਿ ਰਸ੍ਸੋ। ਭੋ ਦਾਸਿ ਦਾਸੀ, ਦਾਸ੍ਯੋ ਦਾਸੀ ਦਾਸਿਯੋ।

੭੩. ਯਂ ਪਿਤੋ

ਪਸਤ੍ਥੀਤੋ ਅਂਵਚਨਸ੍ਸ ਯਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਦਾਸਜਂ ਦਾਸਿਯਂ ਦਾਸਿਂ, ਦਾਸਜੋ ਦਾਸੀ ਦਾਸਿਯੋ। ''ਘਪਤੇਕਾ''ਦਿਨਾ ਯਾ। ਦਾਸਜਾ ਦਾਸਿਯਾ , ਦਾਸੀਹਿ ਦਾਸੀਭਿ। ਦਾਸਜਾ ਦਾਸਿਯਾ, ਦਾਸੀਨਂ। ਦਾਸਜਂ ਦਾਸਿਯਂ ਦਾਸਜਾ ਦਾਸਿਯਾ, ਦਾਸੀਸੁ। ਏਵਂ –

ਮਹੀ ਵੇਤਰਣੀ ਵਾਪੀ, ਪਾਟਲੀ ਕਦਲੀ ਘਟੀ।
ਨਾਰੀ ਕੁਮਾਰੀ ਤਰੁਣੀ, ਵਾਰੁਣੀ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਸਖੀ॥

ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੀ ਕਿਨ੍ਨਰੀ ਨਾਗੀ, ਦੇਵੀ ਯਕ੍ਖੀ ਅਜੀ ਮਿਗੀ।
ਵਾਨਰੀ ਸੂਕਰੀ ਸੀਹੀ, ਹਂਸੀ ਕਾਕੀ ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਟੀ॥

ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਈਕਾਰਲੋਪੇ ਦ੍ਵਕਾਰਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ, ਵੇਤਰਞ੍ਞੋ ਵੇਤਰਣਿਯੋ। ਵੇਤਰਞ੍ਞਂ ਵੇਤਰਣਿਯਂ ਵੇਤਰਣਿਂ, ਵੇਤਰਞ੍ਞੋ ਵੇਤਰਣਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਯੋਸੁ –

੧੬੭. ਨਜ੍ਜਾ ਧਜਾਸ੍ਵਾਮ

ਯੋਸੁ ਨਦੀਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਆਮ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਸੁਞ+ਨਕ+ਆਮ ਇਤਜਾਦਿ ਦ੍ਵਕਾਰ+ਕਕਾਰ+ਮਕਾਰਾ ਆਗਮਲਿਙ੍ਗਾ। ਸ ਚ ''ਮਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਸਰਾਨ+ਮਨ੍ਤਾ ਪਰੋ''ਤਿ ਮਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਰਾਨ+ਮਨ੍ਤਾ ਪਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਈਕਾਰਾ ਪਰੋ। ''ਯਵਾ ਸਰੇ''ਤਿ ਯੇ ਦਸ੍ਸ ਜੋ, ਯਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ, ਨਜ੍ਜਾਯੋ। ਵਾ ਪ-ਲੋਪ+ਯੋਲੋਪੇਸੁ ਨਜ੍ਜੋ ਨਦੀ ਨਦਿਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਈਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਯਾਗੁ, ਯਾਗੂ ਯਾਗੁਯੋ। ਭੋ ਯਾਗੁ, ਯਾਗੂ ਯਾਗੁਯੋ। ਯਾਗੁਂ, ਯਾਗੂ ਯਾਗੁਯੋ। ਯਾਗੁਯਾ, ਯਾਗੂਹਿ ਯਾਗੂਭਿ। ਯਾਗੁਯਾ, ਯਾਗੂਨਂ। ਯਾਗੁਯਂ ਯਾਗੁਯਾ, ਯਾਗੂਸੁ। ਏਵਂ ਧਾਤੁ+ਧੇਨੁ+ਕਾਸੁ+ਦਦ੍ਦੁ+ਕਣ੍ਡੁ+ਕਚ੍ਛੁ+ਰਜ੍ਜੁ+ਕਰੇਣੁ+ਸਸ੍ਸੁ+ਪਿਯਙ੍ਗੁ ਆਦਯੋ।

ਏਤ੍ਥ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦੋ ''ਮਨੋਧਾਤੁਨਾ''ਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਾਵਤਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਸਕ੍ਕਟਮਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਮਾਤਾ, ਮਾਤਰੋ। ਭੋ ਮਾਤ ਮਾਤਾ, ਮਾਤਰੋ। ਮਾਤਰਂ, ਮਾਤਰੇ ਮਾਤਰੋ। ਮਾਤਰਾ, ਨਾਸ੍ਸ ਯਾਦੇਸੇ ''ਯੇ ਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਪਲੋਪੇ, ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਅਹਂ ਮਤਜਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਾਤੁਯਾ, ਮਾਤਰੇਹਿ ਮਾਤਰੇਭਿ ਮਾਤੂਹਿ ਮਾਤੂਭਿ। ਸਲੋਪੇ ਮਾਤੁ, ਪਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ 'ਨੋ' ਨ ਹੋਤਿ, ਮਤਜਾ ਮਾਤੁਯਾ, ਮਾਤਰਾਨਂ ਮਾਤਾਨਂ ਮਾਤੂਨਂ। ਛਟ੍ਠਿਵਿਸਯੇ ''ਮਾਤੁਸ੍ਸ ਸਰਤੀ''ਤਿਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਮਾਤਰਿ, ਮਾਤਰੇਸੁ ਮਾਤੂਸੁ। ਵਿਸੇਸਾ+ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਿਤੁਸਮਂ। ਏਵਂ ਧੀਤੁ+ਦੁਹਿਤੁਸਦ੍ਦਾ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਰਸ੍ਸਨਿਸੇਧੇ ਸਿਲੋਪੇ ਚ ਕਤੇ ਜਮ੍ਬੂ। ''ਜਨ੍ਤੁਵਾ''ਦਿਨਾ ਯੋਲੋਪੇ, ਜਮ੍ਬੂ ਜਮ੍ਬੁਯੋ। ''ਗੇ ਵਾ''ਤਿ ਰਸ੍ਸੇ ਭੋ ਜਮ੍ਬੁ, ਜਮ੍ਬੂ ਜਮ੍ਬੁਯੋ। ਜਮ੍ਬੁਂ, ਜਮ੍ਬੂ ਜਮ੍ਬੁਯੋ। ਜਮ੍ਬੁਯਾ, ਜਮ੍ਬੂਹਿ ਜਮ੍ਬੂਭਿ। ਜਮ੍ਬੁਯਾ, ਜਮ੍ਬੂਨਂ। ਜਮ੍ਬੁਯਂ ਜਮ੍ਬੁਯਾ, ਜਮ੍ਬੂਸੁ।

ਏਵਂ ਵਧੂ ਚ ਸਰਭੂ, ਸਰਬੂ ਸੁਤਨੂ ਚਮੂ।
ਵਾਮੂਰੂ ਨਾਗਨਾਸੂਰੂ, ਸਮਾਨਾ ਖਲੁ ਜਮ੍ਬੁਯਾ॥

ਊਕਾਰਨ੍ਤਂ।

ਗੋ, ਗਾਵੋ ਗਵੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ।

ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ।

ਨਪੁਂਸਕ , ਸਿ –

੧੧੧. ਅਂ ਨਪੁਂਸਕੇ

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਸਿਸ੍ਸ ਅਂ ਹੋਤਿ ਨਪੁਂਸਕੇ। ਨਪੁਂਸਕਂ।

੧੧੨. ਯੋਨਂ ਨਿ

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਯੋਨਂ ਨਿ ਹੋਤਿ ਨਪੁਂਸਕੇ। ਨੀਨਂ ਨਿਚ੍ਚਵਿਧਾਨੇਪਿ ''ਨਿਨਂ ਵਾ''ਤਿ ਪਕ੍ਖੇ ਟਾਟੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੀਘੇ ਨਪੁਂਸਕਾ ਨਪੁਂਸਕਾਨਿ। ਭੋ ਨਪੁਂਸਕ ਨਪੁਂਸਕਾ, ਨਪੁਂਸਕਾ ਨਪੁਂਸਕਾਨਿ। ਨਪੁਂਸਕਂ, ਨਪੁਂਸਕੇ ਨਪੁਂਸਕਾਨਿ। ਨਪੁਂਸਕੇਨ, ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦਸਮਂ। ਏਵਂ –

ਪੁਞ੍ਞ+ਪਾਪ+ਫਲ+ਰੂਪ+ਸਾਧਨਂ,
ਸੋਤ+ਘਾਨ+ਸੁਖ+ਦੁਕ੍ਖ+ਕਾਰਣਂ।
ਦਾਨ+ਸੀਲ+ਧਨ+ਝਾਨ+ਲੋਚਨਂ,
ਮੂਲ+ਕੂਲ+ਬਲ+ਜਾਲ+ਮਙ੍ਗਲਂ॥

ਨਲ਼ਿਨ+ਲਿਙ੍ਗ+ਮੁਖ+ਙ੍ਗ+ਜਲ+ਮ੍ਬੁਜਂ,
ਪੁਲਿਨ+ਧਞ੍ਞ+ਹਿਰਞ੍ਞ+ਫਲਾ+ਮਤਂ।
ਪਦੁਮ+ਪਣ੍ਣ+ਸੁਸਾਨ+ਵਨਾ+ਯੁਧਂ,
ਹਦਯ+ਚੀਵਰ+ਵਤ੍ਥ+ਕੁਲਿ+ਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ॥

ਨਯਨ+ਵਦਨ+ਯਾਨੋ+ਦਨ+ਸੋਪਾਨ+ਪਾਨਂ,
ਭਵਨ+ਭੁਵਨ+ਲੋਹਾ+ਲਾਤ+ਤੁਣ੍ਡ+ਣ੍ਡ+ਪੀਠਂ,
ਕਰਣ+ਮਰਣ+ਞਾਣਾ+ਰਮ੍ਮਣਾ+ਰਞ੍ਞ+ਤਾਣਂ,
ਤਗਰ+ਨਗਰ+ਤੀਰ+ਚ੍ਛਤ੍ਤ+ਛਿਦ੍ਦੋ+ਦਕਾਨਿ॥ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਕਚ੍ਚਂ,

੧੩੬. ਨ ਨਿਸ੍ਸ ਟਾ

ਏਕਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸ ਟਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ। ਭੋ ਏਕਚ੍ਚ, ਏਕਚ੍ਚਾ ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ। ਏਕਚ੍ਚਂ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਨਪੁਂਸਕਂਵ।

ਏਵਂ ਪਠਮਂ, ਪਠਮਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਦਂ, ਪਦਾ ਪਦਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਨਪੁਂਸਕਸਮਂ। ਨਾਸ੍ਮਿਂਸੁ ਭੇਦੋ।

੧੦੬. ਨਾਸ੍ਸ ਸਾ

ਪਦਾਦੀਹਿ ਨਾਸ੍ਸ ਸਾ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ। ਪਦਸਾ ਪਦੇਨ।

੧੦੫. ਪਦਾਦੀਹਿ

ਪਦਾਦੀਹਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ਸਿ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ। ਪਦਸਿ ਪਦੇ ਪਦਮ੍ਹਿ ਪਦਸ੍ਮਿਂ, ਪਦੇਸੁ। ਏਵ◌ਂ ਬਿਲਸਦ੍ਦੋ।

ਕਮ੍ਮਸਦ੍ਦਤੋ ਨਾਸ੍ਸ ''ਨਾਸ੍ਸੇ+ਨੋ''ਤਿ ਏਨੋ ਵ◌ਾ, ਕਮ੍ਮੇਨ, ''ਪੁਮਕਮ੍ਮਥਾਮਾ''ਦਿਨਾ ਉਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਕਮ੍ਮਨਾ। ਇਮਿਨਾਵ ਸਸ੍ਮਾਸੁ ਉਤ੍ਤੁਂ, ਉਸ੍ਸ ਲਸਵ੍ਵਾਯਂ ਸ+ਸ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਯੋਗਂ ਨੋ+ਨਾ ਨਿਚ੍ਚੁਂ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਵ◌ਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ। ਕਮ੍ਮੁਨੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਕਮ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਮ੍ਹਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਾ। ''ਕਮ੍ਮਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਸ੍ਮਿਨੋ ਵ◌ਾ ਨਿਮ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਨਿ ਕਮ੍ਮੇ ਕਮ੍ਮਮ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਂ, ਸੇਸਂ ਨਪੁਂਸਕਸਮਂ। ਚਮ੍ਮ+ਵ◌ੇਸ੍ਮ+ਭਸ੍ਮਾਦਯੋ ਕਮ੍ਮਸਮਾ ਉਤ੍ਤਤੋ+ਵ੍ਵਤ੍ਤ੍।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ, ਸਿ। ''ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਂ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਅਂਮ੍ਹਿ ਸਿਲੋਪੋ ਗਚ੍ਛਂ। ਅਵ੍ਵਤ੍ਤ੍ ਸਿਸ੍ਸ ਦਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਿ। ਭੋ ਗਚ੍ਛ ਗਚ੍ਛਾ ਗਚ੍ਛਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਿ। ਗਚ੍ਛਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਿ। ਗਚ੍ਛਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨੇ+ਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ। ਏਵ◌ਂ ਯਜਨ੍ਤੁ+ਵਜਨ੍ਤਾਦਯੋ।

ਅਕਾਰਨ੍ਤੁਂ।

ਅਟ੍ਠਿ , ਸਿਲੋਪੋ।

੧੧੩. ਝਲਾ ਵ◌ਾ

ਝਲਤੋ ਯੋਨਂ ਨਿ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ ਨਪੁਂਸਕੇ। ਅਟ੍ਠੀਨਿ। ''ਲੋਪੋ''ਤਿ ਯੋਲੋਪੇ ਦੀਘੋ, ਅਟ੍ਠੀ। ਭੋ ਅਟ੍ਠਿ ਅਟ੍ਠੀ, ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਅਟ੍ਠੀ। ਅਟ੍ਠਿਂ, ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਅਟ੍ਠੀ। ਅਟ੍ਠਿਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਮੁਨਿਸਦ੍ਦਸਮਂ। ਏਵ◌ਂ ਪਚ੍ਛਿ+ਅਕ੍ਖਿ+ਦਧਿ+ਸਤ੍ਥਿ+ਵ◌ਾਰਿ+ਅਚ੍ਚਿਆਦਯੋ।

ਇਕਾਰਨ੍ਤੁਂ।

ਦਣ੍ਡਿ, ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਾ ''ਏਕਵਚਨੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸੇ ਸਿਲੋਪੋ। ਦਣ੍ਡੀਨਿ ਦਣ੍ਡੀ। ''ਗੇ ਵ◌ਾ''ਤਿ ਰਸ੍ਸੇ ਭੋ ਦਣ੍ਡਿ ਦਣ੍ਡੀ, ਦਣ੍ਡੀਨਿ ਦਣ੍ਡੀ। ''ਨਂ ਝੀਤੋ''ਤਿ ਨਂ। ਦਣ੍ਡਿਨਂ ਦਣ੍ਡਿਂ, ਦਣ੍ਡੀਨਿ ਦਣ੍ਡੀ। ਸੇਸਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ ਦਣ੍ਡੀਸਮਂ। ਏਵ◌ਂ ਸੁਖਕਾਰੀ+ਸੀਘਯਾਯੀਆਦਯੋ।

ਈਕਾਰਨ੍ਤੁਂ।

ਚਕ੍ਖੁ, ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਚਕ੍ਖੂ। ਸੇਸਂ ਅਟ੍ਠਿਸਮਂ। ਏਵ◌ਂ ਆਯੁ+ਵਸੁ+ਧਨੁ+ਦਾਰੁ+ਤਿਪੁ+ਮਧੁ+ਸਿਙ੍ਗੁ+ਹਿਙ੍ਗੁ+ਵਤ੍ਥੁ+ਜਤੁ+ਅਮ੍ਬੁ+ ਅਸ੍ਸੁਆਦੀਨਿ। ਆਯੁਸਦ੍ਦਤੋ ਨਾਸ੍ਸ ਕੋਧਾਦਿਤ੍ਤਾ ਸਾਵ ਵਿਸੇਸੋ।

ਉਕਾਰਨ੍ਤੁਂ।

ਗੋਤ੍ਰਭੁ, ਰਸ੍ਸੇ ਸਿਲੋਪੋ। ਗੋਤ੍ਰਭੂਨਿ ਗੋਤ੍ਰਭੂ। ਭੋ ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਗੋਤ੍ਰਭੂ, ਗੋਤ੍ਰਭੂਨਿ ਗੋਤ੍ਰਭੂ। ਗੋਤ੍ਰਭੁਂ, ਗੋਤ੍ਰਭੂਨਿ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ ਵ◌ੇਸ੍ਸਭੂਸਮਂ। ਏਵ◌ਂ ਸਯਮ੍ਭੂ+ਅਭਿਭੂ+ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ ਆਦਯੋ।

ਊਕਾਰਨ੍ਤੁਂ।

ਵਿਸਦਾ+ਵਿਸਦਾਕਾਰ-ਵੋਹਾਰੋ+ਭਯਮੁਤ੍ਤਕੋ।
ਪ੍ਮਾਦਿਜਾਨਨੇ ਹੇਤੁ-ਭਾਵਤੋ ਲਿਙ੍ਗ+ਮੀਰਿਤੋ॥

ਥਨ+ਕੇਸਾਵਤੀ ਨਾਰੀ, ਮਸ੍ਸੁਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਿਯਾ।
ਉਭਿਨ੍ਨ+ਮਨ੍ਹਰਂ ਏਤਂ, ਇਤਰੋ+ਭਯਮੁਤ੍ਤਕੋ॥

ਏਸੋ+ਸਾ ਏਤ+ਮੀਤਿ ਚ,
ਪਸਿਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੇਸੁ ਯੇਸੁ ਲੋਕਸ੍ਸ।
ਥੀ+ਪੁਮ+ਨਪੁਂਸਕਾਨੀ+ਤਿ,
ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਤਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ॥

ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਂ।

ਅਥ ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਰੂਪਨਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਯਤੇ,

ਸਬ੍ਬ ਕਤਰ ਕਤਮ ਉਭਯ ਇਤਰ ਅਞ੍ਞ ਅਞ੍ਞਤਰ ਅਞ੍ਞਤਮ, ਪੁਬ੍ਬ+ਪਰਾ+ਪਰ+ਦਕ੍ਖਿਣੁ+ਤ੍ਤਰਾ+ਧਰਾਨਿ ਵਵਤ੍ਥਾਯ+ਮਸਞ੍ਞਾਯਂ। ''ਊਨਪੂਰਤ੍ਥ+ਮਧਿਕਪਦੋਦਾਹਰਣ+ਮਜ੍ਝਾਹਾਰੋ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਸਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਪਠੀਯਨ੍ਤੇਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਯ ਤਯ ਤ ਏਤ ਇਮ ਅਮੁ ਕਿਂ ਏਕ ਤੁਮ੍ਹ ਅਮ੍ਹ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸਬ੍ਬਾਦਯੋ। ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ਅਦਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਤਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ –

ਖਿਡ੍ਡਾ ਪਣਿਹਿਤਾ ਤਯਾਸੁ, ਰਤਿ ਤਯਾਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਬੀਜਾਨਿ ਤਯਾਸੁ ਰੁਹਨ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਸਤ੍ਤਾ ਪਜਾਯਰੇਤਿ –

ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰਵਸੇਸਤ੍ਥੋ। ਕਤਰ+ਕਤਮਸਦ੍ਦਾ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾ। ਉਭਯਸਦ੍ਦੋ ਦ੍ਵਿਅਵਯਵਸਮੁਦਾਯਵਚਨੋ। ਇਤਰਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਯੋਗੀਵਚਨੋ। ਅਞ੍ਞਸਦ੍ਦੋ ਅਧਿਕਤਾਪਰਵਚਨੋ। ਅਞ੍ਞ- ਤਰ+ਅਞ੍ਞਤਮਸਦ੍ਦਾ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥਾ। ਪੁਬ੍ਬਾਦਯੋ ਦਿਸਾਦਿਵਵਤ੍ਥਾਵਚਨਾ। ਯਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ। ਤਯ+ਤਸਦ੍ਦਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਵਚਨਾ। ਏਤ+ਇਮ+ਅਮੁ+ਕਿਂ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸਮੀਪ+ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਮੀਪ+ਦੂਰ+ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਵਚਨਾ। ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਸਂਖ੍ਯਾਦਿਵਚਨੋ। ਤੁਮ੍ਹ+ਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾ ਪਰ+ਅਤ੍ਤ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨਾ।

ਸਬ੍ਬੋ, ਸਿਸ੍ਸ ਓ,

੧੩੮. ਯੋਨ+ਮੇਟ

ਅਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਦੀਹਿ ਯੋਨਂ ਏਟ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਸਬ੍ਬੇ। ਭੋ ਸਬ੍ਬ ਸਬ੍ਬਾ, ਸਬ੍ਬੇ। ਸਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬੇ। ਸਬ੍ਬੇਨ, ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਭਿ। ਏਵਂ ਕਰਣੇ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ।

੯੯. ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਨਂਮ੍ਹਿ ਚ

ਅਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਏ ਹੋਤਿ ਨਂਮ੍ਹਿ ਸੁ+ਹਿਸੁ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਆਦਿਸਦ੍ਦੋ ਅਵਯਵੇ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

ਮਰਿਯਾਦਾਯਂ ਪਕਾਰੇ ਚ, ਸਮੀਪੇ+ਵਯਵੇ ਤਥਾ।

ਚਤੂਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਮੇਧਾਵੀ, ਆਦਿਸਦ੍ਦੂ ਪਕਾਸਯੇਤਿ॥

੧੦੦. ਸਂ+ਸਾਨਂ

ਸਬ੍ਬਾਦਿਤੋ ਨਂਵਚਨਸ੍ਸ ਸਂ+ਸਾਨਂ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਾਨਂ। ਸਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਹਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਾ। ਸਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਬਮ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ''ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਆਪਚ੍ਚਯੇ ਤਸ੍ਸ ਘਸਞ੍ਞਾ। ਸੇਸਂ ਕਞ੍ਞਾਵ। ਸਬ੍ਬਾ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਾਯੋ। ਭੋ ਸਬ੍ਬੇ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਾਯੋ। ''ਘੋ ਸ੍ਸਂ+ਸ੍ਸਾ+ਸ੍ਸਾਯਂ+ਤਿਂ ਸੂ''-ਤਿ ਰਸ੍ਸੇ ਸਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬਾਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਯ, ਸਬ੍ਬਾਹਿ ਸਬ੍ਬਾਭਿ।

੧੦੧. ਘਪਾ ਸਸ੍ਸ ਸ੍ਸਾ ਵਾ

ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਘਪਤੋ ਸਸ੍ਸ ਸ੍ਸਾ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਅਮੁਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ''ਸ੍ਸਾ ਵਾ ਤੇ+ਤਿ+ਮਾ+ਮੂਹੀ''ਤਿ ਸ੍ਸਾਦੇਸੇਨ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਾਗ੍ਗਹਣ+ਮੁਤ੍ਤਰਤ੍ਥਂ। ਰਸ੍ਸੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਾਯ, ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਸਬ੍ਬਾਸਾਨਂ। ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਸਬ੍ਬਾਯ।

੧੦੨. ਸ੍ਮਿਨੋ ਸ੍ਸਂ

ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਘਪਤੋ ਸ੍ਮਿਨੋ ਸ੍ਸਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਂ ਸਬ੍ਬਾਯਂ ਸਬ੍ਬਾਯ, ਸਬ੍ਬਾਸੁ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਸਬ੍ਬਂ। ''ਯੋਨਂ ਨੀ''ਤਿ ਨਪੁਂਸਕੇ ਯੋਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਹਿ –

੧੩੭. ਸਬ੍ਬਾਦੀਹਿ

ਸਬ੍ਬਾਦੀਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸ ਟਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਦੀਘੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿ। ਭੋ ਸਬ੍ਬ ਸਬ੍ਬਾ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿ। ਨਾਦੀਸੁ ਪੁਮੇਵ। ਕਤਰਕਤਮਉਭਯਾ ਤੀਸੁ ਲਿਙ੍ਗੇਸੁ ਸਬ੍ਬਸਮਾ। ਏਵਂ ਇਤਰਅਞ੍ਞਸਦ੍ਦਾ। ਸ੍ਸਾ+ਸ੍ਸਂਸੁ ਵਿਸੇਸੋ।

੫੨. ਸ੍ਸਂ+ਸ੍ਸਾ+ਸ੍ਸਾਯੇਸ੍ਵਿ-ਤਰੇ+ਕ+ਞ੍ਞੇ+ਤਿ+ਮਾਨ+ਮਿ

ਸ੍ਸਮਾਦੀਸੁ ਇਤਰ+ਏਕ+ਅਞ੍ਞ+ਏਤ+ਇਮ ਇਚ੍ਚੇਤੇਸਂ ਇ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ। ਇਤਰਿਸ੍ਸਾ ਇਤਰਾਯ, ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਅਞ੍ਞਾਯ, ਅਞ੍ਞਾਸਂ ਅਞ੍ਞਾਸਾਨਂ। ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਂ ਅਞ੍ਞਾਯਂ ਅਞ੍ਞਾਯ। ਅਞ੍ਞਤਰ+ਞ੍ਞਤਮਾ ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਯੇ ਸਬ੍ਬਸਮਾ।

ਪੁਬ੍ਬੋ,

੧੪੩. ਪੁਬ੍ਬਾਦੀਹਿ ਛਹਿ

ਏਤੇਹਿ ਛਹਿ ਸਵਿਸਯੇ ਏਟ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਸ੍ਸ ਏਟ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਬ੍ਬਾ। ਭੋ ਪੁਬ੍ਬ ਪੁਬ੍ਬਾ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਬ੍ਬਾ। ਪੁਬ੍ਬਂ, ਪੁਬ੍ਬੇ। ਪੁਬ੍ਬੇਨ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗੇ ਸਬ੍ਬਸਮਂ। ਏਵਂ ਪਰਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ।

੧੩੯. ਨਾ+ਞ੍ਞਞ੍ਚ ਨਾਮ+ਪ੍ਪਧਾਨਾ

ਤੰਨਾਮਭੂਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ ਚ ਸਬ੍ਬਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬਾਦਿਕਾਰਿਯੰ ਨ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਾ, ਸਬ੍ਬਨਾਮਾ ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਪਿਯਸਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਅਤਿਸਬ੍ਬਾ। ਨਾਮਭੂਤੇ ਚ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਾਦੋ ਅਪ੍ਪਧਾਨੑਿਸਯੇ ਚ ਸਬ੍ਬਾਦਿਕਾਰਿਯਨਿਸੇਧੇਨ ''ਪਰਮਸਬ੍ਬੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ'' ਤਜਾਦਿਤੋ ਪਧਾਨਪਦਨ੍ਤਤੋ ਏਟਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ੑਿਸੇਸਨਸਮਾਸਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪਧਾਨਤ੍ਤਾ।

੧੪੦. ਤਤਿਯਤ੍ਥਯੋਗੇ

ਤਤਿਯਤ੍ਥੇਨ ਯੋਗੇ ਚ ਸਬ੍ਬਾਦਿਕਾਰਿਯੰ ਨ ਹੋਤਿ। ਮਾਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾ ਮਾਸਪੁਬ੍ਬਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੪੧. ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੇ

ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੑਿਸਯੇ ਸਬ੍ਬਾਦਿਕਾਰਿਯੰ ਨ ਹੋਤਿ। ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰਪੁਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੧੪੨. ੑੇ+ਟ

ਇਤਿ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ਸਬ੍ਬਾਦਿਕਾਰਿਯੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਏਟਆਦੇਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਅਯੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੑਿਭਾਸਾ। ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰੇ ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰਾ। ਸੇਸੰ ਸੁਗਤਸਮੰ।

ਯੋ, ਯੇ। ਯਾ, ਯਾਯੋ। ਯੰ, ਯਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਸਮੰ। ਯਾਦੀਨ+ਮਾਲਪਨੇ ਰੂਪੰ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ।

ਤਜ ਸਿ –

੧੨੮. ਤਜ+ਤੇ+ਤਾਨੰ ਤਸ੍ਸ ਸੋ

ਤਜ+ਤੇ+ਤਾਨ+ਮਨਪੁੰਸਕਾਨੰ ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਹੋਤਿ ਸਿਮ੍ਹਿ। ਸਜੋ, ਤਜੇ। ਸਜਾ, ਤਜਾ, ਤਜਾਯੋ। ਤਜੰ, ਤਜਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਸਮੰ।

ਸੋ,

੧੩੧. ਤਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਬ੍ਬਾਸੁ

ਤਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਨੋ ੑਾ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ੑਿਭਤ੍ਤੀਸੁ। ''ਤਜ+ਤੇ+ਤਾਨੰ ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ ਏਤ੍ਥ ਤਜਾਦੀਨੰ ਤਕਾਰਗ੍ਗਹਣੰ ਸਜਾ ਸਾ ਏਸਾ ਨਾਯੋਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਸਬ੍ਬਸਮਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਨੇ ਤੇ। ਨੰ ਤੰ, ਨੇ ਤੇ। ਨੇਨ ਤੇਨੇ, ਨੇਹਿ ਨੇਭਿ ਤੇਹਿ ਤੇਭਿ।

੧੩੨. ਟ ਸਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿੰਸ੍ਸਾਯਸ੍ਸੰਸ੍ਸਾਸੰਮ੍ਹਾਮ੍ਹਿਸ੍ੑਿ+ਮਸ੍ਸ ਚ

''ਟ ਸ+ਸ੍ਮਾ+ਸ੍ਮਿੰ+ਨੰਸ੍ਮਿ+ਮਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ੑੁਤ੍ਤੇਪਿ ਤੇਸੰ ੑਿਭਤ੍ਤੀਨੰ ਆਦੇਸੇਸੁ ਸ੍ਸਾਯਾਦੀਸੁ ਪਰੇਸੁ ''ਤਦਾਦੇਸਾ ਤਦਿੑ ਭੑਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਟਾਦੇਸੇ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਯਾਦਿਆਦੇਸਨ੍ਤਰੇ ਪਰੇ ਨਿੑਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਗਹਣੰ।

ਸਾਦੀਸ੍ੑਿ+ਮਸ੍ਸ ਤਸਦ੍ਦੁਤਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਟੋ ੑਾ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੋ। ਏੑ+ਮੁਪਰਿਪਿ। ਅਸ੍ਸ ਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ, ਨੇਸੰ ਨੇਸਾਨੰ ਤੇਸੰ ਤੇਸਾਨੰ। ਅਮ੍ਹਾ ਅਸ੍ਮਾ ਨਮ੍ਹਾ ਨਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਹਾ ਤਸ੍ਮਾ। ਅਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਮਿੰ ਨਮ੍ਹਿ ਨਸ੍ਮਿੰ ਤਮ੍ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ, ਨੇਸੁ ਤੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਸਾ, ਨਾ ਨਾਯੋ ਤਾ ਤਾਯੋ। ਨੰ ਤੰ, ਨਾ ਨਾਯੋ ਤਾ ਤਾਯੋ। ਨਾਮ੍ਹਿ –

੪੬. ਸ੍ਸਾ ੧ਾ ਤੇ+ਤਿ+ਮਾ+ਮੂਹਿ

ਘਪਸਞ੍ਞੇਹਿ ਤ+ਏਤ+ਇਮ+ਅਮੂਹਿ ਏਕਤ੍ਤੇ ਨਾਦੀਨਂ ਸ੍ਸਾ ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਨਂ ਘਪ੧ੋਹਾਰੇਨ ਤਂਸਹਚਰਿਤਾਪਿ ਸਞ੍ਞਾ ''ਕੁਨ੍ਤੇ ਪ੧ੇਸਯਾ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ''ਘਪਸਞ੍ਞੇਹਿ ਤ+ਏਤ+ਇਮ+ਅਮੂਹੀ''ਤਿ ੧ੁਤ੍ਤਂ। ੧ਾਟਾਦੇਸੇ ਅਸ੍ਸਾ ਨਸ੍ਸਾ ਨਾਯ।

੫੩. ਤਾਯ ੧ਾ

ਸ੍ਸਂਸ੍ਸਾਸ੍ਸਾ ਯੇਸੁ ਤਸ੍ਸ ੧ਾ ਇ ਹੋਤਿ। ਤਿਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਤਾਯ, ਨਾਹਿ ਨਾਭਿ ਤਾਹਿ ਤਾਭਿ। ਸਸ੍ਸ ੧ਾ ਸ੍ਸਾਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਾ ਨਸ੍ਸਾ ਤਿਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ।

੫੪. ਤੇ+ਤਿ+ਮਾਤੋ ਸਸ੍ਸ ਸ੍ਸਾਯ

ਤਾ+ਏਤਾ+ਇਮਾਤੋ ਸਸ੍ਸ ਸ੍ਸਾਯੋ ਹੋਤਿ ੧ਾ। ਅਸ੍ਸਾਯ ਨਸ੍ਸਾਯ ਤਿਸ੍ਸਾਯ ਤਸ੍ਸਾਯ, ''ਘਪਤੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯਾਦੇਸੇ ਨਾਯ ਤਾਯ। ਨਂ੧ਚਨਸ੍ਸ ਸ+ਮਾਦੇਸੇ ਤਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ੧ਾ ਟਾਦੇਸੇ ਆਸਂ ਨਾਸਂ ਨਾਸਾਨਂ ਤਾਸਂ ਤਾਸਾਨਂ। ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਅਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾ ਨਸ੍ਸਂ ਨਸ੍ਸਾ ਨਾਯਂ ਨਾਯ ਤਿਸ੍ਸਂ ਤਿਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਂ ਤਸ੍ਸਾ ਤਾਯਂ ਤਾਯ, ਨਾਸੁ ਤਾਸੁ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਨਂ ਤਂ, ਨਾਨਿ ਤਾਨਿ। ਨਂ ਤਂ, ਨੇ ਨਾਨਿ ਤੇ ਤਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਪੁਮੇ੧।

''ਯਂਤਂਸਞ੍ਞਾ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਯਂਸਞ੍ਞੇਨ ਅਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਂ ਤਂਸਞ੍ਞੋ ਨਿਯਮੇਤਿ।

> ਪਸਿਦ੍ਧੇ ਅਨੁਭੂਤਤ੍ਥੇ, ਪਕ੍ਕਨ੍ਤ੧ਿਸਯੇ ਤਥਾ।
> ਯਂਸਞ੍ਞ+ਮਨਪੇਕ੍ਖੇ੧, ਤਂਸਞ੍ਞੋ ਯੁਜ੍ਜਤੇ ਸਦਾਤਿ –

੧ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥੇ੧ ਤਂਸਞ੍ਞੋ ਯਂਸਞ੍ਞਂ ਨਾਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤਤ੍ਰਿ+ਦ+ਮੁਦਾਹਰਣਂ –

(।) ''ਨਮੋ ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਚ, (॥) ''ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪ+ਕ੍ਖਿਨਾ...ਪੇ॰... ਞਾਤਕਾਰੀ ਹਿ ਸੋ ਜਿਨੋ''ਤਿ ਚ, (॥।) ਪੁਰਿਮਗਾਥਾਯ ੧ੁਤ੍ਤਮੁਨਿਸਞ੍ਞ+ਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍੧ਾ ''ਸ੧ਾਸਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋ''ਤਿ ਚ।

ਏਸੋ, ਏਤੇ। ਏਸਾ, ਏਤਾ ਏਤਾਯੋ, ਏਤਂ, ਏਤਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਟ+ਨਾਦੇਸਾਭਾ੧ੋ੧ ੧ਿਸੇਸੋ।

ਇਮ ਸਿ,

੧੨੭. ਸਿਮ੍ਹ+ਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਾ+ਯਂ

ਇਮਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸ ਅਯਂ ਹੋਤਿ ਸਿਮ੍ਹਿ। ਅਯਂ, ਇਮੇ। ਇਮਂ, ਇਮੇ।

੧੨੬. ਨਾਮ੍ਹ+ਨਿ+ਮਿ

ਇਮਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨਿਤ੍ਥਿਯਂ ਨਾਮ੍ਹਿ ਅਨ+ਇਮਿਇਚ੍ਚਾਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ''ਅਤੇ+ਨਾ''ਤਿ ਏਨੇ ਅਨੇਨ ਇਮਿਨਾ। ਹਿਮ੍ਹਿ –

੧੨੫. ਇਮਸ੍ਸਾ+ਨਿਤ੍ਥਿਯਂ ਟੇ

ਇਮਸ੍ਸਾ+ਨਿਤ੍ਥਿਯਂ ਟੇ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸੁ+ਨਂ+ਹਿਸੁ। ''ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੇ ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣ''ਂਤਿ ਞਾਯਾ 'ਅਨਿਤ੍ਥਿਯ'ਂਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਨਿਸੇਧਾ ਇਮਸ੍ਸਾਤਿ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣਵਿਸਯੇ ਲਿਙ੍ਗਵਿਸੇਸਿਤਸ੍ਸ ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣਂ। ਤਸ੍ਸ ਫਲਂ ''ਤਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਬ੍ਬਾਸੁ'' ਤਜਾਦੋ ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਯੇ ਕਾਰਿਯਸਿਦ੍ਧਿ। ਏਹਿ ਏਭਿ ਇਮੇਹਿ ਇਮੇਭਿ। ''ਟ ਸਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਿ+ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਟਾਦੇਸੇ ਅਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ, ਵਾ ਟੇ ਏਸਂ ਏਸਾਨਂ ਇਮੇਸਂ ਇਮੇਸਾਨਂ। ਅਮ੍ਹਾ ਅਸ੍ਮਾ ਇਮਮ੍ਹਾ ਇਮਸ੍ਮਾ। ਅਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਇਮਮ੍ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ, ਏਸੁ ਇਮੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਅਯਂ, ਇਮਾ ਇਮਾਯੋ। ਇਮਂ, ਇਮਾ ਇਮਾਯੋ। ਨਾ ''ਸ੍ਸਾ ਵਾ ਤੇ+ਤਿ+ਮਾ+ਮੂਹੀ''ਤਿ ਸ੍ਸਾ ਵਾ, ਵਾ ਟਾਦੇਸੇ ''ਸ੍ਸ'' ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਇਆਦੇਸੇ ਚ ਕਤੇ ਅਸ੍ਸਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਇਮਾਯ, ਇਮਾਹਿ ਇਮਾਭਿ। ਅਸ੍ਸਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਸ੍ਸਾਯ ਇਮਿਸ੍ਸਾਯ ਇਮਾਯ। ਨਂਵਚਨਸ੍ਸ ਸ+ਮਾਦੇਸੇ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਵਾ ਟਾਦੇਸੇ ਅਸ੍ਸ ''ਸੁਨਂਹਿ ਸੂ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਚ ਕਤੇ ਆਸਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਮਾਸਂ ਇਮਾਸਾਨਂ। ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਅਸ੍ਸਂ ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਇਮਾਯਂ ਇਮਾਯ, ਇਮਾਸੁ।

ਨਪੁਂਸਕੇ –

੨੦੧. ਇਮਸ੍ਸਿ+ਦਂ ਵਾ

ਅਂਸਿਸੁ ਸਹ ਤੇਹਿ ਇਮਸ੍ਸਿ+ਦਂ ਹੋਤਿ ਵਾ ਨਪੁਂਸਕੇ। ਇਦਂ ਇਮਂ, ਇਮੇ ਇਮਾਨਿ। ਇਦਂ ਇਮਂ, ਇਮੇ ਇਮਾਨਿ। ਅਨੇਨ ਇਮਿਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮਂ।

੧੯੭. ਇਮੇ+ਤਾਨ+ਮੇਨਾ+ਨ੍ਵਾਦੇਸੇ ਦੁਤਿਯਾਯਂ

ਇਮਏਤਸਦ੍ਦਾਨਂ ਕਥਿਤਾਨੁਕਥਨਵਿਸਯੇ ਦੁਤਿਯਾਯ+ਮੇਨਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਿਨਯ+ਮਜ੍ਝਾਪਯ, ਅਥੋ ਏਨਂ ਧਮ੍ਮ+ਮਜ੍ਝਾਪਯ। ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਨਯ+ਮਜ੍ਝਾਪਯ, ਅਥੋ ਏਨੇ ਧਮ੍ਮ+ਮਜ੍ਝਾਪਯ। ਏਵ+ਮੇਤਸ੍ਸ ਚ ਯੋਜਨੀਯਂ।

ਅਮੁ ਸਿ,

੧੨੯. ਮਸ੍ਸਾ+ਮੁਸ੍ਸ

ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਾ+ਮੁਸ੍ਸ ਮਕਾਰਸ੍ਸ ਸੋ ਹੋਤਿ ਸਿਮ੍ਹਿ। ਅਸੁ, ਯੋ –

੮੬. ਲੋਪੋ+ਮੁਸ੍ਮਾ

ਨਿਯਮਸੁਤ੍ਤ+ਮਿਦਂ, ਅਮੁਸਦ੍ਦਤੋ ਯੋਨਂ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਦੀਘੇ ਅਮੂ। ਝਲਤੋ ਯੋਨਂ ''ਲੋਪੋ''ਤਿ ਲੋਪੇ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਵੋ+ਪਵਾਦੋ+ਯ+ਮਾਰਮ੍ਭੋ।

> ਆਰਮ੍ਭੋ ਵਚਨਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਂ ਯੋਗਲਕ੍ਖਣਂ।
> ਵਾਕ੍ਯਂ ਸਤ੍ਥਞ੍ਚ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਸੁਤ੍ਤਾਨ+ਮਭਿਧਾਯਕਾ॥

ਅਮੁਂ, ਅਮੂ। ਅਮੁਨਾ, ਅਮੂਹਿ ਅਮੂਭਿ।

੮੭. ਨ ਨੋ ਸਸ੍ਸ

ਅਮੁਸ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸ ਨੇ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਮੁਸ੍ਸ, ਅਮੂਸੰ ਅਮੂਸਾਨੰ। ‘‘ਨਾਸ੍ਮਾਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਲਤੋ ਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਾ, ਅਮੁਨਾ ਅਮੁਮ੍ਹਾ ਅਮੁਸ੍ਮਾ। ਅਮੁਮ੍ਹਿ ਅਮੁਸ੍ਮਿੰ, ਅਮੂਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਅਸੁ, ਅਮੂ ਅਮੁਯੋ। ਅਮੁੰ, ਅਮੂ ਅਮੁਯੋ। ਨਾ, ‘‘ਸ੍ਸਾ ਵਾ ਤੇ+ਤਿ+ਮਾ+ਮੂਹੀ’’ਤਿ ਨਾਦਜੇਕਵਚਨਾਨੰ ਸ੍ਸਾ ਵਾ, ਅਮੁਸ੍ਸਾ ਅਮੁਯਾ, ਅਮੂਹਿ ਅਮੂਭਿ। ਅਮੁਸ੍ਸਾ ਅਮੁਯਾ, ਅਮੂਸੰ ਅਮੂਸਾਨੰ। ਸਤ੍ਤਮਿਯੰ ਅਮੁਸ੍ਸੰ ਅਮੁਸ੍ਸਾ ਅਮੁਯੰ ਅਮੁਯਾ, ਅਮੂਸੁ।

ਨਪੁੰਸਕੇ –

੨੦੨. ਅਮੁਸ੍ਸਾ+ਦੁੰ

ਅੰਸਿਸੁ ਸਹ ਤੇਹਿ ਅਮੁਸ੍ਸ ਅਦੁੰ ਹੋਤਿ ਵਾ ਨਪੁੰਸਕੇ। ਅਦੁੰ, ਸਿਲੋਪੋ, ਅਮੁੰ। ‘‘ਝਲਾ ਵਾ’’ਤਿ ਵਾਨਿਆਦੇਸੇ ਅਮੂਨਿ ਅਮੂ। ਅਦੁੰ ਅਮੁੰ, ਅਮੂਨਿ ਅਮੂ। ਅਮੁਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਸਮੰ।

‘‘ਸਕਤ੍ਥੇ’’ਤਿ ਕਪਚ੍ਚਯੇ –

੧੩੦. ਕੇ ਵਾ

ਅਮੁ ਏਵ ਅਮੁਕੋਤਿ ਸਕਤ੍ਥੇ ਕਪਚ੍ਚਯੇ ਤਦ੍ਧਿਤਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ‘‘ਏਕਤ੍ਥਤਾਯੰ’’ਤਿ ਸਿਲੋਪੇ ਚ ਕਤੇ ‘‘ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾਭਾਵੋ’’ਤਿ ਞਾਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਸਿਸ੍ਸਾ+ਭਾਵੇ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ‘‘ਮਸ੍ਸਾ+ਮੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਕਤੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ‘ਕੇ ਵਾ’ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਮਸ੍ਸ ਸਕਾਰਤ੍ਥ+ ਮਿਦ+ਮਾਰਦ੍ਧੰ । ਅਮੁਸ੍ਸ ਮਸ੍ਸ ਕੇ ਸ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਅਸੁਕੋ ਅਮੁਕਾ, ਅਸੁਕਾ ਅਮੁਕਾ। ਅਸੁਕੰ ਅਮੁਕੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਿੰ ਸਿ।

੧੯੮. ਕਿਸ੍ਸ ਕੋ ਸਬ੍ਬਾਸੁ

ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਕਿਸ੍ਸ ਕੋ ਹੋਤਿ। ਸਿਸ੍ਸੋ, ਕੋ, ਕੇ। ਕੰ, ਕੇ। ਕੇਨ, ਕੇਹਿ ਕੇਭਿ।

੧੯੯. ਕਿ ਸਸ੍ਮਿੰਸੁ ਵਾ ਨਿਤ੍ਥਿਯੰ

ਅਨਿਤ੍ਥਿਯੰ ਕਿਸ੍ਸ ਕਿ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸਸ੍ਮਿੰਸੁ। ਕਿਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸ, ਕੇਸੰ ਕੇਸਾਨੰ। ਕਮ੍ਹਾ ਕਸ੍ਮਾ। ਕਿਮ੍ਹਿ ਕਿਸ੍ਮਿੰ ਕਮ੍ਹਿ ਕਸ੍ਮਿੰ, ਕੇਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਭਤ੍ਤੀਸੁ ਪਰੇਸੁ ਕਾਦੇਸੇ ਕਤੇ ਅਕਾਰਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਜ੍ਝੇ ਆਪਚ੍ਚਯਕਰਣ+ਮਵਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਆ, ਕਾ, ਕਾਯੋ। ਕੰ, ਕਾ ਕਾਯੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਾਵ।

ਨਪੁੰਸਕੇ –

੨੦੦. ਕਿ+ਮੰਸਿਸੁ ਸਹ ਨਪੁੰਸਕੇ

ਅੰਸਿਸੁ ਸਹ ਤੇਹਿ ਕਿੰ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿੰਹੋਤਿ ਨਪੁੰਸਕੇ। ਕਾਦੇਸਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ‘‘ਵਿਸੇਸਵਿਹਿਤਾ ਵਿਧਯੋ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਧਯੋ ਨਿਸੇਧੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਞਾਯਾ ਕਿੰਆਦੇਸੇਨ ਕਾਦੇਸਨਿਵੁਤ੍ਤਿ। ਕਿੰ, ਕਾਨਿ। ਕਿੰ, ਕੇ ਕਾਨਿ। ਕੇਨੇ+ਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਬ੍ਬੇਵ।

ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਸਂਖ੍ਯਾ+ਤੁਲ੍ਯ+ਞ੍ਞ+ਸਹਾਯਵਚਨੋ। ਯਦਾ ਸਂਖ੍ਯਾਵਚਨੋ, ਤਦਾ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਰ ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਸਂਖ੍ਯੇਯਜਵ◌ਾਪੀ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤੁਲ੍ਯਾਦੀਸੁ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੋਪਿ। ਏਕੋ, ਏਕੇ। ਏਕਾ, ਏਕਾ ਏਕਾਯੋ। ਏਕਂ, ਏਕਾਨਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਸਮਂ ਤਿਲਿਙ੍ਗੇ।

ਤੁਲ੍ਯੇ ਏਕੋ ਵ◌ਿਲਾਸੋ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਕੁਮਾਰਾਨਂ, ਏਕੇ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਾ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਕੁਮਾਰਾਨਂ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਏਕੋ ਆਚਰਿਯੋ ਏਵ+ਮਾਹ, ਏਕੇ ਆਚਰਿਯਾ ਏਵ+ਮਾਹਂਸੁ। ਅਸਹਾਯਤੇ ਏਕੋਵ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ।

ਏਕੋ, ਏਕੇ। ਏਕਾ, ਏਕਾ ਏਕਾਯੋ। ਏਕਂ ਏਕਾਨਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਸਮਂ ਤਿਲਿਙ੍ਗੇ। ਸ੍ਸਾ+ਸ੍ਸਂਸੁ ਪਨ ‘‘ਸ੍ਸ’’ਮਾਦਿਨਾ ਇ, ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਏਕਾਯ, ਏਕਿਸ੍ਸਂ ਏਕਾਯਂ ਏਕਾਯ।

ਇਧ ਅਤ੍ਤੁਪਰਗਾਰਵਵਸੇਨ ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਰਞ੍ਞੋ’’ਤਿਪਿ ‘‘ਏਕੇ ਆਚਰਿਯਾ’’ਤਿਪਿ ਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸ ਲੋਕੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਬਹੁਲਵ◌ਿਧਾਨਾ ਬਹੁਵਚਨੇਨੇਵ ਸਿਜ੍ਝਤਿ।

ਤੁਮ੍ਹ+ਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾ ਅਲਿਙ੍ਗਾ, ਤਥਾ ਉਭ+ਕਤਿ+ਦ੍ਵ◌ਿਸਦ੍ਦਾ, ਪਞ੍ਚਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਤਾ ਚ। ਤੁਮ੍ਹ ਸਿ, ਅਮ੍ਹ ਸਿ।

੨੧੨. ਤੁਮ੍ਹਸ੍ਸ ਤੁਵ◌ਂਤ੍ਵ+ਮਮ੍ਹਿ ਚ

ਅਮ੍ਹਿ ਸਿਮ੍ਹਿ ਚ ਤੁਮ੍ਹਸ੍ਸ ਸਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਤੁਵ◌ਂ+ਤ੍ਵ◌ਂ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੁਵ◌ਂ ਤ੍ਵ◌ਂ।

੨੧੧. ਸਿਮ੍ਹ+ਹਂ

ਸਿਮ੍ਹਿ ਅਮ੍ਹਸ੍ਸ ਸਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਹਂ ਹੋਤਿ। ਅਹਂ, ਯੇਵਸ੍ਵ◌ੇ+ਟ, ਤੁ ਮ੍ਹੇ।

੨,੨੦੯. ਮਯ+ਮਸ੍ਮਾ+ਮ੍ਹਸ੍ਸ

ਯੋਸ੍ਵ+ਮ੍ਹਸ੍ਸ ਸਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਮਯ+ਮਸ੍ਮਾ ਵ◌ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਮਯਂ ਅਮ੍ਹੇ।

੨੨੭. ਅਂਮ੍ਹਿ ਤਂ+ਮਂ+ਤਵ◌ਂ+ਮਮਂ

ਅਂਮ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵ◌ਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਤਂ+ਮਂ+ਤਵ◌ਂ+ਮਮਂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਤਂ, ਮਂ, ਤਵ◌ਂ, ਮਮਂ।

੨੩੧. ਦੁਤਿਯਾ ਯੋਮ੍ਹਿ ਵ◌ਾ

ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵ◌ਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਙਂ+ਙਾਕਂ ਵ◌ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯੋਮ੍ਹਿ ਦੁਤਿਯੇ, ਤੁਮ੍ਹਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਅਮ੍ਹਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਮ੍ਹੇ।

੨੨੮. ਨਾਸ੍ਮਾਸੁ ਤਯਾ+ਮਯਾ

ਨਾਸ੍ਮਾਸੁ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵ◌ਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਤਯਾ+ਮਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ‘‘ਨਾਸ੍ਮਾਸੂ’’ਤਿ ਬਹੁਵਚਨੇਸੁਪਿ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮ+ਮਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਦ੍ਦੂਕ੍ਕਮੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵ◌ੇ ਦ੍ਵ◌ੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੨੧੩. ਤਯਾਤਯੀਨਂ ਤ੍ਵ ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਸ

ਤੁਮ੍ਹਸ੍ਸ ਤਯਾਤਯੀਨਂ ਤਕਾਰਸ੍ਸ ਤ੍ਵ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ। ਤ੍ਵਯਾ ਤਯਾ, ਮਯਾ। ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਤੁਮ੍ਹੇਭਿ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਅਮ੍ਹੇਭਿ।

੨੨੯. ਤਵ+ਮਮ+ਤੁਯ੍ਹੰ+ਮਯ੍ਹੰ ਸੇ

ਸੇ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ ਏਤੇ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ। ਤਵ ਤੁਯ੍ਹੰ, ਮਮ ਮਯ੍ਹੰ।

੨੧੧. ਨੰਸੇਸ੍ਵ+ਸ੍ਮਾਕੰ+ਮਮੰ।

ਨੰਸੇਸ੍ਵ+ਮ੍ਹਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਅਸ੍ਮਾਕੰ+ਮਮੰ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ। ਮਮੰ।

੨੩੦. ਙੰ+ਙਾਕੰ ਨੰਮ੍ਹਿ

ਨੰਮ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਿਤਤ੍ਤੀਨੰ ਙੰ+ਙਾਕੰ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ। ਤੁਮ੍ਹੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਅਮ੍ਹੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਅਸ੍ਮਾਕੰ। ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ਏਕਵਚਨਸ੍ਸ ਅੰਵਿਧਾਨਤ੍ਥੰ ਸੁਤ੍ਤ+ਮਾਰਦ੍ਧੰ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਤ੍ਤਗਾਰਵਵਸੇਨ ਅੰਮ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹੰ ਅਮ੍ਹੰਭਿ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ।

੨੧੪. ਸ੍ਮਾਮ੍ਹਿ ਤ੍ਵਮ੍ਹਾ

ਸ੍ਮਾਮ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹਸ੍ਸ ਸਵਿਤਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਤ੍ਵਮ੍ਹਾ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਤ੍ਵਮ੍ਹਾ ਤ੍ਵਯਾ ਤਯਾ, ਮਯਾ।

੨੨੬. ਸ੍ਮਿਮ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹਮ੍ਹਾਨੰ ਤਯਿ+ਮਯਿ

ਸ੍ਮਿਮ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨੰਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ ਤਯਿ+ਮਯਿ ਹੋਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ। ਤ੍ਵਯਿ ਤਯਿ, ਮਯਿ। ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ।

੨੦੩. ਸੁਮ੍ਹਾ+ਮ੍ਹਸ੍ਸਾ+ਸ੍ਮਾ

ਅਮ੍ਹਸ੍ਸ ਅਸ੍ਮਾ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸੁਮ੍ਹਿ। ਅਸ੍ਮਾਸੁ ਅਮ੍ਹੇਸੁ। ਸਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤ+ਮਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨੰ ਵਾਤਿ ਇਦ+ਮੇਸੰ ਲਕ੍ਖਣੰ।

੨੩੨. ਅਪਾਦਾਦੋ ਪਦਤੇ+ਕਵਾਕਜੇਤਿ

ਅਧਿਕਾਰੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਾਦੋ ਨਾਮ ਗਾਥਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥੰਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸੁਤੰ ਅਨਪ੍ਪਕੰ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਦਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ ਸਦ੍ਦੋ ਸਭਾਵਤੋ –

ਆਕਾਸਵਾਯੁਪ੍ਪਭਵੋ ਸਰੀਰਾ,
ਸਮੁਚ੍ਚਰੰ ਵਤ੍ਤ+ਮੁਪੇਤਿ ਨਾਦੋ।
ਠਾਨਨ੍ਤਰੇ ਸੁਪ੍ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨੇ,
ਵਣ੍ਣਤ੍ਤ+ਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਸੋ ਤੁ ਸਦ੍ਦੋਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਕੇਕੋ ਵਣ੍ਣੋ ਸਦ੍ਦੋ ਨਾਮ, ਤਬ੍ਬਣ੍ਣਸਮੂਹੋ ਪਦੰ, ਤਪ੍ਪਦਸਮੂਹੋ ਵਾਕਜਞ੍ਞ। ਤਥਾ ਹਿ –

ਵਿਤਤਜਨ੍ਤੁੰ ਪਦੰ ਤਸ੍ਸ, ਚ ਯੋ ਵਾਕਜਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਵਯੰ।
ਉਪਚਾਰਾ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦ-ਵਾਚ੍ਚੰ ਤੰ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜੇ॥

ਤੰ ਪਦਞ੍ਞ –

ਪਦਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵੁਤ੍ਤੁਂ, ਨਾਮਾ+ਖਜਾਤੋ+ਪਸਗ੍ਗਜਂ।
ਨਿਪਾਤਜਞ੍ਚ ਤਞ੍ਞੂ ਹਿ, ਅਸ੍ਸੋ ਖਲ੍ਵਾ+ਭਿਧਾਵਤੀਤਿ॥

ਤਂ ਵਾਕਜਞ੍ਚ –

ਏਕਾਖਜਾਤੋ ਪਦਚ੍ਚਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਾਕਜਂ ਸਕਾਰਕੋਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਵਿਭਤਜਨ੍ਤੁਂ ਪਦਂ, ਪਦਸਮੂਹੋ ਵਾਕਜ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੨੩੩. ਯੋਨਂਹਿਸ੍ਵ+ਪਞ੍ਚਮਜਾ ਵੋ+ਨੋ

ਅਪਞ੍ਚਮਿਯਾਯੋਨਂਹਿਸ੍ਵ+ਪਾਦਾਦੋ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਾਨਂ ਪਦਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸ+ਮੇਕਵਾਕਜੇ ਠਿਤਾਨਂ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਵੋ+ਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਗਾਮਂ ਵੋ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਥ, ਗਾਮਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਥ। ਗਾਮਂ ਨੋ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮ, ਗਾਮਂ ਅਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮ। ਪਹਾਯ ਵੋ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਾ ਨੋ ਵਿਕਨ੍ਤਿਂਸੁ। ਦੀਯਤੇ ਵੋ, ਦੀਯਤੇ ਤੁਮ੍ਹਂ। ਦੀਯਤੇ ਨੋ, ਦੀਯਤੇ ਅਮ੍ਹਂ। ਤੁਟ੍ਠੋ+ਸ੍ਮਿ ਵੋ ਪਕਤਿਯਾ, ਤੁਟ੍ਠੋ+ਸ੍ਮਿ ਤੁਮ੍ਹਂ। ਸਤ੍ਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ, ਏਸੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਤ੍ਥਾ। ਕਤਂ ਵੋ, ਕਤਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ। ਕਤਂ ਨੋ, ਕਤਂ ਅਮ੍ਹੇਹਿ।

੨੩੪. ਤੇ+ਮੇ ਨਾਸੇ

ਨਾਮ੍ਹਿ ਸੇ ਚ ਅਪਾਦਾਦੋ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਾਨਂ ਦਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸ+ਮੇਕਵਾਕਜੇ ਠਿਤਾਨਂ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਤੇ+ਮੇ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਕਤਂ ਤੇ, ਕਤਂ ਤਯਾ। ਕਤਂ ਮੇ, ਕਤਂ ਮਯਾ। ਦੀਯਤੇ ਤੇ, ਦੀਯਤੇ ਤਵ। ਦੀਯਤੇ ਮੇ, ਦੀਯਤੇ ਮਮ। ਧਨਂ ਤੇ, ਧਨਂ ਤਵ। ਧਨਂ ਮੇ, ਧਨਂ ਮਮ।

੨੩੭. ਨ ਚ+ਵਾ+ਹਾ+ਹੇ+ਵਯੋਗੇ

ਚਾਦੀਹਿ ਯੋਗੇ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨਂ ਵੋ+ਨੋ, ਤੇ+ਮੇ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਮਯਞ੍ਚ, ਪਸ੍ਸਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਅਮ੍ਹੇ ਚ, ਕਤਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਚ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਚ, ਦੀਯਤੇ ਤੁਮ੍ਹਞ੍ਚ ਅਮ੍ਹਞ੍ਚ, ਧਨਂ ਤੁਮ੍ਹਞ੍ਚ ਅਮ੍ਹਞ੍ਚ, ਕਤਂ ਤਯਾ ਚ ਮਯਾ ਚ, ਦੀਯਤੇ ਤਵ ਚ ਮਮ ਚ, ਧਨਂ ਤਵ ਚ ਮਮ ਚ। ਏਵਂ ਵਾਦਿਯੋਗੇਪਿ।

੨੩੫. ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੇ

ਕਥਿਤਾਨੁਕਥਿਤਵਿਸਯੇ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨਂ ਆਦੇਸਾ ਨਿਚ੍ਚਂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪੁਨਬ੍ਬਿਧਾਨਾ। ਗਾਮੋ ਤੁਮ੍ਹਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਅਥੋ ਜਨਪਦੋ ਵੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੇ ਅਥੋ ਅਥੋਤਿ ਵਾਰਦ੍ਵਯਾਭਾਵਾ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ਅਥੋਸਦ੍ਦੋ ਕਥਿਤਸ੍ਸੇਵ ਪੁਨ ਕਥਨਤੋ ਅਨ੍ਵਾਦੇਸਜੋਤਕੋ।

੨੩੬. ਸਪੁਬ੍ਬਾ ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਵਾ

ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਾ ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਪਰੇਸਂ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਾਨਂ ਆਦੇਸਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੇ। ਗਾਮੇ ਪਟੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਥੋ ਨਗਰੇ ਕਮ੍ਬਲੋ ਵੋ ਅਥੋ ਨਗਰੇ ਕਮ੍ਬਲੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਅਥੋਤਿ ਅਨੁਕਥਨਵਾਰਦ੍ਵਯਤ੍ਤਾ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਸਪੁਬ੍ਬਾਤਿ ਕਿਂ, ਪਟੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਅਥੋ ਕਮ੍ਬਲੋ ਵੋ। ਪਠਮਨ੍ਤਾਤਿ ਕਿਂ, ਪਟੋ ਨਗਰੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਅਥੋ ਕਮ੍ਬਲੋ ਗਾਮੇ ਵੋ।

੨੩੮. ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ+ਨਾਲੋਚਨੇ

ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ ਆਲੋਵਚਨਵਜ੍ਜਿਤੇ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਾਨ+ਮਾਦੇਸਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗਾਮੋ ਤੁਮ੍ਹੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਆਗਤੋ, ਗਾਮੋ ਅਮ੍ਹੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਆਗਤੋ। ਅਨਾਲੋਚਨੇਤਿ ਕਿਂ, ਗਾਮੋ ਵੋ ਆਲੋਚੇਤਿ, ਗਾਮੋ ਨੋ ਆਲੋਚੇਤਿ।

੨੩੯. ਆਮਨ੍ਤੁਣਂ ਪੁਬ੍ਬ+ਮਸਨ੍ਤਂਵ

ਆਮਨ੍ਤੁਣਂ ਪੁਬ੍ਬ+ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਾਨ+ਮਾਦੇਸਵਿਸਯੇ। ਦੇਵਦਤ੍ਤ ਤਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਆਮਨ੍ਤੁਣਨ੍ਤਿ ਕਿਂ, ਕਮ੍ਬਲੋ ਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੪੦. ਨ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨ+ਮੇਕਤ੍ਥੇ

ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇ ਪਰਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨ+ਮਾਮਨ੍ਤੁਣਂ ਏਕਤ੍ਥੇ ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਨ ਹੋਤਿ ਮਾਣਵਕ ਜਟਿਲਕ ਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਪਰਾਮਨ੍ਤ੍ਣੇ ਅਸਤਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬ+ਮੁਪਾਦਾਯ ਆਦੇਸੋ।

੨੪੧. ਬਹੂਸੁ ਵਾ

ਬਹੂਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨ+ਮਾਮਨ੍ਤੁਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨ+ਮੇਕਤ੍ਥੇ ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ। ‘‘ਸਿਦ੍ਧੇ ਸਤਜਾਰਮ੍ਭੋ ਨੀਯਮਾਯ ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪਾਯਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥ+ਮਿਦਂ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਵੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ।

ਉਭ+ਕਤਿਸਦ੍ਦਾ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਾ। ‘‘ਉਭ+ਗੋਹਿ ਟੋ’’ਤਿ ਯੋਨਂ ਟੋ, ਉਭੋ। ਕਥਂ ‘‘ਉਭਯੋ ਵਸੇਮਸੇ’’ਤਿ, ਟੋਮ੍ਹਿ ਯਕਾਰਾਗਮੋ। ਉਭੋ।

੫੯. ਸੁਹਿਸੁ+ਭਸ੍ਸੋ

ਉਭਸ੍ਸ ਸੁਹਿਸ੍ਵੋ ਹੋਤਿ। ਉਭੋਹਿ ਉਭੋਭਿ।

੫੦. ਉਭਿ+ਨ੍ਨਂ

ਉਭਾ ਨਂਵਚਨਸ੍ਸ ਇਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਉਭਿਨ੍ਨਂ, ਉਭੋਸੁ।

੧੬੮. ਟਿ ਕਤਿਮ੍ਹਾ

ਕਤਿਮ੍ਹਾ ਯੋਨਂ ਟਿ ਹੋਤਿ। ਕਤਿ, ਕਤਿ। ਙਤੋ ਯੋਲੋਪਪਸਙ੍ਗੇ ਦੀਘਨਿਵਤ੍ਤੁਨਤ੍ਥਂ ਟਿਆਦੇਸੋ। ਕਤੀਹਿ ਕਤੀਭਿ। ‘‘ਬਹੁਕਤਿਨ੍ਨਂ’’ਤਿ ਨੁਕ, ਕਤਿਨ੍ਨਂ, ਕਤੀਸੁ।

੧,੫੪. ਵਿਚ੍ਛਾ+ਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇਸੁ ਦ੍ਵੇ

ਵਿਚ੍ਛਾਯ+ਮਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇ ਚ ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕ੍ਰਿਯਾ+ਗੁਣ+ਦਬ੍ਬੇਹਿ ਬਜਾਪੇਤੁ+ਮਿਚ੍ਛਾ ਵਿਚ੍ਛਾ। ਰੁਕ੍ਖਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਗਾਮੋ ਗਾਮੋ ਰਮਣੀਯੋ, ਗਾਮੇ ਗਾਮੇ ਪਾਨੀਯਂ। ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਂ=ਪੋਨੋਪੁਞ੍ਞਂ, ਪਚਤਿ ਪਚਤਿ, ਪਪਚਤਿ ਪਪਚਤਿ।

੧,੫੫. ਸਜਾਦਿਲੋਪੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇ+ਕਸ੍ਸ

ਵਿਚ੍ਛਾਯ+ਮੇਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਜਾਦਿਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਏਕੇਕਸ੍ਸ। ਕਥਂ ‘‘ਮਤ੍ਥਕਮਤ੍ਥਕੇਨਾ’’ਤਿ, ‘‘ਸਜਾਦਿਲੋਪੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ, ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਚ ਇਟ੍ਠਪਸਿਦ੍ਧੀਤਿ।

੧,੫੬. ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਵੀਤਿਹਾਰੇ

ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਵੀਤਿਹਾਰੇ ਦ੍ਵੇ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਜਾਦਿਲੋਪੋ ਚ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭੋਜਕਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭੋਜਕਾ, ਏਵਂ ਇਤਰੀਤਰਸ੍ਸ।

੧,੫੭. ਯਾਵਬੋਧਂ ਸਮ੍ਭਮੇ

ਤੁਰਿਤੇਨਾ+ਪਾਯਹੇਤੁਪਦਸ੍ਸਨਂ ਸਮ੍ਭਮੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਵਤ੍ਤੁ ਯਾਵਨ੍ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਸੋ+ਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, ਤਾਵਨ੍ਤੋ ਪਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੇ। ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ, ਬੁਜ੍ਝਸ੍ਸੁ ਬੁਜ੍ਝਸ੍ਸੁ ਬੁਜ੍ਝਸ੍ਸੁ, ਭਿਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ, ਭਿਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ।

> ਭਯੇ ਕੋਧੇ ਪਸਂਸਾਯਂ, ਤੁਰਿਤੇ ਕੋਤੂਹਲ+ਚ੍ਛਰੇ।
> ਹਾਸੇ ਸੋਕੇ ਪਸਾਦੇ ਚ, ਕਰੇ ਆਮੇਡਿਤਂ ਬੁਧੋ॥

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਦ੍ਦਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਏਕਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਵਚਨਾ। ਵੀਸਤਿਆਦਯੋ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੀਸਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਚਨਾ, ‘‘ਵੀਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਵਚਨਾ। ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤੋਵ। ਦ੍ਵਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਾਵ।

੨੧੯. ਯੋਮ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੁਵੇ+ਦ੍ਵੇ

ਯੋਮ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਦੁਵੇ+ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ। ਦੁਵੇ ਦ੍ਵੇ, ਦੁਵੇ ਦ੍ਵੇ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਦ੍ਵੀਭਿ।

੨੨੦. ਦੁਵਿਨ੍ਨਂ ਨਂਮ੍ਹਿ ਵਾ

ਨਂਮ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਦੁਵਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਦੁਵਿਨ੍ਨਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ –

੪੭. ਨਂਮ੍ਹਿ ਨੁਕ ਦ੍ਵਾਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ

ਦ੍ਵਾਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ ਨੁਕ ਹੋਤਿ ਨਂਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਉਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ, ਕਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾਵਯਵਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਨਾਗਮੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਆਦ੍ਯਾਵਯਵੋ ਚੇ, ‘‘ਆਗਮਾ ਤਗ੍ਗੁਣੀਭੂਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਞਾਯਾ ਨਾਗਮੋਪਿ ਤਂਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ‘‘ਸੁਨਂਹਿਸੂ’’ਤਿ ਦੀਘਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਪਕਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਾਵਯਵਭੂਤੇ ਸਰਨ੍ਤਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਦੀਘੋ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਦ੍ਵੀਸੁ।

੨੦੭. ਪੁਮੇ ਤਯੋ+ਚਤ੍ਤਾਰੋ

ਯੋਮ੍ਹਿ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਤਿ+ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਤਯੋ+ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਤਯੋ, ਤਯੋ, ਤੀਹਿ ਤੀਭਿ।

੪੯. ਣ੍ਣਂ+ਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਤਿਤੋ ਝਾ

ਝਸਵ੍ਵਿਤੋ ਤਿਤੋ ਨਂਵਚਨਸ੍ਸ ਣ੍ਣਂ+ਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ, ਤੀਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ –

੨੦੫. ਤਿਸ੍ਸੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਯੋਮ੍ਹਿ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ

ਵਿਭਤ੍ਤਿਸਹਿਤਾਨਂ ਤਿਚਤੁਨ੍ਨਂ ਯੋਮ੍ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋ+ਚਤਸ੍ਸੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਤਿਸ੍ਸੋ, ਤਿਸ੍ਸੋ, ਤੀਹਿ ਤੀਭਿ।

੨੦੪. ਨਂਮ੍ਹਿ ਤਿਚਤੁਨ੍ਨ+ਮਿਤ੍ਥਿਯਂ ਤਿਸ੍ਸ+ਚਤਸ੍ਸਾ

ਨਂਮ੍ਹਿ ਤਿਚਤੁਨ੍ਨਂ ਤਿਸ੍ਸ+ਚਤਸ੍ਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ+ਤ੍ਥਿਯਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਨਂਮ੍ਹੀਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀਛਟ੍ਠੀਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਂ, ਨੋ ਚੇ ਨਂਸੁਤਿ ਵਦਤਿ, ਯਥਾਕ੍ਕਮਂਤਿ ਸਦ੍ਦਦ੍ਵਯਾਪੇਕ੍ਖਂ। ਏਵ+ਮੀਦਿਸ+ਮਞ੍ਞਮ੍ਪਿ। ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਤੀਸੁ।

੨੦੬. ਤੀਣਿ+ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਪੁਂਸਕੇ

ਯੋਮ੍ਹਿ ਸਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਤਿਚਤੁਨ੍ਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤੀਣਿ+ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਪੁਂਸਕੇ। ਤੀਣਿ, ਤੀਣਿ, ਤੀਹਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਵ।

ਚਤੁ ਯੋ,

੨੦੮. ਚਤੁਰੋ ਵਾ ਚਤੁਸ੍ਸ

ਚਤੁਸ੍ਸ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਯੋਮ੍ਹਿ ਚਤੁਰੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ। ਚਤੁਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। ਕਥਂ ‘‘ਚਤੁਰੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਨਾਦ੍ਦਸਾਸਿ’’ਨ੍ਤਿ, ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਤਿਵਿਧੋ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋਤਿ। ਚਤੂਹਿ ਚਤੂਭਿ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਚਤੂਸੁ।

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਚਤਸ੍ਸੋ। ਚਤਸ੍ਸੋ। ਚਤੂਹਿ ਚਤੂਭਿ। ਚਤਸ੍ਸਨ੍ਨਂ। ਚਤਸ੍ਸਨ੍ਨਂ। ਚਤੂਸੁ।

ਨਪੁਂਸਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਚਤੂਹਿ ਚਤੂਭਿ। ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਮੇਵ।

੧੬੯. ਟ ਪਞ੍ਚਾਦੀਹਿ ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ

‘‘ਸੁਤ੍ਤੇ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਮਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਞਾਯਾ ਟ-ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਞ੍ਚਾਦੀਹਿ ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ ਸਙ੍ਖਜਾਹਿ ਯੋਨਂ ਟ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਚ। ਪਞ੍ਚ। ਯੋਨਂ ਟਾ+ਟੇਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਟ-ਵਿਧਾਨਂ।

੯੦. ਪਞ੍ਚਾਦੀਨਂ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨ+ਮ

ਪਞ੍ਚਾਦੀਨਂ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨਂ ਸੁਨਂਹਿਸ੍ਵ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ+ਦੀਘਾਪਵਾਦੋ+ਯਂ। ਅਪਵਾਦਤਿ ਬਾਧੇਤੀਤਿ ਅਪਵਾਦੋ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਪਕਪਜਾਪਵਾਦਵਿਸਯਮੁਸ੍ਸਗ੍ਗਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਞਾਯਾ ‘‘ਸੁਹਿਸ੍ਵ+ਸ੍ਸੇ’’ ‘‘ਸੁਨਂਹਿਸੁ’’ਤਿ ਚ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਾ ‘‘ਪਞ੍ਚਾਦੀਨਂ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨ+ਮ’’ ਇਤਿ ਅਪਵਾਦਵਿਸਯਂ ਨ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ ‘‘ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਪਰਸ੍ਸ’’ ‘‘ਆਦਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਞ੍ਚਭਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ। ਪਞ੍ਚਸੁ। ਏਵਂ ਛਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਤਾ।

‘‘ਚਤ੍ਥੇ’’ਤਿ ਏਕੋ ਚ ਦਸ ਚਾਤਿ ਚਤੁਸਮਾਸੇ ‘‘ਅਮਾਦੀ’’ਤਿ ਏਕੇਨ ਅਧਿਕਾ ਦਸਾਤਿ ਤਤਿਯਾਸਮਾਸੇ ਵਾ ਕਤੇ ‘‘ਏਕਤ੍ਥਤਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿ ਚ।

੩,੧੦੨. ਏਕਟ੍ਠਾਨ+ਮਾ

ਏਕਅਟ੍ਠਾਨਂ ਆ ਹੋਤਿ ਦਸੇ ਪਰੇ।

੩,੧੦੩. ਰ ਸਂਖਜਾਤੋ ਵਾ

ਸਂਖਜਾਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਦਸਸ੍ਸ ਰ ਹੋਤਿ ਵਿਭਾਸਾ। ਸ ਚ ‘‘ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਪਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ‘‘ਆਦਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਦਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ। ਏਕਾਰਸ ਏਕਾਦਸ। ਏਕਾਰਸਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ। ਏਕਾਰਸਨ੍ਨਂ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ। ਏਕਾਰਸਸੁ ਏਕਾਦਸਸੁ। ਏਵ+ਮੇਕਾਦਸਇਚ੍ਚਾਦਿਪਿ।

੩,੯੪. ਆ ਸਂਖਜਾਯਾ ਸਤਾਦੋ ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਥੇ

ਸਂਖਜਾਯ+ਮੁਤ੍ਤਰਪਦੇ ਦ੍ਵਿਸ੍ਸਾ ਹੋਤਿ ਅਸਤਾਦੋ ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਥੇ।

ਆਵਿਟ੍ਠਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਸਂਖਜਾਯਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਸਲਿਙ੍ਗੇਨੇਵ ਵਿਸੇਸਨਂ ਭਵਤਿ।

ਸੁਦ੍ਧਂ ਮਿਸ੍ਸਞ੍ਚ ਸਂਕਿਣ੍ਣਂ, ਉਪਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਚ।
ਆਵਿਟ੍ਠ+ਮਥ ਵਾ+ਬਜਤ੍ਤਂ, ਛਧਾ ਲਿਙ੍ਗਂ ਵਿਵਂਯਤੇ॥

ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਰੁਕ੍ਖੋ ਲਤਾ ਪਣ੍ਣਂਤਿ ਸੁਦ੍ਧਂ। ਘਟੋ ਘਟੀ, ਵਜਿਰੋ ਵਜਿਰਂ, ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਂਤਿ ਮਿਸ੍ਸਂ। ਤਟੋ ਤਟੀ ਤਟਂਤਿ ਸਂਕਿਣ੍ਣਂ। ਸੁਕ੍ਕੋ ਪਟੋ, ਸੁਕ੍ਕਾ ਪਟਿ, ਸੁਕ੍ਕਂ ਵਤ੍ਥਂਤਿ ਉਪਸਜ੍ਜਨਂ। ਰਾਜਾ ਸਰਣਂ, ਗੁਣੋ ਪਮਾਣਂਤਿ ਆਵਿਟ੍ਠਂ। ਤੁਵਂ ਅਹਂ ਕਤਿ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਅਬਜਤ੍ਤਂ। ਇਤਿ ਲਿਙ੍ਗਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਦ੍ਵਾਦਸ।

੩,੯੮. ਬਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਦੋ

ਦ੍ਵਿਸ੍ਸ ਬਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਦੋ ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਥੇ। ਰਾਦੇ ਸੇ ਬਾਰਸ।

੩,੯੫. ਤਿਸ੍ਸੇ

ਸਂਖਜਾਯ+ਮੁਤ੍ਤਰਪਦੇ ਤਿਸ੍ਸ ਏ ਹੋਤ+ਸਤਾਦੋ ਨਾ+ਞ੍ਞਤ੍ਥੇ।

੩,੧੦੪. ਛਤੀਹਿ ਲ਼ੋ ਚ

ਛਤੀਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਦਸਸ੍ਸ ਲ਼ੋ ਹੋਤਿ ਰੋ ਚ। ਤੇਲ਼ਸ ਤੇਰਸ।

੩,੧੦੦. ਚਤੁਸ੍ਸ ਚੁਚੋ ਦਸੇ

ਚਤੁਸ੍ਸ ਚੁ+ਚੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਦਸੇ ਪਰੇ। ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਚੋਦ੍ਦਸ ਚਤੁਦ੍ਦਸ।

੩,੯੯. ਵੀਸਤਿਦਸੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣ+ਪਨ੍ਨਾ

੧ੀਸਤਿ ਸੇਸੁ ਪਰੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣ+ਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ। ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਞ੍ਚਦਸ।

੩,੧੦੧. ਛਸ੍ਸ ਸੋ

ਛਸ੍ਸ ਸੋ-ਇਚ੍ਚ+ਯ+ਮਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ ਸੇ ਪਰੇ। ਸੋਲ਼ਸ ਸੋਰਸ। ਸਤ੍ਤਰਸ ਸਤ੍ਤਦਸ। ‘‘ਏਕਟ੍ਠਾਨ+ਮਾ’’ਤਿ ਆ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਅਟ੍ਠਾਦਸ।

ਊਨਾ ਚ ਸਾ ੧ੀਸਤਿ ਚਾਤਿ ‘‘੧ਿਸੇਸਨ+ਮੇਕਤ੍ਥੇਨੇ’’ਤਿ ੧ਿਸੇਸਨਸਮਾਸੇ ‘‘ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਭਾਸਿਤਪੁਮਿ+ਤ੍ਥੀ ਪੁਮੇ+੧ੇਕਤ੍ਥੇ’’ਤਿ ਪੁਮਤ੍ਤੇ ਚ ਕਤੇ ਏਕੇਨ ਊਨਾ ੧ੀਸਤੀਤਿ ਤਤਿਯਾਸਮਾਸੇ ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਿ।

੧ੀਸਤਿਆਦਯੋ ਆਨ੧ੁਤਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇ+ਕ੧ਚਨਾ। ਭੇ ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਿ। ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਿੰ। ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਜਾ ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਿਯਾ। ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਜੰ ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਿਯੰ ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਜਾ ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਿਯਾ। ਮਤਿਸਮੰ।

ਏ੧ੰ ੧ੀਸਤਿ, ਏਕ੧ੀਸਤਿ, ਦ੍੧ਾ੧ੀਸਤਿ ਬਾ੧ੀਸਤਿ, ਤੇ੧ੀਸਤਿ ਚਤੁ੧ੀਸਤਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋ। ਪਣ੍ਣਆਦੇਸੇ ਪਣ੍ਣ੧ੀਸਤਿ ਪਞ੍ਚ੧ੀਸਤਿ। ਏ੧ੰ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿ, ਸਤ੍ਤ੧ੀਸਤਿ, ਅਟ੍ਠ੧ੀਸਤਿ।

ਏਕੇਨ ਊਨਾ ਤਿੰਸਤਿ ਤਿੰਸਾ ੧ਾਤਿ ਏਕੂਨਤਿੰਸਤਿ ਏਕੂਨਤਿੰਸਾ ੧ਾ। ਕਰਣੇ ਏਕੂਨਤਿੰਸਾਯ। ਏਕੂਨਤਿੰਸਾਯ, ਏਕੂਨਤਿੰਸਾਯ, ਏਕੂਨਤਿੰਸਾਯ, ਏਕੂਨਤਿੰਸਾਯ, ਏਕੂਨਤਿੰਸਾਯੰ। ਏ੧ੰ ਤਿੰਸਤਿਇੰਸਾ੧ਭੁਤਯੋ । ਤਿੰਸਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਨ ਸਿਲੋਪੇ ‘‘ਦੀਘਸ੍ਸੋ’’ਤਿ ਯੋਗ੧ਿਭਾਗਾ ਰਸ੍ਸੋ, ਤਿੰਸ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ, ਤਿੰਸੰ। ਭੋਤਿੰਸੇ+ਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਮੇ੧।

ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭ੧ੰ ਏ੧ਮੇ੧। ਦ੍੧ਿਤ੍ਤੇ ਏਕਤ੍ਤਿੰਸਤਿ ਏਕਤ੍ਤਿੰਸਾ। ਰਸ੍ਸਦ੍੧ਿਤ੍ਤੇ ਦ੍੧ਤ੍ਤਿੰਸਤਿ ਦ੍੧ਤ੍ਤਿੰਸ। ਏ੧ੰ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸਤਿ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸਾਦਯੋ ਯਾ੧ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ। ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਸਿਮ੍ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ, ਭੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੇ+ਚ੍ਚਾਦਿ ਹੋਤਿ। ਏ੧ੰ ਏਕਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾ।

੩,੯੭. ਦ੍੧ੀਸ੍ਸਾ ਚ

ਅਸਤਾਦੋ ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਦੋ ਦ੍੧ਿਸ੍ਸ ਏ ੧ਾ ਹੋਤਿ ਆ ਚ। ਦ੍੧ੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਦ੍੧ੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਦ੍੧ੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ, ਏ੧ੰ ਦ੍੧ਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ-ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਦ੍੧ੇਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾ ਦ੍੧ੇਚਤ੍ਤਾਰੀਸ ਦ੍੧ੇਚਤ੍ਤਾਰੀਸੰ, ਏ੧ੰ ਦ੍੧ਾਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾ ਦ੍੧ਾਚਤ੍ਤਾਰੀਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਦ੍੧ੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਦ੍੧ਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਏਕੂਨ੧ੀਸਤਿਸਮੰ।

੩,੯੮. ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਦੋ ੧ਾ

ਅਸਤਾਦੋ ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਦੋ ਤਿਸ੍ਸੇ ਹੋਤਿ ੧ਾ। ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸੰ। ਭੋ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਹੋਤਿ। ਏ੧ੰ ਤਿਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਤੇਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾ ਤਿਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਤਿਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਬ੍ਬੇ੧।

ਏ੧ੰ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਾ੧ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਾ।

ਪਞ੍ਞਾਸਾ ਪਞ੍ਞਾਸ ਪਞ੍ਞਾਸੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਹੋਤਿ। ਏ੧ੰ ਦ੍੧ੇਪਞ੍ਞਾਸਾ ਦ੍੧ਾਪਞ੍ਞਾਸਾ ਦ੍੧ਿਪਞ੍ਞਾਸਾ ਦ੍੧ੇਪਣ੍ਣਾਸਾ ਦ੍੧ਾਪਣ੍ਣਾਸਾ ਦ੍੧ਿਪਣ੍ਣਾਸਾ। ਤੇਪਞ੍ਞਾਸਾ ਤਿਪਞ੍ਞਾਸਾ ਤਿਪਞ੍ਞਾਸੰ ਤੇਪਣ੍ਣਾਸਾ ਤਿਪਣ੍ਣਾਸਾ। ਚਤੁਪਣ੍ਣਾਸਾ ਪਞ੍ਚਪਣ੍ਣਾਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਾ੧ ਏਕੂਨਸਟ੍ਠਿ।

ਏवਂ ਸਟ੍ਠਿ, ਏਕਸਟ੍ਠਿ, ਦ੍वੇਸਟ੍ਠਿ ਦ੍वਾਸਟ੍ਠਿ ਦ੍वਿਸਟ੍ਠਿ, ਤੇਸਟ੍ਠਿ ਤਿਸਟ੍ਠਿ, ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਪਞ੍ਚਸਟ੍ਠਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਾव ਏਕੂਨਸਤ੍ਤਤਿ।

ਸਤ੍ਤਤਿ, ਏਕਸਤ੍ਤਤਿ, ਦ੍वੇਸਤ੍ਤਤਿ ਦ੍वਾਸਤ੍ਤਤਿ ਦ੍वਿਸਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸਤ੍ਤਤਿ ਤਿਸਤ੍ਤਤਿ। ਦ੍वੇਸਤ੍ਤਰਿ ਦ੍वਾਸਤ੍ਤਰਿ ਦ੍वਿਸਤ੍ਤਰਿ, ਚਤੁਸਤ੍ਤਤਿ, ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿ, ਚਤੁਸਤ੍ਤਰਿ, ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਰੀਤਿ ਯਾव ਏਕੂਨਾਸੀਤਿ।

ਅਸੀਤਿ, ਏਕਾਸੀਤਿ, ਦ੍वਾਸੀਤਿ, ਯਾਗਮੇ ਦ੍वਿਯਾਸੀਤਿ, ਤੇਅਸੀਤਿ ਤਿਯਾਸੀਤਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ, ਪਞ੍ਚਾਸੀਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਾव ਏਕੂਨਨवੁਤਿ।

ਨवੁਤਿ, ਏਕਨवੁਤਿ, ਦ੍वੇਨवੁਤਿ ਦ੍वਾਨवੁਤਿ ਦ੍वਿਨवੁਤਿ, ਤੇਨवੁਤਿ ਤਿਨवੁਤਿ, ਚਤੁਨवੁਤਿ, ਪਞ੍ਚਨवੁਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਾव ਏਕੂਨਸਤਂ, ਏਤਂ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗ+ਮੇਕवਚਨਨ੍ਤਂ।

ਸਤਂ, ਭੋ ਸਤ ਸਤਾ, ਸਤਂ, ਸਤਂ। ਸਤੇਨ, ਕਰਣੇ ਸਤੇਨ। ਸਤਸ੍ਸ, ਸਤਾ ਸਤਮ੍ਹਾ ਸਤਸ੍ਮਾ, ਸਤਸ੍ਸ, ਸਤੇ ਸਤਮ੍ਹਿ ਸਤਸ੍ਮਿਂ। ਏवਂ ਏਕਸਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾव ਸਹਸ੍ਸਂ।

ਕੋਟਿ ਪਕੋਟਿ ਕੋਟਿਪ੍ਪਕੋਟਿ ਅਕ੍ਖੋਭਿਣਿਯੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇ+ਕवਚਨਨ੍ਤਾ। वਗ੍ਗਭੇਦੇ ਤੁ ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪਿ ਸਂਖਜਾਨਂ ਬਹੁवਚਨੇਪਿ ਹੋਤੇव ''ਦ੍वੇवੀਸਤਿਯੋ ਜਿਨਦਨ੍ਤਾ'' ''ਤਿਸ੍ਸੋ वੀਸਤਿਯੋ ਦਿਨਘਟਿਕਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਸਦਸਕਂ ਸਤਂ ਨਾਮ, ਦਸਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਨਾਮ, ਦਸਸਹਸ੍ਸਂ ਨਹੁਤਂ, ਦਸਨਹੁਤਂ ਲਕ੍ਖਂ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿਪਿ वੁਚ੍ਚਤਿ।

ਲਕ੍ਖਸਤਂ ਕੋਟਿ, ਕੋਟਿਲਕ੍ਖਸਤਂ ਪਕੋਟਿ, ਪਕੋਟਿਲਕ੍ਖਸਤਂ ਕੋਟਿਪ੍ਪਕੋਟਿ, ਏवਂ ਨਹੁਤਂ, ਨਿਨ੍ਨਹੁਤਂ, ਅਕ੍ਖੋਭਿਣੀ, ਬਿਨ੍ਦੁ, ਅਬ੍ਬੁਦਂ, ਨਿਰਬ੍ਬੁਦਂ, ਅਹਹਂ, ਅਬਬਂ, ਅਟਟਂ, ਸੋਗਣ੍ਡਿਕਂ, ਉਪ੍ਪਲਂ, ਕੁਮੁਦਂ, ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਂ, ਪਦੁਮਂ, ਕਥਾਨਂ, ਮਹਾਕਥਾਨਂ, ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਤਲਕ੍ਖਗੁਣਂ वੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਚ੍ਚੇवਂ ਠਾਨਤੋ ਠਾਨਂ, ਸਤਲਕ੍ਖਗੁਣਂ ਮਤਂ।
ਕੋਟਿਪ੍ਪਭੁਤੀਨਂ वੀਸ-ਸਙ੍ਖਜਾਨਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ॥

ਅਥਾ+ਸਂਖਜਾ वੁਚ੍ਚਤੇ, ਅਬਜਯਨ੍ਤਿ ਚ वੁਚ੍ਚਤੇ। ਤਂ ਪਾਦਿ ਚਾਦਿ, ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਤਿ ਚ ਦੁवਿਧਂ।

ਪ ਪਰਾ ਅਪ ਸਂ ਅਨੁ ਅव ਓ ਨਿ ਦੁ वਿ ਅਧਿ ਅਪਿ ਅਤਿ ਸੁ ਉ ਅਭਿ ਪਤਿ ਪਰਿ ਉਪ ਆ ਇਮੇ वੀਸਤਿ ਪਾਦਯੋ। ਪਾਦਯੋ ਹਿ ਜੋਤਕਾ, ਨ वਾਚਕਾ।

ਤਤ੍ਥ ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਾ+ਦਿਕਮ੍ਮ, ਪਧਾਨ+ਨ੍ਤੋਭਾव, वਿਯੋਗ, ਤਪ੍ਪਰ, ਭੁਸਤ੍ਥ, ਸਮ੍ਭव, ਤਿਤ੍ਤਿ, ਅਨਾवਿਲ, ਪਤ੍ਥਨਾਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਪਕਾਰੇ-ਪਞ੍ਞਾ। ਆਦਿਕਮ੍ਮੇ-वਿਪ੍ਪਕਤਂ, ਪਧਾਨੇ-ਪਣੀਤਂ, ਅਨ੍ਤੋਭਾवੇ-ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੇਰਣਂ, ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਕਰਣਂ, ਧਾਤ੍वਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬਾਧਿਤਤ੍ਤਾ। वੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

ਧਾਤ੍वਤ੍ਥਂ ਬਾਧਤੇ ਕੋਚਿ, ਕੋਚਿ ਤਂ ਅਨੁवਤ੍ਤਤੇ।
ਤਮੇव+ਞ੍ਞੋ वਿਸੇਸੇਤਿ, ਉਪਸਗ੍ਗਗਤੀ ਤਿਧਾਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਕਾ ਮੇ ਸਙ੍ਗਾਮਯੁਦ੍ਧੇ''ਤਿ ਚ ਇਮੇ ਉਪਸਗ੍ਗਾ ਧਾਤ੍वਤ੍ਥਂ वਿਸੇਸੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। वਿਯੋਗੇ-ਪवਾਸੀ, ਤਪ੍ਪਰੇ-ਪਾਚਰਿਯੋ, ਭੁਸਤ੍ਥੇ-ਪवੁਦ੍ਧਕਾਯੋ, ਸਮ੍ਭवੇ-ਹਿਮवਨ੍ਤਾ ਗਙ੍ਗਾ ਪਭवਤਿ , ਤਿਤ੍ਤਿਯਂ-ਪਹੂਤ+ਮਨ੍ਨਂ, ਅਨਾवਿਲੇ-ਪਸਨ੍ਨ+ਮੁਦਕਂ, ਪਤ੍ਥਨੇ-

ਪਣਿਹਿਤਂ।

ਪਰਾਇਤਿ ਪਰਿਹਾਨਿ, ਪਰਾਜਯ, ਗਤਿ, ਵਿਕ੍ਕਮਾ+ਮਸਨਾਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਪਰਿਹਾਨਿਯਂ-ਪਰਾਭਵੋ। ਪਰਾਜਯੇ-ਪਰਾਜਿਤੋ, ਗਤਿਯਂ-ਪਰਾਯਨਂ, ਵਿਕ੍ਕਮੇ-ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ, ਆਮਸਨੇ-ਅਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਰਾਮਸਨਂ।

ਅਪਇਤਿ ਅਪਗਤ, ਗਰਹ, ਵਜ੍ਜਨ, ਪੂਜਾ, ਪਦੁਸ੍ਸਨਾਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਅਪਗਤੇ-ਅਪਮਾਨੋ ਅਪੇਤੋ, ਗਰਹੇ-ਅਪਗਬ੍ਭੋ, ਵਜ੍ਜਨੇ-ਅਪਸਾਲਾਯ ਆਯਨ੍ਤਿ ਵਾਣਿਜਾ, ਪੂਜਾਯਂ-ਵੁਦ੍ਧਾਪਚਾਯੀ, ਪਦੁਸ੍ਸਨੇ-ਅਪਰਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਸਂਇਤਿ ਸਮੋਧਾਨ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ, ਸਮਨੁਭਾਵ, ਸਂਗਤ, ਸਂਖੇਪ, ਭੁਸਤ੍ਥ, ਸਹ+ਪ੍ਪਤ੍ਥ, ਪਭਵਾ+ਭਿਮੁਖਭਾਵ, ਵਿਧਾਨ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ, ਕਰਣ, ਸਮਿਦ੍ਧਾਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਸਮੋਧਾਨੇ-ਸਨ੍ਧਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮੇ-ਸਮਾਧਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਮਨੁਭਾਵੇ-ਸਂਕਿਣ੍ਣਂ, ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਾ, ਸਂਗਤੇ-ਸਙ੍ਗਮੋ, ਸਂਖੇਪੇ-ਸਮਾਸੋ, ਭੁਸਤ੍ਥੇ-ਸਾਰਤ੍ਥੋ, ਸਹਤ੍ਥੇ-ਸਂਵਾਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੇ-ਸਮਗ੍ਘੋ, ਪਭਵੇ-ਸਮ੍ਭਵੋ, ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇ-ਸਮ੍ਮੁਖਂ। ਸਂਗਤੇ-ਸਂਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਵਿਧਾਨੇ-ਸਂਵੁਤਂ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਕਰਣੇ-ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, ਸਮਿਦ੍ਧਿਯਂ-ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ।

ਅਨੁਇਤਿ ਅਨੁਗਤਾ+ਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨ, ਪਚ੍ਛਾਤ੍ਥ, ਭੁਸਤ੍ਥ, ਸਾਦਿਸ੍ਸ, ਹੀਨ, ਤਤਿਯਤ੍ਥ, ਲਕ੍ਖਣਿ+ਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨ, ਭਾਗ, ਵਿਚ੍ਛਾਦੀਸੁ। ਅਨੁਗਤੇ-ਅਨ੍ਵੇਤਿ, ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ-ਅਨੁਸਯੋ, ਪਚ੍ਛਾਤ੍ਥੇ-ਅਨੁਰਥਂ, ਭੁਸਤ੍ਥੇ-ਅਨੁਰਤ੍ਤੋ, ਸਾਦਿਸ੍ਸੇ-ਅਨੁਰੂਪਂ, ਹੀਨੇ-ਅਨੁਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ, ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ-ਨਦਿ+ਮਨ੍ਵਵਸਿਤਾ ਸੇਨਾ, ਲਕ੍ਖਣੇਰੁਕ੍ਖ+ਮਨੁਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਵਿਜ੍ਜੁ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਖਜਾਨੇ-ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰ+ਮਨੁ , ਭਾਗੇ-ਯ+ਦੇਤ੍ਥ ਮਂ ਅਨੁ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਦੀਯਤੁ, ਵਿਚ੍ਛਾਯਂ-ਰੁਕ੍ਖਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਚਨ੍ਦੋ।

ਅਵਇਤਿ ਅਧੋਭਾਗ, ਵਿਯੋਗ, ਪਰਿਭਵ, ਜਾਨਨ, [ਸੁਦ੍ਧਿ] ਨਿਚ੍ਛਯ, ਦੇਸ, ਥੇਯਜਾਦੀਸੁ। ਅਧੋਭਾਗੇ-ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਚਕ੍ਖੁ, ਵਿਯੋਗੇ-ਅਵਕੋਕਿਲਂ ਵਨਂ, ਪਰਿਭਵੇ-ਅਵਜਾਨਨਂ, ਅਵਮਞ੍ਞਤਿ, ਜਾਨਨੇ-ਅਵਗਚ੍ਛਤਿ। [ਸੁਦ੍ਧਿਯਂ–ਵੋਦਾਨਂ (ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿ)], ਨਿਚ੍ਛਯੇ-ਅਵਧਾਰਣਂ, ਦੇਸੇ-ਅਵਕਾਸੋ, ਥੇਯਜੇ-ਅਵਹਾਰੋ।

ਓਇਤਿ ਓਰੋਹਰਣ, ਨੀਹਰਣ, ਸੁਦ੍ਧਿਆਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਓਰੋਹਣੇ-ਪਾਸਾਦਾ ਓਰੋਹਤਿ, ਨੀਹਰਣੇ-ਓਮੁਕ੍ਕੁਪਾਹਨੋ, ਸੁਦ੍ਧਿਯਂ-ਓਦਾਤਂ।

ਨਿਇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸੇਸ, ਨਿਗ੍ਗਤ, ਨੀਹਰਣ,+ਨ੍ਤੋਪਵੇਸਨਾ+ਭਾਵ, ਨਿਸੇਧਨ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁ, ਪਾਤੁਭਾਵਾ+ਵਧਾਰਣ, ਵਿਭਜਨ, ਉਪਮੁ+ਪਧਾਰਣਾ+ਵਸਾਨ, ਛੇਕ, ਨੀਹਰਣਾ+ਵਰਣਾਦੀਸੁ। ਨਿਸ੍ਸੇਸੇ-ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਨਿਗ੍ਗਤੇ-ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਨਿਯਜਾਤਿ, ਨੀਹਰਣੇ-ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ, ਅਨ੍ਤੋਪਵੇਸਨੇ-ਨਿਖਾਤੋ, ਅਭਾਵੇ-ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕਂ, ਨਿਸੇਧੇ-ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ-ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਪਾਤੁਭਾਵੇ-ਨਿਮ੍ਮਿਤਂ, ਅਵਧਾਰਣੇ-ਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਵਿਭਜਨੇ-ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਉਪਮਾਯਂ-ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਉਪਧਾਰਣੇ-ਨਿਸਾਮਨਂ, ਅਵਸਾਨੇ-ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਛੇਕੇ-ਨਿਪੁਣੋ, ਨੀਹਰਣੇ-ਨੀਹਰਤਿ, ਇਸ੍ਸ ਦੀਘੋ। ਆਵਰਣੇ-ਨੀਵਰਣਂ।

ਦੁਇਤਿ ਅਸੋਭਣਾ+ਭਾਵ, ਕੁਚ੍ਛਿਤਾ+ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਕਿਚ੍ਛ, ਵਿਰੂਪਤਾਦੀਸੁ। ਅਸੋਭਣੇ-ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ, ਅਭਾਵੇ-ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ, ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ – ਦੁਕ੍ਕਟਂ । ਅਸਮਿਦ੍ਧਿਯਂ-ਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸਂ, ਕਿਚ੍ਛੇ-ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਵਿਰੂਪਤਾਯਂ-ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਦੁਮ੍ਮੁਖੋ।

ਵਿਇਤਿ ਵਿਸੇਸ, ਵਿਵਿਧ, ਵਿਰੁਦ੍ਧ, ਵਿਗਤ, ਵਿਯੋਗ, ਵਿਰੂਪਤਾਦੀਸੁ। ਵਿਸੇਸੇ-ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ, ਵਿਵਿਧੇ-ਵਿਮਤਿ, ਵਿਰੁਦ੍ਧੇ-ਵਿਵਾਦੋ, ਵਿਗਤੇ-ਵਿਮਲਂ, ਵਿਯੋਗੇ-ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਵਿਰੂਪਤਾਯਂ-ਵਿਰੂਪੋ।

ਅਧਿਇਤਿ ਅਧਿਕਿ+ਸ੍ਸਰੂ+ਪਰਿਭਾਵਾ+ਧਿਭਵਨ+ਜ੍ਝਾਯਾ+ਧਿਟ੍ਠਾਨ, ਨਿਚ੍ਛਯ, ਪਾਪੁਣਨਾਦੀਸੁ। ਅਧਿਕੇ-ਅਧਿਸੀਲਂ, ਇਸ੍ਸਰੇ-ਅਧਿਪਤਿ, ਅਧਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਾਲਾ, ਉਪਰਿਭਾਵੇ-ਅਧਿਰੋਹਤਿ, ਪਥਵਿਂ ਅਧਿਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਅਧਿਭਵਨੇ-ਅਧਿਭਵਤਿ,

ਅਜ੍ਝਾਯਨੇ-ਬਜਾਕਰਣ+ਮਧੀਤੇ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ-ਭੂਮਿਕਮ੍ਪਾਦਿੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਨਿਚ੍ਛਯੇ-ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਾਪੁਣਨੇ-ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਪਿਇਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾ+ਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਮੁਚ੍ਚਯ, ਗਰਹ, ਪਞ੍ਹਾਦੀਸੁ। ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯੰ-ਅਪਿ ਦਿਬ੍ਬੇਸੁ ਕਾਮੇਸੁ, ਮੇਰੁਮ੍ਪਿ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਅਪੇਕ੍ਖਾਯੰ-ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਨਿਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ-ਇਤਿਪਿ ਅਰਹੰ, ਅਨੁਮ੍ਪਿ ਅਨੁਗੁਣਮ੍ਪਿ ਆਦਾਯ, ਗਰਹੇ-ਅਪਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪਣ੍ਡਿਤਕ, ਪਞ੍ਹੇ-ਅਪਿ ਭਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੰ ਲਭਿਤ੍ਥ।

ਅਤਿਇਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਾ+ਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ+ਤਿਸਯ, ਭੁਸਤ੍ਥਾਦੀਸੁ। ਅਤਿਕ੍ਕਮੇ-ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ, ਅਤੀਤੋ, ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ-ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ, ਅਤਿਸਯੇ-ਅਤਿਕੁਸਲੋ, ਭੁਸਤ੍ਥੇ-ਅਤਿਕੋਧੋ, ਅਤਿਵੁਦ੍ਧਿ।

ਸੁਇਤਿ ਸੋਭਣ, ਸੁਟ੍ਠੁ, ਸਮ੍ਮਾ, ਸਮਿਦ੍ਧਿ, ਸੁਖਤ੍ਥਾਦੀਸੁ। ਸੋਭਣੇ-ਸੁਗਨ੍ਧੋ, ਸੁਟ੍ਠੁ+ਸਮ੍ਮਾਦਤ੍ਥੇਸੁ-ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਤੋ ਸੁਗਤੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋਤਿਪਿ ਸੁਗਤੋ, ਸਮਿਦ੍ਧਿਯੰ-ਸੁਭਿਕ੍ਖੰ, ਸੁਖਤ੍ਥੇ-ਸੁਕਰੋ।

ਉਇਤਿ ਉਗ੍ਗਤੁ+ਦ੍ਧਕਮ੍ਮ, ਪਧਾਨ, ਵਿਯੋਗ, ਸਮ੍ਭਵ, ਅਤ੍ਥਲਾਭ, ਸਤ੍ਤਿ, ਸਰੂਪਕਥਨਾਦੀਸੁ। ਉਗ੍ਗਤੇ-ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਉਦ੍ਧਕਮ੍ਮੇ-ਆਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤੋ, ਉਕ੍ਖੇਪੋ, ਪਧਾਨੇ-ਉਤ੍ਤਮੋ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ, ਵਿਯੋਗੇ-ਉਬ੍ਭਾਸਿਤੋ, ਸਮ੍ਭਵੇ-ਉਬ੍ਭੂਤੋ, ਅਤ੍ਥਲਾਭੇ-ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਞਾਣੰ, ਸਤ੍ਤਿਯੰ-ਉਸ੍ਸਹਤਿ ਗਨ੍ਤੁੰ, ਸਰੂਪਕਥਨੇ-ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ।

ਅਭਿਇਤਿ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵ, ਵਿਸਿਟ੍ਠਾ+ਧਿਕੁ+ਦ੍ਧਕਮ੍ਮ, ਕੁਲ, ਸਾਰੁਪ੍ਪ, ਵਨ੍ਦਨ, ਲਕ੍ਖਣਿ+ਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨ, ਵਿਚ੍ਛਾਦੀਸੁ। ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇ-ਅਭਿਮੁਖੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ-ਅਭਿਧਮ੍ਮੋ, ਅਧਿਕੇ-ਅਭਿਵਸਤਿ, ਉਦ੍ਧਕਮ੍ਮੇ-ਅਭਿਰੁਹਤਿ। ਕੁਲੇ-ਅਭਿਜਾਤੋ, ਸਾਰੁਪ੍ਪੇ-ਅਭਿਰੂਪੋ, ਵਨ੍ਦਨੇ-ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਸਮੰ।

ਪਤਿਇਤਿ ਪਟਿਗਤ, ਪਟਿਲੋਮ, ਪਟਿਨਿਧਿ, ਪਟਿਦਾਨ, ਨਿਸੇਧ, ਨਿਵਤ੍ਤਨ, ਸਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਕਰਣਾ+ਦਾਨ, ਪਟਿਬੋਧ, ਪਟਿਚ੍ਚ, ਲਕ੍ਖਣਿਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨ, ਭਾਗ, ਵਿਚ੍ਛਾਦੀਸੁ। ਪਟਿਗਤੇ-ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ, ਪਟਿਲੋਮੇ-ਪਟਿਸੋਤੰ, ਪਟਿਨਿਧਿਮ੍ਹਿ-ਆਚਰਿਯਤੋ ਪਤਿ ਸਿਸ੍ਸੋ, ਪਟਿਦਾਨੇ-ਤੇਲਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਘਤੰ ਪਟਿਦਦਾਤਿ, ਨਿਸੇਧੇ-ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ, ਨਿਵਤ੍ਤਨੇ-ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਾਦਿਸ੍ਸੇ-ਪਟਿਰੂਪਕੰ, ਪਟਿਕਰਣੇ-ਪਟਿਕਾਰੋ, ਆਦਾਨੇ-ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਟਿਬੋਧੇ-ਪਟਿਵੇਧੋ, ਪਟਿਚ੍ਚੇ-ਪਚ੍ਚਯੋ, ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਸਮੰ।

ਪਰਿਇਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋਭਾਵ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦ, ਵਜ੍ਜਨਾ+ਲਿਙ੍ਗਨ, ਨਿਵਸਨ, ਪੂਜਾ, ਭੋਜਨਾ+ਵਜਾਨਨ, ਦੋਸਕ੍ਖਾਨ, ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ। ਸਮਨ੍ਤ- ਤੋਭਾਵੇ-ਪਰਿਵੁਤੋ , ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ-ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜੰ, ਵਜ੍ਜਨੇ-ਪਰਿਹਰਤਿ, ਆਲਿਙ੍ਗਨੇ-ਪਰਿਸ੍ਸਜਤਿ, ਨਿਵਸਨੇ-ਯੋ ਵਤ੍ਥੰ ਪਰਿਦਹੇਸ੍ਸਤਿ, ਪੂਜਾਯੰ-ਪਰਿਚਰਿਯਾ, ਭੋਜਨੇ-ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਪਰਿਵਿਸਤਿ, ਅਵਜਾਨਨੇ-ਪਰਿਭਵਤਿ। ਦੋਸਕ੍ਖਾਨੇ-ਪਰਿਭਾਸਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ-ਰੁਕ੍ਖੰ ਪਰਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਵਿਜ੍ਜੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਉਪਇਤਿ ਉਪਗਮਨ, ਸਮੀਪੂ+ਪਪਤ੍ਤਿ, ਸਾਦਿਸ੍ਸਾ+ਧਿਕੁ+ਪਰਿਭਾਵਾ+ਨਸਨ, ਦੋਸਕ੍ਖਾਨ, ਸਞ੍ਞਾ, ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮ, ਪੂਜਾ, ਗਯ੍ਹਾਕਾਰ, ਭੁਸਤ੍ਥਾਦੀਸੁ। ਉਪਗਮਨੇ-ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯਜ, ਸਮੀਪੇ-ਉਪਨਗਰੰ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਯੰ-ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ=ਯੁਤ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਾਦਿਸ੍ਸੇ-ਉਪਮਾਨੰ, ਉਪਮਾ, ਅਧਿਕੇ-ਉਪਖਾਰਿਯੰ ਦੋਣੋ, ਉਪਰਿਭਾਵੇ-ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਨਸਨੇ-ਉਪਵਾਸੋ, ਦੋਸਕ੍ਖਾਨੇ-ਪਰੰ ਉਪਵਦਤਿ, ਸਞ੍ਞਾਯੰ-ਉਪਧਾ, ਉਪਸਗ੍ਗੋ, ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇ-ਉਪਕ੍ਕਮੋ, ਉਪਕਾਰੋ, ਪੂਜਾਯੰ-ਬੁਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਕੋ, ਮਾਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਗਯ੍ਹਾਕਾਰੇ-ਸੋਚੇਯਜਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਭੁਸਤ੍ਥੇ-ਉਪਾਦਾਨੰ, ਉਪਾਯਾਸੋ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ।

ਆਇਤਿ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੁ+ਦ੍ਧਕਮ੍ਮ+ਮਰਿਯਾਦਾ+ਭਿਵਿਧਿ, ਪਤ੍ਤਿ+ਚ੍ਛਾ, ਪਰਿਸ੍ਸਜਨ, ਆਦਿਕਮ੍ਮ, ਗਹਣ, ਨਿਵਾਸਨ, ਸਮੀਪ, ਆਵਾਨਾਦੀਸੁ। ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇ-ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਦ੍ਧਕਮ੍ਮੇ-ਆਰੋਹਤਿ, ਮਰਿਯਾਦਾਯੰ-ਆਪਬ੍ਬਤਾ ਖੇਤ੍ਤੰ, ਅਭਿਵਿਧਿਮ੍ਹਿ-

ਆਕੁਮਾਰਂ ਯਸੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ, ਪਤ੍ਤਿਯਂ-ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਇਚ੍ਛਾਯਂ-ਆਕਙ੍ਖਾ, ਪਰਿਸ੍ਸਜਨੇ-ਆਲਿਙ੍ਗਨਂ, ਆਦਿਕਮ੍ਮੇ-ਆਰਮ੍ਭੋ, ਗਹਣੇ-ਆਦੀਯਤਿ, ਆਲਿਙ੍ਗਤਿ, (ਆਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਰੂ), ਨਿਵਾਸੇ-ਆਵਸਥੋ, ਆਵਾਸੋ, ਸਮੀਪੇ-ਆਸਨ੍ਨਂ, ਆਵ੍ਹਾਨੇ-ਆਮਨ੍ਤੇਤਿ।

ਪ ਪਰਾ+ਪ ਸ+ਮਨ੍ਵ+ਵ, ਓ ਨਿ ਦੁ ਰਭਿ ਬ੍ਯਾ+ਧਿਸੁ।
ਅਤਿ ਨਿ ਪ੍ਪਤਿ ਪਰਿ ਅਪਯੋ, ਉਪ ਆ ਇਤਿ ਵੀਸਤਿ।
ਏਸ ਹਿ ਭੋ ਉਪਸਗ੍ਗ-ਵਿਧਿ+ਕ੍ਕਮਤੋ ਕਥਿਤੋ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਉਪਸਗ੍ਗ+ਨਿਪਾਤਾ ਚ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਇਮੇ ਤਯੋ।
ਨੇਕੇ+ਨੇਕਤ੍ਥਵਾਚਕਾ, ਇਤਿ ਨੇਰੁਤ੍ਤਿਕਾ+ਬ੍ਰਵੁਂ॥

੧੧੮. ਅਸਂਖ੍ਯੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਸਂ

ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸਂਖ੍ਯੇਹਿ ਪਰਾਸਂ ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਏਕਵਚਨਾਦਿਸਂਖ੍ਯਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਸਂਖ੍ਯਾ, ਤੇਸਂ ਅਸਂਖ੍ਯਾਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਭੇਦੇ ਅਸਤਿਪਿ ਸ੍ਯਾਦਿਵਿਧਾਨਂ ''ਮਾ ਨੋ ਅਜ੍ਜ ਵਿਕਨ੍ਤਿਂਸੂ''ਤਿਆਦੋ ਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਪਦਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਵੋ+ਨੋਆਦੀਨਂ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਤੇਸਂ ਪਠਮਾਦਿਅਤ੍ਥੇ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਪਹਾਰੋ ਪਰਾਭਵੋ ਅਪਹਾਰੋ ਸਂਹਾਰੋ ਅਵਹਾਰੋ ਓਹਾਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਹੋਤਿ।

ਉਪੇਚ੍ਚ+ਤ੍ਥਂ ਸਜਨ੍ਤੀਤਿ, ਉਪਸਗ੍ਗਾ ਹਿ ਪਾਦਯੋ।
ਚਾਦੀ ਪਦਾਦਿਮਜ੍ਝਨ੍ਤੇ, ਨਿਪਾਤਾ ਨਿਪਤਨ੍ਤੀਤਿ॥

ਓਪਸਗ੍ਗਿਕਪਦਂ।

ਸਮੁਚ੍ਚਯ+ਵਿਕਪ੍ਪਨ+ਪਟਿਸੇਧ+ਪੂਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਅਸਤ੍ਤ੍ਵਵਾਚਿਕਂ ਨੇਪਾਤਿਕਂ।

ਚ-ਇਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਾ+ਨ੍ਵਾਚਯ+ਇਤਰੇਤਰਯੋਗ+ਸਮਾਹਾਰਾ+ਵਧਾਰਣਾਦੀਸੁ। ਵਾ-ਇਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨੁ+ਪਮਾਨ+ਸਮੁਚ੍ਚਯ+ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਾਦੀਸੁ। ਨ, ਨੋ, ਮਾ, ਅ, ਅਲਂ, ਹਲਂ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਟਿਸੇਧੇ । ''ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸੇਧਾ ਪਕਤਿਅਤ੍ਥਂ ਗਮਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਞਾਯਾ ''ਨ ਤੇਸਂ ਪਨ ਰੂਪਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਚ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ-ਹੋਨ੍ਤੇਵਾਤਿ ਪਕਤਿਅਤ੍ਥਂ ਗਮਯਤਿ। ਅਲਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ+ਭੂਸਨੇਸੁ ਚ।

ਪੂਰਣਤ੍ਥਂ ਦੁਵਿਧਂ ਅਤ੍ਥਪੂਰਣਂ ਪਦਪੂਰਣਞ੍ਚ, ਤਤ੍ਥ ਅਥ, ਖਲੁ, ਵਤ, ਅਥੋ, ਅਸ੍ਸੁ, ਯਗ੍ਘੇ, ਹਿ, ਚਰਹਿ, ਨਂ, ਤਂ, ਚ, ਤੁ, ਵਾ, ਵੋ, ਪਨ, ਹਵੇ, ਕੀਵ, ਹ, ਤਤੋ, ਯਥਾ, ਸੁਦਂ, ਖੋ, ਵੇ, ਹਂ, ਏਨਂ, (ਏਵਂ, ਰੂ) ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿ ਪਦਪੂਰਣੇ। ਤਤ੍ਥ ਅਥ-ਇਤਿ ਪਞ੍ਹਾ+ਨਨ੍ਤਰਿਯਾ+ਧਿਕਾਰਾਦੀਸੁ ਚ। ਖਲੁ-ਇਤਿ ਪਟਿਸੇਧਾ+ਵਧਾਰਣ, ਪਸਿਦ੍ਧੀਸੁ ਚ। ਵਤ+ਇਤਿ ਏਕਂਸ, ਖੇਦਾ+ਨੁਕਮ੍ਪ, ਸਂਕਪ੍ਪੇਸੁ ਚ। ਅਥੋ-ਇਤਿ ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੇ ਚ। ਹਿ-ਇਤਿ ਹੇਤੁ, ਅਵਧਾਰਣੇਸੁ ਚ। ਤੁ-ਇਤਿ ਵਿਸੇਸ, ਹੇਤੁ, ਨਿਵਤ੍ਤਨਾਦੀਸੁ ਚ। ਪਨ-ਇਤਿ ਵਿਸੇਸੇਪਿ। ਹਵੇ+ਵੇ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਏਕਂਸਤ੍ਥੇਪਿ। ਹਂ-ਵਿਸਾਦ, ਵਿਮ੍ਹੇਸੁਪਿ। (ਵਿਸਾਦ, ਸਮ੍ਭਵੇਸੁ, ਰੂ)। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂਤਿ ਤਂ ਕਤਮਂਤਿ ਅਤ੍ਥੇਪਿ।

ਅਤ੍ਥਪੂਰਣੰ ਦੁਵਿਧੰ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੰ ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਅਤ੍ਥਿ, ਸਕ੍ਕਾ, ਲਬ੍ਭਾ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਠਮਾਯਂ। ਆਵੁਸੋ ਅਮ੍ਭੋ ਹਮ੍ਭੋ ਅਰੇ ਹਰੇ ਰੇ ਜੇ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਮਨ੍ਤਣੇ। ਦਿਵਾ ਭਿਯਜੋ (ਨਮੋ, ਰੂ) ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਠਮਾਦੁਤਿਯਾਸੁ। ਸਯਂ ਸਾਮਂ ਸਂ ਸਮ੍ਮਾ ਕਿਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ। ਸੋ+ਤੋ+ਧਾਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸੋ ਪਦਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਏਕਧਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਵੇ+ਤੁੰ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਾਵ, ਕਾਤਵੇ ਦਾਤਵੇ, ਕਾਤੁੰ ਕਾਰੇਤੁੰ, (ਦਾਤੁੰ, ਰੂ) ਦਾਪੇਤੁੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ+ਤੋਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ, ਦੀਘਸੋ ਓਰਸੋ ਰਾਜਤੋ ਵਾ ਚੋਰਤੋ ਵਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤੋ ਸਤ੍ਤ- ਮਜਤ੍ਥੇਪਿ ਤ੍ਰ+ਤ੍ਥਾਦਿਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਚ, ਏਕਤੋ ਪੁਰਤੋ ਪਚ੍ਛਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਾਦਤੋ ਸੀਸਤੋ ਅਗ੍ਗਤੋ ਮੂਲਤੋ, ਯਤ੍ਰ ਯਤ੍ਥ ਯਹਿੰ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਥ ਤਹਿੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਪਰਿਤੋ ਅਭਿਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਏਕਜ੍ਝੰ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਉਦ੍ਧੰ ਅਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਆਵਿ ਰਹੋ ਤਿਰੋ ਉਚ੍ਚੰ ਨੀਚੰ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਨ੍ਤਰੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਾ ਬਾਹਿਰੰ ਬਹਿ ਓਰੰ ਪਾਰੰ ਆਰਾ ਆਰਕਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਰੇ ਹੁਰੰ ਪੇਚ੍ਚ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ। ਸਮ੍ਪਤਿ ਆਯਤਿ ਅਜ੍ਜ ਅਪਰਜ੍ਝ ਸੁਵੇ ਸ੍ਵੇ ਉਤ੍ਤਰਸੁਵੇ (ਕਿਸੁ, ਰੂ) ਹਿਯਜੋ ਪਰੇ (ਪਰਸੁਵੇ, ਰੂ) ਸਜ੍ਜੁ ਸਾਯਂ ਪਾਤੋ ਕਾਲੰ ਕਲ੍ਲੰ ਦਿਵਾ ਰਤ੍ਤੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਸਤਤੰ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਅਭਿਕ੍ਖਣੰ ਮੁਹੁੰ ਮੁਹੁਤ੍ਤੰ ਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ ਪੁਰਾ ਯਦਾ ਤਦਾ (ਕਦਾ, ਰੂ) ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਕਾਲਸਤ੍ਤਮਿਯਂ। ਇਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਅਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪੇਵ ਅਪ੍ਪੇਵਨਾਮ ਨੁ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸੰਸਯਤ੍ਥੇ। ਅਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਤਗ੍ਘ ਜਾਤੁ ਕਾਮਂ ਸਸਕ੍ਕੰ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਏਕੰਸਤ੍ਥੇ। ਏਵੰ ਇਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ। ਕਚ੍ਚਿ ਨੁ ਨਨੁ ਕਥੰ (ਕਿੰਸੁ, ਰੂ) ਕਿੰ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੇ। ਏਵੰ ਇਤਿ ਇਤ੍ਥੰ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ। ਇਤਿ ਹੇਤੁ+ਵਾਕਜਪਰਿਸਮਤ੍ਤੀਸੁ ਚ। ਯਾਵ ਤਾਵ ਯਾਵਤਾ ਤਾਵਤਾ ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕੀਵ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥੇ। ਏਵੰ ਸਾਹੁ ਲਹੁ ਓਪਾਯਿਕੰ ਪਟਿਰੂਪੰ ਆਮ ਸਾਧੁ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੇ। ਤਥਾ ਯਥਾ ਯਥੇਵ ਤਥੇਵ ਏਵੰ ਏਵਮੇਵ ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਥਾਪਿ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਸੇਯਜਥਾਪਿਨਾਮ ਵਿਯ ਇਵ ਯਥਰਿਵ ਤਥਰਿਵ ਯਥਾਨਾਮ ਤਥਾਨਾਮ ਯਥਾਹਿ ਤਥਾਹਿ ਯਥਾਚ ਤਥਾਚ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਪਟਿਭਾਗਤ੍ਥੇ। ਯਥਾਇਤਿ ਯੋਗ੍ਗਤਾ+ਵਿਚ੍ਛਾ+ਪਦਤ੍ਥਾਨਤਿਵਤ੍ਤਿ+ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਸੁ ਚ। ਏਵੰਇਤਿ ਉਪਦੇਸ+ਪਞ੍ਹਾਦੀਸੁ ਚ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿਇਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥੇ। ਧਿਇਤਿ ਗਰਹੇ। ਅਹੋਇਤਿ ਗਰਹ+ਪਸੰਸਨ+ਪਤ੍ਥਨੇਸੁ। ਨਾਮਇਤਿ ਗਰਹ+ਪਸੰਸਨ+ਸਞ੍ਞਾ+ਪਞ੍ਹੇਸੁ। ਸਾਧੂਤਿ ਪਸੰਸਨ+ਯਾਚਨੇਸੁ। ਇਙ੍ਘ ਹਨ੍ਦ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਚੋਦਨਤ੍ਥੇ। ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੁ ਏਵਮੇਤਂਤਿ ਅਨੁਮੋਦਨੇ। ਕਿਰਇਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨ+ਅਸਦ੍ਧੇਯਜੇਸੁ। ਨੁਨਇਤਿ ਅਨੁਮਾਨਾ+ਨੁਸ੍ਸਰਣ+ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਸੁ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਨੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਨ ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਕਾਰਣਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥੇ। ਸਹ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਮਾ (ਸਮਂ, ਰੂ) ਇਤਿ ਸਮਕ੍ਰਿਯਾਯਂ। ਵਿਨਾ ਰਿਤੇ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ। ਨਾਨਾ ਪੁਥੁ ਬਹੁਪਕਾਰੇ। ਪੁਥੁ ਵਿਸੁਂ ਅਸਙ੍ਘਾਤੇ ਚ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਕੁ ਕੁਚ੍ਛਾਯਂ (ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯਂ, ਰੂ)। ਪੁਨ ਅਪ੍ਪਠਮੇ। ਕਥੰ ਚਿਕਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇ। ਧਾ ਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੋ ਕਿਞ੍ਚੁਇਤਿ ਸੰਖਜਾਵਿਭਾਗੇ। ਈਸਕੰ ਅਪ੍ਪਮਾਨੇਸੁ (ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇ, ਰੂ)। ਸਣਿਕੰ ਮਨ੍ਦਤ੍ਥੇ। ਖਿਪ੍ਪੰ ਅਰੰ ਲਹੁੰ ਆਸੁ ਤੁਣ੍ਣੰ ਅਚਿਰੰ ਸੀਘਤ੍ਥੇ। ਚਿਰੰ ਚਿਰਸ੍ਸੰ ਦੀਘਕਾਲੇ। ਚੇ ਯਦਿ ਸੰਕਾ+ਵਟ੍ਠਾਨੇ। ਧੁਰੰ ਥਿਰਾ+ਵਧਾਰਣੇਸੁ (ਧੁਵੰ ਥਿਰਾ+ਵਧਾਰਣੇਸੁ, ਰੂ)। ਹਾ ਵਿਸਾਦੇ। ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਭਾਸਨੇ। ਸਚ੍ਛਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ। ਮੁਸਾ ਮਿਚ੍ਛਾਅਲਿਕੰ ਅਸਚ੍ਚੇ। ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਆਸਿਟ੍ਠੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੁਨ+ਤ੍ਵਾਨ+ਤ੍ਵਾਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਨਤ੍ਥੇ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਪਸ੍ਸਿਤੁਨ ਪਸ੍ਸਿਯ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਨ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤੁਨ ਦਤ੍ਵਾਨ ਦਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਾਯ ਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਵਿਚੇਯਜ ਵਿਨੇਯਜ ਸਮੇਚ੍ਚ ਨਿਹਚ੍ਚ ਉਪੇਚ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭ ਆਗਮ੍ਮ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਕਤੋ ਭੇਦੋ, ਸਲਿਙ੍ਗਾਨੰ ਭਵੇ ਤਥਾ।
ਤੁਮਾਦੀਨੰ ਤ੍ਵ+ਲਿਙ੍ਗੇਸੁ, ਨੇਵ+ਤ੍ਥਿ ਪਾਦਿ+ਚਾਦਿਨੰ॥

ਏਵੰ ਨਾਮਾਖਜਾਤੋਪਸਗ੍ਗੇਹਿ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਏਤੰ ਨਿਪਾਤਪਦੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਨੇਪਾਤਿਕਪਦੰ।

ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੰ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ, ਨਪੁੰਸਕ+ਮਥਾ+ਪਰੰ।

ਤਿਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ ਅਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ, ਨਾਮਿਕਂ ਪਞ੍ਚਧਾ ਠਿਤਂ॥

ਇਤਿ ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਨਾਮਕਣ੍ਡੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਕਾਰਕਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨ+ਮਤ੍ਥਭੇਦਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਤਤ੍ਥ ਏਕਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਵਿਭਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਜਾਦਯੋ। ਤਾ ਪਨ ਪਠਮਾਦਿਭੇਦੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ। ਤਾ ਯਥਾ ''ਪਠਮਾ+ਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਸਿਸ੍ਸ ਓਕਾਰ+ਲੋਪ+ਅ-ਮਾਦੇਸੇਸੁ ਨਰੋ ਇਤ੍ਥੀ ਨਪੁੰਸਕੰ।

ਸਕਤ੍ਥ+ਦਬ੍ਬ+ਲਿਙ੍ਗਾਨਿ, ਸੰਖਜਾ+ਕਮ੍ਮਾਦਿਪਞ੍ਚਕੰ।
ਨਾਮਤ੍ਥੋ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞ-ਮਤ੍ਥਮਤ੍ਥੰ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ॥

ਸੋ ਨਾਮਤ੍ਥੋ ਚ –

ਜਾਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਗੁਣੋ ਦਬ੍ਬੰ, ਤਥਾ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਧਾ।
ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ+ਤ੍ਥੋ ਸ ਸਦ੍ਦੋਪਿ, ਪਞ੍ਚਧਾਵ+ਤ੍ਰ ਭਿਜ੍ਜਤੇ॥

ਕਥੰ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦੋ ਗੁਣਸਦ੍ਦੋਤਜਾਦਿਨਾ।

ਭਿਨ੍ਨੇਸ੍ਵ+ਭਿਨ੍ਨਧੀ+ਸਦ੍ਦਾ, ਸਬਲਾਦੀਸੁ ਯਬ੍ਬਲਾ।
ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਜਾਤਿ ਏਸਾ+ਸ੍ਸ, ਮਾਲਾ ਸੁਤ੍ਤ+ਮਿਵਾ+ਨ੍ਵਿਤਾ॥

ਅਦਬ੍ਬਭੂਤੰ ਕਤ੍ਤਾਦਿ-ਕਾਰਕਗ੍ਗਾਮਸਾਧਿਯੰ।
ਪਦਤ੍ਥੰ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠੰ, ਕ੍ਰਿਯ+ਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਦੂ॥

ਦਬ੍ਬਸ੍ਸਿਤੋ ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਤਪ੍ਪਤੀਤਿਯਾ।
ਵਿਨਸ੍ਸਨਸਭਾਵੋ ਚ, ਨਿਗ੍ਗੁਣੋਵ ਗੁਣੋ+ਚ੍ਚਤੇ॥

ਏਤ੍ਥ ਪਟੋ ਸੁਕ੍ਕੋਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨਸਭਾਵੋ ਚ ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਪੁਲੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਅਵਿਨਸ੍ਸਨਸਭਾਵੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਸੁੰ ਗੁਣਰਹਿਤੋ ਗੁਣੋ+ਚ੍ਚਤੇ ਤਜਤ੍ਥੋ।

ਯੰ ਯੰ ਵਿਸੇਸ੍ਸਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਤੰ ਤੰ ਦਬ੍ਬ+ਮਿਹੋ+ਚ੍ਚਤੇ।
ਜਾਤਜਾਦਿਨੋਪਜ+ਤੋ ਤਾਦਿ, ਦਬ੍ਬਤ੍ਤੁੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪਤੇ॥

ਏਤ੍ਥ ਗੋਜਾਤਿ ਅਸ੍ਸਜਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਜਾਤਿ ਦਬ੍ਬੰ। ਨੀਲੋ ਗੁਣੋਤਿ ਚ ਗੁਣੋ ਦਬ੍ਬੰ। ਪਚਨਕ੍ਰਿਯਾਤਿ ਚ ਗਮਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਤੋ ਵਿਸੇਸਿਯਤੀਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਵ ਦਬ੍ਬੰ।

ਨਾਮਰੂਪੇਨ ਸਦਬ੍ਬੇ, ਕ੍ਵਚਿ ਸਞ੍ਞੀ ਕਥੀਯਤੇ।
ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਤੰ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦੋ ਤੁ ਤਦ੍ਧਨੀ॥

ਨਾਮਸ੍ਸ ਦਬ੍ਬਤ੍ਤੇਪਿ ਚਿਤ੍ਤੋਤਜਾਦਿ ਨਾਮੇਨੇਵ ਪਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਨੋ ਘਟ+ਪਟਾਦਯੋਵ ਦਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਮ+ਮਿਤਿ ਸਞ੍ਞੀ ਕਥੀਯਤੇ, ਤੰਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬਤੀ ਚਿਤ੍ਤਾਦਿ ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦੋਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਯਤੇਯਜ+ਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਚੇਵ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਗਮਯਮਾਨਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਦੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਪੀਨੋ ਦਿਵਾ ਨ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ''ਮਿਤਿ ਭੁਤ੍ਤਿਨਿਰਾਕਤਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ। ਰਤ੍ਤਿਭੁਤ੍ਤਿ ਤੁ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ+ਵਗਮ੍ਯਤੇ। ਤੇਨੇ+ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਿਯਂ ਸਦ੍ਦ-ਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਤਿਵਿਧੋ ਭਵੇ।
ਮੁਖ੍ਯੋ ਲਕ੍ਖਣ+ਬ੍ਯਞ੍ਜਨ-ਸਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੁ॥

ਮੁਖ੍ਯੋ ਤੁ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤ੍ਥੇ, ਲਕ੍ਖਣੋ ਤੁ ਤਿਰੋਹਿਤੇ।
ਅਤ੍ਥੇ+ਤਰੋ ਤੁ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥੇਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ॥

''ਮਞ੍ਚੇ''ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮੁਖ੍ਯੋ, ''ਮਞ੍ਚਾ ਉਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਤਿਰੋਹਿਤਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਲਕ੍ਖਣੋ, ਗਾਥਾਦਿਸਕਲਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ+ਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਭਾਵੋ।

ਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਪਭੇਦੇਨ, ਤਿਧਾ ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵਾਚਕੋ।
ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਕੋਤਿ, ਤਦਤ੍ਥੋਪਿ ਤਿਧਾ ਮਤੋ॥

ਵਚ੍ਚੋ ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ ਬ੍ਯਙ੍ਗ੍ਯੋ, ਚੇਵਂ ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਵਾਚਕੋ।
ਵਤ੍ਤੁਕਮੇਨ ਜਾਤ੍ਯਾਦਿ-ਭੇਦੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਵੇਤਿ॥

੩੮. ਆਮਨ੍ਤਣੇ -

ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਣਾਧਿਕੇ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਭੋ ਨਰ, ਭੋ ਇਤ੍ਥਿ, ਭੋ ਨਪੁਂਸਕ।

ਸਦ੍ਦੇਨਾ+ਭਿਮੁਖੀਕਾਰੋ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ।
ਆਮਨ੍ਤਣਂ ਵਿਧਾਤਬ੍ਬੇ, ਨਤ੍ਥਿ ''ਰਾਜਾ ਭਵੇ''ਤਿ+ਦਂ॥

ਕ੍ਰਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਾਰਕਨ੍ਤੁ ਕਮ੍ਮ, ਕਤ੍ਤੁ, ਕਰਣ, ਸਮ੍ਪਦਾਨ, ਅਵਧਿ, ਆਧਾਰਭੇਦੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਂ, ਤਂ ਯਥਾ –

੨,੨. ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ

ਕਰੀਯਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕੇ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਤਿਵਿਧਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਵਿਕਤਿ, ਪਤ੍ਤਿ ਭੇਦੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮੇ ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਿਜਾਯਤਿ, ਆਹਾਰੋ ਸੁਖਂ ਜਨਯਤਿ, ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ ਦਤ੍ਤੋ। ਵਿਕਤਿਯਂ ਕਟ੍ਠ+ਮਙ੍ਗਾਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਕਟਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਵੀਹਯੋ ਲੁਨਾਤਿ। ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਦਤ੍ਤੋ ਘਰਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਆਦਿਚ੍ਚਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਪਣ੍ਡਿਤੇ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ+ਵਿਕਤਿ+ਪਤ੍ਤਿ-ਭੇਦਾ ਕਮ੍ਮਂ ਤਿਧਾ ਮਤਂ।
ਕਤ੍ਤੁਕ੍ਰਿਯਾਭਿਗਮ੍ਮਨ੍ਤਂ, ਸੁਖ+ਮਙ੍ਗਾਰਂ+ਘਰਂ ਯਥਾਤਿ॥

ਕਟੰ ਕਰੋਤਿ ਵਿਪੁਲੰ ਦਸ੍ਸਨੀਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤਾ, ਵਿਪੁਲੰ ਕਰੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨੀਯੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਓਦਨੋ ਪਚ੍ਚਤੇਤਿ ਓਦਨਸਦ੍ਦਤੋ ਕਮ੍ਮਤਾ ਨਪ੍ਪਤੀਯਤੇ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਆਖਜਾਤਤੋ।

ਇਚ੍ਛਿਤਕਮ੍ਮੰ ਯਥਾ-ਗਾਵੁੰ ਪਯੋ ਦੋਹਤਿ, ਗੋਮਨ੍ਤੰ ਗਾਵੰ ਯਾਚਤਿ, ਗਾਵ+ਮਵ ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਵਜੰ, ਮਾਣਵਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਗੋਮਨ੍ਤੰ ਗਾਵੰ ਭਿਕ੍ਖਤੇ, ਰੁਕ੍ਖ+ਮਵਚਿਨਾਤਿ ਫਲਾਨਿ, ਰੁਕ੍ਖਾਤਜਤ੍ਤੋ। ਸਿਸ੍ਸੰ ਧਮ੍ਮੰ ਬ੍ਰੂਤੇ। ਏਤ੍ਥ ਪਯੋ, ਗਾਵੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਇਚ੍ਛਿਤੰ, ਗਾਵੁੰ, ਗੋਮਨ੍ਤ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤੰ। ਏਵ+ਮਨਿਚ੍ਛਿਤੇਪਿ ਕਣ੍ਟਕੰ ਮਦ੍ਦਤਿ, ਵਿਸੰ ਗਿਲਤਿ। ਯੰ ਨੇਵਿ+ਚ੍ਛਿਤੰ, ਨਾਪਿ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤੰ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਗਾਮੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ+ਮੁਪਸਪ੍ਪਤਿ।

ਆਧਾਰੇ ਅਧਿਸਿ+ਠਾ+ਸਾਨੰ ਪਯੋਗੇ ਚ, ਪਥਵਿੰ ਅਧਿਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਗਾਮ+ਮਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਰੁਕ੍ਖ+ਮਜ੍ਝਾਸਤੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਥਵਿਨ੍ਤਿ ਪਥਵਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵ+ਮਭਿ, ਨਿਪੁਬ੍ਬਵਿਸਸ੍ਸਾਪਿ, ਧਮ੍ਮ+ਮਭਿਨਿਵਿਸਤੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਵਾ। ਤਥਾ ਉਪ, ਨ੍ਵ+ਜ੍ਝਾ+ਪੁਬ੍ਬਵਸਤਿਸ੍ਸ, ਗਾਮ+ਮੁਪਵਸਤਿ, ਗਾਮ+ਮਨੁਵਸਤਿ, ਵਿਹਾਰ+ਮਧਿਵਸਤਿ, ਗਾਮ+ਮਾਵਸਤਿ, ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਵਸਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਗਾਮਨ੍ਤਿ ਗਾਮੇਤਜਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਤਪ੍ਪਾਨਾ+ਚਾਰੇਪਿ, ਨਦਿੰ ਪਿਬਤਿ, ਗਾਮੰ ਚਰਤਿ, ਨਦਿਯੰਤਜਤ੍ਥੋ। ਸਚੇ ਮੰ ਨਾਲਪਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰਤਜਤ੍ਥੋ। ਵਿਹਿਤਾਵ ਪਟਿ-ਯੋਗੇਪਿ ਦੁਤਿਯਾ, ਪਟਿਭਨ੍ਤੁ ਤੰ ਚੁਨ੍ਦ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਤਮ੍ਪਟਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਭਾਸਨ੍ਤੁਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਮਾ ਮੰ ਪਤਿਭਾਤਿ , ਉਪਮਾ ਮੰ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿਤਜਤ੍ਥੋ। ਧਾਤੁਨਾਯੁਤ੍ਤੇ ''ਤਸ੍ਸ ਨਪ੍ਪਟਿਭਾਤੀ''ਤਿ ਛਟ੍ਠੀ।

੩. ਕਾਲਦ੍ਧਾਨ+ਮਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ

ਕਾਲਦ੍ਧਾਨੰ ਦਬ੍ਬ+ਗੁਣ+ਕ੍ਰਿਯਾਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਤੇਹਿ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਵਾਚੀਹਿ ਦੁਤਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਕਾਲੇ-ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਗਵਪਾਨੰ, ਮਾਸੰ ਮੰਸੋਦਨੰ, ਸਰਦੰ ਰਮਣੀਯਾ ਨਦੀ, ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਰਮਣੀਯੰ ਨਨ੍ਦਨੰ, ਤਯੋ ਮਾਸੇ ਅਭਿਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਅਦ੍ਧਨਿ-ਯੋਜਨੰ ਵਨਰਾਜਿ, ਯੋਜਨੰ ਦੀਘੋ ਪਬ੍ਬਤੋ, ਕੋਸੰ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ, ਇਮੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਕਾਲਵਾਚੀਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਦੁਤਿਯਾ, ਬਹੁਲੰਵਿਧਾਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵਾ। ਮਾਸੇਨਾ+ਨੁਵਾਕੋ+ਧੀਤੋ, ਕੋਸੇਨਾ+ਨੁਵਾਕੋ+ਧੀਤੋਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾ।

੪. ਗਤਿਬੋਧਾਹਾਰਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਕਮ੍ਮਕਭਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਪਯੋਜ੍ਜੇ

ਗਤਜਤ੍ਥਾਨੰ ਬੋਧਤ੍ਥਾਨੰ ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਨੰ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਨ+ਮਕਮ੍ਮਕਾਨੰ ਭਜ੍ਜਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਯੋਜ੍ਜੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਦੁਤਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਦਤ੍ਤੋ ਗਮਯਤਿ ਮਾਣਵਕੰ ਗਾਮੰ, ਯਾਪਯਤਿ ਵਾ। ਗੁਰੁ ਬੋਧਯਤਿ ਮਾਣਵਕੰ ਧਮ੍ਮੰ, ਵੇਦਯਤਿ ਵਾ। ਮਾਤਾ ਭੋਜਯਤਿ ਪੁਤ੍ਤ+ਮੋਦਨੰ, ਆਸਯਤਿ ਵਾ। ਗੁਰੁ ਅਜ੍ਝਾਪਯਤਿ ਸਿਸ੍ਸੰ ਵੇਦੰ, ਪਾਠਯਤਿ ਵਾ। ਪਯੋਜ੍ਜਤੋ+ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ। ਪੋਸੋ ਆਸਯਤਿ ਦਤ੍ਤੰ, ਸਾਯਯਤਿ ਵਾ। ਪੋਸੋ ਅਞ੍ਞੰ ਭਜ੍ਜਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਕੋਟ੍ਟਾਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਸਨ੍ਥਰਾਪੇਤਿ।

੫. ਹਰਾਦੀਨੰ ਵਾ

ਹਰਾਦੀਨੰ ਪਯੋਜ੍ਜੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਦੁਤਿਯਾ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਪੋਸੋ ਹਾਰੇਤਿ ਭਾਰੰ ਦਤ੍ਤੰ, ਦਤ੍ਤੇਨੇਤਿ ਵਾ। ਦਸ੍ਸਯਤੇ ਜਨੰ ਰਾਜਾ, ਜਨੇਨੇਤਿ ਵਾ। ਅਭਿਵਾਦਯਤੇ ਗੁਰੁੰ ਦਤ੍ਤੰ, ਦਤ੍ਤੇਨੇਤਿ ਵਾ। ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇਤਿ ਸਤ੍ਤੁੰ ਦਤ੍ਤੰ, ਦਤ੍ਤੇਨੇਤਿ ਵਾ। ਕਾਰੇਤਿ ਦਤ੍ਤੋ ਦਤ੍ਤੰ, ਦਤ੍ਤੇਨੇਤਿ ਵਾ। ਪਕ੍ਖੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਰ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਤਤਿਯਾ।

੬. ਨ ਖਾਦਾਦੀਨੰ

ਖਾਦਾਦੀਨං ਪਯੋਜ੍ਜੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਗਤਜਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਕ੍ਵਚਿ ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥ+ਮਿਦං। ਖਾਦਯਤਿ ਦਤ੍ਤੋ ਦਤ੍ਤੇਨ, ਆਦਯਤਿ ਦਤ੍ਤੇਨ, ਅਵ੍ਹਾਪਯਤਿ ਦਤ੍ਤੇਨ, ਸਦ੍ਦਾਯਯਤਿ ਦਤ੍ਤੇਨ, ਨਾਯਯਤਿ ਦਤ੍ਤੇਨ, ਕਨ੍ਦਯਤਿ ਦਤ੍ਤੇਨ।

੭. ਝਾਦੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾ

ਧਿਆਦੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤਤੋ ਦੁਤਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਧਿ+ਰਤ੍ਥੁ+ਮං ਪੁਤਿਕਾਯං, ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਰਾਜਗਹං ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਨਾਲਨ੍ਦං, ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਚ ਨਾਲਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਵਿਵਰਭੂਤੇ ਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਾਧਾਨ+ਮਨ੍ਤਰੇਨ, ਮੁਚਲਿਨ੍ਦ+ਮਭਿਤੋ ਸਰං। ਛਟ੍ਠਜਤ੍ਥੇ+ਯං ਦੁਤਿਯਾ।

੮. ਲਕ੍ਖਣਿਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਵਿਚ੍ਛਾਸ੍ਵ+ਭਿਨਾ

ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਅਭਿਨਾ ਯੁਤ੍ਤਮ੍ਹਾ ਦੁਤਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਰੁਕ੍ਖ+ਮਭਿਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਚਨ੍ਦੋ, ਏਤ੍ਥ ਰੁਕ੍ਖੋ ਲਕ੍ਖਣං, ਚਨ੍ਦੋ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਤ੍ਰ ਅਭਿਨਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਪਕਾਸੀਯਤੀਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਭਿਨਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ। ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰ+ਮਭਿ, ਮਾਤਰਿ ਸਾਧੁਤ੍ਤං ਪਤ੍ਤੋਤਜਤ੍ਥੋ। ਰੁਕ੍ਖං ਰੁਕ੍ਖංਅਭਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਚਨ੍ਦੋ, ਰੁਕ੍ਖੇ ਰੁਕ੍ਖੇਤਜਤ੍ਥੋ।

੯. ਪਤਿਪਰੀਹਿ ਭਾਗੇ ਚ

ਪਤਿਪਰੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤਤੋ ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਭਾਗੇ ਚ+ਤ੍ਥੇ ਦੁਤਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਰੁਕ੍ਖංਪਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ, ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰංਪਤਿ, ਰੁਕ੍ਖං ਰੁਕ੍ਖංਪਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯ+ਦੇਤ੍ਥ ਮං ਪਤਿ ਸਿਯਾ, ਯੋ ਮਮ ਭਾਗੋ, ਸੋ ਦੀਯਤੁਤਜਤ੍ਥੋ। ਏਵං ਰੁਕ੍ਖංਪਰਿਤਜਾਦਿਪਿ।

੧੦. ਅਨੁਨਾਤਿ

ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਦੁਤਿਯਾ। ਰੁਕ੍ਖਮਨੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ, ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯ+ਮਨੁ ਵਸ੍ਸਿ, ਹੇਤੁ ਚ ਲਕ੍ਖਣං ਭਵਤਿ, ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰ+ਮਨੁ, ਰੁਕ੍ਖං ਰੁਕ੍ਖ+ਮਨੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ, ਯਦੇਤ੍ਥ ਮංਅਨੁ ਸਿਯਾ।

੧੧. ਸਹਤ੍ਥੇ

ਸਹਤ੍ਥੇ ਅਨੁਨਾ ਯੁਤ੍ਤਮ੍ਹਾ ਦੁਤਿਯਾ। ਪਬ੍ਬਤ+ਮਨੁ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਸਹ ਤਜਤ੍ਥੋ।

੧੨. ਹੀਨੇ

ਹੀਨਤ੍ਥੇ ਅਨੁਨਾ ਯੁਤ੍ਤਮ੍ਹਾ ਦੁਤਿਯਾ। ਅਨੁਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤං ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਹੀਨਾਤਜਤ੍ਥੋ।

੧੩. ਉਪੇਨ

ਹੀਨਤ੍ਥੇ ਉਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤਮ੍ਹਾ ਦੁਤਿਯਾ। ਉਪਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤං ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ।

੧੬. ਕਤ੍ਤੁਕਰਣੇਸੁ ਤਤਿਯਾ

ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਰਣੇ ਚ ਕਾਰਕੇ ਤਤਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਜਿਨੇਨ ਦੇਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਜਿਤੋ ਮਾਰੋ, ਅਹਿਨਾ ਦਟ੍ਠੋ ਨਰੋ। ਯਤ੍ਥ ਕਾਰਣਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਤਿਯਾ, ਚੋਰੇਹਿ ਗਾਮੋ ਦਡ੍ਢੋ, ਤਿਣੇਹਿ ਭਤ੍ਤං ਸਿਦ੍ਧං, ਸਦ੍ਧੇਹਿ ਕਾਰਿਤਾ ਵਿਹਾਰਾ।

ਅਤ੍ਤਪਧਾਨੋ ਕਿਰਿਯੰ, ਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਕਾਰਕੋ।
ਅਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ, ਸ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਕਰਣੇ-ਤੰ ਪਨ ਦੁਵਿਧੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਵਸੇਨ, ਯਥਾ ਹਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਦਤ੍ਤੇਨ ਵਿਹਯੋ ਲੁਨਾਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਕੁਟਿੰ ਝਾਪੇਤਿ।

ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਤਥਾ+ਜ੍ਝਤ੍ਤੰ, ਕਰਣੰ ਦੁਵਿਧੰ ਯਥਾ।
ਵੀਹਿੰ ਲੁਨਾਤਿ ਦਤ੍ਤੇਨ, ਨੇਤ੍ਤੇਨ ਚਨ੍ਦ+ਮਿਕ੍ਖਤੇ॥

ਪਕਤਿਯਾ ਅਭਿਰੂਪੋ, ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਗੋਤਮੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਭੂਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਾ ਕਰਣੇ ਤਤਿਯਾ। ਤਥਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਨਾਮੇਨ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ, ਜਾਤਿਯਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਜਾਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋ, ਸਿਪ੍ਪੇਨ ਨਲ਼ਕਾਰੋ ਸੋ, ਏਕੂਨਤਿੰਸੋ ਵਯਸਾ, ਏਵੰ ਸਮੇਨ ਧਾਵਤਿ, ਵਿਸਮੇਨ ਧਾਵਤਿ, ਦ੍ਵਿਦੋਣੇਨ ਧਞ੍ਞੰ ਕਿਣਾਤਿ।

੧੭. ਸਹਤ੍ਥੇਨ

ਸਹਤ੍ਥੇਨ ਯੋਗੇ ਤਤਿਯਾ ਸਿਯਾ। ਤਤਿਯਾਪਿ ਛਟ੍ਠੀਵ ਅਪ੍ਪਧਾਨੇ ਏਵ ਭਵਤਿ। ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਹਾ+ਗਤੋ, ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਆਗਤੋ, ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਥੂਲੋ, ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ, ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਸਮੰ ਮਿਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਮੇ ਪਿਯੇਹਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਨਾਨਾਭਾਵੋ।

੧੮. ਲਕ੍ਖਣੇ

ਲਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਤਤਿਯਾ। ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਸੀਸੇਨ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੇਨ ਪਟੀਵਿਸ੍ਸਕੇ ਉਜ੍ਝਾਪੇਸਿ, ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞੰ ਨਵੰ ਪਤ੍ਤੰ ਚੇਤਾਪੇਯ੍ਯ, ਤਿਦਣ੍ਡਕੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕ+ਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿ, ਅਕ੍ਖਿਨਾ ਕਾਣੋ, ਹਤ੍ਥੇਨ ਕੁਣੀ, ਪਾਦੇਨ ਖਞ੍ਜੋ, ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਖੁਜ੍ਜੋ। ਤੇਨ ਹਿ ਵਿਕਲਙ੍ਗੇਨ ਵਿਕਲਙ੍ਗਿਨੋ ਵਿਕਾਰੋ ਲਕ੍ਖਿਯਤੇ।

੧੯. ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ

ਵਾਸਾਦਿਲਕ੍ਖਣਕ੍ਰਿਯਾਯ ਹੇਤੁਤੋ ਤਤਿਯਾ। ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਸਤਿ, ਨ ਜਚ੍ਚਾ ਵਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਦਾਨੇਨ ਭੋਗਵਾ, ਆਚਾਰੇਨ ਕੁਲੰ, ਤੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ।

੨੦. ਪਞ੍ਚਮੀ+ਣੇ ਵਾ

ਇਣੇ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਾ। ਸਤਸ੍ਮਾ ਬਦ੍ਧੋ, ਸਤੇਨ ਵਾ।

੨੧. ਗੁਣੇ

ਪਰਙ੍ਗਭੂਤੇ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਪਞ੍ਚਮੀ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਜਲ਼ਤ੍ਤਾ ਬਦ੍ਧੋ, ਜਲ਼ਤ੍ਤੇਨਵਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮੁਤ੍ਤੋ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ। ਬਹੁਲੰਵਿਧਾਨਾ ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਥੇਹਿਪਿ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ, ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ ਧਤਰਟ੍ਠੋ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹਕੋ, ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ, ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਸੋ ਵੋ ਮਮ+ਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾਤਿ। ਮਾਸੇਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਏਕਾਹੇਨੇਵ ਬਾਰਾਣਸਿੰ ਪਾਵਿਸਿ, ਨਵਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਵਿਹਾਰੰ ਕਾਰਾਪੇਸਿ , ਕਹਾਪਣੇਨ ਊਨੋ, ਧਨੇਨ ਵਿਕਲੋ, ਅਸਿਨਾ ਕਲਹੋ,

ਆਚਾਰੇਨ ਨਿਪੁਣੋ, ਗੁਲ਼ੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਂ, ਵ਼ਾਚਾਯ ਸਖਿਲੋ, ਮਣਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਧਨੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੋਜਨੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣੇ ਵ਼ਾ ਤਤਿਯਾ। ਅਤ੍ਤਨਾਵ਼ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਬਹੁਲਂਵ਼ਿਧਾਨਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਤਤਿਯਾ। ਏਵ਼ਂ ਤਿਲੇਹਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਵ਼ਪਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ, ਸੁਮੁਤ੍ਤਾ ਮਯਂ ਤੇਨ ਮਹਾਸਮਣੇਨਾਤਿ ਪਞ੍ਚਮਜਤ੍ਥੇ ਚ।

੨੪. ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਸਮ੍ਪਦਾਨੇ

ਅਚੇਤਨਂ ਸਚੇਤਨਂ ਵ਼ਾ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਭਾਵ਼ੇਨਾ+ਪੇਕ੍ਖਿਤਂ, ਤਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਦਾ-ਦਾਨੇਤਿ ਧਾਤੁਤੋ ਬਜਪ੍ਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ਼, ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਦੀਯਮਾਨਸ੍ਸ ਵ਼ਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨਿਵ਼ਾਰਣ+ਜ੍ਝੇਸਨਾ+ਨੁਮਤਿਤੋ ਤਿਵ਼ਿਧੋ, ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਂ ਦੇਤਿ, ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜਲਂ ਦੇਤਿ, ਯਾਚਕਸ੍ਸ ਧਨਂ ਦੇਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ।

> ਅਨਿਰਾਕਰਣਾ+ਰਾਧ-ਨ+ਬ੍ਭਨੁਞ੍ਞਵ਼ਸੇਨ ਹਿ।
> ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ ਤਿਧਾ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ, ਰੁਕ੍ਖ+ਯਾਚਕ+ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੋ॥

ਆਧਾਰਵ਼ਿਵ਼ਕ੍ਖਾਯਂ ਸਤ੍ਤਮੀਪਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਗੋਤਮਿ ਦੇਹਿ, ਸਙ੍ਘੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਹਞ੍ਚੇਵ਼ ਪੂਜਿਤੋ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾ ਪਲਾਲਮਯਂ ਮਾਲਂ, ਨਾਰੀ ਦਤ੍ਵ਼ਾਨ ਚੇਤਿਯੇਤਿ।

੨੫. ਤਾਦਤ੍ਥ੍ਯੇ

ਤਾਦਤ੍ਥ੍ਯੇ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਸਿਯਾ। ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਭਾਵ਼ੇ, ਤਾਦਤ੍ਥ੍ਯਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਦਤ੍ਥਭਾਵ਼ੇ ਜੋਤਨੀਯੇਵ਼ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਸਿਯਾ। ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਭਾਵ਼ੋਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਛਟ੍ਠਾਪਵ਼ਾਦੋ+ਯਂ। ਸਮੇਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤੀਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਯੂਪਤੋਵ਼ ਚਤੁਤ੍ਥੀ, ਨੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੀਭੂਤਦਾਰੁਤੋ। ਯੂਪਾਯ ਦਾਰੁ, ਪਾਕਾਯ ਵ਼ਜਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਜੀਵ਼ਿਤਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਨੇਵ਼ ਦਵ਼ਾਯ, ਨ ਮਦਾਯ, ਊਨਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸਂਵ਼ਤ੍ਤਤਿ, ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ, ਫਾਸੁ ਵ਼ਿਹਾਰਾਯ।

ਇਚ੍ਚਾਯਂ ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ਉਪਰਿ ਵ਼ਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੀਤਿ ਸਾਧਿਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਛਟ੍ਠੀਤਿ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤੇ –

ਕਸ੍ਸ ਸਾਦੁ ਨਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਮਾ ਅਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ ਰੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਖਮਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਭਤ੍ਤੁ+ਮਸ੍ਸ ਨਚ੍ਛਾਦੇਤੀਤਿ ਛਟ੍ਠੀ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵ਼ਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ, ਨ ਚੇ+ਵ਼ਂ ਵ਼ਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾ, ਸਦਿਸਰੂਪਤ੍ਤਾ, ਏਵ਼ਂਵ਼ਿਧੇਸੁ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਿਕਾਨੁਮਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਾਗਵ਼ੁਤ੍ਤਿਯਾ ''ਉਪਪਦਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿ ਛਟ੍ਠਿਯਾ+ਪਵ਼ਾਦਾ''ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ, ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇ ਵ਼ਿਹਿਤਾ ਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿ ਉਪਪਦਵ਼ਿਭਤ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਸ ਵ਼ਾ ਤ੍ਵ਼ਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰੋਚੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾ, ਕਸ੍ਸ ਵ਼ਾ ਤੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਵ਼ਤ੍ਵ਼ਾ ਕਸ੍ਸ ਵ਼ਾ ਤ੍ਵ਼ਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰੋਚੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਵ਼ਸੇਨ ਬਜਭਿਚਾਰਦਸ੍ਸਨਾ। ਏਵ਼+ਮਞ੍ਞਾਪਿ ਵ਼ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ, ਪਰਤੋਪਿ ਯਥਾਗਮਂ।

ਰਞ੍ਞੋ ਸਤਂ ਧਾਰੇਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਛਤ੍ਤਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀਵ਼। ਸਿਲਾਘ=ਕਥਨੇ, ਏਵ਼ਂ ਰਞ੍ਞੋ ਸਿਲਾਘਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਥੁਤਿਂ ਕਰੋਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਹਨੁ=ਅਪਨਯਨੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਹਨੁਤੇ, ਵ਼ਞ੍ਚੇਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਉਪਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵ਼ਡ੍ਢਕੀ, ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਜਤ੍ਥੋ। ਸਪ=ਅਕ੍ਕੋਸੇ, ਮਯ੍ਹਂ ਸਪਤੇ, ਸਚ੍ਚਂ ਕੁਰੁਤੇਤਜਤ੍ਥੋ । ਧਰ=ਧਾਰਣੇ, ਸੁਵ਼ਣ੍ਣਂ ਤੇ ਧਾਰਯਤੇ, ਇਣਂ ਤੇ ਧਾਰਯਤਿ, ਅਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਨਾਗਂ ਧਾਰਯਾਮ। ਪਿਹ=ਇਚ੍ਛਾਯਂ, ਦੇਵ਼ਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਨੋ, ਤੇਸਂ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਤੀਮਤਂ, ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ=ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਕੁਜ੍ਝ ਮਹਾਵ਼ੀਰ, ਯਦਿ+ਹਂ ਤਸ੍ਸ ਪਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯਂ, ਦੁਭਯਤਿ ਦਿਸਾਨਂ ਮੇਘੋ, ਯੋ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦੂਭਤਿ, ਯੋ ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸਤਿ। ਇਸ੍ਸ=ਇਸ੍ਸਾਯਂ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਇਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਸਮਣਾਨਂ। ਉਸੂਯ=ਦੋਸਾਵ਼ਿਕਰਣੇ, ਦੁਜ੍ਜਨਾ ਗੁਣਵ਼ਨ੍ਤਾਨਂ ਉਸ੍ਸੂਯਨ੍ਤਿ, ਕਾ ਉਸੁਯਾ ਵ਼ਿਜਾਨਤਂ। ਇਧ+ਸਿਧ+ਰਾਧ+ਸਾਧ=ਸਂਸਿਦ੍ਧਿਯਂ, ਆਰਾਧੋ ਮੇ ਰਞ੍ਞੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਗ੍ਯ+ਮਾਰਜ੍ਝਤਿ, ਕ੍ਯਾ+ਹਂ ਅਯ੍ਯਾਨਂ

ਅਪਰਜ੍ਝਾਮਿ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ ਉਪਤਿਸ੍ਸੋ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ, ਆਸੁਣਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਜਨੋਅਨੁਗਿਣਾਤਿ, ਪਤਿਗਿਣਾਤਿ, ਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨਾਦਿਨਾ ਤਂ ਉਸ੍ਸਹਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਆਮਨ੍ਤਯਾਮਿ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ, ਧਮ੍ਮਂ ਤੇ ਦੇਸਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਦੇਸੇਤੁ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਯਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਬਜਾਕਰੇਯਜ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਅਲਂ ਮੇ ਰਜ੍ਜਂ, ਅਲਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਲਂ ਮਲ੍ਲੋ ਮਲ੍ਲਸ੍ਸ, ਅਰਹਤਿ ਮਲ੍ਲੋ ਮਲ੍ਲਸ੍ਸ, ਅਲਂ ਤੇ ਇਧ ਵਾਸੇਨ, ਕਿਂ ਮੇ ਏਕੇਨ ਤਿਣ੍ਣੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ।

ਏਵਂ ਆਯੁ ਭੋਤੋ ਹੋਤੁ, ਚਿਰਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਭਦ੍ਦਂ, ਕਲ੍ਯਾਣਂ, ਅਤ੍ਥਂ, ਪਯੋਜਨਂ, ਕੁਸਲਂ, ਅਨਾਮਯਂ, ਹਿਤਂ, ਪਤ੍ਥਂ, ਸੁਖਂ, ਸਾਤਂ, ਭੋਤੋ ਹੋਤੁ, ਸਾਧੁ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਮੇ ਤਸ੍ਸ, ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ+ਵਿਕਰੇਯਜ ਗੁਯ੍ਹ+ਮਤ੍ਥਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਕ੍ਕੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਹਿਣੇਯਜ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦੂਤਂ ਪਾਹੇਸਿ, ਕਪ੍ਪਤਿ ਸਮਣਾਨਂ ਆਯੋਗੋ , ਏਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਪਹੋਤਿ, ਉਪਮਂ ਤੇ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਞ੍ਜਲਿਂਤੇ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ਤਸ੍ਸ ਫਾਸੁ, ਲੋਕਸ੍ਸ+ਤ੍ਥੋ, ਨਮੋ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞ, ਸੋਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ, ਸਮਤ੍ਥੋ ਮਲ੍ਲੋ ਮਲ੍ਲਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਂ, ਸ੍ਵਾਗਤਂ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ।

੨੬. ਪਞ੍ਚਮਜ+ਵਧਿਸ੍ਮਾ

ਪਦਤ੍ਥਾਵਧਿਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਸਮੇਪਜ+ਪਗਮੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾ ਯ+ਦਚ੍ਚੁਤਂ।
ਵੁਚ੍ਚਤੇ ਤ+ਦਪਾਦਾਨਂ, ਤਂ ਚਲਾਚਲਤੋ ਦ੍ਵਿਧਾ।
ਯਥਾ+ਸ੍ਸਾ ਧਾਵਤਾ ਪੋਸੋ, ਪਤੋ, ਰੁਕ੍ਖਾਫਲਨ੍ਤਿ ਚ॥

ਤਤ੍ਥ ਚਲਾਵਧਿ ਧਾਵਤਾ ਅਸ੍ਸਾ ਪੁਰਿਸੋ ਪਤਤਿ, ਅਚਲਾਵਧਿ ਪਬ੍ਬਤਾ ਓਤਰਨ੍ਤਿ ਵਨਚਾਰਕਾਤਿ।

ਤਞ੍ਚ ਅਵਧਿ ਵਿਸਯਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਯਂ, ਯਤ੍ਥ ਅਪ ਅਪਗਮਨਕ੍ਰਿਯਂ ਉਪਾਤ੍ਤਂ=ਅਜ੍ਝਾਹਟਂ ਵਿਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਉਪਾਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਕੇਨਚਿ ਗੁਣੇਨ ਉਕ੍ਕਂਸਿਯਤਿ, ਤਂ ਅਨੁਮੇਯਜਂ। ਯਥਾ ਗਾਮਾ ਅਪੇਨ੍ਤਿ ਮੁਨਯੋ, ਨਗਰਾ ਨਿਗ੍ਗਤੋ ਰਾਜਾ, ਪਾਪਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਵਲਾਹਕਾ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ, ਕੁਸੁਲਤੋ ਪਚਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਲਾਹਕਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ, ਕੁਸੁਲਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕ੍ਰਿਯਾ ਅਜ੍ਝਾਹਰੀਯਤਿ। ਮਥੁਰਾ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਅਭਿਰੂਪਾਤਿ ਅਨੁਮੀਯਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਿਸਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਉਪਾਤ੍ਤਵਿਸਯਂ ਤਥਾ।
ਅਨੁਮੇਯਜਵਿਸਯਞ੍ਚੇਤਿ, ਤਿਧਾ+ਹੁ ਅਵਧਿਂ ਬੁਧਾਤਿ॥

ਭਯਹੇਤੁਮ੍ਹਿ-ਚੋਰਾ ਭਯਂ ਜਾਯਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਜਾਯਤਿ ਭਯਂ, ਪਾਪਤੋ ਉਤ੍ਤਸਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੋਕੋ ਕੁਤੋ ਭਯਂ। ਅਕ੍ਖਾਤਰਿ-ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਆਚਰਿਯਮ੍ਹਾ ਅਧੀਤੋ ਸੁਣਾਤਿ ਵਾ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਮਾ ਪਰਾਜੇਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਪਰਾਜਿਤਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਹਿਮਵਤਾ ਪਭਵਤਿ ਗਙ੍ਗਾ, ਅਚਿਰਵਤਿਯਾ ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਕੁਨ੍ਨਦਿਯੋ। ਉਰਸ੍ਮਾ ਜਾਤੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਜਾਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਸਿਸ੍ਸੋ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਰਯਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਲੀਯਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਦੂਰਤ੍ਥਯੋਗੇਕੀਵਦੂਰੋ ਇਤੋ ਨਲ਼ਕਾਰਗਾਮੋ, ਤਤੋ ਹਵੇ ਦੂਰਤਰਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਗਾਮਤੋ ਨਾਤਿਦੂਰੇ, ਆਰਕਾ ਤੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ, ਆਰਕਾ ਤੇਹਿ ਭਗਵਾ ਦੂਰਤੋਵ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਦ੍ਦਸ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਅਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥਯੋਗੇ-ਅਨ੍ਤਿਕਂ ਗਾਮਾ, ਆਸਨ੍ਨਂ ਗਾਮਾ, ਸਮੀਪਂ ਗਾਮਾ। ਪਰਿਮਾਣੇ-ਇਤੋ ਮਥੁਰਾਯ ਚਤੂਸੁ ਯੋਜਨੇਸੁ ਸਂਕਸ੍ਸਂ, ਰਾਜਗਹਤੋ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਯੋਜਨਮਤ੍ਥਕੇ ਸਾਵਤ੍ਥਿ। ਕਾਲਪਰਿਮਾਣੇ-ਇਤੋ ਏਕਨਵੁਤਿਕਪ੍ਪਮਤ੍ਥਕੇ, ਇਤੋ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚੂਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਾਸਾਦਾ ਸਂਕਮੇਯਜ, ਪਾਸਾਦਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਸਂਕਮੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਥਾ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਂਕਮੇਯਜ,

ਅਭਿਧਮ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯ। ਦਿਸਤ੍ਥਵਾਚੀਹਿ ਯੋਗੇ-ਇਤੋ ਸਾ ਪੁਰਿਮਾ ਦਿਸਾ, ਇਤੋ ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ, ਅਵੀਚਿਤੋ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਂ, ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਦਤਲਾ, ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ। ਵਿਭਜਨੇ-ਯਤੋ ਪਣੀਤਤਰੋ ਵਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੋ ਤਤੋ ਵਰਂ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਾਨਤੋ ਸੀਲਂ ਵਰਂ, ਤਤੋ ਮਯਾ ਬਹੁਤਰਂ ਸੁਤਂ, ਸੀਲਮੇਵ ਸੁਤਾ ਸੇਯ੍ਯੋ। ਆਰਤਿਪ੍ਪਯੋਗੇ-ਆਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਪਾਪਾ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਮੁਸਾਵਾਦਾ। ਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਯੋਗੇ-ਲੋਭਨੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਦ੍ਧੋ, ਮਾਤੁਤੋ ਚ ਪਿਤੁਤੋ ਚ ਸੁਦ੍ਧੋ ਅਨੁਪਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ। ਪਮੋਚਨਤ੍ਥਯੋਗੇ-ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਮੁਤ੍ਤੋ+ਸ੍ਮਿ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਾ, ਨ ਤੇ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨਾ, ਮੁਤ੍ਤੋ+ਹਂ+ਸਬ੍ਬਪਾਸੇਹਿ। ਵਿਵੇਚਨੇ-ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ, ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਪਮਾਣਤ੍ਥੇ-ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਯੋਜਨਂ, ਗਮ੍ਭੀਰਤੋ ਚ ਪੁਥੁਲਤੋ ਚ ਯੋਜਨਂ ਚਨ੍ਦਭਾਗਾਯ ਪਰਿਮਾਣਂ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਨਵਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਾਣੋ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੋ। ਪੁਬ੍ਬਾਦਿਯੋਗੇ-ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮ੍ਬੋਧਾ, ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਾਹੋਸਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਪਦਾ, ਤਤੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ। ਪਞ੍ਹੇ-ਕੁਤੋ+ਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਕੁਤੋ ਭਵਂ, ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਤੋ। ਕਿਚ੍ਛਾ ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਗੁਣੇ ਪਞ੍ਚਮੀ, ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਮੇ ਅਧਿਗਤਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣੇ ਵਾ ਤਤਿਯਾ, ਏਵਂ ਥੋਕਾ ਮੁਤ੍ਤੋ, ਥੋਕੇਨ ਮੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਕਥਂ ''ਥੋਕਂ ਚਲਤੀ''ਤਿ, ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨੇ ਕਮ੍ਮਨਿ ਦੁਤਿਯਾ, ਥੋਕਂ ਚਲਨਂ ਕਰੋਤੀਤ੍ਯਤ੍ਥੋ, ਥੋਕਨ੍ਤਿ ਚਲਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ।

ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ ਨਾਮ, ਕਮ੍ਮਤ੍ਤੇ+ਕਤ੍ਤੁਸਞ੍ਞਿਤਾ।
ਨਜਾਯਸਿਦ੍ਧਂ ਯਤੋ ਤਸ੍ਮਾ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਨ ਵਿਸੁਂ ਵਿਧਿ॥

ਨਜਾਯਸਿਦ੍ਧਂਵ=ਚਲਨਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਭਾਵੇ ਅਨੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਾਵਸ੍ਸੇ+ਕਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਞਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਭਾਵੇ ਅਨਤ੍ਤਾ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਕਰੋਤਿਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। ਕਰ+ਭੂਧਾਤਵੋ ਚ –

ਕਾਰਿਯਰੂਪਾਭਿਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਾ , ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾਯ ਯੁਜ੍ਜਰੇ।
ਤਤੋ ਕ੍ਰਿਯਾ ਚ ਭਾਵੋ ਚ, ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਤੇਸੁ ਗਮ੍ਯਤੇ –

ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਥੋਕਤ੍ਥੇ-ਥੋਕਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਚਮੀ। ਏਤ੍ਥ ''ਵਿਵਕ੍ਖਾ ਲੋਕਿਕਾ ਸਾ ਚ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁਂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਨ ਸਿਯਾ। ਮਰਿਯਾਦਾਯਂ-ਆਪਬ੍ਬਤਾ ਖੇਤ੍ਤਂ। ਅਭਿਵਿਧਿਮ੍ਹਿ-ਆਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮ੍ਹਿ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਵਜ੍ਜਮਾਨਸੀਮਾ ਮਰਿਯਾਦਾ, ਗਯ੍ਹਮਾਨਸੀਮਾ ਅਭਿਵਿਧਿ।

੨੭. ਅਪਪਰੀਹਿ ਵਜ੍ਜਨੇ

ਵਜ੍ਜਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹੀ ਅਪਪਰੀਹਿ ਯੋਗੇ ਪਞ੍ਚਮੀ ਹੋਤਿ। ਅਪਸਾਲਾਯ ਆਯਨ੍ਤਿ ਵਾਣਿਜਾ, ਪਰਿਸਾਲਾਯ ਆਯਨ੍ਤਿ ਵਾਣਿਜਾ, ਸਾਲਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੮. ਪਟਿਨਿਧਿਪਤਿਦਾਨੇਸੁ ਪਤਿਨਾ

ਪਟਿਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਦਾਨੇ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਪਤਿਨਾ ਯੋਗੇ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਮੀ ਹੋਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਮਾ ਪਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਘਤ+ਮਸ੍ਸ ਤੇਲਸ੍ਮਾ ਪਤਿ ਦਦਾਤਿ।

੨੯. ਰਿਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਚ

ਰਿਤੇਸਦ੍ਦੂਯੋਗੇ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਾ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀ ਚ। ਰਿਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ, ਰਿਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ।

੩੦. ਵਿਨਾ+ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਤਿਯਾ ਚ

ਵਿਨਾ+ਞ੍ਞਤ੍ਰਯੋਗੇ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਤਤਿਯਾ ਦੁਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਮੀ ਚ। ਵਿਨਾ ਵਾਤੇਨ, ਵਿਨਾ ਵਾਤੰ, ਵਿਨਾ ਵਾਤਸ੍ਮਾ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਏਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਨੀਹਾਰਕੇਨ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮੰ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਾ।

੩੧. ਪੁਥਨਾਨਾਹਿ

ਏਤੇਹਿ ਯੋਗੇ ਤਤਿਯਾ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀ ਚ। ਭਿਨ੍ਨਯੋਗਕਰਣਂ ਦੁਤਿਯਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਪੁਥਗੇਵ ਜਨੇਨ, ਪੁਥਗੇਵ ਜਨਸ੍ਮਾ, ਜਨੇਨ ਨਾਨਾ, ਜਨਸ੍ਮਾ ਨਾਨਾ।

੩੯. ਛਟ੍ਠੀ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ ਹੋਤਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਜਾ ਦਦਾਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਜਪੁਰਿਸੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯੋ ਯਸ੍ਸ ਆਯਤ੍ਤੋ ਸੇਵਕਾਦਿਭਾਵੇਨ ਭਣ੍ਡਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸਮੀਪ+ਸਮੂਹਾ+ਵਯਵ+ਵਿਕਾਰ+ਕਾਰਿਯ+ਅਵਤ੍ਥਾ+ਜਾਤਿ+ਗੁਣ+ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ, ਠਾਨੀਵਸੇਨ ਵਾ, ਆਗਾਮੀਵਸੇਨ ਵਾ, ਸੋ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਸਞ੍ਜਾਤੋ, ਅਸ੍ਸੇ+ਦੰਭਾਵਹੇਤੁਕੋ।
ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨਾਮ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀ ਵਿਧੀਯਤੇ॥

ਪਾਰਤਨ੍ਤ੍ਯਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀ ਭਵੇ ਤਿਤੋ।
ਉਪਾਧਿ+ਠਾਨਜਾ+ਗਮਿਤੋ, ਨ ਵਿਸੇਸ੍ਸਾਦਿਤੋ ਤਿਤੋਤਿ॥

ਉਪਾਧਿਸਙ੍ਖਾਤਵਿਸੇਸਨਤੋ ਤਾਵ-ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਸਾਮਿਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਰਾਜਾ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਪੁਰਿਸੋ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸਿਯਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸ੍ਸੋ। ਭਣ੍ਡਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ-ਪਹੁਤਂ ਮੇ ਧਨਂ ਸਕ੍ਕ, ਏਕਸ੍ਸ ਪਟਿਵੀਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ। ਸਮੀਪਤੋ-ਅਮ੍ਬਵਨਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ। ਸਮੂਹੇ-ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਰਾਸਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਮੂਹੋ। ਅਵਯਵੇ-ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਤੇ ਸੀਸਂ, ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਖਾ। ਵਿਕਾਰੇ-ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਿਕਤਿ, ਭਟ੍ਠਧਞ੍ਞਾਨਂ ਸਤ੍ਤੁ। ਕਾਰਿਯੇ-ਯਵਸ੍ਸ ਅਙ੍ਕੁਰੋ, ਮੇਘਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ, ਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਵੋ, ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਵਤ੍ਥਾਯਂ-ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ, ਜਰਾ, ਭੇਦੋ ਵਾ। ਜਾਤਿਯਂ-ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਜਾਤਿ। ਗੁਣੇ-ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ, ਵਣ੍ਣੋ ਨ ਖੀਯੇਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਗੁਣਘੋਸੋ, ਪੁਪ੍ਫਾਨਂ ਗਨ੍ਧੋ, ਫਲਾਨਂ ਰਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਫੁਸਨਾ, ਸਿਪ੍ਪਿਕਾਨਂ ਸਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਿਲਾਨਂ ਮੁਟ੍ਠਿ, ਤੇਸਂ ਸਮਾਯੋਗੋ, ਸਨ੍ਧਿਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਂ ਆਰਬ੍ਭ, ਸੁਖਂ ਤੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤੇ, ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟੁਭਾਵੋ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਲਹੁਤਾ, ਮੁਦੁਤਾ ਵਾ, ਉਪਚਯੋ ਵਾ। ਕ੍ਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ-ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖੇਪਨਂ, ਅਵਕ੍ਖੇਪਨਂ ਵਾ, ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਿਞ੍ਜਨਂ, ਦਾਨਂ, ਪਸਾਰਣਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਗਮਨਂ, ਠਾਨਂ, ਨਿਸਜ੍ਜਾ, ਸਯਨਂ ਵਾ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ, ਨਗਰਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ, ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਤਤਿਯੇ ਮਾਸੇ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪਮਾ, ਕੁਵੇਰਸ੍ਸ ਬਲਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਪਿ ਚ –

ਗਾਵਸ੍ਸ ਜਾਤਿ, ਧਵਲੋ, ਗਤਿ, ਸਿਙ੍ਗੰ, ਨਾਮਨ੍ਤਿ+ਧ।
ਦਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਜਾਤਜਾਦਿ, ਵਿਸੇਸ੍ਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਮਤੋ॥

ਗੋਤ੍ਤੁਞ੍ਚ ਸਬਲੋਦਿਸ੍ਸ, ਪਾਕ+ਮਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਤਾ।
ਪਟਸ੍ਸ, ਸਿਙ੍ਗਮੇਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਨਾ+ਞ੍ਞੇਸੰਤਿ ਵਿਸੇਸ੍ਸਤੇ॥

ਠਾਨਿਤੋ-ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇਓ ਲੁਤ੍ਤਾ। ਆਗਮਿਤੋ-ਸੁਞ੍ਞ ਸਸ੍ਸ। ਸਾਮਿਯੋਗੇ-ਦੇਵਾਨ+ਮਿਨ੍ਦੋ, ਮਿਗਾਨੰ ਰਾਜਾ। ਰੁਜਾਦਿਯੋਗੇ-ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਰੁਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੋਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਮਹਾਸੇਨਾਪਤੀਨੰ ਉਜ੍ਝਾਪੇਤਬ੍ਬੰ, ਰਜਕਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੰ ਦਦਾਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਜਸ੍ਸ ਯੋਗੇ-ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਯਜਤਿ, ਪੁਪ੍ਫੇਨਾਤਜਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਘਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿੰ ਜੁਹਤਿ। ਸੁਹਿਤਤ੍ਥੇ-ਪਤ੍ਤੰ ਓਦਨਸ੍ਸ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ, ਪੂਰੰ ਨਾਨਾਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ, ਪੂਰੰ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ, ਪੂਰਤਿ ਬਾਲੋ ਪਾਪਸ੍ਸ। ਕਿਤਕਪ੍ਪਯੋਗੇ-ਬਹੁਲੰਵਿਧਾਨਾ ਛਟ੍ਠੀ, ਰਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਪੂਜਿਤੋ, ਸਕ੍ਕਤੋ, ਅਪਚਿਤੋ, ਮਾਨਿਤੋ ਵਾ, ਅਮਤੰ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤੰ, ਯੇਸੰ ਕਾਯਗਤਾ ਸਤਿ ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤੋ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗੁਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ। ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ-ਤਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ, ਸਹਸਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾਰੋ, ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ, ਭਿਨ੍ਨਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਸਹਿਤਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚ ਵੇਦਕੋ, ਅਵਿਸੰਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਸਾਦੋ। ਸਰਤਿ+ਚ੍ਛਾਯੋਗੇ-ਮਾਤੁ ਸਰਤਿ, ਨ ਤੇਸੰ ਕੋਚਿ ਸਰਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ, ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ (ਯੋਗੇ) – ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਤਿਕੁਰੁਤੇ, ਕਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਤਿਕੁਰੁਤੇ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ ਪਰਿਹਾਨਿਭਯਤ੍ਥਯੋਗੇਪਿ ਛਟ੍ਠੀ, ਅਸ੍ਸਵਨਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ, ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਅਹੰ ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਚੁਨੋ, ਭੀਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਆਸੀਵਿਸਾਨੰ ਘੋਰਵਿਸਾਨੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੪੦. ਤੁਲਜਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਤਤਿਯਾ

ਤੁਲਜਤ੍ਥੇਨ ਯੋਗੇ ਵਾ ਛਟ੍ਠੀ ਹੋਤਿ ਤਤਿਯਾ ਚ। ਪਿਤੁ ਤੁਲਜੋ, ਪਿਤਰਾ ਵਾ, ਮਾਤੁ ਤੁਲਜੋ, ਮਾਤਰਾ ਵਾ।

੩੨. ਸਤ੍ਤੁਮਜਾ+ਧਾਰੇ

ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨਿਸਜ੍ਜ+ਪਚਨਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਨੰ ਯੋ ਆਧਾਰੋ, ਤੰ ਆਧਾਰਕਾਰਕੰ ਨਾਮ। ਕਥੰ ਕਟੇ ਨਿਸੀਦਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਥਾਲਿਯੰ ਓਦਨੰ ਪਚਤਿ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੁ+ਤਣ੍ਡੁਲਾਨੰ ਕਤ੍ਤੁ+ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਧਾਰਣਤੋ ਤਦਟ੍ਠਆਸਨ+ਪਚਨਕ੍ਰਿਯੰ ਕਟ+ਥਾਲਿਯੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤ੍ਤੁਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਸੋ ਬਜਾਪਿਕੋ, ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੋ, ਵੇਸਯਿਕੋ, ਸਾਮੀਪਿਕੋਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਆਧੇਯਜਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸੇਸਾਧਾਰਭੂਤੋ, ਸੋ ਬਜਾਪਿਕੋ, ਯਥਾ ਤਿਲੇਸੁ ਤੇਲੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਖੀਰੇਸੁ ਜਲੰ, ਦਧਿਮ੍ਹਿ ਸਪ੍ਪਿ। ਪਚ੍ਚੇਕਸਿਦ੍ਧਾਨੰ ਭਾਵਾਨੰ ਯੰ ਆਧੇਯਜਭਾਵੇਨ ਉਪਸਿਲੇਸਨੰ ਅਲ੍ਲੀਯਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੋ। ਯਥਾ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ, ਥਾਲਿਯੰ ਓਦਨੰ ਪਚਤਿ, ਘਟੇ ਉਦਕ+ਮਤ੍ਥਿ, ਦੂਰੇ ਠਿਤੋ, ਸਮੀਪੇ ਠਿਤੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਮੀਪੇ ਸਮੀਪੀਵੋਹਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਾਯਤ੍ਤਤਾਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ਆਧਾਰਭਾਵੋ ਉਪਚਰੀਯਤਿ, ਤੰ ਸਾਮੀਪਿਕੰ, ਯਥਾ ਗਙ੍ਗਾਯੰ ਘੋਸੋ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਸਮੀਪੇ ਵਜੋਤਜਤ੍ਥੋ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ। ਯਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵਵਸੇਨ ਦੇਸਨ੍ਤਰਾਵਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਾ ਆਧਾਰਪਰਿਕਪ੍ਪੋ , ਸੋ ਵੇਸਯਿਤੋ। ਯਥਾ ਆਕਾਸੇ ਸਕੁਣਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਭੂਮਿਯੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਜਲੇ ਮਚ੍ਛਾ, ਪਾਸਾਦੇਸੁ ਪਤਿਤੋ, ਪਾਪਸ੍ਮਿੰ ਰਮਤੀ ਮਨੋ, ਪਸਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਾਧੁ, ਵਿਨਯੇ ਨਿਪੁਣੋ, ਮਾਤਰਿ ਸਾਧੁ, ਪਿਤਰਿ ਨਿਪੁਣੋ।

ਕਿਰਿਯਾ ਕਤ੍ਤੁ+ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾ, ਆਧਾਰੀਯਤਿ ਯੇਨ ਸੋ।
ਆਧਾਰੋ ਚਤੁਧਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਬਜਾਪਕਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ॥

ਬ੍ਯਾਪਕੋ ਤਿਲਖੀਰਾਦਿ, ਕਟੋ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੋ।
ਸਾਮੀਪਿਕੋ ਤੁ ਗਙ੍ਗਾਦਿ, ਆਕਾਸੋ ਵਿਸਯੋ ਮਤੋ॥

੩੩. ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ

ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਸਤ੍ਤਮੀ ਹੋਤਿ। ਅਜਿਨਮ੍ਹਿ ਹਞ੍ਞਤੇ ਦੀਪਿ, ਕੁਞ੍ਜਰੋ ਦਨ੍ਤੇਸੁ ਹਞ੍ਞਤੇ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ।

੩੪. ਯਬ੍ਭਾਵੋ ਭਾਵਲਕ੍ਖਣਂ

ਯਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਭਾਵਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਤਿ, ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਮੀ। ਕਾਲੇ ਗਾਵੀਸੁ ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ਗਤੋ, ਦੁਦ੍ਧਾਸੁ ਆਗਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਗਮਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਦੋਹਨਕ੍ਰਿਯਾਚਿਹਨਂ, ਆਗਮਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਦੁਦ੍ਧਾਕ੍ਰਿਯਾਚਿਹਨਂ, ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ। ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੇ ਗਤੋ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਆਗਤੋ, ਜਾਯਮਾਨੇ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਅਯਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿ।

ਪਾਸਾਣਾ ਸਕ੍ਖਰਾ ਚੇਵ, ਕਠਲਾ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾ।
ਸਬ੍ਬੇ ਮਗ੍ਗਾ ਵਿਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਲੋਕਨਾਯਕੇ॥

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਅਕਾਲੇ ਵਸ੍ਸਤੀ ਤਸ੍ਸ, ਕਾਲੇ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਿਸਯਸਤ੍ਤਮੀ।

੩੫. ਛਟ੍ਠੀ ਚਾ+ਨਾਦਰੇ

ਯਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਭਾਵਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਤਿ, ਤਤੋ ਛਟ੍ਠੀ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤਮੀ ਚਾ+ਨਾਦਰੇ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇ। ਅਕਾਮਕਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਰੁਦਨ੍ਤਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਰੁਦਨ੍ਤੇਸੁ ਵਾ। ''ਆਕੋਟਯਨ੍ਤੋ ਸੋ ਨੇਤਿ, ਸਿਵਿਰਾਜਸ੍ਸ ਪੇਕ੍ਖਤੇ'', ''ਮਚ੍ਚੁ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੇ ਮਹਾਜਨੇ''।

ਗੁਨ੍ਨਂ ਸਾਮੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ, ਗੋਸੁ ਸਾਮੀਤਿ ਵਿਸਯਸਤ੍ਤਮੀ। ਏਵਂ ਗੁਨ੍ਨਮਿਸ੍ਸਰੋ, ਗੋਸ੍ਵਿ+ਸ੍ਸਰੋ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਅਧਿਪਤਿ, ਗੋਸੁ ਅਧਿਪਤਿ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਦਾਯਾਦੋ, ਗੋਸੁ ਦਾਯਾਦੋ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਸਕ੍ਖੀ, ਗੋਸੁ ਸਕ੍ਖੀ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਪਤਿਭੂ, ਗੋਸੁ ਪਤਿਭੂ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਪਸੁਤੋ, ਗੋਸੁ ਪਸੁਤੋ, ਕੁਸਲਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤੇ, ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਕਟਕਰਣਸ੍ਸ, ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਕਟਕਰਣੇ। ਤਥਾ ਆਧਾਰਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਸਤ੍ਤਮੀ, ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਚੁਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ, ਬਾਹਾਸੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਹਤ੍ਥੇਸੁ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਕਦਲੀਸੁ ਗਜੇ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋਤਿ ਵਿਸਯਸਤ੍ਤਮੀ।

੩੬. ਯਤੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ

ਜਾਤਿਗੁਣਕ੍ਰਿਯਾਹਿ ਸਮੁਦਾਯਤੇ+ਕਦੇਸਸ੍ਸ ਪੁਥਕ੍ਕਰਣਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ, ਯਤੋ ਤਂ ਕਰੀਯਤਿ, ਤਤੋ ਛਟ੍ਠੀਸਤ੍ਤਮਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਾਲਯੋ ਸੂਕਧਞ੍ਞਾਨਂ ਪਥ੍ਯਤਮਾ, ਸੂਕਧਞ੍ਞੇਸੁ ਸਾਲਯੋ ਪਥ੍ਯਤਮਾ। ਕਣ੍ਹਾ ਗਾਵੀਨਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਖੀਰਤਮਾ, ਕਣ੍ਹਾ ਗਾਵੀਸੁ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਖੀਰਤਮਾ। ਗਚ੍ਛਤਂ ਧਾਵਨ੍ਤੋ ਸੀਘਤਮਾ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਧਾਵਨ੍ਤੋ ਸੀਘਤਮਾ।

੧੪. ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਾ+ਧਿਕ੍ਯੇ

ਆਧਿਕ੍ਯੇ ਅਤ੍ਥੇ ਉਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਮੀ ਹੋਤਿ। ਉਪਖਾਰਿਯਂ ਦੋਣੋ, ਖਾਰਿਯਾ ਦੋਣੋ ਅਧਿਕੋਤ੍ਯਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਉਪਨਿਕ੍ਖੇ ਕਹਾਪਣਂ।

੧੫. ਸਾਮਿਤ੍ਤ੍ਵ+ਧਿਨਾ

ਸਾਮਿਭਾਵਤ੍ਥੇ ਅਧਿਨਾ ਯੁਤ੍ਤਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਮੀ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਾਲਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਚਾਲੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਾ ਪਞ੍ਚਾਲਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਦੇਵੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾਦੀਹਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਧਿਕੋਤਜਤ੍ਥੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਅਯਂ ਭੇਦੋ –

ਕਾਰਕਂ ਸਾਧਕਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਕ੍ਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਮੇਵ, ਤਞ੍ਚ ਦਣ੍ਡੋ, ਧਵਲੋ, ਪਚਨਂ, ਚਿਤ੍ਤੋ, ਗੋਤਿ ਦਬ੍ਬ+ਗੁਣ+ਕ੍ਰਿਯਾ+ਨਾਮ+ਜਾਤਿਭੇਦੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮ+ਕਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਂ, ਤਂ ਸਤ੍ਤਿਕਾਰਕਂ, ਤਦਾਧਾਰਭੂਤਦਬ੍ਬਾਦਯੋ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਾਰਕਂ, ਨ ਮੁਖਜਤੋ। ਮੁਖਜਤੋ ਚੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਿਦਬ੍ਬਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਬਜਾਵਟਰੂਪਤ੍ਤਾ ਯੋ ਆਧਾਰੋ, ਸੋ ਆਧਾਰੋਯੇਵ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਕਰਣਂ ਵਾ ਕਤ੍ਤੁਰੂਪਭੂਤੋ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਥਾਲਿ ਪਚਤਿ, ਥਾਲਿਯਾ ਪਚਤਿ, ਥਾਲਿਯਂ ਪਚਤੀਤਜਾਦਿਨਾ ਏਕਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਕਤ੍ਤੁ+ਕਰਣਾ+ਧਾਰਭੇਦੋ ਨ ਸਿਯਾ। ਸਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਦਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਅਨੇਕਸਤ੍ਤਿਯਾ ਆਧਾਰਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਦਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵਿਵਕ੍ਖਿਤਾ ਤਂ ਤਂ ਕਾਰਕਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਅਭੇਦੇਪਿ ਕਾਰਕਭੇਦੋ ਯੁਜ੍ਜਤੇ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

> ਵਿਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੁਆਦੀਹਿ , ਸਂਯੋਗਾ ਏਕਵਤ੍ਥੁਨੋ।
> ਨਾਨਾਤ੍ਤਂ ਯੁਜ੍ਜਤੇ ਨਾਟਜ-ਭੇਦੇਨ ਨਟਕਸ੍ਸਿ+ਵਾਤਿ॥

ਥਾਲਿ ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਏਕਾ ਚੇਦਪਿ ਸਤ੍ਤਿਕਾਰਕਭੂਤਕਤ੍ਤੁ+ਕਰਣਾ+ਧਾਰਾਦੀਨਂ ਭੇਦੇਨ ਭੇਦ+ਮੁਪਯਾਤਿ, ਕਿਮਿਵ ਰਾਮ+ਰਾਵਣਾਦਿਵੇਸਧਾਰੀਨਟਕੋ ਤੇਸਂ ਨਾਮਵਸੇਨ ਰਾਮੋ, ਰਾਵਣੋਤਿ ਭੇਦ+ਮੁਪਯਾਤਿ, ਤ+ਮਿਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪੁਨ+ਰਪਿ –

> ਯਥੇ+ਕੋਪਿ ਪਟੋ ਸੁਤ੍ਤ, ਪੀਤਾਦਿਗੁਣਸਂਯੁਤੋ।
> ਸੁਕ੍ਕੋ ਪਟੋਤਿ ਪੀਤੋਤਿ, ਭੇਦਂ ਯਾਤਜੇ+ਵਮੇਵ+ਯਂ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਤ੍ਤਿਭੂਤਕਤ੍ਤਾਦਯੋ ਮੁਖਜਕਾਰਕਂ, ਤਂਯੋਗੇਨ ਦਬ੍ਬਭੂਤਥਾਲੀ ਗੁਣਕਾਰਕਂ, ਤੇ ਚ ਕਥਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਾਰਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਯ ਹਸਤਿ+ਨਚ੍ਚਤਿਚ੍ਚਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਕ੍ਰਿਯਾਯ ਤਦਤ੍ਥਭੂਤਇਨ੍ਧਨਾਦੀਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਂ ''ਓਦਨਂ ਪਚਤੀ''ਤਜਾਦੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। 'ਕਟ੍ਠੇਹਿ ਪਚ੍ਚਤੀ'ਤਜਾਦੋ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਜਲਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਪਾਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭਾਵੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। 'ਫਰਸੁਨਾ ਛਿਨ੍ਨਤੀ'ਤਜਾਦੋ ਫਰਸੁ ਚ ਕਟ੍ਠਾਨਂ ਦ੍ਵਿਧਾਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਮਾਨਬਜਾਪਜੇ ਸਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਦਾਨਾ+ਵਧਿ+ਆਧਾਰਾਨਂ 'ਗਾਵੋ ਦਦਾਤਿ' 'ਗਾਮਸ੍ਮਾ ਅਪਨਯਤਿ' 'ਥਾਲਿਯਂ ਪਚਤੀ'ਤਜਾਦੀਸੁ ਗੋਦਾਨਾ+ਪਨਯਨ+ਪਚਨਕ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਯਥਾਸਕਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤਕੋ ਕਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸ ਏਵ ਪਧਾਨੋ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਵੋਹਾਰਂ ਲਭਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਕਰਣਾਦੀਨਂ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵੇ ਸਤਿਪਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤਂ ਨ ਲਭਤਿ।

ਚੋਦਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

> ਨਨੁ ਸਾਮਗਜਮੀਨਾਯਂ, ਕ੍ਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿ ਕਥਂ ਵਦ।
> ਏਕਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਏਵ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਤ੍ਤੁਤਂ ਵਿਨਾ॥

> ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਰਣਾਦੀਨਂ, ਕਤ੍ਤੁਤਾਯ ਵਿਯੋਗਤੋ।

ਕਰਣਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਕਾਰਕਂ ਨ ਹਿ ਛਬ੍ਬਿਧਨ੍ਤਿ॥

ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

ਯਦਜਪਜ+ਤ੍ਥਿ ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਂ, ਸਭਾਵਾ ਕਰਣਾਦਿਸੁ।
ਕ੍ਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਜਾ ਤਥਾਪਜੇ+ਤ+ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ ਪਰਙ੍ਗਤੋ॥

ਏਤਂ ਸਭਾਵਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਕਰਣਾਦੀਸੁ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਂ ਪਰੇਸਂ ਕਰਣਾਦੀਨਂ ਜਲਨ+ਧਾਰਣਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਯ ਅਙ੍ਗਂ ਉਪਾਯਤਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕਾਰਕਂ ਛਬ੍ਬਿਧਂ ਸਵ੍ਵਾ-ਵਸਾ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਵਿਧਂ।
ਪਭੇਦਾ ਸਤ੍ਤੁਧਾ ਕਮ੍ਮਂ, ਕਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਭਵੇ॥

ਕਰਣਂ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ ਤਿਧਾ ਮਤਂ।
ਅਪਾਦਾਨਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ, ਆਧਾਰੋ ਤੁ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ॥

ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਪਨ –

ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੁ+ਮੁਪਯੋਗਞ੍ਚ, ਕਰਣਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਿਯਂ।
ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਭੁਮ੍ਮ+ਮਾਲਪਨ+ਟ੍ਠਮਂਤਿ॥

ਇਤਿ ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਕਾਰਕਕਣ੍ਡੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਸਮਾਸਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਨਾਮਾਨਮੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ ਸਮਾਸੋਤਿ ਨਾਮਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਸਯਞ੍ਚ ਨਾਮਿਕਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮਾਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

੧. ਸਜਾਦਿ ਸਜਾਦਿਨੇ+ਕਤ੍ਥਨ੍ਤਿ

ਇਦ+ਮਧਿਕਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਗ੍ਗਹਣਞਾਯੇਨ ਸਜਾਦੀਤਿ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਂ। ਸੋ ਚ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਾਨਂ ਨਾਮਾਨ+ਮੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਸਮਾਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

੨. ਅਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿ+ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ+ਸਮੀਪ+ਸਾਕਲ੍ਯਾ+ਭਾਵ+ਯਥਾ+ ਪਚ੍ਛਾ+ਯੁਗਪਦਤ੍ਥੇ

ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ+ਤ੍ਥਪਰਂ ਯਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਪਰਮਞ੍ਚ ਯਂ।
ਨਪੁਂਸਕਂ ਭਵੇ ਯਞ੍ਚ, ਤ+ਦਾਸਂਖ੍ਯ+ਮਿਹੇ+ਸ੍ਸਤੇ॥

ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਯਂ, ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵਨਾਮਤੋ।
ਉਪਕੁਮ੍ਭਂ ਤਿਟ੍ਠਗੁ ਚ, ਪਾਤਮੇਘਂਤਿ ਤਂ ਯਥਾ॥

ਅਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤਂ ਵਿਭਤ੍ਯਾਦੀਨ+ਮਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥਂ ਭਵਤਿ। ''ਅਵਿਗ੍ਗਹੋ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸੋ, ਪਦਨ੍ਤਰਵਿਗ੍ਗਹੋ ਚੇ''ਤਿ ਪਦਨ੍ਤਰਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਭਤ੍ਯਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ –

੨,੧੧੯. ਏਕਤ੍ਥਤਾਯਂ

ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਪਕਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਿਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸੋ ਏਕਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਏਕਤ੍ਥਤਾ, ਈਯਾਦਿ+ਣਾਦਿ+ਸਮਾਸਵਿਧਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਸਜਾਦਿਲੋਪੋ ਹੋਤਿ।

੯. ਤਂ ਨਪੁਂਸਕਨ੍ਤਿ

ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੇ ਚ ''ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਾ+ਮਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਲੋਪੇ ਚ ਕਤੇ ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਭੋ ਅਧਿਤ੍ਥਿ, ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਪਸ੍ਸ, ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਕਤਂ, ਅਧਿਤ੍ਤਿ ਚਰਤਿ, ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਦੇਹਿ, ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਅਪੇਹਿ, ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਆਯਤ੍ਤਂ, ਅਧਿਤ੍ਥਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ। ਏਵਂ ਅਧਿਕੁਮਾਰਿ, ਅਨੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸ ਘਪਸ੍ਸ ''ਘਪਸ੍ਸ+ਨ੍ਤਸ੍ਸਾ+ਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ।

ਸਹ=ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਂ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪਰਿ ਚ ਸਮਾਸਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ''ਅਕਾਲੇ ਸਤ੍ਤਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਸਹਸ੍ਸ ਸਾਦੇਸੋ। ਸਜਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਾ+ਮਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਸਜਾਦੀਨਂ ਲੋਪੇ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ''ਨਾ+ਤੋ+ਮਪਞ੍ਚਮਿਯਾ''ਤਿ ਅਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਪਟਿਸੇਧੋ ਚ ਅਕਾਰਨ੍ਤਅਸਂਖ੍ਯਸਮਾਸਤੋ ਪਰਾਸਂ ਸਬ੍ਬਵਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ਅਂਆਦੇਸੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ।

ਭਿਕ੍ਖਾਨਂ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ, ਏਤ੍ਥ ਘਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ। ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਭੋ ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ, ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ ਪਸ੍ਸ। ਨਾ+ਸ੍ਮਿਂਸੁ ''ਵਾ ਤਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਮੀਨਂ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਅਂ, ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ ਸੁਭਿਕ੍ਖੇਨ ਵਾ ਕਤਂ, ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ ਸੁਭਿਕ੍ਖੇਨ ਵਾ ਚਰਤਿ, ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ ਦੇਹਿ। ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਅ+ਮਬ੍ਭਾਵਾ ਸੁਭਿਕ੍ਖਾ ਅਪਗਚ੍ਛ, ਸੁਭਿਕ੍ਖ+ਮਾਯਤ੍ਤਂ, ਸੁਭਿਕ੍ਖਂ ਸੁਭਿਕ੍ਖੇ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ-ਕੁਮ੍ਭਸ੍ਸ ਸਮੀਪਂ ਉਪਕੁਮ੍ਭਂ, ਏਵਂ ਉਪਨਗਰਂ, ਭੋ ਉਪਕੁਮ੍ਭਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਾਕਲਜੇ-ਤਿਣਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਤਿਣੰ, ਤਿਣਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣੀਯ+ਮਜ੍ਝੋਹਰਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਸਮੰ । ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਾਗ੍ਗਿ, ਅਗ੍ਗਿਗਨ੍ਥੰਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਧੀਤੇਤਜਤ੍ਥੋ। ਵਾਰਗ੍ਗਹਣੰ ਅਧਿਤ੍ਥਿਸਮੰ।

ਅਭਾਵੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਭੇਦਾ ਬਹੁਵਿਧੋ, ਤਤ੍ਥ ਇਦ੍ਧਾਭਾਵੇਵਿਗਤਾ ਇਦ੍ਧਿ=ਵਿਭੂਤਿ ਸਦ੍ਦਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸਦ੍ਦਿਕੰ। ਅਤ੍ਥਾਭਾਵੇਮਕ੍ਖਿਕਾਨੰ ਅਭਾਵੋ ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕੰ, ਨਿਦ੍ਦਰਥੰ, ਨਿਮ੍ਮਸਕੰ। ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਭਾਵੇ-ਅਤਿਗਤਾਨਿ ਤਿਣਾਨਿ ਨਿਤ੍ਤਿਣੰ। ਉਪਭੋਗਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇ-ਅਤਿਗਤੰ ਲਹੁਪਾਵੁਰਣੰ ਅਤਿਲਹੁਪਾਵੁਰਣੰ, ਲਹੁਪਾਵੁਰਣਸ੍ਸ ਨਾ+ਯੰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਥਾਤ੍ਥੋ+ਨੇਕਵਿਧੋ, ਤਤ੍ਥ ਯੋਗ੍ਗਤਾਯੰ-ਯੋਗ੍ਗੰ ਰੂਪ+ਮਨੁਰੂਪੰ। ਵਿਚ੍ਛਾਯੰ-ਅਦ੍ਧਮਾਸੰ ਅਦ੍ਧਮਾਸੰ ਅਨੁ ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸੰ, ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥਾਨਤਿਵਤ੍ਤਿਯੰ-ਸਤ੍ਤਿੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ, ਯਥਾਬਲੰ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਯਾ ਯਾ ਪਰਿਸਾ ਯਥਾਪਰਿਸਾ। ਸਦਿਸਤ੍ਥੇ-ਕਿਖਿਯਾ ਕਣ੍ਹਵਿਚ੍ਛਿਤਧੇਨੁਯਾ ਸਦਿਸੋ ਸਕਿਖਿ, ਸਹਸ੍ਸ ਸਾਦੇਸੋ। ਆਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯੰ-ਜੇਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਨੁਜੇਟ੍ਠੰ।

ਪਚ੍ਛਾਅਤ੍ਥੇ-ਰਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਰਥੰ।

ਯੁਗਪਦਤ੍ਥੇ-ਚਕ੍ਕੇਨ ਸਹ=ਏਕਕਾਲੰ ਸਚਕ੍ਕੰ, ਚਕ੍ਕੇਨ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨਿਧੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩. ਯਥਾ ਨ ਤੁਲ੍ਯੇ

ਯਥਾਸਦ੍ਦੋ ਤੁਲਜਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਸਜਾਦ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥੋ ਨ ਭਵਤਿ। ਯਥਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ, ਤਥਾ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਉਪਮਾਨਭੂਤੋ ਯਥਾਸਦ੍ਦੋ 'ਤਥਾ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਉਪਮੇਯਜ+ਮਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਾਪੇਕ੍ਖ+ਮਸਮਤ੍ਥੰ ਭਵਤੀ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਅਸਮਾਸੇ ''ਨ ਤੁਲਜੇ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਿਮਤ੍ਥ+ਮਿਤਿ ਚੇ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਯਥਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਮੇਵ ਉਪਮਾਨੰ ਭਵਤਿ, ਨ ਵਿਸੁੰ ਯਥਾਸਦ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸੇਵ ਉਪਮੇਯਜਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇ ਨ ਅਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤਾ ਨ ਵਿਸੁੰ ਯਥਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਦਿਸ੍ਸੇ ਪਤ੍ਤਸਮਾਸਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥ+ਮਿਦੰ। ਤੁਲਜਤ੍ਥੇਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਤੁਲਜੰ ਵਿਨਾ ਤੁਲਜਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤੁਲਜਤ੍ਥੇਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਤੁਲਜੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

> ਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿ ਸਾਦਿਸ੍ਸੰ, ਞਾਯਤੇ ਯਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵੰ।
> ਉਪਮਾ ਨਾਮ ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ, ਪਪਞ੍ਚੋ ਬਹੁਧਾ ਭਵੇ॥

੪. ਯਾਵਾ+ਵਧਾਰਣੇ

ਯਾਵਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਸਜਾਦ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ। ਅਵਧਾਰਣੰ=ਏਤ੍ਤਕਤਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਯਾਵਨ੍ਤਾਨਿ ਅਮਤ੍ਤਾਨਿ=ਭਾਜਨਾਨਿ ਯਾਵਾਮਤ੍ਤੰ, ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਸੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬਸਮੰ। ਜੀਵਸ੍ਸ ਯਤ੍ਤਕੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਯਾਵਜੀਵੰ। ਯਾਵਤਾਯੁਕੰ, ''ਸਕਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਕਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਤ੍ਤਕੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ।

੫. ਪਯਜਪਾ ਬਹਿ ਤਿਰੋ ਪੁਰੇ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਪਞ੍ਚਮਜਾ

ਪਰਿਆਦਯੋ ਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਪਰਿ ਪਬ੍ਬਤਾ ਪਰਿਪਬ੍ਬਤੰ। ਵਾਸ੍ਸ ਵਾਕਜਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿ ਪਬ੍ਬਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਪ ਪਬ੍ਬਤਾ ਅਪਪਬ੍ਬਤੰ, ਆ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਾ ਆਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੰ, ਬਹਿ ਗਾਮਾ ਬਹਿਗਾਮੰ, ਤਿਰੋ ਪਬ੍ਬਤਾ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤੰ, ਪੁਰੇ ਭਤ੍ਤਾ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਛਾ ਭਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਉਪਕੁਮ੍ਭਸਮੰ, ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਸੋ ਵਿਸੇਸੋ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਸੁਤ੍ਤੇਪਿ।

ਵਾਤਜ+ਧਿਕਾਰੋ –

੬. ਸਮੀਪਾ+ਯਾਮੇਸ੍ਵ+ਨੁ

“ਅਸੰਖਜ”ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸਸ੍ਸ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੰ ਸਮੀਪਗ੍ਗਹਣੰ। ਅਨੁਸਦ੍ਦੋ ਸਾਮੀਪਜੇ ਆਯਾਮੇ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥੰ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਸਮੀਪਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸਾਮੀਪਜਮੇਵ ਗਮਜਤੇਤਿ ਸਾਮੀਪਜੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਨਸ੍ਸ ਅਨੁ=ਸਮੀਪੰ ਅਨੁਵਨੰ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਅਨੁ=ਆਯਾਮੋ ਅਨੁਗਙ੍ਗੰ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਅਨੁ ਵਾ ਬਾਰਾਣਸੀ।

੭. ਤਿਟ੍ਠਗ੍ਵਾਦੀਨਿ

ਤਿਟ੍ਠਗੁਆਦੀਨਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇਨ ਸਿਦ੍ਧਾਪਿ ਅਸ੍ਮਿੰ ਅਸੰਖਜਸਮਾਸੇ ਨਿਪਾਤਿਯਨ੍ਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਗਾਵੋ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਸਦ੍ਦ+ਗੋਸਦ੍ਦੇਹਿ ਪਠਮਾਯੋਮ੍ਹਿ ਕਤੇ “ਵਾ+ਨੇਕਞ੍ਞਤ੍ਥੇ”ਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨਾ ਲੋਪੇ ਨਪੁੰਸਕਤ੍ਤੇ ਚ ਕਤੇ ਸਿਮ੍ਹਿ ਗੋਸ੍ਸ “ਗੋਸ੍ਸੁ”ਤਿ ਉਕਾਰੇ “ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਾ+ਮਾਦਿਤੋ”ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। ਏਵੰ ਵਹਨ੍ਤੀ ਗਾਵੋ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇਤਿ ਵਹਗ੍ਗੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵੇਲਾਪ੍ਪਕਾਸਕਪਾਤੋਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਪਾਤੋ ਨਹਾਨਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਮੀਅਮਾਦਿਸਮਾਸੇ ਪਾਤਨਹਾਨੰ, ਏਵੰ ਸਾਯਨਹਾਨੰ, ਪਾਤਕਾਲੰ, ਸਾਯਕਾਲੰ, ਪਾਤਮੇਘੰ, ਸਾਯਮੇਘੰ, ਪਾਤਮਗ੍ਗੰ, ਸਾਯਮਗ੍ਗੰ, ਏਤ੍ਥ “ਏਓਨ+ਮ ਵਣ੍ਣੇ”ਤਿ ਅਕਾਰੋ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ ਹੋਤਿ।

੮. ਓਰੇ+ਪਰਿ+ਪਟਿ+ਪਾਰੇ+ਮਜ੍ਝੇ+ਹੇਟ੍ਠ+ਦ੍ਧਾ+ਧੋ+ਨ੍ਤੋ ਵਾ ਛਟ੍ਠਿਯਾ।

ਓਰਾਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਓਰੰ ਗਙ੍ਗਾਯ ਓਰੇਗਙ੍ਗਾ, ਉਪਰਿ ਸਿਖਰਸ੍ਸ ਉਪਰਿਸਿਖਰੰ, ਪਟਿ=ਮੁਖੰ ਸੋਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸੋਤੰ, ਪਾਰੰ ਯਮੁਨਾਯ ਪਾਰੇਯਮੁਨੰ, ਮਜ੍ਝੰ ਗਙ੍ਗਾਯ ਮਜ੍ਝੇਗਙ੍ਗੰ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਸਾਦੰ, ਉਦ੍ਧੰ ਗਙ੍ਗਾਯ ਉਦ੍ਧਗਙ੍ਗੰ, ਅਧੋ ਗਙ੍ਗਾਯ ਅਧੋਗਙ੍ਗੰ, ਅਨ੍ਤੋ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਪਾਸਾਦੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨਾਵ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੇ ਚ ਏਕਾਰੇ ਚ ਕਤੇ ਓਰੇਚ੍ਚਾਦਿ ਹੋਤਿ।

੧੦. ਅ+ਮਾਦਿ

ਅ+ਮਾਦਿਸਜਾਦਜਨ੍ਤੰ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੇਨ ਸਹ ਬਹੁਲ+ਮੇਕਤ੍ਥੰ ਹੋਤਿ।

ਉਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ+ਤ੍ਥੋ, ਪਧਾਨੰ ਲਿਙ੍ਗ+ਮਸ੍ਸ ਚ।
ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਾਦਿਪਦੇਕਤ੍ਥੋ, ਬਹੁਧਾ ਤੰ ਵਿਭਜ੍ਜਤੇ॥

ਪਰੇਸ+ਮਿਸ੍ਸਤੇ ਤਞ੍ਚ, ਭਿਯਜੋ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਾ+ਖਜਯਾ।
ਤੰ ਯਥਾ+ਤ੍ਰ ਰਾਜਾਪਚ੍ਚੰ, ਕਤ੍ਥਚੀਤਿ+ਮਿਤੀਦਿਸੰ॥

ਅ+ਮਾਦਜਨ੍ਤਾਨੰ ਕਾਰਕਾਨੰ ਅਕਾਰਕਾਨਞ੍ਚ ਸਮਾਸੋ ਕਤ੍ਥਚਿਮੇਵ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਬਹੁਲੰਵਿਧਾਨੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਾਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਅਮਾਦਿ ਗਤ+ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ+ਤੀਤਾ+ਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ+ਪਤ੍ਤਾ+ਪਨ੍ਨਾਦੀਹਿ ਭਵਤਿ। ਸਰਣੰ ਗਤੋਤਿ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ “ਏਕਤ੍ਥਤਾਯੰ”ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪਾਦਿ ਉਪਰਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਸਮੰ। ਸਰਣਗਤੋ, ਸਰਣਗਤਾ। ਸਰਣਗਤਾ, ਸਰਣਗਤਾਯੋ। ਸਰਣਗਤੰ ਕੁਲੰ, ਸਰਣਗਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ, ਭੂਮਿਗਤੋ। ਧਮ੍ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਭਵੰ ਅਤੀਤੋ ਭਵਾਤੀਤੋ, ਕਾਲਾਤੀਤੋ। ਪਮਾਣੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਲੋਕਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ। ਸੁਖੰ ਪਤ੍ਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋਤੰ ਆਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਰਥੰ ਆਰੁਲ੍ਹੋ ਰਥਾਰੁਲ੍ਹੋ । ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿੰ ਸੋਭਣੋ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਸੋਭਣੋ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਸੁਖੰ। ਅਕਾਰਕਾਨੰ ਸਮਾਸੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ। ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵੋ+ਪਪਦਸਮਾਸੇ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ, ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ, ਅਤ੍ਥੰ ਕਾਮੇਤੀਤਿ

ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ, ਧਮ੍ਮਕਾਮੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਧਰੋ, ਵਿਨਯਧਰੋ। ਸਾਨਂ ਪਚਤੀਤਿ ਸਪਾਕੋ, ਤਨੁਂ ਵਾਯਤੀਤਿ ਤਨੁਵਾਯੋ, ਵਰਂ ਆਹਰਤੀਤਿ ਵਰਾਹਰੋ। ਨ੍ਤੁ+ਮਾਨ+ਕ੍ਵਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾਕ੍ਯਮੇਵ। ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਮਾਨੋ, ਓਦਨਂ ਭੁਤ੍ਵਾ।

ਤਤਿਯਾਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਤਕ+ਪੁਬ੍ਬ+ਸਦਿਸ+ਸਮੋ+ਨਤ੍ਥ+ਕਲਹ+ਨਿਪੁਣ+ਮਿਸ੍ਸ+ਸਖਿਲਾਦੀਹਿ। ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਾਸਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਏਵਂ ਜਿਨਦੇਸਿਤੋ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਸਤ੍ਥਵਣ੍ਣਿਤੋ। ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤੋ ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤੋ, ਵਿਞ੍ਞੂਪ੍ਪਸਤ੍ਥੋ, ਇਸ੍ਸਰਕਤਂ, ਸਯਂ ਕਤਂ, ਸੁਕੇਹਿ ਆਹਟਂ ਸੁਕਾਹਟਂ, ਰਞ੍ਞਾ ਹਤੋ ਰਾਜਹਤੋ, ਰਾਜਪੀਲ਼ਿਤੋ। ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ ਅਗ੍ਗਿਦਡ੍ਢੋ, ਸਪ੍ਪੇਨ ਦਟ੍ਠੋ ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠੋ, ਸਲ੍ਲੇਹਿ ਵਿਦ੍ਧੋ ਸਲ੍ਲਵਿਦ੍ਧੋ, ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਕਤੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਏਵਂ ਸੁਖਸਹਗਤਂ, ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਮਿਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗੋ, ਪਿਯਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਜਾਤਿਥਦ੍ਧੋ, ਗੁਣਹੀਨੋ, ਗੁਣਵੁਦ੍ਧੋ, ਚਤੁਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਂ, ਚਤੁਵਗ੍ਗਾਦਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਕੇਹਿ ਪੇਯ੍ਯਾ ਕਾਕਪੇਯ੍ਯਾ, ਨਦੀ। ਕ੍ਵਚਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਉਰਸਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਉਰਗੋ, ਪਾਦੇਨ ਪਿਵਤੀਤਿ ਪਾਦਪੋ। ਕ੍ਵਚਿ ਵਾਕ੍ਯਮੇਵ, ਫਰਸੁਨਾ ਛਿਨ੍ਨਵਾ, ਕਾਕੇਹਿ ਪਾਤਬ੍ਬਾ, ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਬ੍ਬਾਦਿਯੋਗੇ-ਮਾਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੋ ਮਾਸਪੁਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਮਾਤੁਸਦਿਸੋ, ਮਾਤੁਸਮੋ। ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ, ਸੀਲਵਿਕਲੋ, ਅਸਿਕਲਹੋ, ਵਾਚਾਨਿਪੁਣੋ, ਯਾਵਕਾਲਿਕਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ, ਵਾਚਾਸਖਿਲੋ । ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਸਦਿਸੋ ਸਤ੍ਥੁਸਦਿਸੋ, ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੋ, ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕੋ, ਗੁਣਾਧਿਕੋ। ਦਧਿਨਾ ਉਪਸਿਤ੍ਤਂ ਭੋਜਨਂ ਦਧਿਭੋਜਨਂ, ਗੁਲ਼ੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਓਦਨੋ ਗੁਲ਼ੋਦਨੋ। ਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਤੋ, ਉਪਸਿਤ੍ਤਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਪਞ੍ਞਾਯਨੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵੋ+ਪਸਿਤ੍ਤਾਦਿਕ੍ਰਿਯਾਨ+ਮਾਖ੍ਯਾਪਨਤੋ ਨਤ੍ਥਾ+ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥਤਾ। ਏਵਂ ਖੀਰੋਦਨੋ। ਅਸ੍ਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਰਥੋ ਅਸ੍ਸਰਥੋ, ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ, ਜਮ੍ਬੁਯਾ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਲਕ੍ਖਿਤੋ ਦੀਪੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ, ਏਕੇਨ ਅਧਿਕਾ ਦਸ ਏਕਾਦਸ, ਜਾਤਿਯਾ ਅਨ੍ਧੋ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧੋ, ਪਕਤਿਯਾ ਮੇਧਾਵੀ ਪਕਤਿਮੇਧਾਵੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਤਦਤ੍ਥ+ਅਤ੍ਥ+ਹਿਤ+ਦੇਯ੍ਯਾਦੀਹਿ। ਤਦਤ੍ਥੇ-ਕਥਿਨਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸਂ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਂ, ਕਥਿਨਚੀਵਰਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਚੀਵਰਦੁਸ੍ਸਂ, ਚੀਵਰਮੂਲਂ, ਯਾਗੁਯਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਤਣ੍ਡੁਲਾ ਯਾਗੁਤਣ੍ਡੁਲਾ, ਭਤ੍ਤਤਣ੍ਡੁਲਾ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਭਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਂ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਗਮਿਕਭਤ੍ਤਂ, ਪਾਸਾਦਾਯ ਦਬ੍ਬਂ ਪਾਸਾਦਦਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚਾ+ਯਂ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਿਲਿਙ੍ਗਤਾ ਚ-ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਹਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤ੍ਥੋ ਵਿਹਾਰੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤ੍ਥਾ ਯਾਗੁ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤ੍ਥਂ ਚੀਵਰਂ। ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਯਦਤ੍ਥੋ, ਯਦਤ੍ਥਾ, ਯਦਤ੍ਥਂ। ਏਵਂ ਤਦਤ੍ਥੋ, ਤਦਤ੍ਥਾ, ਤਦਤ੍ਥਂ। ਤਥਾ ਲੋਕਹਿਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦੇਯ੍ਯਂ ਬੁਦ੍ਧਦੇਯ੍ਯਂ ਪੁਪ੍ਫਂ। ਸਙ੍ਘਦੇਯ੍ਯਂ ਚੀਵਰਂ। ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ ''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਂ''।

ਪਞ੍ਚਮੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਅਪਗਮਨ+ਭਯ+ਵਿਰਤਿ+ਮੋਚਨਤ੍ਥਾਦੀਹਿ। ਮੇਥੁਨਸ੍ਮਾ ਅਪੇਤੋ ਮੇਥੁਨਾਪੇਤੋ, ਏਵਂ ਪਲਾਪਗਤੋ, ਨਗਰਨਿਗ੍ਗਤੋ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਕਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਕਾਮਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗਾ ਪਤਿਤੋ ਰੁਕ੍ਖਗ੍ਗਪਤਿਤੋ, ਸਾਸਨਚ੍ਚੁਤੋ, ਆਪਤ੍ਤਿ-ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ , ਧਰਣੀਤਲਗ੍ਗਤੋ, ਸਬ੍ਬਭਵੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਸਬ੍ਬਭਵਨਿਸ੍ਸਟੋ। ਭਯਤਾਦਿਯੋਗੇ-ਰਾਜਤੋ ਭਯਂ ਰਾਜਭਯਂ, ਚੋਰਭਯਂ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਭਯਂ, ਅਗ੍ਗਿਭਯਂ, ਪਾਪਭੀਤੋ, ਪਾਪਭੀਰੁਕੋ। ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਵਿਰਤਿ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਰਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ। ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਬਨ੍ਧਨਮੁਤ੍ਤੋ, ਵਨਮੁਤ੍ਤੋ, ਬਨ੍ਧਨਮੋਕ੍ਖੋ। ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੁਕ੍ਕਟ੍ਠਂ, ਓਮਕੋਮਕਂ। ਕ੍ਵਚਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਜਾਤਂ ਕਮ੍ਮਜਂ, ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਜਂ, ਉਤੁਜਂ, ਆਹਾਰਜਂ। ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ 'ਪਾਸਾਦਾ ਪਤਿਤੋ'।

ਛਟ੍ਠੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਰਾਜਪੁਰਿਸੋ, ਆਚਰਿਯਪੂਜਕੋ, ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੋ, ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਂ, ਜਿਨਵਚਨਂ, ਸਮੁਦ੍ਦਘੋਸੋ, ਧਞ੍ਞਾਨਂ ਰਾਸਿ ਧਞ੍ਞਰਾਸਿ, ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧੋ, ਫਲਰਸੋ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਲਹੁਤਾ ਕਾਯਲਹੁਤਾ। ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ, ਅਯਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੋ ਅਯੋਪਤ੍ਤੋ, ਏਤ੍ਥ ''ਮਨਾਦ੍ਯਾਪਾਦੀਨ+ਮੋ ਮਯੇ ਚੇ''ਤਿ ਓ। ਏਵਂ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹਂ, ਪਾਨੀਯਥਾਲਕਂ, ਸਪ੍ਪਿਕੁਮ੍ਭੋ, ਦੇਵਾਨਂ ਰਾਜਾ ਦੇਵਰਾਜਾ। ਪੁਮਸ੍ਸ ਲਿਙ੍ਗਂ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਂ, ''ਪੁਂ ਪੁਮਸ੍ਸਵਾ''ਤਿ ਪੁਮਸ੍ਸ ਪੁਂ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ, ਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ ਚ। ਹਤ੍ਥਿਪਦਂ, ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ, ਜਮ੍ਬੁਸਾਖਾ, ਏਤ੍ਥ ਈਕਾਰੂਕਾਰਾਨਂ ਰਸ੍ਸੋ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਨ੍ਤੁ+ਮਾਨ+ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯ+ਪੂਰਣ+ਭਾਵ+ਤਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਹਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਮਮਾ+ਨੁਕੁਬ੍ਬਂ, ਮਮਾ+ਨੁਕੁਰੁਮਾਨੋ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਕਣ੍ਹਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਖੀਰਤਮਾ, ਸਿਸ੍ਸਾਨਂ ਪਞ੍ਚਮੋ, ਪਟਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਤਾ। ਕ੍ਵਚਿ ਹੋਤੇਵ 'ਵਤ੍ਤਮਾਨਸਾਮੀਪ੍ਯਂ'। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਾ ਦਨ੍ਤਾਤਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਨ ਹੋਤਿ। ਫਲਾਨਂ ਤਿਤ੍ਤੋ, ਫਲਾਨ+ਮਾਸਿਤੋ, ਫਲਾਨਂ ਸੁਹਿਤੋ।

‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਂ ਗੇਹਂ’’ਤਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਨ ਹੋਤਿ। ‘‘ਰਞ੍ਞੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਧਨਂ’’ਤਿ ਧਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀਤਿ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵਾ ਨ ਹੋਤਿ। ‘‘ਰਞ੍ਞੋ ਗੋ ਚ ਅਸ੍ਸੋ ਚ ਪੁਰਿਸੋ ਚਾ’’ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਤਾਯ ਵਾਕ੍ਯਮੇਵ। ਰਞ੍ਞੋ ਗਵਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾ ਰਾਜਗਵਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤੇਵ, ਏਕਤ੍ਥੀਭਾਵਾ। ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਨ ਨਿਚ੍ਚਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਪਿ ਗਮਕਤ੍ਤਾ ਸਮਾਸੋ, ਗਮਕਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਨਿਬਨ੍ਧਨਂ, ਯਥਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੁਰੁਕੁਲਂ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋਤਿਆਦਿ।

ਸਤ੍ਤੁਮੀਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਰੂਪੇ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ, ਏਵਂ ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ, ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ। ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਰਤੋ ਧਮ੍ਮਰਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਭਿਰਤਿ, ਧਮ੍ਮਰੁਚਿ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੋ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਦਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤਰਕਤਂ। ਦਸ੍ਸਨੇ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸਾਦੋ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਾਸੋ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ, ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ, ਕਾਲਵਸ੍ਸਂ, ਵਨਪੁਪ੍ਫਂ, ਵਨਮਹਿਸੋ, ਗਾਮਸੂਕਰੋ, ਸਮੁਦ੍ਦਮਚ੍ਛਾ, ਆਵਾਟਕਚ੍ਛਪੋ, ਆਵਾਟਮਣ੍ਡੂਕੋ, ਕੂਪਮਣ੍ਡੂਕੋ, ਤਿਤ੍ਥਨਾਵਾ। ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਧੁਤ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਧੁਤ੍ਤੋ, ਅਕ੍ਖਧੁਤ੍ਤੋ। ਛਾਯਾਯਂ ਸੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਸੁਕ੍ਖੋ, ਅਙ੍ਗਾਰਪਕ੍ਕਂ, ਚਾਰਕਵਨੋ। ਕ੍ਵਚਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਵਨੇ ਚਰਤੀਤਿ ਵਨਚਰਕੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ, ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਥਲਟ੍ਠੋ, ਜਲਟ੍ਠੋ, ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠੋ, ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ। ਪਙ੍ਕੇ ਜਾਤਂ ਪਙ੍ਕਜਂ, ਸਰੋਰੁਹ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੧. ਵਿਸੇਸਨ+ਮੇਕਤ੍ਥੇਨ

ਵਿਸੇਸਨਂ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸ੍ਸੇਨ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇਨਸਹੇ+ਕਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ।

ਸਮਾਨਤ੍ਥੇ ਪਦੇ ਯਤ੍ਥ, ਭੇਦਜਭੇਦਕਵਾਚਕੇ।
ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋ+ਯਂ, ਵਿਸੇਸ੍ਸਤ੍ਥਪਧਾਨਤੋ॥

ਵਿਸੇਸ੍ਸਗਤ+ਮੇਵ+ਤ੍ਰ, ਲਿਙ੍ਗ+ਮੇਤਂ ਪਰਂ ਤਤੋ।
ਕਮ੍ਮਧਾਰਯ+ਮਿਚ੍ਚੇ+ਸ, ਸਮਾਸੋ+ਞ੍ਞੇਹਿ ਸਞ੍ਞਿਤੋ॥

ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਸੇਸ੍ਸੇਨਾਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਆਕਙ੍ਖਿਤਸਦ੍ਦਂ ਪਤਿ ‘‘ਵਿਸੇਸ੍ਸੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

ਸਾਮਞ੍ਞਵਤ੍ਥੁ ਯਾ ਵਤ੍ਥੁ+ਨ੍ਤਰਤੋ ਤੁ ਵਿਸੇਸਿਯ।
ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇ ਠਪਨਾ, ਵਿਸੇਸਨ+ਮਿਤੀ+ਰਿਤਂ॥

ਏਕਪ੍ਪਕਾਰਗਂ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਿਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਪਦਾਨਿ ਯਾਨਿ ਯਾਨੇਵ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧ+ਮੁਪਯਨ੍ਤਿ+ਹ।
ਗਮ੍ਯਤੇ ਕਾਮਚਾਰੇਨ, ਵਿਸੇਸਨ+ਵਿਸੇਸ੍ਸਤਾਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪ੍ਪਲਦਬ੍ਬਂ ਰਤ੍ਤੁਪ੍ਪਲਾਦਿਤੋ ਵਿਸੇਸਯਤੀਤਿ ਨੀਲਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਨਂ। ਤੇਨ ਵਿਸੇਸਿਯਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਲਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸ੍ਸਂ। ਅਪਿ ਚ ਭਮਰ+ਙ੍ਗਾਰਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞ ਨੀਲਤ੍ਥਤੋ ਵਿਸੇਸਿਯਤੀਤਿ ਨੀਲਂ ਵਿਸੇਸ੍ਸਂ। ਨ ਵਤ੍ਥਾਦੀਨਂ, ਉਪ੍ਪਲਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤੋ ਉਪ੍ਪਲਂ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚਾਰੇਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਿ ਚ –

ਪਰਿਤੋ ਅਯਨ੍ਤੁ+ਨੇਨ+ਤ੍ਥਾ, ਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਗੋਵਾਚਾਤਿ ਪਵੁਤ੍ਤੇ ਤੁ, ਵਾਚਤ੍ਥੋ ਤੁ ਵਿਸੇਸਨਂ॥

ਵਿਸੇਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਯਾ, ਲਿਙ੍ਗ+ਸਂਖਜਾ+ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ।
ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ ਭਿਯਜੋ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਤਾ ਵਿਸੇਸਨੇਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤੋ+ਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਸਮਾਨਲਿਙ੍ਗਾਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਭਿਯਜੋਤਿ ਕਿਂ, ਦੇਵਾ ਪਮਾਣਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸੋ ਚ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਵਿਸੇਸਨਪੁਬ੍ਬਪਦੋ, ਵਿਸੇਸਨੁਤ੍ਤਰਪਦੋ, ਵਿਸੇਸਨੋਭਯਪਦੋ, ਉਪਮਾਨੁਤ੍ਤਰਪਦੋ, ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਪੁਬ੍ਬਪਦੋ, ਅਵਧਾਰਣਪੁਬ੍ਬਪਦੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਪੁਬ੍ਬਪਦੇ ਤਾਵ-ਮਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਚਾਤਿ ਵਾਕ੍ਯੇ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਸੋ। ''ਟ ਨ੍ਤ+ਨ੍ਤੂਨਂ''ਤਿ ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਟਾਦੇਸੇ ਦੀਘੇ ਹੋਤਿ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ, ਮਹਾਪੁਰਿਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਾਕ੍ਯੇ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣਭਾਵ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਚ+ਤ-ਸਦ੍ਦਪਯੋਗੋ। ਵੁਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤੁ ਸਮਾਸੇਨੇਵ ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਨ ਤਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਏਵ+ਮਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨ+ਮਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਏਵਂ ਮਹਾਵੀਰੋ, ਮਹਾਮੁਨਿ। ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਬਲਞ੍ਚਾਤਿ ਮਹਾਬਲਂ, ਮਹਬ੍ਭਯਂ। ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਚਾਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ। ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋ, ਅਪਰਪੁਰਿਸੋ, ਪਠਮਪੁਰਿਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸੋ, ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ, ਪਰਪੁਰਿਸੋ, ਸੇਤਹਤ੍ਥੀ, ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪੋ, ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਂ, ਰਤ੍ਤੁਪ੍ਪਲਂ, ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਂ। ਕ੍ਵਚਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਨੀਪੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ। ਪੁਮਾ ਚ ਸੋ ਕੋਕਿਲੋ ਚਾਤਿ ਪੁਙ੍ਕੋਕਿਲੋ, ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਪੁਮਸ੍ਸ ਪੁਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਨ੍ਨਾਗੋ।

ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਾ ਕਞ੍ਞਾ ਚਾਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਾ।

੬੭. ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਭਾਸਿਤਪੁਮਿ+ਤ੍ਥੀ ਪੁਮੇਵੇ+ਕਤ੍ਥੇਤਿ

ਭਾਸਿਤਪੁਮਾ ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਮ੍ਭਾਵਾ ਇਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਰਤ੍ਤਲਤਾ, ਦੁਤਿਯਭਿਕ੍ਖਾ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਚ ਸਾ ਦਾਰਿਕਾ ਚਾਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦਾਰਿਕਾ, ਨਾਗਮਾਣਵਿਕਾ। ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਕਿਂ, ਕੁਮਾਰਿਰਤਨਂ, ਸਮਣਿਪਦੁਮਂ। ਭਾਸਿਤਪੁਮਾਤਿ ਕਿਂ, ਗਙ੍ਗਾਨਦੀ, ਤਣ੍ਹਾਨਦੀ , ਪਥਵੀਧਾਤੁ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੋ ਚ ਸੋ ਕਾਯੋ ਚਾਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਕਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਯੇਕਦੇਸੇ ਕਾਯਸਦ੍ਦੋ। ਏਵਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕਾਯੋ, ਉਪਰਿਮਕਾਯੋ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯੋ, ਸਬ੍ਬਕਾਯੋ, ਨਵਾਵਾਸੋ, ਕਤਰਨਿਕਾਯੋ, ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ। ਜੀਵਿਤਪ੍ਪਧਾਨਂ ਨਵਕਂ ਜੀਵਿਤਨਵਕ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਸੇਸਨੁਤ੍ਤਰਪਦੇ ਥੇਰਾ+ਚਰਿਯ+ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਵਿਸੇਸਨਂ ਪਰਞ੍ਚ ਭਵਤਿ। ਯਥਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਸੋ ਥੇਰੋ ਚਾਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ, ਏਵਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ, ਬੁਦ੍ਧਘੋਸਾਚਰਿਯੋ, ਧਮ੍ਮਪਾਲਾਚਰਿਯੋ, ਆਚਰਿਯਗੁਤ੍ਤਿਲੋ ਵਾ। ਮਹੋਸਧੋ ਚ ਸੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਚਾਤਿ ਮਹੋਸਧਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਏਵਂ ਵਿਧੁਰਪਣ੍ਡਿਤੋ।

ਵਿਸੇਸਨੋਭਯਪਦੇ ਯਥਾ-ਸੀਤਞ੍ਚ ਤਂ ਉਣ੍ਹਞ੍ਚਾਤਿ ਸੀਤੁਣ੍ਹਂ, ਸਿਨਿਦ੍ਧੋ ਚ ਸੋ ਉਣ੍ਹੋ ਚਾਤਿ ਸਿਨਿਦ੍ਧੁਣ੍ਹੋ ਮਾਸੋ। ਖਞ੍ਜੋ ਚ ਸੋ ਖੁਜ੍ਜੋ ਚਾਤਿ ਖਞ੍ਜਖੁਜ੍ਜੋ, ਏਵਂ ਅਨ੍ਧਬਧਿਰੋ, ਕਤਾਕਤਂ, ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ, ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ, ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਂ, ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਂ। ਕ੍ਵਚਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਸ੍ਸਾਪਿ ਪਰਨਿਪਾਤੋ, ਵਾਸਿਤੋ ਚ ਸੋ ਲਿਤ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਲਿਤ੍ਤਵਾਸਿਤੋ, ਏਵਂ ਨਗ੍ਗਮੂਸਿਤੋ, ਸਿਤ੍ਤਸਮ੍ਮਟ੍ਠੋ, ਭਟ੍ਠਲੁਞ੍ਜਿਤੋ।

ਉਪਮਨੁਤ੍ਤਰਪਦੇ ਉਪਮਾਨਭੂਤਂ ਵਿਸੇਸਨਂ ਪਰਂ ਭਵਤਿ, ਯਥਾ ਸੀਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਪਚਰਿਤਾ+ਨੁਪਚਰਿਤਸੀਹਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਪ੍ਪਤੀਤਿਯਂ ਮੁਨਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਉਪਮਾਨੇ+ਪਮੇਯ੍ਯਾਨਂ, ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਸਿਯੋ+ਪਮਾ।

ਸਾ ਚ ଵੁਤ੍ਤ+ଵਣ੍ਣ+ਆਕਾਰਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਹੋਤਿ। ਸੀਹੋଵ ਸੀਹੋ, ਮੁਨਿ ਚ ਸੋ ਸੀਹੋ ਚਾਤਿ ਮੁਨਿਸੀਹੋ, ਮੁਨਿଵਸਭੋ, ਮੁਨਿਪੁਙ੍ଗଵੋ, ਬੁਦ੍ਧਨਾਗੋ, ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਚ੍ਚੋ। ਰਂਸੀ ଵਿਯ ਰਂਸੀ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸੋ ਰਂਸੀ ਚਾਤਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰਂਸੀ, ଏଵਂ ଵਿਨਯਸਾਗਰੋ। ਪੁਣ੍ਡਰਿਕਮਿଵ ਪੁਣ੍ਡਰਿਕੋ, ਸਮਣੋ ਚ ਸੋ ਪੁਣ੍ਡਰਿਕੋ ਚਾਤਿ ਸਮਣਪੁਣ੍ਡਰਿਕੋ, ਸਮਣਪਦੁਮੋ। ਚਨ੍ਦੋ ଵਿਯ ਚਨ੍ਦੋ, ਮੁਖਞ੍ਚ ਤਂ ਚਨ੍ਦੋ ਚਾਤਿ ਮੁਖਚਨ੍ਦੋ, ਮੁਖਪਦੁਮਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਮ੍ਭਾଵਨਾਪੁਬ੍ਬਪਦੇ ਯਥਾ-ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮਬੁਦ੍ਧਿ, ਏଵਂ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ, ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ, ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮਤੋ, ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ଅଵਧਾਰਣਪੁਬ੍ਬਪਦੇ ਯਥਾ-ਗੁਣੋ ਏଵ ਧਨਂ ਗੁਣਧਨਂ, ਏଵਂ ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ, ਸੀਲਧਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ, ਚਕ੍ਖੁ ਏଵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਏଵਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ, ਚਕ੍ਖੁਦ੍ଵਾਰਂ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

> ଵਿਸੇਸਨ+ଵਿਸੇਸ੍ਸੇਹਿ, ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਚ ਸਹੇ+ਰਿਤੋ।
> ਤੇਸਂ ਭਾଵਂ ଵਿଵੇਚੇਤਾ, ਨਿਪਾਤੋ ਬਜଵਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁਤਿ॥
>
> ਅਯੋਗ+ਮਞ੍ਞਯੋਗਞ੍ਚ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯੋਗ+ਮੇଵਿ+ਤਿ।
> ଵਿଵਕ੍ਖਾਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋਪਿ, ਏଵਤ੍ਥੋ ਞਾਯਤੇ ਯਤੋ॥
>
> ਬਜଵਚ੍ਛੇਦਫਲਂ ଵਾਕ੍ਯਂ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤੋ ਧਨੁਦ੍ਧਰੋ।
> ਪਾਤ੍ਥੋ ਧਨੁਦ੍ਧਰੋ ਨੀਲੁ+ਪ੍ਪਲ+ਮਤ੍ਥੀਤਿ ਤਂ ਯਥਾ॥

ਏਤ੍ਥ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਏଵ-ਇਤਿਨਿਪਾਤੋ, ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਪਿ ਏଵਸਦ੍ਦੋ ਏଵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ – ''ਚਿਤ੍ਤੋ ਧਨੁਦ੍ਧਰੋ ଏଵਾ''ਤਿ ଵਿਸੇਸਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਯੋਗଵਿଵਚ੍ਛੇਦਕੋ, ਧਨੁਨਾ ਯੋਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ ''ਪਾਤ੍ਥੋ ਏଵ ਧਨੁਦ੍ਧਰੋ''ਤਿ ଵਿਸੇਸ੍ਸੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਯੋਗଵਿଵਚ੍ਛੇਦਕੋ, ਧਨੁਦ੍ਧਰਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਪਾਤ੍ਥਸਂਖਾਤਅਜ੍ਜੁਨੇ ਏଵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ। ''ਨੀਲੁਪ੍ਪਲ+ਮਤ੍ਥੇଵਾ''ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯੋਗଵਿଵਚ੍ਛੇਦਕੋ, ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾଵੇਯੇଵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ।

੨੧. ਸਂਖ੍ਯਾਦਿ

ਏਕਤ੍ਥੇ ਸਮਾਹਾਰੇ ਸਂਖ੍ਯਾਦਿ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਂ ਭଵਤਿ। ਤਯੋ ਲੋਕਾ ਸਮਾਹਟਾ=ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਲੋਕਾਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ଵਾ ଵਾਕ੍ਯੇ ଵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਇਮਿਨਾ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਂ ਭଵਤਿ। ਸਮਾਹਾਰਸ੍ਸੇ+ਕਤ੍ਤਾ ਏਕଵਚਨਮੇଵ, ਤਿਲੋਕਂ, ਭੋ ਤਿਲੋਕ, ਤਿਲੋਕਂ, ਤਿਲੋਕੇਨ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏଵਂ ਤਯੋ ਦਣ੍ਡਾ ਤਿਦਣ੍ਡਂ, ਤੀਣਿ ਮਲਾਨਿ ਸਮਾਹਟਾਨਿ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਲਾਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ଵਾ ਤਿਮਲਂ, ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਂ, ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ, ਛਟ੍ਠਾਯਤਨਂ, ਸਤ੍ਤਾਹਂ, ਅਟ੍ਠਸੀਲਂ, ਨଵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ, ਦਸਸੀਲਂ, ਸਤਯੋਜਨਂ। ਦ੍ଵੇ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਹਟਾ ਦ੍ଵਿਰਤ੍ਤਂ।

੧੨. ਨਞ੍

ਨਉਚ੍ਚੇਤਂ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਂ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ। ਞ੍ਞਕਾਰੋ ''ਟ ਨਞ੍ਸ੍ਸਾ''ਤਿ ଵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ 'ਪਾਮਨਪੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਨਸ੍ਸ ਟੋ ਮਾ ਹੋਤੂ'ਤਿ। ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ''ਟ ਨਞ੍ਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਸ੍ਸ ਟਾਦੇਸੋ। ਞ੍ਞ-ਕਾਰੋ ਏਤ੍ਥੇଵ ଵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ।

> ਨ-ਨਿਸੇਧੋ ਸਤੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਦੇਸਾਦਿਨਿਯਮਂ ଵਿਨਾ।
> ਅਸਤੋ ଵਾ+ਫਲੋ ਤਸ੍ਮਾ, ਕਥ+ਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿਚੇ॥

ਨਿਸੇਧਤ੍ਥਾਨੁਵ◌ਾਦੇਨ, ਪਟਿਸੇਧਵ◌ਿਧਿ ਕ੍ਵਚਿ।
ਪਰਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਤ੍ਤਾ+ਖਜਾਪਨਾਯੋ+ਪਪਜ੍ਜਤੇ॥

ਦੁਵ◌ਿਧੋ ਚ+ਸ੍ਸ ਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਪਸਜ੍ਜਪਟਿਸੇਧ+ਪਰਿਯੁਦਾਸਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ‘‘ਅਸੂਰਿਕਪਸ੍ਸਾਰਾਜਦਾਰਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦਾ ਅਭਾਵ◌ਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਸੋ ਪਸਜ੍ਜਪਟਿਸੇਧਵ◌ਾਚੀ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ‘‘ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ+ਮਾਨਯਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯੁਦਾਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤਂਸਦਿਸੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਕਾਰਿਯਂ ਪਟਿਪਾਦਯਤਿ, ਸੋ ਪਰਿਯੁਦਾਸਵ◌ਾਚੀ ਨਾਮ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

ਪਸਜ੍ਜਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ, ਲਕ੍ਖਣਂ ਵਤ੍ਥੁਨਤ੍ਥਿਤਾ।
ਵਤ੍ਥੁਤੋ+ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਯਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿ, ਪਰਿਯੁਦਾਸਲਕ੍ਖਣਂ॥

ਯਤ੍ਰ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦੀਸੁ, ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਰਿਯੁਦਸ੍ਸਤਿ।
ਤਕ੍ਰਿਯਾਯੁਤ੍ਤਰਾਜਾਦਿਂ, ਵਦੇ ਸੋ ਪਰਿਯੁਦਾਸਕੋ॥

ਪਸਜ੍ਜਪਟਿਸੇਧੋ ਤੁ, ਵਤ੍ਥੁਨੁਰ+ਮਨਾਦਿਯ।
ਕਿਞ੍ਚਿਵਤ੍ਥੁਨਿਸੇਧਸ੍ਸ, ਪਸਙ੍ਗੋ ਨ ਭਵ◌ੇਯਜ ਸੋ॥

ਤਦਞ੍ਞੋ ਚ ਤਂਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧੋ,
ਤਦਭਾਵ◌ੋ ਚ ਨਞ੍ਞਤ੍ਥੋ॥

ਤਦਞ੍ਞਤ੍ਥੇ – ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਤਂਸਦਿਸੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ, ਅਸ੍ਸਮਣੋ, ਨ ਬਜਾਕਤਾ ਅਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤਬ੍ਬਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇ-ਨ ਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵ◌ਂ ਅਲੋਭੋ, ਅਮਿਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਪਰਿਯੁਦਾਸਨਯੋ। ਤਦਭਾਵ◌ੇ-ਨ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾ, ਅਕਾਤੁਨ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਅਭਾਵ◌ੋ ਭਵਤਿ। ਅਯਂ ਪਸਜ੍ਜਪਟਿਸੇਧਨਯੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਭੋਸੁ ਪਰਿਯੁਦਾਸੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਞ੍ਞੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਦਿਸੋਵ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਪਤੀਯਤੇ। ਇਤਰਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਕ੍ਖੇ ਕੇਨਚਿ ਸਂਸਯਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਿ ਕਰੀਯਤਿ ‘‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ+ਯਂ ਨ ਭਵਤਿ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਤ੍ਤੁਜ੍ਝਾਸਿਤੋ ਨ ਭਵਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਾਸਮ੍ਭਵ◌ਾ ਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਚ ਸਦਿਸਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਗ੍ਗਤਾ ਚ ਲਿਙ੍ਗ+ਸਙ੍ਖਜਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਤੋਯੇਵ ਉਚ੍ਚਤੇ ‘‘ਨਞ੍ਞਿਵਯੁਤ੍ਤ+ਮਞ੍ਞਸਦਿਸਾਧਿਕਰਣੇ, ਕਥਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ।

੧੫. ਅਨ ਸਰੇਤਿ

ਨਞਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਰੇ ਅਨ, ਨ ਅਸ੍ਸੋ ਅਨਸ੍ਸੋ, ਨ ਅਰਿਯੋ ਅਨਰਿਯੋ। ਏਵ◌ਂ ਅਨਿਸ੍ਸਰੋ, ਅਨਿਟ੍ਠੋ, ਅਨਾਸਵ◌ੋ। ਨ ਆਦਾਯ ਅਨਾਦਾਯ, ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਚ੍ਛਾਦਿ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਹਿ ਕੇਹਿਚਿ ਹੋਤਿ। ਪੁਨ ਨ ਗੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪੁਨਗੇਯਜਾ ਗਾਥਾ, ਅਨੇਕਾਸਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਅਮੂਲਾਮੂਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ, ਅਚਨ੍ਦਮੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾਨਿ ਮੁਖਾਨਿ, ਅਸਦ੍ਧਭੋਜੀ, ਅਲਵਣਭੋਜੀ।

੧੩. ਕੁਪਾਦਯੋ ਨਿਚ੍ਚ+ਮਸਜਾਦਿਵ◌ਿਧਿਮ੍ਹਿ

ਕੁਸਦ੍ਦੋ ਪਾਦਯੋ ਚ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੰ ਸਜਾਦਿਵਿਧਿਵਿਸਯਤੋ+ਞ੍ਞਤ੍ਥ। ਏਤ੍ਥ ਅਬਜਭਿਚਾਰਿਪਾਦਿਸਹਚਰਣਤ੍ਥੇਨ ਕੁਇਤਿ ਨਿਪਾਤੋਵ, ਨ ਪਥਵੀਵਾਚਕੋ ਕੁਸਦ੍ਦੋ। ਸਜਾਦਿਵਿਧਿਵਿਸਯੋ ਨਾਮ ''ਲਕ੍ਖਣਿਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾ'' ਦਿਨਾ ਪਤਿਆਦੀਨੰ ਵਿਸਯੇ ਕਤਦੁਤਿਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸਨ੍ਤਿ ਅਸੰਖਜਸਮਾਸ+ਮਿਵ ਮਾ ਹੋਤੂਤਿ ''ਅਸਜਾਦਿਵਿਧਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਨਿਸੇਧੋ। ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕੁਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਅਸਪਦੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੦੭. ਸਰੇ ਕਦ ਕੁਸ੍ਸੁ+ਤ੍ਤਰਤ੍ਥੇ

ਕੁਸ੍ਸੁ+ਤ੍ਤਰਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਰਾਦੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਕਦਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਈਸਕੰ ਉਣ੍ਹੰ ਕਦੁਣ੍ਹੰ, ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਅਨ੍ਨੰ ਕਦਨ੍ਨੰ, ਕਦਸਨੰ। ਸਰੇਤਿ ਕਿੰ, ਕੁਪੁਤ੍ਤਾ, ਕੁਦਾਰਾ, ਕੁਦਾਸਾ, ਕੁਦਿਟ੍ਠਿ।

੧੦੮. ਕਾ+ਪ੍ਪਤ੍ਥੇ

ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਕੁਸ੍ਸ ਕਾ ਹੋਤੁ+ਤ੍ਤਰਪਦੇ। ਅਪ੍ਪਕੰ ਲਵਣੰ ਕਾਲਵਣੰ। ਏਵੰ ਕਾਪੁਪ੍ਫੰ।

੧੦੯. ਪੁਰਿਸੇ ਵਾਤਿ

ਕੁਸ੍ਸ ਕਾ ਵਾ। ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਾਪੁਰਿਸੋ, ਕੁਪੁਰਿਸੋ ਵਾ। ਪਕਟ੍ਠੋ ਨਾਯਕੋ ਪਨਾਯਕੋ, ਪਧਾਨੰ ਵਚਨੰ ਪਾਵਚਨੰ ਭੁਸੰ ਵਦ੍ਧੰ ਪਵਦ੍ਧੰ ਸਰੀਰੰ, ਸਮੰ ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਆਧਾਨੰ ਸਮਾਧਾਨੰ, ਵਿਵਿਧਾ ਮਤਿ ਵਿਮਤਿ, ਵਿਵਿਧੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ ਕਪ੍ਪੋ ਵਿਕਪ੍ਪੋ, ਅਧਿਕੋ ਦੇਵੋ ਅਤਿਦੇਵੋ, ਏਵੰ ਅਧਿਦੇਵੋ, ਅਧਿਸੀਲੰ। ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਗਨ੍ਧੋ ਸੁਗਨ੍ਧੋ, ਕਚ੍ਛਿਤੋ ਗਨ੍ਧੋ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤੰ ਸੁਕਤੰ, ਦੁਟ੍ਠੁ ਕਤੰ ਦੁਕ੍ਕਤੰ ਅਭਿ ਸਿਞ੍ਚਨੰ ਅਭਿਸੇਕੋਤਿ ਸਨਨ੍ਤੋ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਕਤ੍ਵਾ, ਕਤੰ ਪਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਪਕਤੰ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਥੁਤੰ ਅਤਿਤ੍ਥੁਤੰ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਥੁਤੰ ਅਤਿਤ੍ਥੁਤੰ, ਈਸੰ ਕਲ਼ਾਰੋ ਆਕਲ਼ਾਰੋ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਬਦ੍ਧੋ ਆਬਦ੍ਧੋ।

ਪਾਦਯੋ ਗਤਾਦਜਤ੍ਥੇ ਪਠਮਾਯ

ਪਗਤੋ ਆਚਰਿਯੋ ਪਾਚਰਿਯੋ, ਏਵੰ ਪਨ੍ਤੇਵਾਸੀ।

ਅਚ੍ਚਾਦਯੋ ਕਨ੍ਤਾਦਜਤ੍ਥੇ ਦੁਤਿਯਾਯ

ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਮਞ੍ਚੰ ਅਤਿਮਞ੍ਚੋ। ਅਤਿਮਾਲੋ, ''ਘਪਸ੍ਸ+ਨ੍ਤਸ੍ਸਾ+ਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਮਾਲਾਸਦ੍ਦੇ ਘਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ ਘਪਾਨੰ ਰਸ੍ਸੋ।

ਅਵਾਦਯੋ ਕੁਟ੍ਠਾਦਜਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾਯ

ਅਵਕੁਟ੍ਠੰ ਕੋਕਿਲਾਯ ਵਨੰ ਅਵਕੋਕਿਲੰ, ਅਵਮਯੂਰੰ। ਅਵਕੁਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੰ।

ਪਰਿਯਾਦਯੋ ਗਿਲਾਨਾਦਜਤ੍ਥੇ ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਾ

ਪਰਿਗਿਲਾਨੋ+ਜ੍ਝੇਨਾਯ ਪਰਿਯਜ੍ਝੇਨੋ।

ਨਜਾਦਯੋ ਕਨ੍ਤਾਦਜਤ੍ਥੇ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ

ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਾ ਨਿਕ੍ਕੋਸਮ੍ਬਿ। ਅਸਜਾਦਿੑਿਧਿਮ੍ਹੀਤਿ ਕਿਂ, ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਤਿ ੑਿਜ੍ਜੋਤਤੇ।

੧੪. ਚੀ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੇਹਿ

ਚੀਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੇਹਿ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੇਹਿ ਸਹੇ+ਕਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਅਮਲੀਨਂ ਮਲੀਨਂ ਕਰਿਤ੍ੑਾਤਿ ੑਿਗ੍ਗ੍ਰਯ੍ਹ ''ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾੑੇ ਕਰਾ+ਸ+ਭੂਯੋਗੇ ੑਿਕਾਰਾਚੀ''ਤਿ ਚੀਪਚ੍ਚਯੇਕਤੇ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਸੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ-ਕਾਰੋ ''ਚੀ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੇਹੀ''ਤਿ ੑਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ। ''ਪਜੋ ੑਾ ਤ੍ੑਾਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇ''ਤਿ ਪਜ ਹੋਤਿ, ਪ-ਕਾਰੋ ''ਪਜੇ ਸਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ੑਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ। ਮਲਿਨੀਕਰਿਯ।

੧੫. ਭੂਸਨਾ+ਦਰਾ+ਨਾਦਰੇਸ੍ੑ+ਲਂ+ਸਾ+ਸਾਤਿ

ਭੂਸਨਾਦੀਸ੍ੑ+ਤ੍ਥੇਸ੍ੑ+ਲ+ਮਾਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਏਕਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਲਂ ਕਰਿਤ੍ੑਾ ਸਕ੍ਕਰਿਤ੍ੑਾ ਅਸਕ੍ਕਰਿਤ੍ੑਾਤਿ ੑਿਗ੍ਗ੍ਰਯ੍ਹ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਪਜੇ ਚ ''ਸਾ ਸਾਧਿਕਰਾ ਚ ਚਰਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਚਾਦੇਸੋ ਪਰਰੂਪਞ੍ਚ। ਅਲਂਕਰਿਯ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ, ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚ।

੧੬. ਅਞ੍ਞੇਚਾ+ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ... ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਦ੍ੑਾਰਂ ੑਿੑਰਾਤਿ ੑੁਤ੍ਤੇ ਪਕਰਣਤੋ ਅਗ੍ਗਲ+ਮਿਤਿ ੑਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏੑ+ਮਿਧਾਪਿ ਨਿਪਾਤਪਭਾੑੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਚੇ+ਤਿ ਆਗਮਾਨੁਸਾਰੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨੑਿਭਤਜਨ੍ਤੁਪਟਿਰੂਪਨਿਪਾਤਾੑ ੑਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਅਗ੍ਗਤੋ ਭੑਿਤ੍ੑਾ ਪੁਰੋਭੁਯਜ, ਅਨ੍ਤੁਰਹਿਤੋ ਹੁਤ੍ੑਾ ਤਿਰੋਭੂਯ, ਅਨ੍ਤੁਰਧਾਨਂ ਕਤ੍ੑਾ ਤਿਰੋਕਰਿਯ, ਉਰਸਿ ਕਤ੍ੑਾ ਉਰਸਿਕਰਿਯ, ਮਨਸਿ ਕਤ੍ੑਾ ਮਨਸਿਕਰਿਯ, ਮਜ੍ਝੇ ਕਤ੍ੑਾ ਮਜ੍ਝੇਕਰਿਯ, ਤੁਣ੍ਹੀ ਭੑਿਤ੍ੑਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭੂਯ।

੧੭. ੑਾ+ਨੇਕ+ਞ੍ਞਤ੍ਥੇ

ਅਨੇਕਂ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਏਕਤ੍ਥਂ ੑਾ ਹੋਤਿ।

ਪਦਨ੍ਤੁਰਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ+ਤ੍ਥੋ, ਪਧਾਨਂ ਲਿਙ੍ਗ+ਮਸ੍ਸ ਚ।
ਸਮਾਸੋ ਸੋ+ਯ+ਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿਪਰੑ੍ਹਯੋ॥

ਸੋ ਚ ਨੑੑਿਧੋ ਦ੍ੑਿਪਦੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣੋ, ਤਿਪਦੋ, ਨ-ਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਪਦੋ, ਸਹਪੁਬ੍ਬਪਦੋ, ਉਪਮਾਨਪੁਬ੍ਬਪਦੋ, ਸਙ੍ਖਜੋਭਯਪਦੋ, ਦਿਸਨ੍ਤੁਰਾਲਤ੍ਥੋ, ਬਜਤਿਹਾਰਲਕ੍ਖਣੋ ਚਾਤਿ।

੧. ਤਤ੍ਥ ਦ੍ੑਿਪਦੋ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੋ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ੑਿਭਤਜਤ੍ਥੇਸੁ ਭੑਤਿ।

(ਕ) ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਤ੍ਥੇ ਤਾੑ-ਆਗਤਾ ਸਮਣਾ ਇਮਂ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮਨ੍ਤਿ ਆਗਤਸਮਣੋ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੋ। ਸੋ ਚ ਦੁੑਿਧੋ ਤਗ੍ਗੁਣਾ+ਤਗ੍ਗੁਣੑਸੇਨ। ੑੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

ਤਗ੍ਗੁਣੋ+ਤਗ੍ਗੁਣੋ ਚੇ+ਤਿ,
ਸੋ ਸਮਾਸੋ ਦ੍ੑਿਧਾ ਮਤੋ॥

ਤਂ ਯਥਾ 'ਨੀਯਤਂ ਲਮ੍ਬ-
ਕਣ੍ਣੋ+' 'ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਸਾਗਰੋ'॥

ਤੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਸੋ ਤਗ੍ਗੁਣਸੰਵਿਞ੍ਞਾਣੋ, ਯਥਾ 'ਲਮ੍ਬਕਣ੍ਣ+ਮਾਨਯਾ'ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਸੋ ਅਤਗ੍ਗੁਣਸੰਵਿਞ੍ਞਾਣੋ, ਯਥਾ 'ਬਹੁਧਨ+ਮਾਨਯਾ'ਤਿ।

ਇਧ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਗਤਸਦ੍ਦੋ ਚ ਸਮਣਸਦ੍ਦੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਯਤ੍ਥਭੂਤੇ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਸਮਾਸੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਆਗਤਸਮਣਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿ, ਆਗਤਸਮਣੰ ਜੇਤਵਨੰ। ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਅਦ੍ਧਿਕਾ ਯੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਦ੍ਧਿਕੋ ਪਥੋ, ਅਭਿਰੂਲ੍ਹਾਵ, ਇਜਾਯੰ ਨਾਵੰ ਸਾ ਅਭਿਰੂਲ੍ਹਵਾਣਿਜਾ ਨਾਵਾ।

(ਖ) ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ-ਜਿਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਯੇਨ ਸੋ ਜਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ, ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ, ਕਤਕਿਚ੍ਚੋ। ਵਿਜਿਤਾ ਮਾਰਾ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਿਜਿਤਮਾਰੋ ਭਗਵਾ, ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ। ਕਰਣਤ੍ਥੇ-ਛਿਨ੍ਨੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਯੇਨ ਸੋ ਛਿਨ੍ਨਰੁਕ੍ਖੋ ਫਰਸੁ।

(ਗ) ਚਤੁਤ੍ਥਿਯਤ੍ਥੇ-ਦਿਨ੍ਨੋ ਸੁਙ੍ਕੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਦਿਨ੍ਨਸੁਙ੍ਕੋ ਰਾਜਾ, ਦਿਨ੍ਨੰ ਭੋਜਨੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦਿਨ੍ਨਭੋਜਨੋ।

(ਘ) ਪਞ੍ਚਮਿਯਤ੍ਥੇ-ਨਿਗ੍ਗਤਾ ਜਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨਿਗ੍ਗਤਜਨੋ ਗਾਮੋ, ਨਿਗ੍ਗਤੋ ਅਯੋ=ਸੁਖੰ ਯਸ੍ਮਾਤਿ ਨਿਰਯੋ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇ- ਸੋ । ਅਪੇਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਸ੍ਮਾਤਿ ਅਪੇਤਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਮਤਕਾਯੋ, ਅਪਗਤਭਯਭੇਰਵੋ ਅਰਹਾ।

(ਙ) ਛਟ੍ਠਿਯਤ੍ਥੇ-ਛਿਨ੍ਨਾ ਹਤ੍ਥਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਖੀਣਾਸਵੋ, ਵੀਤੋ ਰਾਗੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵੀਤਰਾਗੋ। ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵਿਪਦੋ, ਦ੍ਵਿਹਤ੍ਥੋ ਪਟੋ। ਤੇਵਿਜ੍ਜੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਿਵਿਜ੍ਜੋ ਏਵਾਤਿ ਸਕਤ੍ਥੇ ਣੋ ਵੁਦ੍ਧਿ ਚ। ਚਤੁਪ੍ਪਦੋ, ਪਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਚਕ੍ਖੁ ਭਗਵਾ, ਛਲਭਿਞ੍ਞੋ, ''ਘਪਸ੍ਸਾ''ਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। ਨਵਙ੍ਗੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ। ਦਸਬਲੋ, ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ। ਤੀਣਿ ਦਸ ਪਰਿਮਾਣ+ਮੇਸੰਤਿ ਤਿਦਸਾ ਦੇਵਾ, ਇਧ ਪਰਿਮਾਣਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਮਾਨਤੋ ਦਸਸਦ੍ਦੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਅਯੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ''ਇਮਸ੍ਸਿ+ਦੰ ਵਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਇਦੰ। ਕੋ ਪਭਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿੰ ਪਭਵੋ ਕਾਯੋ। ਵਿਗਤੰ ਮਲੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਮਲੋ, ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸੁਗਨ੍ਧੰ ਚਨ੍ਦਨੰ, ਏਵੰ ਸੁਸੀਲੋ, ਸੁਮੁਖੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੰ ਕੁਣਪੰ, ਦੁਮ੍ਮੁਖੋ, ਦੁਟ੍ਠ ਮਨੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਏਵੰ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ। ਤਪੋ ਏਵ ਧਨੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤਪੋਧਨੋ। ਖਨ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਬਲੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਖਨ੍ਤਿਬਲੋ। ਇਨ੍ਦੋਤਿ ਨਾਮੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਇਨ੍ਦਨਾਮੋ।

ਛਨ੍ਨਜਾਤਾਦੀਸੁ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਉਭਯੰ ਪੁਬ੍ਬੰ ਨਿਪਤਤਿ, ਕਮਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾ। ਜਾਤੋ ਛਨ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਜਾਤਛਨ੍ਦੋ, ਏਵੰ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ। ਸਞ੍ਜਾਤਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੋ, ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਞ੍ਜਾਤੋ। ਮਾਸਜਾਤੋ, ਜਾਤਮਾਸੋ। ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥੋ, ਹਤ੍ਥਛਿਨ੍ਨੋ।

ਦੀਘਾਜਙ੍ਘਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦੀਘਜਙ੍ਘੋ, ਏਤ੍ਥ ਪੁਮ੍ਭਾਵੋ, ''ਘਪਸ੍ਸਾ''ਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸੋ ਚ। ਤਥਾ ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹੋ। ਮਹਨ੍ਤੀ ਪਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ। ''ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਭਾਸਿਤਪੁਮਿ+ਤ੍ਥੀ ਪੁਮੇ+ਵੇ+ਕਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਵੀਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੇਨੁਸ੍ਸ ਟਾਦੇਸੋ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਕਿੰ, ਖਮਾਧਨੋ। ਭਾਸਿਤਪੁਮਾਤਿ ਕਿੰ, ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੋ। ਪਞ੍ਞਾਪਕਤਿਕੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕੋ, ਏਤ੍ਥ ''ਲ੍ਤੁਵਿਤ੍ਥਿਯੂਹਿ ਕੋ''ਤਿ ਕੋ। ਗਣ੍ਡੀਵਧਨ੍ਵਾਤਿ ਪਕਤਨ੍ਤਰੇਨ ਸਿਦ੍ਧੰ।

ਨਾਨਾ=ਪ੍ਪਕਾਰਾ ਦੁਮਾ ਨਾਨਾਦੁਮਾ, ਨਾਨਾਦੁਮੇਹਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਾਨਿ, ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਚੇਤਿ ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਵਾਸਿਤਾ ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਵਾਸਿਤਾ, ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਵਾਸਿਤਾਸਾਨੁਯਸ੍ਸਸੋ ਨਾਨਾਦੁਮਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਵਾਸਿਤਸਾਨੁ ਪਬ੍ਬਤੋ, ਅਯੰ ਵਿਸੇਸਨ+ਅਮਾਦਿਸਮਾਸਗਬ੍ਭੋ ਤੁਲ੍ਯਾਧਿਕਰਣਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੋ।

(ਚ) ਸਤ੍ਤੁਮਜਤ੍ਥੇ-ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਸਸ੍ਸਾਨਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਸ੍ਸੋ ਜਨਪਦੋ। ਸੁਲਭੋ ਪਿਣ੍ਡੋ ਇਮਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਸੁਲਭਪਿਣ੍ਡੋ ਦੇਸੋ। ਆਕਿਣ੍ਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਯਸ੍ਸੰ ਸਾ ਆਕਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰਾਜਧਾਨੀ। ਬਹਵੋ ਤਾਪਸਾ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਬਹੁਤਾਪਸੋ ਅਸ੍ਸਮੋ। ਉਪਚਿਤੰ ਮੰਸਲੋਹਿਤੰ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਉਪਚਿਤਮੰਸਲੋਹਿਤੰ ਸਰੀਰੰ। ਬਹਵੋ ਸਾਮਿਨੋ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸਾਮਿਕੰ ਨਗਰੰ, ਬਹੂ ਨਦਿਯੋ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਬਹੁਨਦਿਕੋ, ਈਕਾਰਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਪਚ੍ਚਯੋ। ਏਵੰ ਬਹੁਜਮ੍ਬੁਕੰ ਵਨੰ, ਬਹਵੋ ਕਤ੍ਤਾਰੋ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਬਹੁਕਤ੍ਤੁਕੋ ਦੇਸੋ, ਏਵੰ ਬਹੁਭਤ੍ਤੁਕੋ, ''ਲ੍ਤੁਵਿਤ੍ਥਿਯੂਹਿ ਕੋ''ਤਿ ਕੋ।

੨. ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣੋ ਯਥਾ-ਏਕਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਰਤ੍ਤਿਵਾਸੋ, ਸਮਾਨੇਨ ਜਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਾਨਵਾਸੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਉਭਤੋ ਬਜਵ੍ਜਨ+ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਉਭਤੋਬਜਵ੍ਜਨਕੋ, ਵਿਭਤਜਲੋਪੋ ''ਵਾ+ਵ੍ਵਤੋ''ਤਿ ਕੋ ਚ, ਛਤ੍ਤਂ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਛਤ੍ਤਪਾਣਿ, ਏਵੰ ਦਣ੍ਡਪਾਣਿ, ਸਤ੍ਥਪਾਣਿ, ਵਜਿਰਪਾਣਿ, ਖਗ੍ਗਹਤ੍ਥੋ, ਪਤ੍ਤਹਤ੍ਥੋ, ਦਾਨੇ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦਾਨਜ੍ਝਾਸਯੋ ਦਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੋ, ਬੁਦ੍ਧਭਤ੍ਤਿਕੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩. ਤਿਪਦੋ ਯਥਾ-ਪਰਕ੍ਕਮੇਨਾ+ਧਿਗਤਾ ਸਮ੍ਪਦਾ ਯੇਹਿ ਤੇ ਪਰਕ੍ਕਮਾਧਿਗਤਸਮ੍ਪਦਾ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾ। ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਾਧਿਗਤਭੋਗਾ। ਓਨੀਤੋ ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਣਿ ਯੇਨ ਸੋ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ। ਸੀਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਮਿਵ ਕਾਯੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸੀਹਪੁਬ੍ਬਦ੍ਧਕਾਯੋ। ਮਤ੍ਤਾ ਬਹਵੋ ਮਾਤਙ੍ਗਾ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਮਤ੍ਤਬਹੁਮਾਤਙ੍ਗਂ ਵਨੰ।

੪. ਨ-ਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਯਥਾ-ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਮੋਤਿ ਅਸ੍ਸਮੋ, ''ਟ ਨਞ੍ਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਸ੍ਸ ਟੋ। ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਅਪੁਤ੍ਤਕੋ, ਅਹੇਤੁਕੋ, ਕਪਚ੍ਚਯੋ, ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ ਞੇਯ੍ਯਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਸੰਵਾਸੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਸੰਵਾਸੋ, ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੇ ਵੁਟ੍ਠਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਕੋ ਜਨਪਦੋ, ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਏਵੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ''ਅਨ ਸਰੇ''ਤਿ ਅਨ, ਏਵੰ ਅਨਨ੍ਤਂ, ਅਨਾਸਵੋ।

੫. ਪਠਮਾਤ੍ਥੋ ਸਹਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਯਥਾ-ਸਹ ਹੇਤੁਨਾ ਵਤ੍ਤਤਿ ਸੋ ਸਹੇਤੁਕੋ ਸਹੇਤੁ ਵਾ, ''ਸਹਸ੍ਸ ਸੋ+ਞ੍ਞਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਸਹਸ੍ਸ ਸੋ, ਏਵੰ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾ, ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਕਿਲੇਸੋ, ਸਉਪਾਦਾਨੋ, ਸਪਰਿਵਾਰੋ ਸਹਪਰਿਵਾਰੋ ਵਾ, ਸਹ ਮੂਲੇਨ ਉਦ੍ਧਟੋ ਸਮੂਲੁਦ੍ਧਟੋ ਰੁਕ੍ਖੋ।

੬. ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ੍ਯਜੋਤਕਇਵਯੁਤ੍ਤੋ ਉਪਮਾਨਪੁਬ੍ਬਪਦੋ ਪਠਮਾਯ ਯਥਾ-ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਇਵ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਯੋ ਸੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ। ਸਙ੍ਖੋ ਵਿਯ ਪਣ੍ਡਰੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਪਣ੍ਡਰੋ, ਕਾਕੋ ਵਿਯ ਸੂਰੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਕਾਕਸੂਰੋ। ਚਕ੍ਖੁ ਇਵ ਭੂਤੋ ਅਯਂ ਪਰਮਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਭਗਵਾ। ਏਵੰ ਅਤ੍ਥਭੂਤੋ, ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ, ਅਨ੍ਧਭੂਤੋ। ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਮਿਵ ਭੂਤਾ ਅਯਂ ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਭੂਤਾ ਕੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਮਿਵ ਜਾਤਾ ਅਯਂਤਿ ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਜਾਤਾ।

ਛਟ੍ਠਜਤ੍ਥੇ-ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਵਿਯ ਵਣ੍ਣੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ ਭਗਵਾ, ਮਜ੍ਝਪਦਲੋਪੋ। ਨਾਗਸ੍ਸ ਗਤਿ ਵਿਯ ਗਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਨਾਗਗਤਿ। ਏਵੰ ਸੀਹਗਤਿ, ਨਾਗਵਿਕ੍ਕਮੋ, ਸੀਹਵਿਕ੍ਕਮੋ, ਸੀਹਹਨੁ। ਏਣਿਸ੍ਸ ਵਿਯ ਜਙ੍ਘਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਏਣਿਜਙ੍ਘੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਿਯ ਸਰੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੋ।

੭. ਵਾਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਉਭਯਪਦੋ ਯਥਾ-ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਤ੍ਤਯੋ ਚ ਤੇ ਪਤ੍ਤਾ ਚੇਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਾ, ''ਤਿਸ੍ਵ''ਇਤਿ ਤਿਸਦ੍ਦੇ ਪਰੇ ਦ੍ਵਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਂ। ਦ੍ਵੀਹਂ ਵਾ ਤੀਹਂ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਤੀਹਂ, ਛ ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਵਾਚਾ ਛਪ੍ਪਞ੍ਚਵਾਚਾ, ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਮਾਸਾ, ਏਕਯੋਜਨਦ੍ਵਿਯੋਜਨਾਨਿ।

੮. ਦਿਸਨ੍ਤਰਾਲਤ੍ਥੋ ਯਥਾ-ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣਸ੍ਸਾ ਚ ਦਿਸਾਯ ਯਦਨ੍ਤਰਾਲਂ ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਾ ਵਿਦਿਸਾ। ਏਤ੍ਥ –

੬੯. ਸਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਤਿ

ਇਤ੍ਥਿਵਾਚਕਾ ਸਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ ਪੁਮੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰਾ, ਅਪਰਦਕ੍ਖਿਣਾ, ਪਚ੍ਛਿਮੁਤ੍ਤਰਾ। ਪੁਬ੍ਬਾ ਚ ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਚੇਤਿ ਵਾ।

੯. ਬ੍ਯਤਿਹਾਰਲਕ੍ਖਣੇ ਯਥਾ – ''ਤਤ੍ਥ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੁਦ੍ਧੇ ਸਰੂਪਂ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਕੇਸੇਸੁ ਚ ਕੇਸੇਸੁ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੁਦ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਕੇਸਾਕੇਸੀ, ਦਣ੍ਡੇਹਿ ਚ ਦਣ੍ਡੇਹਿ ਚ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੁਦ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦਣ੍ਡਾਦਣ੍ਡੀਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਚੀ ਵੀਤਿਹਾਰੇ''ਤਿ ਚੀਪਚ੍ਚਯੇ ''ਚਿਸ੍ਮਿਂ''ਤਿ ਆਕਾਰੋ, ਏਵਂ ਮੁਟ੍ਠਾਮੁਟ੍ਠੀ।

ਸੋਭਣੋ ਗਨ੍ਧੋ ਸੁਗਨ੍ਧੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੁਗਨ੍ਧੀਹਿ ਅਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥੇ ਈਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਭਦ੍ਦਾਯ ਕਾਪਿਲਾਨਿਯਾ ਅਪਦਾਨੇ ''ਪੁਨੋ ਪਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਸੋਧਯਿਤ੍ਵਾ ਸੁਗਨ੍ਧਿਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਇਕਾਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ''ਸੁਗਨ੍ਧਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੀਤਿ ਪਯੋਗਾ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਗਨ੍ਧਿਨਾਤਿ ਏਕਵਚਨੇ ਰਸ੍ਸੋ।

੧੯. ਚਤ੍ਥੇ

ਅਨੇਕਂਸਜਾਦਜਨ੍ਤਂ ਚਤ੍ਥੇ ਏਕਤ੍ਥਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ ਅਨ੍ਵਾਚਯੋ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੋ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਚਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ।

ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਚ੍ਚਯਾ+ਨ੍ਵਾਚਯੇਸੁ ਸਮਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਕ੍ਰਿਯਾਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਨਾਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ-ਚੀਵਰਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਂ ਸਯਨਾਸਨਂ ਅਦਾਸਿ, ਦਾਨਞ੍ਚ ਦੇਹਿ, ਸੀਲਞ੍ਚਰਕ੍ਖਾਹਿ। ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੇ ਸਮਾਹਾਰੇ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸਮਾਸੋ।

ਉਭਯਤ੍ਥਪਧਾਨੇ ਚਤ੍ਥੇ ਕਥ+ਮੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਸਮ੍ਭਵੇ+ਤਿ ਚੇ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

ਸਪ੍ਪਧਾਨਾਪਿ ਯਤ੍ਥ+ਤ੍ਥਾ, ਮਿਥੋ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾ ਇਵ।
ਕ੍ਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਾਮਞ੍ਞਾ, ਚਤ੍ਥੇ+ਕਤ੍ਥਂ ਤ+ਦੁਚ੍ਚਤੇਤਿ॥

ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥੀਭਾਵੇਪਿ ਸਤੀਯਸਤੀਯਤ੍ਥੇ ਪਧਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

ਨ+ਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਚਤ੍ਥੇ ਅਤ੍ਥਾ ਪਦਾਨਿਵ।
ਸਤ੍ਥਵੁਤਜੀ ਅਤੋ ਤੇਸਂ, ਪਧਾਨਤ੍ਥਂ+ਭਿਯੁਜ੍ਜਤੇ॥

ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੋ ਚ, ਸਮਾਹਾਰੋਤਜ+ਯਂ ਦ੍ਵਿਧਾ।
ਸਮਾਸੋ ਤੁ ਇਮਂ ਅਞ੍ਞੇ, ਜਾਨਨ੍ਤੇ ਦ੍ਵਨ੍ਦਨਾਮਤੋ॥

ਇਤਰੀਤਰਯੋਗਸ੍ਮਿਂ+ਵਯਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ।
ਸਮੁਦਾਯਤਿਰੋਭਾਵੋ, ਪਰਂਵ ਲਿਙ੍ਗ+ਮਸ੍ਸ ਚ॥

ਸਮੁਦਾਯਬ੍ਭਵੋ ਯਸ੍ਮਿਂ+ਵਯਵਾ ਚ ਤਿਰੋਹਿਤਾ।
ਸਮਾਹਾਰੋਤਜ+ਯਂ ਚਤ੍ਥੇ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਨਪੁਂਸਕੇ॥

ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੋ ਯਥਾ-ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਚ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ, ਭੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਵਯਵਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਮੇਵ। ਸਮਣਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਏਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ,

ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ।

੬੪. ਵਿਜ੍ਜਾਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨ+ਮਾ ਤਤ੍ਰ ਚਤ੍ਥੇਤਿ

ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ ਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਞ੍ਚ ਚਤ੍ਥੇ ਆ ਹੋਤੀਤਿ ਉਕਾਰਸ੍ਸ ਆ, ਹੋਤਾ ਚ ਪੋਤਾ ਚ ਹੋਤਾਪੋਤਾਰੋ। ਏਵਂ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ।

੬੫. ਪੁਤ੍ਤੇਤਿ

ਪੁਤ੍ਤੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਾ ਹੋਤਿ ਚਤ੍ਥੇ। ਪਿਤਾ ਚ ਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਪਿਤਾਪੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਮਾਤਾਪੁਤ੍ਤਾ।

੧੮. ਜਾਯਾਯ ਜਯਂ ਪਤਿਮ੍ਹਿ

ਪਤਿਮ੍ਹਿ ਪਰੇ ਜਾਯਾਯ ਜਯਂ ਹੋਤਿ। ਜਾਯਾ ਚ ਪਤਿ ਚ ਜਯਮ੍ਪਤਯੋ। ਜਾਨਿਪਤੀਤਿ ਪਕਤਨ੍ਤਰੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਜਾਨਿ ਚ ਪਤਿ ਚ ਜਾਨਿਪਤਿ। ਏਵਂ ਜਮ੍ਪਤਿ ਦਮ੍ਪਤੀਤਿ।

ਕ੍ਵਚਿ ਅਪ੍ਪਸਰਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਨਿਪਤਤਿ, ਯਥਾ-ਚਨ੍ਦੋ ਚ ਸੂਰਿਯੋ ਚ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਾ, ਨਿਗਮਾ ਚ ਜਨਪਦਾ ਚ ਨਿਗਮਜਨਪਦਾ। ਏਵਂ ਸੁਰਾਸੁਰਗਰੁਡਮਨੁਜਭੁਜਗਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ।

ਕ੍ਵਚਿ ਇਵਣ੍ਣੁ+ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ, ਯਥਾ-ਅਗ੍ਗਿਧੁਮਾ, ਗਤਿਬੁਦ੍ਧਿਭੁਜਪਠਹਰਕਰਸਯਾ, ਧਾਤੁਲਿਙ੍ਗਾਨਿ।

ਕ੍ਵਚਿ ਸਰਾਦਿਅਕਾਰਨ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਨਿਪਤਤਿ, ਯਥਾ-ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦਾ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਵਾ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਾਪੇਕ੍ਖਾਨਮੇਵ ਤਿਰੋਹਿਤਾਵਯਵਭੇਦੋ ਸਮੁਦਾਯਪਧਾਨੋ ਸਮਾਹਾਰੋ, ਯਥਾ-ਛਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਪਾਹਨਾ ਚ ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨਂ।

੨੦. ਸਮਾਹਾਰੇ ਨਪੁਂਸਕਨ੍ਤਿ

ਸਮਾਹਾਰੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਂ ਭਵਤਿ, ਸਮਾਹਾਰਸ੍ਸੇ+ਕਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਮੇਵ।

੨੩. ਸਜਾਦੀਸੁ ਰਸ੍ਸੋਤਿ

ਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਜਾਦੀਸੁ ਰਸ੍ਸੋ। ਭੋ ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨ, ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨਂ, ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨੇਨ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੇ ਚ ਸਮਾਹਾਰਿਤਰੀਤਰਯੋਗਾ ਬਹੁਲਂਵਿਧਾਨਾ ਨਿਯਤਵਿਸਯਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰਾ+ਯਂ ਵਿਸਯਵਿਭਾਗੋ-ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਿਟਕਾਗਤੋ-ਪਾਣਿ+ਤੂਰਿਯ+ਯੋਗ੍ਗ+ਸੇਨਙ੍ਗਾਨਂ, ਨਿਚ੍ਚਵੇਰੀਨਂ, ਸਙ੍ਖਜਾਪਰਿਮਾਣਸਞ੍ਞਾਨਂ, ਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁਕਾਨਂ, ਪਚਨਚਣ੍ਡਾਲਾਨਂ, ਚਰਣਸਾਧਾਰਣਾਨਂ, ਏਕਜ੍ਝਾਯਨਪਾਵਚਨਾਨਂ, ਲਿਙ੍ਗਵਿਸੇਸਾਨਂ, ਵਿਵਿਧਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਦਿਸਾਨਂ, ਨਦੀਨਞ੍ਚ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਹਾਰੇਕਤ੍ਤਂ ਭਵਤਿ।

ਪਾਣ੍ਯਙ੍ਗਾਨਂ-ਚਕ੍ਖੁ ਚ ਸੋਤਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਂ, ਮੁਖਞ੍ਚ ਨਾਸਿਕਾ ਚ ਮੁਖਨਾਸਿਕਂ, ''ਸਜਾਦੀਸੁ ਰਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਨਪੁਂਸਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ। ਹਨੁ ਚ ਗੀਵਾ ਚ ਹਨੁਗੀਵਂ, ਕਣ੍ਣਾ ਚ ਨਾਸਾ ਚ ਕਣ੍ਣਨਾਸਂ, ਪਾਣਿ ਚ ਪਾਦੋ ਚ ਪਾਣਿਪਾਦਂ, ਛਵਿ ਚ ਮਂਸਞ੍ਚ ਲੋਹਿਤਞ੍ਚ ਛਵਿਮਂਸਲੋਹਿਤਂ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਜਰਾ ਚ ਮਰਣਞ੍ਚ ਜਰਾਮਰਣਂ।

ਤੂਰਿਯਙ੍ਗਾਨੰ-ਅਲਸੋ ਚ ਤਾਲਮ੍ਬਰੋ ਚ ਅਲਸਤਾਲਮ੍ਬਰੰ, ਮੁਰਜੋ ਚ ਗੋਮੁਖੋ ਚ ਮੁਰਜਗੋਮੁਖੰ, ਸੰਖੋ ਚ ਪਣਵੋ ਚ ਦੇਣ੍ਡਿਮੋ ਚ, ਸੰਖਾ ਚ ਪਣਵਾ ਚ ਦੇਣ੍ਡਿਮਾ ਚਾਤਿ ਵਾ ਸੰਖਪਣਵਦੇਣ੍ਡਿਮੰ, ਪਣਵਾਦਯੋ ਦ੍ਵੇਪਿ ਭੇਰਿਵਿਸੇਸਾ, ਮਦ੍ਦਵਿਕੋ ਚ ਪਾਣਵਿਕੋ ਚ ਮਦ੍ਦਵਿਕਪਾਣਵਿਕੰ, ਗੀਤਞ੍ਚ ਵਾਦਿਤਞ੍ਚ ਗੀਤਵਾਦਿਤੰ, ਸਮ੍ਮਞ੍ਚ ਤਾਲ਼ਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਤਾਲ਼ੰ, ਸਮ੍ਮੰਤਿ ਕੰਸਤਾਲੰ, ਤਾਲ਼ੰਤਿ ਹਤ੍ਥਤਾਲ਼ੰ।

ਯੋਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੰ-ਫਾਲੋ ਚ ਪਾਚਨਞ੍ਚ ਫਾਲਪਾਚਨੰ, ਯੁਗਞ੍ਚ ਨਙ੍ਗਲਞ੍ਚ ਯੁਗਨਙ੍ਗਲੰ।

ਸੇਨਙ੍ਗਾਨੰ-ਹਤ੍ਥਿਨੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾ ਚ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸੰ, ਰਥਾ ਚ ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਚ ਰਥਪਤ੍ਤਿਕੰ, ਅਸਿ ਚ ਸਤ੍ਤਿ ਚ ਤੋਮਰਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਞ੍ਚ ਅਸਿਸਤ੍ਤਿਤੋਮਰਪਿਣ੍ਡੰ, ਅਸਿ ਚ ਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਅਸਿਚਮ੍ਮੰ, ਚਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਰਵਾਰਣ-ਫਲਕੰ । ਧਨੁ ਚ ਕਲਾਪੋ ਚ ਧਨੁਕਲਾਪੰ, ਕਲਾਪੋ=ਤੁਣੀਰੰ। ਪਹਰਣਞ੍ਚ ਆਵਰਣਞ੍ਚ ਪਹਰਣਾਵਰਣੰ।

ਨਿਚ੍ਚਵੇਰੀਨੰ-ਅਹਿ ਚ ਨਕੁਲੋ ਚ, ਅਹੀ ਚ ਨਕੁਲਾ ਚਾਤਿ ਵਾ ਅਹਿਨਕੁਲੰ। ਏਵੰ ਬਿਲ਼ਾਰਮੂਸਿਕੰ, ਅਨੁਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। ਕਾਕੋਲੁਕੰ, ਸਪ੍ਪਮਣ੍ਡੂਕੰ, ਗਰੁਲ਼ਸਪ੍ਪੰ, ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣੰ।

ਸਙ੍ਖਜਾਪਰਿਮਾਣਸਦ੍ਦਾਨੰ-ਏਕਕਞ੍ਚ ਦੁਕਞ੍ਚ ਏਕਕਦੁਕੰ। ਏਵੰ, ਦੁਕਤਿਕੰ, ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕੰ, ਚਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕੰ। ਦਸਕਞ੍ਚ ਏਕਾਦਸਕਞ੍ਚ ਦਸੇਕਾਦਸਕੰ, ''ਤਿਤਾਲੀਸ'' ਇਤਿ ਚਕ-ਭਾਗਲੋਪਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਕਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ।

ਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁਕਾਨੰ-ਕੀਟਾ ਚ ਪਟਙ੍ਗਾ ਚ ਕੀਟਪਟਙ੍ਗੰ, ਕੀਟਾ=ਕਪਾਲਪਿਟ੍ਠਿਕਪਾਣਾ। ਏਵੰ ਕੁਨ੍ਥਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕੰ, ਡੰਸਾ ਚ ਮਕਸਾ ਚ ਡੰਸਮਕਸੰ, ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਚ ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਾ ਚ ਮਕ੍ਖਿਕਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕੰ, ਕੀਟਾ ਚ ਸਰਿੰਸਪਾ ਚ ਕੀਟਸਰਿੰਸਪੰ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਨ੍ਥਾ=ਸੁਖੁਮਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਾ।

> ਖੁਦ੍ਦਜਨ੍ਤੁ ਅਨਟ੍ਠੀ ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਖੁਦ੍ਦਕੋਪਿ ਵਾ।
> ਸਤੰ ਵਾ ਪਸਤੋ ਯੇਸੰ, ਕੇਚਿ ਆਨਤੁਲਾ ਇਤਿ॥

ਪਚਨਚਣ੍ਡਾਲਾਨੰ-ਓਰਬ੍ਭਿਕਾ ਚ ਸੂਕਰਿਕਾ ਚ ਓਰਬ੍ਭਿਕਸੂਕਰਿਕੰ, ਏਵੰ ਸਾਕੁਨ੍ਤਿਕਮਾਗਵਿਕੰ। ਸਪਾਕੋ ਚ ਚਣ੍ਡਾਲੋ ਚ ਸਪਾਕਚਣ੍ਡਾਲੰ, ਪੁਕ੍ਕੁਸਛਵਡਾਹਕੰ, ਵੇਨਰਥਕਾਰੰ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਨਾ=ਤਚ੍ਛਕਾ, ਰਥਕਾਰਾ=ਚਮ੍ਮਕਾਰਾ।

ਚਰਣਸਾਧਾਰਣਾਨੰ-ਅਤਿਸੋ ਚ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਚ ਅਤਿਸਭਾਰਦ੍ਵਾਜੰ, ਕਟ੍ਠੋ ਚ ਕਪਾਲੋ ਚ ਕਟ੍ਠਕਪਾਲੰ, ਸੀਲਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣੰ, ਸਮਥੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੰ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਚਰਣਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣੰ, ਏਵੰ ਨਾਮਰੂਪੰ, ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ, ਸਤਿਸਮ੍ਪ-ਜਞ੍ਞੰ , ਲੋਭਮੋਹੰ, ਦੋਸਮੋਹੰ, ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਕਜ੍ਝਾਯਨਪਾਵਚਨਾਨੰ-ਦੀਘੋ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਚ ਦੀਘਮਜ੍ਝਿਮੰ, ਏਵੰ ਏਕੁਤ੍ਤੁਰ ਸੰਯੁਤ੍ਤਕੰ, ਖਨ੍ਧਕਵਿਭਙ੍ਗੰ।

ਲਿਙ੍ਗਵਿਸੇਸਾਨੰ-ਇਤ੍ਥੀ ਚ ਪੁਮਾ ਚ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮੰ, ਦਾਸੀ ਚ ਦਾਸੋ ਚ ਦਾਸਿਦਾਸੰ, ਚੀਵਰਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਚ ਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਚ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ, ਤਿਣਞ੍ਚ ਕਟ੍ਠੋ ਚ ਸਾਖਾ ਚ ਪਲਾਸਞ੍ਚ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸੰ। ''ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨੰ''ਤਿਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਵਿਵਿਧਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨੰ-ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੰ, ਏਵੰ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੰ, ਹੀਨਪਣੀਤੰ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕੰ, ਛੇਕਪਾਪਕੰ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਧਮੁਤ੍ਤਮੰ, ਪਟਿਘਾਨੁਨਯੰ, ਛਾਯਾਤਪੰ, ਆਲੋਕਨ੍ਧਕਾਰੰ। ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ,

‘‘ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਦਾਰਗਵਚਤੁਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਅਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ ਨੁਮਆਗਮੋ। ਅਹੋ ਚ ਰਤ੍ਤਿ ਚ ਅਹੋਰਤ੍ਤੰ, ‘‘ਦੀਘਾ+ਹੋਵਸ੍ਸੇਕਦੇਸੇਹਿ ਚ ਰਤਜਾ’’ਤਿ ਅਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ ‘‘ਮਨਾਦਜਾਪਾਦੀਨ+ਮੋ ਮਯੇ ਚੇ’’ਤਿ ਓਕਾਰੋ।

ਦਿਸਾਨੰ-ਪੁਬ੍ਬਾ ਚ ਅਪਰਾ ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੰ, ਏਵੰ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਪਚ੍ਛਿਮੰ, ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰੰ, ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣੰ, ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰੰ, ਅਪਰਦਕ੍ਖਿਣੰ, ਅਪਰੁਤ੍ਤਰੰ।

ਨਦੀਨੰ-ਗਙ੍ਗਾ ਚ ਯਮੁਨਾ ਚ ਗਙ੍ਗਾਯਮੁਨੰ, ਏਵੰ ਮਹੀਸਰਭੂ।

ਤਿਣ+ਰੁਕ੍ਖ+ਪਸੁ+ਸਕੁਣ+ਧਨ+ਖਞ੍ਞ+ਬਜਞ੍ਜਨ+ਜਨਪਦਾਨੰ ਵਾ। ਤਿਣਵਿਸੇਸਾਨੰ-ਉਸੀਰਾਨਿ ਚ ਬੀਰਣਾਨਿ ਚ ਉਸੀਰਬੀਰਣੰ ਉਸੀਰਬੀਰਣਾਨਿ ਵਾ। ਏਵੰ ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜੰ ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਾਨਿ ਵਾ, ਕਾਸਕੁਸੰ ਕਾਸਕੁਸਾ ਵਾ।

ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸਾਨੰ-ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਕਪਿਟ੍ਠਾ ਚ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਕਪਿਟ੍ਠੰ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਕਪਿਟ੍ਠਾ ਵਾ, ਏਵੰ ਅਮ੍ਬਪਨਸੰ ਅਮ੍ਬਪਨਸਾ, ਖਦਿਰਪਲਾਸੰ ਖਦਿਰਪਲਾਸਾ, ਧਵਾਸ੍ਸਕਣ੍ਣੰ ਧਵਾਸ੍ਸਕਣ੍ਣਾ, ਪਿਲਕ੍ਖਨਿਗ੍ਰੋਧੰ ਪਿਲਕ੍ਖਨਿਗ੍ਰੋਧਾ, ਸਾਕਸਾਲੰ ਸਾਕਸਾਲਾ।

ਪਸੁਵਿਸੇਸਾਨੰ-ਗਜਾ ਚ ਗਵਜਾ ਚ ਗਜਗਵਜੰ ਗਜਗਵਜਾ ਵਾ, ਅਜਾ ਚ ਏਲ਼ਕਾ ਚ ਅਜੇਲ਼ਕੰ ਅਜੇਲ਼ਕਾ, ਹਤ੍ਥੀ ਚ ਗਾਵੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾ ਚ ਵਲ਼ਵਾ ਚ ਹਤ੍ਥੀਗਵਸ੍ਸਵਲ਼ਵੰ ਹਤ੍ਥੀਗਵਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਗੋਮਹਿਸੰ ਗੋਮਹਿਸਾ, ਏਣੇਯਜਵਰਾਹੰ ਏਣੇਯਜਵਰਾਹਾ, ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਤਰਚ੍ਛੰ ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਤਰਚ੍ਛਾ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰੰ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ, ਏਣੇਯਜਗੋਮਹਿਸੰ ਏਣੇਯਜਗੋਮਹਿਸਾ।

ਸਕੁਣਵਿਸੇਸਾਨੰ-ਹੰਸਾ ਚ ਬਕਾ ਚ ਹੰਸਬਕੰ ਹੰਸਬਕਾ। ਏਵੰ ਕਾਰਣ੍ਡਵਚਕ੍ਕਵਾਕੰ ਕਾਰਣ੍ਡਵਚਕ੍ਕਵਾਕਾ, ਮਯੂਰਕੋਞ੍ਚੰ ਮਯੂਰਕੋਞ੍ਚਾ, ਸੁਕਸਾਲਿਕੰ ਸੁਕਸਾਲਿਕਾ, ਬਕਬਲਾਕੰ ਬਕਬਲਾਕਾ।

ਧਨਾਨੰ-ਹਿਰਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣੰ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਾਨਿ। ਏਵੰ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤੰ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਾਨਿ, ਮਣਿਸਙ੍ਖਮੁਤ੍ਤਵੇਲੁਰਿਯੰ ਮਣਿਸਙ੍ਖਮੁਤ੍ਤਵੇਲੁਰਿਯਾ।

ਧਞ੍ਞਾਨੰ-ਸਾਲੀ ਚ ਯਵਾ ਚ ਸਾਲਿਯਵੰ ਸਾਲਿਯਵਾ ਵਾ। ਏਵੰ ਤਿਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸੰ ਤਿਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸਾਨਿ, ਨਿਪ੍ਪਾਵਕੁਲਤ੍ਥੰ ਨਿਪ੍ਪਾਵਕੁਲਤ੍ਥਾ।

ਬਜਞ੍ਜਨਾਨੰ-ਸਾਕੋ ਚ ਸੁਵਾ ਚ ਸਾਕਸੁਵੰ ਸਾਕਸੁਵਾ। ਏਵੰ ਗਬਜਮਾਹਿਸੰ ਗਬਜਮਾਹਿਸਾ, ਏਣੇਯਜਵਰਾਹੰ ਏਣੇਯ, ਵਰਾਹਾ। ਮਿਗਮਯੂਰੰ ਮਿਗਮਯੂਰਾ।

ਜਨਪਦਾਨੰ-ਕਾਸਿ ਚ ਕੋਸਲਾ ਚ ਕਾਸਿਕੋਸਲੰ ਕਾਸਿਕੋਸਲਾ, ਵਜ੍ਜੀ ਚ ਮਲ੍ਲਾ ਚ ਵਜ੍ਜਿਮਲ੍ਲੰ ਵਜ੍ਜਿਮਲ੍ਲਾ, ਅਙ੍ਗਾ ਚ ਮਗਧਾ ਚ ਅਙ੍ਗਮਗਧੰ ਅਙ੍ਗਮਗਧਾ, ਏਵੰ ਚੇਤਿਵੰਸੰ ਚੇਤਿਵੰਸਾ, ਮਚ੍ਛਸੂਰਸੇਨੰ ਮਚ੍ਛਸੂਰਸੇਨਾ, ਕੁਰੁਪਞ੍ਚਾਲੰ ਕੁਰੁਪਞ੍ਚਾਲਾ। ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਨਾਮਰੂਪਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਚਤੁਰੇਕਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਸਰੂਪੇਕਸੇਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਏਕਤ੍ਤੀਭਾਵਕਣ੍ਡੇ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪੁਬ੍ਬੰ, ਤਦੇਵ ਪੁਬ੍ਬੰ ਨਿਪਤਤਿ, ਕਮਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਪਯੋਜਨਸ੍ਸਾ+ਭਾਵਾ। ਕ੍ਵਚਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਤੋ, ਦਨ੍ਤਾਨੰ ਰਾਜਾ ਰਾਜਦਨ੍ਤੋ। ਚਤ੍ਥੇ ਸਮਾਹਾਰੇ ‘‘ਸਭਾਪਰਿਸਾਯਾ’’ਤਿ ਞਾਪਕਾ ਕ੍ਵਚਿ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੰ ਨ ਭਵਤਿ, ਆਧਿਪਚ੍ਚਞ੍ਚ ਪਰਿਵਾਰੋ ਚ ਆਧਿਪਚ੍ਚਪਰਿਵਾਰੋ। ਏਵੰ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤਿਯੰ।

੪੦. ਸਮਾਸਨ੍ਤਵ

ਉਪਰਿ ਅਯ+ਮਧਿਕਰੀਯਤਿ।

੪੧. ਪਾਪਾਦੀਹਿ ਭੂਮਿਯਾ

ਪਾਪਾਦੀਹਿ ਪਰਾ ਯਾ ਭੂਮਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਾਸਨ੍ਤੋ ਅ ਹੋਤਿ। ਪਾਪਾ ਭੂਮਿ ਯਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਾਪਭੂਮੰ, ਜਾਤਿਯਾ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਾ ਭੂਮਿ ਜਾਤਿਭੂਮੰ।

੪੨. ਸੰਖਜਾਹਿਤਿ

ਸੰਖਜਾਹਿ ਪਰਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਅ ਹੋਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਭੂਮਿਯੋ ਅਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਭੂਮੰ। ਏਵੰ ਤਿਭੂਮੰ।

੪੩. ਨਦੀਗੋਧਾਵਰੀਨੰ

ਸੰਖਜਾਹਿ ਪਰਾਸੰ ਨਦੀਗੋਧਾਵਰੀਨੰ ਸਮਾਸਨ੍ਤੋ ਅ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਨਦੀਨੰ ਸਮਾਹਾਰੋ ਪਞ੍ਚਨਦੰ। ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਗੋਧਾਵਰੰ।

੪੪. ਅਸੰਖਜੇਹਿ ਚਾ+ਙ੍ਗੁਲਜਾ+ਨਾਵ੍ਵਾਸੰਖਜਤ੍ਥੇਸੁਤਿ

ਅਸੰਖਜੇਹਿ ਸੰਖਜਾਹਿ ਚ ਪਰਾਯ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਸਮਾਸਨ੍ਤੋ ਅ ਹੋਤਿ। ਨਿਗ੍ਗਤ+ਮਙ੍ਗੁਲੀਹਿ ਨਿਰਙ੍ਗੁਲੰ, ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਸਮਾਹਟਾ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲੰ। ਅਨਵ੍ਵਾਸੰਖਜਤ੍ਥੇਸੂਤਿ ਕਿੰ, ਪਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਅਸ੍ਮਿੰ ਹਤ੍ਥੇਤਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੁਲਿ, ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਸਮੀਪੰ ਉਪਙ੍ਗੁਲਿ।

੪੫. ਦੀਘਾਹੋਵਸ੍ਸੇਕਦੇਸੇਹਿ ਚ ਰਤ੍ਤ੍ਯਾਤਿ

ਦੀਘਾਦੀਹਿ ਪਰਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅ ਹੋਤਿ। ਦੀਘਾ ਚ ਸਾ ਰਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ। ਅਹੋ ਚ ਰਤ੍ਤਿ ਚ ਅਹੋਰਤ੍ਤੰ, ਆਪਾਦਿਤ੍ਤਾ ਓ। ਵਸ੍ਸਾਸੁ ਰਤ੍ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਰਤ੍ਤੰ। ਪੁਬ੍ਬਾ ਚ ਸਾ ਰਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਅਪਰਰਤ੍ਤੰ, ਅਡ੍ਢਰਤ੍ਤੰ, ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਤਿਰਤ੍ਤੋ। ਦ੍ਵੇ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਹਟਾ ਦ੍ਵਿਰਤ੍ਤੰ। ਅਨਵ੍ਵਾਸੰਖਜਤ੍ਥੇਸੁ ਤ੍ਵੇਵ, ਦੀਘਾ ਰਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਿ, ਹੇਮਨ੍ਤੋ। ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੀਪੰ ਉਪਰਤ੍ਤਿ। ਬਹੁਲੰਵਿਧਾਨਾ ਕ੍ਵਚਿ ਹੋਤੇਵ, ਰਤ੍ਤਿਪਰਿਮਾਣਾਨੁਰੂਪੰ ਯਥਾਰਤ੍ਤੰ।

੪੬. ਗੋਤ੍ਵ+ਚਤ੍ਥੇ ਚਾ+ਲੋਪੇ

ਗੋਸਦ੍ਦਾ ਅਲੋਪਵਿਸਯੇ ਸਮਾਸਨ੍ਤੋ ਅ ਹੋਤਿ ਨ ਚੇ ਚਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਸਮਾਸੋ। ਰਞ੍ਞੋ ਗੋ ਰਾਜਗਵੋ। ਪਰਮੋ ਚ ਸੋ ਗੋ ਚਾਤਿ ਪਰਮਗਵੋ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਗੁਨ੍ਨੰ ਸਮਾਹਾਰੋ ਪਞ੍ਚਗਵੰ, ''ਗੋਸ੍ਸਾ+ਵਙ''ਤਿ ਅਵਙ। ਤੰ ਧਨ+ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਗਵਧਨੋ। ਦਸਗਵੰ।

੪੭. ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵ+ਦਾਰਗਵ+ਚਤੁਰਸ੍ਸਾ

ਏਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਅ-ਅਨ੍ਤਾ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਰਤ੍ਤਿ ਚ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ, ਇਮਿਨਾਵ ਨੁਮਾਗ ਮਾ। ਦਾਰਾ ਚ ਗਵੋ ਚ ਦਾਰਗਵੰ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਸ੍ਸਿਯੋ ਅਸ੍ਸ ਚਤੁਰਸ੍ਸੋ।

੪੮. ਆਯਾਮੇ+ਨੁਗਵੰ

ਅਨੁਗਵੰਤਿ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ ਆਯਾਮੇਗਮਜਮਾਨੇ। ਗਵਸ੍ਸ ਆਯਾਮੋ ਅਨੁਗਵੰ ਸਕਟੰ, ਅਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋ।

੪੯. ਅਕ੍ਖਿਸ੍ਮਾ+ਞ੍ਞਤ੍ਰੇ

ਅਕ੍ਖਿਸ੍ਮਾ ਸਮਾਸਨ੍ਤੋ ਅ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇ। ਵਿਸਾਲਾਨਿ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਵਿਸਾਲਕ੍ਖੋ।

੫੦. ਦਾਰੁਮਜ+ਙ੍ਗੁਲਜਾ

ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇ ਦਾਰੁਮ੍ਹਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤੋ ਅ ਹੋਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਅਵਯਵਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਂ ਦਾਰੁ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੁਲਂ। ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਦਿਸਾਵਯਵਂ ਧਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਂ ਦਾਰੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।

੫੪. ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ

ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਰ ਅਧਿਕਾਤਬ੍ਬਂ।

੫੫. ਇਮਸ੍ਸਿ+ਦਨ੍ਤਿ

ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਇਮਸ੍ਸ ਇਦਂ, ਇਮਾਯ ਅਤ੍ਥੋ ਇਦਮਟ੍ਠੋ, ਥਸ੍ਸ ਠੋ, ਇਦਮਟ੍ਠੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਦਮਟ੍ਠੀ, ਇਦਮਟ੍ਠਿਨੋ ਭਾਵੋ ਇਦਮਟ੍ਠਿਤਾ। ਇਮੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ ਪਸ੍ਸ ਚ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋ।

੫੭. ਟ ਨ੍ਤਨ੍ਤਨਨ੍ਤਿ

ਨ੍ਤਨ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਟ ਹੋਤਿ। ਭਵਨ੍ਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਅਮ੍ਹਨ੍ਤਿ ਭਵਂਪਤਿਟ੍ਠਾ ਮਯਂ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੋ, ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੋ, ਯੋਸ੍ਸ ਟਾ ਚ। ਭਗਵਾ ਮੂਲਂ ਏਤੇਸਂਤਿ ਭਗਵਂਮੂਲਕਾ ਨੋ ਧਮ੍ਮਾ।

੫੮. ਅ

ਇਤਿ ਨ੍ਤਨ੍ਤਂ ਅ ਹੋਤਿ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਮਮਾਤਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤਪਤਿਟ੍ਠੋ+ਸ੍ਮਿ।

੬੦. ਪਰਸ੍ਸ ਸਂਖ੍ਯਾਸ੍ਵਤਿ

ਸਂਖ੍ਯਾਸੁ ਪਰਸ੍ਸ ਓ, ਪਰੋ ਸਤਸ੍ਮਾ ਅਧਿਕਾ ਪਰੋਸਤਂ।

੬੧. ਜਨੇ ਪੁਥਸ੍ਸੁਤਿ

ਪੁਥਸ੍ਸ ਜਨੇ ਉ ਹੋਤਿ। ਪੁਥਗੇਵਾ+ਯਂ ਜਨੋਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਜਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ।

੬੨. ਸੋ ਛਸ੍ਸਾ+ਹਾ+ਯਤਨੇ ਵਾ

ਅਹੇ ਆਯਤਨੇ ਚ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਛਸ੍ਸ ਸੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਸਾਹਂ ਛਾਹਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਛਲ਼ਾਯਤਨਂ। (ਸਮ੍ਬਰਂ)

੬੩. ਲ੍ਤੁ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਾਰਵਰਙ

ਲੁਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਨਂ ਪਿਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮ+ਮਾਰ੍ਵਰਙ ੵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ+ਤ੍ਤੁਰਪਦੇ। ਸਤ੍ਥਨੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਤ੍ਥਾਰਦਸ੍ਸਨਂ, ਕਤ੍ਤਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਮਾਤਰਪਿਤਰੋ। ੵਾਤ੍ੵੇੵ, ਸਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਂ, ਮਾਤੁਜਾਯੋ।

੬੮. ਕ੍ੵਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਤਿ

ਪਚ੍ਚਯੇ ਪੁਮਭਾੵੇ ਅਤਿਸਯੇਨ ਬਜਤ੍ਤਾ ਬਜਤ੍ਤੁਤਰਾ, ਬਜਤ੍ਤੁਤਮਾ। ''ਤਸ੍ਸਂ ਤਤ੍ਰ, ਤਾਯ ਤਤੋ, ਤਸ੍ਸਂ ੵੇਲਾਯਂ ਤਦਾ''[''... ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਰੂਪਾਨਿ ਆਚਰਿਯਸੰਘਰਕ੍ਖਿਤ ਮਹਾਸਾਮਿਤ੍ਥੇਰਮਤੇਨ ਇਮਿਨਾੵ ''ਕ੍ੵਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਿਦ੍ਧਾਨਿ, ਤੇਨੇੵ ਤਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਉਦਾਹਟਾਨਿ। ਆਚਰਿਯਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਮਹਾਥੇਰਮਤੇਨ ਪਨੇ+ਤਾਨਿ ''ਸਬ੍ਬਾਦਯੋ ੵੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਿਦ੍ਧਾਨਿ। ਤੇਆਦੀਨਂ ੵਿਭਤਜਤ੍ਥੇ ੵਿਹਿਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ, ਤਦਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਞਾਦਿੵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ਦ੍ੵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਥੇਰਾਨਂ ਮਤਾ ਅੵਿਰੁਦ੍ਧਾ।]

੭੧. ਸਞ੍ਞਾਯ+ਮੁਦੋ+ਦਕਸ੍ਸ

ਸਞ੍ਞਾਯ+ਮੁਦਕਸ੍ਸੁ+ਤ੍ਤੁਰਪਦੇ ਉਦਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਉਦਧਿ, ਉਦਪਾਨਂ।

੭੨. ਕੁਮ੍ਭਾਦੀਸੁ ੵਾ

ਕੁਮ੍ਭਾਦੀਸੁ+ਤ੍ਤੁਰਪਦੇਸੁ ਉਦਕਸ੍ਸ ਉਦਾਦੇਸੋ ੵਾ ਹੋਤਿ। ਉਦਕੁਮ੍ਭੋ, ਉਦਕਕੁਮ੍ਭੋ। ਉਦਪਤ੍ਤੋ ਉਦਕਪਤ੍ਤੋ। ਉਦਬਿਨ੍ਦੁ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁ। ਆਕਤਿਗਣੋ+ਯਂ।

੭੩. ਸੋਤਾਦੀਸੁ+ਲੋਪੋ

ਸੋਤਾਦੀਸੁ+ਤ੍ਤੁਰਪਦੇਸੁ ਉਦਕਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਦਕਸੋਤਂ, ਦਕਰਕ੍ਖਸੋ।

੨੬. ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮਤ੍ੵਾ

ਇਤ੍ਥਿਯਂ ੵਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਆਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾ।

੨੭. ਨਦਾਦਿਤੋ ਙੀ

ਨਦਾਦੀਹਿ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ੵੀਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਨਦੀ ਮਹੀ ਕੁਮਾਰੀ ਤਰੁਣੀ ੵਾਰੁਣੀ ਗੋਤਮੀ।

ਗੋਤੋ ੵਾ

ਗਾੵੀ ਗੋ। ਆਕਤਿਗਣੋ+ਯਂ। ੵ-ਕਾਰੋ ''ਨ੍ਤੁਨ੍ਤੁਨਂ ੵੀਮ੍ਹਿ ਤੋ ੵਾ''ਤਿ ੵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ।

੨੮. ਯਕ੍ਖਾਦਿਤ੍ੵਿ+ਨੀ ਚ

ਯਕ੍ਖਾਦਿਤੋ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਇਨੀ ਹੋਤਿ ੵੀ ਚ। ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਯਕ੍ਖੀ, ਨਾਗਿਨੀ ਨਾਗੀ, ਸੀਹਿਨੀ ਸੀਹੀ।

੨੯. ਆਰਾਮਿਕਾਦੀਹਿ

ਆਰਾਮਿਕਾਦਿਤੋ ਇਨੀ ਹੋਤਿ+ਤ੍ਥਿਯਂ। ਆਰਾਮਿਕਿਨੀ, ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਿਕਿਨੀ।

ਸਢ੍ਢਾਯਂ ਮਾਨੁਸੋ ਮਾਨੁਸਿਨੀ, ਅਢ੍ਢਤ੍ਰ ਮਾਨੁਸੀ।

੩੦. ਯੁਵਣ੍ਣੇਹਿ ਨੀ

ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮਿਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤੇਹਿ ਨੀ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਂ। ਸਦਾਪਯਤਪਾਣਿਨੀ, ਦਣ੍ਡਿਨੀ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ, ਖਤ੍ਤੁਬਨ੍ਧੁਨੀ, ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨੀ। ਮਾਤੁਆਦਿਤੋ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਂ ਵਿਨਾਪਿ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਭਿਧਾਨਤੋ।

੩੧. ਤ੍ਤਿਮ੍ਹਾ+ਞ੍ਞਤ੍ਥੇ

ਤ੍ਤਿਮ੍ਹਾ+ਞ੍ਞਤ੍ਥੇਯੇਵ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਨੀ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਂ। ਸਾ+ਹਂ ਅਹਿਂਸਾਰਤਿਨੀ, ਤਸ੍ਸਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਨਿਯਾ, ਸਾ ਗਾਵੀ ਵਚ੍ਛਗਿਦ੍ਧਿਨੀ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇਤਿ ਕਿਂ, ਧਮ੍ਮਰਤਿ।

੩੨. ਘਰਣ੍ਯਾਦਯੋਤਿ

ਘਰਣਿਪਭੁਤਯੋ ਨੀਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਸਾਧਵੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਘਰ+ਮਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਈਮ੍ਹਿ ''ਯੁਵਣ੍ਣੇਹਿ ਨੀ''ਤਿ ਨੀ, ਘਰਣੀ। ਇਮਿਨਾ ਨਸ੍ਸ ਣੋ, ਈਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ।

ਆਚਰਿਯਾ ਵਾ ਯਲੋਪੋ ਚ ਇਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਯਾਮਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾਵ ਨੀਮ੍ਹਿ ਯਲੋਪੋ ਚ, ਆਚਰਿਨੀ ਆਚਰਿਯਾ।

੩੩. ਮਾਤੁਲਾਦਿਤ੍ਵਾ+ਨੀ ਭਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ

ਮਾਤੁਲਾਦਿਤੋ ਭਰਿਯਾਯ+ਮਾਨੀ ਹੋਤਿ। ਮਾਤੁਲਾਨੀ, ਵਰੁਣਾਨੀ, ਗਹਪਤਾਨੀ, ਆਚਰਿਯਾਨੀ।

ਅਭਰਿਯਾਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਇਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਆਨੀ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੀ। ਨਦਾਦਿਪਾਠਾ ਭਰਿਯਾਯਨ੍ਤੁ ਈ, ਖਤ੍ਤਿਯੀ।

੩੪. ਉਪਮਾ+ਸਂਹਿਤ+ਸਹਿਤ+ਸਞ੍ਞਤ+ਸਹ+ਸਫ+ਵਾਮ+ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੂ+ਰੁਤੂਤਿ

ਊਰੁਸਦ੍ਦਤੋ ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮੂ ਹੋਤਿ। ਕਰਭੋ ਵਿਯ ਊਰੁ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਕਰਭੋਰੂ, ਸਂਹਿਤੋ ਊਰੁ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਂਹਿਤੋਰੂ, ਏਵਂ ਸਹਿਤੋਰੂ, ਸਞ੍ਞਤੋਰੂ, ਸਹੋਰੂ, ਸਫੋਰੂ, ਵਾਮੋਰੂ, ਲਕ੍ਖਣੋਰੂ। ਊਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਬਨ੍ਧੂ।

੩੫. ਯੁਵਾਤਿ

ਯੁਵਸਦ੍ਦਤੋਤਿ ਹੋਤਿ+ਤ੍ਥਿਯਂ। ਯੁਵਤਿ।

੩੬. ਨ੍ਤੁਨ੍ਤੂਨਂ ਵੀਮ੍ਹਿ ਤੋ ਵਾਤਿ

ਵੀਮ੍ਹਿ ਨ੍ਤੁਨ੍ਤੂਨਂ ਤੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਗਚ੍ਛਤੀ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ, ਸੀਲਵਤ ਸੀਲਵਨ੍ਤੀ।

੩੭. ਭਵਤੋ ਭੋਤੋਤਿ

ਵੀਮ੍ਹਿ ਭਵਤੋ ਭੋਤਾਦੇਸੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਭੋਤੀ ਭਵਨ੍ਤੀ।

੩੯. ਪੁਥੁਸ੍ਸ ਪਥਵ੍ਯਪੁਥਵ੍ਯ◌ਾਤਿ

ਵ੍ਯ◌ੀਮ੍ਹਿ ਪੁਥੁਸ੍ਸ ਪਥਵ੍ਯਪੁਥਵ੍ਯ◌ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਥਵ੍ਯ◌ੀ ਪੁਥਵ੍ਯ◌ੀ, ਠੇ ਪਥਵ੍ਯ◌ੀ।

ਇਤਿ ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਸਮਾਸਕਣ੍ਡੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਣਾਦਿਕਣ੍ਡ

ਸਮਾਸੋ ਪਦਸੰਖੇਪੋ, ਪਦਪਚ੍ਚਯਸੰਹਿਤੰ।
ਤਦ੍ਧਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ, ਵਿਞ੍ਞੇਯਜੰ ਤੇਸ+ਮਨ੍ਤਰੰ॥

੧. ਣੋ ਵਾ+ਪਚ੍ਚੇ

ਛਟ੍ਠੀਯਨ੍ਤਾ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਵਾ ਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਅਪਚ੍ਚੇ+ਭਿਧੇਯਜੇ। ਅਪਚ੍ਚਸਦ੍ਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤੇਨ ਅਪਚ੍ਚਵਨ੍ਤਤੋ ਕਤਸਰਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮਤ੍ਥਜਤੋ ਛਟ੍ਠਜਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ‘‘ਛਟ੍ਠੀਯਨ੍ਤਾ ਨਾਮਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਣਾਦੀਨੰ ਤਦ੍ਧਿਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸਞ੍ਞਾ। ਣਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਜਤ੍ਥੋ। ਏਵ+ਮਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ। ਣਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ‘‘ਏਕਤ੍ਥਤਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ।

੧੨੪. ਸਰਾਨ+ਮਾਦਿਸ੍ਸਾ+ਯੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ+ਏਓ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ

ਸਰਾਨ+ਮਾਦਿਭੂਤਾ ਯੇ ਅਕਾਰਿ+ਵਣ੍ਣੁ+ਵਣ੍ਣਾ, ਤੇਸੰ ਆ+ਏ+ਓ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇਤਿ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਆਕਾਰੋ। ਆ+ਏ+ਓਨੰ ਵੁਦ੍ਧੀਤਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸਞ੍ਞਾ। ਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚੰ ਵਾਸਿਟ੍ਠੋ। ਵੀਮ੍ਹਿ ਵਾਸਿਟ੍ਠੀ। ਵੇਤਿ ਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚੰਤਿ ਵਾਕਜਸ੍ਸ ਚ ਵਸਿਟ੍ਠਾਪਚ੍ਚੰਤਿ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਚ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੰ। ਸੋ ਚ ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਯਾਵ ‘‘ਸਕਤ੍ਥੇ’’ਤਿ ਅਧਿਕਰੀਯਤਿ।

ਨਪੁੰਸਕੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ, ਸਦ੍ਦੋ+ਦਾਹੁ ਪੁਮੇਨ ਵਾ।
ਨਿਦ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬ+ਮਵਿਸੇਸੇ ਪਨਿ+ਚ੍ਛਿਤੇਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਪਚ੍ਚਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਪੁੰਸਕਤ੍ਤੇਪਿ ਪੁਤ੍ਤਪੁਤ੍ਤੀਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਾਚਕੋ ਹੋਤਿ।

ਣਾਦਯੋ+ਭਿਧੇਯਜਲਿਙ੍ਗਾ , ਅਪਚ੍ਚੇ ਤ੍ਵ+ਨਪੁੰਸਕਾ।
ਨਪੁੰਸਕੇ ਸਕਤ੍ਥੇ ਣਜੋ, ਭਿਯਜੋ ਭਾਵਸਮੂਹਜਾ।
ਤਾ ਤੁ+ਤ੍ਥਿਯ+ਮਸੰਖਜਾਨੇ, ਤ੍ਵਾਦਿਚੀਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਕਾ॥

ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚੰ=ਪੁਤ੍ਤੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ, ਏਵੰ ਵੇਸ੍ਸਾਮਿਤ੍ਤੋ, ਗੋਤਮੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅ+ਯੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾਭਾਵਾ ਆ+ਏ+ਓਨੰ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਵਾਸੁਦੇਵਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚੰ ਵਾਸੁਦੇਵੋ, ਬਲਦੇਵੋ। ਚਿਤ੍ਤਕੋਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਸੰਯੋਗਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਸੰਯੋਗੇ ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਉਪਗੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚੰ ਓਪਗਵੋ ਓਪਗਵੀ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਉਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ+ਵਙ ਸਰੇ’’ਤਿ ਉਕਾਰਸ੍ਸ ਅਵਙ।

ਵਚ੍ਛਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਪੁਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤੇਨ ਣਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ ਪੁਨ ਵਚ੍ਛਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚੰਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨. ਵਚ੍ਛਾਦਿਤੋ ਣਾਨ+ਣਾਯਨਾ

ਵਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਅਪਚ੍ਚਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇਹਿ ਗੋਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਚ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਣਾਨ+ਣਾਯਨਪਚ੍ਚਯਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਪਚ੍ਚੇ। ਵਚ੍ਛਾਨੋ, ਵਚ੍ਛਾਯਨੋ, ‘‘ਸੰਯੋਗੇ ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਕਤਿਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚੰ ਕਚ੍ਚੋ, ‘‘ਣਜ ਦਿਚ੍ਚਾਦੀਹੀ’’ਤਿ ਣਜੋ, ‘‘ਲੋਪੋ+ਵਣ੍ਣਿ+ਵਣ੍ਣਾਨੰ’’ਤਿ ਅਕਾਰਲੋਪੇ ਚਵਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ। ਕਚ੍ਚਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚੰ ਕਚ੍ਚਾਨੋ, ਕਚ੍ਚਾਯਨੋ, ਯਾਗਮੇ ਕਾਤਿਯਾਨੋ। ਮੁਗ੍ਗਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚੰ=ਨਤ੍ਤਾਦੀਤਿ ਵਾਕਜੇ ਵੁਦ੍ਧਿ+ਇਕਾਰਲੋਪ+ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ। ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚੰਤਿ ਪੁਨਣਾਨ+ਣਾਯਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਯਨੋ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ

ਅਪਚ੍ਚਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ। ਗੋਤ੍ਤਾਦਿਤੋ ਯਥਾਸਕਟਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਸਕਟਾਨੋ ਸਕਟਾਯਨੋ। ਕਣ੍ਹਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਤਾਦਿ ਕਣ੍ਹਾਨੋ ਕਣ੍ਹਾਯਨੋ। ਏਵਂ ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਾਨੋ ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਾਯਨੋ , ਮੁਞ੍ਜਾਨੋ ਮੁਞ੍ਜਾਯਨੋ, ਕੁਞ੍ਜਾਨੋ ਕੁਞ੍ਜਾਯਨੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਂਯੋਗਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਆਕਤਿਗਣੋ+ਯਂ।

੩. ਕਤ੍ਤਿਕਾਵਿਧਵਾਦੀਹਿ ਣੇਯਜਣੇਰਾ

ਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ ਵਿਧਵਾਦੀਹਿ ਚ ਣੇਯਜਣੇਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਅਪਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਤਿਕੇਯ੍ਯੋ, ਗਰੁਲ਼ੋ ਵਿਨਤਾਯ=ਸੁਪਣ੍ਣਮਾਤੁਯਾ ਅਪਚ੍ਚਂ ਵੇਨਤੇਯ੍ਯੋ। ਰੋਹਿਣਿਯਾ ਅਪਚ੍ਚਂ ਰੋਹਿਣੇਯ੍ਯੋ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਅਪਚ੍ਚਂ ਗਙ੍ਗੇਯ੍ਯੋ। ਏਵਂ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ, ਨਾਦੇਯ੍ਯੋ, ਅਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ, ਆਹੇਯ੍ਯੋ, ਕਾਪੇਯ੍ਯੋ, ਸੁਚਿਯਾ ਅਪਚ੍ਚਂ ਸੋਚੇਯ੍ਯੋ, ਬਾਲੇਯ੍ਯੋ। ਣੇਰੇ-ਵਿਧਵਾਯ ਅਪਚ੍ਚਂ ਵੇਧਵੇਰੋ। ਬਨ੍ਧਕਿਯਾ=ਅਭਿਸਾਰਿਕਾਯ ਅਪਚ੍ਚਂ ਬਨ੍ਧ-ਕੇਰੋ। ਸਮਣਸ੍ਸ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚਂ ਸਾਮਣੇਰੋ, ਨਾਲ਼ਿਕੇਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੪. ਣ੍ਯ ਦਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ

ਦਿਤਿਪ੍ਪਭੁਤੀਹਿ ਣ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਅਪਚ੍ਚੇ।

੧੨੫. ਸਂਯੋਗੇ ਕ੍ਵਚਿ

ਸਂਯੋਗਵਿਸਯੇ ਕ੍ਵਚਿ ਆ+ਏ+ਓਵੁਦ੍ਧਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ।

੧੩੧. ਲੋਪੋ+ਵਣ੍ਣਿ+ਵਣ੍ਣਾਨਂ

ਅਵਣ੍ਣਿ+ਵਣ੍ਣਾਨਂ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਯਕਾਰਾਦੋ ਪਚ੍ਚਯੇ। ਦਿਤਿਯਾ=ਅਸੁਰਮਾਤੁਯਾ ਅਪਚ੍ਚਂ ਦੇਚ੍ਚੋ ਆਦਿਚ੍ਚੋ। ਕੁਣ੍ਡਨਿਯਾ ਅਪਚ੍ਚਂ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ, ਨਸ੍ਸ ਞ੍ਞੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ। ਅਦਿਤੀਤਿ ਦੇਵਮਾਤਾ।

ਭਾਤੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਂ ਭਾਤਬ੍ਯੋ, ''ਯਮ੍ਹਿ ਗੋਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਯਮ੍ਹਿ ਉਸ੍ਸ ਅਵਙ ਅਕਾਰਲੋਪਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ।

੫. ਆ ਣਿ

ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਣਿ ਵਾ ਹੋਤ+ਪਚ੍ਚੇ ਬਹੁਲਂ। ਆ=ਤਿ ਨਾਮਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ ਅ-ਕਾਰਨ੍ਤਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਕ੍ਖਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚਂ ਦਕ੍ਖਿ, ਦਤ੍ਤਿ, ਦੋਣਿ, ਵਾਸਵਿ, ਵਾਰੁਣਿ। ਜਿਨਦਤ੍ਤਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚਂ ਜੇਨਦਤ੍ਤਿ, ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਿ, ਆਨੁਰੁਦ੍ਧਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬. ਰਾਜਤੋ ਞ੍ਞੋ ਜਾਤਿਯਂ

ਰਾਜਤੋ ਞ੍ਞੋ ਵਾ ਹੋਤ+ਪਚ੍ਚੇ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਯਂ ਗਮਜਮਾਨਾਯਂ। ਰਞ੍ਞੋ ਅਪਚ੍ਚਂ ਰਾਜਞ੍ਞੋ। ਜਾਤੀਯਨ੍ਤਿ ਕਿਂ, ਰਾਜਾਪਚ੍ਚਂ।

੭. ਖਤ੍ਤਾ ਯਿ+ਯਾ

ਤਿਜਾਤਿਯਂ ਅਪਚ੍ਚੇ ਯ+ਇਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਖਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚਂ ਖਤ੍ਯੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ। ਜਾਤਿਯਂ ਤ੍ਵੇਵ, ਖਤ੍ਤਿ।

੮. ਮਨੁਤੋ ਸ੍ਸ+ਸਣ

ਮਨੁਤੋ ਜਾਤਿਸਮੁਦਾਯੇ ਸ੍ਸ+ਸਣ ਹੋਨ੍ਤੁ+ਪਚ੍ਚੋ। ਮਨੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚੰ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਮਾਨੁਸੋ, ਮਨੁਸ੍ਸੀ ਮਾਨੁਸੀ। ਜਾਤਿਯੰ ਤ੍ਵੇਵ, ਮਾਨਵੋ, ਨਸ੍ਸ ਣੋ, ਮਾਣਵੋ।

੯. ਜਨਪਦਨਾਮਸ੍ਮਾ ਖਤ੍ତਿਯਾ ਰਞ੍ਞੇ ਚ ਣੋ

ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਯੰ ਨਾਮੰ, ਤੰ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਚ੍ਚੇ ਰਞ੍ਞੇ ਚ ਣੋ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਚਾਲਾਨੰ ਅਪਚ੍ਚੰ ਰਾਜਾ ਵਾ ਪਞ੍ਚਾਲੋ, ਕੋਸਲੋ , ਮਾਗਧੋ, ਓਕ੍ਕਾਕੋ। ਜਨਪਦਨਾਮਸ੍ਮਾਤਿ ਕਿਂ, ਦਾਸਰਥਿ। ਖਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਕਿਂ, ਪਞ੍ਚਾਲਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸਾ+ਪਚ੍ਚੰ ਪਞ੍ਚਾਲਿ।

੧੦. ਣ੍ਯ ਕੁਰੁਸਿਵੀਹਿ

ਕੁਰੁਸਿਵੀਹਿ ਅਪਚ੍ਚੇ ਰਞ੍ਞੇ ਚ ਣ੍ਯੋ ਹੋਤਿ। ਕੁਰੂਨੰ ਅਪਚ੍ਚੰ ਰਾਜਾ ਵਾ ਕੋਰਬ੍ਯੋ। ‘‘ਯਮ੍ਹਿ ਗੋਸ੍ਸ ਚਾ’’ਤਿਮਿਨਾ ਅਵ੍ਹ, ਬਕਾਰਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ। ਸੇਬ੍ਬੋ, ਇਲੋਪੋ। (ਅਪਚ੍ਚਤਦ੍ਧਿਤੰ)।

੧੧. ਣ ਰਾਗਾ ਤੇਨ ਰਤ੍ਤੰ

ਰਾਗਵਾਚੀਤਤਿਯਨ੍ਤਤੋ ਰਤ੍ਤ+ਮਿਚ੍ਚੇ+ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਣੋ ਹੋਤਿ। ਕੁਸੁਮ੍ਭਾਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਰਪਤ੍ਤੰ ਰਤ੍ਤੰ ਨਾਮ। ਕਸਾਵੇਨ ਰਤ੍ਤੰ ਕਾਸਾਵੰ। ਏਵੰ ਕੁਸੁਮ੍ਭੇਨ ਰਤ੍ਤੰ ਕੋਸੁਮ੍ਭੰ, ਹਾਲਿਦ੍ਦੰ, ਪਤ੍ਤਙ੍ਗੰ, ਮਞ੍ਜੇਟ੍ਠੰ, ਕੁਙ੍ਕੁਮੰ। ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ ਨੀਲਂ ਪੀਤਨ੍ਤਿ, ਗੁਣਵਚਨਤ੍ਤਾ ਏਨ ਵਿਨਾਪਿ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸਾ+ਭਿਧਾਨਤੋ।

੧੨. ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨਿ+ਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਲੇ

ਤਤਿਯਨ੍ਤਤੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤੇ ਕਾਲੇ ਣੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਚੇ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤ+ਮਿਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਫੁਸ੍ਸੇਨ ਇਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤਾ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ ਫੁਸ੍ਸੀ ਰਤ੍ਤਿ, ਫੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋ, ਮਘਾਯ ਇਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤਾਯ ਲਕ੍ਖਿਤਾ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ ਮਾਘੀ, ਮਾਘੋ।

੧੩. ਸਾ+ਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ

ਸੇਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਛਟ੍ਠਿਯਤ੍ਥੇ ਣੋ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਪਠਮਨ੍ਤੰ, ਸਾ ਚੇ ਦੇਵਤਾ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ ਵਾ। ਸੁਗਤੋ ਦੇਵਤਾ ਅਸ੍ਸ ਸੋਗਤੋ, ਮਾਹਿਨ੍ਦੋ, ਯਾਮੋ, ਵਾਰੁਣੋ। ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਫੁਸ੍ਸੀ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀਤਿ ਫੁਸ੍ਸੋ ਮਾਸੋ। ਏਵੰ ਮਾਘੋ, ਫਗ੍ਗੁਨੋ, ਚਿਤ੍ਤੋ, ਵੇਸਾਖੋ, ਜੇਟ੍ਠਮੂਲੋ, ਆਸਾਲ੍ਹੋ, ਸਾਵਣੋ, ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ, ਅਸ੍ਸਯੁਜੋ, ਕਤ੍ਤਿਕੋ, ਮਾਗਸਿਰੋ। ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ ਚ ਭਤਕਮਾਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀ ਨ ਹੋਤਿ, ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਾ ਅਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾ, ਅਤੋ ਏਵ ਨਿਪਾਤਨਾ ਣੋ, ਸਾਗਮੋ ਚ।

੧੪. ਤ+ਮਧੀਤੇ ਤੰ ਜਾਨਾਤਿ ਕ+ਣਿਕਾ ਚ

ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਤੋ ਤ+ਮਧੀਤੇ ਤੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਤੇਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਣੋ ਹੋਤਿ ਕੋ ਣਿਕੋ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚਸਦ੍ਦੋ ਕੋ ਚਣਿਕੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋ, ਨੋ ਣਪਚ੍ਚਯੰ। ਬ੍ਯਾਕਰਣ+ਮਧੀਤੇ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਾ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ, ਵਿ+ਆ+ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਕਤਯਾਦੇਸਸ੍ਸਿ+ਕਾਰਸ੍ਸ ‘‘ਤਦਾਦੇਸਾ ਤਦੀਵ ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਞਾਯਾ ‘‘ਸਰਾਨ’’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਏਕਾਰੇ ਯਾਗਮਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਵੰ ਮੋਹੁਤ੍ਤੋ, ਨੇਮਿਤ੍ਤੋ, ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜੋ, ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜੋ, ਛਨ੍ਦੋਸੋ, ‘‘ਮਨਾ, ਦੀਨਂ ਸਕ’’ ਇਤਿ ਸਕਾਗਮੋ। ਕਮਕੋ, ਪਦਕੋ, ਵੇਨਯਿਕੋ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋ, ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕੋ। ਦ੍ਵਿਤਗ੍ਗਹਣੰ ਅਜ੍ਝੇਨਜਾਨਨੇ ਚ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨਤ੍ਥੰ, ਅਜ੍ਝੇਨਵਿਸਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਪਸਿਦ੍ਧੁਪਸਂਹਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚ।

੧੫. ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਯੇ ਦੇਸੇ

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਵਿਸਯੇ ਦੇਸਸਰੂਪੇ ਣੋ ਹੋਤਿ। ਵਸਾਤੀਨੰ ਵਿਸਯੋ ਦੇਸੋ ਵਾਸਾਤੋ। ਦੇਸੋਤਿ ਕਿਂ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ ਰੂਪਂ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ+ਨੁਵਾਕੋ।

੧੬. ਨਿਵਾਸੇ ਤਨ੍ਨਾਮੇ

ਤਿ ਤਨ੍ਨਾਮੇ ਨਿਵਾਸੇ ਦੇਸੇ ਣੋ ਹੋਤਿ। ਸਿਵੀਨੰ ਨਿਵਾਸੋ ਦੇਸੋ ਸੇਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ''ਯਵਾ ਸਰੇ''ਤਿ ਯਕਾਰੇ ਬਕਾਰਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ। ਵਾਸਾਤੋ।

੧੭. ਅਦੂਰਭਵੇਤਿ

ਣੋ, ਵਿਦਿਸਾਯ ਅਦੂਰਭਵਂ ਵੇਦਿਸਂ।

੧੮. ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ

ਤਤਿਯਨ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੁਤ੍ਥੇ ਣੋ ਹੋਤਿ। ਕੁਸਮ੍ਬੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੋਸਮ੍ਬੀ ਨਗਰਂ, ਏਵਂ ਕਾਕਨ੍ਨੀ, ਮਾਕਨ੍ਨੀ, ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਾਹਸ੍ਸੀ ਪਰਿਖਾ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਰਣੇ ਚ ਯਥਾਯੋਗਂ ਤਤਿਯਾ।

੧੯. ਤ+ਮਿਧ+ਤ੍ਥਿ

ਤਨ੍ਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਇਧਾਤਿ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇ ਦੇਸੇ ਤਨ੍ਨਾਮੇ ਣੋ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਪਠਮਨ੍ਤੁ+ਮਤ੍ਥਿ ਚੇ। ਉਦੁਮ੍ਬਰਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸੇ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਓਦੁਮ੍ਬਰੋ, ਬਾਦਰੋ, ਪਬ੍ਬਜੋ।

੨੦. ਤਤ੍ਰ ਭਵੇਤਿ

ਸਤ੍ਤਮਜਨ੍ਤਾ ਭਵਤ੍ਥੇ ਣੋ। ਉਦਕੇ ਭਵੋ ਓਦਕੋ, ਓਰਸੋ, ਜਾਨਪਦੋ, ਮਾਗਧੋ, ਕਾਪਿਲਵਤ੍ਥਵੋ, ਕੋਸਮ੍ਬੋ, ਮਨਸਿ ਭਵਂ ਮਾਨਸਂ ਸੁਖਂ, ਸਕਾਗਮੋ। ਸਾਰਸੋ ਸਕੁਣੋ, ਸਾਰਸੀ ਸਕੁਣੀ, ਸਾਰਸਂ ਪੁਪ੍ਫਂ। ਮਿਤ੍ਤੇ ਭਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਮੇਤ੍ਤੀ ਵਾ। ਪੁਰੇ ਭਵਾ ਪੋਰੀ ਵਾਚਾ। ਪਾਵੁਸੇ ਭਵੋ ਪਾਵੁਸੋ ਮੇਘੋ। ਪਾਵੁਸਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਪਾਵੁਸਂ ਅਬ੍ਭਂ। ਸਾਰਦੋ, ਸਾਰਦਾ, ਸਾਰਦਂ ਪੁਪ੍ਫਂ। ਮਾਧੁਰੋ ਜਨੋ, ਮਾਧੁਰਾ ਗਣਿਕਾ, ਮਾਧੁਰਂ ਵਤ੍ਥਂ।

੨੧. ਅਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਤਨੋਤਿ

ਭਵਤ੍ਥੇ ਤਨੋ। ਅਜ੍ਜ ਭਵੋ ਅਜ੍ਜਤਨੋ, ਸ੍ਵਾਤਨੋ, ਹਿਯਜਤਨੋ। ''ਏਓਨ+ਮ ਵਣ੍ਣੇ''ਤਿ ਏਓਨਂ ਅ ਹੋਤਿ।

੨੨. ਪੁਰਾਤੋ ਣੋ ਚਤਿ

ਭਵਤ੍ਥੇ ਣੋ ਤਨੋ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਣਕਾਰੋ ਅਵਯਵੋ, ਨੇਵਾ+ਨੁਬਨ੍ਧੋ। ਪੁਰਾਣੋ, ਪੁਰਾਤਨੋ।

੨੩. ਅਮਾਤ੍ਵ+ਚ੍ਚੋਤਿ

ਭਵਤ੍ਥੇ ਅਚ੍ਚੋ ਹੋਤਿ। ਅਮਾ=ਸਹ ਭਵੋ ਅਮਚ੍ਚੋ।

੨੪. ਮਜ੍ਝਾਦਿਤ੍ਵਿ+ਮੋਤਿ

ਭਵਤ੍ਥੇ ਇਮੋ, ਮਜ੍ਝੇ ਭਵੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ। ਏਵੰ ਅਨ੍ਤਿਮੋ, ਹੇਟ੍ਠਿਮੋ, ਉਪਰਿਮੋ, ਓਰਿਮੋ, ਪਾਰਿਮੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਯੋ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੋ।

੨੫. ਕਣ+ਣੇਯ੍ਯ+ਣੇਯ੍ਯਕ+ਯਿ+ਯਾਤਿ

ਭਵਤ੍ਥੇ ਕਣਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਣ-ਕੁਸਿਨਾਰਾਯਂ ਭਵੋ ਕੋਸਿਨਾਰਕੋ, ਮਾਗਧਕੋ, ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਵਿਹਾਰੋ, ਰਾਜਗਹਕੋ, ਕੋਸਮ੍ਬਕੋ, ਇਨ੍ਦਪਤ੍ਤਕੋ, ਕਾਪਿਲਕੋ, ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਕੋ, ਨਾਗਰਕੋ। ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਜਾਤੋ ਅਙ੍ਗਕੋ, ਕੋਸਲਕੋ, ਵੇਦੇਹਕੋ, ਕਮ੍ਬੋਜਕੋ, ਗਨ੍ਧਾਰਕੋ, ਸੋਵੀਰਕੋ, ਸਿਨ੍ਧਵਕੋ, ਅਸ੍ਸਕੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਣੇਯ੍ਯ-ਗਙ੍ਗੇਯ੍ਯੋ, ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯੋ, ਵਾਨੇਯ੍ਯੋ। ਣੇਯ੍ਯਕ-ਕੋਸਲੇਯ੍ਯਕੋ , ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੋ, ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯਕੋ, ਸਿਲਾਯ ਜਾਤਂ ਸੇਲੇਯ੍ਯਕਂ, ਮਿਥਿਲੇਯ੍ਯਕੋ। ਬਾਰਾਣਸੇਯ੍ਯਕੋਤ੍ਯਾਦੀਸੁ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤ+ਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਯ੍ਯਕੋ, ਏਵੰ ਉਪਰਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸਿਤਪਚ੍ਚਯਤੋ ਵਿਸੁਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯ-ਗਮ੍ਮੋ, ਯਮ੍ਹਿ ਅਕਾਰਲੋਪੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ ਰਸ੍ਸੋ ਚ। ਦਿਬ੍ਬੋ। ਇਯ-ਉਦਰਿਯੋ, ਦਿਵਿਯੋ, ਪਞ੍ਚਾਲਿਯੋ, ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯੋ, ਲੋਕਿਯੋ।

੨੬. ਣਿਕੋ

ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਨ੍ਤਾ ਭਵਤ੍ਥੇ ਣਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਸਰਦੇ ਭਵੋ ਸਾਰਦਿਕੋ ਦਿਵਸੋ, ਸਾਰਦਿਕਾ ਰਤ੍ਤਿ।

੨੭. ਤ+ਮਸ੍ਸ ਸਿਪ੍ਪਂ ਸੀਲਂ ਪਣ੍ਯਂ ਪਹਰਣਂ ਪਯੋਜਨਂ

ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਸਿਪ੍ਪਾਦਿਵਾਚਕਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਛਟ੍ਠ੍ਯਤ੍ਥੇ ਣਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਵੀਣਾਵਾਦਨਂ ਸਿਪ੍ਪ+ਮਸ੍ਸ ਵੇਣਿਕੋ, ਵੀਣਾਵਾਦਨਂ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ਵੀਣਾ ਨਾਮ। ਮੋਦਿਙ੍ਗਿਕੋ, ਵਂਸਿਕੋ। ਪਂਸੁਕੂਲਧਾਰਣਂ ਸੀਲ+ਮਸ੍ਸ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ, ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ। ਗਨ੍ਧੋ ਪਣ੍ਯ+ਮਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਿਕੋ, ਤੇਲਿਕੋ, ਗੋਲ਼ਿਕੋ, ਪੂਵਿਕੋ, ਪਣ੍ਣਿਕੋ, ਤਮ੍ਬੁਲਿਕੋ, ਲੋਣਿਕੋ। ਚਾਪੋਪਹਰਣ+ਮਸ੍ਸ ਚਾਪਿਕੋ, ਤੋਮਰਿਕੋ, ਮੁਗ੍ਗਰਿਕੋ, ਮੋਸਲਿਕੋ। ਉਪਧਿ=ਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿ ਪਯੋਜਨ+ਮਸ੍ਸ ਓਪਧਿਕਂ, ਸਾਤਿਕਂ, ਸਾਹਸ੍ਸਿਕਂ।

੨੮. ਤਂ ਹਨ੍ਤ+ਰਹਤਿ ਗਚ੍ਛਤੁ+ਞ੍ਛਤਿ+ਚਰਤਿ

ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਾ ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਣਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਕ੍ਖਿਕੋ, ਸਾਕੁਣਿਕੋ, ਮਾਯੂਰਿਕੋ, ਮਚ੍ਛੇ ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਮਚ੍ਛਿਕੋ, ਮੇਨਿਕੋ। ਮਿਗੇ ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਮਾਗਵਿਕੋ, ਵਕਾਰਾਗਮੋ । ਮਿਗਸ੍ਸ ''ਤਦਮਿਨਾ''ਦਿਨਾ ਮਗਵਾਦੇਸੇਪਿ ਮਾਗਵਿਕੋ। ਓਰਬ੍ਭਿਕੋ, ਹਾਰਿਣਿਕੋ। ਸੂਕਰਿਕੋਤਿ ਇਕੋ। ਸਤ+ਮਰਹਤੀਤਿ ਸਾਤਿਕਂ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ, ਏਹਿ ਪਸ੍ਸ ਵਿਧਿਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ। ਏਤ੍ਥ ਤ੍ਯਾਦ੍ਯਨ੍ਤਸਮੁਦਾਯਤੋ ਅਨੁਕਰਣਤ੍ਤਾ ਵਾ ਤਦ੍ਧਿਤਸ੍ਸ ਅਭਿਧਾਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਵਾ ਬਹੁਲਂਵਿਧਾਨੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਾਹਸ੍ਸਿਕੋ, ਕੁਮ੍ਭਿਕੋ, ਦੋਣਿਕੋ, ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕੋ, ਕਹਾਪਣਿਕੋ, ਆਸੀਤਿਕਾ ਗਾਥਾ, ਨਾਵੁਤਿਕਾ। ਸਹਸ੍ਸਿਯੋਤਿ ਇਯੋ। ਪਰਦਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਾਰਦਾਰਿਕੋ, ਮਗ੍ਗਿਕੋ, ਪਞ੍ਚਾਸਯੋਜਨਿਕੋ, ਪਥਿਕੋ। ਬਦਰੇ ਉਞ੍ਛਤੀਤਿ ਬਾਦਰਿਕੋ, ਸਾਮਾਕਿਕੋ। ਧਮ੍ਮਂ ਚਰਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਅਧਮ੍ਮਿਕੋ।

੨੯. ਤੇਨ ਕਤਂ ਕੀਤਂ ਬਦ੍ਧ+ਮਭਿਸਙ੍ਖਤਂ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਹਤਂ ਹਨ੍ਤਿ ਜਿਤਂ ਜਯਤਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਖਣਤਿ ਤਰਤਿ ਚਰਤਿ ਵਹਤਿ ਜੀਵਤਿਤਿ

ਕਤਾਦੀਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਣਿਕੋ। ਕਾਯੇਨ ਕਤਂ ਕਾਯਿਕਂ, ਵਾਚਸਿਕਂ, ਮਾਨਸਿਕਂਤਿ ਸਕਾਗਮੋ। ਵਾਤੇਨ ਕਤੋ ਆਬਾਧੋ ਵਾਤਿਤੋ, ਸੇਮ੍ਹਿਕੋ, ਪਿਤ੍ਤਿਕੋ। ਸਤੇਨ ਕੀਤਂ ਸਾਤਿਕਂ, ਸਾਹਸ੍ਸਿਕਂ, ਵਤ੍ਥੇਨ ਕੀਤਂ ਵਤ੍ਥਿਕਂ, ਕੁਮ੍ਭਿਕਂ, ਸੋਵਣ੍ਣਿਕਂ, ਘਾਤਿਕਂ। ਮੂਲਤੋਵ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਮੂਲਵਾਚਿਤ੍ਤਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਕੀਤੋਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਾਪ੍ਪਤੀਤਿਯਾ। ਵਰਤ੍ਤਾਯ ਬਦ੍ਧੋ ਵਾਰਤ੍ਤਿਕੋ, ਆਯਸਿਕੋ, ਪਾਸਿਕੋ, ਸੁਤ੍ਤਿਕੋ। ਘਤੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਂ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਵਾ ਘਾਤਿਕਂ, ਗੋਲ਼ਿਕਂ, ਦਧਿਕਂ, ਮਾਰੀਚਿਕਂ। ਜਾਲੇਨ ਹਤੋ ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਜਾਲਿਕੋ, ਬਾਲਿਸਿਕੋ। ਅਕ੍ਖੇਹਿ ਜਿਤਂ ਅਕ੍ਖਿਕਂ ਧਨਂ, ਸਾਲਾਕਿਕਂ, ਤਿਨ੍ਦੁਕਿਕੋ, ਅਮ੍ਬਫਲਿਕੋ। ਅਕ੍ਖੇਹਿ ਜਯਤਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਵਾ ਅਕ੍ਖਿਕੋ। ਖਣਿਤ੍ਤਿਯਾ ਖਨਤੀਤਿ ਖਾਣਿਤ੍ਤਿਕੋ, ਕੁਦ੍ਦਾਲਿਕੋ।

ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਜਿਤੰ, ਅਙ੍ਗੁਲਜਾ ਖਨਤੀਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਾਨਵਗਮਾ। ਉਲੁਮ੍ਪੇਨ ਤਰਤੀਤਿ ਓਲੁਮ੍ਪਿਕੋ, ਉਲੁਮ੍ਪਿਕੋਤਿ ਇਕੋ। ਕੁਲ੍ਲਿਕੋ, ਗੋਪੁਚ੍ਛਿਕੋ, ਨਾਵਿਕੋ। ਸਕਟੇਨ ਚਰਤੀਤਿ ਸਾਕਟਿਕੋ, ਰਥਿਕੋ। ਪਰਪ੍ਪਿਕੋਤਿ ਇਕੋ। ਖਨ੍ਧੇਨ ਵਹਤੀਤਿ ਖਨ੍ਧਿਕੋ। ਅਂਸਿਕੋ, ਸੀਸਿਕੋਤਿ ਇਕੋ। ਵੇਤਨੇਨ ਜੀਵਤੀਤਿ ਵੇਤਨਿਕੋ, ਭਤਿਕੋ, ਕਯਿਕੋ, ਵਿਕ੍ਕਯਿਕੋ, ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਿਕੋਤਿ ਇਕੋ।

੩੦. ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ

ਚਤੁਤ੍ਥ੍ਯਨ੍ਤਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਇਕੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕੋ, ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ। ਲੋਕਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਲੋਕਿਕੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਸਗ੍ਗੋ, ਸਗ੍ਗਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸੋਵਗ੍ਗਿਕੋ, ਸਸ੍ਸੋ+ਵਕ ਤਦਮਿਨਾਦੀਪਾਠਾ। ਧਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਧਞ੍ਞਂ।

੩੧. ਤਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤ+ਮਾਗਤੰ

ਪਞ੍ਚਮ੍ਯਨ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭੂਤ+ਮਾਗਤਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਇਕੋ ਹੋਤਿ। ਮਾਤਿਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤ+ਮਾਗਤਂਵਾ+ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਭਗਿਨਿਯਂਚ੍ਛੋ’’ਤਿ ‘‘ਮਾਤਿਤੋ’’ਤਿ ਭਾਗੇਨ ਉਸ੍ਸ ਇਮ੍ਹਿ ਵਾਕ੍ਯਂ, ਰਸ੍ਸਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇਸੁ ਮਤ੍ਤਿਕਂ, ਪੇਤ੍ਤਿਕਂ। ਞ੍ਯ+ਰਿਯਣ+ਰਜਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸੁਰਭਿਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤਂ ਸੋਰਭ੍ਯਂ। ਯਮ੍ਹਿ ਥਞ੍ਞਂ। ਉਭਯਤ੍ਥ ‘‘ਲੋਪੋ+ਵਣ੍ਣਿ+ਵਣ੍ਣਾਨਂ’’ਤਿ ਲੋਪੋ। ਰਿਯਣ-ਪਿਤੁਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤੋ ਪੇਤ੍ਤਿਯੋ, ਮਾਤਿਯੋ, ‘‘ਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇ+ਨ੍ਤਸਰਾਦਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਉਲੋਪੋ, ਮਤ੍ਤਿਯੋ। ਰਜਮ੍ਹਿ-ਉਲੋਪੋ, ਚਵਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ, ਮਚ੍ਚੋ ਵਾ।

੩੨. ਤਤ੍ਥ ਵਸਤਿ ਵਿਦਿਤੋ ਭਤ੍ਤੋ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ

ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਨ੍ਤਾ ਵਸਤੀਤ੍ਵੇਵਮਾਦੀਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਇਕੋ ਹੋਤਿ। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਸਤੀਤਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੋ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ, ਰਾਜਗਹਿਕੋ, ਮਾਗਧਿਕੋ, ਸੋਸਾਨਿਕੋ। ਲੋਕੇ ਵਿਦਿਤੋ ਲੋਕਿਕੋ। ਚਤੁਮਹਾਰਾਜੇਸੁ ਭਤ੍ਤਾ ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਰਾਜਿਕਾ। ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਦੋਵਾਰਿਕੋ, ਦਸ੍ਸੋਕ ਤਦਮਿਨਾਦਿਪਾਠਾ। ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ। ਇਕੇ-ਨਵਕਮ੍ਮਿਕੋ, ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ। ਕਿਯੇ-ਜਾਤਿਕਿਯੋ, ਅਨ੍ਧਕਿਯੋ।

੩੩. ਤਸ੍ਸਿ+ਦਂ

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਇਦ+ਮਿਚ੍ਚ+ਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਇਕੋ ਹੋਤਿ। ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਇਦਂ ਸਙ੍ਘਿਕਂ, ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ, ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਕੋ, ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਿਕੋ, ਜੇਨਦਤ੍ਤਿਕੋ। ਕਿਯੇ-ਸਸ੍ਸ ਇਦਂ ਸਕਿਯੋ, ਪਰਕਿਯੋ। ਨਿਯੇਅਤ੍ਤਨਿਯਂ। ਕੇ-ਸਕੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਇਦਂ ਰਾਜਕਂ ਭਣ੍ਡਂ।

੩੪. ਞੋ

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਇਦ+ਮਿਚ੍ਚ+ਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਞੋ ਹੋਤਿ। ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਕਚ੍ਚਾਯਨਂ, ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਸੋਗਤਂ ਸਾਸਨਂ, ਮਾਹਿਸਂ ਮਂਸਾਦਿ।

੩੫. ਗਵਾਦੀਹਿ ਯੋ

ਗਵਾਦੀਹਿ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੇਹਿ ਇਦ+ਮਿਚ੍ਚ+ਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਯੋ ਹੋਤਿ। ਗੁਨ੍ਨਂ ਇਦਂ ਗਬ੍ਯਂ, ਅਵਙ, ਮਂਸਾਦਿ। ਇਲੋਪੇ ਕਬ੍ਬਂ। ਦੁਨੋ ਇਦਂ ਦਬ੍ਬਂ।

੩੬. ਪਿਤਿਤੋ ਭਾਤਰਿ ਰੇਯ੍ਯਣ

‘‘ਪਿਤਿਤੋ ਮਾਤਿਤੋ’’ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇਨੇਵ ਉਸ੍ਸ ਇ। ਪਿਤੁਸਦ੍ਦਾ ਤਸ੍ਸ ਭਾਤਰਿ ਰੇਯ੍ਯਣ। ਪਿਤੁ ਭਾਤਾ ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ।

੩੭. ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਭਗਿਨਿਯਂ ਚ੍ਛੋ

ਮਾਤੁਤੋ ਚ ਪਿਤੁਤੋ ਚ ਤੇਸੰ ਭਗਿਨਿਯੰ ਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ। ਮਾਤੁ ਭਗਿਨਿ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾ, ਪਿਤੁ ਭਗਿਨਿ ਪਿਤੁਚ੍ਛਾ। ਕਥੰ ''ਮਾਤੁ ਭਾਤਾ ਮਾਤੁਲੋ''ਤਿ, ''ਮਾਤੁਲਾਦਿਤ੍੧ਾਨੀ''ਤਿ ਨਿਪਾਤਨਾ ਲਪਚ੍ਚਯੋ।

੩੮. ਮਾਤਾਪਿਤੂਸ੍੧ਾ+ਮਹੋ

ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਤੇਸੰ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸ੍੧ਾ+ਮਹੋ ਹੋਤਿ। ਮਾਤੁ ਮਾਤਾ ਮਾਤਾਮਹੀ, ਮਾਤੁ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾਮਹੋ। ਪਿਤੁ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾਮਹੀ, ਪਿਤੁ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਹੋ। ਨ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਪਚ੍ਚੇਕਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ੧ਿਸੁੰ ੧ਿਸੁੰ ਮਾਤਾਪਿਤੁਸਦ੍ਦੇਹਿ ਤੇਸੰ ਮਾਤਾਪਿਤੁਨ੍ਨੰ ਅਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

੩੯. ਹਿਤੇ ਰੇਯ੍ਯਣ

ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਹਿਤੇ ਰੇਯ੍ਯਣ ਹੋਤਿ। ਮਾਤੁ ਹਿਤੋ ਮਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ, ਪੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ।

੪੦. ਨਿਨ੍ਦਾ+ਞ੍ਞਾਤ+ਪ੍ਪ ਪਟਿਭਾਗ ਰਸ੍ਸ ਦਯਾ ਸਞ੍ਞਾਸੁ ਕੋ

ਨਿਨ੍ਦਾਦੀਸ੍੧+ਤ੍ਥੇਸੁ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਕੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਨ੍ਦਾਯੰ-ਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਮੁਣ੍ਡੋ ਮੁਣ੍ਡਕੋ, ਏ੧ੰ ਸਮਣਕੋ, ਪਣ੍ਡਿਤਕੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੋ , ੧ੇਯ੍ਯਾਕਰਣਕੋ। ਅਞ੍ਞਾਤੇ-ਕਸ੍ਸਾ+ਯੰ ਅਸ੍ਸੋ ਅਸ੍ਸਕੋ, ਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ੧ਿਸੇਸਾਨਾ੧ਗਮੋ+੧ਗਮ੍ਯਤੇ। ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੇ-ਅਪ੍ਪਕੰ ਤੇਲੰ ਤੇਲਕੰ, ਘਤਕੰ। ਪਟਿਭਾਗਤ੍ਥੇ-ਹਤ੍ਥੀ ੧ਿਯ ਹਤ੍ਥਿਕੋ, ਅਸ੍ਸਕੋ, ਬਲੀਬਦ੍ਧਕੋ। ''ਇਮੇ ਨੋ ਹਤ੍ਥਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾ, ਬਲੀਬਦ੍ਧਾ ਚ ਨੋ ਇਮੇ''ਤ੍ਯਾਦਿਪਾਠੇ ''ਲੋਪੋ''ਤਿ ਕਪਚ੍ਚਯਲੋਪੇਨ ੧ਾ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ੧ਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਇਮੇ ਚ ਦਾਰੁਆਦੀਹਿ ਕਤਰੂਪਾਨਿ। ਰਸ੍ਸੇਰਸ੍ਸੋ ਮਾਨੁਸੋ ਮਾਨੁਸਕੋ, ਰੁਕ੍ਖਕੋ, ਪਿਲਕ੍ਖਕੋ। ਦਯਾਯੰ-ਦਯਿਤੋ=ਨੁਕਮ੍ਪਿਤੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਤ੍ਤਕੋ, ੧ਚ੍ਛਕੋ। ਸਞ੍ਞਾਯੰ-ਮੋਰੋ ੧ਿਯ ਮੋਰਕੋ, ਕਤਕੋ, ਭਤਕੋ।

੪੧. ਤ+ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣੰ ਣਿਕੋ ਚ

ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਅਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਣਿਕੋ ਹੋਤਿ ਕੋ ਚ, ਤਞ੍ਚੇ ਪਠਮਨ੍ਤੰ ਪਰਿਮਾਣੰ ਭ੧ਤਿ। ਦੋਣਾਦੀਨੰ ਪਰਿਮਿਤ੧ੀਹਾਦੀਨੰ ਕਰਣਤ੍ਤਾ ''ਪਰਿਮੀਯਨ੍ਤ੍ਯ+ਨੇਨਾਤਿ ਪਰਿਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਦੋਣੋ ਪਰਿਮਾਣ+ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਦੋਣਿਕੋ ੧ੀਹਿ, ਖਾਰਸਤਿਕੋ, ਖਾਰਸਹਸ੍ਸਿਕੋ, ਆਸੀਤਿਕੋ ੧ਯੋ, ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੋ ਪਰਿਮਾਣ+ਮਸ੍ਸ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯਿਕੰ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨੰ। ਪਞ੍ਚਕੰ, ਛਕ੍ਕੰ।

੪੨. ਯ+ਤੇ+ਤੇਹਿ+ਤ੍ਤਕੋ

ਯਾਦੀਹਿ ਪਠਮਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਛਟ੍ਠ੍ਯਤ੍ਥੇ ਤ੍ਤਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚੇ ਪਠਮਨ੍ਤੰ ਪਰਿਮਾਣੰ ਭ੧ਤਿ। ਯੰ ਪਰਿਮਾਣ+ਮਸ੍ਸ ਯਤ੍ਤਕੰ, ਤਤ੍ਤਕੰ, ''ਏਤਸ੍ਸੇਟ ਤ੍ਤਕੇ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਏਟ, ਏਤ੍ਤਕੰ। ਆ੧ਤਕੇ-ਯੰ ਪਰਿਮਾਣ+ਮਸ੍ਸ ਯਾ੧ਤਕੋ, ਤਾ੧ਤਕੋ।

੪੩. ਸਬ੍ਬਾ ਚਾ+੧ਨ੍ਤੁ

ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਯਾਦੀਹਿ ਚ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਛਟ੍ਠ੍ਯਤ੍ਥੇ ਆ੧ਨ੍ਤੁ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚੇ ਪਠਮਨ੍ਤੰ ਪਰਿਮਾਣੰ ਭ੧ਤਿ। ਸਬ੍ਬੰ ਪਰਿਮਾਣ+ਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾ੧ਨ੍ਤੰ, ''ਅਙ ਨਪੁੰਸਕੇ''ਤਿ ਅਂ। ਯਾ੧ਨ੍ਤੰ, ਤਾ੧ਨ੍ਤੰ।

੪੪. ਕਿਮ੍ਹਾ ਰਤਿ+ਰੀ੧+ਰੀ੧ਤਕ+ਰਿਤ੍ਤਕਾ

ਕਿਮ੍ਹਾ ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਛਟ੍ਠਜਤ੍ਥੇ ਰਤਿ+ਰੀਵ+ਰੀਵਤਕ+ਰਿਤ੍ਤੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਿਸਙ੍ਖਜਾਨਂ ਪਰਿਮਾਣ+ਮੇਸਂ ਕਤਿ, ਰਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਇੰਭਾਗਲੋਪੋ। ਕੀਵ, ਕੀਵਤਕਂ, ਕਿਤ੍ਤੁਕਂ। ਰੀਵਨ੍ਤੋ ਸਭਾਵਤੋ ਅਸਂਖਜੋ।

੪੫. ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਤਾਰਕਾਦਿਤ੍ਵਿ+ਤੋਤਿ

ਸਞ੍ਜਾਤਤ੍ਥੇ ਇਤੋ। ਤਾਰਕਾ ਸਞ੍ਜਾਤਾ ਅਸ੍ਸ ਤਾਰਕਿਤਂ ਗਗਨਂ, ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਸਞ੍ਜਾਤਾਨਿ ਅਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਿਤੋ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਪਲ੍ਲਵਿਤਾ ਲਤਾ।

੪੬. ਮਾਨੇ ਮਤ੍ਤੋ

ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਪਲਂ ਉਮ੍ਮਾਨ+ਮਸ੍ਸ ਪਲਮਤ੍ਤਂ। ਹਤ੍ਥੋ ਪਣਾਮ+ਮਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ। ਸਤਂ ਮਾਨ+ਮਸ੍ਸ ਸਤਮਤ੍ਤਂ। ਦੋਣੋ ਪਰਿਮਾਣ+ਮਸ੍ਸ ਦੋਣਮਤ੍ਤਂ। ਅਭੇਦੋਪਚਾਰਾ ਦੋਣੋਤਿਪਿ ਹੋਤਿ। ਮੀਯਤੇ+ਨੇਨਾਤਿ ਮਾਨਂ, ਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤਾ ਛਟ੍ਠਜਨ੍ਤੁਭੂਤਾਨਮੇਵ ਵਿਧਿ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਉਦ੍ਧਮਾਨਨ੍ਤੁ ਉਮ੍ਮਾਨਂ, ਪਰਿਮਾਣਨ੍ਤੁ ਸਬ੍ਬਤੋ।
ਪਮਾਣਂ ਹੋਤਿ ਆਯਾਮੋ, ਸਂਖਜਾਸੇਸੋ ਤੁ ਸਬ੍ਬਤੋ॥

੪੭. ਤਗ੍ਘੋ ਚੁ+ਦ੍ਧਂ

ਉਦ੍ਧਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਤਗ੍ਘੋ ਹੋਤਿ ਮਤ੍ਤੋ ਚ। ਜਣ੍ਣੁ ਪਰਿਮਾਣ+ਮਸ੍ਸ ਜਣ੍ਣੁਤਗ੍ਘਂ, ਜਣ੍ਣੁਮਤ੍ਤਂ।

੪੮. ਣੋ ਚ ਪੁਰਿਸਾਤਿ

ਪੁਰਿਸਾ ਣੋ ਹੋਤਿ ਮਤ੍ਤਾਦਯੋ ਚ। ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਮਾਣ+ਮਸ੍ਸ ਪੋਰਿਸਂ, ਪੁਰਿਸਮਤ੍ਤਂ+ਪੁਰਿਸਤਗ੍ਘਂ।

੪੯. ਅਯੁ+ਭਦ੍ਵਿਤੀਹਂ+ਸੇ

ਉਭਦ੍ਵਿਤੀਹਿ ਅਵਯਵਵੁਤ੍ਤੀਹਿ ਅਯੋ ਹੋਤਿ। ਉਭੋ ਅਂਸਾ ਅਸ੍ਸ ਉਭਯਂ, ਦ੍ਵਯਂ, ਤਯਂ। ਅਂਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਮੁਦਾਯੇ ਵਿਧਿ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਉਭਯਾਦਿਤੋ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਚੇ, ''ਰਾਹੁਨੋ ਸਿਰੋ'' ਤਜਾਦੋ ਅਭੇਦੇਪਿ ਭੇਦਵਿਵਕ੍ਖਾਯ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤੋ ਬਹੁਵਚਨਂ ਹੋਤੇਵ।

੫੦. ਸਙ੍ਖਜਾਯ ਸਚ੍ਚੁ+ਤੀ+ਸਾ+ਸ+ਦਸਨ੍ਤਾਯਾ+ਧਿਕਾ+ਸ੍ਮਿਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇ ਡੋ

ਸਤਜਨ੍ਤਾਯ ਉਤਜਨ੍ਤਾਯ ਈਸਨ੍ਤਾਯ ਆਸਨ੍ਤਾਯ ਦਸਨ੍ਤਾਯ ਸਙ੍ਖਜਾਯ ਪਠਮਨ੍ਤਾਯ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇ ਡੋ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਚੇ ਸਙ੍ਖਜਾ ਅਧਿਕਾ ਹੋਤਿ, ਯ+ਦਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਚੇ ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਵੀਸਤਿ ਅਧਿਕਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਸਤੇਤਿ ਵੀਸਂਸਤਂ।

੧੩੯. ਡੇ ਸਤਿਸ੍ਸ ਤਿਸ੍ਸਤਿ

ਡੇ ਪਰੇ ਸਤਜਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਤਿਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਵੀਸਂਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ। ਤਿਂਸਤਿ ਅਧਿਕਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਸਤਾਦਿਕੇਤਿ ਤਿਂਸਸਤਂ ਏਕਤਿਂਸਸਤਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਤਜਨ੍ਤਾਯਨਵੁਤਿ ਅਧਿਕਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਸਤਾਦਿਕੇਤਿ ਨਵੁਤਂਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ। ਈਸਨ੍ਤਾਯ-ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ ਅਧਿਕਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਸਤੇ ਸਹਸ੍ਸੇ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਤਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਤ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਆਸਨ੍ਤਾਯ ਏਵਂ, ਪਞ੍ਞਾਸਂਸਤ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਦਸਨ੍ਤਾਯ-ਏਕਾਦਸਂਸਤ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

੫੧. ਤਸ੍ਸ ਪੂਰਣੇ+ਕਾਦਸਾਦਿਤੋ ੧ਾ

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾਯੇ+ਕਾਦਸਾਦਿਕਾਯ ਸੰਖ੍ਯਾਯ ਡੋ ਹੋਤਿ ਪੂਰਣਤ੍ਥੇ ੧ਿਭਾਸਾ। ਸਾ ਸੰਖ੍ਯਾ ਪੂਰਿਯਤੇ ਯੇਨ ਤਂ ਪੂਰਣਂ। ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੋ ਏਕਾਦਸੋ। ਅਵ੍ਵਤ੍ ''ਮ ਪਞ੍ਚਾਦਿਕਤੀਹੀ''ਤਿ ਮੋ, ਏਕਾਦਸਮੋ। ੧ੀਸਤਿਯਾ ਪੂਰਣੋ ੧ੀਸੋ ੧ੀਸਤਿਮੋ, ਤਿਂਸੋ, ਤਿਂਸਤਿਮੋ। ੧ਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ੧੧ਤ੍ਥਿਤ੧ਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚਂ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸੋ ਪਞ੍ਞਾਸੋ।

੫੨. ਮ ਪਞ੍ਚਾਦਿਕਤੀਹਿਤਿ

ਮਪਚ੍ਚਯੇ ਪਞ੍ਚਮੋ, ਪਞ੍ਚਮੀ। ਸਤ੍ਤਮੋ, ਸਤ੍ਤਮੀ। ਅਟ੍ਠਮੋ, ਅਟ੍ਠਮੀ। ਕਤਿਮੋ, ਕਤਿਮੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੫੩. ਸਥਾਦੀਨ+ਮਿ ਚਤਿ

ਸਤਾਦੀਨਂ ਮੋ ਚ ਅਨ੍ਤਾਦੇਸੋ ਇ ਚ। ਸਤਸ੍ਸ ਪੂਰਣੋ ਸਤਿਮੋ, ਸਹਸ੍ਸਿਮੋ।

੫੪. ਛਾ ਟ੍ਠ+ਟ੍ਠਮਾਤਿ

ਛਸਦ੍ਦਾ ਪੂਰਣਤ੍ਥੇ ਟ੍ਠ+ਟ੍ਠਮਾ। ਛਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣੋ ਛਟ੍ਠੋ, ਛਟ੍ਠਮੋ। ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਛਟ੍ਠੀ, ਛਟ੍ਠਮੀ। ''ਚਤ੍ਤਤ੍ਥਦੁਤਿਯੇਸ੍੧ੇ+ਸਂ ਤਤਿਯਪਠਮਾ''ਤਿ ਨਿਪਾਤਨਾ ਪੂਰਣਤ੍ਥੇ ਦ੍੧ਿਤੋ ਤਿਯੋ ਦ੍੧ਿਸ੍ਸ ਦੁ ਚ, ਤਿਚਤੂਹਿ ਤਿਸ੍ਸ ਅ, ਤਿਯ+ਤ੍ਥਾ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ, ਦੁਤਿਯੋ ਤਤਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਤ੍ਥੋ।

੫੫. ਏਕਾ ਕਾ+ਕ੍ਯ+ਸਹਾਯੇ

''ਸਤਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੇ ੧ਿਸੇਸਨਂ ਸਾਤ੍ਥਕਂ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਸੰਖ੍ਯਾਤੋ ੧ਿਸੇਸੇਤ੍ਤਂ ''ਅਸਹਾਯੇ''ਤਿ ੧ੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਸ੍ਮਾ ਅਸਹਾਯਤ੍ਥੇ ਕ+ਆਕੀ ਹੋਨ੍ਤਿ ੧ਾ। ਏਕੋ੧ ਏਕਕੋ, ਏਕਾਕੀ, ਏਕੋ ੧ਾ।

੫੬. ੧ਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਤਨੁਤ੍ਤੇ ਤਰੋ

੧ਚ੍ਛਾਦੀਨਂ ਸਭਾ੧ਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੇ=ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਾ੧ਸੇਸੇ ਤਰੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ=ਸਕੋ ਭਾ੧ੋ ਸਭਾ੧ੋ ਅਤ੍ਤਨਿਯਪ੧ਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਸੁਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੇ ੧ਚ੍ਛਤਰੋ, ਇਤ੍ਥਿਯਂ ੧ਚ੍ਛਤਰੀ। ਯੋਬ੍ਬਨਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੇ ਓਕ੍ਖਤਰੋ। ਓਕ੍ਖਾ=ਦੁਤਿਯ੧ਯਟ੍ਠਗੋਣੋ। ਅਸ੍ਸਭਾ੧ਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸਤਰੋ। ਗਾ੧ੋਤਿ ਜਾਤਿਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੇ ਉਸਭਤਰੋ। ਏਤ੍ਥ ਤਨੁਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਬਲਤਾ।

੫੭. ਕਿਮ੍ਹਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਰਤਰ+ਰਤਮਾ

ਕਿਂਸਦ੍ਦਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਰਤਰ+ਰਤਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕੋ ਏ੧ਾਤਿ ਕਤਰੋ ਭ੧ਤਂ ਦੇ੧ਦਤ੍ਤੋ, ਕਤਰੋ ਭ੧ਤਂ ਕਟ੍ਠੋ। ਕਤਮੋ ਭ੧ਤਂ ਦੇ੧ਦਤ੍ਤੋ, ਕਤਮੋ ਭ੧ਤਂ ਕਟ੍ਠੋ। ਭਾਰਦ੍੧ਾਜਾਨਂ ਕਤਮੋ+ਸਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ।

੫੮. ਤੇਨ ਦਤ੍ਤੇ ਲਿ+ਯਾਤਿ

ਦਤ੍ਤੇ+ਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਲ+ਇਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸਞ੍ਞਾਯਂ। ਦੇ੧ੇਨ ਦਤ੍ਤੋ ਦੇ੧ਲੋ ਦੇ੧ਿਯੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਿਯੋ। ਸੀ੧ਲੋ ਸੀ੧ਿਯੋ ਸਿਸ੍ਸ ਦੀਘੋ। ਦੇ੧+ਬ੍ਰਹ੍ਮ+ਸਿ੧ਾਤਿ ਤਨ੍ਨਾਮਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ। (ਰਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਤਦ੍ਧਿਤਂ)।

੫੯. ਤਸ੍ਸ ਭਾ੧ਕਮ੍ਮੇਸ੍ਤ੍ਤ+ਤਾ+ਤ੍ਤਨ+ਣ੍ਯ+ਣੇਯ੍ਯ+ਣਿ+ਯ+ਣਿਯਾ

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਭਾਵੇ ਕਮ੍ਮੇ ਚ ਤ੍ਤਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲੰ। ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਬ੍ਬਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤ੍ਤ+ਤਾਹਿ। ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਿਸਦ੍ਦਾਤਿ ਭਾਵੋ ਸਦ੍ਦਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

> ਹੋਨ੍ਤੁਜ+ਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਤਿ, ਭਾਵੋ ਤੰ ਸਦ੍ਦਵੁਤ੍ਤਿਯਾ।
> ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੰ ਨਾਮਞ੍ਚ, ਜਾਤਿ ਦਬ੍ਬੰ ਕ੍ਰਿਯਾ ਗੁਣੋਤਿ॥

ਨੀਲਸ੍ਸ ਪਟਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਨੀਲਤ੍ਤੰ ਨੀਲਤਾਤਿ ਗੁਣੋ ਭਾਵੋ। ਏਤ੍ਥ ਨੀਲਗੁਣਵਸੇਨ ਪਟੇ ਨੀਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੋ ਨਾਮ। ਨੀਲਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਨੀਲਤ੍ਤੰ ਨੀਲਤਾਤਿ ਨੀਲਗੁਣਜਾਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨੀਲਗੁਣਜਾਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨੀਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗੁਣਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਨੀਲਗੁਣਜਾਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਗੋਤ੍ਤੰ ਗੋਤਾਤਿ ਗੋਜਾਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਦਬ੍ਬਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਜਾਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਪਾਚਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਾਚਕਤ੍ਤੰਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੋ, ਏਤ੍ਥ ਪਚਨਕ੍ਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੋ। ਦਣ੍ਡਿਤ੍ਤੰ ਵਿਸਾਣਿਤ੍ਤੰ ਰਾਜਪੁਰਿਸਤ੍ਤੰਤਿ ਦਣ੍ਡ+ਵਿਸਾਣ+ਰਾਜਦਬ੍ਬਾਨੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੋ, ਦਣ੍ਡੀਤਜਾਦਿਸਦ੍ਦਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਤ੍ਤੰ, ਚਨ੍ਦਤ੍ਤੰ, ਸੂਰਿਯਤ੍ਤੰਤਿ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਵਿਸੇਸਸਾਮਞ੍ਞੰ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬਾਲਤਾਦਿਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੋ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਕਲਾਦਿਅਵਤ੍ਥਭੇਦੋ ਚ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਪਟੁਤਾਦਿਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੋ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞੰ, ਤਦੇਤ੍ਥ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਦਤ੍ਥਾਨੰ ਵਿਸਯਭੂਤਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਆਕਾਸਤ੍ਤੰ ਅਭਾਵਤ੍ਤੰਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਘਟਾਕਾਸ+ਪੀਠਰਾਕਾਸ, ਪਟਾਭਾਵ+ਘਟਾਭਾਵਾਦਿਨਾ ਉਪਚਰਿਤਭੇਦਸਾਮਞ੍ਞੰ ਭਾਵੋ।

ਤ੍ਤਨ-ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਤ੍ਤਨੰ। ਵੇਦਨਾਯ ਭਾਵੋ ਵੇਦਨਤ੍ਤਨੰ, ਰਸ੍ਸੋ। ਏਵੰ ਜਾਯਤ੍ਤਨੰ, ਜਾਰਤ੍ਤਨੰ।

ਣਜ-ਅਲਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਆਲਸਜੰ, ਏਤ੍ਥ ‘‘ਲੋਪੋ+ਵਣ੍ਣਿ+ਵਣ੍ਣਾਨੰ’’ਤਿ ਅ-ਲੋਪੇ ‘‘ਸਰਾਨ+ਮਾਦਿਸ੍ਸਾ’’ਦਿਨਾ ਆਕਾਰੋ, ਏਵ+ਮੁਪਰਿ ਚ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞੰ, ਞ੍ਞਕਾਰਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ। ਚਾਪਲਜੰ, ਨੇਪੁਞ੍ਞੰ, ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ, ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਵੋ ਰਜ੍ਜੰ, ਆਧਿਪਚ੍ਚੰ, ਦਾਯਜ੍ਜੰ, ਵੇਸਮ੍ਮੰ, ਵੇਸਮੰ, ਣਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਖਿਨੋ ਭਾਵੋ ਸਖਜੰ, ਵਾਣਿਜ੍ਜੰ, ਆਰੋਗਜੰ, ਓਦਗਜੰ, ਆਨਣਜੰ, ਦੁਬ੍ਬਲਜੰ, ਬਲਜੰ, ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੰ, ਬਾਹੁਸ੍ਸਚ੍ਚੰ, ਪੋਰੋਹਿਚ੍ਚੰ। ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚੰ, ਇਲੋਪੋ। ਕੋਸਲ੍ਲੰ, ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ। ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞੰ, ਪੇਰਿਸ੍ਸੰ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਸੋਵਚਸ੍ਸੰ, ਦੋਵਚਸ੍ਸੰ, ਨਿਪਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਨੇਪਕ੍ਕੰ, ਆਧਿਕ੍ਕੰ, ਦੁਭਗਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਦੋਭਗ੍ਗੰ, ਸਰੂਪਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ, ਓਪਮ੍ਮੰ, ਸੋਖੁਮ੍ਮੰ, ਤਥਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਚ੍ਛੰ। ਦੁਮ੍ਮੇਧਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਦੁਮ੍ਮੇਜ੍ਝੰ। ਭੇਸਜਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਭੇਸਜ੍ਜੰ, ਬਜਾਵਟਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੰ ਵੇਯਜਾਵਚ੍ਚੰ ਯਥਾ ਵੇਯਜਾਕਰਣੰ।

ਣੇਯਜ-ਸੁਚਿਨੋ ਭਾਵੋ ਸੋਚੇਯਜੰ, ਆਧਿਪਤੇਯਜੰ, ਕਪਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਾਪੇਯਜੰ। ਸਠਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਸਾਠੇਯਜੰ।

ਣ-ਗਰੂਨੰ ਭਾਵੋ ਗਾਰਵੰ, ਉ ਅਵਙ। ਪਾਟਵੰ, ਅਜ੍ਜਵੰ, ਮਦ੍ਦਵੰ, ‘‘ਕੋਸਜ੍ਜਾ’’ਦਿਨਾ ਉਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤੰ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਪਰਮਾਨੰ ਭਾਵੋ ਪਾਰਮੀ, ਵੀਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਮਗ੍ਗਾਨੰ ਭਾਵੋ ਸਾਮਗ੍ਗੀ।

ਇਯ-ਅਧਿਪਤਿਨੋ ਭਾਵੋ ਅਧਿਪਤਿਯੰ, ਪਣ੍ਡਿਤਿਯੰ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਿਯੰ, ਨਗ੍ਗਿਯੰ, ਸੂਰਿਯੰ।

ਣਿਯ-ਅਲਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਆਲਸਿਯੰ, ਤਾਲੁਸਿਯੰ, ਮਨ੍ਦਿਯੰ, ਦਕ੍ਖਿਯੰ, ਪੋਰੋਹਿਤਿਯੰ, ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੰ।

ਕਥੰ ਰਾਮਣੀਯਕੰਤਿ, ਸਕਤ੍ਥੇ ਕਨ੍ਤਾ ਣੇਨ ਸਿਦ੍ਧਾ। ਕਮ੍ਮੰ=ਕ੍ਰਿਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਲਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੰ ਅਲਸਤ੍ਤੰ ਅਲਸਤਾ ਅਲਸਤ੍ਤਨੰ ਆਲਸਜੰ ਆਲਸਿਯੰ ਵਾ।

੧੨੨. ਸਕੱਤ੍ਥੇਤਿ

ਸਕੱਤ੍ਥੇਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ ਤ੍ਤਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਭੂਤਮੇਵ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਂ, ਕਾਰੁਞ੍ਞਂ, ਪਤ੍ਤੁਕਲ੍ਲਂ। ਆਕਾਸਾਨਨ੍ਤਮੇਵ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਂ, ਏਤ੍ਥ ਅਕਾਰਲੋਪੋ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ ਚ ਕਤੇ ''ਤਦਮਿਨਾ''ਦਿਨਾ ਨਸ੍ਸ ਞ੍ਞੇ ਚ ਲੋਪੇ ਚ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾ।

੯੦. ਬਜ ਵਦ੍ਧਦਾਸਾ ਵਾ

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਵਦ੍ਧਾ ਦਾਸਾ ਚ ਬਜੋ ਹੋਤਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ। ਵਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਵਦ੍ਧਬਜਂ, ਵਦ੍ਧਤਾ। ਦਾਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਦਾਸਬਜਂ, ਦਾਸਜਂ, ਦਾਸਤਾ। ਕਥਂ ਵਦ੍ਧਵੰਤਿ, ਏ ਵਾਗਮੋ।

੯੧. ਨਸ ਯੁਵਾ ਬੋ ਚ ਵਸ੍ਸ

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਯੁਵਸਦ੍ਦਾ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਨਣ ਵਾ ਹੋਤਿ ਵਸ੍ਸ ਬੋ ਚ। ਯੁਵਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਯੋਬ੍ਬਨਂ, ਯੁਵਤ੍ਤਂ ਯੁਵਤਾ ਵਾ।

੯੨. ਅਣ੍ਵਾਦਿਤ੍ਵਿ+ਮੋਤਿ

ਭਾਵੇ ਵਾ ਇਮੋ। ਅਣੁਨੋ ਭਾਵੋ ਅਣਿਮਾ, ਲਘਿਮਾ, ਮਹਤੋ ਭਾਵੋ ਮਹਿਮਾ। ਕਿਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਸਿਮਾ।

੧੩੩. ਕਿਸ+ਮਹਤ+ਮਿਮੇ ਕਸ, ਮਹਾਤਿ

ਇਮਮ੍ਹਿ ਮਹਤੋ ਮਹੋ ਚ ਕਿਸਸ੍ਸ ਕਸਾਦੇਸੋ ਚ ਹੋਤਿ।

੯੩. ਭਾਵਾ ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ

ਕ੍ਰਿਯਾਵਾਚਕਸਦ੍ਦਤੋ ਇਮੋ, ਪਾਕੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਕਿਮਂ, ਸੇਕਿਮਂ।

੧੨੭. ਕੋਸਜ੍ਜਾ+ਜ੍ਜਵ+ਪਾਰਿਸਜ੍ਜ+ਸੋਹਜ੍ਜ+ਮਦ੍ਦਵਾ+ਰਿਸ੍ਸਾ+ਸਭਾ+ਜਞ੍ਞ+ਥੇਯਜ+ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾ

ਏਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ। ਕੁਸੀਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਭਾਵੇ ਣਜੋ ਹੋਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਈਸ੍ਸ ਅਕਾਰੇ ਚ ਤਸ੍ਸ ਜੇ ਚ ਕਤੇ ਯਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ, ਕੋਸਜ੍ਜਂ। ਉਜੁਨੋ ਭਾਵੇ ਅਜ੍ਜਵੰਤਿ ਣੋ, ਇਮਿਨਾ ਉਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਂ, ''ਉਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ+ਵਙ ਸਰੇ''ਤਿ ਅਵਙਆਦੇਸੇ ਜਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਪਰਿਸਾਸੁ ਸਾਧੂਤਿ ਵਾਕਜੇ ''ਣਜੋ ਤਤ੍ਥ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਣਜੋ, ਇਮਿਨਾ ਜਾਗਮੋ ਚ, ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਆਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੇ ਚ ਕਤੇ ਜਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ, ਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ। ਇਮਿਨਾ ਕਮੇਨ ਵਾਕਜੇਨੇਵ ਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੁਹਦਯੋਵ ਸੁਹਜ੍ਜੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸੋਹਜ੍ਜਂ, ਇਮਿਨਾ ਅਯਲੋਪੋ। ਮੁਦੁਨੋ ਭਾਵੋ ਮਦ੍ਦਵਂ, ਇਮਿਨਾ ਉਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਂ। ਇਸਿਨੋ ਇਦਂ ਭਾਵੋ ਵਾ ਆਰਿਸ੍ਸਂ, ਣਜਪਚ੍ਚਯੇ ਇਮਿਨਾ ਆਰਞ੍ਞਾਗਮੇ ''ਲੋਪੋ+ਵਣ੍ਣਿ+ਵਣ੍ਣਾਨਂ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਇਕਾਰਲੋਪੋ ਚ। ਉਸਭਸ੍ਸ ਇਦਂ ਭਾਵੋ ਵਾ ਆਸਭਂ, ਇਮਿਨਾ ਉਸ੍ਸ ਆ। ਆਜਾਨੀਯਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਆਜਞ੍ਞਂ, ਇਮਿਨਾ ਯਲੋਪੇ ''ਲੋਪੋ+ਵਣ੍ਣਿ+ਵਣ੍ਣਾਨਂ''ਤਿ ਈਕਾਰਲੋਪੋ। ਥੇਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਥੇਯਜਂ, ਇਮਿਨਾ ਨਸ੍ਸ ਯਕਾਰੋ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ, ਇਮਿਨਾ ਉਸ੍ਸ ਅਕਾਰੋ ਸਂਯੋਗਾਦਿਲੋਪੋ। (ਭਾਵਤਦ੍ਧਿਤਂ)।

੯੪. ਤਰ+ਤਮਿ+ਸ੍ਸਿਕਿ+ਯਿ+ਟ੍ਠਾ+ਤਿਸਯੇ

ਅਤਿਸਯੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤੇ+ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਾਪੋ ਪਾਪਤਰੋ ਪਾਪਤਮੋ ਪਾਪਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਾਪਿਯੋ ਪਾਪਿਟ੍ਠੋ, ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਪਾਪਤਰਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਤਿਸਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਪਿ ਅਤਿਸਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਾਪਿਟ੍ਠੋ ਪਾਪਿਟ੍ਠਤਰੋ ਪਾਪਿਟ੍ਠਤਮੋ। ਏਵਂ ਪਟੁਤਰੋ ਪਟੁਤਮੋ,

ਪਟਿਸ੍ਸਿਕੋ, ਪਟਿਯੋ, ਪਟਿਟ੍ਠੋ, ਵਰਤਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪਣੀਤਤਰੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਚ।

੧੩੫. ਜੋ ਵੁਦ੍ਧਸ੍ਸਿ+ਯਿ+ਟ੍ਠੇਸੁ

ਵੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਜੋ ਹੋਤਿ ਇਯਇਟ੍ਠੇਸੁ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਵੁਦ੍ਧੋ ਜੇਯਜੋ ਜੇਟ੍ਠੋ, ਜਾਦੇਸੇ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੇ ਲੁਤ੍ਤਾ ਸਰਾ ਇਸ੍ਸ ਏਕਾਰੇ ਚ ਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ।

੧੩੬. ਬਾਲ੍ਹ+ਨ੍ਤਿਕ+ਪਸਤ੍ਥਾਨਂ ਸਾਧ+ਨੇਦ+ਸਾ

ਇਯਇਟ੍ਠੇਸੁ ਬਾਲ੍ਹ+ਨ੍ਤਿਕ+ਪਸਤ੍ਥਾਨਂ ਸਾਧ+ਨੇਦ+ਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਬਾਲ੍ਹੋ ਸਾਧਿਯੋ ਸਾਧਿਟ੍ਠੋ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਨ੍ਤਿਕੋ ਨੇਦਿਯੋ ਨੇਦਿਟ੍ਠੋ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਸਤ੍ਥੋ ਸੇਯਜੋ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਰੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ਇਸ੍ਸ ਏ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਞ੍ਚ।

੧੩੭. ਕਣ+ਕਨ+ਪ੍ਪ+ਯੁਵਾਨਂ

ਇਯਇਟ੍ਠੇਸੁ ਅਪ੍ਪਯੁਵਾਨਂ ਕਣ+ਕਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਪ੍ਪੋ ਕਣਿਯੋ ਕਣਿਟ੍ਠੋ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਯੁਵਾ ਕਨਿਯੋ ਕਨਿਟ੍ਠੋ।

੧੩੮. ਲੋਪੋ ਵੀ+ਮਨ੍ਤੁ+ਵਨ੍ਤੁਨਨ੍ਤਿ

ਇਯਇਟ੍ਠੇਸੁ ਵੀ+ਮਨ੍ਤੁ+ਵਨ੍ਤੁਨਂ ਲੋਪੋ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਮੇਧਾਵੀ ਮੇਧਿਯੋ ਮੇਧਿਟ੍ਠੋ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਸਤਿਮਾ ਸਤਿਯੋ ਸਤਿਟ੍ਠੋ। ਅਤਿਸਯੇਨ ਗੁਣਵਾ ਗੁਣਿਯੋ ਗੁਣਿਟ੍ਠੋ। ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਮਨ੍ਤੁਵਤ੍ਤੇ ਵੀ+ਮਨ੍ਤੁ+ਵਨ੍ਤੁ ਹੋਤਿ।

੬੫. ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਲ੍ਲੋ

ਲ੍ਲਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਥੇ। ਵੇਦਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ। ਵੇਦਨ੍ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿ। ਇਲ੍ਲੇ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਿਲ੍ਲਂ।

੬੬. ਤਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰਾਵਯਵੇਸੁ ਣ+ਣਿਕ+ਣੇਯਜ+ਮਯਾ

ਪਕਤਿਯਾ ਉਤ੍ਤੁਰ+ਮਵਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਂ ਵਿਕਾਰੋ। ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਵਿਕਾਰੇ+ਵਯਵੇ ਚ ਣਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਂ। ਣ-ਅਯਸੋ ਵਿਕਾਰੋ ਆਯਸਂ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਸਕਾਗਮੋ। ਉਦੁਮ੍ਬਰਸ੍ਸ ਅਵਯਵੋ ਵਿਕਾਰੋ ਵਾ ਓਦੁਮ੍ਬਰਂ ਭਸ੍ਮਂ ਪਣ੍ਣਂ ਵਾ। ਕਾਪੋਤਂ ਮਂਸਂ ਸਤ੍ਥਿ ਵਾ। ਣਿਕ-ਕਪ੍ਪਾਸਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰੋ ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਂ ਵਤ੍ਥਂ। ਣੇਯਜ-ਏਣਿਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰੋ+ਵਯਵੋ ਵਾ ਏਣੇਯਜਂ। ਕੋਸਾਨਂ ਵਿਕਾਰੋ ਕੋਸੇਯਜਂ ਵਤ੍ਥਂ। ਮਯ-ਤਿਣਾਨਂ ਵਿਕਾਰੋ ਤਿਣਮਯਂ, ਦਾਰੁਮਯਂ, ਨਲ਼ਮਯਂ, ਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯਂ, ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੋ ਰਥੋ, ਰੂਪਿਯਮਯਂ। ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ''ਤਿ ਮਯੋ, ਗੁਨ੍ਨਂ ਕਰੀਸਂ ਗੋਮਯਂ।

੬੭. ਜਤੁਤੋ ਸ੍ਸਣ ਵਾ

ਵਿਕਾਰਾਵਯਵੇਸੁ ਜਤੁਤੋ ਸ੍ਸਣ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਵਿਕਾਰਾਵਯਵੇਸੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਵਿਕਾਰੇਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਜਤੁਨੋ ਵਿਕਾਰੋ ਜਾਤੁਸ੍ਸਂ ਜਤੁਮਯਂ।

੧੨੩. ਲੋਪੋਤਿ

ਬਹੁਲਂ ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋਪਿ। ‘‘ਫਲਿਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਫਲ+ਮਵਯਵੋ ਵਿਕਾਰੋ ਚ, ਪਲ੍ਲਵਿਤਸ੍ਸੇਵ ਪਲ੍ਲਵੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਫਲਾਦਯੋ ਅਵਯਵਾ ਵਿਕਾਰਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਫਲਪੁਪ੍ਫਮੂਲੇਸੁ ਵਿਕਾਰਾਵਯਵੇਸੁ-ਪਿਯਾਲਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਪਿਯਾਲਾਨਿ, ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਮਲ੍ਲਿਕਾ, ਉਸੀਰਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਉਸੀਰਂ। ਤਂਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਤਦਭਿਧਾਨਂ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਲੋਪਂ ਵਿਨਾਪਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ।

੬੮. ਸਮੂਹੇ ਕਣ+ਣ+ਇਕਾ

ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਸਮੂਹੇ ਕਣ+ਣ+ਇਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗੋਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਕਣ-ਰਾਜਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਰਾਜਞ੍ਞਕਂ, ਮਾਨੁਸਕਂ। ਉਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਉਕ੍ਖਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਓਕ੍ਖਕਂ, ‘‘ਸਂਯੋਗੇ ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਓਕਾਰੋ। ਓਟ੍ਠਕਂ। ਉਰਬ੍ਭਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਓਰਬ੍ਭਕਂ। ਰਾਜਕਂ, ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਕਂ, ਹਤ੍ਥਿਕਂ, ਧੇਨੁਕਂ, ਮਾਯੂਰਕਂ, ਕਾਪੋਤਕਂ, ਮਾਹਿਸਕਂ। ਣ-ਕਾਕਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਕਾਕਂ, ਭਿਕ੍ਖਂ। ਇਕ ਅਚਿਤ੍ਤਾ-ਅਪੂਪਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਆਪੂਪਿਕਂ, ਸਂਕੁਲਿਕਂ।

੬੯. ਜਨਾਦੀਹਿ ਤਾਤਿ

ਸਮੂਹਤ੍ਥੇ ਤਾ। ਜਨਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਜਨਤਾ, ਗਜਤਾ, ਬਨ੍ਧੁਤਾ, ਗਾਮਤਾ, ਸਹਾਯਤਾ, ਨਾਗਰਤਾ। ਤਾਨ੍ਤਾ ਸਭਾਵਤੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾ।

ਮਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਕਰਣੇ+ਧਿਕਰਣੇ ਵਾ ਅਨੀਯੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਧੂਮਾਯਿਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕ੍ਤਨ੍ਤਾ ਨਾਮਧਾਤੁਤੋ ਤ੍ਤੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਧੂਮੋ ਵਿਯ ਆਚਰਤੀਤਿ ‘‘ਕਤ੍ਤੁਤਾ+ਯੋ’’ਤਿ ਆਯੇ ‘‘ਗਮਨਤ੍ਥਾਕਮ੍ਮਕਾਧਾਰੇ ਚਾ’’ਤਿ ਕ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਊਆਗਮੇ ਚ ਕਤੇ ਧੂਮਾਯਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋਤਿ ਧੂਮਾਯਿਤਤ੍ਤਂ।

੭੦. ਇਯੋ ਹਿਤੇਤਿ

ਹਿਤਤ੍ਥੇ ਇਯੋ। ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ ਹਿਤਂ ਉਪਾਦਾਨਿਯਂ।

੭੧. ਚਕ੍ਖਾਦਿਤੋ ਸ੍ਸੋਤਿ

ਹਿਤਤ੍ਥੇ ਸ੍ਸੋ। ਚਕ੍ਖੁਨੋ ਹਿਤਂ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸਂ, ਆਯੁਸ੍ਸਂ।

੭੨. ਞ੍ਞੋ ਤਤ੍ਥ ਸਾਧੁ

ਸਤ੍ਤਮਜਨ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸਾਧੂਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਸਾਧੂਤਿ ਕੁਸਲੋ ਯੋਗ੍ਗੋ ਹਿਤੋ ਵਾ। ਸਭਾਯਂ ਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਭੋ, ਆਕਾਰਲੋਪੋ। ਪਰਿਸਾਯਂ ਸਾਧੁ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜੋ, ‘‘ਕੋਸਜ੍ਜਾ’’ਦਿਨਾ ਜਾਗਮੇ ਅਕਾਰਵੁਦ੍ਧਿ। ਮੇਧਾਯ ਹਿਤਂ ਮੇਜ੍ਝਂ ਘਤਂ। ਪਾਦਾਨਂ ਹਿਤਂ ਪਜ੍ਜਂ ਤੇਲਂ। ‘‘ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ’’ਤਿ ਞ੍ਞੋ, ਰਥਂ ਵਹਤੀਤਿ ਰਚ੍ਛਾ।

੭੩. ਕਮ੍ਮਾ ਨਿਯ+ਞ੍ਞਾਤਿ

ਕਮ੍ਮਸਦ੍ਦਾ ਸਾਧ੍ਵਤ੍ਥੇ ਨਿਯ+ਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ ਸਾਧੁ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਂ।

੭੪. ਕਥਾਦਿਤ੍ਵਿ+ਕੋਤਿ

ਇਕੋ। ਕਥਾਯਂ ਕੁਸਲੋ ਕਥਿਕੋ। ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ, ਸਙ੍ਗਾਮਿਕੋ, ਪਵਾਸਿਕੋ, ਉਪਵਾਸਿਕੋ।

੭੫. ਪਥਾਦੀਹਿ ਣੇਯ੍ਯੋਤਿ

ਏਯਜੋ। ਪਥੇ ਹਿਤੰ ਪਾਥੇਯ੍ਯੰ, ਸਪਤਿਸ੍ਮਿੰ ਹਿਤੰ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯੰ ਧਨੰ। ਪਦੀਪੇਯ੍ਯੰ ਤੇਲੰ।

੭੬. ਦਕ੍ਖਿਣਾਯਾ+ਰਹੇਤਿ

ਅਰਹਤ੍ਥੇ ਏਯਜੋ। ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ।

੭੭. ਰਾਯੋ ਤੁਮਨ੍ਤਾਤਿ

ਅਰਹਤ੍ਥੇ ਤੁਮਨ੍ਤਾ ਰਾਯੋ ਵਾ। ਘਾਤੇਤੁੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਘਾਤੇਤਾਯੰ, ''ਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇ+ਨ੍ਤਸਰਾਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਉਂਲੋਪੋ। ਜਾਪੇਤਾਯੰ, ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਾਯੰ। ਵਾਤਿ ਕਿੰ, ਘਾਤੇਤੁੰ। (ਸੰਕਿਣ੍ਣਤਦ੍ਧਿਤੰ)।

੭੮. ਤ+ਮੇਤ੍ਥ+ਸ੍ਸ+ਤ੍ਥੀਤਿ ਮਨ੍ਤੁ

ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਤੇਸ੍ਵ+ਤ੍ਥੇਸੁ ਮਨ੍ਤੁ ਹੋਤਿ। ਗਾਵੋ ਏਤ੍ਥ ਦੇਸੇ ਅਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਗੋਮਾ, ਗੋਮਨ੍ਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤੁਸਮੰ।

ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲੋਪਾਦਾਨਤੋ ਭੂਤਾਹਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਹਿ ਵਾ ਗੋਹਿ ਨ ਗੋਮਾ। ਕਥੰ ਗੋਮਾ ਆਸਿ, ਗੋਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਦਾਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਹਿਯੇਵ ਗੋਹਿ ਗੋਮਾ, ਆਸਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਦਨ੍ਤਰਾ ਕਾਲਨ੍ਤਰੰ। ਇਤਿਸਦ੍ਦਤੋ ਵਿਸਯਨਿਯਮੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ਪਹੂਤੇ ਚ ਪਸੰਸਾਯੰ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਞ੍ਚਾ+ਤਿਸਾਯਨੇ।
> ਨਿਚ੍ਚਯੋਗੇ ਚ ਸੰਸਗ੍ਗੇ, ਹੋਨ੍ਤਿ+ਮੇ ਮਨ੍ਤੁਆਦਯੋਤਿ॥

੧੩੪. ਆਯੁਸ੍ਸਾ+ਯਸ ਮਨ੍ਤੁਮ੍ਹਿ

ਮਨ੍ਤੁਮ੍ਹਿ ਆਯੁਸ੍ਸ ਆਯਸਾਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਆਯੁ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਯਸ੍ਮਾ। ਗੋ ਅਸ੍ਸੋਤਿ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਦਬ੍ਬਾਭਿਧਾਨ- ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾਦਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਗੁਣਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸੇਤੋ ਪਟੋਤਿ। ਯੇਸੰ ਤੁ ਗੁਣਸਦ੍ਦਾਨੰ ਦਬ੍ਬਾਭਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਹਿ ਹੋਨ੍ਤੇਵ, ਬੁਦ੍ਧਿ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ। ''ਵਨ੍ਤ੍ਵ+ਵਣ੍ਣਾ''ਤਿ ਵਨ੍ਤੁਮ੍ਹਿ ਰੂਪਵਾ ਰਸਵਾ ਗਨ੍ਧਵਾ ਸਦ੍ਦਵਾ। ''ਦਣ੍ਡਾਦਿਤ੍ਵਿ+ਕਈ ਵਾ''ਤਿ ਇਕ+ਈ, ਰਸੀ ਰਸਿਕੋ, ਰੂਪੀ ਰੂਪਿਕੋ, ਗਨ੍ਧੀ ਗਨ੍ਧਿਕੋਤਿ।

੭੯. ਵਨ੍ਤ੍ਵ+ਵਣ੍ਣਾਤਿ

ਵਨ੍ਤੁ। ਪਸਤ੍ਥੰ ਸੀਲ+ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੀਲਵਾ। ਪਹੁਤਾ ਪਸਤ੍ਥਾ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ।

੮੦. ਦਣ੍ਡਾਦਿਤ੍ਵਿ+ਕ+ਈ ਵਾਤਿ

ਇਕ+ਈ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਨ੍ਤ੍ਵਤ੍ਥੇ। ਬਹੁਲੰਵਿਧਾਨਾ ਕੁਤੋਚਿਸਦ੍ਦਤੋ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋ ਚੇ+ਕਮੇਕੰਵ। ਨਿਚ੍ਚਯੁਤ੍ਤੋ ਦਣ੍ਡੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਣ੍ਡਿਕੋ ਦਣ੍ਡੀ। ਗਨ੍ਧਿਕੋ ਗਨ੍ਧੀ। ਵਾਤ੍ਵੇਵ, ਦਣ੍ਡਵਾ।

''ਉਤ੍ਤਮਿਣੇਵ ਧਨਾ ਇਕੋ''ਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤੇਨ ਇਕੋ ਧਨਿਕੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਧਨੀ ਧਨਵਾ।

‘‘ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇ ਅਤ੍ਥਾ’’ ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਅਤ੍ਥੀ। ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇ ਅਤ੍ਥਵਾ। ‘‘ਤਦਨ੍ਤਾ ਚ’’ ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕੋ ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥੀ।

‘‘ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾ ਈਯੇਵ’’। ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਣ੍ਣਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਣ੍ਣੀ, ਦੇਵਵਣ੍ਣੀ।

‘‘ਹਤ੍ਥਦਨ੍ਤੇਹਿ ਜਾਤਿਯਂ’’। ਹਤ੍ਥ+ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਹਤ੍ਥੀ, ਦਨ੍ਤੀ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਹਤ੍ਥਵਾ ਦਨ੍ਤਵਾ।

‘‘ਵਣ੍ਣਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮ੍ਹਿ’’। ਵਣ੍ਣੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਣ੍ਣਿਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ।

‘‘ਪੋਕ੍ਖਰਾਦਿਤੋ ਦੇਸੇ’’। ਪੋਕ੍ਖਰਂ ਜਲਂ ਪਦੁਮਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੋਕ੍ਖਰੀ, ‘‘ਯੁਵਣ੍ਣੇਹਿ ਨੀ’’ਤਿ ਨੀਮ੍ਹਿ ‘‘ਘਰਣ੍ਯਾਦਯੋ’’ਤਿ ਈਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਂ, ਨਸ੍ਸ ਣੋ ਚ, ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ, ਉਪ੍ਪਲਿਨੀ, ਕੁਮੁਦਿਨੀ, ਭਿਸਿਨੀ, ਮੁਲਾਲਿਨੀ, ਸਾਲੁਕਿਨੀ।

‘‘ਕ੍ਵਚਾ+ਦੇਸੇਪਿ’’। ਪਦੁਮ+ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਦੁਮੀ ਪਦੁਮਿਨੀ ਪਦੁਮਿਨੀਪਣ੍ਣਂ। ਦੇਸਤੋ+ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪੋਕ੍ਖਰਵਾ ਹਤ੍ਥੀ।

‘‘ਨਾਵਾਯਿ+ਕੋ’’ ਨਾਵਿਕੋ। ਸਿਖੀ, ਬਾਲੀ, ਸੀਲੀ, ਬਲੀ।

‘‘ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਈ’’। ਸੁਖੀ ਦੁਕ੍ਖੀ। ‘‘ਬਲਾ ਬਾਹੂਰੁਪੁਬ੍ਬਾ ਚ’’। ਬਾਹੁਬਲੀ, ਊਰੁਬਲੀ।

੮੧. ਤਪਾਦੀਹਿ ਸ੍ਸੀਤਿ

ਸ੍ਸੀ। ਤਪੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਪਸ੍ਸੀ, ਯਸਸ੍ਸੀ, ਤੇਜਸ੍ਸੀ, ਮਨਸ੍ਸੀ, ਪਯਸ੍ਸੀ। ਵਾਤ੍ਵੇਵ, ਯਸਵਾ।

੮੨. ਮੁਖਾਦਿਤੋ ਰੋਤਿ

ਰੋ। ਨਿਨ੍ਦਿਤਂ ਮੁਖ+ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੁਖਰੋ। ਸੁਸਿ=ਛਿਦ੍ਦਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੁਸਿਰੋ। ਊਸੋ=ਖਾਰਮਤ੍ਤਿਕਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਊਸਰੋ । ਮਧੁਰੋ ਗੁਲ਼ੋ, ਮਧੁਰਾ ਸਕ੍ਖਰਾ, ਮਧੁਰਂ ਖੀਰਂ। ਖਂ=ਗੀਵਾਯ ਵਿਵਰਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖਰੋ ਗਦ੍ਰਭੋ। ਕੁਞ੍ਜੋ=ਹਨੁ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕੁਞ੍ਜਰੋ। ਨਗਰੋ।

‘‘ਦਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚ ਉਨ੍ਨਤਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤੇਨ ਦਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਉ ਚ, ਉਨ੍ਨਤਂ ਦਨ੍ਤੁ+ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਨ੍ਤੁਰੋ।

੮੩. ਤੁਟ੍ਠ੍ਯਾਦੀਹਿ ਭੋਤਿ

ਭੋ ਵਾ। ਤੁਟ੍ਠਿ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿਭੋ, ਸਾਲਿਭੋ, ਵਾਲਿਭੋ।

੮੪. ਸਦ੍ਧਾਦਿਤ੍ਵ

ਇਤਿ ਵਾ ਅ ਹੋਤਿ। ਅਤਿਸਯਾ ਸਦ੍ਧਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਦ੍ਧੋ, ਪਞ੍ਞੋ, ਪਞ੍ਞਵਾ, ਸਦ੍ਧਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਸਦ੍ਧਂ ਕੁਲਂ।

੮੫. ਣੋ ਤਪਾਤਿ

ਣੋ, ਤਾਪਸੋ, ਸਕਾਗਮੋ। ਤਾਪਸੀ।

੮੬. ਆਲ੍ਵ+ਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹਿਤਿ

ਆਲੁ ਵਾ। ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ, ਸੀਤਾਲੁ, ਧਜਾਲੁ, ਦਯਾਲੁ, ਦਯਾਵਾ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਏਵ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਕੋ।

੮੭. ਪਿਚ੍ਛਾਦਿਤ੍ਵਿ+ਲੋਤਿ

ਇਲੋ ਵਾ। ਪਿਚ੍ਛ+ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਿਚ੍ਛਿਲੋ, ਪਿਚ੍ਛਵਾ। ਫੇਣਿਲੋ, ਜਟਿਲੋ, ਤੁਣ੍ਡਿਲੋ। ਨਿਨ੍ਰਿਤਾ ਵਾਚਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾਚਾਲੋਤਿ ਪਰਸ੍ਸਰਲੋਪੋ।

੮੮. ਸੀਲਾਦਿਤੋ ਵੋਤਿ

ਵੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਸੀਲਵੋ, ਸੀਲਵਾ। ਕੇਸਵੋ, ਕੇਸਵਾ।

''ਅਣ੍ਣਾ ਨਿਚ੍ਚੁਂ'' ਅਣ੍ਣਵੋ। ''ਗਣ੍ਡੀਰਾਜੀਹਿ ਸਵ੍ਵਾਯਂ'' ਗਣ੍ਡੀ=ਮੇਣ੍ਡਸਿਙ੍ਗਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਣ੍ਡੀਵਂ ਧਨੁ, ਰਾਜੀਵਂ ਪਙ੍ਕਜਂ।

੮੯. ਮਾਯਾ ਮੇਧਾਹਿ ਵੀਤਿ

ਵੀ। ਮਾਯਾਵੀ, ਮੇਧਾਵੀ ਪੁਮਾ। ਨੀਮ੍ਹਿ ਮੇਧਾਵਿਨੀ। ਮੇਧਾਵੀ ਕੁਲਂ, ''ਏਕਵਚਨਯੋਸ੍ਵ+ਘੋਨਂ''ਤਿ ਸਿਮ੍ਹਿ ਰਸ੍ਸੋ। ਏਵਂ ਮਾਯਾਵੀ।

੯੦. ਸਿ+ਸ੍ਸਰੇ ਆਮਜੁ+ਵਾਮੀ

ਇਸ੍ਸਰੇ+ਭਿਧੇਯਜੇ ਸਸਦ੍ਦਾ ਆਮੀ+ਉਵਾਮੀ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਨੁਵਤ੍ਥੇ। ਸਂ=ਆਯਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਾਮੀ ਸੁਵਾਮੀ। ਸੁਵਾਮਿਨੀ ਕਵ੍ਵਾ।

੯੧. ਲਕ੍ਖਜਾ ਣੋ ਅ ਚ

ਲਕ੍ਖੀਸਦ੍ਦਾ ਣੋ ਹੋਤਿ ਮਨੁਵਤ੍ਥੇ ਅ ਚ+ਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਲਕ੍ਖੀ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣੋ।

੯੨. ਅਙ੍ਗਾ ਨੋ ਕਲ੍ਯਾਣੇਤਿ

ਅਙ੍ਗਸ੍ਮਾ ਨੋ ਹੋਤਿ। ਕਲ੍ਯਾਣਾਨਿ ਸੋਭਣਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਙ੍ਗਨਾ।

੯੩. ਸੋ ਲੋਮਾਤਿ

ਲੋਮਾ ਸੋ, ਪਹੂਤਾ ਲੋਮਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲੋਮਸੋ, ਲੋਮਸਾ ਕਵ੍ਵਾ।

੯੪. ਇਮਿ+ਯਾਤਿ

ਇਮ+ਇਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਤ੍ਤਿਮੋ, ਕਿਤ੍ਤਿਮੋ, ਪੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਕਪ੍ਪਿਯੋ, ਜਟਿਯੋ, ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ, ਸੇਨਿਯੋ। (ਅਤ੍ਥਜਤ੍ਥਤਦ੍ਧਿਤਂ)।

੯੫. ਤੋ ਪਞ੍ਚਮਜਾ

ਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤਾ ਬਹੁਲਂ ਤੋ ਹੋਤਿ ੧ਾ। ਤੋਆਦਿਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਨਿਪਾਤਾ, ਤੇਹਿ ਪਰਾਸਂ ੧ਿਭਤ੍ਤੀਨਂ ''ਅਸਂਖ੍ਯੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਸਂ''ਤਿ ਲੋਪੋ੧। ਗਾਮਤੋ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਗਾਮਸ੍ਮਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਚੋਰਤੋ ਭਾਯਤੀਤਿ ਚੋਰੇਹਿ ਭਾਯਤਿ, ਸਤ੍ਥਤੋ ਪਰਿਹੀਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਪਰਿਹੀਨੋ। ਏ੧ਂ ਪੁਰਿਸਤੋ, ਰਾਜਤੋ, ਅਗ੍ਗਿਤੋ, ਹਤ੍ਥਿਤੋ, ਹੇਤੁਤੋ, ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ, ਇਤ੍ਥਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਤੋ, ਯਾਗੁਤੋ, ਜਮ੍ਬੁਤੋ, ਚਿਤ੍ਤੁਤੋ, ਆਯੁਤੋ। ਸਬ੍ਬਾਦਿਤੋ- ਸਬ੍ਬਤੋ, ਯਤੋ, ਤਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੯੬. ਇਤੋ+ਤੇ+ਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋ

ਤੋਮ੍ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਟਿ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ ਏਤਸ੍ਸ ਟ+ਏਟ ਕਿਂ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕੁਤ੍ਥੁ। ਇਤੋ ਇਮਸ੍ਮਾ, ਅਤੋ ਏਤ੍ਤੋ ਏਤਸ੍ਮਾ, ਕੁਤੋ ਕਸ੍ਮਾ।

੯੭. ਅਭ੍ਯਾਦੀਹਿਤਿ

ਤੋ। ਅਭਿਤੋ, ਪਰਿਤੋ, ਪਚ੍ਛਤੋ, ਹੇਟ੍ਠਤੋ।

੯੮. ਆਦ੍ਯਾਦੀਹਿਤਿ

ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਨ੍ਤੇਹਿ ਤੋ ਹੋਤਿ। ਆਦੋ ਆਦਿਤੋ, ਮਜ੍ਝਤੋ, ਅਨ੍ਤਤੋ, ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਪਸ੍ਸਤੋ, ਮੁਖਤੋ। ਪਠਮਨ੍ਤਾ ਯਤੋ+ਦਕਂ ਤ+ਦਾਦਿਤ੍ਤਂ, ਯਂ ਉਦਕਂ, ਤਦੇ੧ਾ+ਦਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯੯. ਸਬ੍ਬਾਦਿਤੋ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਾ ਤ੍ਰ+ਤ੍ਥਾ

ਸਬ੍ਬਾਦੀਹਿ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਨ੍ਤੇਹਿ ਤ੍ਰ+ਤ੍ਥਾ ੧ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ, ਯਤ੍ਰ ਯਤ੍ਥ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਨ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹੇਹਿ।

੧੦੦. ਕਤ੍ਥੇ+ਤ੍ਥ+ਕੁਤ੍ਰਾ+ਤ੍ਰ ਕ੍੧ੇ+ਹਿ+ਧ

ਏਤੇਹਿ ''ਸਬ੍ਬਾਦਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤ੍ਰ+ਤ੍ਥਾ। ਸੇਸਾਦੇਸਾ ਚ ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਇਮਿਨਾ੧ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਇਮਿਨਾ ਕਿਸ੍ਸ ਕ+ਕੁ ਚ, ਏਤਸ੍ਸ ਟੇ+ਟਾ ਚ, ੧ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਿਸ੍ਸ ਇਲੋਪੋ ਚ, ਹ+ਧਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਇਮਸ੍ਸ ਟਿ ਚ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ। ਕਸ੍ਮਿਂ ਕਤ੍ਥ ਕੁਤ੍ਰ ਕ੍੧, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਰ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਇਹ ਇਧ।

੧੦੧. ਧਿ ਸਬ੍ਬਾ ੧ਾਤਿ

ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਾ ਧਿ ੧ਾ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਰ।

੧੦੨. ਯਾ ਹਿਨ੍ਤਿ

ਯਸਦ੍ਦਾ ਹਿਂ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਹਿਂ ਯਤ੍ਰ।

੧੦੩. ਤਾ ਹਞ੍ਚਤਿ

ਤਸਦ੍ਦੂ ਹਂ ਹੋਤਿ ਹਿਞ੍ਚ। ਤਹਂ ਤਹਿਂ ਤਤ੍ਰ।

੧੦੪. ਕੁਹਿਂ ਕਹਨ੍ਤਿ

ਹਿਂ ਹਂ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਕਿਸ੍ਸ ਕੁ+ਕਾ ਚ। ਕੁਹਿਂ ਕਹਂ। ਕੁਹਿਞ੍ਚਨਂਤਿ ਨਿਪਾਤਨ੍ਤਰਂ।

੧੦੫. ਸਬ੍ਬੇ+ਕ+ਞ੍ਞ+ਯ+ਤੇਹਿ ਕਾਲੇ ਦਾ

ਏਤੇਹਿ ਕਾਲੇ ਦਾ ਹੋਤਿ ੧ਾ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬਦਾ, ਏਕਦਾ, ਅਞ੍ਞਦਾ, ਯਦਾ, ਤਦਾ।

੧੦੬. ਕਦਾ ਕੁਦਾ ਸਦਾ+ਧੁਨੇ+ਦਾਨਿ

ਏਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਕਸ੍ਮਿਂਕਾਲੇ ਕਦਾ ਕੁਦਾ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਸਦਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਧੁਨਾ ਇਦਾਨਿ।

੧੦੭. ਅਜ੍ਜ ਸਜ੍ਜ੍੧+ਪਰਜ੍ਜ੍੧ੇ+ਤਰਹਿ ਕਰਹਾ

ਪਕਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦੇਸੋ ਕਾਲ੧ਿਸੇਸੋਤਿ ਸਬ੍ਬ+ਮੇਤਂ ਨਿਪਾਤਨਾ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਟੋ ਜ੍ਜੋ ਚਾ+ਹਨਿ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਹਨਿ ਅਜ੍ਜ। ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਸ-ਭਾ੧ੋ ਜ੍ਜੁ ਚਾ+ਹਨਿ। ਸਮਾਨੇ ਅਹਨਿ ਸਜ੍ਜੁ। ਅਪਰਸ੍ਮਾ ਜ੍ਜੁ, ਅਪਰਸ੍ਮਿਂ ਅਹਨਿ ਅਪਰਜ੍ਜੁ। ਇਮਸ੍ਸ ਏਤੋ, ਕਾਲੇ ਰਹਿ ਚ, ਇਮਸ੍ਮਿਂਕਾਲੇ ਏਤਰਹਿ। ਕਿਂ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕੋ, ਰਹ ਚਾ+ਨਜ੍ਜਤਨੇ। ਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਕਰਹ।

੧੦੮. ਸਬ੍ਬਾਦੀਹਿ ਪਕਾਰੇ ਥਾ

ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭੇਦਕੋ ੧ਿਸੇਸੋ ਪਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਥਾਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ, ਯਥਾ, ਤਥਾ।

੧੦੯. ਕਥ+ਮਿਤ੍ਥਂ

ਕਿ+ਮਿਮੇਹਿ ਥਂਪਚ੍ਚਯੋ, ਕ+ਇਤ੍ਤੁ ਤੇਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਕਥਂ, ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਇਤ੍ਥਂ।

੧੧੦. ਧਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਹਿਤਿ

ਪਕਾਰੇ ਧਾ ਹੋਤਿ। ਦ੍੧ੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਦ੍੧ੇ ੧ਾ ਪਕਾਰੇ ਕਰੋਤਿ ਦ੍੧ਿਧਾ ਕਰੋਤਿ, ਬਹੁਧਾ ਕਰੋਤਿ, ਏਕਂ ਰਾਸਿਂ ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਕਰੋਤਿ। ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਕਾਰ+ਮੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ ਏਕਧਾ ਕਰੋਤਿ।

੧੧੧. ੧ੇ+ਕਾ+ਜ੍ਝਨ੍ਤਿ

ਏਕਸ੍ਮਾ ਪਕਾਰੇ ਜ੍ਝਂ ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਏਕਂ ੧ਾ ਪਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਕਧਾ ਕਰੋਤਿ ੧ਾ।

੧੧੨. ਦ੍੧ਿਤੀਹੇ+ਧਾਤਿ

ਏਧਾ ੧ਾ। ਦ੍੧ੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਦ੍੧ੇ ੧ਾ ਪਕਾਰੇ ਕਰੋਤਿ ਦ੍੧ੇਧਾ, ਤੇਧਾ। ਦ੍੧ਿਧਾ ਤਿਧਾ।

੧੧੩. ਤਬ੍ਬਤਿ ਜਾਤਿਯੋ

ਪਕਾਰੑਤਿ ਤੰਸਾਮਞ੍ਞੑਾਚਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਜਾਤਿਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਟੁਜਾਤਿਯੋ, ਮੁਦੁਜਾਤਿਯੋ।

੧੧੪. ੑਾਰਸਙ੍ਖਜਾਯ ਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ

ੑਾਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿਯਾ ਸੰਖਜਾਯ ਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ। ਦ੍ੑੇ ੑਾਰੇ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਦ੍ੑਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਦਿੑਸਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ੑਾਰਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਂ, ਪਞ੍ਚ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਸਙ੍ਖਜਾਯਾਤਿ ਕਿਂ, ਪਹੂਤੇ ੑਾਰੇ ਭੁਞ੍ਜਤਿ।

੧੧੫. ਕਤਿਮ੍ਹਾਤਿ

ਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਹੋਤਿ। ਕਤਿ ੑਾਰੇ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਕਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ।

੧੧੬. ਬਹੁਮ੍ਹਾ ਧਾ ਚ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਯਂ

ੑਾਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿਯਾ ਬਹੁਸੰਖਜਾਯ ਧਾ ਹੋਤਿ ਕ੍ਖਤ੍ਤੁਞ੍ਚ, ੑਾਰਾਨਂ ਚੇ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਬਹੁੑਾਰੇ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਬਹੁਧਾ ਦਿੑਸਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ੑਾ। ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਯਂਤਿ ਕਿਂ, ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਮਾਸਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਤਿ।

੧੧੭. ਸ ਕਿਂ ੑਾਤਿ

ਕਿਂਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸਾਦੇਸੋ ਚ ਨਿਪਚ੍ਚਤੇ। ਏਕਂ ੑਾਰਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਸਕਿਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਏਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ੑਾ।

੧੧੮. ਸੋ ੑਿਚ੍ਛਾ+ਪਕਾਰੇਸੁ

ੑਿਚ੍ਛਾਯਂ ਪਕਾਰੇ ਚ ਸੋ ਹੋਤਿ। ਖਣ੍ਡਂ ਖਣ੍ਡਂ ਕਰੋਤਿ ਖਣ੍ਡਸੋ ਕਰੋਤਿ। ਪੁਥੁਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪੁਥੁਸੋ। ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ।

੧੧੯. ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾੑੇ ਕਰਾ+ਸ+ਭੂਯੋਗੇ ੑਿਕਾਰਾ ਚੀ

ਅੑਤ੍ਥਾੑਤੋ+ੑਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨਾ+ਭੂਤਸ੍ਸ ਤਾਯਾ+ੑਤ੍ਥਾਯ ਭਾੑੇ ਕਰਾ+ਸ+ਭੂਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਤਿ ੑਿਕਾਰੑਾਚਕਾਚੀ ਹੋਤਿ। ਅਧੑਲਂ ਧੑਲਂ ਕਰੋਤਿ ਧੑਲੀ ਕਰੋਤਿ। ਅਧੑਲੋ ਧੑਲੋ ਸਿਯਾ ਧੑਲੀ ਸਿਯਾ। ਅਧੑਲੋ ਧੑਲੋ ਭੑਤਿ ਧੑਲੀ ਭੑਤਿ। ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾੑੇਤਿ ਕਿਂ, ਘਟਂ ਕਰੋਤਿ, ਦਧਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਘਟੋ ਭੑਤਿ । ਕਰਾਸਭੂਯੋਗੇਤਿ ਕਿਂ, ਅਧੑਲੋ ਧੑਲੋ ਜਾਯਤੇ। ੑਿਕਾਰਾਤਿ ਕਿਂ, ਪਕਤਿਯਾ ਮਾ ਹੋਤੁ, ਸੁੑਣ੍ਣਂ ਕੁਣ੍ਡਲੀ ਕਰੋਤਿ। (ਨਿਪਾਤਤਦ੍ਧਿਤਂ)।

੧੨੦. ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੁ+ਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ

ੑੁਤ੍ਤੁਤੋ+ਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ੑਿੑਿਧਾ ਮਾਤਰੋ ੑਿਮਾਤਰੋਤਿ ੑਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋ, ਤਾਸਂ ਪੁਤ੍ਤਾ ੑੇਮਾਤਿਕਾਤਿ ਰਿਕਣਪਚ੍ਚਯੇ ਰਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਲੋਪੇ ੑੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ੑੇਮਾਤਿਕਾ। ਪਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਪਥਾੑਿਨੋ, ਆੑੀ। ਇਸ੍ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਸ੍ਸੁਕੀ, ਉਕੀ। ਧੁਰਂ ੑਹਨ੍ਤੀਤਿ ਧੋਰਯ੍ਹਾ, ਯ੍ਹਣ।

ਸਾਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ੑਿਸੇਸੋ ਚ, ਭਾੑਜੋ ਚ ਨਿਪਾਤਜੋ।
ਇਤਿ ੑਿਞ੍ਞੂਹਿ ੑਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਤਦ੍ਧਿਤੋ ਤੁ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ॥

ਇਤਿ ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਣਾਦਿਕਣ੍ਡੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਤ੍ਯਾਦਿਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਤ੍ਯਾਦਯੋ ਕ੍ਰਿਯਾਵਾਚੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ।

ਕ੍ਰਿਯਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਆਖ੍ਯਾਤਨ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸਞ੍ਞਾ। ਕਾਲ+ਕਾਰਕ+ਪੁਰਿਸਪਰਿਦੀਪਕਂ ਕ੍ਰਿਯਾਲਕ੍ਖਣਂ ਤ੍ਯਾਦ੍ਯਨ੍ਤਂ ਅਲਿਙ੍ਗਞ੍ਚ, ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇ+ਤਂ –

> ਯਂ ਤਿਕਾਲਂ ਤਿਪੁਰਿਸਂ, ਕ੍ਰਿਯਾਵਾਚੀ ਤਿਕਾਰਕਂ।
> ਅਤਿਲਿਙ੍ਗਂ ਦ੍ਵਿਵਚਨਂ, ਤ+ਦਾਖ੍ਯਾਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

੧੪. ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਬਹੁਲਂ -ਤਿ

ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਕ੍ਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੋ ਧਾਤੁ, ਸੋ ਚ ਦੁਵਿਧੋ ਸਕਮ੍ਮਕਾ+ਕਮ੍ਮਕਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੇ ਕਤ੍ਤੁਵਾਚਿਮ੍ਹਾ ਕਮ੍ਮਂ ਗਵੇਸੀਯਤੇ, ਸੋ ਸਕਮ੍ਮਕੋ। ਇਤਰੋ ਅਕਮ੍ਮਕੋ।

ਤਤ੍ਰ ਸਕਮ੍ਮਕਾ ਕਮ੍ਮਾਪੇਕ੍ਖਂ ਕ੍ਰਿਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ, ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਓਦਨਂ ਪਚਤਿ। ਅਕਮ੍ਮਕਾ ਕਮ੍ਮਨਿਰਪੇਕ੍ਖਂ ਕ੍ਰਿਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਅਚ੍ਛਤਿ ਸੇਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਤਿ ਚ ਗਮਨਪਚਨਾਦਿਕੋ ਅਸਤ੍ਤੁਸਮ੍ਮਤੋ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਮ੍ਮੇ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਕਾਰਕਸਮੂਹਸਾਧਿਯੋ ਪਦਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪਿ ਚ –

> ਕਰਣਂ ਭਵਨਂ ਚਾਪਿ, ਕਰ+ਭੂਹਿ ਕਥੀਯਤੇ।
> ਤਤੋ ਕ੍ਰਿਯਾਦਿਵਾਚਤ੍ਤਂ, ਪਾਕਾਦੀਨਂ ਕਥਂ ਭਵੇ॥

ਕਰ+ਭੂਧਾਤੂਹਿ ਕਰਣਞ੍ਚ ਭਵਨਞ੍ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਾਕ+ਗਮਨਾਦੀਹਿ ਤੇਸਂ ਕ੍ਰਿਯਾਭਵਨਾਨਂ ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਕਥਂ ਭਵਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਨਪਿ –

> ਪਾਕਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਵਾਚ੍ਚਤ੍ਤਂ, ਕਰਭੂਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।
> ਤਂ ਬਹੁਤਰਵਾਚ੍ਚਤ੍ਤਂ, ਪਾਕਾਦੀਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ॥

ਤਂ ਨਾਮ –

> ਕਾਰਿਯਰੂਪਾ ਹਿ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਾ, ਸਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇ+ਖਿਲਾ।
> ਤਤੋ ਕ੍ਰਿਯਾ ਚ ਭਾਵੋ ਚ, ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਤੇਸੁ ਗਮ੍ਯਤੇ॥

੧. ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਨ੍ਤਿ ਸਿ ਥ ਮਿ ਮ ਤੇ ਅਨ੍ਤੇ ਸੇ ਵ੍ਹੇ ਏ ਮ੍ਹੇ।

ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਆਰਦ੍ਧਾਪਰਿਸਮਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਤ੍ਯਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ''ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸ+ਮਨਿਯਮੇ –

੧੪. ਪੁਬ੍ਬਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕਾਨ+ਮੇਕਾਨੇਕੇਸੁ ਤੁਮ੍ਹਾ+ਮ੍ਹ+ਸੇਸੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਮਜ੍ਝਿਮੁ+ਤ੍ਤਮ+ਪਠਮਾ

ਏਕਾਨੇਕੇਸੁ ਤੁਮ੍ਹਅਮ੍ਹਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯੇਸੁ ਤਦਞ੍ਞਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯੇਸੁ ਚ ਕਾਰਕੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਚ੍ਛਕ੍ਕਾਨੰ ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੁ+ਤ੍ਤਮ+ਪਠਮਾ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ। ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਅਨ੍ਤੀਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸੋ, ਆਦੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਸਿ ਥ ਇਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸੋ, ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਮਿ ਮ ਇਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ। ਉਤ੍ਤਮਸਦ੍ਦੋ+ਯੰ ਸਭਾਵਤੋ ਤਿਪਭੁਤੀਨ+ਮਨ੍ਤ+ਮਾਹ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇਪਿ ਤੇ ਅਨ੍ਤੇਤਿਆਦਿਨਾ ਏਵੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿਆਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨਸੁਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ਭੂਵਾਦੀਨ+ਮਟ੍ਠਗਣਾਨੰ ਭੂਵਾਦਿਗਣੇਸੁ ਭੂ=ਸਤ੍ਤਾਯ+ਮਿਤਿ ਪਠਮਧਾਤੁਤੋ ਪਰਾ ਤ੍ਯਾਦਯੋ ਯੋਜੀਯਨ੍ਤੇ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਕਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਵਚਨੰ''ਤਿ ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ ਪਰਭੂਤੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁ+ਕਮ੍ਮ+ਭਾਵੇਸੁਯੇਵ ਕ੍ਯਵਿਕਰਣਲਵਿਕਰਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ''ਕ੍ਯੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵ+ਪਰੋਕ੍ਖੇਸੁ ਮਾਨ+ਨ੍ਤ+ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ'' ''ਕਤ੍ਤਰਿ ਲੋ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਤੇਸੰ ਵਿਕਰਣਾਨੰ ਵਿਧਾਨਾ ਤ੍ਯਾਦਯੋ ਕਤ੍ਤੁ+ਕਮ੍ਮ+ਭਾਵੇਸ੍ਵੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿ ਤਿਮ੍ਹਿਲੋ। ਕੇ ਤੇ ਵਿਕਰਣਾ –

ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭਾਗਟ੍ਠਾਨਾ, ਭਿਨ੍ਨਧਾਤੁਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ।
ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਤੇ ਵਿਕਰਣਾ ਸਿਯੁੰ॥

੫,੮੨. ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇ, ਓ ਪਚ੍ਚਯੇ

ਇਵਣ੍ਣੁ+ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾਨੰ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਨੰ ਏ+ਓ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਚ੍ਚਯੇਤਿ ਊਸ੍ਸੋ+ਕਾਰੋ।

੫,੮੯. ਏਓਨ+ਮਯ+ਵਾ ਸਰੇ

ਸਰੇ ਪਰੇ ਏਓਨ+ਮਯਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰਤਿ ਓਸ੍ਸ ਅਵਾਦੇਸੋ। ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਧੁ ਭਵਤਿ, ਸਾ ਇਤ੍ਥੀ ਸਾਧੁ ਭਵਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਾਧੁ ਭਵਤਿ।

ਉਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤੁ ਆਖ੍ਯਾਤੇ, ਤਤਿਯਾ ਨ ਚ ਕਤ੍ਤਰਿ।
ਪਠਮਾਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੇਵ, ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਯ॥

ਸਤਿਪਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯੇਕਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤੂਨੰ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ''ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨੰ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਿ।

੧੬੧. ਕ੍ਵਚਿ ਵਿਕਰਣਾਨਨ੍ਤਿ

ਵਿਕਰਣਾਨੰ ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪੋ ਹੋਤੀਤਿ ਲਵਿਕਰਣਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਸੇਸੰ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸੰ। ਤੇ ਪੁਰਿਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿ- ਸੇਕਵਚਨੰ ਸਿ, ਤ੍ਵੰ ਭਵਸਿ। ਬਹੁਵਚਨੰ ਥਪਚ੍ਚਯੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਵਥ। ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨੰ ਮਿਪਚ੍ਚਯੋ।

੫੭. ਹਿਮਿਮੇਸ੍ਵ+ਸ੍ਸ

ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘੋ ਹੋਤਿ ਹਿਮਿਮੇਸੁ। ਅਹੰ ਭਵਾਮਿ। ਬਹੁਵਚਨੰ ਮਪਚ੍ਚਯੋ, ਮਯੰ ਭਵਾਮ। ਏਵੰ ਪਰਚ੍ਛੇਕ੍ਕੇਪਿ-ਭਵਤੇ, ਭਵਨ੍ਤੇ। ਭਵਸੇ, ਭਵਵ੍ਹੇ। ਭਵੇ, ਭਵਮ੍ਹੇ। ਕੇਚਿ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਠਨ੍ਤਿ, ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦੀਘੋ, ਭਵਾਮ੍ਹੇ।

ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਲਜ੍ਜਾ ਸਤ੍ਤਾ ਠਿਤਿ ਜਾਗਰਣੰ,

ਵੁਦ੍ਧਿ ਕ੍ਖਯ ਜੀਵਿਤ ਮਰਣੰ।
ਕੀਲ਼ਾ ਰੁਚਿ ਰੋਚਤੇ ਇਤਜੇਵੰ,
ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਕਮ੍ਮਕਧਾਤੁ ਸਬ੍ਬੇ॥

–ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮੰ ਦੁਤਿਯਾ ਨ।

ਪਚ=ਪਾਕੇ, ਅਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ, ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ। ਪਚ ਇਤਿ ਠਿਤੇ ਲਵਿਕਰਣੰ, ਵਿਕਰਣਲੋਪਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮੰ। ਸੋ ਓਦਨੰ ਪਚਤਿ, ਤੇ ਪਚਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਵੰ ਪਚਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਚਥ। ਅਹੰ ਪਚਾਮਿ, ਮਯੰ ਪਚਾਮ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ-ਪਚਤੇ, ਪਚਨ੍ਤੇ। ਪਚਸੇ, ਪਚਵ੍ਹੇ। ਪਚੇ, ਪਚਾਮ੍ਹੇ।

੧,੨੨. ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ

ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨੰ=ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਸੇਧਨੰ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋ। ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਏਕਤ੍ਥ ਪਸਙ੍ਗੇ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨੰ ਥਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਚ ਪਚਤਿ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਪਚਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਚਥ। ਤੁਲਜਬਲਵਿਰੋਧਿਨੋ ਹਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਾ ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਏਕਤ੍ਥ ਪਸਙ੍ਗੇ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਬਹੁਵਚਨੰ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਪਚਤਿ, ਤ੍ਵਞ੍ਚ ਪਚਸਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਚਾਮਿ ਮਯੰ ਪਚਾਮਾਤਿ ਭਵਤਿ।

ਅਮ+ਗਮ=ਗਮਨੇ –

੫,੧੭੩. ਗਮ ਯਮਿ+ਸਾ+ਸ ਦਿਸਾਨੰ ਵਾ ਚ੍ਛਙ

ਏਤੇਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ਚ੍ਛਙ ਵਾ ਹੋਤਿ ਨ੍ਤੁ+ਮਾਨ+ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ। ਸੋ ਗਾਮੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਨ੍ਤਿ –

੭੪. ਗਰੁਪੁਬ੍ਬਾ ਰਸ੍ਸਾ ਰੇ+ਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀਨੰ

ਗਰੁਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਾ ਰਸ੍ਸਾ ਨ੍ਤੇ+ਨ੍ਤੀਨੰ ਰੇ ਵਾ ਹੋਤਿ।

ਅਕ੍ਖਰਨਿਯਮੋ ਛਨ੍ਦੰ,
ਗਰੁਲਹੁਨਿਯਮੋ ਭਵੇ ਵੁਤ੍ਤਿ।
ਦੀਘੋ ਸੰਯੋਗਾਦਿਪੁਬ੍ਬੋ,
ਰਸ੍ਸੋ ਗਰੁ ਲਹੁ ਤੁ ਰਸ੍ਸੋ॥

ਗਚ੍ਛਰੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਵੰ ਗਚ੍ਛਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਥ। ਅਹੰ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਮਯੰ ਗਚ੍ਛਾਮ। ਚ੍ਛਾਦੇਸਾਭਾਵਪਕ੍ਖੇ ''ਊ ਲਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਏਕਾਰੇ ਗਮੇਤਿ। ਪਰਲੋਪੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ। ਗਮੇਸਿ, ਗਮੇਥ। ਗਮੇਮਿ, ਗਮੇਮ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇਪਿ ਸੋ ਗਚ੍ਛਤੇ, ਗਚ੍ਛਰੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ। ਗਚ੍ਛਸੇ, ਗਚ੍ਛਵ੍ਹੇ। ਗਚ੍ਛੇ, ਗਚ੍ਛਾਮ੍ਹੇ।

ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮੋ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਪੁਰਾ ਮਰਾਮੀਤਿ ਚ ਤੰਸਮੀਪੇ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੂਪਚਾਰੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

ਆਰਦ੍ਧਾ+ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਵਤ੍ਤਮਾਨਸਮੀਪਞ੍ਚ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਕਿਮਿਵ ਤੇ –

ਗਙ੍ਗਾਚ ਤੰਸਮੀਪਞ੍ਚ, ਯਤੋ ਗਙ੍ਗਾਤਿ ਞਾਯਤੇ।
ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਪਾਤੁ+ਮਾਗਚ੍ਛ, ਘੋਸੋ ਗਙ੍ਗਾਯ+ਮਿਤਜਪਿ॥

ਮੁਖਜਾ+ਮੁਖਜਤ੍ਥਭੇਦੇਨ, ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਂ ਤਤੋ ਦ੍ਵਿਧਾ।
ਮੁਖਜਞ੍ਹਿ ਰੁਲ੍ਹਿ+ਮਾਪਨ੍ਨਂ, ਤ+ਦਾਰੋਪਾ ਅਮੁਖਜਤਾਤਿ॥

ਪੁਰੇ+ਪੁਰਾਸਦ੍ਦੇਹਿ ਵਾ ਅਨਾਗਤਤਾ ਗਮਜਤੇ, ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਕਾਲਬਜਤ੍ਤਯੋ ਵਾ ਏਸੋ, ਭਵਨ੍ਤੁਜੇਵ ਹਿ ਕਾਲਨ੍ਤੁਰੇਪਿ ਤਜਾਦਯੋ ਬਾਹੁਲਕਾ ''ਸਨ੍ਤੇਸੁ ਪਰਿਗੂਹਾਮਿ'' ''ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਂ, ਸਹਬਜਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਾਸਵਸ੍ਸ'' ''ਅਤਿਵੇਲਂ ਨਮਸ੍ਸਿਸ੍ਸਂ''ਤਿ। ''ਕੁਤੋ ਨੁ ਤ੍ਵਂ ਆਗਚ੍ਛਸਿ, ਰਾਜਗਹਤੋ ਆਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮੀਪੇ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਵਚਨਂ।

੫,੧੭੫. ਗਮ ਵਦ ਦਾਨਂ ਘਮ੍ਮ ਵਜ੍ਜ ਦਜ੍ਜਾ

ਗਮਾਦੀਨਂ ਘਮ੍ਮਾਦਯੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨ੍ਤੁ+ਮਾਨ+ਤਜਾਦੀਸੁ। ਘਮ੍ਮਤਿ, ਘਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਮ੍ਮੇ –

ਉਪਸਗ੍ਗਵਸਾ ਕੋਚਿ, ਅਕਮ੍ਮੋਪਿ ਸਕਮ੍ਮਕੋ।
ਯਥਾ+ਭਿਭੂਯਤੇ ਰਾਗੋ, ਤਾਪਸੇਨ ਮਹਿਦ੍ਧਿਨਾਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਅਕਮ੍ਮਕਤੋ ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾ ਭੂਧਾਤੁਤੋ ਤਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੫,੧੭. ਕਜੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵ+ਪਰੋਕ੍ਖੇਸੁ ਮਾਨ+ਨ੍ਤੁ+ਤਜਾਦੀਸੁ

ਭਾਵਕਮ੍ਮਵਿਹਿਤੇਸੁ ਪਰੋਕ੍ਖਾਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ ਮਾਨ+ਨ੍ਤੁ+ਤਜਾਦੀਸੁ ਪਰੇਸੁ ਕਜੋ ਹੋਤਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ। ਕਕਾਰੋ+ਨੁਬਨ੍ਧਕਾਰਿਯਤ੍ਥੋ। ''ਨ ਤੇ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧ+ਨਾਗਮੇਸੂ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧਾ ਓਕਾਰਾਭਾਵੋ। ਅਨੁਭੂਯਤਿ ਸੁਖਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ।

ਏਤ੍ਥ ਚ –

ਆਖਜਾਤੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ, ਕਤ੍ਤੁਤੋ ਤਤਿਯਾ ਨ ਤੁ।
ਦੁਤਿਯਾ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਪਠਮਾਪਿ+ਧ॥

ਅਨੁਭੂਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਤਯਾ। ਅਨੁਭੂਯਸਿ ਤ੍ਵਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ। ਅਨੁਭੂਯਥ ਤੁਮ੍ਹੇ। ਅਹਂ ਅਨੁਭੂਯਾਮਿ, ਤਯਾ ਮਯਂ ਅਨੁਭੂਯਾਮ। ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਅਨੁਭੁਯਜਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵਂ ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ।

ਭਾਵੇ ਅਦਬ੍ਬਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਭਾਵਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਮੇਵ। ਤਞ੍ਚ ਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨੇਯੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨੇਵ+ਞ੍ਞਂ, ਬਹੁਲਂਵਿਧਾਨਾ। ਭੂਯਤਿ ਭੂਯਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਸਮ੍ਪਤਿ ਭਵਨਨ੍ਤੁਜਤ੍ਥੋ।

ਪਚਧਾਤੁਤੋ ਕਮ੍ਮੇ ਕਜੋ।

੩੭. ਕਜਸ੍ਸਤਿ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਕਜਸ੍ਸ ਈਵ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਵੋ ਆਦਜਾਵਯਵਤ੍ਤੋ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਓਦਨੋ ਪਚੀਯਤਿ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਰੇਆਦੇਸੇ ਓਦਨਾ ਪਚੀਯਰੇ ਪਚੀਯਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚਰੇ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਚਵਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ। ਤ੍ਵੰ ਪਚੀਯਸਿ ਪਚ੍ਚਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਚੀਯਥ ਪਚ੍ਚਥ। ਅਹਂ ਪਚੀਯਾਮਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿ, ਮਯਂ ਪਚੀਯਾਮ ਪਚ੍ਚਾਮ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਓਦਨੋ ਪਚੀਯਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗਮਿਤੋ ਕਮ੍ਮੇ ਦ੍ਛਙ ਚ ਈਵਆਗਮੇ ਚ ਕਤੇ ਤੇਨ ਗਾਮੋ ਗਚ੍ਛੀਯਤਿ, ਗਾਮਾ ਗਚ੍ਛੀਯਨ੍ਤਿ। ਗਚ੍ਛੀਯਸਿ, ਗਚ੍ਛੀਯਥ। ਗਚ੍ਛੀਯਾਮਿ, ਗਚ੍ਛੀਯਾਮ। ਏਵੰ ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ। ਗਮੀਯਤਿ ਗਮ੍ਮਤਿ, ਗਮੀਯਨ੍ਤਿ ਗਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਗਮੀਯਸਿ ਗਮ੍ਮਸਿ, ਗਮੀਯਥ ਗਮ੍ਮਥ, ਗਮੀਯਾਮਿ ਗਮ੍ਮਾਮਿ, ਗਮੀਯਾਮ ਗਮ੍ਮਾਮ ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇਪਿ ਏਵੰ। ਤਥਾ ਘਮ੍ਮੀਯਤਿ, ਘਮ੍ਮੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਤਜਾਦਿ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਕਮ੍ਮਕਾ।
ਭਾਵੇ ਵਾ+ਕਮ੍ਮਕਾ ਕਮ੍ਮਾ+ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਮਞ੍ਞਤੇ॥

ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮ੍ਮਾਸ੍ਸ ਅਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

ਸਤੋਪਿ ਨ ਵਿਵਕ੍ਖਾ+ਸ੍ਸ, ਅਸਤੋਪਿ ਚ ਸਾ ਭਵੇ।
ਤਂ ਯਥਾ+ਨੁਦਰਾ ਕਞ੍ਞਾ, ਵਞ੍ਝਾਵਦ੍ਧਿਤਕੋ ਯਥਾ॥

ਵਿਵਕ੍ਖਾ ਲੋਕਿਕਾ ਏਸਾ, ਅਸਕਜ+ਮਤਿਵਤ੍ਤਿਤੁਂ।
ਕਥ+ਮੇਸ ਵਿਪਰਿਯਾਸੋ, ਲੋਕੋ ਏਵਾ+ਨਯੁਜ੍ਜਤੇ॥

(ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਚ੍ਚਯਨਯੋ)।

੨. ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸ੍ਸਤਿ ਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸ੍ਸਤਿ ਸ੍ਸਥ ਸ੍ਸਾਮਿ ਸ੍ਸਾਮ ਸ੍ਸਤੇ ਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਸ੍ਸਸੇ ਸ੍ਸਵ੍ਹੇ ਸ੍ਸਂ ਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ=ਅਨਾਰਦ੍ਧੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਸ੍ਸਤਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੩੫. ਅ+ਈ+ਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਿਵ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਪਰੇਸਂ ਅਆਦੀਨਂ ਈਆਦੀਨਂ ਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਿ+ਵ ਹੋਤਿ ਵਿਭਾਸਾ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਾ+ਯਂ। ਸ੍ਸੇਤਿ ਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਸ੍ਸਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚਾਵਯਵੇ ਗਹਿਤੋ, ‘‘ਊਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਤਜਾਦੀਸੁ ਏਤੇਸਮੇਵਾਤਿ ਨਿਯਮਤ੍ਥੋ+ਯ+ਮਾਰਮ੍ਭੋ। ਲਸ੍ਸਾਕਾਰਲੋਪੇ ਓ+ਅਵਾਦੇਸੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਥ। ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ। ਭਵਿਸ੍ਸਤੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਭਵਿਸ੍ਸਸੇ, ਭਵਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਭਵਿਸ੍ਸਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ।

ਕਮ੍ਮੇ –

੪੯. ਕਜਸ੍ਸ ਸ੍ਸੇ

ਕਜਸ੍ਸ ਵਾ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਸ੍ਸੇ। ਸੁਖਂ ਤਯਾ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਥ। ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਨੁਭੂਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਨੁਭੂਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵੰ ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ। ਭਾਵੇ-ਭੂਯਿਸ੍ਸਤਿ

ਭੂਯਿਸ੍ਸਤੇ।

ਕੱਤੁਰਿ-ਪਚਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇੱਚਾਦਿ। ਕੱਮੇ-ਪਚਿਸ੍ਸਤਿ ਓਦਨੋ ਦੇਵਦੱਤੇਨ, ਪਚੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪੱਚਿਸ੍ਸਤਿ। ਪੱਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਓਦਨਾ ਪਚੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਚੀਯਿਸ੍ਸਰੇ, ਪੱਚਿਸ੍ਸਰੇ, ਪੱਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਗਮਿਤੋ ਕੱਤੁਰਿ-ਸੋ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਵੰ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਥ। ਅਹਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਯਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ। ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੇ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ। ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਸੇ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂ, ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹੇ। ਸੱਗ੍ਗਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਗਮਿਸ੍ਸਸਿ, ਗਮਿਸ੍ਸਥ। ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਮਿਸ੍ਸਾਮ ਇੱਚਾਦਿ। ਕੱਮੇ-ਗਚ੍ਛਿਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਚ੍ਛਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇੱਚਾਦਿ। ਕਜਲੋਪੇ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇੱਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਘਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਿ ਘਮ੍ਮੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਘਮ੍ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਘਮ੍ਮੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇੱਚਾਦਿ।

੩. ਨਾਮੇ ਗਰਹਾਵਿਮ੍ਹਯੇਸੁ

ਨਾਮਸੱਦੇ ਨਿਪਾਤੇ ਸਤਿ ਗਰਹਾਯਂ ਵਿਮ੍ਹਯੇ ਚ ਗਮਜਮਾਨੇ ਸ੍ਸਤਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਹਿ ਨਾਮ ਕਲਜਾਣਧੱਮਾ ਪਟਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏੱਥ ''ਜਜਾਦੀਹਿ ਕ੍ਯਾ''ਤਿ ਕ੍ਯਾਵਿਕਰਣੇ ''ਞਾਸ੍ਸਨੇ ਜਾ''ਤਿ ਜਾਦੇਸੋ। ਨ ਹਿ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਸ੍ਸ ਮੋਘਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਾਣੇਸੁ ਅਨੁਦਜਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ ਸਬ੍ਬਮੱਤ੍ਤਿਕਾਮਯਂ ਕੁਟਿਕਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਮ੍ਹਯੇ-ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ, ਸਨ੍ਤੇਨ ਵਤ ਭੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਸਞ੍ਞੀ ਸਮਾਨੋ ਜਾਗਰੋ ਪਞ੍ਚਮੱਤਾਨਿ ਸਕਟਸਤਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਨੇਵ ਦਕ੍ਖਿਤਿ, ਨ ਪਨ ਸੱਦਂ ਸੋਸ੍ਸਤਿ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਅਨ੍ਧੋ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤ+ਮਾਰੋਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਬਧਿਰੋ ਨਾਮ ਸੱਦਂ ਸੋਸ੍ਸਤਿ। (ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿਪੱਚਯਨਯੋ)।

੪. ਭੂਤੇ ਈ ਉਂ ਓ ਤ੍ਥ ਇਂ ਮ੍ਹਾ ਆ ਊ ਸੇ ਵ੍ਹਂ ਅ ਮ੍ਹੇ

ਭੂਤੇ ਪਰਿਸਮੱਤੇ ਅੱਥੇ ਵੱਤਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਈਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭੂਤਾਨਜ੍ਜਤਨੇ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨੱਤਾ ਇਮੇ ਈਆਦਯੋ ਭੂਤਜ੍ਜਤਨੇ। ''ਸੁਵੋ ਅਹੋਸਿ ਆਨਨ੍ਦੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਭੂਤਸਾਮਞ੍ਞੇਵ ਭਵਨ੍ਤਿ।

> ਅਹਸ੍ਸੁ+ਭਯਤੋ ਅਡ੍ਢ-ਰੱਤਂ ਵਾ ਤਦੁਪਡ੍ਢਤਂ।
> ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜੋ, ਅਹੋ ਅਜ੍ਜਤਨੋ ਇਤਿ।
> ਤਦਞ੍ਞੋ ਪਨ ਯੋ ਕਾਲੋ, ਸੋ+ਨਜ੍ਜਤਨਸਞ੍ਞਿਤੋ॥

ਇਤਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਂ ਈ,

੧੫. ਆ+ਈ+ਸ੍ਸਾਦੀਸ੍ਵ+ਞ ਵਾ

ਆਆਦੋ ਈਆਦੋ ਸ੍ਸਾਦੋ ਚ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ ਅਞ ਹੋਤੀਤਿ ਧਾਤੁਤੋ ਪੁਬ੍ਬਂ ਅਞ। ''ਕੱਤੁਰਿ ਲੋ''ਤਿ ਲੋ, ਏਕਾਰ+ਅਵਾਦੇਸਾ ਚ।

੩੮. ਏਯਜਾਥ+ਸ੍ਸੇ+ਅ+ਆ+ਈ+ਥਾਨਂ ਓ+ਅ+ਅਂ+ਤ੍ਥ+ਤ੍ਥੋ+ਵ੍ਹੋਕ

ਏਯਜਾਥਾਦੀਨਂ ਓਆਦਯੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂਤਿ ਈਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਅਭਵਿਤ੍ਥੋ, ਭਵਿਤ੍ਥੋ, ਅਭਵਤ੍ਥੋ, ਭਵਤ੍ਥੋ। ''ਆ ਈ ਊ ਮ੍ਹਾ ਸ੍ਸਾ ਸ੍ਸਮ੍ਹਾਨਂ ਵਾ''ਤਿ ਈਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਅਭਵਿ ਭਵਿ, ਅਭਵੀ ਭਵੀ।

੩੯. ਉਂਸ੍ਸਿਂ+ਸ੍ਵਂ+ਸੁ

ਤਿਉਂਸ੍ਸ ਇਂਸੁ+ਅਂਸੁ ਵ◌ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਭਵ◌ਿਸੁ ਭਵ◌ਿਸੁ, ਅਭਵ◌ਂਸੁ ਭਵ◌ਂਸੁ, ਅਭਵ◌ੁਂ ਭਵ◌ੁਂ।

੪੨. ਓਸ੍ਸ ਅ+ਇ+ਤ੍ਥ+ਤ੍ਥੋ

ਓਸ੍ਸ ਅਆਦਯੋ ਵ◌ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਭਵ ਭਵ, ਅਭਵ◌ਿ ਭਵ◌ਿ, ਇਵਾਗਮੇ ਅਭਵ◌ਿਤ੍ਥ ਭਵ◌ਿਤ੍ਥ, ਅਭਵਤ੍ਥ ਭਵਤ੍ਥ, ਅਭਵ◌ਿਤ੍ਥੋ ਭਵ◌ਿਤ੍ਥੋ, ਅਭਵਤ੍ਥੋ ਭਵਤ੍ਥੋ।

੪੩. ਸਿ

ਓਸ੍ਸ ਸਿ ਵ◌ਾ ਹੋਤਿ। ਅਭਵ◌ਿਸਿ ਭਵ◌ਿਸਿ, ਅਭਵਸਿ ਭਵਸਿ। ਅਭਵ◌ੋ ਭਵ◌ੋ।

੪੫. ਮ੍ਹਾਤ੍ਥਾਨ+ਮੁਵ

ਏਸਂ ਉਵ ਵ◌ਾ ਹੋਤਿ। ਈਆਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਮੇਵ ਗਹਣਂ। ਅਭਵ◌ੁਤ੍ਥ ਭਵ◌ੁਤ੍ਥ।

੪੬. ਇਂਸ੍ਸ ਚ ਸਿਵ

ਇਂਸ੍ਸ ਚ ਸਿਵ ਵ◌ਾ ਹੋਤਿ ਮ੍ਹਾਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਬਹੁਲਂ। ਇਕਾਰਞ੍ਵਕਾਰਾ ਉਚ੍ਚਾਰਣਆਦਜਾਵਯਵਤ੍ਥਾ। ਅਭਵਸਿਤ੍ਥ ਭਵਸਿਤ੍ਥ, ਅਭਵ◌ਿਤ੍ਥ ਭਵ◌ਿਤ੍ਥ, ਅਭਵਤ੍ਥ ਭਵਤ੍ਥ, ਅਭਵ◌ਿਸਿਂ ਭਵ◌ਿਸਿਂ, ਅਭਵਸਿਂ ਭਵਸਿਂ, ਅਭਵ◌ਿਂ ਭਵ◌ਿਂ। ਉਵਾਗਮੇ ਆਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ। ਅਭਵ◌ੁਮ੍ਹ ਭਵ◌ੁਮ੍ਹ ਅਭਵ◌ੁਮ੍ਹਾ ਭਵ◌ੁਮ੍ਹਾ। ਸਿਵਾਗਮੇ ਅਭਵਸਿਮ੍ਹ ਭਵਸਿਮ੍ਹ ਅਭਵਸਿਮ੍ਹਾ ਭਵਸਿਮ੍ਹਾ ਅਭਵ◌ਿਮ੍ਹ ਭਵ◌ਿਮ੍ਹ ਅਭਵ◌ਿਮ੍ਹਾ ਭਵ◌ਿਮ੍ਹਾ ਅਭਵਮ੍ਹ ਭਵਮ੍ਹ ਅਭਵਮ੍ਹਾ ਭਵਮ੍ਹਾ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ – ''ਏਯਜਾਥਾ''ਦਿਨਾ ਤ੍ਥੇ ਅਭਵ◌ਿਤ੍ਥ ਭਵ◌ਿਤ੍ਥ ਅਭਵਤ੍ਥ ਭਵਤ੍ਥ। ਰਸ੍ਸੇ ਅਭਵਥ ਭਵਥ, ਅਭਵ◌ਾ ਭਵ◌ਾ, ਅਭਵ◌ੁ ਭਵ◌ੁ। ਅਭਵ◌ਿਸੇ ਭਵ◌ਿਸੇ, ਅਭਵਸੇ ਭਵਸੇ, ਅਭਵ◌ਿਵ੍ਹਂ ਭਵ◌ਿਵ੍ਹਂ ਅਭਵਵ੍ਹਂ ਭਵਵ੍ਹਂ, ਅਸ੍ਸ ਅ+ਮਾਦੇਸੇ ਅਭਵ◌ਂ ਭਵ◌ਂ ਅਭਵ ਭਵ, ਅਭਵ◌ਿਮ੍ਹੇ ਭਵ◌ਿਮ੍ਹੇ ਅਭਵਮ੍ਹੇ ਭਵਮ੍ਹੇ। ਕਮ੍ਮੇ ਸੁਖਂ ਤਯਾ ਅਨੁਭੂਯਿਤ੍ਥੋ ਅਨ੍ਵਭੂਯਤ੍ਥੋ ਅਨੁਭੂਯਤ੍ਥੋ ਅਨ੍ਵਭੂਸਿ ਅਨੁਭੂਸੀ ਅਨ੍ਵਭੂਯੀ ਅਨੁਭੂਯੀ, ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਂਸੁ ਅਨੁਭੂਯਿਂਸੁ ਅਨ੍ਵਭੂਯਂਸੁ ਅਨੁਭੂਯਂਸੁ ਅਨ੍ਵਭੂਯੁਂ ਅਨੁਭੂਯੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵ◌ੇ-ਤੇਨ ਅਭੂਯਿਤ੍ਥੋ ਭੂਯਿਤ੍ਥੋ ਅਭੂਯਤ੍ਥੋ ਭੂਯਤ੍ਥੋ ਅਭੂਯਿ ਭੂਯਿ ਅਭੂਯੀ ਭੂਯੀ। ਤੇਨ ਅਭੂਯਤ੍ਥ ਭੂਯਤ੍ਥ ਅਭੂਯ ਭੂਯ ਅਭੂਯਾ ਭੂਯਾ।

ਸੋ ਅਪਚਿਤ੍ਥੋ ਪਚਿਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਕਤ੍ਤੁਸਮਂ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਪਚੀਯਿਤ੍ਥੋ ਪਚੀਯਿਤ੍ਥੋ ਅਪਚੀਯਤ੍ਥੋ ਪਚੀਯਤ੍ਥੋ। ਚਵਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬ- ਰੂਪੇ ਅਪਚ੍ਚਿਤ੍ਥੋ ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਥੋ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥੋ ਅਪਚੀਯਿ ਪਚੀਯਿ ਅਪਚੀਯੀ ਪਚੀਯੀ ਅਪਚ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਿ ਅਪਚ੍ਚੀ ਪਚ੍ਚੀ, ਅਪਚੀਯਿਂਸੁ ਪਚੀਯਿਂਸੁ ਅਪਚ੍ਚਿਂਸੁ ਪਚ੍ਚਿਂਸੁ ਅਪਚੀਯਂਸੁ ਪਚੀਯਂਸੁ ਅਪਚ੍ਚਂਸੁ ਪਚ੍ਚਂਸੁ ਅਪਚੀਯੁਂ ਪਚੀਯੁਂ ਅਪਚ੍ਚੁਂ ਪਚ੍ਚੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਕਤ੍ਤੁਸਮਂ, ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇਵ ਵ◌ਿਸੇਸੋ।

ਸੋ ਗਾਮਂ ਅਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮਂ।

੩੦. ਡਂਸਸ੍ਸ ਚ ਞ੍ਛਞ

ਡਂਸਸ੍ਸ ਚ ਗਮਿਸ੍ਸ ਚ ਞ੍ਛਞ ਵ◌ਾ ਹੋਤਿ ਆ+ਈਆਦੀਸੁ। ਅਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥੋ ਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥੋ ਅਗਞ੍ਛਤ੍ਥੋ ਗਞ੍ਛਤ੍ਥੋ ਅਗਞ੍ਛਿ ਗਞ੍ਛਿ ਅਗਞ੍ਛੀ ਗਞ੍ਛੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੯. ਗਮਿਸ੍ਸਾ

ਆਆਦੋ ਈਆਦੋ ਚ ਗਮਿਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ ਵ◌ਾ। ਸੋ ਅਗਾ ਅਗਮਿ ਗਮਿ ਅਗਮਿਤ੍ਥੋ ਗਮਿਤ੍ਥੋ ਅਗਮਤ੍ਥੋ ਗਮਤ੍ਥੋ। ਈਪਚ੍ਚਯੇ ਲਸ੍ਸਾਕਾਰਸ੍ਸ ''ਹਿਮਿਮੇਸ੍ਵ+ਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਯੋਗਵ◌ਿਭਾਗਾ ਦੀਘੇ ''ਦੀਘਾ ਈਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਈਸ੍ਸ ਸਿਆਦੇਸੋ, ਅਗਮਾਸਿ ਅਗਮਿ ਗਮਿ ਅਗਮੀ ਗਮੀ, ਅਗਮਿੰਸੁ ਗਮਿੰਸੁ ਅਗਮੰਸੁ ਗਮੰਸੁ ਅਗਮੁਂ ਗਮੁਂ। ਓਸ੍ਸ ਅਆਦੇਸੇ ਅਜ੍ਝਗੁਂ। ਤ੍ਵ◌ ਅਜ੍ਝਗਾ ਪਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਜ੍ਝਗੁਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਅਜ੍ਝਗਂ, ਮਯਂ ਅਜ੍ਝਗਮ੍ਹ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ – ''ਏਯਜਾਥਾ''ਦਿਨਾ ਤ੍ਥ ਸੋ ਅਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਿਤ੍ਥ ਅਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥ ਗਞ੍ਛਿਤ੍ਥ ਅਗਮਿਤ੍ਥ ਗਮਿਤ੍ਥ ਅਗਮ ਗਮ ਅਗਮਾ ਗਮਾ। ਤੇ ਅਗਮੂ ਗਮੂ, ਓਸ੍ਸ ਆਆਦੇਸੇ ਅਜ੍ਝਗੁਂ। ਤ੍ਵ◌ ਅਗਮਿਸੇ ਗਮਿਸੇ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਗਮਿਵ◌੍ਹ। ''ਏਯਜਾਥਾ'' ਦਿਨਾ ਅ+ਮਾਦੇਸੇ ਅਹਂ ਅਗਮਂ ਗਮਂ ਅਜ੍ਝਗਂ। ਮਯਂ ਅਗਮਿਮ੍ਹੇ ਗਮਿਮ੍ਹੇ। ਕਮ੍ਮੇਅਗਚ੍ਛੀਯਿ ਅਗਮੀਯਿ, ਅਗਚ੍ਛਿਯੁਂ ਅਗਮਿਯੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਅਘਮ੍ਮੀ ਘਮ੍ਮੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੩. ਮਾਯੋਗੇ ਈ+ਆਆਦੀ

ਮਾਯੋਗੇ ਸਤਿ ਈਆਦਯੋ ਆਆਦਯੋ ਚ ਵ◌ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਕਕਾਲਤੋ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਵ◌ਿਧਾਨਤ੍ਥੋ+ਯਂ। ਮਾ ਭਵ◌ ਅਭਵ◌ਿਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵ◌ਾਵ◌ਿਧਾਨਾਸ੍ਸਤਜਾਦਿ+ਏਯਜਾਦਿ+ਤ੍ਵ◌ਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਾ ਭਵ◌ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਾ ਭਵ◌ ਭਵ◌ੇਯਜ, ਮਾ ਭਵ◌ ਭਵਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਈਆਦਿਪਚ੍ਚਯਨਯੋ)।

੫. ਅਨਜ੍ਜਤਨੇ ਆ ਊਓ ਤ੍ਥ ਅ ਮ੍ਹਾ ਤ੍ਥ ਤ੍ਥੁਂ ਸੇ ਵ◌੍ਹਂ ਇਂ ਮ੍ਹਸੇ

ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਜ੍ਜਤਨੇ ਭੂਤਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਆਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ। ''ਏਯਜਾਥਾ''ਦਿਨਾ ਤ੍ਥੇ ''ਆ ਈ ਊ ਮ੍ਹਾ'' ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸੇ ਚ ਸੋ ਅਭਵਤ੍ਥ ਭਵਤ੍ਥ ਅਭਵ ਭਵ ਅਭਵ◌ਾ ਭਵ◌ਾ, ਤੇ ਅਭਵ◌ੁ ਭਵ◌ੁ ਅਭਵ◌ੂ ਭਵ◌ੂ। ਓ, ''ਓਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਆਦਯੋ, ਅਭਵ ਭਵ ਅਭਵ◌ਿ ਭਵ◌ਿ ਅਭਵਤ੍ਥ ਭਵਤ੍ਥ ਅਭਵਤ੍ਥੋ ਭਵਤ੍ਥੋ, ਸਿਆਦੇਸੇ ਅਭਵਸਿ ਭਵਸਿ ਅਭਵ◌ੋ ਭਵ◌ੋ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਭਵਤ੍ਥ ਭਵਤ੍ਥ। ਅਹਂ ਅਭਵ◌ ਭਵ◌ ਅਭਵ ਭਵ, ਮਯਂ ਅਭਵਮ੍ਹ ਭਵਮ੍ਹ ਅਭਵਮ੍ਹਾ ਭਵਮ੍ਹਾ। ਸੋ ਅਭਵਤ੍ਥ ਭਵਤ੍ਥ। ਤੇ ਅਭਵਤ੍ਥੁਂ ਭਵਤ੍ਥੁਂ। ਤ੍ਵ◌ ਅਭਵਸੇ ਭਵਸੇ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਭਵਵ◌੍ਹ ਭਵਵ◌੍ਹ। ''ਇਸ੍ਸ ਚ ਸਿਵ''ਤਿ ਸਿਂ, ਅਹਂ ਅਭਵਸਿਂ ਭਵਸਿਂ ਅਭਵ◌ਿ ਭਵ◌ਿ। ਮਯਂ ਅਭਵਮ੍ਹਸੇ ਭਵਮ੍ਹਸੇ। ਕਮ੍ਮੇ-ਤ੍ਥੇ ਸੁਖਂ ਤਯਾ ਅਨੁਭੂਯਿਤ੍ਥ, ਇਵਾਗਮਾਭਾਵ◌ੇ ਅਨੁਭੂਯਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵ◌ੇ-ਅਭੂਯਤ੍ਥ ਭੂਯਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸੋ ਓਦਨਂ ਅਪਚਤ੍ਥ ਪਚਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਕਤ੍ਤੁਸਮਂ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਪਚੀਯਤ੍ਥ ਪਚੀਯਤ੍ਥ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥ ਅਪਚੀਯ ਪਚੀਯ ਅਪਚੀਯਾ ਪਚੀਯਾ ਅਪਚ੍ਚ ਪਚ੍ਚ ਅਪਚ੍ਚਾ ਪਚ੍ਚਾ। ਅਪਚੀਯੁ ਪਚੀਯੁ ਅਪਚੀਯੂ ਪਚੀਯੂ ਅਪਚ੍ਚੁ ਪਚ੍ਚੁ ਅਪਚ੍ਚੂ ਪਚ੍ਚੂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਮਾਯੋਗੇ ਈ+ਆਆਦੀ''ਤਿ ਮਾਯੋਗੇਪਿ ਆਆਦਯੋ, ਮਾ ਭਵ◌ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ ਅਗਚ੍ਛਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮਂ। ਤਥਾ ਅਗਮਤ੍ਥ ਗਮਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿਪਿ ਅਘਮ੍ਮਤ੍ਥ ਘਮ੍ਮਤ੍ਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿਪਿ। (ਅਨਜ੍ਜਤਨਪਚ੍ਚਯਨਯੋ)।

੬. ਪਰੋਕ੍ਖੇ ਅ ਉ ਏ ਤ੍ਥ ਅ ਮ੍ਹ ਤ੍ਥ ਰੇ ਤ੍ਥੋ ਵ◌੍ਹੋ ਇ ਮ੍ਹੇ

ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਭੂਤਾਨਜ੍ਜਤਨੇ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਅਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਕ੍ਖਾਨਂ=ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਂ ਪਰੋਕ੍ਖਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ। ''ਅਪਰੋਕ੍ਖੇਸੂ''ਤਿ ਵਚਨਾ ਕਜ+ਲਾਦਿਵ◌ਿਕਰਣਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੫,੭੧. ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਞ੍ਚ

ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ ਪਠਮ+ਮੇਕਸ੍ਸਰਂ ਸਦ੍ਦੁਰੂਪਂ ਦ੍ਵ◌ੇ ਭਵਤਿ। ''ਭੂਸ੍ਸ ਵ◌ੁਕ'' ਇਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ੁਕ, ਭੂਵ ਭੂਵ ਇਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਤ੍ਤੇ –

੫,੭੫. ਲੋਪੋ+ਨਾਦਿਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ

ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ+ਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ।

੧੮. ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅ

ਅਆਦੀਸੁ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਭੂਸ੍ਸ ਅ ਹੋਤਿ।

੫,੭੮. ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾਨਂ ਤਤਿਯਪਠਮਾ

ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਸਂ ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾਨਂ ਤਤਿਯਪਠਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂਤਿ ਬਕਾਰੇ ਸੋ ਬਭੂਵ ਕਿਰ, ਤੇ ਬਭੂਵੁ ਕਿਰ। ਤ੍ਵਂ ਬਭੂਵੇ ਕਿਰ, ਇਵ ਤੁਮ੍ਹੇ ਬਭੂਵਿਤ੍ਥ ਕਿਰ। ਅਹਂ ਬਭੂਵ ਕਿਰ, ਮਯਂ ਬਭੂਵਿਮ੍ਹ ਕਿਰ। ਸੋ ਬਭੂਵਿਤ੍ਥ ਕਿਰ, ਤੇ ਬਭੂਵਿਰੇ ਕਿਰ। ਤ੍ਵਂ ਬਭੂਵਿਤ੍ਥੋ ਕਿਰ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਬਭੂਵਿਵ੍ਹੋ ਕਿਰ। ਅਹਂ ਬਭੂਵਿ ਕਿਰ, ਮਯਂ ਬਭੂਵਿਮ੍ਹੇ ਕਿਰ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਨੁਪਬਭੂਵ ਕਿਰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇਬਭੂਵ ਬਭੂਵਿਤ੍ਥ ਕਿਰ।

ਪਪਚ, ਪਪਚੁ। ਪਪਚੇ, ਇਞਾਗਮੇ ਪਪਚਿਤ੍ਥ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ''ਸਂਯੋਗਾਦਿਲੋਪੋ''ਤਿ ਲੋਪੋ, ਪਪਚਿਤ੍ਥ। ਪਪਚ, ਪਪਚਿਮ੍ਹ। ਪਪਚਿਤ੍ਥ, ਪਪਚਿਰੇ। ਪਪਚਿਤ੍ਥੋ ਪਪਚਿਥੋ, ਪਪਚਿਵ੍ਹੋ। ਪਪਚਿ, ਪਪਚਿਮ੍ਹੇ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮੇ।

ਅਆਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇ ਅਨਾਦਿਬਜਞ੍ਜਨਲੋਪੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ''ਕਵਗ੍ਗਹਾਨਂ ਚਵਗ੍ਗਜਾ''ਤਿ ਚਵਗ੍ਗਜਕਾਰੇ ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਚ ਕਤੇ ਸੋ ਗਾਮਂ ਜਗਾਮ ਕਿਰ, ਜਗਮੁ। ਜਗਮੇ, ਜਗਮਿਤ੍ਥ। ਜਗਮ, ਜਗਮਿਮ੍ਹ। ਜਗਮਿਤ੍ਥ, ਜਗਮਿਰੇ। ਜਗਮਿਤ੍ਥੋ, ਜਗਮਿਵ੍ਹੋ। ਜਗਮਿ, ਜਗਮਿਮ੍ਹੇ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮੇ।

ਮੂਲ੍ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਬਜਾਸਤ੍ਤੁਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਤਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾਲੇ+ਨੁਪਲਦ੍ਧਾਸਮਾਨਾ ਫਲੇਨਾ+ਨੁਮੀਯਮਾਨਾ ਪਰੋਕ੍ਖਾਵ ਵਤ੍ਥਤੋ। ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਮਵਿਸਯੇਪਿ ਪਯੋਗਸਮ੍ਭਵੋ। (ਪਰੋਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਯਨਯੋ)।

੭. ਯਜੋਦੋ ਵਾ+ਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸ੍ਸਾ ਸ੍ਸਂਸੁ ਸ੍ਸੇ ਸ੍ਸਥ ਸ੍ਸਂ ਸ੍ਸਮ੍ਹਾ ਸ੍ਸਥ ਸ੍ਸਿਂਸੁਸ੍ਸਸੇਸ੍ਸਵ੍ਹੇਸ੍ਸਿਂ ਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ।

ਏਯਜਾਦੋ ਵਿਸਯੇ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸ੍ਸਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਧੁਰਪਚ੍ਚਯੋਪਨਿਪਾਤਤੋ ਕਾਰਣਵੇਕਲ੍ਲਤੋ ਵਾ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤਨ+ਮਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿ। ਏਤੇ ਚ ਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇਸ੍ਵੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ, ਤਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤਜਸਮ੍ਭਵਾ। ਇਞਾਗਮੇ ਸ੍ਸਾਸ੍ਸ ਵਾ ਰਸ੍ਸੇ ਚ ਸਚੇ ਸੋ ਪਠਮਵਯੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਲਭਿਸ੍ਸ, ਅਰਹਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸ ਭਵਿਸ੍ਸ ਅਭਵਿਸ੍ਸਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾ ਵਾ, ਤੇ ਚ ਤਂ ਅਲਭਿਸ੍ਸਂਸੁ, ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ। ''ਏਯਜਾਥਾ''ਦਿਨਾ ਸ੍ਸੇਸ੍ਸ ਵਾ ਅਕਾਰੇ ਤ੍ਵਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸ ਭਵਿਸ੍ਸੇ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਭਵਿਸ੍ਸਥ। ਅਹਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸਂ। ਰਸ੍ਸੇ ਮਯਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸਮ੍ਹ ਭਵਿਸ੍ਸਮ੍ਹ ਅਭਵਿਸ੍ਸਮ੍ਹਾ ਭਵਿਸ੍ਸਮ੍ਹਾ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ-ਸੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸਥ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਿਂਸੁ। ਅਭਵਿਸ੍ਸਸੇ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਵ੍ਹੇ। ਅਭਵਿਸ੍ਸਿਂ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਾਮ੍ਹਸੇ।

ਕਮ੍ਮੇ-ਤੇਨ ਸੁਖਂ ਅਨ੍ਵਭਵਿਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਵਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ ਕਜਲੋਪੋ। ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਵਭੂਯਿਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਤੇਨ ਅਭੂਯਿਸ੍ਸ ਭੂਯਿਸ੍ਸ ਅਭੂਯਿਸ੍ਸਾ ਭੂਯਿਸ੍ਸਾ। ਅਭੂਯਿਸ੍ਸਥ ਭੂਯਿਸ੍ਸਥ।

ਏਵਂ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਸਾਧਨਂ ਅਲਭਿਸ੍ਸ, ਓਦਨਂ ਅਪਚਿਸ੍ਸ ਪਚਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਤੇਨ ਓਦਨੋ ਅਪਚਿਸ੍ਸ ਪਚਿਸ੍ਸ ਅਪਚਿਸ੍ਸਾ ਪਚਿਸ੍ਸਾ ਅਪਚੀਯਿਸ੍ਸ ਪਚੀਯਿਸ੍ਸ ਅਪਚੀਯਿਸ੍ਸਾ ਪਚੀਯਿਸ੍ਸਾ ਅਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾ

ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸੋ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸ ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਚ੍ਛਾਦੇਸਾ+ਭਾ੧◌ੇ ਅਗਮਿਸ੍ਸ ਗਮਿਸ੍ਸ ਅਗਮਿਸ੍ਸਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸ ਅਗਚ੍ਛੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਗਮਿਸ੍ਸ ਗਮਿਸ੍ਸ ਅਗਮੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਅਘਮ੍ਮਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਨਯੋ)।

੮. ਹੇਤੁਫਲੇਸ੍੧◌ੇ+ਯਜ ਏਯਜੁਂ ਏਯਜਾਸਿ ਏਯਜਾਥ ਏਯਜਾਮਿ ਏਯਜਾਮ ਏਥ ਏਰਂ ਏਥੋ ਏਯਜਾ੧◌ੋ ਏਯਜਂ ਏਯਜਾਮ੍ਹੇ।

ਹੇਤੁਭੂਤਾਯਂ ਫਲਭੂਤਾਯਞ੍ਚ ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ੧ਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਏਯਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ੧◌ਾ। ਲ੧◌ਿਕਰਣ੧◌ੁਦ੍ਧਿਆਦਿ ਪੁਬ੍ਬਸਮਂ। ਪਰਿਕਪ੍ਪੇ –

੧੫. ਏਯਜੇ+ਯਜਾਸੇ+ਯਜਨ੍ਨਂ ਟੇ

ਏਯਜ+ਏਯਜਾਸਿ+ਏਯਜ+ਮਿਚ੍ਚੇਸ+ਮੇ ੧◌ਾ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਦਾਨਿ ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਭ੧◌ੇ, ਯਦਿ ਸੋ ਪਠਮ੧ਯੇ ਪਬ੍ਬਜੇਯਜ, ਅਰਹਾ ਭ੧◌ੇਯਜ।

੪੭. ਏਯਜੁਂਸ੍ਸੁਂ

ਏਯਜੁ+ਮਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਞ੍ਞੁਂ ੧◌ਾ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਸਂਖਾਰਾ ਨਿਚ੍ਚਾ ਭ੧◌ੁਂ ਭ੧◌ੇਯਜੁਂ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯਜੁਂ। ਯਦਿ ਤ੍੧◌ਂ ਭ੧◌ੇ ਭ੧◌ੇਯਜਾਸਿ। ''ਏਯਜਾਥਾ'' ਦਿਨਾ ਅਸ੍ਸ ਓਕਾਰੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭ੧◌ੇਯਜਾਥੋ ਭ੧◌ੇਯਜਾਥ ਕਥ+ਮਹਂ ਦੇ੧◌ੋ ਭ੧◌ੇਯਜਾਮਿ।

੧੮. ਏਯਜਾਮਸ੍ਸੇ+ਮੁ ਚ

ਏਯਜਾਮਸ੍ਸ ਏਮੁ ੧◌ਾ ਹੋਤਿ ਉ ਚ। ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਮਯਂ ਭ੧◌ੇਮੁ ਭ੧◌ੇਯਜਾਮੁ ਭ੧◌ੇਯਜਾਮ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ-ਭ੧◌ੇਥ, ਭ੧◌ੇਰਂ। ਭ੧◌ੇਥੋ, ਭ੧◌ੇਯਜਾ੧◌ੋ। ਭ੧◌ੇ ਭ੧◌ੇਯਜਂ, ਭ੧◌ੇਯਜਾਮ੍ਹੇ। ਕਮ੍ਮੇ-ਸੁਖਂ ਤਯਾ ਅਨੁਭੁਯਜੇ ਅਨੁਭੁਯਜੇਯਜ, ਅਨੁਭੁਯਜੁਂ ਅਨੁਭੂਯੇਯਜੁਂ। ਤੇਨ ਤ੍੧◌ਂ ਅਨੁਭੂਯੇ ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਸਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਥੋ ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਥ। ਤੇਨਾ+ਹਂ ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਮਿ, ਮਯਂ ਅਨੁਭੂਯੇਮੁ ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਮੁ ਅਨੁਭੂਯੇਯਜਾਮ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ-ਅਨੁਭੂਯੇਥ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾ੧◌ੇ-ਭੂਯੇ ਭੂਯੇਯਜ ਭੂਯੇਥ।

੧◌ਿਧਿਮ੍ਹਿ-ਸੋ ਓਦਨਂ ਪਚੇ ਪਚੇਯਜ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪਚੀਯੇ ਪਚੀਯੇਯਜ ਪਚ੍ਚੇ ਪਚ੍ਚੇਯਜ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਨੁਮਤਿਯਂ-ਸੋ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛੇ ਗਚ੍ਛੇਯਜ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਮੇ ਗਮੇਯਜ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਘਮ੍ਮੇ ਘਮ੍ਮੇਯਜ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

> ਪਾਤੋ ਪਚੇਯਜ ਚੇ ਭੁਞ੍ਜੇ, ਇਚ੍ਚੇ+ਤ੍ਥ ਪਚਨਕ੍ਰਿਯਾ।
> ਹੇਤੁਭੂਤਾਤਿ ੧◌ਿਞ੍ਞੇਯਜਾ, ਫਲਂ ਤ੍੧+ਨੁਭ੧ਕ੍ਰਿਯਾ॥

੧੧. ਸਤ੍ਤ੍ਯਜ+ਰਹੇਸ੍੧◌ੇ+ਯਜਾਦੀ

ਸਤ੍ਤਿਯਂ ਅਰਹਤੇ ਚ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਏਯਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭ੧◌ਂ ਖਲੁ ਪਤ੍ਤੁਂ ਪਚੇਯਜ, ਭ੧◌ਂ ਸਤ੍ਤੋ, ਭ੧◌ਂ ਅਰਹੋ।

੧੨. ਸਮ੍ਭਾ੧ਨੇ ੧◌ਾ

ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ ਗਮਜਮਾਨੇ ਧਾਤੁਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਚ ਏਯਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਸਾ। ਅਪਿ ਭਵਂ ਗਿਲਿਤਂ ਪਾਸਾਣਂ ਪਚੇਯਜ ਉਦਰਗ੍ਗਿਨਾ, ਸਮ੍ਭਾਵੇਮਿ ਸਦ੍ਦੂਹਾਮਿ ਭਵਂ ਪਚੇਯਜ, ਭਵਂ ਪਚਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਵਂ ਅਪਚਿ।

੯. ਪਞ੍ਹ+ਪਤ੍ਥਨਾ+ਵਿਧੀਸੁ

ਪਞ੍ਹਾਦੀਸੁ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਤੋ ਏਯਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਹਾ ਸਂਪੁਚ੍ਛਨਂ, ਇਟ੍ਠਾ-ਸਿਂਸਨਂ ਯਾਚਨਂ ਦੁਵੇ।
ਪਤ੍ਥਨਾ, ਭਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ+ਥ, ਨ ਵਾ ਬਜਾਪਾਰਣਾ ਵਿਧਿ॥

ਪਞ੍ਹੇ-ਕਿਂ ਸੋ ਭਤ੍ਤਂ ਪਚੇਯਜ, ਉਦਾਹੁ ਬਜਞ੍ਜਨਂ। ਪਤ੍ਥਨਾਯਂ-ਅਹੋ ਵਤ ਸੋ ਪਚੇਯਜ ਚੇ। ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ-ਭਵਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਚੇਯਜ। (ਏਯਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯਨਯੋ)।

੧੦. ਤੁ ਅਨ੍ਤੁ ਹਿ ਥ ਮਿ ਮ ਤਂ ਅਨ੍ਤਂ ਸ੍ਸੁ ਵੋ ਏ ਆਮਸੇ

ਪਞ੍ਹਪਤ੍ਥਨਾਵਿਧਿਸ੍ਵੇ+ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਤੋ। ਆਸਿਂਸਨਤ੍ਥੇ-ਸੋ ਸੁਖੀ ਭਵਤੁ, ਤੇ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁ।

੪੮. ਹਿਸ੍ਸ+ਤੋ ਲੋਪੋ

ਅਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਹਿਸ੍ਸ ਵਾ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਤ੍ਵਂ ਸੁਖੀ ਭਵ ਭਵਾਹਿ, ਹਿਮ੍ਹਿ ਦੀਘੋ। ''ਏਯਜਾਥਾ''ਦਿਨਾ ਵੋਕ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਸੁਖਿਤਾ ਭਵਥਵੋ ਭਵਥ। ਅਹਂ ਸੁਖੀ ਭਵਾਮਿ, ਮਯਂ ਸੁਖਿਨੋ ਭਵਾਮ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ-ਤਥਾ ਭਵਤਂ, ਭਵਨ੍ਤਂ। ਭਵਸ੍ਸੁ, ਭਵਵੋ। ਭਵੇ ਭਵਾਮਸੇ। ਕਮ੍ਮੇ-ਤਯਾ ਅਨੁਭੂਯਤੁ, ਅਨੁਭੂਯਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਭੂਯਤੁ, ਭੂਯਤਂ।

ਆਣਤ੍ਤਿਯਂ-ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦਾਨਿ ਓਦਨਂ ਪਚਤੁ, ਪਚਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਤੇਨ ਓਦਨੋ ਪਚ੍ਚਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਸੋ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਊ ਲਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਲਸ੍ਸੇ+ਕਾਰੇ ਗਮੇਤੁ, ਗਮੇਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਘਮ੍ਮਾਦੇਸੇ ਘਮ੍ਮਤੁ, ਘਮ੍ਮਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਗਚ੍ਛੀਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਗਮੀਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ-ਲਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਲੁਤ੍ਤੇ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਇਧ ਪਬ੍ਬਤੋ ਹੋਤੁ।

ਨਿਮਨ੍ਤਨੇ-ਅਧਿਵਾਸੇਥ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਭੋਜਨਂ, ਵਸਤਿਸ੍ਸ ''ਚੁਰਾਦਿਤੋ ਣੀ''ਤਿ ਣਿਮ੍ਹਿ ''ਅਸ੍ਸਾ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਆ, ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇਓ ਪਚ੍ਚਯੇ''ਤਿ ਏ ਚ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਨਿਸ੍ਸੀਦਤੁ ਭਵਂ, ਸਦਸ੍ਸ ''ਜਰ+ਸਦਾਨ+ਮੀਮ ਵਾ''ਤਿ ਈਮ, ਮਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੁਸਰਤੋ ਈਮ।

ਅਜ੍ਝੇਸਨੇ-ਦੇਸੇਤੁ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਏਤ੍ਥ ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਮਸਮਂ।

ਅਨੁਮਤਿਯਂ-ਪੁਚ੍ਛ ਵਾਸਵ ਮਂ ਪਞ੍ਹਂ, ਪਵਿਸਤੁ ਭਵਂ। ਏਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਤੋ ਹਿਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਏਵਂ ਨਿਸੀਦ।

ਪਤ੍ਥਨਾ=ਯਾਚਨਾ, ਤਤ੍ਰ-ਦਦ=ਦਾਨੇ, ਦਦਾਹਿ ਮੇ ਗਾਮਵਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚ, ਦਾਤੋ ਲਸ੍ਸ ਏਕਾਰੇ ਚ ਏਕਂ ਮੇ ਨਯਨਂ ਦੇਹਿ।

ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ-ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤੇ ਕਾਲੋ ਕਟਕਰਣੇ, ਕਟਂ ਕਰੋਤੁ ਭਵਂ। ਏਤ੍ਥ ''ਤਨਾਦਿਤ੍ਵੋ''ਤਿ ਓ।

ਤ੍ਵਾਦੀ ਏਯਜਾਦਯੋ ਵਤ੍ਤੁ-ਮਾਨਾ ਸਮ੍ਪਤਿ,+ਨਾਗਤੇ।

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰੋਕ੍ਖਾਦਿ-ਚਤ੍ਤਾਰੋ+ਤੀਤਕਾਲਿਕਾ॥

੫,੧੨੩. ਗਮ ਯਮਿ+ਸਾ+ਸ ਦਿਸਾਨਂ ਵਾ ਚ੍ਛਙ

ਏਤੇਸਂ ਵਾ ਚ੍ਛਙ ਹੋਤਿਨ੍ਤੁ+ਮਾਨ+ਤਜਾਦੀਸੁ। ਸੋ ਸਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗਮੇਤਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਗਚ੍ਛੀਯਤਿ ਗਮੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਮ=ਉਪਰਮੇ, ਪਰੋਕ੍ਖਾਅਨਜ੍ਜਤਨਰੂਪਾਨਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਯੋਗ+ਮਨੁਗਮ੍ਮ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਨਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਨਿਯਚ੍ਛਤਿ ਨਿਯਮਤਿ, ਨਿਯਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨਿਯਮਨ੍ਤਿ। ਸਂਪੁਬ੍ਬੋ, ‘‘ਯੇ ਸਂਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਸਞ੍ਞਮਤਿ, ਸਞ੍ਞਮਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਨਿਯਚ੍ਛੀਯਤਿ ਨਿਯਮੀਯਤਿ ਨਿਯਮ੍ਮਤਿ, ਸਞ੍ਞਮੀਯਤਿ ਵਾ। ਤਥਾ ਨਿਯਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਞ੍ਞਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਯਚ੍ਛਿ, ਸਂਯਮਿ। ਨਿਯਚ੍ਛਿਸ੍ਸ, ਸਂਯਮਿਸ੍ਸ। ਨਿਯਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸਂਯਮੇਯ੍ਯ। ਨਿਯਚ੍ਛਤੁ, ਸਞ੍ਞਮਤੁ। ਇਸ+ਸਿਂਸ=ਇਚ੍ਛਾਯਂ, ਸੋ ਸਗ੍ਗਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ‘‘ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਏਸਤਿ, ਏਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਇਚ੍ਛੀਯਤਿ, ‘‘ਵਾ ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਏਸੀਯਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ ਇਸ੍ਸਤਿ ਇਸ੍ਸਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ ਏਸਿਸ੍ਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਚ੍ਛਿ ਏਸਿ। ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸ ਏਸਿਸ੍ਸ। ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਏਸੇਯ੍ਯ। ਇਚ੍ਛਤੁ ਏਸਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਆਸ=ਉਪਵੇਸਨੇ, ਸੋ ਆਸਨੇ ਅਚ੍ਛਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ‘‘ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਰਸ੍ਸੋ, ਉਪਪੁਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ ਉਪਾਸਤਿ। ਅਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ ਉਪਾਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਚ੍ਛਿ ਉਪਾਸਿ। ਅਚ੍ਛਿਸ੍ਸ ਉਪਾਸਿਸ੍ਸ। ਅਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਉਪਾਸੇਯ੍ਯ। ਅਚ੍ਛਤੁ ਉਪਾਸਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਦਿਸ=ਪੇਕ੍ਖਨੇ, ਦਿਚ੍ਛਤਿ ਦਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਮਂ। ਲਭ=ਲਾਭੇ, ਇਤੋ ਪਰਂ ਵਿਸੇਸਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ, ਸਬ੍ਬਵਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਲਭਤਿ, ਲਭਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਲਬ੍ਭਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੩. ਲਭਾ ਇਂ+ਈਨਂ ਥਂ ਥਾ ਵਾ

ਲਭਸ੍ਮਾ ਇਂ ਈਨਂ ਥਂ+ਥਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਲਭਿਤ੍ਥ ਲਭਿਤ੍ਥ ਅਲਭਿ ਲਭਿ ਇਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਲਤ੍ਥਂ ਅਲਭਿਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੬. ਲਭ ਵਸ+ਚ੍ਛਿਦ ਭਿਦ ਰੁਦਾਨਂ ਚ੍ਛਙ

ਲਭਾਦੀਨਂ ਚ੍ਛਙ ਹੋਤਿ ਸ੍ਸੇਨ ਸਹ। ਲਚ੍ਛਤਿ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ, ਲਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸ੍ਸਾਭਾਗਸ੍ਸ ਚ੍ਛਙਾਦੇਸੇ ਅਲਚ੍ਛਾ ਅਲਭਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਸ=ਨਿਵਾਸੇ, ਵਚ੍ਛਤਿ ਵਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ‘‘ਅਸ੍ਸੂ’’ਤਿ ਉਕਾਰੋ , ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ ਵੁਸ੍ਸਤਿ ਵੁਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਅਵਚ੍ਛਾ ਅਵਸਿਸ੍ਸਾ। ਛਿਦ=ਦ੍ਵੇਧਾਕਰਣੇ, ਛੇਚ੍ਛਤਿ ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ‘‘ਮਞ੍ਚ ਰੁਧਾਦੀਨਂ’’ਤਿ ਮਂ ਲੋ ਚ। ਲਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਭਿਦ=ਵਿਦਾਰਣੇ, ਭੇਚ੍ਛਤਿ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਭੇਚ੍ਛਾ ਅਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾ। ਰੁਦ=ਰੋਦਨੇ, ਰੁਚ੍ਛਤਿ ਰੋਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਰੁਚ੍ਛਾ ਅਰੋਦਿਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਛਿਦਸ੍ਸ ‘‘ਚ੍ਛਙ’’ ਇਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਚ੍ਛਙ, ਭੂਤੇ ਊਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛੁਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਂਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਧਾਤੂਨਞ੍ਚ, ਗਮ=ਗਮਨੇ, ਗਚ੍ਛਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਂ। ਅਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਵਚ=ਬ੍ਯਤ੍ਤਵਚਨੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਮ੍ਮੇ-ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਤਜਾਦੀਸੁ ਪਰਭੂਤੇਸੁਪਿ ਯਥਾਗਮਂ ਵਚਾਦੀਨਞ੍ਚਸ੍ਸ ‘‘ਵਚਾਦੀਨਂ ਵਸ੍ਸੁਟ ਵਾ’’ਤਿ ਕਮ੍ਮੇ ਉਟ ਚ ‘‘ਅਸ੍ਸੂ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਉ ਚ, ਤੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਉਚ੍ਚਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ।

੨੭. ਭੁਜ ਮੁਚ ਵਚ ਵਿਸਾਨਂ ਕ੍ਖਙ

ਭੁਜਾਦੀਨਂ ਕ੍ਖਙ ਹੋਤਿ ਸ੍ਸੇਨ ਸਹ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਵਚਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

२१. ਈਆਦੋ ਵਚਸ੍ਸੋਮ

ਈਆਦੀਸੁ ਵਚਸ੍ਸ ਓਮ ਹੋਤਿ। ਮਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ''ਮਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਸਰਾਨ+ਮਨ੍ਤਾ ਪਰੋ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਸਰਾ ਪਰੋ। ਅਵੋਚਿ, ਅਵੋਚੁਂ, ਅਵੋਚੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨਜ੍ਜਤਨੇ-ਅਵਚ ਅਵਚਾ ਵਚਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ-ਅਵਕ੍ਖਾ ਅਵਚਿਸ੍ਸਾ, ਅਵਕ੍ਖਿਂਸੁ ਅਵਚਿਸ੍ਸਿਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਚੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਵਚਤੁ, ਵੁਚ੍ਚਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭੁਜ=ਪਾਲਨਜ੍ਝੋਹਾਰੇਸੁ , ''ਭੁਜਾ'' ਦਿਨਾ ਕ੍ਖਵਾਦੇਸੇ ਭੋਕ੍ਖਤਿ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ।

ਕੁਸ=ਅਕ੍ਕੋਸੇ, ਆਪੁਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ ਚ, ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਞੇਯ੍ਯਂ, ਲਵਿਕਰਣਲੋਪਵੁਦ੍ਧਿਯੋ।

३४. ਕੁਸ+ਰੁਹੇਹੀ+ਸ੍ਸ ਛਿ

ਕੁਸਾ ਰੁਹਾ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਈਸ੍ਸ ਛਿ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਪਰਰੂਪਪਠਮਕ੍ਖਰਾਨਿ, ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਭਿਪੁਬ੍ਬੋ ਰੁਹ=ਰੋਹਨੇ, ਅਭਿਰੁਚ੍ਛਿ ਅਭਿਰੁਹਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਹ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ਵਹਤਿ, ਵਹਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕਜੇ ''ਹਸ੍ਸ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ''ਤਿ ਵਿਪਰਿਯਾਸੋ, ਤੇਨ ਸੋ ਵੁਯ੍ਹਤਿ, ''ਅਸ੍ਸੂ''ਤਿ ਉਤ੍ਤਂ। ਵਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਵੁਯ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਵਹਿ, ਅਵੁਯ੍ਹਿਤ੍ਥ, ਅਵੁਹਿ। ਅਵਹਿਸ੍ਸਾ, ਵੁਯ੍ਹੀਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਹੇਯ੍ਯ, ਵੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਵਹਤੁ, ਵੁਯ੍ਹਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਜਰ=ਜੀਰਣੇ,

५,१२४. ਜਰ ਮਰਾਨ+ਮੀਯਙ

ਜਰ ਮਰਾਨਂ ਈਯਙ ਵਾ ਹੋਤਿ ਮਾਨ+ਨ੍ਤ+ਤਜਾਦੀਸੁ। ਜੀਯਤਿ। ''ਜਰ ਸਦਾਨ+ਮੀਮ''ਤਿ ਈਮਆਗਮੋ ਲੋ ਚ, ਜੀਰਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਜੀਰੀਯਤਿ ਜੀਯੀਯਤਿ। ਏਵਂ ਜੀਯਿਸ੍ਸਤਿ ਜੀਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਜੀਯੀਯਿਸ੍ਸਤਿ ਜੀਰੀਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਜੀਯਿ ਅਜੀਰਿ, ਅਜੀਯੀਯਿ ਅਜੀਰੀਯਿ। ਅਜੀਯਿਸ੍ਸਾ ਅਜੀਰਿਸ੍ਸਾ, ਅਜੀਯੀਯਿਸ੍ਸਾ ਅਜੀਰੀਯਿਸ੍ਸਾ ਅਜੀਯਿਸ੍ਸਾ ਅਜੀਰੀਯਿਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਰ=ਪਾਣਚਾਗੇ, ਈਯਙ, ਮੀਯਤਿ ਮਰਤਿ, ਮੀਯਨ੍ਤਿ ਮਰਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਿਸ=ਪੇਕ੍ਖਨੇ,

५,१२४. ਦਿਸਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸ ਦਸ ਦ ਦਕ੍ਖਾਤਿ

ਏਤੇ ਆਦੇਸਾ ਦਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨੇਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸੋ। ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦਕ੍ਖਤਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕਜੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੋ, ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸੀਯਤਿ ਦਕ੍ਖੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

६,६९. ਦਕ੍ਖ+ਖ+ਹੇਤਿ+ਹੋਹੀਤਿ ਲੋਪੋ

ਦਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਆਦੇਸੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਦਕ੍ਖਤਿ ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਪਸ੍ਸਿ ਪਸ੍ਸਿ, ਅਪਸ੍ਸਿਂਸੁ ਪਸ੍ਸਿਂਸੁ ਅਪਸ੍ਸੋ ਪਸ੍ਸੋ, ਅਪਸ੍ਸਿਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਥ। ਅਪਸ੍ਸਿਂ ਪਸ੍ਸਿਂ, ਅਪਸ੍ਸਿਮ੍ਹ ਪਸ੍ਸਿਮ੍ਹ। ਤਥਾ ਅਦਸ੍ਸੀ ਦਸ੍ਸੀ, ਅਦਸ੍ਸਿਂਸੁ ਦਸ੍ਸਿਂਸੁ

ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨਜ੍ਜਤਨੇ ਦਸਾਦੇਸੋ, ਅਦੂਸਾ ਅਦੂਸ। ਅਦੂਾ ਅਦੂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਦਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਸ੍ਸਤੁ ਦਕ੍ਖਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਦ=ਵਿਸਰਣਗਤ੍ਯਾਵਸਾਦਨਾਦਾਨੇਸੁ, ਨਿਪੁਬ੍ਬੋ, ''ਜਰਸਦਾਨ+ਮੀਮ ਵਾ''ਤਿ ਈਮਆਗਮੋ। ਨਿਸੀਦਤਿ, ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਨਿਸਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਸਜ੍ਜਤੇ।

ਯਜ=ਦੇਵਪੂਜਾਸੰਗਤਿਕਰਣਦਾਨੇਸੁ, ਯਜਤਿ, ਯਜਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ –

੫,੧੧੩. ਯਜਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਟਿ+ਯੀਤਿ

ਯਜਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਟਿ+ਯੀ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਤ੍ਯਾਦਿਵਿਸਯੇਪਿ ਕਯੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ ਚ ਇਜ੍ਜਤਿ ਯਿਜ੍ਜਤਿ ਮਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਸੋ ਯਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨ ਇਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ ਯਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੇ। ਸੋ ਯਜੀ , ਤੇਨ ਇਜ੍ਜਿ ਯਿਜ੍ਜਿ। ਸੋ ਯਜਿਸ੍ਸਾ, ਤੇਨ ਇਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾ ਯਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾ। ਸੋ ਯਜੇਯ੍ਯ, ਤੇਨ ਇਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਯਜਤੁ, ਤੇਨ ਇਜ੍ਜਤੁ ਯਿਜ੍ਜਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਦ=ਵਚਨੇ, ''ਗਮਵਦਾ'' ਦਿਨਾ ਵਦਸ੍ਸ ਵਜ੍ਜਾਦੇਸੋ ਵਾ, ਲਸ੍ਸ ''ਊਲਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਕ੍ਵਚਿ ਏ ਚ, ਵਜ੍ਜਤਿ ਵਦੇਤਿ ਵਦਤਿ, ਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ ਵਦੇਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ''ਕ੍ਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਈਞ, ਵਜ੍ਜੀਯਤਿ ਵਜ੍ਜਤਿ ਵਦੀਯਤਿ, ਵਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਦੀਯਨ੍ਤਿ। ਵਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਵਦੀ ਵਦੀ, ਅਵਦਿੰਸੁ ਵਦਿੰਸੁ। ਅਵਦਿਸ੍ਸ ਵਦਿਸ੍ਸ। ਵਜ੍ਜੇ ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਦੇ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਵਦੇਯ੍ਯੁੰ। ਵਜ੍ਜੇਤੁ ਵਦੇਤੁ ਵਦਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਯਥਾਗਮੰ ਞੇਯ੍ਯੰ।

ਕਮੁ=ਪਦਵਿਕ੍ਖੇਪੇ, ''ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਮ ਕਮ ਇਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਅਨਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਲੋਪੇ ਲਵਿਕਰਣੇ ''ਕਵਗ੍ਗਹਾ'' ਦਿਨਾ ਕਸ੍ਸ ਚੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇ ਚ ਕਤੇ ਚੰਕਮਤਿ ਕਮਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਲ=ਕਮ੍ਪਨੇ, ਚੰਚਲਤਿ। ਜਲ+ਦਲ=ਦਿਤ੍ਤਿਯੰ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਦਦ੍ਦਲ੍ਲਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਸਵੁਦ੍ਧਿਕਭੂਵਾਦਿਨਯੋ)।

ਹੂ+ਭੂ=ਸਤ੍ਤਾਯੰ, ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ ''ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲੋ''ਤਿ ਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇਓ ਪਚ੍ਚਯੇ''ਤਿ ਓਕਾਰੋ। ਸੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਹੋਸਿ, ਹੋਥ। ਹੋਮਿ, ਹੋਮ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਤੇਨ ਹੂਯਤਿ ਹੂਯਤੇ।

੩੧. ਹੂਸ੍ਸ ਹੇ+ਹੇਹਿ+ਹੋਹਿ ਸ੍ਸਤ੍ਯਾਦੋ

ਹੂਸ੍ਸ ਹੇਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸ੍ਸਚ੍ਚਾਦੋ। ਹੇਸ੍ਸਤਿ ਹੇਹਿ ਸ੍ਸਤਿ ਹੋਹਿਸ੍ਸਤਿ।

੬੯. ਦਕ੍ਖ+ਖ+ਹੇਹਿ+ਹੋਹੀਹਿ ਲੋਪੋਤਿ

ਦਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਆਦੇਸੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਹੇਹਿਤਿ ਹੇਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੋਹਿਤਿ ਹੋਹਿਸ੍ਸਤਿ। ਹੇਹਿਨ੍ਤਿ ਹੇਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਹੋਹਿਨ੍ਤਿ ਹੋਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨਜ੍ਜਤਨੇ ਈਮ੍ਹਿ ਅਞਾਗਮੋ, ''ਪਰੋ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਈਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਸੋ ਅਹੁ। ਵੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ''ਦੀਘਾ ਈਸ੍ਸ'' ਇਤਿ ਈਸ੍ਸ ਸਿਆਦੇਸੋ, ਸੁਵੋ ਅਹੋਸਿ ਆਨਨ੍ਦੋ।

੪੧. ਹੂਤੋ ਰੇਸੁੰ

ਹੂਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਉ+ਮਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਰੇਸੁੰ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਰਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ''ਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇਨ੍ਤਸਰਾਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਸਰਾਦਿਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਅਹੇਸੁੰ। ਓਕਾਰਵੁਦ੍ਧਿ ਅਵਾਦੇਸੇ ਅਹਵੁੰ। ਓਸ੍ਸ ਸਿਆਦੇਸੇ ਅਹੋਸਿ।

੪੬. ਇੰਸ੍ਸ ਚ ਸਿਵ

ਇਮਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਿਵ ਹੋਤਿ ਮ੍ਹਾਤ੍ਥਾਨਞ੍ਞ ਬਹੁਲਂ। ਞਾਕਾਰੋ ਆਖਜਾਵਯਵਤ੍ਤੋ (ਉਕਾਰੋ) ਇਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ। ''ਅਈਸ੍ਸਾ'' ਦਿਨਾ ਇਞਾਗਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਹੋਸਿਤ੍ਥ, ਅਹੋਸਿ। ਪਰਸ੍ਸਰਲੋਪੇ ਰਸ੍ਸੇ ਚ ਅਹੁਂ, ਅਹੋਸਿਮ੍ਹ, ਅਹੁਮ੍ਹ, ਰਸ੍ਸੋ। ਭਾਵੇ-ਅਭਵਿ, ਆਸ੍ਸਤ੍ਥਾਦੇਸੋ, ਅਭਵਿਤ੍ਥ। ਅਨਜ੍ਜਤਨੇ ਆਊਆਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮਿਯ ਙ੍ਵਙ ਸਰੇ''ਤਿ ਉਵਙਾਦੇਸੇ ਅਹੁਵਾ, ਅਹੁਵੁ, ਅਹੁਵੋ, ਅਹੁਵਤ੍ਥ। ਅਸ੍ਸ ਅਮਾਦੇਸੇ ਅਹੁਂ ਅਹੁਵਂ, ਅਹੁਮ੍ਹ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਤੇਨ ਅਹੁਯਿ ਅਹੁਯਿਤ੍ਥ। ਅਹਵਿਸ੍ਸਾ, ਅਹਵਿਸ੍ਸਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਅਹੁਯਿਸ੍ਸ, ਅਹੁਯਿਸ੍ਸਥ। ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਰਲੋਪੋ, ਹੇਯ੍ਯ , ਹੇਯ੍ਯੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਹੂਯੇਯ੍ਯ, ਹੂਯੇਥ। ਹੋਤੁ, ਹੋਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਹੂਯਤੁ, ਹੂਯਤਂ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੁਭੋਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਾਵੇ ਰੂਪਾਭਾਵਾ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਨੁਭੂਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਵਿਸੇਸੋ।

ਸਿ=ਸਯੇ, ਲਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਸੇਤਿ। ਅਯਾਦੇਸੇ ਸਯਤਿ, ਸੇਨ੍ਤਿ ਸਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਤਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਕ੍ਯੇ ''ਦੀਘੋ ਸਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਸ੍ਸ ਦੀਘੇ ਚ ਕਤੇ ਤੇਨ ਅਤਿਸੀਯਤਿ, ਅਤਿਸੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ-ਤੇਨ ਸੀਯਤਿ, ਸੀਯਤੇ। ਤਥਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿਆਦੀਸੁ।

ਨੀ=ਪਾਪਨੇ, ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕੋ+ਯਂ, ਅਜਂ ਗਾਮਂ ਨੇਤਿ ਨਯਤਿ, ਨੇਨ੍ਤਿ ਨਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਨੀਯਤੇ ਗਾਮਂ ਅਜੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਠਾ=ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ –

੫,੧੭੫. ਠਾਪਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਪਿਵਾ

ਠਾਪਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਪਿਵਾਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨੁ+ਮਾਨ+ਤਜਾਦੀਸੁ। ਲਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਠਾਤਿ, ਠਾਨ੍ਤਿ।

੫,੧੩੧. ਪਾਦਿਤੋ ਠਾਸ੍ਸ ਵਾ ਠਹੋ ਕ੍ਵਚਿਤਿ

ਪਾਦਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਠਾਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ ਠਹੋ ਹੋਤਿ ਵਾ। ਸਣ੍ਠਹਤਿ, ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਲਸ੍ਸੇ, ਅਧਿਟ੍ਠੇਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠੇਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ –

੫,੧੩੭. ਅਞ੍ਞਾਦਿਸ੍ਸਾ+ਸ੍ਸੀ ਕ੍ਯੇ

ਞਾਦਿਤੋ+ਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਕਾਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਈ ਹੋਤਿ ਕ੍ਯੇ। ਉਪਠੀਯਤਿ, ਉਪਠੀਯਨ੍ਤਿ। ਠਹਾਦੇਸੇ ''ਕ੍ਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਈਞ , ਤੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਹੀਯਤਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਭਾਵੇ-ਈਮ੍ਹਿ ਠੀਯਤਿ, ਠੀਯਤੇ। ਤਥਾ ਪਪੁਬ੍ਬੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ। ਈਸ੍ਸ ਸਿਮ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਾਸਿ, ਅਟ੍ਠਂਸੁ, ਸਣ੍ਠਹਿ, ਸਣ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਪਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸ। ਤਿਟ੍ਠੇ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਸਣ੍ਠੇ ਸਣ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਸਣ੍ਠੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਣ੍ਠਹੇ ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯ। ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਠਾਤੁ, ਸਣ੍ਠਹਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਾ=ਪਾਨੇ, ਪਿਵਾਦੇਸੇ ਪਿਵਤਿ। ''ਤਵਗ੍ਗਵਰਣਾ'' ਦੋ ''ਬਯਞਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਵਸ੍ਸ ਬਕਾਰੋ, ਪਿਬਤਿ। ਕਮ੍ਮੇਪੀਯਤਿ, ਪੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਸ=ਭੁਵਿ,

੫੨. ਤਸ੍ਸ ਥੋਤਿ

ਅਤ੍ਥਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਥੋ ਹੋਤਿ। ਪਰਰੂਪੇ ਪਠਮਕ੍ਖਰਤਕਾਰੇ ਚ ਅਤ੍ਥਿ। ‘‘ਨ੍ਤੁ+ਮਾਨ+ਨ੍ਤਿ+ਯਿ+ਯੁਂਸ੍ਵਾ+ਦਿਲੋਪੋ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਸਨ੍ਤਿ।

੫੩. ਸਿਹਿਸ੍ਵ+ਟ

ਅਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਅਟ ਹੋਤਿ ਸਿਹਿਸੁ। ਟੋ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸਤ੍ਥੋ। ਤ੍ਵਂ ਅਸਿ। ਪਰਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਇਦਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਤ੍ਥ।

੫੪. ਮਿਮਾਨਂ ਵਾ ਮ੍ਹਿਮ੍ਹਾ ਚ

ਅਸਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ ਮਿਮਾਨਂ ਮ੍ਹਿਮ੍ਹਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਂਸਨ੍ਨਿਯੋਗੇਨ ਅਸਸ੍ਸ ਅਟ ਚ। ਅਮ੍ਹਿ।

੫੫. ਏਸੁ ਸ

ਏਸੁ ਮਿਮੇਸੁ ਅਸਸ੍ਸ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਰੂਪਬਾਧਨਤ੍ਥਂ। ਅਸ੍ਮਿ, ਅਮ੍ਹ ਅਸ੍ਮ। ਭਵਿਸ੍ਸਤਿਪਚ੍ਚਯੇ –

੫,੧੨੯. ਅ+ਆ+ਸ੍ਸਆਦੀਸੁ

ਪਰੋਕ੍ਖਾ ਅ-ਆਦੋ ਅਨਜ੍ਜਤਨ ਆ-ਆਦੋ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਸ੍ਸਾ-ਆਦੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸਤਜਾਦੋ ਚ ਅਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਭੁ ਹੋਤਿ। ਆਦੇਸਵਿਧਾਨਂ ਅਸਸ੍ਸਾਪਯੋਗਤ੍ਥਂ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨ ਭਵਤਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਭਵਾ, ਅਭਵੁ। ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਭੁਆਦੇਸੇ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਅਭਵਿਸ੍ਸਂਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਯਜਾਦਿਮ੍ਹਿ –

੫੦. ਅਤ੍ਥਿਤੇ+ਯਜਾਦਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਸ+ਸੁ+ਸ+ਸਥ+ਸਂ+ਸਾਮ

ਅਸ=ਭੁਵਿ+ਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ ਏਯਜਾਦਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਸਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਪਰਰੂਪੇ ਸੋ ਅਸ੍ਸ, ਤੇ ਅਸ੍ਸੁ। ਤ੍ਵਂ ਅਸ੍ਸ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸ੍ਸਥ। ਅਹਂ ਅਸ੍ਸਂ, ਮਯਂ ਅਸ੍ਸਾਮ। ਤ੍ਵਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸੋ ਅਤ੍ਥੁ, ਅਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਸਨ੍ਤੁ, ਅਯਾਦੇਸੇ ਤ੍ਵਂ ਅਹਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਤ੍ਥ। ਅਮ੍ਹਿ, ਅਮ੍ਹ, ਸਾਦੇਸੇ ਅਸ੍ਮਿ ਅਸ੍ਮ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਅਜ੍ਜਤਨੇ ਆਸਿ, ਆਸਿਂਸੁ, ਆਸੁਂ ਇਚ੍ਚਾਦੀਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਬ੍ਰੂ=ਵਚਨੇ,

੩੬. ਬ੍ਰੂਤੋ ਤਿਸ੍ਸੀਵ

ਬ੍ਰੂਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਤਿਸ੍ਸ ਈਵ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਵੁਦ੍ਧਿਅਵਾਦੇਸੇ ਲਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਬ੍ਰਵੀਤਿ।

੫,੯੧. ਨ ਬ੍ਰੂਸ੍ਸੋ

ਬ੍ਰੂਸ੍ਸ ਓ ਨ ਹੋਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ। ਬ੍ਰੂਤਿ। ਉਵਙਾਦੇਸੇ ਬ੍ਰੂਵਨ੍ਤਿ।

੨੦. ਤਜ+ਨ੍ਤੀਨਂ ਟ+ਟੂ

ਆਹਾ ਪਰੇਸਂ ਤਿ+ਅਨ੍ਤੀਨਂ ਟ+ਟੂ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਟਕਾਰਾ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸਤ੍ਥਾ। ਅਤੋਯੇਵ ਆਹਾ ਪਰੇਸਂ ਤਿਅਨ੍ਤੀਨਂ ਟਟੂਵਿਧਾਨਞ੍ਞਾਪਕਾ ਤਿਅਨ੍ਤੀਸੁ ਬ੍ਰੂਸ੍ਸ ਆਹੋ। ਆਹ, ਆਹੁ। ਬ੍ਰੂਸਿ, ਬ੍ਰੂਥ। ਬ੍ਰੂਮਿ, ਬ੍ਰੂਮ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਬ੍ਰਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਬ੍ਰਵਿ ਅਬ੍ਰਵੀ, ਅਬ੍ਰਵੁ। ਅਨਜ੍ਜਤਨੇ

ਅਬ੍ਰੂਵਾ, ਅਬ੍ਰੂਵੁ। ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ –

੧੯. ਅਆਦੀਸ੍ਵਾ+ਹੋ ਬ੍ਰੂਸ੍ਸ

ਬ੍ਰੂਸ੍ਸ ਆਹੋ ਹੋਤਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਅਆਦੀਸੁ। ਸੁਪਿਨੇ ਕਿਰ ਸੋ ਆਹ, ਤੇ ਆਹੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਬ੍ਰਵਿਸ੍ਸ। ਬ੍ਰਵੇ ਬ੍ਰਵੇਯ੍ਯ। ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ ਬ੍ਰੂਤੁ, ਬ੍ਰਵਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹਨ=ਹਿਂਸਾਯਂ, ਤਿਮ੍ਹਿ ਵਿਕਰਣਲੋਪੇ ਸੋ ਹਨਤਿ ਹਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਨਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਯੇ ਨਸ੍ਸ ਞ੍ਞੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ, ਤੇਨ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਹਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਹਞ੍ਞਰੇ। ਤਥਾ ਹਨਿਸ੍ਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੭. ਹਨਾ ਛ+ਖਾ

ਹਨਾ ਸ੍ਸਾਸ੍ਸ ਛ+ਖਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਹਂਖਾਮਿ ਪਟਿਹਨਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਹਂਛੇਮ ਹਨਿਸ੍ਸਾਮ। ਅਹਨਿ, ਅਹਨਿਂਸੂਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਹੁਵਾਦਯੋ

ਹੁ=ਹਵਨੇ । ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ ਲੋ। ''ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹੁ ਹੁਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ''ਕਵਗ੍ਗਹਾਨਂ ਚਵਗ੍ਗਜਾ''ਤਿ ਹਸ੍ਸ ਜੋ, ਲਲੋਪੋ ਵੁਦ੍ਧਿ ਚ, ਜੁਹੋਤਿ ਅਗ੍ਗਿਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ''ਯਵਾ ਸਰੇ''ਤਿ ਵਕਾਰੋ, ਜੁਹ੍ਵਤਿ। ਜੁਹੋਨ੍ਤਿ। ਜੁਹ੍ਵਨ੍ਤਿ। ਜੁਹੋਸਿ ਜੁਹ੍ਵਸਿ, ਜੁਹੋਥ ਜੁਹ੍ਵਥ। ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ''ਦੀਘੋ ਸਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਹੂਯਤਿ ਤੇਨ ਅਗ੍ਗਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਜੁਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਜੁਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਜੁਹਵਿ ਅਜੁਹੋਸਿ, ਅਜੁਹਵੁਂ ਅਜੁਹਵਿਂਸੁ ਅਜੁਹਵਂਸੁ ਅਜੁਹੋਸੁਂ। ਅਜੁਹਿਸ੍ਸ, ਅਜੁਹਿਸ੍ਸਂਸੁ। ਜੁਹੇ ਜੁਹੇਯ੍ਯ। ਜੁਹੋਤੁ, ਜੁਹੋਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਹਾ=ਚਾਗੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਦ੍ਵੇਭਾਵਛਾਦੇਸਲੋਪੇ ''ਰਸ੍ਸੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਆਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ। ਜਹਾਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ''ਅਞ੍ਞਾਦਿਸ੍ਸਾ+ਸ੍ਸੀ ਕ੍ਯੇ''ਤਿ ਕ੍ਯੇ ਆਸ੍ਸ ਈ, ਹੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਹਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਜਹਾਸਿ, ''ਦੀਘਾ ਈਸ੍ਸ'' ਇਤਿ ਸਿ, ਪਜਹਿ, ਅਜਹਿਂਸੁ ਅਜਹਂਸੁ, ਪਜਹਿਂਸੁ ਪਜਹੁਂ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪਹੀਯਿ ਪਹੀਯਿਤ੍ਥ। ਸ੍ਸਾਦਿ+ਏਯ੍ਯਾਦਿ+ਤ੍ਵਾਦੀਸੁਪਿ ਞੇਯ੍ਯਾ।

ਦਾ=ਦਾਨੇ, ਦ੍ਵਿਭਾਵਰਸ੍ਸਤ੍ਤਾਨਿ, ਲਲੋਪੋ, ਦਦਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਗਮਵਦਾ'' ਦਿਨਾ ਦਜ੍ਜਾਦੇਸੇ ਦਜ੍ਜਤਿ, ਦਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਲਸ੍ਸੇ+ਕਾਰੇ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੨. ਦਾਸ੍ਸ ਦਂ ਵਾ ਮਿਮੇਸ੍ਵ+ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ

ਅਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਦਾਸ੍ਸ ਦਂ ਹੋਤਿ ਵਾ ਮਿਮੇਸੁ। ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਂ, ਦਮ੍ਮਿ ਦੇਮਿ, ਦਮ੍ਮ ਦੇਮ। ਈਕਾਰੇ ਦੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨਾਗਤਤ੍ਥੇ ਇਞਾਗਮੇ ਸਰਣੋਪਾਦਿ, ਦਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਦਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਲਵਿਕਰਣੇ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਜ੍ਜਤਨੇ-ਅਦਦਿ, ਅਦਦਿਂਸੁ, ਅਦਜ੍ਜਿ, ਅਦਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਦਾਸਿ, ਅਦਂਸੁ। ਅਨਜ੍ਜਤਨੇ-ਅਦਦਾ, ਅਦਦੁ। ਕਾਲਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ-ਅਦਦਿਸ੍ਸ ਅਦਜ੍ਜਿਸ੍ਸ, ਲੇ ਅਦਸ੍ਸ, ਦਸ੍ਸਂਸੁ। ਏਯ੍ਯਾਦਿਮ੍ਹਿ-ਦਦੇ ਦਦੇਯ੍ਯ ਦਜ੍ਜੇ ਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ''ਟਾ''ਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਦਜ੍ਜਾਦੇਸਾ ਪਰਸ੍ਸ ਏਯ੍ਯਸ੍ਸ ਟਾ, ਦਜ੍ਜਾ, ਦਜ੍ਜੁਂ ਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯਂ ਦਦੇਯ੍ਯੁਂ। ਤ੍ਵਾਦੀਸੁ-ਦਦਾਤੁ, ਦਦਨ੍ਤੁ, ਦਜ੍ਜਤੁ, ਦਜ੍ਜਨ੍ਤੁ, ਲਸ੍ਸੇ+ਕਾਰੇ ਦੇਤੁ, ਦੇਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮੇਪਿ ਯੋਜਨੀਯਂ।

ਧਾ=ਧਾਰਣੇ, ਤ੍ਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਾਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਲਲੋਪੇ ''ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾਨਂ ਤਤਿਯਪਠਮਾ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਧਕਾਰਸ੍ਸ ਦਕਾਰੇ ਚ ਕਤੇ ਦਧਾਤਿ, ਦਧਨ੍ਤਿ। ਪਿਪੁਬ੍ਬੋ, ''ਤਦਮਿਨਾ'' ਦਿਨਾ ਆਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ''ਧਾਸ੍ਸ ਹੋ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪਰਸ੍ਸ ਧਾਸ੍ਸ ਹਕਾਰੋ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਦਹਤਿ, ਪਿਦਹਨ੍ਤਿ। ਲਸ੍ਸੇ+ਕਾਰੇ ਨਿਧੇਤਿ, ਨਿਧੇਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਵਿਧੀਯਤਿ, ਵਿਧੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਧਸ੍ਸਤਿ, ਪਿਦਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਿਦਹੇਸ੍ਸਤਿ। ਅਧਾਸਿ, ਪਿਦਹਿ। ਅਧਸ੍ਸ, ਪਿਦਹਿਸ੍ਸ। ਦਧੇ ਦਧੇਯ੍ਯ, ਪਿਦਹੇ ਪਿਦਹੇਯ੍ਯ। ਦਦਾਤੁ, ਪਿਦਹਤੁ, ਨਿਧੇਤੁ, ਨਿਧੇਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਜੁਹੋਤ੍ਯਾਦਯੋ)।

ਭੂਵ਼ਾਦਿ ਚ ਜੁਹਾਦਿ ਚ, ਹੁਵ਼ਾਦਿਧਾਤਵ਼ੋ ਚਿ+ਮੇ।
ਸਵ਼ੁਦ੍ਧਿਕਭੂਵ਼ਾਦੀਹਿ, ਤਿਧਾ ਭੇਦੰ ਉਪੇਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

(ਭੂਵ਼ਾਦਿਨਯੋ।)

ਅਧੁਨਾ ਵ਼ਿਕਰਣਪਭੇਦਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਰੁਧਾਦੀਨੰ ਅਟ੍ਠਗਣਾਨੰ ਕਾਨਿਚਿ ਰੂਪਾਨਿ ਉਦਾਹਰਿਯਨ੍ਤੇ –

ਰੁਧ=ਆਵ਼ਰਣੇ, ਤ੍ਯਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵ਼+ਮੁਪਰਿਪਿ ਸਬ੍ਬਗਣੇਸੁ।

੫,੧੯. ਮਞ੍ਚ ਰੁਧਾਦੀਨੰ

ਰੁਧਾਦਿਕੋ ਅਪਰੋਕ੍ਖੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਵ਼ਿਹਿਤਮਾਨ+ਨ੍ਤ+ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ ਲੇ ਹੋਤਿ ਮਞ੍ਚ+ਨੁਸਰਾ ਪਰੋ। ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵ਼ਗ੍ਗਨ੍ਤੰ, ''ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸੰਯੋਗਤ੍ਤਾ ਨ ਵ਼ੁਦ੍ਧਿ। ਸੋ ਮਗ੍ਗੰ ਰੁਨ੍ਧਤਿ, ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਨਿਪੁਬ੍ਬੋ ਕ੍ਯੋ ਧਸ੍ਸ ਚਵ਼ਗ੍ਗ+ਪੁਬ੍ਬਰੂਪ+ਤਤਿਯਕ੍ਖਰਜਕਾਰਾ, ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਞਾਗਮੇ ਰੁਨ੍ਧਿਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਰੁਨ੍ਧਿ, ਅਰੁਨ੍ਧਿੰਸੁ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥੋ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿੰਸੁ। ਅਰੁਨ੍ਧਿਸ੍ਸ, ਅਰੁਨ੍ਧਿਸ੍ਸੰਸੁ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸੰਸੁ। ਰੁਨ੍ਧੇ ਰੁਨ੍ਧੇਯ੍ਯ, ਨਿਰੁਜ੍ਝੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ। ਰੁਨ੍ਧਤੁ, ਰੁਨ੍ਧਨ੍ਤੁ। ਤ੍ਵ਼ੰ ਰੁਨ੍ਧ ਰੁਨ੍ਧਾਹਿ। ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੁ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਛਿਦ=ਦ੍ਵ਼ੇਧਾਕਰਣੇ, ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿਪਚ੍ਚਯੇ – ''ਲਭ ਵ਼ਸਚ੍ਛਿਦਾ'' ਦਿਨਾ ਚ੍ਛਞਾਦੇਸੇ ਛੇਚ੍ਛਤਿ ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੰ, ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਛਿਨ੍ਦਿ ਛਿਨ੍ਦਿ, ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਿ, ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਿੰਸੁ। ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾ ਅਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾ। ਛਿਨ੍ਦੇ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਛਿਜ੍ਜੇ ਛਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਛਿਨ੍ਦਤੁ, ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੁ, ਛਿਜ੍ਜਤੁ, ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਭੁਜ=ਪਾਲਨਜ੍ਝੋਹਾਰੇਸੁ, ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿਮ੍ਹਿ ''ਭੁਜ+ਮੁਚ+ਵ਼ਚ+ਵ਼ਿਸਾਨੰ ਕ੍ਖਞ''ਤਿ ਧਾਤ੍ਵ਼ਨ੍ਤੇਨ ਸਹ ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਕ੍ਖਞਾਦੇਸੇ ਵ਼ੁਦ੍ਧਿ, ਭੋਕ੍ਖਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਭੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਮੁਚ=ਮੋਚਨੇ, ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਰੁਧਾਦਿਨਯੋ)।

ਦਿਵ਼=ਕੀਲ਼ਾ ਵ਼ਿਜਿਗਿੰਸਾ ਵ਼ੋਹਾਰ ਜੁਤਿ ਥੁਤਿ ਗਤੀਸੁ,

੫,੨੧. ਦਿਵ਼ਾਦੀਹਿ ਯਕ

ਦਿਵ਼ਾਦੀਹਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲਵ਼ਿਸਯੇ ਯਕ ਹੋਤਿ। ਕਕਾਰੋ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਕਾਰਿਯਤ੍ਥੋ, ਏਵ਼+ਮੁਪਰਿ ਚ। ਵ਼ਸ੍ਸ ਬਕਾਰੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੰ, ਸੋ ਜੁਤੰ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕ੍ਯੇ ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਦਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਦਿਬ੍ਬਿ ਦਿਬ੍ਬਿ। ਤੇਨ ਅਦਿਬ੍ਬਿ ਦਿਬ੍ਬਿ। ਅਦਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸ। ਤੇਨ ਅਦਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸ। ਦਿਬ੍ਬੇ ਦਿਬ੍ਬੇਯ੍ਯ। ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇ ਦਿਬ੍ਬੇਯ੍ਯ। ਦਿਬ੍ਬਤੁ। ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਿਵ਼=ਤਨ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੇ, ਸਿਬ੍ਬਤਿ, ਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਦ=ਗਮਨੇ, ਉਪੁਬ੍ਬੋ, ਚਵ਼ਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇਕ੍ਯੇ ਤੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵ਼ੇ-ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਤਯਾ। ਬੁਧ=ਅਵ਼ਗਮਨੇ, ਞਕਾਰਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ

ਯਕ੍ਖਰੇਸੁ। ਧਮ੍ਮਂ ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਬੁਜ੍ਝਰੇ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਬੁਜ੍ਝਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਯੁਧ=ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ, ਯੁਜ੍ਝਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਹ=ਬਨ੍ਧਨੇ, ''ਹਸ੍ਸ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ''ਤਿ ਯੇ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਨ=ਞਾਣੇ, ਞ੍ਞਕਾਰ+ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਾਨਿ, ਮਞ੍ਞਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤੁਸ=ਤੁਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ, ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ ਤੁਸ੍ਸਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਮ=ਉਪਸਮੇ, ਸਮ੍ਮਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਜਨ=ਜਨਨੇ , ''ਜਨਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਆ ਹੋਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ, ਸੋ ਜਾਯਤਿ, ਜਾਯਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਜਨਿਤੁਂ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ''ਪਯੋਜਕਬਜਾਪਾਰੇ ਣਾਪਿ ਚੇ''ਤਿ ਣਿਮ੍ਹਿ ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪੀ''ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਪਟਿਸੇਧੇ ਕਯਮ੍ਹਿ ''ਦੀਘੋ ਸਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਚ ਕਤੇ ਤੇਨ ਜਨੀਯਤਿ, ਜਨੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ ਜਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਜਨਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਅਜਾਯਿ, ਤੇਨ ਅਜਨੀਯਿ। ਸੋ ਅਜਾਯਿਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਅਜਨੀਯਿਸ੍ਸ। ਸੋ ਜਾਯੇ ਜਾਯੇਯਜ, ਤੇਨ ਜਨੀਯੇਯਜ। ਸੋ ਜਾਯਤੁ, ਤੇਨ ਜਨੀਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਦਿਵਾਦਿਨਯੋ)।

ਤੁਦ=ਬਜਥਨੇ,

੫,੨੨. ਤੁਦਾਦੀਹਿ ਕੋ

ਤੁਦਾਦੀਹਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲਵਿਸਯੇ ਕੋ ਹੋਤਿ। ਤੁਦਤਿ, ਤੁਦਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਤੁਦਜਤਿ ਤੁਜ੍ਜਤਿ, ਤੁਦਜਰੇ ਤੁਦਜਨ੍ਤਿ, ਤੁਜ੍ਜਰੇ ਤੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਤੁਦਿਸ੍ਸਤਿ ਤੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਤੁਦਿ, ਅਤੁਦਿਂਸੁ, ਅਤੁਜ੍ਜਿ। ਅਤੁਦਿਸ੍ਸ ਅਤੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸ, ਤੁਦੇਯਜ ਤੁਜ੍ਜੇਯਜ। ਤੁਦਤੁ, ਤੁਦਨ੍ਤੁ, ਤੁਜ੍ਜਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਸ=ਪਵੇਸਨੇ, ਪਪੁਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪਵਿਸੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਵਿਸੀਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਾਵਿਸਿ, ਈਮ੍ਹਿ ''ਭੁਜਮੁਚਾ'' ਦਿਨਾ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਕ੍ਖਞ। ਪਾਵਿਸਿ, ਪਵਿਸਿ ਪਾਵੇਕ੍ਖਿ, ਪਥਵਿ ਪਾਵਿਸਿਂਸੁ ਪਵਿਸਿਂਸੁ। ਪਾਵਿਸੀਯਿ। ਪਾਵਿਸਿਸ੍ਸ ਪਵਿਸਿਸ੍ਸ। ਪਾਵਿਸੀਯਿਸ੍ਸ। ਪਵਿਸੇ ਪਵਿਸੇਯਜ, ਵਿਕਰਣਲੋਪੇ ਪਵਿਸੀਯੇਯਜ। ਪਵਿਸਤੁ, ਪਵਿਸੀਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਨੁਦਤਿ। ਦਿਸ=ਉਚ੍ਚਾਰਣੇ, ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਲਿਖਤਿ, ਤੁਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਤੁਦਾਦਿਨਯੋ)।

ਜਿ=ਜਯੇ,

੫,੨੩. ਜਯਾਦੀਹਿ ਕ੍ਨਾ

ਜਯਾਦੀਹਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲਵਿਸਯੇ ਕ੍ਨਾ ਹੋਤਿ। ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਕਿਲੇਸੇ ਜਿਨਾਤਿ, ਜਿਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਕਿਲੇਸੋ ਜੀਯਤਿ, ਜੀਯਨ੍ਤਿ, ਕਯੇ ਦੀਘੋ। ਜਿਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਜਿਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਜਿਨਿ ਜਿਨਿ। ਅਜੀਯਿ, ਅਜੀਯਿਤ੍ਥ। ਅਜਿਨਿਸ੍ਸ। ਅਜੀਯਿਸ੍ਸ। ਜਿਨੇਯਜ। ਜਿਨਾਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਿ=ਚਯੇ, ਤਥਾ ਚਿਨਾਤਿ, ਚਿਨਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਞਾ=ਅਵਬੋਧਨੇ,

੫,੧੨੦. ਞਾਸ੍ਸ ਨੇ ਜਾ

ਞਾਧਾਤੁਸ੍ਸ ਜਾ ਹੋਤਿ ਨਕਾਰੇ। ਵਿਜਾਨਾਤਿ।

੬੧. ਞਾਸ੍ਸ ਸਨਾਸ੍ਸ ਨਾਯੋ ਤਿਮ੍ਹਿ

ਸਨਾਸ੍ਸ ਞਾਸ੍ਸ ਨਾਯੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਤਿਮ੍ਹਿ। ਨਾਯਤਿ, ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਜੇ ''ਆਸ੍ਸੇ ਚਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਆਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਆਸ੍ਸ ਏ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਞੇਯਜਤਿ, ਞੇਯਜਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ – ''ਕਜਸ੍ਸ ਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਕਜਲੋਪੇ ਰਸ੍ਸੇ ਚ ਕਤੇ ਞਾਸ੍ਸਤਿ, ਞਾਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ।

੬੫. ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਹਿ ਕਮ੍ਮੇ

ਞਾਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਸ੍ਸਸ੍ਸ ਹਿ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮੇ, ਪਞ੍ਞਾਯਿਹਿਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯਿਹਿਨ੍ਤਿ। ਅਞਾਗਮੇ ਸਮਜਾਨਿ, ਸੰਜਾਨਿ, ਸੰਜਾਨਿੰਸੁ। ਸਮਜਾ- ਨਿੰਸੁ । ਕਮ੍ਮੇ-ਪਞ੍ਞਾਯਿ, ਪਞ੍ਞਾਯਿੰਸੁ। ਅਜਾਨਿਸ੍ਸ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸ।

੬੩. ਏਯਜਸ੍ਸਿ+ਯਾਞਾ ਵਾ

ਞਾਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਏਯਜਸ੍ਸ ਇਯਾ+ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ। ਜਾਨਿਯਾ।

੬੨. ਞਾਮ੍ਹਿ ਜੰ

ਞਾਦੇਸੇ ਸਨਾਸ੍ਸ ਞਾਸ੍ਸ ਜੰ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਜਞ੍ਞਾ, ਜਾਨੇਯਜ, ਜਾਨੇਯਜੁੰ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪਞ੍ਞਾਯੇਯਜ, ਪਞ੍ਞਾਯੇਯਜੁੰ। ਵਿਜਾਨਾਤੁ, ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੁ। ਕਮ੍ਮੇ-ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਮਾ=ਮਾਨੇ, ''ਆ ਈ ਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਿਞ'' ਇਤਿ ਇਞਇਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਇਞਾਗਮੇ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੋ, ਮਿਨਾਤਿ, ਮਿਨਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਮੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਲੂ=ਛੇਦਨੇ, ''ਕ੍ਣਾਕ੍ਨਾਸੁ ਰਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ, ਲੁਨਾਤਿ, ਲੁਨਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਲੂਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਧੁ=ਕਮ੍ਪਨੇ, ਧੁਨਾਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਜਜਾਦਿਨਯੋ)।

ਕੀ=ਦਬ੍ਬਵਿਨੀਮਯੇ,

੨੪. ਕਜਾਦੀਹਿ ਕ੍ਣਾ

ਕਜਾਦੀਹਿ ਲਵਿਸਯੇ ਕ੍ਣਾ ਹੋਤਿ। ''ਕ੍ਣਾਕ੍ਨਾਸੁ ਰਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਰਸ੍ਸੇ ਕਿਣਾਤਿ, ਕਿਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਵਿਕ੍ਕੀਯਤਿ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਨ੍ਤਿ। ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਿਕ੍ਕੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਕਿਣਿ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਿ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਿ। ਅਕਿਣਿਸ੍ਸ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਸ੍ਸ। ਵਿਕ੍ਕਿਣੇ ਵਿਕ੍ਕਿਣੇਯਜ।

ਵਿਕ੍ਕੀਯੇ । ਵਿਕ੍ਕੀਯੇਯਜ। ਵਿਕ੍ਕਿਣਾਤੁ, ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤੁ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਤੁ, ਵਿਕ੍ਕੀਯਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੁ=ਸਵਨੇ, ਸੁਣਾਤਿ, ਸੁਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਕ=ਸਤ੍ਤਿਯਂ,

੫,੧੨੧. ਸਕਾ+ਪਾਨਂ ਕੁਕ+ਕੁ ਣੇ

ਸਕ+ਆਪਾਨਂ ਕੁਕ+ਕੁਇਚ੍ਚੇਤੇ ਆਗਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਣੇ। ਸਕ੍ਕੁਣਾਤਿ, ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕੁਨਾਤਿ, ਸਕ੍ਕੁਨਨ੍ਤਿ।

੫੩. ਸ੍ਸੇ ਵਾ

ਸਕਸ੍ਮਾ ਕ੍ਣਾਸ੍ਸ ਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸ੍ਸੇ। ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

੫੮. ਸਕਾ ਕ੍ਣਾਸ੍ਸ ਖ ਈਆਦੋ

ਸਕਸ੍ਮਾ ਕ੍ਣਾਸ੍ਸ ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਈਆਦੀਸੁ। ਅਸਕ੍ਖਿ ਸਕ੍ਖਿ, ਸਕ੍ਖਿੰਸੁ। ਅਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸ, ਅਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸੰਸੁ। ਸਕ੍ਕੁਣੇ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜ। ਸਕ੍ਕੁਣਾਤੁ, ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤੁ।

ਅਪ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ਪਪੁਬ੍ਬੋ, ''ਸਕਾ+ਪਾਨਂ ਕੁਕ+ਕੁ ਣੇ''ਤਿ ਕੁਕਤੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇਪਾਪੀਯਤਿ, ਪਾਪੀਯਨ੍ਤਿ। ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪਾਪੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਪੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਾਪੁਣਿ, ਪਾਪੁਣਿੰਸੁ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪਾਪੀਯਿ, ਪਾਪੀਯਿੜ੍ਹ। ਅਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਪਾਪੀਯਿਸ੍ਸ। ਪਾਪੁਣੇ, ਪਾਪੁਣੇਯਜ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪਾਪੀਯੇਯਜ। ਪਾਪੁਣਾਤੁ, ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੁ। ਕਮ੍ਮੇ-ਪਾਪੀਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਕਜਾਦਿਨਯੋ)।

ਸੁ=ਸਵਨੇ,

੨੫. ਸ੍ਵਾਦੀਹਿ ਕ੍ਣੋ

ਸੁਆਦੀਹਿ ਲਵਿਸਯੇ ਕ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣੋਤਿ। ਪਰਸ੍ਸਰਲੋਪੇ ਸੁਣੋਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕਜੇ ਦੀਘੇ ਸੂਯਤਿ, ਸੂਯਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਸੁਯਜਤਿ ਸੁਯਜਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਵਾਗਮੇ ਸੁਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕਜਲੋਪੇ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਸੋਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਸੁਣਿ ਸੁਣਿ, ਅਸੁਣਿੰਸੁ ਸੁਣਿੰਸੁ।

੬੦. ਤੇਸੁ ਸੁਤੋ ਕ੍ਣੋ+ਕ੍ਣਾਨਂ ਰੋਟ

ਤੇਸੁ ਈਆਦੀਸੁ ਸੁਤੋ ਪਰੇਸਂ ਕ੍ਣੋ+ਕ੍ਣਾਨਂ ਰੋਟ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਰਕਾਰੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ। ਟੋ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸਤ੍ਥੋ। ਉਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ ਈਸ੍ਸ ਸਿ ਚ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ, ਅਸ੍ਸੋਸਿੰਸੁ। ''ਇੰਸ੍ਸ ਚ ਸਿਵ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਸਿਵ, ਅਸ੍ਸੋਸਿੰਸੁ, ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਅਸੁਯਿ, ਅਸੁਯਿੜ੍ਹ। ਅਸੁਣਿਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਅਸੁਯਿਸ੍ਸ। ਸੁਣੇ ਸੁਣੇਯਜ, ਸੁਣੇਯਜਂ। ਤੇਨ ਸੂਯੇ ਸੂਯੇਯਜ। ਸੁਣਾਤੁ, ਸੁਣਨ੍ਤੁ। ਸੂਯਤੁ, ਸੂਯਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗਿ=ਸਦ੍ਦੇ, ਗਿਣੋਤਿ। ਗਿਣਨ੍ਤਿ। ਤ੍ਵਂ ਗਿਣੋਸਿ। ਗਿਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਿਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਗਿਣਿਸ੍ਸ। ਗਿਣੇਯਜ। ਗਿਣੋਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵੁ=ਸਂਵਰਣੇ, ਆਵੁਣੋਤਿ, ਆਵੁਣਨ੍ਤਿ। ਆਵੁਣੋਸਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। (ਸ੍ਵਾਦਿਨਯੋ)।

ਤਨ=ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ,

੨੬. ਤਨਾਦਿਤ੍ਵੋ

ਤਨਾਦਿਤੋ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲਵਿਸਯੇ ਓ ਹੋਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਿਂ ਤਨੋਤਿ, ਤਨੋਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੭੬. ਓਵਿਕਰਣਸ੍ਸੁ ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ

ਓਵਿਕਰਣਸ੍ਸ ਉ ਹੋਤਿ ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕਵਿਸਯੇ। ਤਨੁਤੇ, ਤਨ੍ਵਨ੍ਤੇ। ਤਨੁਸੇ, ਤਨੁਵ੍ਹੇ। ਤਨ੍ਵੇ, ਤਨ੍ਵਮ੍ਹੇ। ਕਮ੍ਮੇ –

੫,੧੩੮. ਤਨਸ੍ਸਾ ਵਾ

ਤਨਸ੍ਸ ੧ਾ ਆ ਹੋਤਿ ਕਜੇ। ਪਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਤਾਯਤਿ। ਪਤਞ੍ਞਤਿ, ਪਤਾਯਰੇ ਪਤਾਯਨ੍ਤਿ ਪਤਞ੍ਞਰੇ ਪਤਞ੍ਞਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ੧ਿਕਰਣਲੋਪੇ ਇਞਾਗਮੇ ਚ ਤਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਤਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਤਨਿ, ਅਤਨਿੰਸੁ। ਅਤਨਿਸ੍ਸ। ਪਤਾਯਿਸ੍ਸ। ਤਨੇਯ੍ਯ, ਤਨੇਯ੍ਯੁੰ। ਤਨੋਤੁ, ਤਨੋਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਰ=ਕਰਣੇ,

੫,੧੭੭. ਕਰਸ੍ਸ ਸੋਸ੍ਸ ਕੁਬ੍ਬ+ਕੁਰੁ+ਕਯਿਰਾ

ਕਰਸ੍ਸ ਸ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਕੁਬ੍ਬਾਦਯੋ ੧ਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨ੍ਤੁ+ਮਾਨ+ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ। ਕੁਬ੍ਬਤਿ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਕਰੋਤਿ, ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਕਰੋਸਿ, ਕਰੋਥ।

੨੩. ਕਰਸ੍ਸ ਸੋਸ੍ਸ ਕੁੰ

ਕਰਸ੍ਸ ਸ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਕੁੰ ੧ਾ ਹੋਤਿ ਮਿਮੇਸੁ। ਕੁਮ੍ਮਿ ਕਰੋਮਿ। ਕੁਮ੍ਮ ਕਰੋਮ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ ਕੁਰੁਤੇ ਕੁਬ੍ਬਤੇ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਯਿਰਤਿ, ਕਯਿਰਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕਯਸ੍ਸ ਦ੍੧ਿਤ੍ਤੇ ਈਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ, ਕਰਿਯ੍ਯਤਿ, ਕਰੀਯਤਿ ੧ਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਤ੧ਗ੍ਗ੧ਰਣਾ'' ਦਿਨਾ ਯੇ ਰਸ੍ਸ ਯਕਾਰੇ ਕਯ੍ਯਤਿ, ਕਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਬਹੁਲਾਧਕਾਰਾ ਕਮ੍ਮੇ ਕ੍੧ਚਿ ਇਮਿਨਾ ਕਯਿਰਾਦੇਸੇ ਤੇਨ ਕਯਿਰਤਿ, ਕਯਿਰਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭ੧ਿਸ੍ਸਤਿਮ੍ਹਿ –

੨੫. ਹਾਸ੍ਸ ਚਾ+ਹਙ ਸ੍ਸੇਨ

ਕਰਸ੍ਸ ਸੋਸ੍ਸ ਹਾਸ੍ਸ ਚ ਆਹਙ ੧ਾ ਹੋਤਿ ਸ੍ਸੇਨ ਸਹ। ਕਾਹਤਿ, ਕਾਹਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਞਾਗਮੇ ਕਾਹਿਤਿ, ਕਾਹਿਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਆਹਙਾਦੇਸਾਭਾ੧ਪਕ੍ਖੇ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਜ੍ਜਤਨੇ –

੨੪. ਕਾ ਈਆਦੀਸੁ

ਕਰਸ੍ਸ ਸ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਕਾ ਹੋਤਿ ੧ਾ ਈਆਦੀਸੁ।

੪੪. ਦੀਘਾ ਈਸ੍ਸ

ਦੀਘਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਈਸ੍ਸ ਸਿ ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਅਕਾਸਿ। ਈਲੋਪੇ ਅਕਾ, ਅਕੰਸੁ। ਓਸ੍ਸ ਸਿਆਦੇਸੇ ਅਕਾਸਿ। ਸਿਞਾਗਮੇ ਅਕਾਸਿਤ੍ਥ। ਅਕਾਸਿ, ਅਕਾਸਿੰ, ਅਕਾਸਿਮ੍ਹ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕਰਿਕਰਿ, ਅਕਰਿੰਸੁ ਕਰਿੰਸੁ ਅਕੰਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤੇਨ ਅਕਰੀਯਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਕਰਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਕਰੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਯ੍ਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ''ਕ੍੧ਚਿ ੧ਿਕਰਣਾਨੰ''ਤਿ ਓ੧ਿਕਰਣਲੋਪੇ ਕਰੇਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕੁਬ੍ਬੇ ਕੁਬ੍ਬੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੭੧. ਟਾ

ਕਯਿਰਾ ਪਰਸ੍ਸ ਏਯ੍ਯਸ੍ਸ ਟਾ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਕਯਿਰਾ।

੭੦. ਕਯਿਰੇ+ਯ੍ਯਸ੍ਸੇ+ਯ੍ਯੁਮਾਦੀਨੰ

ਕਯਿਰਾ ਪਰਸ੍ਸ ਏਯ੍ਯੁਮਾਦੀਨੰ ਏਯ੍ਯਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਕਯਿਰੁੰ। ਤ੍੧ੰ ਕਯਿਰਾਸਿ, ਕਯਿਰਾਥ। ਕਯਿਰਾਮਿ, ਕਯਿਰਾਮ।

੧੨. ਏਥਸ੍ਸਾ

ਕਯਿਰਾ ਪਰਸ੍ਸੇ+ਥਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਸ੍ਸ ਏਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ। ਕਯਿਰਾਥ ਧੀਰੋ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕਰਿਯੇਯ੍ਯ, ਕਰਿਯੇਯ੍ਯੁ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਰੋਤੁ ਕੁਰੁਤੁ ਵਾ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੁ ਕਰੋਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ-ਕੁਰੁਤਂ, ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ। ਕੁਰੁਸ੍ਸੁ ਕਰਸ੍ਸੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਏਓਨ+ਮ ਵਣ੍ਣੇ''ਤਿ ਅਕਾਰੋ। ਕੁਰੁਵੇ, ਕੁਬ੍ਬੇ, ਕੁਬ੍ਬਾਮਸੇ। ਕਮ੍ਮੇ-ਕਰੀਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੧੩੩. ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਖੋ

ਪਾਦਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ ਖ ਹੋਤਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਤਦਮਿਨਾ''ਦਿਨਾ ਖਾਦੇਸੇ ਅਭਿਸਂਖਾਸੀਤਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਸਕ=ਸਤ੍ਤਿਯਂ, ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਪ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ਪਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਤਨਾਦਿਨਯੋ)।

ਚੁਰ=ਥੇਯ੍ਯੇ,

੧,੧੫. ਚੁਰਾਦਿਤੋ ਣਿ

ਚੁਰਾਦੀਹਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੇਹਿ ਸਕਤ੍ਥੇ ਣਿ ਪਰੋ ਹੋਤਿ। ''ਣਿਣਾਪ੍ਯਾਪੀਹਿ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਲੋ। ਧਨਂ ਚੋਰਯਤਿ ਚੋਰੇਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਚੋਰੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਚੋਰਯਿਸ੍ਸਤਿ ਚੋਰੇਸ੍ਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਚੋਰੀਯਿਸ੍ਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਚੋਰਯਿ ਚੋਰਯਿ ਅਚੋਰੇਸਿ ਚੋਰੇਸਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਚੋਰਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਚੋਰੀਯਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਚੋਰਯੇ ਚੋਰਯੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਚੋਰੇਤੁ ਚੋਰੇਨ੍ਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਿਨ੍ਤ=ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਸਂਯੋਗਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਤਿ, ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਚਿਨ੍ਤੀਯਤਿ, ਚਿਨ੍ਤੀਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਨ੍ਤ=ਗੁਤ੍ਤਭਾਸਨੇ, ਮਨ੍ਤੇਤਿ ਮਨ੍ਤਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਾਲ=ਰਕ੍ਖਣੇ, ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪਾਲੇਤਿ ਪਾਲਯਤਿ। ਤੇਨ ਪਾਲੀਯਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। (ਚੁਰਾਦਿਨਯੋ)।

> ਭੂਵਾਦਿ ਚ ਰੁਧਾਦਿ ਚ, ਦਿਵਾਦਿ ਚ ਤੁਦਾਦਯੋ।
> ਜਯਾਦੀ ਕਿਯਾਦੀ ਸ੍ਵਾਦੀ ਚ, ਤਨਾਦੀ ਚ ਚੁਰਾਦਯੋ॥

(ਵਿਕਰਣਵਿਧਾਨਂ)।

੫,੧. ਤਿਜ+ਮਾਨੇਹਿ ਖ+ਸਾ ਖਮਾ+ਵੀਮਂਸਾਸੁ

ਖਨ੍ਤਿਯਂ ਤਿਜਾ, ਵੀਮਂਸਾਯਂ ਮਾਨਾ ਚ ਖ+ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਤਿਜ=ਨਿਸਾਨੇ, ਅਕਾਰਸ੍ਸਾ+ਪਯੋਗੋ। ਖੇ ''ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਤੇ+ਕਾਰਸ੍ਸ ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪੀ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ। ਯਕਾਰਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ''ਪਰਰੂਪ+ਮਯਕਾਰੇ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ''ਤਿ ਪਰਰੂਪਞ੍ਚ। ''ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾ'' ਦਿਨਾ ਪਠਮਕ੍ਖਰਕਕਾਰੇ ਚ ''ਖਛਸਾਨ+ਮੇਕਸ੍ਸਰੋ+ਦਿ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ ਤਿਕ੍ਖ ਤਿਕ੍ਖ ਇਤਿ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇ ''ਲੋਪੋ+ਨਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਤੋ+ਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਚ ਕਤੇ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਧਾਤੁਤੋ ਤ੍ਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯ+ਲਵਿਕਰਣਾਨਿ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮਂ । ਕਮ੍ਮੇ-ਤਿਤਿਕ੍ਖੀਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਕਮ੍ਮੋਦਾਹਰਣਂ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ।

ਮਾਨ=ਪੂਜਾਯਂ+ਤਿਮਸ੍ਮਾ ਸਪਚ੍ਚਯ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਮਾਨਸ੍ਸ ਵੀ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਮਂ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਮਾਨਸ੍ਸ ਵੀ ਚ ਪਰਮਾਨਸ੍ਸ ਮਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਵੀਮਂਸਧਾਤੁਤੋ ਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਵੀਮਂਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਵੀਮਂਸਿਸ੍ਸਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ ਅਜ੍ਜਤਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਯੋਜਕਤ੍ਤਾ ਣਿ, ''ਣਿਣਾਪ੍ਯਾਪੀਹਿ ਵਾ''ਤਿ ਲਵਿਕਰਣਂ, ਤੇਜਯਤਿ ਤੇਜੇਤਿ। ਤਥਾ ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ ਨ ਲਵਿਕਰਣਂ, ਮਾਨਯਤਿ ਮਾਨੇਤਿ।

੫,੨. ਕਿਤਾ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ+ਸੰਸਯੇਸੁ ਛੋ

ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਯਂ ਸੰਸਯੇ ਚ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਾ ਕਿਤਾ ਛੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਤ=ਨਿਵਾਸੇ, ਛਪਚ੍ਚਯੇ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਪਰਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ਕਤੇ ''ਕਿਤਸ੍ਸਾ+ਸੰਸਯੇ ਵਾ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤਿਆਦੇਸੇ ਤਿਕਿਚ੍ਛਧਾਤੁਤੋ ਤ੍ਯਾਦਯੋ। ਤਿਕਿਚ੍ਛਤਿ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਪੁਬ੍ਬਤੋ ਕਿਤਾ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਕਵਗ੍ਗਹਾਨਂ ਚਵਗ੍ਗਜਾ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸ ਚੋ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਯੋਜਕਤ੍ਤਾ ਕੇਤਯਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ ਪੁਰਿਮਸਮਂ।

੫,੩. ਨਿਨ੍ਦਾਯਂ ਗੁਪ+ਬਧਾ ਬਸ੍ਸ ਭੋ ਚ

ਨਿਨ੍ਦਾਯਂ ਗੁਪ+ਬਧੇਹਿ ਛੋ ਹੋਤਿ ਬਸ੍ਸ ਭੋ ਚ। ਗੁਪ=ਰਕ੍ਖਨੇ+ਤੀਮਸ੍ਮਾ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪੀ''ਤਿ ਓਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਚ ਪਰਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ''ਕਵਗ੍ਗਹਾ'' ਦਿਨਾ ਗਸ੍ਸ ਜੇ ਚ ਕਤੇ ''ਗੁਪਿਸ੍ਸੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸ ਇ ਹੋਤਿ। ਤ੍ਯਾਦਿ+ਲਵਿਕਰਣਾਦਿਮ੍ਹਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਿਨ੍ਦਾਯਂ-ਬਧ=ਬਨ੍ਧਨੇ+ਤੀਮਸ੍ਮਾ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਇਮਿਨਾਵ ਬਸ੍ਸ ਭਕਾਰੇ ਚ ਪਰਰੂਪੇ ਪਠਮਕ੍ਖਰੇ ਭਚ੍ਛਭਚ੍ਛਇਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਅਨਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ''ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾਨਂ ਤਤਿਯਪਠਮਾ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਭਸ੍ਸ ਬਕਾਰੇ ''ਖਛਸੇਸ੍ਵਸ੍ਸੀ''ਤਿ ਇਕਾਰੇ ਦੀਘੇ ਚ ਕਤੇ ਬੀਭਚ੍ਛਧਾਤੁਤੋ ਤ੍ਯਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਬੀਭਚ੍ਛਤਿ, ਬੀਭਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗੋਪੇਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੪. ਤੁਂਸ੍ਮਾ ਲੋਪੋ ਚਿ+ਚ੍ਛਾਯਂ ਤੇ

ਤੁਮਨ੍ਤਤੋ ਇਚ੍ਛਾਯ+ਮਤ੍ਥੇ ਤੇ ਖ+ਸ+ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਂ, ਤੁਂਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸੁਤਤ੍ਤਾ। ਭੁਜ=ਪਾਲਨ+ਜ੍ਝੋਹਾਰੇਸੁ। ਭੋਜਨਾਯਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ''ਤੁਂ+ਤਾਯੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਤੁਂਪਚ੍ਚਯੇ ''ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਓਕਾਰੇ ਪਰਰੂਪੇ ਚ ਕਤੇ ਭੋਤ੍ਤੁ+ਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਇਮਿਨਾ ਖਪਚ੍ਚਯੇ ਤੁਂਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾ ਚ ਲੋਪੇ ''ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਅਭਾਵੋ''ਤਿ ਞਾਯਾ ਪਰਰੂਪਓਕਾਰਾਨਂ ਅਭਾਵੇ ਖਸ੍ਸ ਪਰਰੂਪ+ਖਕਾਰਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ਕਤੇ ਭੁਕ੍ਖ ਭੁਕ੍ਖ ਇਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਤਤਿਯਬਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਧਾਤੁਤੋ ਤ੍ਯਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਤਿ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਜਿ=ਜਯੇ, ਜਯਨਾਯ ਇਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਤੁਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਜੇਤੁ+ਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਇਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਅਨਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਲੋਪੇ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪਰਸ੍ਸ ਜਿਸ੍ਸ ''ਜਿਹਰਾਨਂ ਗਿਂ''ਤਿ ਗਿਂ। ਜਿਗਿਂਸਧਾਤੁਤੋ ਤ੍ਯਾਦੀਸੁ ਜਿਗਿਂਸਤਿ, ਜਿਗਿਂਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਘਸ=ਅਦਨੇ , ਘਸਿਤੁ+ਮਿਚ੍ਛਤਿ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਕਤੇ ਘਸ੍ਸ ''ਕਵਗ੍ਗਹਾ''ਦਿਨਾ ਝੇ ਝਸ੍ਸ ''ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾ'' ਦਿਨਾ ਜਕਾਰੇ ''ਖਛਸੇਸ੍ਵਸ੍ਸੀ''ਤਿ ਇਕਾਰੇ ਚ ਕਤੇ ਜਿਘਚ੍ਛਧਾਤੁਤੋ ਤ੍ਯਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਜਿਘਚ੍ਛਤਿ, ਜਿਘਚ੍ਛਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੫. ਈਯੋ ਕਮ੍ਮਾ

ਇਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਤੋ ਇਚ੍ਛਾਯ+ਮਤ੍ਥੇ ਈਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਤ੍ਤ+ਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਈਯਪਚ੍ਚਯੇ ਈਯਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ''ਏਕਤ੍ਥਤਾਯਂ''ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। ਪੁਤ੍ਤੀਯਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੀਯਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੬. ਉਪਮਾਨਾ+ਚਾਰੇ

ਕਮ੍ਮਤੋ ਉਪਮਾਨਾ ਆਚਾਰਤ੍ਥੇ ਈਯੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਤ੍ਤ+ਮਿਵਾ+ਚਰਤਿ ਪੁਤ੍ਤੀਯਤਿ ਸਿਸ੍ਸਂ, ਪੁਤ੍ਤੀਯਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੭. ਆਧਾਰਾਤਿ

ਈਯੋ ਹੋਤਿ। ਕੁਟਿਯ+ਮਿवਾ+ਚਰਤਿ ਕੁਟੀਯਤਿ ਪਾਸਾਦੇ। ਪਾਸਾਦੇवਾ+ਚਰਤਿ ਪਾਸਾਦੀਯਤਿ ਕੁਟਿਯਂ, ਪਾਸਾਦੀਯਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੮. ਕਤ੍ਤੁਤਾ+ਯੋ

ਕਤ੍ਤੁਤੋ+ਪਮਾਨਾ ਆਚਾਰਤ੍ਥੇ ਆਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਬ੍ਬਤੋ ਇवਾ+ਚਰਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਯੋਗਤੋਤਿ ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ ਯੋਗੀ, ਪਬ੍ਬਤਾਯਧਾਤੁਤੋ ਤਜਾਦਯੋ।

੫,੯. ਚਜਤ੍ਥੇ

ਕਤ੍ਤੁਤੋ ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾवੇ ਆਯੋ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਂ। ਭੁਸੋਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤੁਤੋ ਅਭੁਸੋ ਭੁਸੋ ਭवਤੀਤਿ ਭੁਸਾਯਤਿ, ਭੁਸਾਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ‘‘विਚ੍ਛਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇਸੁ ਦ੍वੇ’’ਤਿ ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਦ੍वਿਤ੍ਤੇ ਅਪਟਪਟਾ ਪਟਪਟਾ ਭवਤੀਤਿ ਆਯੇ ਪਟਪਟਾਯਤਿ, ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਲੋਹਿਤੋ ਲੋਹਿਤੋ ਭवਤਿ ਲੋਹਿਤਾਯਤਿ।

੫,੧੦. ਸਦ੍ਦਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ

ਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਦੁਤਿਯਨ੍ਤੇਹਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਆਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਤਿ। ਏवਂ वੇਰਾਯਤਿ, ਕਲਹਾਯਤਿ, ਧੂਪਾਯਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੧੧. ਨਮੋਤ੍व+ਸ੍ਸੋ

ਨਮੋਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ। ਨਮੋ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯੇ ਤਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਗਤਂ ਨਮਸ੍ਸਤਿ, ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੧੨. ਧਾਤ੍वਤ੍ਥੇ ਨਾਮਸ੍ਮਿ

ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਧਾਤ੍वਤ੍ਥੇ ਬਹੁਲ+ਮਿ ਹੋਤਿ। ਹਤ੍ਥਿਨਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਇਪਚ੍ਚਯੇ ਲविਕਰਣ+ਏਕਾਰ+ਅਯਾਦੇਸੇਸੁ ਕਤੇਸੁ ਅਤਿਹਤ੍ਥਯਤਿ। ਏवਂ वੀਣਾਯ ਉਪਗਾਯਤਿ ਉਪवੀਣਾਯਤਿ, विਨਯਂ ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਰੋਤਿ ਦਲ਼੍ਹਯਤਿ, विਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਰਤ੍ਤਿ विਸੁਦ੍ਧਾਯਤਿ, ਕੁਸਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਕੁਸਲਾਯਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੧੩. ਸਚ੍ਚਾਦੀਹਾ+ਪਿ

ਸਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਧਾਤ੍वਤ੍ਥੇ ਆਪਿ ਹੋਤਿ। ਸਚ੍ਚ+ਮਾਚਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਆਪਿਮ੍ਹਿ ਤਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ‘‘ਣਿ+ਣਾਪਜਾ+ਦੀਹਿ वਾ’’ਤਿ ਲविਕਰਣ+ਏ+ਅਯਾਦੇਸਾ। ਸਚ੍ਚਾਪਯਤਿ, ਸਚ੍ਚਾਪੇਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਤ੍ਥ+ਮਾਚਿਕ੍ਖਤਿ ਅਤ੍ਥਾਪਯਤਿ। ਏवਂ वੇਦਾਪਯਤਿ। ਸੁਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸੁਕ੍ਖਾਪਯਤਿ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੫,੧੬. ਪਯੋਜਕਬ੍ਯਾਪਾਰੇ ਣਾਪਿ ਚ

ਕਤ੍ਤਾਰਂ ਯੋ ਪਯੋਜੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਰੇ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਣਿ+ਣਾਪੀ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਂ।

ਣਿਪਚ੍ਚਯੋ ਉਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾ, ਆਤੋ ਣਾਪੇਵ ਹੋਤਿ+ਹ।
ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ+ਕੋ ਹੋਤਿ ਵਾ ਸੇਸੇ, ਬਹੁਲੰਤਜਨੁਵੁਤ੍ਤਿਯਾ॥

ਅਕਮ੍ਮਕਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤੇਵ, ਣਿ+ਣਾਪਜਨ੍ਤਾ ਸਕਮ੍ਮਕਾ।
ਸਕਮ੍ਮਕਾ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਾ+ਸ੍ਸੁ, ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਾ ਚ ਤਿਕਮ੍ਮਕਾ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਮ੍ਮੇ ਚ, ਣਿ+ਣਾਪੀਨੰ ਤੁ ਸਮ੍ਭਵੋ।
ਨ ਭਾਵੇ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਾ ਤੁ, ਕਮ੍ਮੰ ਹੋਤਿ ਪਯੋਜਕੇ॥

ਨਯਾਦੀਨੰ ਪਧਾਨਞ੍ਚ, ਅਪਧਾਨੰ ਦੁਹਾਦਿਨੰ।
ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਾ ਣਿ+ਣਾਪੀਸੁ, ਕਮ੍ਮ+ਮਕ੍ਖਜਾਤ ਗੋਚਰੰ॥

ਭਵਿਤੁੰ ਪਯੋਜਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਇਮਿਨਾ ਣਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਣਕਾਰੋ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧਕਾਰਿਯਤ੍ਥੋ। ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇ+ਓ ਪਚ੍ਚਯੇ''ਤਿ ਓਕਾਰੇ ''ਆਯਾ+ਵਾ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਆਵਾਦੇਸੋ। ਤਜਾਦਿਮ੍ਹਿ ''ਣਿ+ਣਾਪਜਾ+ਪੀਹਿ ਵਾ''ਤਿ ਲਵਿਕਰਣੇ ਏਕਾਰੇ ''ਏਓਨ+ਮਯਵਾ ਸਰੇ''ਤਿ ਅਯਾਦੇਸੋ। ਸੋ ਸਮਾਧਿੰ ਭਾਵਯਤਿ ਭਾਵੇਤਿ , ਭਾਵਯਨ੍ਤਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਤੇਨ ਸਮਾਧਿ ਭਾਵੀਯਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਤ੍ਥ ''ਦੀਘੋ ਸਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਕਜੇ ਇਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘੋ। ਭਾਵਯਿਸ੍ਸਤਿ ਭਾਵੇਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਵਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਜ੍ਜਤਨੇ ਈਸ੍ਸ ਸਿਮ੍ਹਿ ਅਭਾਵੇਸਿ ਭਾਵੇਸਿ, ਅਭਾਵਯਿ ਭਾਵਯਿ, ਅਭਾਵਯਿੰਸੁ ਭਾਵਯਿੰਸੁ। ਪਰਸ੍ਸਰਲੋਪੇ ਅਭਾਵੇਸੁੰ ਭਾਵੇਸੁੰ, ਅਭਾਵਯੰਸੁ ਭਾਵਯੰਸੁ, ਅਭਾਵਯੁੰ ਭਾਵਯੁੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਭਾਵੀਯਿ ਭਾਵੀਯਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਭਾਵਿਸ੍ਸ ਅਭਾਵਯਿਸ੍ਸ, ਅਭਾਵਿਸ੍ਸੰਸੁ ਅਭਾਵਯਿਸ੍ਸੰਸੁ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਭਾਵਯਿਸ੍ਸੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵੇ ਭਾਵੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਭਾਵੀਯੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾਵਯਤੁ ਭਾਵੇਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਭਾਵੀਯਤੁ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਚਿਤੁੰ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਣਿ+ਣਾਪੀ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਓਦਨੰ ਪਾਚਯਤਿ ਪਾਚੇਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਥਾ ਪਾਚਾਪਯਤਿ ਪਾਚਾਪੇਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਸੋ ਤੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਓਦਨੋ ਪਾਚੀਯਤਿ ਪਾਚਾਪੀਯਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਜਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਗਨ੍ਤੁੰ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸੋ ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ ਗਾਮੰ ਗਮਯਤਿ ਗਮੇਤਿ ਗਚ੍ਛਾਪਯਤਿ ਗਚ੍ਛਾਪੇਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮ੍ਮੇ-ਤੇਨ ਸੋ ਗਾਮੰ ਗਮੀਯਤਿ ਗਚ੍ਛਾਪੀਯਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗੁਹ=ਸੰਵਰਣੇ, ਗੁਹਿਤੁੰ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਣਿਮ੍ਹਿ ''ਗੁਹਿਸ੍ਸ ਸਰੇ''ਤਿ ਦੀਘੋ। ਗੂਹਯਤਿ, ਗੂਹਯਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਿਸ+ਦੁਸ=ਅਪ੍ਪੀਤਿਯੰ, ਦੁਸਿਤੁੰ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਣਿਮ੍ਹਿ ''ਣਿਮ੍ਹਿ ਦੀਘੋ ਦੁਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦੀਘੇ ਦੂਸਯਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਥਾ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੁੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਇਚ੍ਛਾਪਯਤਿ ਇਚ੍ਛਾਪੇਤਿ, ਏਸਯਤਿ ਏਸੇਤਿ। ਨਿਯਚ੍ਛਨ੍ਤੁੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਨਿਯਮਯਤਿ ਨਿਯਮੇਤਿ। ਤਥਾ ਆਸਯਤਿ ਆਸੇਤਿ, ਅਚ੍ਛਾਪਯਤਿ ਅਚ੍ਛਾਪੇਤਿ। ਲਾਭਯਤਿ ਲਾਭੇਤਿ, ਏਵੰ ਵਾਸਯਤਿ ਵਾਸੇਤਿ, ਵਾਸਾਪਯਤਿ ਵਾਸਾਪੇਤਿ। ਵਾਹਯਤਿ ਵਾਹੇਤਿ, ਵਾਹਾਪਯਤਿ ਵਾਹਾਪੇਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵੰ ਜੀਰਯਤਿ, ਮਾਰਯਤਿ, ਦਸ੍ਸਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਹੂ=ਸਤ੍ਤਾਯੰ, ਪਹੋਨ੍ਤੁੰ ਪਯੋਜਯਤਿ ਪਹਾਵਯਤਿ ਪਹਾਵੇਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਾਯਯਤਿ ਸਾਯਾਪਯਤਿ ਸਾਯਾਪੇਤਿ। ਨਾਯਾਪਯਤਿ ਨਾਯਾਪੇਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਯਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਰਸ੍ਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ। ਹਨ੍ਤੁੰ ਪਯੋਜਯਤੀਤਿ ਣਿ+ਣਾਪੀ, ''ਹਨਸ੍ਸ ਘਾਤੋ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਘਾਤਾਦੇਸੇ ਘਾਤਯਤਿ ਘਾਤੇਤਿ। ਤਥਾ ਜੁਹਾਵਯਤਿ ਜੁਹਾਵੇਤਿ, ਜਹਾਪਯਤਿ ਜਹਾਪੇਤਿ। ਹਾਪਯਤਿ ਹਾਪੇਤਿ। ਦਾਪਯਤਿ ਦਾਪੇਤਿ। ਵਿਧਾਪਯਤਿ ਵਿਧਾਪੇਤਿ, ਪਿਦਹਾਪਯਤਿ ਪਿਦਹਾਪੇਤਿ। (ਭੂਵਾਦਿਨਯੋ)।

ਇਦਾਨਿ ਰੁਧਾਦਿਅਟ੍ਠਗਣਾ ਦਸ੍ਸੀਯਨ੍ਤੇ-ਰੋਧਯਤਿ ਰੋਧੇਤਿ। ਦੇਵਯਤਿ ਦੇਵੇਤਿ। ਤੋਦਯਤਿ ਤੋਦੇਤਿ। ਜਯਾਪਯਤਿ ਜਯਾਪੇਤਿ। ਵਿਕ੍ਕਯਤਿ ਵਿਕ੍ਕਯਾਪੇਤਿ। ਸਾਵਯਤਿ ਸਾਵੇਤਿ। ਵਿਤਾਨਯਤਿ ਵਿਤਾਨੇਤਿ। ਚੋਰਾਪਯਤਿ ਚੋਰਾਪੇਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

> ਖਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇਹਿ, ਅਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਣਿ+ਣਾਪਯੋ।
> ਣਿ+ਣਾਪਿਨਾ+ਨਕਾਨਾਨਂ, ਦਸ੍ਸਨਵ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਾਧਨਂ॥

ਤਿਤਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜਯਤਿ ਤਿਤਿਕ੍ਖੇਤਿ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਪੇਤਿ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਯਤਿ ਤਿਕਿਚ੍ਛੇਤਿ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪਯਤਿ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਬੁਭੁਕ੍ਖੇਤਿ ਬੁਭੁਕ੍ਖਾਪੇਤਿ। ਪਬ੍ਬਤਾਯਯਤਿ। ਪੁਤ੍ਤੀਯਯਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਖਾਦਿਪਚ੍ਚਯਨਯੋ)।

ਇਤਿ ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਤਜਾਦਿਕਣ੍ਡੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੧. ਖਾਦਿਕਣ੍ਡ

ਅਥ ਧਾਤੂਹਿਯੇਵ ਭਾਵ+ਕਮ੍ਮ+ਕਤ੍ਤੁ+ਕਰਣਾਦਿਸਾਧਨਸਹਿਤੰ ਖਾਦਿਵਿਧਾਨੰ ਆਰਭੀਯਤੇ –

‘‘ਤਿਜਮਾਨੇਹਿ ਖਸਾ ਖਮਾਵੀਮੰਸਾਸੁ’’ ਇਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨਞ੍ਚ ਪਰਰੂਪਦ੍ਵਿਤ੍ਤਾਦਿਕਾਰਿਯਞ੍ਚ ਤਜਾਦਿਕਣ੍ਡੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਞਾਤਬ੍ਬੰ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਨੰ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ, ‘‘ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮਣਕ੍ਤਿਕਯਕਯਾ ਚ’’ ਇਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ‘‘ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਆਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਵੀਮੰਸਨੰ ਵੀਮੰਸਾ। ‘‘ਕਿਤਾ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਸੰਸਯੇਸੁ ਛੋ’’ਤਿ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨੰ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਨੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਗੁਪ=ਗੋਪਨੇ, ਬਧ=ਬਨ੍ਧਨੇਤਿ ਇਮੇਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ‘‘ਨਿਨ੍ਦਾਯੰ ਗੁਪ+ਬਧਾ ਬਸ੍ਸ ਭੋ ਚ’’ ਇਤਿ ਛਪਚ੍ਚਯਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪਰਬਕਾਰਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾ ਭਕਾਰੇ ਚ ਕਤੇ ਅਪਚ੍ਚਯਾਦਿ ਹੋਤਿ। ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੰ ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ, ਬੀਭਚ੍ਛਨੰ ਬੀਭਚ੍ਛਾ। ‘‘ਤੁੰਸ੍ਮਾ ਲੋਪੋ ਚਿ+ਚ੍ਛਾਯੰ ਤੇ’’ ਇਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ+ਮਤ੍ਥੇ ਖ+ਸ+ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭੁਜ=ਪਾਲਨਜ੍ਝੋਹਾਰੇਸੁ, ਬੁਭੁਕ੍ਖਨੰ ਬੁਭੁਕ੍ਖਾ। ਜਿ=ਜਯੇ, ਜਿਗਿੰਸਨੰ, ਜਿਗਿੰਸਾ। ਘਸ=ਅਦਨੇ, ਜਿਘਚ੍ਛਨੰ ਜਿਘਚ੍ਛਾ।

੨੧. ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ

ਤਬ੍ਬਅਨੀਯਾ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਪਰੇ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਲੰਵਿਧਾਨਾ ਕਤ੍ਤੁਕਰਣਾਦੀਸੁਪਿ। ਭੂ=ਸਤ੍ਤਾਯੰ, ‘‘ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇ ਓਪਚ੍ਚਯੇ’’ਤਿ ਓਕਾਰੇ ‘‘ਊਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਊਆਗਮੋ, ਞ੍ਞਕਾਰੋ ਆਦਜਾਵਯਵਤ੍ਤੋ। ਓਸ੍ਸ ‘‘ਏਓਨ+ ਮਯਵਾ ਸਰੇ’’ਤਿ ਅਵਾਦੇਸੋ, ਭੂਯਤੇਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਭਵਤਾ ਭਵਨੀਯੰ। ਭਾਵਸ੍ਸੇ+ਕਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਮੇਵ, ਤਞ੍ਚ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੰ।

ਤਬ੍ਬਾਦਜਭਿਹਿਤੋ ਭਾਵੋ,
ਦਬ੍ਬਮਿਵ ਪਕਾਸਤੀਤਿ-ਬਹੁਵਚਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ॥

ਕਮ੍ਮੇ-ਅਭਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਅਭਿਭੂਯਤੇ ਅਭਿਭੂਯਿਤ੍ਥ ਅਭਿਭੂਯਿਸ੍ਸਤੇਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬੋ ਕੋਧੋ ਪਣ੍ਡਿਤੇਨ, ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਏਵੰ ਅਭਿਭਵਨੀਯੋ ਅਭਿਭਵਨੀਯਾ ਅਭਿਭਵਨੀਯੰ, ਕਮ੍ਮੇ ਅਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸੇਵ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਨਿ।

ਵਿਸੇਸ੍ਸਲਿਙ੍ਗਾਤਬ੍ਬਾਦੀ, ਤਤ੍ਥਾ+ਦੋ ਪਞ੍ਚ ਭਾਵਜਾ।
ਨਪੁੰਸਕੇ ਸਿਯੁੰ ਭਾਵੇ, ਕ੍ਤੋ ਚਾ+ਨੇ ਅਕਤ੍ਤੁਰਿ॥

ਭਾਵਸ੍ਮਿੰ ਘਣ ਪੁਮੇ ਏਵੰ, ਇਯੁਵਣ੍ਣਾ ਗਹਾਦਿਜੋ।
ਅਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਵਾ+ਸੰਖਜਾ, ਤੁ+ਮਾਦਿਤ੍ਵਨ੍ਤੁਕਾ ਸਿਯੁੰ॥

ਇਤੋ ਪਰੰ ਉਪਸਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਤਾ ਚ ਕਾਲਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਵਾਕਜਗਹਣਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੂਪਵਾਕਜਮੇਵ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ –

ਆਸ=ਉਪਵੇਸਨੇ, ਆਸਨੇ ਆਸਿਤਬ੍ਬੰ ਤਯਾ ਆਸਨੀਯੰ। ਕਮ੍ਮੇ-ਉਪਾਸੀਯਤੀਤਿ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਗੁਰੁ ਉਪਾਸਨੀਯੋ। ਸੀ=ਸਯੇ, ਏ+ਅਯਾਦੇਸਾ, ਸਯਨੰ ਸਯਿਤਬ੍ਬੰ ਸਯਨੀਯੰ ਤਯਾ। ਅਤਿਸੀਯਤੀਤਿ ਅਤਿਸਯਿਤਬ੍ਬੋ ਕਟੋ ਤੇ ਅਤਿਸਯਨੀਯੋ। ਪਦ=ਗਮਨੇ, ‘‘ਪਦਾਦੀਨੰ ਕ੍ਵਚੀ’’ਤਿ ਯੁਕ, ਕਕਾਰੋ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਕਾਰਿਯਤ੍ਥੋ, ਉਕਾਰੋ ਉਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋ, ਦਸ੍ਸਜੋ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਞ੍ਚ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੀਯੰ। ਪਟਿਪਜ੍ਜੀਯਤੀਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ ਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨੀਯੋ। ਬੁਧ=ਞਾਣੇ, ਬੁਜ੍ਝਤੇਤਿ

ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋ ਬੁਜ੍ਝਨੀਯੋ। ਸੁ=ਸ੧ਨੇ, ਸੂਯਤੇਤਿ ਸੋਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਵ੍ਵਿਮ੍ਹਿ ਨਾਗਮੇ ''ਤਥਨਰਾਨਂ ਟਠਣਲਾ''ਤਿ ਣੇ ਚ ਕਤੇ ''ਨ ਤੇ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧ+ਨਾਗਮੇਸੂ''ਤਿ ਓਕਾਰਾਭਾ੧ੋ। ਸੁਣਿਤਬ੍ਬੋ, ਸ੧ਨੀਯੋ। ਕਰ=ਕਰਣੇ –

੯੫. ਪਰਰੂਪ+ਮਯਕਾਰੇ ਬਜਵ੍ਜਨੇ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਨ+ਮਨੁਬਜਵ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਰੂਪਂ ਹੋਤਿ ਯਕਾਰਤੋ ਅਵ੍ਵਸ੍ਮਿਂ ਬਜਵ੍ਜਨੇ। ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਾ ਪੂਜਾ, ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ।

੧੧੯. ਤੁਂ+ਤੁਨ+ਤਬ੍ਬੇਸੁ ੧ਾ

ਤੁਮਾਦੀਸੁ ਕਰਸ੍ਸਾ ਹੋਤਿ ੧ਾ। ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਹਿਤਂ।

੧੭੧. ਰਾ ਨਸ੍ਸ ਣੋ

ਰਨ੍ਤਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਪਚ੍ਚਯਨਕਾਰਸ੍ਸ ਣ ਹੋਤਿ। ਕਰਣੀਯੋ।

ਭਰ=ਭਰਣੇ, ਭਰੀਯਤੀਤਿ ਭਰਿਤਬ੍ਬੋ ਭਰਣੀਯੋ। ਗਹ=ਉਪਾਦਾਨੇ ''ਮਂ ੧ਾ ਰੁਧਾਦੀਨਂ''ਤਿ ਅਨੁਸਰਾ ਪਰੋਮਂ ੧ਾ ਹੋਤਿ। ਮਕਾਰੋ+ਨੁਬਨ੍ਧੋ। ''ਣੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਣੋ, ਸਂਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਸਂਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬੋ ਸਂਗਣ੍ਹਨੀਯੋ, ''ਤਥਨਰਾ''ਦਿਨਾ ਣਕਾਰੇ ਗਹਣੀਯੋ। ਰਮ=ਕੀਲ਼ਾਯਂ, ਰਮੀਯਤੀਤਿ ਰਮਣੀਯੋ ੧ਿਹਾਰੋ। ਆਪ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ''ਸਕਾਪਾਨਂ ਕੁਕਕੂ ਣੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ 'ਸਕਾਪਾਨਂ ਕੁਕ+ਕੂ'ਤਿ ਯੋਗ੧ਿਭਾਗਾ ਕੁ, ਉਆਗਮੇ ਨਾਗਮਸ੍ਸ ਣੇ ਚ ਕਤੇ ਪਾਪੀਯਤੀਤਿ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਰੂਪੇ ਪਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ, ਪਾਪੁਣਨੀਯੋ, ਪਾਪਨੀਯੋ।

੯੬. ਮਨਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ

ਮਕਾਰ+ਨਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ਹੋਤਜ+ਯਕਾਰੇ ਬਜਵ੍ਜਨੇ। ੧ਗ੍ਗਨ੍ਤਂ, ਗਮਿਯਤੀਤਿ ਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬੋ। ਗਮਿਤਬ੍ਬਂ ਗਮਨੀਯਂ। ਖਨ=ਖਣ=ਅ੧ਦਾਰਣੇ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ ੧ਗ੍ਗਨ੍ਤਤ੍ਥ, ਖਵ੍ਵਤੇਤਿ ਖਨ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਆ੧ਾਟਂ ਖਨਿਤਬ੍ਬਂ ਖਨਨੀਯਂ। ਹਨ=ਹਿਂਸਾਯਂ, ਹਵ੍ਵਤੇਤਿ ਹਨ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਹਨਿਤਬ੍ਬਂ ਹਨਨੀਯਂ। ਮਨ=ਞਾਣੇ, ਮਵ੍ਵਤੇਤਿ ਮਨ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਮਨਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਪਦਾਦੀਨਂ ਕ੍੧ਚੀ''ਤਿ ਯੁਕ, ਚ੧ਗ੍ਗਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਮਵ੍ਵਿਤਬ੍ਬਂ ਮਵ੍ਵਨੀਯਂ।

ਪੂਜ=ਪੂਜਾਯਂ, ''ਚੁਰਾਦਿਤੋ ਣੀ''ਤਿ ਇਮ੍ਹਿ ਞੁਕਾਰਸ੍ਸ ਗੁਰੁਤ੍ਤਾ ਓਕਾਰਾ੧ੁਤ੍ਤਿ ''ਯੁ੧ਣ੍ਣਾਨ+ਮੇਓ ਪਚ੍ਚਯੇ''ਤਿ ਏਕਾਰੇ ਪੂਜੇਤਬ੍ਬੋ ਉਮ੍ਹਿ ਅਯਾਦੇਸੇ ਪੂਜਯਿਤਬ੍ਬੋ ਪੂਜਨੀਯੋ ਭਗ੧ਾ।

ਕਤ੍ਤੁਰਿ-ਯਾ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ਨੀਯਤੀਤਿ ਨਿਯਜਾਨਿਯੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਗਮਨੀਯਾ ਭੋਗਾ। ਕਰਣੇ-ਨਹ=ਸੋਚੇਯਜੇ, ਨਹਾਯਨ੍ਤਜ+ਨੇਨਾਤਿ ਨਹਾਨੀਯਂ ਚੁਣ੍ਣਂ। ਸਮ੍ਪਦਾਨੇ-ਦਾ=ਦਾਨੇ, ਸਂ+ਪਪੁਬ੍ਬੋ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਦੀਯਤੇ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਪਦਾਨਿਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

੨੮. ਘਜਣ

ਭਾ੧ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਪਰੋ ਘਜਣ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਂ। ਉਮ੍ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਕਾਰਿਯਂ। ਹਰ=ਹਰਣੇ, ਹਰੀਯਤੀਤਿ ਹਾਰਿਯਂ। ਭਰ=ਭਰਣੇ, ਭਰਿਤਬ੍ਬਂ ਭਾਰਿਯਂ। ਲਭ=ਲਾਭੇ, ''੧ਗ੍ਗਲਸੇਹਿ ਤੇ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਭਕਾਰੇ ''ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾ'' ਦਿਨਾ ਤਤਿਯਕ੍ਖਰੇ ਚ ਕਤੇ ਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਲਬ੍ਭਂ।

ਵਚ=ਬਜਤ੍ਤਵਚਨੇ,

੯੮. ਕਗਾ ਚਜਾਨਂ ਘਾਨੁਬਨ੍ਧੇ

ਘਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਚਕਾਰ+ਜਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਨਂ ਕ+ਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ।

੮੪. ਅਸ੍ਸਾ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ

ਣਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ ਉਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ। ਵਚਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਵਾਕਜਂ। ਭਜ=ਸੇਵਾਯਂ, ਭਜਨੀਯਂ ਭਾਗਜਂ, ਜਸ੍ਸ ਗਕਾਰੋ। ਚਿ=ਚਯੇ, ਚਯਨਂ ਚੀਯਤੀਤਿ ਵਾ ਚੇਯਜਂ। ਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ।

੫,੧੨੨. ਨਿਤੋ ਚਿਸ੍ਸ ਛੋ

ਨਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਸ੍ਸ ਛੋ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਚਕਾਰਸ੍ਸ ਛੋ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛੇਯਜਂ, ਨਾਗਮੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਏ+ਅਯਾਦੇਸੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਨੀਯਂ। ਨੀ=ਪਾਪਨੇ, ਨੀਯਤੀਤਿ ਨੇਯਜੋ ਨੇਯਜਾ ਨੇਯਜਂ, ਨੇਤਬ੍ਬਂ।

੨੯. ਆਸ੍ਸੇ+ਚ

ਆਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਘਜਣ ਹੋਤਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਆਸ੍ਸ ਏ ਚ। ਦਾ=ਦਾਨੇ, ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਦੇਯਜਂ। ਪਾ=ਪਾਨੇ, ਪੀਯਤੀਤਿ ਪੇਯਜਂ। ਮਾ=ਮਾਨੇ, ਮੀਯਤੀਤਿ ਮੇਯਜਂ। ਞਾ=ਅਵਬੋਧਨੇ, ਞਾਯਤੀਤਿ ਞੇਯਜਂ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਊਮ੍ਹਿ ਨਾਗਮੋ ''ਞਾਸ੍ਸ ਨੇ+ਜਾ''ਤਿ ਞਾਸ੍ਸ ਜਾਦੇਸੇ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਜਾਨਿਯਂ। ਖਾ=ਪਕਥਨੇ, ਸਂਖਾਤਬ੍ਬਂ ਸਂਖੇਯਜਂ।

੩੦. ਵਦਾਦੀਹਿ ਯੋ

ਵਦਾਦੀਹਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੇਹਿ ਯੋ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਂ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ। ਵਦ=ਵਚਨੇ, ਵਦਨਂ ਵਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਾ ਵਜ੍ਜਂ। ਮਦ=ਉਮ੍ਮਾਦੇ, ਮਦਨਂ ਮਜ੍ਜਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ ਵਾ ਮਜ੍ਜਂ। ਗਮਨਂ ਗਮ੍ਮਤੇਤਿ ਵਾ ਗਮ੍ਮਂ। ਗਦ=ਵਚਨੇ, ਗਜ੍ਜਤੇ ਗਦਨੀਯਂ ਵਾਤਿ ਗਜ੍ਜਂ। ਪਦ=ਗਮਨੇ, ਪਜ੍ਜਨੀਯਂ ਪਜ੍ਜਂ ਗਾਥਾ। ਅਦ+ਖਾਦ=ਭਕ੍ਖਨੇ, ਖਜ੍ਜਤੀਤਿ ਖਜ੍ਜਂ ਖਾਦਨੀਯਂ। ਦਮ=ਦਮਨੇ, ਦਮ੍ਮਤੇਤਿ ਦਮ੍ਮੋ ਦਮਨੀਯੋ।

ਭੁਜਾ+ਨ੍ਨੇਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਯਪਚ੍ਚਯੋ।

੮੩. ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨ੍ਤਸ੍ਸਤਿ

ਲਹੁਭੂਤਸ੍ਸ ਉਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਯੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਏਓ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਯਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਭੋਜ੍ਜੋ ਓਦਨੋ, ਭੋਜ੍ਜਾ ਯਾਗੁ।

੩੧. ਕਿਚ੍ਚ ਘਚ੍ਚ ਭਚ੍ਚ ਭਬ੍ਬ ਲੇਯਜਾ

ਏਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਯਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਕਰ=ਕਰਣੇ, ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨਾ ਯੇ ਕਿਚਾਦੇਸੇ ਚ ਕਤੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਿਚ੍ਚਂ। ਹਨ=ਹਿਂਸਾਯਂ, ਘਚ੍ਚਾਦੇਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਹਨਨਂ ਹਞ੍ਞਤੇਤਿ ਵਾ ਘਚ੍ਚਂ। ਭਰ=ਭਰਣੇ, ਭਚ੍ਚਾਦੇਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਭਰਣੀਯੋ ਭਚ੍ਚੋ। ਭੂ=ਸਤ੍ਤਾਯਂ, ਯਮ੍ਹਿ ਓਕਾਰੇ ਇਮਿਨਾ ਅਵਾਦੇਸੇ ਭਵਤੀਤਿ ਭਬ੍ਬੋ। ਲਿਹ=ਅਸ੍ਸਾਦਨੇ, ਯਮ੍ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਹਸ੍ਸ ਯਕਾਰੇ ਲੇਹਿਤਬ੍ਬਂ ਲੇਯਜਂ, ਏਕਾਰਵੁਦ੍ਧਿ।

੩੨. ਗੁਹਾਦੀਹਿ ਯਕ

ਗੁਹਾਦੀਹਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੇਹਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯਕ ਹੋਤਿ। ਗੁਹ=ਸੰਵਰਣੇ, ''ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ''ਨ ਤੇ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾਗਮੇਸੂ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ। ''ਹਸ੍ਸ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ''ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇ ਗੁਹਨਂ ਗੁਹਿਤਬ੍ਬਂ ਗੁਯ੍ਹਂ। ਦੁਹ=ਪਪੂਰਣੇ, ਦੋਹਨਂ ਦੁਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵਾ ਦੁਯ੍ਹਂ। ਸਾਸ=ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਂ –

੧੧੭. ਸਾਸਸ੍ਸ ਸਿਸ ਵਾ

ਸਾਸਸ੍ਸ ਸਿਸ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ। ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ, ਸਾਸੀਯਤੀਤਿ ਸਿਸ੍ਸੋ।

ਸਿਦ੍ਧਾ ਏਵੇ+ਤੇ ਤਬ੍ਬਾਦਯੋ ਪੇਸਾ+ਤਿਸਗ੍ਗ+ਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਲੇਸੁ ਗਮ੍ਯਮਾਨੇਸੁਪਿ, ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਧਾਨਤੋ। ਪੇਸਨਂ – ''ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬ+ਮਿਦਂ ਭਵਤਾ''ਤਿ ਆਣਾਪਨਂ ਅਜ੍ਝੇਸਨਞ੍ਚ। ਅਤਿਸਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ''ਕਿ+ਮਿਦਂ ਮਯਾ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ''ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾ। ਪਤ੍ਤਕਾਲੋ ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮਯੋ। ਯੋ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣਸਮਯਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਯਾਰੋਚਨਂ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝੇਸਨ+ਮਤ੍ਥਿ। ਭੋਤਾ ਖਲੁ ਕਟੋ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਕਰਣੀਯੋ ਕਾਰਿਯੋ ਕਿਚ੍ਚੋ'' ਏਵਂ ਤ੍ਵਯਾ ਕਟੋ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ, ਭੋਤੋ ਹਿ ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਲੋ ਕਟਕਰਣੇ।

ਏਵਂ ਉਦ੍ਧਮੁਹੁਤ੍ਤੇਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਪੇਸਾਦੀਸੁ ਸਿਦ੍ਧਾ ਏਵ। ਤਥਾ ਅਰਹੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਸਤ੍ତਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਚ ਪਤੀਯਮਾਨੇ, ਆਵਸ੍ਸਕਾ+ਧਮੀਣਤਾਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਚ ਭਾਵਾਦੋ ਸਿਦ੍ਧਾ। ਉਦ੍ਧਂ ਮੁਹੁਤ੍ਤਤੋ-ਭੋਤਾ ਕਟੋ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ। ਭੋਤਾ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਭਵਂ ਅਰਹੋ। ਭੋਤਾ ਭਾਰੋ ਵਹਿਤਬ੍ਬੋ, ਭਵਂ ਸਕ੍ਕੋ। ਭੋਤਾ ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਟੋ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ। ਭੋਤਾ ਨਿਕ੍ਖੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ।

੩੩. ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲ੍ਤੁ+ਣ੍ਕਾ

ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਾਰਕੇ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਲ੍ਤੁ+ਣ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਰ=ਕਰਣੇ, ਪਰਰੂਪੇ ''ਲ੍ਤੁ+ਪਿਤਾਦੀਨ+ਮਾ ਸਿਮ੍ਹਿ''ਤਿ ਆ ਸਿਲੋਪੋ ਚ। ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਭਰਤੀਤਿ ਭਤ੍ਤਾ। ਹਰਤੀਤਿ ਹਤ੍ਤਾ। ਭਿਦਤੀਤਿ ਭੇਤ੍ਤਾ, ਏਕਾਰੋ, ਊਮ੍ਹਿ ਭੇਦਿਤਾ। ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਛੇਤ੍ਤਾ। ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਦਾਤਾ ਭੋਜਨਦਾਤਾ। ਸਨ੍ਧਾਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਤਾ। ਵਚਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਾ। ਓਕਾਰਪਰਰੂਪੇਸੁ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਭੋਤ੍ਤਾ। ''ਪਦਾਦੀਨਂ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਯੁਕਾਗਮੇ, ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ। ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਞਾਤਾ। ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਛੇਤਾ। ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਸੋਤਾ। ''ਊ+ਲਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਊਸ੍ਸ ਏਕਾਰੇ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਗਹੇਤਾ। ਭਵਤੀਤਿ ਭਵਿਤਾ। ਸਰਤੀਤਿ ਸਰਿਤਾ। ''ਮਨਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ''ਤਿ ਮਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੇ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੇ ਚ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਗਨ੍ਤਾ। ਨਕਾਰਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ, ਖਨਤੀਤਿ ਖਨ੍ਤਾ। ਸਨਤੀਤਿ ਸਨ੍ਤਾ। ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਮਨ੍ਤਾ। ਪਾਲੇਤੀਤਿ ਪਾਲਯਿਤਾ ਪਾਲੇਤਾ, ਏਤ੍ਥ ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ ਣਿ।

ਣਿਣਾਪੀਸੁ-ਭਾਵਯਤੀਤਿ ਭਾਵਯਿਤਾ ਭਾਵੇਤਾ। ਏਵਂ ਸਾਰਯਿਤਾ ਸਾਰੇਤਾ, ਦਾਪਯਿਤਾ ਦਾਪੇਤਾ, ਹਾਪਯਿਤਾ ਹਾਪੇਤਾ, ਨਿਰੋਧਯਿਤਾ ਨਿਰੋਧੇਤਾ, ਬੋਧਯਿਤਾ ਬੋਧੇਤਾ, ਞਾਪਯਿਤਾ ਞਾਪੇਤਾ, ਸਾਵਯਿਤਾ ਸਾਵੇਤਾ, ਗਾਹਯਿਤਾ ਗਾਹੇਤਾ, ਕਾਰਯਿਤਾ ਕਾਰੇਤਾ, ਕਾਰਾਪਯਿਤਾ ਕਾਰਾਪੇਤਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਣ੍ਕਪਚ੍ਚਯੇ-ਣਕਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧ੍ਯਤ੍ਥੋ। ਰਥਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਰਥਕਾਰਕੋ, ''ਅਸ੍ਸਾ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਆ ਅਮਾਦਿਸਮਾਸੋ ਚ। ਅਨ੍ਨਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਅਨ੍ਨਦਾਯਕੋ। ''ਅਧਾਤੁਸ੍ਸ ਕਾ+ਸਜਾਦਿਤੋ ਘੇ+ਸ੍ਸੀ''ਤਿ ਘੇ ਪਰੇ ਅਸ੍ਸ ਇਆਦੇਸੋ, ਅਨ੍ਨਦਾਯਿਕਾ, ਅਨ੍ਨਦਾਯਕਂ ਕੁਲਂ। ''ਆਸ੍ਸਾ+ਣਾਪਿਮ੍ਹਿ ਯੁਕ'' ਇਤਿਣਾਪਿਤੋ+ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਯੁਕ। ਲੋਕਂ ਨੇਤੀਤਿ ਲੋਕਨਾਯਕੋ, ਏਕਾਰੇ ''ਆਯਾ+ਵਾ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਆਯਾਦੇਸੋ। ਏਵਂ ਵਿਨੇਤੀਤਿ ਵਿਨਾਯਕੋ।

ਅਕਮ੍ਮੁਪਪਦੇ-ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਾਰਕੋ, ਏਵਂ ਦਾਯਕੋ ਨਾਯਕੋ, ਓਕਾਰੇ ਆਵਾਦੇਸੇ ਸੁਣਾਤੀਤਿ ਸਾਵਕੋ। ਪੁਰੇ ਵਿਯ ਇਕਾਰੇ ਸਾਵਿਕਾ। ਲੁਨਾਤੀਤਿ ਲਾਵਕੋ। ਪੁ=ਪਵਨੇ, ਪੁਨਾਤੀਤਿ ਪਾਵਕੋ। ਭਵਤੀਤਿ ਭਾਵਕੋ, ਉਪਾਸਤੀਤਿ ਉਪਾਸਕੋ। ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਗਾਹਕੋ ਪਾਵਕੋ, ਯਾਜਕੋ। ਵਧ=ਹਿਂਸਾਯਂ, ਵਧੇਤੀਤਿ ਵਧਕੋ, ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪੀ''ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿਪਟਿਸੇਧੋ। ''ਹਨਸ੍ਸ ਘਾਤੋ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਘਾਤਾਦੇਸੋ, ਹਨਤੀਤਿ ਘਾਤਕੋ। ''ਮਂ ਵਾ ਰੁਧਾਦੀਨਂ''ਤਿ ਮਂ, ਰੁਨ੍ਧਕੋ, ਗੁਰੁਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਤਥਾ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਭੁਞ੍ਜਕੋ। ਆਯਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੇ ਕਿਣਾਤੀਤਿ ਕਯਕੋ। ਪਾਲੇਤੀਤਿ ਪਾਲਕੋ। ਪੂਜੇਤੀਤਿ ਪੂਜਕੋ।

ਖਾਦੀਸੁ-ਤਿਤਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਤਿਤਿਕ੍ਖਕੋ। ਵੀਮਂਸਤੀਤਿ ਵੀਮਂਸਕੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਨੁਦਤੀਤਿ ਪਨੂਦਕੋ, ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਦੀਘੋ। ''ਭੀਤ੍ਵਾ+ਨਕੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ 'ਆਨਕੋ'ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਆਨਕੋ, ਆਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੇ ਨਕਾਰਾਗਮੇ ਚ ''ਞਾਸ੍ਸ ਨੇ ਜਾ''ਤਿ ਜਾਦੇਸੋ, ਜਾਨਨਕੋ। ਣਾਪਿਮ੍ਹਿ –

ਅਣ-ਇਤਿ ਦਣ੍ਡਕਧਾਤੁ, ਆਣਾਪੇਤੀਤਿ ਆਣਾਪਕੋ। ਤਥਾ ਸਞ੍ਞਾਪਕੋ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕੋ। ਸਂ+ਪ ਪੁਬ੍ਬੋ ਆਪ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕੋ। ਕਾਰਾਪਕੋ, ਕਾਰਾਪਿਕਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਬਹੁਲਂਵਿਧਾਨਾ ਕਮ੍ਮੇਪਿ-ਪਾਦੇਹਿ ਹਰੀਯਤੀਤਿ ਪਾਦਹਾਰਕੋ। ਚੁਪ=ਮਨ੍ਦਗਮਨੇ, ਗਲੇ ਚੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਗਲਚੋਪਕੋ।

ਸਿਦ੍ਧੋਵ ਲ੍ਹੁ ਅਰਹਾਦੀਸੁ ''ਭਵਂ ਖਲੁ ਕਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਰਹੋ''ਤਿ (ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ)। ਸੀਲਤ੍ਥੇ-ਉਪਾਦਾਨਸੀਲੋਤਿ ਉਪਾਦਾਤਾ। ਸਾਧੁ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਗਨ੍ਤਾ। ਮੁਣ੍ਡਨਧਮ੍ਮਾ ਮੁਣ੍ਡਨਾਚਾਰਾਤਿ ਮੁਣ੍ਡਯਿਤਾਰੋ, ਏਤ੍ਥ ''ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਨਾਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਇਮ੍ਹਿ ਊਆਗਮੇ ਏ+ਅਯਾਦੇਸੇ ਮੁਣ੍ਡਯਿਤੁਸਦ੍ਦਮ੍ਹਿ ਆਰਙਾਦੇਸੇ ਚ ਕਤੇ ਯੋਸ੍ਸ ਟੋ।

੩੪. ਆਵੀ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਆਵੀ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਂ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। ''ਦਿਸਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸ+ਦਸ੍ਸ=ਦਸ+ਦ+ਦਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਾਦੇਸੋ, ਭਯਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ। ਨੀਮ੍ਹਿ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੀ। ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਅਪ੍ਪਵਿਸਯਤਾਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਭਿਨ੍ਨਯੋਗਕਰਣਂ। ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਚ ਹੋਤੇਵ।

੩੫. ਆਸਿਂਸਾਯ+ਮਕੋ

ਆਸਿਂਸਾਯਂ ਗਮ੍ਮਮਾਨਾਯਂ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਅਕੋ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। ਜੀਵ=ਪਾਣਧਾਰਣੇ, ਜੀਵਤੂਤਿ ਜੀਵਕੋ। ਨਨ੍ਦ=ਸਮਿਦ੍ਧਿਯਂ, ਨਨ੍ਦਤੂਤਿ ਨਨ੍ਦਕੋ। ਭਵਤੂਤਿ ਭਵਕੋ।

੩੬. ਕਰਾ ਣਨੋ

ਕਰਤੋ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਣ ਨੋ ਹੋਤਿ। ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਾਰਣਂ। ਕਤ੍ਤੁਰੀਤਿ ਕਿਂ, ਕਰੋਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਕਰਣਂ।

੩੭. ਹਾਤੋ ਵੀਹਿ+ਕਾਲੇਸੁ

ਹਾਤੋ ਵੀਹਿਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਚ ਣਨੋ ਹੋਤਿ। ''ਆਸ੍ਸਾ''ਤਜਾਦਿਨਾ ਯੁਕ, ਜਹਨ੍ਤਿ ਉਦਕਂਤਿ ਹਾਯਨਾ ਵੀਹਯੋ। ਜਹਾਤਿ ਭਾਵੇ ਪਦਤ੍ਥੇਤਿ ਹਾਯਨੋ ਸਂਵਚ੍ਛਰੋ। ਵੀਹਿਕਾਲੇਸੂਤਿ ਕਿਂ, ਜਹਾਤੀਤਿ ਹਾਤਾ।

੩੮. ਵਿਦਾ ਕੂ

ਵਿਦਸ੍ਮਾ ਕੂ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। ਕਕਾਰੋ ‘‘ਕੂਤੋ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ। ਵਿਦਤੀਤਿ ਵਿਦੂ, ਲੋਕਵਿਦੂ।

੩੯. ਵਿਤੋ ਞਾਤੋ

ਵਿਪੁਬ੍ਬਾ ਞਾਇਚ੍ਚੂ+ਸ੍ਮਾ ਕੂ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂ।

੪੦. ਕਮ੍ਮਾ

ਕਮ੍ਮਤੋ ਪਰਾ ਞਾਇਚ੍ਚੂ+ਸ੍ਮਾ ਕੂ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ। ਏਵਂ ਮਤ੍ਤੁਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਕਾਲਞ੍ਞੂ, ਕਤਞ੍ਞੂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। (ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਪਨ ‘‘ਭਰਾਦਿ’’ ਣ੍ਵਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ)।

੪੧. ਕ੍ਵਚਣ

ਕਮ੍ਮਤੋ ਪਰਾ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਕ੍ਵਚਿ ਅਣ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। ਕੁਮ੍ਭਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ, ਅਮਾਦਿਸਮਾਸੋ। ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੀ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ, ਮਾਸਾਕਾਰੋ, ਕਟ੍ਟਕਾਰੋ, ਰਥਕਾਰੋ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ , ਸੁਤ੍ਤਕਾਰੋ, ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੋ, ਟੀਕਾਕਾਰੋ। ਸਰਂ ਲੁਨਾਤੀਤਿ ਸਰਲਾਵੋਤਿ ਓ+ਅਵਾਦੇਸਾ। ਮਨ੍ਤੇ ਅਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਮਨ੍ਤਜ੍ਝਾਯੋ, ਇ=ਅਜ੍ਝੇਨਗਤੀਸੁ, ਅਧਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਏ+ਅਯਾਦੇਸਾ, ਅਧਿਨੋ ਇਸ੍ਸ ਯਕਾਰ+ਚਵਗ੍ਗਾਦਯੋ ਚ।

ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਇਹ ਨ ਹੋਤਿ ‘‘ਆਦਿਚ੍ਚਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਹਿਮਵਨ੍ਤਂ ਸੁਣੋਤਿ, ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ’’। ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ, ਕਮ੍ਮਕਰੋ, ਏਤ੍ਥ ਅਪਚ੍ਚਯੋ।

੪੨. ਗਮਾ ਰੂ

ਕਮ੍ਮਤੋ ਪਰਾ ਗਮਾ ਰੂ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। ਰਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਮਭਾਗਲੋਪੋ। ਵੇਦਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੇਦਗੂ, ਏਵਂ ਪਾਰਗੂ।

ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਧਾਨਤੋ ਸੀਲਾਦੀਸੁਪਿ ਹੋਤਿ। ਭਵਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਭਵਪਾਰਗੂ। ਅਨੁਗਮਨਸੀਲੋ ਅਨੁਗੂ, ਏਵਂ ਅਦ੍ਧਗੂ।

੪੩. ਸਮਾਨ+ਞ੍ਞ+ਭਵਨ੍ਤੁ+ਯਾਦਿਤੂ+ਪਮਾਨਾ ਦਿਸਾ ਕਮ੍ਮੇ ਰੀ+ਰਿਕ੍ਖ+ਕਾ

ਸਮਾਨਾਦੀਹਿ ਯਾਦੀਹਿ ਚੋ+ਪਮਾਨੇਹਿ ਪਰਾ ਦਿਸਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕੇ ਰੀ+ਰਿਕ੍ਖ+ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਜਾਦਿ ਸਜਾਦਿਨੇ+ਕਤ੍ਥਂ’’ਤਿ ਸਮਾਸੇ ‘‘ਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇ+ਨੁਸਰਾਦਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਦਿਸਸ੍ਸ ਇਸਭਾਗਲੋਪੇ ‘‘ਰੀਰਿਕ੍ਖਕੇਸੂ’’ਤਿ ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਸਾਦੇਸੇ ਚ ਸਮਾਨੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਦੀ, ਸਦਿਕ੍ਖੋ। ਕੇ – ‘‘ਨ ਤੇ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾਗਮੇਸੂ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਾਭਾਵੋ, ਸਦਿਸੋ।

੧੨੫. ਸਮਾਨਾ ਰੋ ਰੀ+ਰਿਕ੍ਖ+ਕੇਸੁ

ਸਮਾਨਸਦੂਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਦਿਸਸ੍ਸ ਰ ਹੋਤਿ ਵਾ ਰੀ+ਰਿਕ੍ਖ+ਕੇਸੂਤਿ ਪਕ੍ਖੇ ਦਸ੍ਸ ਰਾਦੇਸੇ ਸਰੀ, ਸਰਿਕ੍ਖੋ, ਸਰਿਸੋ।

੩,੮੬. ਸਬ੍ਬਾਦੀਨ+ਮਾ

ਰੀ+ਰਿਕ੍ਖ+ਕੇਸੁ ਸਬ੍ਬਾਦੀਨ+ਮਾ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਾਦੀ, ਅਞ੍ਞਾਦਿਕ੍ਖੋ, ਅਞ੍ਞਾਦਿਸੋ।

੩,੮੭. ਨੁ+ਕਿ+ਮਿ+ਮਾਨਂ ਟਾ+ਕੀ+ਟੀ

ਰੀ+ਰਿਕ੍ਖ+ਕੇਸੁ ਨੁ+ਕਿਂ+ਇਮਸਦ੍ਦਾਨਂ ਟਾ+ਕੀ+ਟੀ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਟਕਾਰਾ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸਤ੍ਥਾ। ਭਵਾਦੀ ਭਵਾਦਿਕ੍ਖੋ ਭਵਾਦਿਸੋ, ਕੀਦੀ ਕੀਦਿਕ੍ਖੋ ਕੀਦਿਸੋ, ਅਯਮਿਵ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਈਦੀ ਈਦਿਕ੍ਖੋ ਈਦਿਸੋ। ਆਕਾਰੇ ਯਾਦੀ ਯਾਦਿਕ੍ਖੋ ਯਾਦਿਸੋ, ਤਜਾਦੀ ਤਜਾਦਿਕ੍ਖੋ ਤਜਾਦਿਸੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩,੮੮. ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਾਨਂ ਤਾਮੇ+ਕਸ੍ਮਿਂ

ਰੀ+ਰਿਕ੍ਖ+ਕੇਸੁ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਾਨਂ ਤਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤੇ+ਕਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਤ੍ਵਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਾਦੀ ਮਾਦੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਕਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਕਿਂ, ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸੋ ਅਮ੍ਹਾਦਿਸੋ।

੩,੮੯. ਤਂ+ਮ+ਮਞ੍ਞਤ੍ਰ

ਰੀਰਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤੁਤੋ+ਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਾਨ+ਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਤਂ+ਮਂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ। ਤ੍ਵਂ ਦੀਪੋ ਏਸਂ, ਅਹਂ ਦੀਪੋ ਏਸਂਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਤਂਦੀਪਾ ਮਂਦੀਪਾ। ਤ੍ਵਂ ਸਰਣ+ਮੇਸਂ, ਅਹਂ ਸਰਣ+ ਮੇਸਨ੍ਤਿ ਤਂਸਰਣਾ ਮਂਸਰਣਾ। ਤਯਾ ਯੋਗੋ ਤਯਜੋਗੋ, ਮਯਾ ਯੋਗੋ ਮਯਜੋਗੋਤਿ ਅਮਾਦਿਸਮਾਸੇ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ।

੩,੯੦. ਵੇ+ਤਸ੍ਸੇ+ਟ

ਰੀ+ਰਿਕ੍ਖ+ਕੇਸੁ ਏਤਸ੍ਸ ਏਟ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਏਦੀ ਏਤਾਦੀ, ਏਦਿਕ੍ਖੋ ਏਤਾਦਿਕ੍ਖੋ, ਏਦਿਸੋ ਏਤਾਦਿਸੋ।

੪੪. ਭਾਵਕਾਰਕੇ ਸ੍ਵ+ਘਣ ਘ ਕਾ

ਭਾਵੇ ਕਾਰਕੇ ਚ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਅ ਘਣ ਘ ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਂ।

ਅਪਚ੍ਚਯੋ-ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਪਗ੍ਗਹੋ, ਏਵਂ ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਧਰੋ, ਏਵਂ ਵਿਨਯਧਰੋ। ਤਥਾ ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਤਕ੍ਕਰੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਹਿਤਕਰੋ, ਦਿਵਸਕਰੋ, ਦਿਨਕਰੋ, ਦਿਵਾਕਰੋ, ਨਿਸਾਕਰੋ, ਧਨੁਂ ਗਣ੍ਹੀਤਿ ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ। ਏਵਂ ਕਵਚਗ੍ਗਹੋ। ਦਦ=ਦਾਨੇ, ਸਬ੍ਬਕਾਮਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦੋ, ਸਬ੍ਬਦਦੋ। ਆਤੋ ‘‘ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ‘‘ਰਸ੍ਸੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਰਸ੍ਸੇ ਚ ਅਨ੍ਨਂ ਦਦਾਤੀਤਿ ਅਨ੍ਨਦਦੋ, ਏਵਂ ਧਨਦੋ। ਸਂਪੁਬ੍ਬੋ ਧਾ=ਧਾਰਣੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਸਨ੍ਧਹਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਧੋ। ਨੀ=ਪਾਪਨੇ, ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਵਿਨੇਸਿ ਵਿਨੇਤਿ ਵਿਨੇਸ੍ਸਤਿ ਏਤੇਨ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯੋ, ਏ+ਅਯਾਦੇਸਾ। ਨਯਨਂ ਨਯੋ। ਸਿ=ਸੇਵਾਯਂ, ਨਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਨਿਸ੍ਸੀਯਤੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਸਿ=ਸਯੇ, ਅਨੁਸਯਿ ਅਨੁਸੇਤਿ ਅਨੁਸੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਨੁਸਯੋ। ਇ=ਗਤਿਮ੍ਹਿ, ਪਤਿਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲ+ਮੇਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਂ+ਉਪੁਬ੍ਬੋ, ਦਾਗਮੇ ਸਮੁਦਯੋ । ਚਿ=ਚਯੇ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤੇ+ਨੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਂ ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ‘‘ਨਿਤੋ ਚਿਸ੍ਸ ਛੋ’’ਤਿ ਚਿਸ੍ਸ ਛੋ। ਉਚ੍ਚਯਨਂ ਉਚ੍ਚਯੋ, ਸਂਚਯੋ। ਖਿ=ਖਯੇ, ਖਯਨਂ ਖਯੋ। ਜਿ=ਜਯੇ, ਵਿਜਯਨਂ ਵਿਜਯੋ, ਜਯੋ। ਕੀ=ਦਬ੍ਬਵਿਨੀਮਯੇ, ਵਿਕ੍ਕਯਨਂ ਵਿਕ੍ਕਯੋ, ਕਯੋ। ਲੀ=ਸਿਲੇਸਨੇ, ਅਲ੍ਲੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਲਯੋ, ਲਯੋ। (ਇਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾ)।

ਆਸੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਸ੍ਸਵਾ, ਆਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ। ਪਟਿਸ੍ਸਵਨਂ ਪਟਿਸ੍ਸਵੋ। ਸੁ=ਪਸ੍ਸਵਨੇ, ਆਭਵਗ੍ਗਾ ਸਵਨ੍ਤੀਤਿ ਆਸਵਾ। ਰੁ=ਸਦ੍ਦੇ ਰਵਤੀਤਿ ਰਵੋ। ਭਵਤੀਤਿ ਭਵੋ। ਪਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਭਵੋ। ਲੂ=ਛੇਦਨੇ, ਲਵਨਂ ਲਵੋ। (ਉਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾ)।

ਚਰ=ਚਰਣੇ, ਸਂਚਰਣਂ ਸਂਚਰੋ। ਦਰ=ਵਿਦਾਰਣੇ, ਆਦਰਨਂ ਆਦਰੋ। ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਆਗਮਨਂਤਿ ਵਾ ਆਗਮੋ। ਸਪ੍ਪ=ਗਮਨੇ, ਸਪ੍ਪਤੀਤਿ ਸਪ੍ਪੋ। ਦਿਬ੍ਬਤੀਤਿ ਦੇਵੋ। ਪਕ੍ਕਮਨਂ ਪਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਵਾ ਪਕ੍ਕਮੋ, ਏਵਂ ਵਿਕ੍ਕਮੋ। ਚਰ=ਚਰਣੇ, ਵਨਂ ਚਰਤੀਤਿ

ਵਨਚਰੋ। ਕਾਮੋ ਅਵਚਰਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਲੋਕੋ, ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਚਰੋ। ਪਾਦੇਨ ਪਿਵਤੀਤਿ ਪਾਦਪੋ। ਏਵਂ ਕਚ੍ਛਪੋ। ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਹਤੀਤਿ ਸਿਰੋਰੁਹੋ, ਮਨਾਦਿਤ੍ਤਾ ਓ। ਗੁਹਾਯਂ ਸਯਤੀਤਿ ਗੁਹਾਸਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾ। ਪਬ੍ਬਤੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਾ ਨਦੀ, ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਂ ਭਸ੍ਮਂ। ਏਵਂ ਥਲਟ੍ਠਂ ਜਲਟ੍ਠਂ।

ਕਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇ ਦੁਮ੍ਹਿ ਅਕਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇ ਸੁ+ਈਸਂ+ਸੁਖ ਉਪਪਦੇਸੁ-ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਰੀਯਤਿ ਕਰਣਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਰਂ। ਏਵਂ ਦੁਸ੍ਸਯੋ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਭਰੀਯਤੀਤਿ ਦੁਬ੍ਭਰੋ ਮਹਿਚ੍ਛੋ। ਏਵਂ ਦੁਰਕ੍ਖਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਈਸਂ ਸਯਤੀਤਿ ਈਸਂਸਯੋ, ਏਵਂ ਸੁਖਸਯੋ। ਈਸਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਈਸਕ੍ਕਰਂ ਕਮ੍ਮਂ। ਸੁਖੇਨ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਸੁਕਰਂ ਪਾਪਂ ਬਾਲੇਨ। ਏਵਂ ਸੁਭਰੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਸੁਦਸ੍ਸਂ ਪਰਵਜ੍ਜਂ, ਸੁਬੋਧ+ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਦਿਅਮਾਦਿਸਮਾਸਾ।

ਘਣ-ਭਵਤੀਤਿ ਭਾਵੋ, ਓ+ਆਵਾਦੇਸਾ। ਅਯ=ਇਤਿ ਦਣ੍ਡਕਧਾਤੁ, ਅਯਤਿ ਇਤੋਤਿ ਆਯੋ, ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਉਪਹਨਤੀਤਿ ਉਪਘਾਤੋ, ''ਹਨਸ੍ਸ ਘਾਤੋ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਘਾਤਾਦੇਸੋ। ਰਞ੍ਜਤੀਤਿ ਰਾਗੋ, ''ਕਗਾ ਚਜਾਨਂ ਘਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਜਸ੍ਸ ਗੋ। ਰਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਰਾਗੋ। ''ਅਸ੍ਸਾ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਆ, ਪਜ੍ਜਤੇ+ਨੇਨਾਤਿ ਪਾਦੋ। ਤੁਦ=ਬਜਥਨੇ, ਪਤੁਜ੍ਜਤੇ+ਨੇਨਾਤਿ ਪਤੋਦੋ। ਜਰੀਯਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਜਾਰੋ, ਏਵਂ ਦਾਰੋ। ਭਜੀਯਤੀਤਿ ਭਾਗੋ। ਏਵਂ ਭਾਰੋ। ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਲਾਭੋ। ਵਿ+ਓਪੁਬ੍ਬੋ, ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਵੋਹਾਰੋ। ਦਿਯਜਤੀਤਿ ਦਾਯੋ, ਯੁਕ। ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵਿਘਾਤੋ। ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਿਹਾਰੋ। ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਆਰਾਮੋ। ਪਚਨਂ ਵਾ ਪਾਕੋ, ਚਸ੍ਸ ਕੋ। ਚਜਨਂ ਚਾਗੋ। ਯਜਨਂ ਯਾਗੋ। ਰਜਨਂ ਰਾਗੋ।

੧੨੭. ਅਨ+ਘਣਸ੍ਵਾ+ਪਰੀਹਿ ਲ਼ੋ

ਆ+ਪਰੀਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਦਹਸ੍ਸ ਲ਼ੋ ਹੋਤ+ਨ+ਘਣਸੁ। ਪਰਿਦਹਨਂ ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ। ਏਵਂ ਦਾਹੋ। ਭਞ੍ਜਨਂ ਸਙ੍ਗੋ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਗੋ। ਸਂਖਰਨਂ ਸਂਖਾਰੋ, ''ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਖੋ''ਤਿ ਕਸ੍ਸ ਖੋ। ਏਵਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ। ''ਪੁਰਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਕਰਸ੍ਸ ਖੋ, ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ, ਏਤ੍ਤਂ ਤਦਮਿਨਾਦਿਪਾਠਾ। ਏਵਂ ਉਪਕਾਰੋ, ਗਾਹੋ।

ਘ-ਵਚਤੀਤਿ ਵਕੋ। ਸਿਚ=ਪਗ੍ਘਰਣੇ, ਸੇਚਨਂ ਸੇਕੋ। ਏਵਂ ਸੋਕੋ, ਏਓਵਦੁਦ੍ਧਿਯੋ। ਯੁਞ੍ਜਨਂ ਯੋਗੋ।

ਕ-ਪੀ=ਤਪ੍ਪਨੇ, ਪੀਨੇਤੀਤਿ ਪੀਯੋ, ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ, ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮਿਯਙੁਵਙ ਸਰੇ''ਤਿ ਇਯਙ। ਖਿਪ=ਪੇਰਣੇ, ਖਿਪਤੀਤਿ ਖਿਪੋ। ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੁਜ+ਨੇਨਾਤਿ ਭੁਜੋ। ਯੁਧ=ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ ਆਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਆਯੁਧਂ।

੪੫. ਦਾਧਾਤ੍ਵਿ

ਦਾਧਾਤੋ ਬਹੁਲ+ਮਿ ਹੋਤਿ ਭਾਵਕਾਰਕੇਸੁ। ਦਾ=ਦਾਨੇ, ਆਦਿਯਤੀਤਿਆਦਿ। ਏਵਂ ਉਪਾਦਿ। ਧਾ=ਧਾਰਣੇ, ਉਦਕਂ ਦਧਾਤੀਤਿ ਉਦਧਿ, ''ਸਞ੍ਞਾਯ+ਮੁਦੋ+ਦਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਉਦਕਸ੍ਸ ਉਦਾਦੇਸੋ। ਜਲਂ ਧਿਯਤੇ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਜਲਧਿ। ਵਾਲਾਨਿ ਧੀਯਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਾਲਧਿ। ਸਨ੍ਧੀਯਤਿ ਸਨ੍ਧਾਤੀਤਿ ਵਾ ਸਨ੍ਧਿ। ਧੀਯਤੀਤਿ ਧਿ। ਵਿਧੀਯਤਿ ਵਿਧਾਤਿ ਵਿਧਾਨਂ ਵਾ ਵਿਧਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਦਧਾਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ।

੪੬. ਵਮਾਦੀਹਜ+ਥੁ

ਵਮਾਦੀਹਿ ਭਾਵਕਾਰਕੇਸ੍ਵ+ਥੁ ਹੋਤਿ। ਵਮ=ਉਗ੍ਗਿਰਣੇ, ਵਮਨਂ ਵਮੀਯਤੀਤਿ ਵਾ ਵਮਥੁ। ਵੇਪ+ਕਮ੍ਪ=ਚਲਨੇ, ਵੇਪਨਂ ਵੇਪਥੁ।

੪੭. ਕ੍ਵਿ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਕ੍ਵਿ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲੰ ਭਾਵਕਾਰਕੇਸੁ। ਕਕਾਰੋ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਕਾਰਿਯਤ੍ਥੋ।

੧੫੯. ਕ੍ਵਿਸ੍ਸ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਪਰਸ੍ਸ ਕ੍ਵਿਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਭੂ। ਏਵਂ ਵਿਭਵਤੀਤਿ ਵਿਭੂ, ਅਭਿਭੂ, ਸਯਮ੍ਭੂ। ਤਥਾ ਧੁ=ਕਮ੍ਪਨੇ, ਸਨ੍ਧੁਨਾਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧੁ। ਵਿਭਾਤੀਤਿ ਵਿਭਾ। ਪਭਾਤੀਤਿ ਪਭਾ। ਸੰਗਮ੍ਮ ਭਾਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਭਾ, ''ਕ੍ਵਿਮ੍ਹਿ ਲੋਪੋ+ਨ੍ਤਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਭੁਜੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਭੁਜਗੋ। ਏਵਂ ਉਰਗੋ। ਤੁਰਂ=ਸੀਘਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਤੁਰਙ੍ਗੋ। ਖੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਖਗੋ। ਵਿਹਾਯਸੇ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਹਗੋ, ਤਦਮਿਨਾਦਿਪਾਠਾ ਵਿਹਾਦੇਸੋ। ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਗੋ। ਏਵਂ ਅਗੋ, ''ਨਗੋ ਵਾ+ਪ੍ਪਾਣਿਨੀ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਨਞਸਮਾਸੇ ਟਾਦੇਸਨਿਸੇਧੋ। ਜਨ=ਜਨਨੇ, ਕਮ੍ਮਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਜੋ, ਅਮਾਦਿਸਮਾਸੋ, ਕਮ੍ਮਜੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਕਮ੍ਮਜਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ, ਕਮ੍ਮਜਂ ਰੂਪਂ। ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤੁਜਂ, ਉਤੁਜਂ, ਆਹਾਰਜਂ। ਅਤ੍ਤੁਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਵਾਰਿਮ੍ਹਿ ਜਾਤੋ ਵਾਰਿਜੋ। ਏਵਂ ਥਲਜੋ। ਪਙ੍ਕਜਂ। ਜਲਜਂ। ਅਣ੍ਡਜਂ। ਸਰਸਿਜਂ, ਉਪਪਦਸਮਾਸੇ ਬਹੁਲਂਵਿਧਾਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ''ਮਨਾਦੀਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਿਆਦੇਸੋ। ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਾਤੋ ਦ੍ਵਿਜੋ, ''ਤਦਮਿਨਾ'' ਦਿਨਾ ਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂਲੋਪੋ। ਪਚ੍ਛਾ ਜਾਤੋ ਅਨੁਜੋ। ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾ। ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਏਵਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। ਞਾ=ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾ। ਹਿਤੇਸਿਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਞਾਯਤੀਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾ। ਸੋ ਏਵ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ, ''ਸਕਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਯੋ। ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾ। ਕ੍ਵਿਦਨ੍ਤਾ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਂ ਨ ਜਹਨ੍ਤਿ, ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪਾਦਯਨ੍ਤਿ।

੪੮. ਅਨੋ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਭਾਵਕਾਰਕੇਸੁ ਅਨੋ ਹੋਤਿ। ਨਨ੍ਦ=ਸਮਿਦ੍ਧਿਯਂ, ਭਾਵੇ-ਨਨ੍ਦਿਯਤੇ ਨਨ੍ਦਨਂ। ਕਮ੍ਮੇ-ਅਨਨ੍ਦੀਯਿਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦੀਯਤਿ ਨਨ੍ਦੀਯਿਸ੍ਸਤਿ ਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਨ੍ਦਨਂ ਵਨਂ। ਗਹਨਂ ਗਹਨੀਯਂ ਵਾ ਗਹਣਂ, ''ਤਥਨਰਾ'' ਦਿਨਾ ਨਸ੍ਸ ਣੋ। ਗਣ੍ਹਨਂ, ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਨੋ। ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਚਰਣਂ। ਭੁਯਤੇ ਭਵਨਂ। ਹੁਯਤੇ ਹਵਨਂ। ਰੁਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ ਰੁਨ੍ਧਨਂ ਰੋਧਨਂ ਵਾ। ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਭੁਞ੍ਜਨਂ ਭੋਜਨਂ ਵਾ। ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਬੁਜ੍ਝਨਂ, ''ਪਦਾਦੀਨਂ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਯੁਕ। ਬੋਧਨਂ ਵਾ। ਸੁਤਿ ਸੁਯਜਤਿ ਵਾ ਸਵਨਂ। ਪਾਪੀਯਤੀਤਿ ਪਾਪੁਣਨਂ, ''ਸਕਾਪਾਨਂ ਕੁਕ+ਕੂ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਕੁਆਗਮੇ ਨਾਗਮੇ ਚ ਤਸ੍ਸ ਣੋ ਚ। ਪਾਲੀਯਤੀਤਿ ਪਾਲਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਤ੍ਤੁਰਿ-ਰਜਂ ਹਰਤੀਤਿ ਰਜੋਹਰਣਂ ਤੋਯਂ। ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਘਾ=ਗਨ੍ਧੋਪਾਦਾਨੇ, ਘਾਯਤੀਤਿ ਘਾਨਂ। ਞਾ=ਚਿਨ੍ਤਾਯਂ, ਞਾਯਤੀਤਿ ਞਾਨਂ। ਕਰੋਤਿ ਅਨੇਨਾਤਿ ਕਾਰਣਂ, ਦੀਘੋ। ਵਿਆਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਬਜਾਕਰਣਂ। ਪੂਰਤਿ+ਨੇਨਾਤਿ ਪੂਰਣਂ। ਦੀਯਤੇ+ਨੇਨਾਤਿ ਦਾਨਂ। ਪਮੀਯਤੇ+ਨੇਨਾਤਿ ਪਮਾਣਂ। ਵੁਚ੍ਚਤੇ+ਨੇਨਾਤਿ ਵਚਨਂ। ਪਨੁਦਤਿ ਪਨੁਜ੍ਜਤੇ+ਨੇਨਾਤਿ ਵਾ ਪਨੁਦਨਂ। ਸੂਦ=ਪਗਰਣੇ, ਸੂਦਤਿ ਸੁਜ੍ਜਤੇ+ਨੇਨਾਤਿ ਵਾ ਸੂਦਨੋ। ਸੁਣਾਤਿ ਸੁਯਤੇ+ਨੇਨੇਤਿ ਵਾ ਸਵਨਂ। ਲੁਯਤਿ ਲੁਯਤੇ+ਨੇਨੇਤਿ ਵਾ ਲਵਨਂ। ਏਵਂ ਨਯਨਂ। ਪੁਨਾਤਿ ਪੁਯਤੇ+ਨੇਨੇਤਿ ਵਾ ਪਵਨੋ। ਸਮੇਤੀਤਿ ਸਮਣੋ ਸਮਨਂ ਵਾ। ਤਥਾ ਭਾਵੇਤਿ ਭਾਵੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾ ਭਾਵਨਂ। ਏਵਂ ਪਾਚਨਂ ਪਾਚਾਪਨਂ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਅਨ+ਸਣਸ੍ਵਾ ਪਰੀਹਿ ਲ਼ੋ''ਤਿ ਲ਼ੋ, ਆਲ਼ਾਹਨਂ।

ਅਧਿਕਰਣੇ-ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਸਿਨ੍ਤਿ ਠਾਨਂ। ਏਵਂ ਸਯਨਂ, ਸੇਨਂ ਵਾ ਆਸਨਂ। ਅਧਿਕਰੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਧਿਕਰਣਂ।

ਸਮ੍ਪਦਾਨਾਪਾਦਾਨੇਸੁ-ਸਮ੍ਮਾ ਪਦੀਯਤੇ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ। ਅਪੇਚ੍ਚ ਏਤਸ੍ਮਾ ਆਦਦਾਤੀਤਿ ਅਪਾਦਾਨਂ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਚਲਨਾਦੀਹਿਪਿ ਸੀਲਸਾਧੁਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਅਨੋ, ਚਲਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚਲਨੋ ਏਵਂ ਜਲਨੋ, ਕੋਧਨੋ, ਕੋਪਨੋ। ਮਣ੍ਡ=ਭੁਸਨੇ, ਮਣ੍ਡੇਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਮਣ੍ਡਨੋ। ਏਵਂ ਭੂਸਨੋ। ''ਅਞ੍ਞਾਤ੍ਰੂਪੀ''ਤਿ ਓਕਾਰਨਿਸੇਧੋ।

੪੯. ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮ+ਣ+ਕ੍ਤਿ+ਕ+ਯਕ+ਯਾ ਚ

ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇ ਕਾਰਕੇ ਚ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਅਆਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨੇ ਚ ਬਹੁਲਂ।

ਅ-ਜਰ=ਵਯੋਹਾਨਿਯਂ, ਜਿਰਤਿ ਜਿਰਣਂ ਵਾ ਜਰਾ। ''ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮ+ਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਆਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਪਦਾ। ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਾ, ਆਪਦਾ। ਉਪਾਦੀਯਤੀਤਿ ਉਪਾਦਾ। ਇਕ੍ਖ+ਚਕ੍ਖ=ਦਸ੍ਸਨੇ, ਉਪਇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ। ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨ+ਮੇਓ ਲੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਕਾਰੋ। ਚਿਨ੍ਤਨਂ ਚਿਨ੍ਤਾ। ਸਿਕ੍ਖ=ਵਿਜ੍ਜੋਪਾਦਾਨੇ, ਸਿਕ੍ਖਨਂ ਸਿਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾ। ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖਾ। ਇਚ੍ਛਨਂ ਇਚ੍ਛਾ। ''ਗਮਯਮਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਚ੍ਛਙ੍ਗਾਦੇਸੋ। ਪੁਚ੍ਛ=ਪੁਚ੍ਛਨੇ, ਪੁਚ੍ਛਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਮਿਧ+ਮੇਧ=ਸਙ੍ਗਮੇ, ਅਪਠਿਤਧਾਤੁ, ਮੇਧਨਂ ਮੇਧਾ। ਏਵਂ ਗੁਧ=ਪਰਿਵੇਠਨੇ, ਗੋਧਨਂ ਗੋਧਾ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਨਂ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ। ਏਵਂ ਵੀਮਂਸਾ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਾ, ਪਿਪਾਸਾ, ਪੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਈਹਨਂ ਈਹਾ।

ਣ-ਕਰਣਂ ਕਾਰਾ, ''ਅਸ੍ਸਾ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ ਆ ਹੋਤਿ, ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ। ਹਰਣਂ ਹਾਰਾ ਮੁਤ੍ਤਾਵਲਿ। ਤਰਣਂ ਤਾਰਾ, ਧਰਣਂ ਧਾਰਾ। ਅਰਣਂ ਆਰਾ।

ਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿ ਸਦ੍ਦੂਮ੍ਹਿ, ਰੁਲ੍ਹਿਯਾ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਕ੍ਤਿ-ਸਮ੍ਭੁਵਨਂ ਸਮ੍ਭੁਤਿ। ''ਨ ਤੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਸਵਨਂ ਸੁਤਿ। ਨਯਨਂ ਨਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾ ਨੀਤਿ। ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਮਤਿ, ''ਗਮਾਦਿਰਾਨਂ ਲੋਪੋਨ੍ਤਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਗਮਾਦਿਤ੍ਤਾ ਨਲੋਪੋ। ਗਮਨਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵਾ ਗਤਿ। ਉਪਹਨਨਂ ਉਪਹਤਿ। ਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਰਮਨਂ ਵਾ ਰਤਿ। ਤਨਨਂ ਤਤਿ। ਨਿਯਮਨਂ ਨਿਯਤਿ। ਭੁਞ੍ਜਨਂ ਭੁਤ੍ਤਿ। ਯੁਞ੍ਜਨਂ ਯੁਤ੍ਤਿ, ਪਰਰੂਪਂ। ਏਵਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਯਜ=ਦੇਵਪੂਜਾਸਙ੍ਗਤਿਕਰਣਦਾਨੇਸੁ, ਯਜਨਂ ਇਟ੍ਠਿ, ''ਯਜਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਟਿਯੀ''ਤਿ ਟਿਆਦੇਸੋ, ''ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਠੇ, ਪਰਰੂਪਪਠਮਕ੍ਖਰਾ ਚ। ਸਾਸਨਂ ਸਿਟ੍ਠਿ, ''ਸਾਸਸ੍ਸ ਸਿਸ ਵਾ''ਤਿ ਸਿਸ, ਸਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਠੋ''ਤਿ ਠਾਦੇਸੋ। ਭੇਦਨਂ ਭਿਜ੍ਜਤੇਤਿ ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿ। ਭਜ=ਸੇਵਾਯਂ, ਭਜਨਂ ਭਤ੍ਤਿ। ਤਨ=ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਤਨੋਤੀਤਿ ਤਨ੍ਤਿ, ਨਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਦਿ।

ਕ-ਗੁਹਨ੍ਤੀ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੁਹਾ, ਓਕਾਰਨਿਵੁਤ੍ਤਿ। ਰੁਜਤੀਤਿ ਰੁਜਾ। ਮੋਦਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਮੁਦਾ ਨਾਮ ਮੁਦਿਤਾ।

ਯਕ-ਵਿਦ=ਞਾਣੇ, ਵਿਦਨਂ ਵਿਦਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਦਸ੍ਸ ਜੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ। ਯਜਨਂ ਇਜ੍ਜਾ, ਟਿਆਦੇਸੋ।

ਯ-ਸਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸੇਯਜਾ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਅਜ=ਵਜ=ਗਮਨੇ, ਸਮਜਨਂ ਸਮਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਸਮਜ੍ਜਾ। ਪਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਬ੍ਬਜਨਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ। ਤਵਗ੍ਗਵਰਣਾ''ਦਿਮ੍ਹਿ ''ਚਵਗ੍ਗਬਯਞਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਵਸ੍ਸ ਬੇ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ। ਊਮ੍ਹਿ ਪਰਿਚਰਣਂ ਪਰਿਚਰਿਯਾ। ਜਾਗਰਣਂ ਜਾਗਰਿਯਾ।

ਅਨ-ਪਯੋਜਕੇ ਕਾਰਿਯਧਾਤੁਤੋ ਕਤ੍ਤੁ ਪਯੋਜਨਂ ਕਾਰਣਂ, ਏਕਾਰਨਿਸੇਧੋ ਨਸ੍ਸ ਣੋ ਚ। ਏਵਂ ਹਰਿਤੁਂ ਪਯੋਜਨਂ ਹਾਰਣਂ। ਵਿਦ=ਅਨੁਭਵੇ, ਵਿਤ੍ਤਿ ਵੇਦਯਤੀਤਿ ਵਾ ਵੇਦਨਾ। ਵਨ੍ਦ=ਅਭਿਵਾਦਨਥੁਤੀਸੁ, ਵਨ੍ਦਨਂ ਵਨ੍ਦਨਾ। ਉਪਾਸਨਂ ਉਪਾਸਨਾ। ਚਿਤ=ਸਂਚੇਤਨਾਯਂ, ਚੇਤਯਤੀਤਿ ਚੇਤਨਾ। ਦੇਸਿਯਤੀਤਿ ਦੇਸਨਾ। ਭਾਵਿਯਤੀਤਿ ਭਾਵਨਾ।

੫੦. ਜਾਹਾਹਿ ਨਿ

ਜਾ=ਵਯੋਹਾਨਿਮ੍ਹਿ, ਹਾ=ਚਾਗੇ, ਇਮੇਹਿ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਨਿ ਹੋਤਿ। ਜਾਨਂ=ਵਯਪਰਿਪਾਕੋ ਜਾਨਿ। ਹਾਨਂ ਹਾਨਿ।

੫੧. ਕਰਾ ਰਿਰਿਯੋ

ਕਰਤੋ ਰਿਰਿਯੋ ਹੋਤਿ+ਤ੍ਥਿਯਂ। ਰਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਰਲੋਪੇ ਕਰਣਂ ਕਿਰਿਯਾ। ''ਕ੍ਰਿਯਾ''ਤਿ ''ਤੁਂਤਾਯੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਮ੍ਹਿ ''ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਰਿਯਰਮ੍ਹਿ ਅਰਲੋਪੋ, ਰਿਕਾਰੋ ਕਕਾਰੇ+ਨੁਬਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

੫੨. ਇ+ਕਿ+ਤੀ ਸਰੂਪੇ

ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਰੂਪੇ+ਭਿਧੇਯਜੇ ਏਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਚਇਚ੍ਛ+ਯਂ ਧਾਤੁ ਏਵ ਵਚਿ। ਏਵਂ ਯੁਧਿ। ''ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਖੋ''ਤਿ ਵਿਕਰਣਸ੍ਸ ਞਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ''ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲੋ''ਤਿ ਲੋ, ਪਚਤਿ। ਅਕਾਰੋ ਕਕਾਰੋਤਿ ਘਣਨ੍ਤੇਨ ਕਾਰਸਦ੍ਦੇਨ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ।

੫੩. ਸੀਲਾ+ਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਾ+ਵਸ੍ਸਕੇਸੁ ਣੀ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਣੀ ਹੋਤਿ ਸੀਲਾਦੀਸੁ। ਸਂਸ=ਪਸਂਸਨੇ, ਪਿਯਪੁਬ੍ਬੋ, ਪਿਯਂ ਪਸਂਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਪਿਯਪਸਂਸੀ ਰਾਜਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਿਯਂ ਪਸਂਸਤਿ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਾਧੁ ਵਾਤਿ ਪਿਯਪਸਂਸੀ, ਪਿਯਪਸਂਸਨੀ, ਪਿਯਪਸਂਸਿ ਕੁਲਂ, ਆਵੁਦ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਤਥਾ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ, ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ। ਸੀਘਯਾਯੀਤਿ ''ਅਸ੍ਸਾ+ਣਾਪਿਮ੍ਹੀ ਯੁਕ'' ਇਤਿ ਯੁਕ। ਪਾਪਕਾਰੀ, ਮਾਲਕਾਰੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਣ੍ਹਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਉਣ੍ਹਭੋਜੀ, ''ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਓਕਾਰੋ।

ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇ-ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ ਖੀਰਂ ਪਿਵਤੀਤਿ ਖੀਰਪਾਯੀ, ਯੁਕ। ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਵਸ੍ਸਕਾਰੀ। ''ਸਜਾਦਿ ਸਜਾਦਿਨੇ+ਕਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਸਮਾਸੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ਚ ਕਤੇ ''ਲੋਪੋ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ। ਸਤਨ੍ਤਾਯੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਹੁਲਂਵਿਧਾਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਅਲੋਪੇ ਅਮਾਦਿਸਮਾਸਪਟਿਸੇਧੇ ਚ ਕਤੇ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਂ।

ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇਪਿ ''ਣੀ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਸਾਧੁਕਾਰੀ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਭੋਜੀ। ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨੀ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਧਾਰੀ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਾਧੁਕਰਣਂ ਸਾਧੁਕਾਰੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਾਧੁਕਾਰੀਤਿ ਘਣਨ੍ਤਾ ਈ।

੫੪. ਥਾਵਰਿ+ਤ੍ਤੁਰ ਭਙ੍ਗੁਰ ਭਿਦੁਰ ਭਾਸੁਰ ਭਸ੍ਸਰਾ

ਏਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਸੀਲੇ ਗਮਜਮਾਨੇ। ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨਾ ਵਰਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਥਾਸ੍ਸ ਥੋ ਚ, ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਥਾਵਰੋ। ਇ=ਅਜ੍ਝੇਨਗਤੀਸੁ , ਤੁਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਇਤ੍ਤੁਰੋ। ਭਞ੍ਜ=ਓਮਦ੍ਦਨੇ, ਭਜ੍ਜਤੇ ਸਯਮੇਵ ਭਜ੍ਜਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤੁਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਭਙ੍ਗੁਰੋ, ਕਮ੍ਮੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਵਾ ਗੁਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਭਿਜ੍ਜਤੇ ਸਯਮੇਵ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਭਿਦੁਰੋ, ਏਤ੍ਥ ਕੁਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਕਾਰੋ+ਨੁਬਨ੍ਧੋ। ਪਰਭਞ੍ਜਨਵਿਸਯੇਸੁਪਿ ਉਦਾਹਰਣੇਸੁ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਕੇਚਿ ''ਦੋਸਨ੍ਧਕਾਰਭਿਦ੍ਦੁਰੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਭਾਸਤਿ ਦਿਪ੍ਪਤੀਤਿ ਭਾਸੁਰੋ, ਉਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਰਪਚ੍ਚਯੇ ਭਸ੍ਸਰੋ, ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਰਸ੍ਸੋ। (ਤੇਕਾਲਿਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ)।

੫੫. ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭੂਤੇ ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੁ+ਕ੍ਤਾਵੀ

ਭੂਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੁ+ਕ੍ਤਾਵੀ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ। ਵਿਜਿਨੀਤਿ ਵਿਜਿਤਵਾ ਵਿਜਿਤਾਵੀ, ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੁ ਦਣ੍ਡਿਸਮਂ। ਹੁ=ਹਵਨੇ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਅਹਵੀਤਿ ਹੁਤਵਾ ਹੁਤਾਵੀ, ਹੁਤਾਵਿਨੀ ਹੁਤਵਾਨੀ। ''ਭੂਤੇ''ਤਿ ਯਾਵ ''ਆਹਾਰਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ।

੫੬. ਕ੍ਤੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁਤਿ

ਭਾਵੇ ਕਮ੍ਮੇ ਚ ਭੂਤੇ ਕ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਸਨੰ ਆਸਿਤੰ ਭਵਤਾ, ਵਿ। ਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਕਤੋ ਕਟੋ ਭਵਤਾ, ''ਗਮਾਦਿਰਾਨੰ'' ਤਜਾਦਿਨਾ ਰਲੋਪੋ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ।

੫੭. ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚਾ+ਰਮ੍ਭੇ

ਕ੍ਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿਕ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਯਥਾਪਤ੍ਤੁਞ੍ਚ, ਪਕਰੀਤਿ ਪਕਤੋ ਭਵੰ ਕਟੰ। ਪਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਕਤੋ ਕਟੋ ਭਵਤਾ। ਪਸੁਪੀਤਿ ਪਸੁਤ੍ਤੋ ਭਵੰ। ਪਸੁਪੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਸੁਤ੍ਤੰ ਭਵਤਾ, ਪਰਰੂਪੰ।

੫੮. ਠਾ+ਸ ਵਸ ਸਿਲਿਸ ਸੀ ਰੁਹ ਜਰ ਜਨੀਹਿ

ਠਾਦੀਹਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਯਥਾਪਤ੍ਤੁਞ੍ਚ। ਉਪਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਉਪਟ੍ਠੀਤੋ ਭਵੰ ਗੁਰੁੰ। ਉਪਟ੍ਠੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਗੁਰੁ ਭੋਤਾ, ''ਠਾਸ੍ਸੀ''ਤਿ ਠਾਸ੍ਸ ਇ। ਏਵੰ ਉਪਾਸੀਤਿ ਉਪਾਸਿਤੋ। ਉਪਾਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪਾਸਿਤੋ। ''ਵਿ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿ। ਅਨੁਵੁਸਿ ਅਨੁਵੁਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਅਨੁਵੁਸੀਤੋ। ''ਅਸ੍ਸੂ''ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਉਕਾਰੋ। ਆਪੁਬ੍ਬੋ ਸਿਲਿਸ=ਆਲਿਙ੍ਗਨੇ, ਆਸਿਲੇਸਿ ਆਸਿਲੇਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਆਸਿਲਿਟ੍ਠੋ। ''ਸਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਠੋ''ਤਿ ਠੇ ਪਰਰੂਪੰ ਪਠਮਕ੍ਖਰਞ੍ਚ। ਅਧਿਸਯਿ ਅਧਿਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਅਧਿਸਯਿਤੋ ਖਟੋਪਿਕੰ ਭਵੰ, ਅਧਿਸਯਿਤਾ ਖਟੋਪਿਕਾ ਭੋਤਾ। ਏਵੰ ਆਰੁਹਿ ਆਰੁਹੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਆਰੂਲ੍ਹੋ ਰੁਕ੍ਖੰ ਭਵੰ, ਆਰੂਲ੍ਹੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਭੋਤਾ, ''ਰੁਹਾਦੀਹਿ ਹੋ ਲ਼ ਚਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹਕਾਰੋ ਪੁਬ੍ਬਹਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਲ਼ੋ। ਅਨੁਜੀਰਿ ਅਨੁਜੀਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਅਨੁਜਿਣ੍ਣੋ ਵਸਲਿੰ ਭਵੰ, ਅਨੁਜਿਣ੍ਣਾ ਵਸਲੀ ਭੋਤਾ, ''ਤਰਾਦੀਹਿ ਰਿਣ੍ਣੋ''ਤਿ ਕ੍ਤਸ੍ਸ ਰਿਣ੍ਣਾਦੇਸੋ ''ਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਜਾਦਿਨਾ ਅਰਭਾਗਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਚ। ਅਨ੍ਵਜਾਯਿ ਅਨ੍ਵਜਾਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਅਨੁਜਾਤੋ ਮਾਣਵਕੋ ਮਾਣਵਿਕੰ, ਅਨੁਜਾਤਾ ਮਾਣਵਿਕਾ ਮਾਣਵਕੇਨ, ''ਜਨਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਸ੍ਸ ਆ।

੫੯. ਗਮਨਤ੍ਥਾ+ਕਮ੍ਮਕਾ+ਧਾਰੇ ਚ

ਗਮਨਤ੍ਥਤੋ ਅਕਮ੍ਮਕਤੋ ਚ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਆਧਾਰੇ ਕ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ ਯਥਾਪਤ੍ਤੁਞ੍ਚ। ਯਾ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ਯਾਤਵਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਯਾਤੰ ਠਾਨੰ। ਯਾਤਵਨ੍ਤੋ ਯਾਤਾ, ਯਾਨੰ ਯਾਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮੰ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤੰ। ਯਾਯਿਤਾਤਿ ਯਾਤੋ ਪਥੋ। ''ਯੇ ਗਤਜਤ੍ਥਾ, ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਜਤ੍ਥਾ। ਯੇ ਬੁਦ੍ਧਜਤ੍ਥਾ, ਤੇ ਗਤਜਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਥਲਕ੍ਖਣੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਆਗਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਇਤਿਪਿ ਹੋਤਿ। ਆਸਿਤਵਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਆਸਿਤੰ। ਆਸਿਤਵਨ੍ਤੋ ਆਸਿਤਾ। ਆਸਨ+ਮਾਸਿਤੰ।

੬੦. ਆਹਾਰਤ੍ਥਾ

ਅਜ੍ਝੋਹਾਰਤ੍ਥਾ ਆਧਾਰੇ ਕ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਯਥਾਪਤ੍ਤੁਞ੍ਚ। ਭੁਤ੍ਤਵਨ੍ਤੋ+ਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਭੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਪੀਤੰ, ''ਗਾਪਾਨ+ਮੀ''ਤਿ ਈ। ਭੁਞ੍ਜਨੰ ਭੁਤ੍ਤੰ ਪਾਨੰ ਪੀਤੰ। ਭੁਞ੍ਜੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਭੁਤ੍ਤੋ ਓਦਨੋ। ਏਵੰ ਪੀਤੰ ਉਦਕੰ। ਅਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥੰ ਭਿਨ੍ਨਯੋਗਕਰਣੰ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿਪਿ ''ਅਪਿਵਿਸੂਤਿ ਪੀਤਾ ਗਾਵੋ''ਤਿ ਹੋਤੇਵ। ਸਿਦ=ਪਾਕੇ, ਪਸ੍ਸਿਜ੍ਜੀਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਨੋ, ''ਗਮਨਤ੍ਥ'' ਦਿਨਾ ਕ੍ਤੋ, ''ਭਿਦਾ'' ਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨੇ ਪਰਰੂਪਞ੍ਚ। ਅਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾਤਿ ਮਤੋ। ਇਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਇਟ੍ਠੋ। ਅਬੁਜ੍ਝਿਤਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ''ਧੋ ਧਹਭੇਹੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਧੋ। ਪੂਜੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪੂਜਿਤੋ, ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ ਇ। ਏਵੰ ਸੀਲੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਸੀਲਿਤੋ। ਰਕ੍ਖੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤੋ। ਖਮੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਖਨ੍ਤੋ, ਮਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ। ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ, ਆਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ। ਰੁਸ=ਰੋਸੇ, ਅਰੋਸੀਤਿ ਰੁਟ੍ਠੋ, ''ਗਮਨਤ੍ਥਾ'' ਦਿਨਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕ੍ਤੋ। ਵਿਮ੍ਹਿ ਰੁਸਿਤੋ। ਹਰ=ਹਰਣੇ, ਅਭਿ+ ਵਿ+ਆਪੁਬ੍ਬੋ , ਅਭਿਬਜਾਹਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਭਿਬਜਾਹਟੋ। ਦਯ=ਦਾਨਗਤਿਹਿੰਸਾਦਾਨੇਸੁ, ਅਦਯੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦਯਿਤੋ। ਹਸ=ਆਲਿਕਜੇ, ਅਹਸੀਤਿ ਹਟ੍ਠੋ। ਕਾਮੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਕਨ੍ਤੋ, ''ਇਣਾਪੀਨੰ ਤੇਸੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਇਣਾਪੀਨੰ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਚੁਰਾਦਿਣਿਲੋਪੋ। ਸੰਯਮੀਤਿ ਸੰਯਤੋ। ਨਞ੍ਪੁਬ੍ਬੋ, ਨ ਮਰੀਤਿ ਅਮਤੋ, ਨਞ੍ਸਮਾਸੇ ਨਸ੍ਸ ਟੋ।

ਕਟ੍ਠੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਆਪਨ੍ਨੋਤਿ ਫਲਭੂਤੇ ਦੁਕ੍ਖੇ ਕਟ੍ਠਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਫਲਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤ੍ਤਾ ਭੂਤੇਯੇਵ ਕ੍ਤੋ। ਕਸ=ਗਤਿਹਿੰਸਾਵਿਲੇਖਨੇਸੁ, ਅਕਸਿ=ਹਿੰਸੀਤਿ ਕਟ੍ਠੰ।

੧੫੦. ਭਿਦਾਦਿਤੋ ਨੋ ਕ੍ਤ+ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੂਨੰ

ਭਿਦਾਦੀਹਿ ਪਰੇਸੰ ਕ੍ਤ+ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੂਨੰ ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਹੋਤਿ। ਆਕਤਿਗਣੋ+ਯੰ। ''ਕ੍ਤੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ ਕਮ੍ਮੇ ਉਪਰਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕ੍ਤੋ। ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥੋਤਿ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਨੇ ਪਰਰੂਪੰ। ਅਭਿਨ੍ਦੀਤਿ ਭਿਨ੍ਨਵਾ, ''ਕਤ੍ਤਰਿ ਭੂਤੇ'' ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੁ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ। ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਛਿਨ੍ਨੋ। ਅਛਿਨ੍ਦੀਤਿ ਛਿਨ੍ਨਵਾ। ਛਦ=ਅਪਵਾਰਣੇ, ਛਾਦੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਛਨ੍ਨੋ। ਅਛਾਦਯੀਤਿ ਛਨ੍ਨਵਾ, ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ ਣਿ, ਤਸ੍ਸ ''ਣਿਣਾਪੀਨੰ ਤੇਸੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਣਿ'' ਇਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਲੋਪੋ। ਖਿਦ=ਅਸਹਨੇ, ਖਿਜ੍ਜੀਤਿ ਖਿਨ੍ਨੋ ਖਿਨ੍ਨਵਾ, ਕਤ੍ਤਰਿ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿਪਿ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾ। ਸਿਦ=ਪਾਕੇ, ਅਸਿਜ੍ਜੀਤਿ ਸਿਨ੍ਨੋ ਸਿਨ੍ਨਵਾ। ਸਦ=ਵਿਸਰਣਗਤ੍ਯਵਸਾਦਨਾਦਾਨੇਸੁ, ਸਿਦੀਤਿ ਸਨ੍ਨੋ ਸਨ੍ਨਵਾ। ਪੀਨੀਤਿ ਪੀਨੋ ਪੀਨਵਾ। ਸੂ=ਪਸਵੇ, ਸੂਨੀਤਿ ਸੂਨੋ। ਪਸਵੀਤਿ ਸੂਨਵਾ। ਦੀ=ਖਯੇ, ਦੀਯੀਤਿ ਦੀਨੋ ਦੀਨਵਾ। ਡੀ+ਲੀ=ਆਕਾਸਗਮਨੇ, ਡੀਯੀਤਿ ਡੀਨੋ ਡੀਨਵਾ। ਲੀਯਿ ਲੇਯਿ ਅਲੀਯੀਤਿ ਲੀਨੋ ਲੀਨਵਾ। ਅਲੁਯੀਤਿ ਲੂਨੋ ਲੂਨਵਾ।

੧੫੧. ਦਾਤ੍ਵਿ+ਨ੍ਨੋ

ਦਾਤੋ ਕ੍ਤ+ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੂਨੰ ਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਦਾਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦਿਨ੍ਨੋ। ਅਦ੍ਦੀਤਿ ਦਿਨ੍ਨਵਾ।

੧੫੨. ਕਿਰਾਦੀਹਿ ਣੋਤਿ

ਣੋ। ਉਪਰਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕ੍ਤ+ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੂਨੰਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਕਿਰ=ਵਿਕਿਰਣੇ, ਅਕਿਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਕਿਣ੍ਣੋ। ਅਕਿਰੀਤਿ ਕਿਣ੍ਣਵਾ। ਅਪੁਰੀਤਿ ਪੁਣ੍ਣੋ ਪੁਣ੍ਣਵਾ। ਅਖੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਖੀਣੋ। ਅਖੀਯੀਤਿ ਖੀਣਵਾ।

੧੫੩. ਤਰਾਦੀਹਿ ਰਿਣ੍ਣੋਤਿ

ਤਸ੍ਸ ਰਿਣ੍ਣੋ। ਰਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਸਰਾਦਿਲੋਪਤ੍ਥੋ। ਅਤਰੀਤਿ ਤਿਣ੍ਣੋ ਤਿਣ੍ਣਵਾ। ਅਜੀਰੀਤਿ ਜਿਣ੍ਣੋ ਜਿਣ੍ਣਵਾ। ਪਰਿਚੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਚਿਣ੍ਣੋ। ਪਰਿਚੀਯੀਤਿ ਚਿਣ੍ਣਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚਿਸ੍ਸ ਵਿਕਪ੍ਪਵਿਧਾਨਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪਰਿਚਿਤ+ਉਪਚਿਤਾਦਯੋਪਿ ਸਿਦ੍ਧਾ ਏਵ।

੧੫੪. ਗੋ ਭਞ੍ਜਾਦੀਹਿਤਿ

ਭਞ੍ਜਾਦਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਗ ਹੋਤਿ। ਅਭਞ੍ਜੀਤਿ ਭਗ੍ਗੋ ਭਗ੍ਗਵਾ। ''ਗਮਨਤ੍ਥਾ'' ਦਿਨਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਕ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਤਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾ ਗਕਾਰੇ ਪਰਰੂਪੰ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ ਚ। ਲਗ=ਸਙ੍ਗੇ, ਅਲਗੀਤਿ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਵਾ। ਮੁਜ੍ਜ=ਮੁਜ੍ਜਨੇ, ਨਿਮੁਜ੍ਜੀਤਿ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗਵਾ, ਏਤ੍ਥ ਸੰਯੋਗਾਦਿਲੋਪੋ। ਵੀਜ+ਭਯਚਲਨੇਸੁ, ਸੰਪੁਬ੍ਬੋ, ਸੰਵਿਜ੍ਜੀਤਿ ਸੰਵਿਗ੍ਗੋ ਸੰਵਿਗ੍ਗਵਾ।

੧੫੫. ਸੁਸਾ ਖੋਤਿ

ਸੁਸਤੋ ਪਰੇਸੰ ਕ੍ਤ+ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੂਨੰ ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਹੋਤਿ। ਸੁਸ=ਸੋਸੇ। ਸੁਸ੍ਸੀਤਿ ਸੁਕ੍ਖੋ ਸੁਕ੍ਖਵਾ।

੧੫੬. ਪਚਾ ਕੋ

ਪਚਾ ਪਰੇਸੰ ਕ੍ਤ+ਕ੍ਤਵਨ੍ਤੂਨੰ ਤਸ੍ਸ ਕੋ ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਚੀਤਿ ਪਕ੍ਕੋ। ਪਚੀਤਿ ਪਕ੍ਕਵਾ।

੧੫੭. ਮੁਚਾ ਵਾਤਿ

ਮੁਚਾ ਪਰੇਸੰ ਕੁ+ਕੁਵਨ੍ਨੁਨੰ ਤਸ੍ਸ ਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਮੁਚ=ਮੋਚਨੇ, ਮੁਚ੍ਚੀਤਿ ਮੁਕ੍ਕੋ ਮੁਤ੍ਤੋ। ਅਮੁਚੀਤਿ ਮੁਕ੍ਕਵਾ ਮੁਤ੍ਤੁਵਾ। ਸਕ੍ਕੋ-ਤਿਣ੍ਵਾਦੀਸੁ ''ਇ ਭੀ ਕਾ'' ਦਿਨਾ ਸਿਦ੍ਧੰ। ਅਸਕ੍ਖੀਤਿ ਸਕ੍ਕੋ। ਕੁ+ਕੁਵਨ੍ਨੁਸੁ ਸਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੁਵਾਤ੍ਵੇਵ ਹੋਤਿ।

੧੦੬. ਮੁਹ+ਬਹਾਨਞ੍ਚ ਤੇ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ+ਤ੍ਵੇ

ਮੁਹ+ਬਹਾਨੰ ਦੁਹਿਸ੍ਸ ਚ ਦੀਘੋ ਹੋਤਿ ਤਕਾਰਾਦੋ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਤ੍ਵਾਨ+ਤ੍ਵਾਵਜ੍ਜਿਤੇ। ਮੁਹ=ਵੇਚਿਤ੍ਤੇ, ਬਹ+ਬ੍ਰਹ+ਬ੍ਰੂਹ ਵੁਦ੍ਧਿਯੰ। ਮੁਯ੍ਹਿਤ੍ਥ ਬਯ੍ਹਿਤ੍ਥਾਤਿ ਮੂਲ੍ਹੋ ਬਾਲ੍ਹੋ, ''ਗਮਨਤ੍ਥਾ'' ਦਿਨਾ ਅਕਮ੍ਮਕਤ੍ਥਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕ੍ਤੇ ਦੀਘੋ ''ਰੁਹਾਦੀਹਿ ਹੋ ਲ਼ ਚਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹੋ ਚ ਹਸ੍ਸ ਲ਼ੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਗੂਲ੍ਹੋ। ''ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ+ਤ੍ਵੇ''ਤਿ ਯਾਵ ''ਸਾਸਸ੍ਸ ਸਿਸ ਵਾ'' ਤਜ+ਧਿਕਾਰੋ।

੧੦੭. ਵਹਸ੍ਸੁ+ਸ੍ਸ

ਵਹਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸ ਦੀਘੋ ਹੋਤਿ ਤੇ। ਵੁਯ੍ਹਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵੂਲ੍ਹੋ, ''ਅਸ੍ਸੂ''ਤਿ ਉਕਾਰੇ ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੋ।

੧੦੮. ਧਾਸ੍ਸ ਹਿ

ਧਾ=ਧਾਰਣੇ+ਤਿਮਸ੍ਸ ਹਿ ਹੋਤਿ ਵਾ ਤੇ। ਨਿਧੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਹਿਤੋ। ਨਿਦਹੀਤਿ ਨਿਹਿਤਵਾ ਨਿਹਿਤਾਵੀ।

੧੦੯. ਗਮਾਦਿਰਾਨੰ ਲੋਪੋ+ਨ੍ਤਸ੍ਸ

ਗਮਾਦੀਨੰ ਰਕਾਰਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਹੋਤਿ ਤੇ। ਅਗਮੀਤਿ ਗਤੋ। ਖਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾਤਿ ਖਤੋ, ਕਮ੍ਮੇ। ਏਵੰ ਹਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾਤਿ ਹਤੋ। ਤਨ=ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ, ਤਞ੍ਞਿਤ੍ਥਾਤਿ ਤਤੋ। ਯਮ=ਉਪਰਮੇ, ਸੰਯਮੀਤਿ ਸਞ੍ਞਤੋ, ''ਗਮਨਤ੍ਥਾ'' ਦਿਨਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕ੍ਤੋ, ''ਯੇ ਸੰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਞੋ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਞ੍ਚ। ਏਵੰ ਅਰਮੀਤਿ ਰਤੋ। ਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਕਤੋ।

੧੧੦. ਵਚਾਦੀਨੰ ਵਸ੍ਸੁ+ਟ ਵਾ

ਵਚਾਦੀਨੰ ਵਸ੍ਸ ਉਟ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਅਤ੍ਵੇ। ਵੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾਤਿ ਉਤ੍ਤੰ। ਅਸ੍ਸ ਉ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਉਭਯਤ੍ਥ ਪਰਰੂਪੰ। ਵਸ=ਨਿਵਾਸੇ, ਵਸਨੰ ਅਵਸਿ ਵਸਿੰਸੁ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਉਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਥੰ, ''ਗਮਨਤ੍ਥਾ'' ਦਿਨਾ ਕ੍ਤੋ, ''ਸਾਸ ਵਸ ਸੰਸ ਸੰਸਾ ਥੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੋ।

੧੧੨. ਵਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ

ਵਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸ ਵਾ ਉ ਹੋਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਅਤ੍ਵੇ। ਅਵਦ੍ਧੀਤਿ ਵੁਦ੍ਧੋ ਵਦ੍ਧੋ, ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕ੍ਤੇ ''ਧੋ ਧ+ਹਭੇਹੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਧੋ, ਤਤਿਯਕ੍ਖਰਦੋ ਚ ਸੰਯੋਗਾਦਿਲੋਪੋ ਚ। ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ''ਸਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਅਸ੍ਸ ਉ। ਵਤ੍ਤੀਤਿਪਿ ਯਥਾਲਕ੍ਖਣੰ।

੧੧੩. ਯਜਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਟਿ+ਯੀ

ਯਜਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਟਿ+ਯੀ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਅਤ੍ਵੇ। ਯਜਨੰਤਿ ਕ੍ਤੋ, ''ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਠੇ ਪਰਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਇਟ੍ਠੰ ਯਿਟ੍ਠੰ।

੧੧੪. ਠਾਸ੍ਸਿ

ਠਾਸ੍ਸ ਇ ਹੋਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਅਤ੍ਵੇ। ਅਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਠਿਤੋ।

੧੧੫. ਗਾ+ਪਾਨ+ਮੀ

ਗਾ+ਪਾਨ+ਮੀ ਹੋਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਅਤ੍ਵੇ। ਗਾਨਂ ਗੀਤਂ। ਪਾਨਂ ਪੀਤਂ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਪਿਤ੍ਵਾ।

੧੧੬. ਜਨਿਸ੍ਸਾ

ਜਨਿਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਅਤ੍ਵੇ। ਅਜਨੀਤਿ ਜਾਤੋ, ''ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ।

੧੧੭. ਸਾਸਸ੍ਸ ਸਿਸ ਵਾ

ਸਾਸਸ੍ਸ ਸਿਸ ਹੋਤਿ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇ ਅਤ੍ਵੇ। ਸਾਸਨਂਤਿ ਕ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ''ਸਾਸ ਵਸ ਸਂਸ ਸਸਾ ਥੋ''ਤਿ ਥੇ ਪਰਰੂਪਂ ਪਠਮਕ੍ਖਰੋ ਚ, ''ਤ+ਥ+ਨ+ਰਾ'' ਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਟੋ। ਥਸ੍ਸ ਠੋ, ਸਿਟ੍ਠਂ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤ੍ਥਂ। ''ਗੁਹਾਦੀਹਿ ਯਕ'' ਇਤਿ ਯਕਪਚ੍ਚਯੇ ਸਾਸੀਯਤੀਤਿ ਸਿਸ੍ਸੋ। ਉਮ੍ਹਿ ਸਾਸਿਯੋ।

੧੪੦. ਸਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਠੋ

ਸਕਾਰਨ੍ਤਾ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਪਰਸ੍ਸਾ+ਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਠ ਹੋਤਿ। ਤੁਸ੍ਸੀਤਿ ਤੁਟ੍ਠੋ, ''ਗਮਨਤ੍ਥਾ'' ਦਿਨਾ ਕ੍ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਠੇ ਪਰਰੂਪਾਦਿ। ਏਵਂ ਤੁਟ੍ਠਵਾ। ਤਬ੍ਬ+ਕ੍ਤੀਸੁ ਤੋਸਨਂ ਤੁਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪੀ''ਤਿ ਓਕਾਰਾਭਾਵੋ। ਏਵਂ ਤੁਟ੍ਠਿ, ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ।

੧੪੧. ਕਸਸ੍ਸਿ+ਮ ਚ ਵਾ

ਕਸਸ੍ਮਾ ਪਰਸ੍ਸਾ+ਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਠ ਹੋਤਿ ਕਸਸ੍ਸ ਵਾ ਇਮ ਚ। ਕਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਕਿਟ੍ਠਂ। ਕਿਟ੍ਠਾਦਿਂ ਵਿਯ ਦੁਪ੍ਪਸੁਂ, ਕਮ੍ਮੇ ਕ੍ਤੋ। ਇਮਾਭਾਵੇ ਕਟ੍ਠਂ, ਅਕਟ੍ਠਪਾਕਿਮਂ ਸਾਲਿਂ।

੧੪੨. ਧਸ੍ਤੋ+ਤ੍ਰਸ੍ਤਾ

ਏਤੇ ਸਦ੍ਦਾ ਨਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਧਂਸ+ਧਂਸਨੇ, ਧਂਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਧਸ੍ਤੋ, ਬਿਨ੍ਦੁਲੋਪੋ। ਉਤ੍ਰਸੀਤਿ ਓਤ੍ਰਸ੍ਤੋ।

੧੪੩. ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਤੋ

ਪੁਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਪਰਸ੍ਸਾ+ਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਠ ਹੋਤਿ। ਪੁਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ। ਭਜ੍ਜ=ਪਾਕੇ, ਭਜੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਭਟ੍ਠੋ, ਸਂਯੋਗਾਦਿਲੋਪੋ। ਯਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਯਿਟ੍ਠੋ, ''ਯਜਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਟਿ+ਯੀ''ਤਿ ਯਿ।

੧੪੪. ਸਾਸ ਵਸ ਸਂਸ ਸਸਾ ਥੋ

ਏਤੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸਾ+ਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਥ ਹੋਤਿ। ਸਾਸਨਂ ਸਾਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ। ਵਸਨਂ ਵੁਤ੍ਥਂ, ''ਅਸ੍ਸੂ''ਤਿ ਉ। ਪਸਂਸਨਂ ਪਸਂਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਪਸਤ੍ਥਂ। ਸਸ=ਗਤਿ+ਹਿਂਸਾ+ਪਾਣਨੇਸੁ, ਸਸਨਂ ਗਮਨਂ ਹਿਂਸਨਂ ਜੀਵਨਞ੍ਚ ਸਤ੍ਥਂ। ਅਨੁਸਾਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੋ, ਤ੍ਥਸ੍ਸ ਟ੍ਠੋ।

੧੪੫. ਧੋ ਧ+ਹ+ਤੇਹਿ

ਧਕਾਰ ਹਕਾਰ ਭਕਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਪਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਧ ਹੋਤਿ। ਵਦ੍ਧਿਤ੍ਵਾਤਿ ਕਮ੍ਮੇ ਕ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਧਕਾਰਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ''ਵਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ ਉਕਾਰੇ ਕਤੇ ਸਂਯੋਗਾਦਿਲੋਪੇ, ਵੁਦ੍ਧੋ। ਦੁਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਦੁਦ੍ਧਂ। ਲਭੀਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਲਦ੍ਧਂ।

੧੪੬. ਦਹਾ ਢੋ

ਦਹਾ ਪਰਸ੍ਸਾ+ਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਢ ਹੋਤਿ। ਦਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਦਡ੍ਢੋ, ਪਰਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ''ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯੇ'' ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਡਕਾਰੋ।

੧੪੭. ਬਹਸ੍ਸੁ+ਮ ਚ

ਬਹਾ ਪਰਸ੍ਸਾ+ਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਢ ਹੋਤਿ ਬਹਸ੍ਸੁ+ਮ ਚ ਢਸਨ੍ਨਿਯੋਗੇਨ। ਬਹ+ਬ੍ਰਹ+ਬ੍ਰੂਹ=ਵੁਦ੍ਧਿਯਂ। ਅਬਹੀਤਿ ਬੁਡ੍ਢੋ।

੧੪੮. ਰੁਹਾਦੀਹਿ ਹੋ ਲ਼ ਚ

ਰੁਹਾਦੀਹਿ ਪਰਸ੍ਸਾ+ਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਹ ਹੋਤਿ ਲ਼ੋ ਚ+ਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਆਰੁਹੀਤਿ ਆਰੂਲ਼੍ਹੋ। ਗੁਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਗੂਲ਼੍ਹੋ। ਅਬਹੀਤਿ ਬਾਲ਼੍ਹੋ। ਦ੍ਵੀਸੁ ''ਮੁਹਬਹਾ'' ਦਿਨਾ ਦੀਘੋ।

੧੪੯. ਮੁਹਾ ਵਾਤਿ

ਕ੍ਤਸ੍ਸ ਹਕਾਰੋ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਲ਼ੋ ਚ। ਅਮੋਹੀਤਿ ਮੂਲ਼੍ਹੋ, ਮੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਸ ਧੋ। (ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨਂ)।

੬੪. ਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਤਰਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ

ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿ। ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ, ''ਕਤ੍ਤਰਿ ਲੋ''ਤਿ ਲੇ, ''ਠਾਪਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਪਿਵਾ''ਤਿ ਤਿਠਾਦੇਸੋ। ਕਤ੍ਤਰਿ ਮਾਨ+ਨ੍ਤ+ਤਜਾਦਿਸੁ ਇਮਿਨਾਵ ਲੋ।

੬੫. ਮਾਨੇਤਿ

ਕਤ੍ਤਰਿ ਮਾਨੋ। ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ।

੬੬. ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁਤਿ

ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਮਾਨੋ। ਠਾਨਂ ਠੀਯਮਾਨਂ। ''ਕਜੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵ+ਪਰੋਕ੍ਖੇਸੁ ਮਾਨ+ਨ੍ਤ+ਤਜਾਦੀਸੂ''ਤਿ ਭਾਵੇ ਕਮ੍ਮੇ ਚ ਕਜੋ। ''ਕਜਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਈਮ। ਪਚੀਯਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਮਾ ਨੋ। ਕਜੇ ਪੁਬ੍ਬਰੂਪਂ।

੬੭. ਤੇ ਸ੍ਸਪੁਬ੍ਬਾ+ਨਾਗਤੇ

ਅਨਾਗਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਤੇਨ੍ਤਮਾਨਾ ਸ੍ਸਪੁਬ੍ਬਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਲੇ ਆਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ਠਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਠਸ੍ਸਮਾਨੋ। ਠੀਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠੀਯਿਸ੍ਸਮਾਨਂ, ਕਜੇ ਈ, ''ਵਿਬਜਵ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿ। ਅਸ੍ਸ ਤਜਾਦਿਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ''ਆਈਸ੍ਸਾ'' ਦਿਨਾ ਇਵ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਈਹਿ ਸਹਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਸ੍ਸਾਸ੍ਸ। ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਮਾਨੋ ਓਦਨੋ। ''ਰਾ ਨਸ੍ਸ ਣੋ''ਤਿ ਣੇ ਪਤ੍ਤੇ –

੫,੧੭੨. ਨ ਨੁ+ਮਾਨ+ਤਜਾਦੀਨਂ

ਰਨੁਤੋ ਪਰੇਸਂ ਨੁ+ਮਾਨ+ਤਜਾਦੀਨਂ ਨਸ੍ਸ ਣੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕੁਰੁਮਾਨੋ, ''ਤਨਾਦਿਤ੍ਵੋ''ਤਿ ਓ।

੫,੧੭੩. ਗਮ ਯਮਿ+ਸਾਸ ਦਿਸਾਨਂ ਵਾ ਚ੍ਛਞ

ਏਤੇਸਂ ਵਾ ਚ੍ਛਞ ਹੋਤਿ ਨੁ+ਮਾਨ+ਤਜਾਦੀਸੁ। ਞ-ਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਮਾਨੋ। ਯਮ=ਉਪਰਮੇ, ਯਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਯਚ੍ਛਮਾਨੋ। ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਇਚ੍ਛਮਾਨੋ। ਆਸ=ਉਪਵੇਸਨੇ, ਅਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਛਮਾਨੋ, ''ਬਜਵ੍ਜਨੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਰਸ੍ਸੋ। ਦਿਸ=ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੇ, ਦਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦਿਚ੍ਛਮਾਨੋ। ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵ੍ਵਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ ਕ੍ਵਚਿ, ਇਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਚ੍ਛਨਂ ਇਚ੍ਛਾ, ''ਇਤ੍ਥਿਯ+ਮਣਾ'' ਦਿਨਾ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਇਚ੍ਛਿਤਂ, ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਚ੍ਛਿਤੁਂ। ਅਵ੍ਵੇਸਵ੍ਵ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ, ਪਵੇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ।

੧੭੪. ਜਰ+ਮਰਾਨ+ਮੀਯਞ

ਏਤੇਸ+ਮੀਯਞ ਵਾ ਹੋਤਿ ਨੁ+ਮਾਨ+ਤਜਾਦੀਸੁ। ਜੀਯਨ੍ਤੋ। ''ਜਰਸਦਾ'' ਦਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਈਮ। ਜੀਰਨ੍ਤੋ। ਜੀਯਮਾਨੋ ਜੀਰਮਾਨੋ। ਮੀਯਨ੍ਤੋ ਮਰਨ੍ਤੋ, ਮੀਯਮਾਨੋ ਮਰਮਾਨੋ।

੧੭੫. ਠਾਪਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਪਿਵਾ

ਠਾਪਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਪਿਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨ੍ਤਾਦੀਸੁ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ, ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ। ਪਿਵਨ੍ਤੋ ਪਿਵਮਾਨੋ।

੧੭੬. ਗਮ+ਵਦ+ਦਾਨਂ ਘਮ੍ਮ+ਵਜ੍ਜ+ਦਜ੍ਜਾ

ਗਮਾਦੀਨਂ ਘਮ੍ਮਾਦਯੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨ੍ਤਾਦੀਸੁ। ਘਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਦਨ੍ਤੋ, ਦਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦਦਨ੍ਤੋ।

੧੭੭. ਕਰਸ੍ਸ ਸੋਸ੍ਸ ਕੁਬ੍ਬ ਕੁਰੁ ਕਯਿਰਾ

ਕਰਸ੍ਸ ਸਓਕਾਰਸ੍ਸ ਕੁਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨ੍ਤਾਦੀਸੁ। ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ ਕਯਿਰਨ੍ਤੋ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਵ੍ਵਤ੍ਰ ''ਮਾਨਸ੍ਸ ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਮਾਨਸ੍ਸ ਮਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਕਰਾਣੋ। ''ਸੋਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿਯੇਵ।

੧੭੮. ਗਹਸ੍ਸ ਘੇਪ੍ਪੋ

ਗਹਸ੍ਸ ਵਾ ਘੇਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ ਨ੍ਤਾਦੀਸੁ। ਘੇਪ੍ਪਨ੍ਤੋ ਘੇਪ੍ਪਮਾਨੋ।

੧੭੯. ਣੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ

ਗਹਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਣੋ ਹੋਤਿ, ''ਮਂ ਵਾ ਰੁਧਾਦੀਨਂ''ਤਿ ਮਂ, ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ, ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ, ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ।

੧੩੦. ਨ੍ਤੁ+ਮਾਨ+ਨ੍ਤਿ+ਯਿ+ਯੁਂਸ੍ਵਾ+ਦਿਲੋਪੋਤਿ

ਆਦਿਲੋਪੋ। ਅਸ=ਭੁਵਿ, ਭਵਤੀਤਿ ਸਨ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ।

੧੩੧. ਪਾਦਿਤੋ ਠਾਸ੍ਸ ਵਾ ਠਹੋ ਕ੍ਵਚਿਤਿ

ਠਾਸ੍ਸ ਪਾਦੀਸੁ ਠਹੋ। ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੋ। ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ।

(ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਯੋ)।

੬੧. ਤੁੰ ਤਾਯੇ ਤਵੇ ਭਾਵੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਤਦਤ੍ਥਾਯਂ

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਭਾਵੇ ਤੁਮਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਤਦਤ੍ਥਾਯਂ ਪਤੀਯਮਾਨਾਯਂ। ਕਰਣਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਕਾਤੁਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ''ਤੁਂਤੁਨਤਬ੍ਬੇਸੁ ਵਾ''ਤਿ ਕਰਸ੍ਸ ਵਾ ਆ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ ਕਤ੍ਤਾਯੇ। ''ਕਰਸ੍ਸਾ ਤਵੇ''ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਆ, ਕਾਤਵੇ। ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ''ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਸਂ''ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀਸਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਏਵ+ਮੁਪਰਿ ਤੁਨਾਦੀਸੁ। ਕਤ੍ਤੁਂ ਕਾਮੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤੁ+ਮਾਕਙ੍ਖਤਿ। ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਿਤੁਂ, ਞਿਮ੍ਹਿ ਨਾਗਮੇ ਤਸ੍ਸ ਣੋ, ਨਾਗਮਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਸੋਤਵੇ ਸੋਤੁਂ ਸੁਣਿਤੁਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥੇਹਿ। ਏਵਂ ਅਨੁਭਵਿਤੁਂ, ਪਚਿਤੁਂ। ਗਨ੍ਤੁਂ, ''ਮਨਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ। ਗਮਿਤੁਂ, ਖਨ੍ਤੁਂ, ਖਨਿਤੁਂ, ਹਨ੍ਤੁਂ, ਹਨਿਤੁਂ, ਮਨ੍ਤੁਂ, ਮਨਿਤੁਂ, ਹਰਿਤੁਂ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਤੁਦਿਤੁਂ, ਪਵਿਸਿਤੁਂ, ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ, ਭੇਤ੍ਤੁਂ, ਸਯਿਤੁਂ, ਨੇਤੁਂ, ਜੁਹੋਤੁਂ, ਪਜਹਿਤੁਂ, ਪਹਾਤੁਂ, ਦਾਤੁਂ, ਰੋਦ੍ਧੁਂ, ਰੁਨ੍ਧਿਤੁਂ, ਭੇਤ੍ਤੁਂ, ਭੁਞ੍ਜੀਤੁਂ, ਛੇਤ੍ਤੁਂ, ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ, ਸਿਬ੍ਬਿਤੁਂ, ਊਮ੍ਹਿ ਵਸ੍ਸ ਬੋ, ਦਿਵਿਤੁਂ, ਬੁਦ੍ਧੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਧੋ। ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਯੁਕ। ਜਾਨਿਤੁਂ ਞਾ=ਅਵਬੋਧਨੇ। ਜਨਿਤੁਂ। ਜੇਤੁਂ ਜਿਨਿਤੁਂ। ਪਤ੍ਤੁਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ। ਕੇਤੁਂ ਕਿਣਿਤੁਂ। ਵਿਨਿਚ੍ਛੇਤੁਂ, ਇਸ੍ਸ ਏ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤੁਂ। ਗਹੇਤੁਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ। ਚੋਰਿਤੁਂ ਚੋਰੇਤੁਂ ਚੋਰਯਿਤੁਂ, ਪਾਲੇਤੁਂ ਪਾਲਯਿਤੁਂ। ਪਯੋਜਕੇ-ਭਾਵੇਤੁਂ ਭਾਵਯਿਤੁਂ, ਕਾਰੇਤੁਂ ਕਾਰਯਿਤੁਂ ਕਾਰਾਪੇਤੁਂ ਕਾਰਾਪਯਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਵਂ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਗਮਜਮਾਨਾਯਂ, ਯਥਾ ਸੁਬੋਦ੍ਧੁਂ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਨ੍ਤੁ+ਮਾਰਭਤਿ, ਗਨ੍ਤੁਂ ਪਯੋਜੇਤਿ, ਦਸ੍ਸੇਤੁ+ਮਾਹ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਰਹਸਕ੍ਕਾਦੀਸੁਪਿ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਤਥਾ ਕਾਲ ਸਮਯਵੇਲਾਸੁ। ਕੋ ਤਂ ਨਿਨ੍ਦਿਤੁ+ਮਰਹਤਿ, ਰਾਜਾ ਭਵਿਤੁ+ਮਰਹਤਿ, ਅਰਹੋ ਭਵਂ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਸਕ੍ਕਾ ਜੇਤੁਂ ਧਨੇਨ ਵਾ, ਸਕ੍ਕਾ ਲਦ੍ਧੁਂ, ਭਸ੍ਸ ਧੋ। ਕਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਕਾਤੁਂ। ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਭਵਂ ਦਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ, ਇਦਂ ਕਾਤੁਂ ਅਨੁਰੂਪਂ, ਦਾਨਂ ਦਾਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਦਾਤੁਂ ਵਤ੍ਤੁਞ੍ਚ ਲਭਤਿ। ਏਵਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਭਾਸਿਤੁਂ, ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਨ ਚ ਕਪ੍ਪਤਿ ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾਕਾਲੋ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਸਮਯੋ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ, ਵੇਲਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ।

ਅਲਮਤ੍ਥੇਪਿ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਅਲਮੇਵ ਦਾਨਾਨਿ ਦਾਤੁਂ, ਅਲਮੇਵ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਾਤੁਂ।

੬੨. ਪਟਿਸੇਧੇ+ਲਂਖਲੂਨਂ ਤੂਨ ਤ੍ਵਾਨ ਤ੍ਵਾ ਵਾ

ਅਲਂ+ਖਲੁਸਦ੍ਦਾਨਂ ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥਾਨਂ ਪਯੋਗੇ ਤੂਨਾਦਯੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਾਵੇ। ਅਲਂਪੁਬ੍ਬੋ, ਸੁ=ਸਵਨੇ, ਅਲਂ ਸਵਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਖਲੁ ਸਵਨਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਲਂ ਸੋਤੁਨ ਖਲੁ ਸੋਤੁਨ ਅਲਂ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਖਲੁ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਅਲਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਖਲੁ ਸੁਤ੍ਵਾ। ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ਸਿਲੋਪੋ।

੬੩. ਪੁਬ੍ਬੇ+ਕਕਤ੍ਤੁਕਾਨਂ

ਏਕੋ ਕਤ੍ਤਾ ਯੇਸਂ ਬ੍ਯਾਪਾਰਾਨਂ, ਤੇਸੁ ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੋ, ਤਦਤ੍ਥਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਤੂਨਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭਾਵੇ। ''ਤੁਂਤੁਨਾ'' ਦਿਨਾ ਕਰਸ੍ਸ ਆ, ਸੋ ਕਾਤੁਨ ਕਮ੍ਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਕਾਤੁਨ ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਰਲੋਪੇ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾਨ ਭਦ੍ਦਕਂ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ । ਤਥਾ ਸਿਬ੍ਬਿਤ੍ਵਾ ਛਾਦਯਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਧਮ੍ਮਂ ਮੋਦਤਿ, ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ, ਪਤ੍ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ, ਕਿਨਿਤ੍ਵਾ, ਜੇਤ੍ਵਾ ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਜਿਤ੍ਵਾ, ਚੋਰੇਤ੍ਵਾ ਚੋਰਯਿਤ੍ਵਾ, ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜਯਿਤ੍ਵਾ, ਤਥਾ ਮੇਤੁਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਹਾਰਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ

ਕਾਰਾਪਯਿਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ+ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ ਕਿਂ, ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਚ ਪਚਤਿ ਚ। ''ਅਪਤ੍ਵਾ ਨਦਿਂ ਪਬ੍ਬਤੋ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਬ੍ਬਤਂ ਨਦੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਭੂਧਾਤੁਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਾ ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਤਾ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਤਾ ਚ ਗਮ੍ਯਤੇ। ''ਭੁਤ੍ਵਾ ਭੁਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਾਵ ਗਮ੍ਯਤੇ। ਕਥਂ ''ਜੀਵਗ੍ਗਾਹਂ ਅਗਾਹਯਿ, ਕਾਯਪ੍ਪਚਾਲਕਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ, ਘਣਨ੍ਤੇਨ ਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਯਥਾ ਓਦਨਪਾਕਂ ਸਯਤੀਤਿ।

੧੬੪. ਪਜੋ ਵਾ ਤ੍ਵਾਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇ

ਤ੍ਵਾਸ੍ਸ ਵਾ ਪਜੋ ਹੋਤਿ ਸਮਾਸੇ। ਪਕਾਰੋ ''ਪਜੇ ਸਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਪੁਬ੍ਬੋ ਪਾਦਿਸਮਾਸੋ, ਅਭਿਵਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਭਿਵਾਦਿਯ ਭਾਸਿਸ੍ਸਂ। ਤਥਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸਾਨਿ। ਸਿ=ਸਯੇ –

੮੮. ਪਜੇ ਸਿਸ੍ਸਾ

ਸਿਸ੍ਸ ਆ ਹੋਤਿ ਪਜਾਦੇਸੇ। ਨਿਸ੍ਸਯਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ਪੁਬ੍ਬਰੂਪੇ ਵਿਭਜ੍ਜ ਵਿਭਜਿਯ। ਦਿਸ=ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੇ, ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ। ਪਵਿਸ੍ਸ ਪਵਿਸਿਯ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ, ਉਪਨਯ੍ਯ, ਅਤਿਸੇਯ੍ਯ ਅਤਿਸਯਿਤ੍ਵਾ, ਓਹਾਯ ਓਹਿਤ੍ਵਾ। ਆਦਾਯ, ਦਾਸ੍ਸਿ+ਯਞ, ਆਦਿਯ। ਪਟ੍ਠਾਯ, ਵਿਚੇਯ੍ਯ, ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਵਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, ਸਮਾਸੇਤਿ ਕਿਂ, ਪਤ੍ਵਾ। ਕ੍ਵਚਾ+ ਸਮਾਸੇਪਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ, ਲਤਂ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਛਿਨ੍ਦਿਯ। ਤਥਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ।

੧੬੫. ਤੁਂ+ਯਾਨਾ

ਤ੍ਵਾਸ੍ਸ ਵਾ ਤੁਂ+ਯਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸੇ ਕ੍ਵਚਿ। ਅਭਿਹਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਭਿਹਟ੍ਟੁਂ, ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ, ਪਾਦਿਸਮਾਸੋ, ''ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਤੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਠੋ ਪਰਰੂਪਾਦਿ ਚ। ਅਨੁਮੋਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਯਾਨ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ, ਕਾਨੁਬਨ੍ਧੇਪਿ ''ਵਾ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ''ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਓਕਾਰੋ। ਕ੍ਵਚਾ+ਸਮਾਸੇਪਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ, ਦਟ੍ਠੁਂ, ਦਿਸਤੋ ਤ੍ਵਾਸ੍ਸ ਤੁਮਾਦੇਸੇ ਦਿਸਸ੍ਸ ਦਸ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ''ਦਿਸਾ ਵਾਨ+ਵਾ ਸ ਚਾ''ਤਿ ਤ੍ਵਾਸ੍ਸ ਵਾਨ+ਵਾ ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾ। ਏਵਂ ਲਭਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਾ ਧਨਂਤਿਆਦੀਸੁ ਤਸ੍ਸ ਧੋ ਭਵਤਿ।

ਇਤਿ ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਖਾਦਿਕਣ੍ਡੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿ ਨਿਗਮਨਂ

੧. ਯੇ ਨਨ੍ਤਤਨ੍ਤਰਤਨਾਕਰਮਨ੍ਥਨੇਨ,
ਮਨ੍ਥਾਚਲੋਲ੍ਲਸਿਤਞਾਣਵਰੇਨ ਲਦ੍ਧਾ।
ਸਾਰਾਮਤਾ+ਤਿਸੁਖਿਤਾ ਸੁਖਯਨ੍ਤਿ ਚ+ਞ੍ਞੇ,
ਤੇ ਮੇ ਜਯਨ੍ਤਿ ਗੁਰਵੋ ਗੁਰਵੋ ਗੁਣੇਹਿ॥

੨. ਯਸ੍ਸ ਸਾਧੁਗੁਣੁਬ੍ਭੂਤ-ਕਿਤ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤੁ ਪਤ੍ਥਟਾ।
ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਜਯਤੀ ਸੋ ਹ ਸਬ੍ਬਦਾ॥

੩. ਪਰਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ+ਨੇਕ-ਸਨ੍ਤੋਸੂਪਸਮੇਸਿਨਂ।
ਸੁਚਿਸਲੇਖਵੁਤ੍ਤੀਨਂ, ਸਦਾ+ਰਞ੍ਞਨਿਵਾਸਿਨਂ॥

੪. ਸਾਸਨੁਜੋਤਕਾਰੀਨ+ਮਾਚੇਰਤ੍ਤੁ+ਮੁਪਾਗਤੰ।
ਉਦੁਮ੍ਬਰਗਿਰੀਖਜਾਤਾ+ਯਤਨੰ ਯਤਿਪੁਙ੍ਗਵਂ॥

੫. ਮੇਧਙ੍ਕਰੋਤਿ ਆਖਜਾਤ-ਨਾਮਧੇਯਜੰ ਤਪੋਧਨੰ।
ਥੇਰੰ ਥਿਰਦਯਾ ਮੇਧਾ-ਨਿਧਾਨੰ ਸਾਧੁ ਪੂਜਿਤੰ॥

੬. ਸਿਸ੍ਸੰ ਸਹਾਯ+ਮਾਗਮ੍ਮ, ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੁ+ਮਤ੍ਤੁਨੋ।
ਸੋਧੇਤੁੰ ਸਾਸਨੰ ਸਤ੍ਥੁ, ਪਰਕ੍ਕਮ+ਮਕਾਸਿ ਯੋ॥

੭. ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਨਾਮੇਨ, ਮਹਾਥੇਰੇਨ ਧੀਮਤਾ।
ਨਿਵਾਸਭੂਤੇਨਾ+ਨੇਕ-ਗੁਣਾਨ+ਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਨੰ॥

੮. ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਬਜਾਕਰਣ-ਪਯੋਗਕ੍ਕਮਸਾਧਕਾ।
ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਤਾ ਏਸਾ, ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ॥

੯. ਤੇਨੇਵ ਰਚਿਤਾ ਸਾਧੁ, ਸਾਸਨੋਦਯਕਾਰਿਨਾ।
ਖੁਦ੍ਦਸਿਕ੍ਖਾਯ ਟੀਕਾ ਚ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਚਿਨ੍ਤੁਨਾ॥

੧੦. ਸੁਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿੰ ਯੋ ਯੋਗ-ਨਿਚ੍ਛਯੰ ਸਬ੍ਭਿ ਵਣ੍ਣਿਤੰ।
ਅਕਾ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੰ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਚਿਨ੍ਤੁਨੰ॥

੧੧. ਸਤ੍ਥਸਦ੍ਧਿਤਪੁਞ੍ਞੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਧਕੰ ਹਿਤੰ।
ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਤਿਟ੍ਠਤੰ ਚਿਰਨ੍ਤਿ॥

ਇਤਿ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤਮਹਾਸਾਮਿਥੇਰਪਾਦਵਿਰਚਿਤਾ

ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

(ਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣੰ)। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਨ ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਨਿਗਮਨ ਗਾਥਾਨੰ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨੰ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾ ਇਮਾ ਗਾਥਾਯੋ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣੇ ਸੀਹਲ਼ਮੂਲਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਪਾਠੇ। ਤਾ ਚ ਗਾਥਾਯੋ ਪਚ੍ਛਾ ਸੀਹਲ਼ਮੂਲਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਸੰਸੋਧਕੇਨ ਮੇਧਙ੍ਕਰੋਤਿ ਗਰੂਹਿ ਗਹਿਤਨਾਮਧੇਯਜੇਨ ਥੇਰੇਨ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਯੰ ਤਾ ਗਾਥਾਯੋ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਾਯੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿੰ-ਠਾਨੇ ਠਪੇਮ। ਤਾ ਪਨ ਗਾਥਾਯੋ ਕਤਮਾਤਿ ਚੇ –

੧. ਚਾਗਵਿਕ੍ਕਮਸਦ੍ਧਾਨੁ-ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਗੁਣਸਾਮਿਨੋ।
ਪਰਕ੍ਕਮਨਰਿਨ੍ਦਸ੍ਸ, ਸੀਹਲ਼ਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਧੀਮਤੋ॥

੨. ਅਤ੍ਰਜੇਨਾ+ਨੁਜਾਤੇਨ, ਭੂਪਾਲਕੁਲਕੇਤੁਨਾ।
ਦਿਸਨ੍ਤੁਪਤ੍ਥਟੋਦਾਰ-ਵਿਕ੍ਕਮੇਨ ਯਸਸ੍ਸਿਨਾ॥

੩. ਭੁਵਨੇਕਭੁਜਵ੍ਹੇਨ, ਮਹਾਰਾਜੇਨ ਧੀਮਤਾ।

ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਦਾਨੇਨ, ਸਤਤੰ ਸਮੁਪਟ੍ਠਿਤੋ॥

੪. ‘‘ਜਮ੍ਬੁਦੋਣੀ’’ਤਿ ਵਿਖਜਾਤਾ –
ਵਾਸੇ ਨਿਵਸਤੋ ਸਤੋ।
ਸੁਮਙ੍ਗਲਮਹਤ੍ਥੇਰ –
ਸਾਮਿਨੋ ਸੁਚਿਵੁਤ੍ਤਿਨੋ॥

੫. ਵੰਸੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਸੰਜਾਤੋ,
ਪਨ੍ਥਸੇਨਾਸਨੇ ਰਤੋ।
ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਮਹਾਸਿਨ੍ਧੁ –
ਨਿਯਜਾਮਕਧੁਰਨ੍ਧਰੋ॥

੫. ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾਦਿਗੁਣੂਪੇਤੋ, ਜਿਨਸਾਸਨਮਾਮਕੋ।
ਵਨੇਰਤਮਹਤ੍ਥੇਰੋ, ਮੇਧਙ੍ਕਰਸਮਵ੍ਹਯੋ॥

੬. ਪਾਟਵਤ੍ਥਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ, ਵਿਨਯੇ ਸੁਵਿਸਾਰਦੋ।
ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿੰ ਸੋਧਯਿ, ਸਦਾ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਗੋਚਰੰ॥

੭. ਇਮੰ ਲਿਖਿਤਪੁਞ੍ਞੇਨ, ਮੇਤ੍ਤੇਯੰ ਉਪਸੰਕਮਿ।
ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸਰਣੇ, ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਮਿ ਸਾਸਨੇਤਿ॥

ਪਯੋਗਸਿਦ੍ਧਿਸਿਦ੍ਧਾ।